DE GRUYTER

Alberto Bernabé (Ed.)

POETAE EPICI GRAECI. TESTIMONIA ET FRAGMENTA

PARS II

FASC 3: MUSAEUS. LINUS. EPIMENIDES. PAPYRUS DERVENI. INDICES

BIBLIOTHECA SCRIPTORUM GRAECORUM ET ROMANORUM TEUBNERIANA

DE G

B I B L I O T H E C A

S C R I P T O R V M G R A E C O R V M E T R O M A N O R V M

T E V B N E R I A N A

POETAE EPICI GRAECI

TESTIMONIA ET FRAGMENTA

PARS II
FASCICVLVS 3

MVSAEVS · LINVS · EPIMENIDES
PAPYRVS DERVENI · INDICES

EDIDIT

ALBERTVS BERNABÉ

BEROLINI ET NOVI EBORACI
WALTER DE GRUYTER MMVII

Der Verfasser hat dieses Werk mit Unterstützung des
Ministerio de Educación y Ciencia, Spanien
(Consolider C HUM2006-09403/FILO) erstellt.

∞ Gedruckt auf säurefreiem Papier,
das die US-ANSI-Norm über Haltbarkeit erfüllt.

ISBN 978-3-11-019487-6
ISSN 1864-399X

Bibliografische Information der Deutschen Nationalbibliothek

Die Deutsche Nationalbibliothek verzeichnet diese Publikation in
der Deutschen Nationalbibliografie; detaillierte bibliografische Daten
sind im Internet über http://dnb.d-nb.de abrufbar.

Printed in Germany
Satz: Andreas H. Buchwald, Leipzig
Druck und Bindung: Druckhaus „Thomas Müntzer“ GmbH, 99947 Bad Langensalza

HOC VOLVMINE CONTINENTVR

PARS TERTIA. AVCTORES ORPHEO SIMILES

II. LINI TESTIMONIA ET FRAGMENTA

PRAEFATIO

In hoc fasciculo continentur fragmenta Musaei, Lini, Epimenidis et Papyri Derveni textum integrum una cum indicibus, numerorum tabulis et addendis et corrigendis fasciculis 1-2.

gratias ago maximas Gabor Betegh, Emanuele Dettori, Tiziano Dorandi, Dirk Obbink, Richard Janko, Ana Isabel Jiménez et Marco Antonio Santamaria, qui lectiones propositaque ex dissertationibus suis nondum publici iuris factis mecum amabiliter communicaverunt, et. Francesc Casadesús quia mihi praebuit locos similes Derveni papyro apud Stoicorum auctorum scripta inventos, et praecipue Douglas Olson, qui diligenter et comiter fasciculum primum huius editionis perlegit et in Bryn Mawr Class. Rev. 2006.07.27 mihi admonuit de erratis quae in addendis et corrigendis correcta sunt.

gratias ago maximas denique Hans Gärtner, qui haec editionis textum multis locis meliorem reddidit.

Matriti, 23-VII-2007 A. Bernabé

LIBRORVM CONSPECTVS

MVSAEVS

Editiones

Passow, F., Musaeos, Urschrift, Übersetzung, Einleitung und kritische Anmerkungen, Leipzig 1810
Düntzer, H., Die Fragmente der epischen Poesie, Köln 1840, 72-74
Mullach, F. W. A., Fragmenta Philosophorum Graecorum, I, Paris 1860, 158-161
Kinkel, G., Epicorum Graecorum fragmenta, Leipzig 1877, 218-230
Curti, V., La teogonia di Museo, Terranova, Sicilia, 1893
Kern, O., De Musaei Atheniensis fragmentis, Index Rostock 1898
Diels, H.-Kranz, W., Die Fragmente der Vorsokratiker, Berlin 1903 (^{15}1971), n. 2
Colli, G., La sapienza greca, I, Milano 1977 (^{3}1981), n. 5
Martínez Nieto, R. B., La Θεογονία de Museo: fragmentos inéditos e intento de reconstrucción, Emerita 69, 2001, 115-152

Dissertationes

Crönert, G., De Lobone Argivo, in Charites F. Leo ... dargebracht, Berlin 1911, 123-145
Dabasis, I. N., Μουσαῖος ὁ ἀοιδὸς καὶ ποιητής, ὁ μάντις καὶ θεραπευτής, ΠΛΑΤΩΝ 28, 1976, 26-31
Dalbert, P., Die Theologie der hellenistisch-jüdischen Missions-Literatur unter Ausschluß von Philo und Josephus, Hamburg 1954
Eberhard, I. B., De Pampho et Musaeo, Diss. Monasterii 1864
Graf, F., Eleusis und die orphische Dichtung Athens in vorhellenistischer Zeit, Berlin-New York 1974
—, Musaeus, The Oxford Classical Dictionary, Oxford ^{3}1996, 1001s
Guthrie, W. K. C., Orpheus and Greek Religion, London 1935 (^{2}1952 = New York 1967, ^{3}1993 cum praef. L. Alderinck; Orphée et la religion grecque, Paris 1956; Orfeo y la religión griega, Madrid 2003)
H[einze], Musaios [I], Der Neue Pauly 8, 2000, 501s
Henrichs, A., Philodems De Pietate als mythographische Quelle, Cron. Erc. 5, 1975, 5-38
—, Ein neues Likymniosfragment bei Philodem, Zeitschr. Pap. Epigr. 57, 1984, 53-57
—, Zur Genealogie des Musaios, Zeitschr. Pap. Epigr. 58, 1985, 1-8
—, Three Approaches to Greek Mythography, in: J. Bremmer (ed.), Interpretations of Greek Mythology, London-Sydney 1987, 242-277, praec. 250s et adn. p. 270s

Huxley, G. L., Greek Epic Poetry from Eumelus to Panyassis, London 1969, 114
Linforth, I. M., The Arts of Orpheus, Berkeley-Los Angeles 1941 (New York 1973)
Lobeck, C. A., Aglaophamus sive de theologiae mysticae Graecorum causis libri tres, Regimontii 1829
Luiselli, R., Contributo all'interpretazione delle Argonautiche Orfiche: studio sul proemio, in: A. Masaracchia (ed.), Orfeo e l'orfismo, Roma 1993, 265-307, praec. 269-288
Luppe, W., Zu einigen Stellen in Philodem, Περὶ εὐσεβείας, P. Herc. 433, Arch. f. Pap. 33, 1987, 79-85
Maass, E., Orpheus, Untersuchungen zur griechischen, römischen, altchristlichen Jenseitsdichtung und Religion, München 1895
Martínez Nieto, R. B., La aurora del pensamiento griego. Las cosmogonías prefilosóficas griegas de Hesíodo, Alcmán, Ferecides, Epiménides, Museo y la Teogonía órfica antigua, Madrid 2000
Masaracchia, A., Orfeo e gli 'orfici' in Platone, in: A. Masaracchia (ed.), Orfeo e l'orfismo, Roma 1993, 173-197, praec. 179ss
Parke, H. W., What kind of oracle is IG II^2, 4968?, Zeitschr. Pap. Epigr. 60, 1985, 93-96
Pòrtulas, J., Généalogies d'Homère, in: D. Auger-S. Said (edd.), Généalogies mythiques, Paris-Nanterre 1998, 327-336
Ricciardelli Apicella, G., Orfismo e interpretazione allegorica, Boll. Class. 3. 1, 1980, 116-130
—, Le teogonie orfiche nell'ambito delle teogonie greche, in: A. Masaracchia (ed.), Orfeo e l'orfismo, Roma 1993, 27-51, praec. 32
Robert, C., Die griechische Heldensage, I 1 Berlin 1920, praec. 50s
Rzach, A., Musaios, RE XVI 1 (1933) 757-767
Salvadori Baldascino, L., Rileggendo P. Cornell 55: un elenco di ieromnemoni mitici?, Aegyptus 70, 1990, 205-210
Schoemann, G. F., Opuscula Academica, Berlin 1857, II, 6-9
Steuding, Musaios 1, in: W. H. Roscher, Ausführliches Lexikon der griechischen und römischen Mythologie, Leipzig 1902-1909, II, 3235-3237
West, M. L., Orphic Poems, Oxford 1983
—, Two Lunatic Notes, Zeitschr. Pap. Epigr. 50, 1983, 46
Ziegler, K., Theogonien, in: W. H. Roscher, Ausführliches Lexikon der griechischen und römischen Mythologie, V, Leipzig 1902-1909, 1469-1554

ICONOGRAPHIA

Kaufmann-Samaras, A., Musaios, LIMC VI (1992) 1, 685-687; 2, 407s

LINVS

EDITIONES

Mullach, F. W. A., Fragmenta Philosophorum Graecorum, I, Paris 1860, 155-157
West, M. L., Orphic Poems, Oxford 1983, 62-67

CONSPECTVS LIBRORVM

Dissertationes

Abert, [H.], Linos 1, RE XIII 1 (1926) 715-717
Ambrosch, [J. J. A.], De Lino, Berlin 1829
Brugsch, H., Die Adonisklage und das Linoslied, Berlin 1852
Fabricius, J. A., Bibliotheca Graeca, Hamburg 1790 [= Hildesteim 1965. ³1992], I, 110-114
Gow, A. S. F., Bucolici Graeci, Cambridge ²1952, comm. ad Theocr. 10, 41
Greve, Linos, in: W. H. Roscher, Ausführliches Lexikon der griechischen und römischen Mythologie, Leipzig 1894-1897, II 2053-2063
Gruppe, O., Die griechischen Culte und Mythen in ihren Beziehungen zu den orientalischen Religionen, Leipzig 1887, 628s
Häußler, R., λίνος ante Λίνον?, Rh. Mus. 117, 1974, 1-14
Henrichs, A., Philodems De Pietate als mythographische Quelle, Cron. Erc. 5, 1975, 5-38
—, Ein neues Likymniosfragment bei Philodem, Zeitschr. Pap. Epigr. 57, 1984, 53-57
Klein, U., Linos, Der Kleine Pauly III (1999) 676
Kroll, W., Linos 1, RE XIII 1 (1926) 717
Lasaulx, E. von, Die Linosklage, Würzburg 1842
Lesky, A., Amphimaros, Rh. Mus. 93, 1950, 54-59 (= Gesammelte Schriften, Bern-München 1966, 352-355)
Maass, E., Linos (Carmen populare 2 Bergk), Hermes 23, 1888, 303-306
Reiner, E., Die rituelle Totenklage der Griechen, Tübingen 1938, 109-113
Rose, H. J.-Krummen, E., Linus, The Oxford Classical Dictionary, Oxford ³1996, 868
Schoemann, G. F., Opuscula Academica, II, Berlin 1857, 4-6
Silva, J., Linos a Homer?, Ítaca 18, 2002, 115-128
Stammer, J., De Lino, Diss. Bonn 1855
Susemihl, F., Geschichte der griechischen Literatur in der Alexandrinerzeit, I, Leipzig 1891 [= Hildesheim 1965], 378
Thom, J. C., The Pythagorean Golden Verses, Leiden-New York-Köln 1995
West, M. L., Conjectures on 46 Greek Poets, Philologus 110, 1966, 147-168, praec. 155s
—, The Orphic Poems, Oxford 1983, 56-61
Wilamowitz-Moellendorff, U. von, Euripides, Herakles, Berlin ²1895 [= Darmstadt 1959, III 84s.], II 84s
–, Die griechische Heldensage, Sitzber. Preuß. Akad. Wiss. 1925, 214-242, praec. 230-234 (= Kleine Schriften 5.2, Berlin 1937, 108-113).

Iconographia

Boardman, J., Linos, LIMC VI 1 (1992) 289-290
Schefold, K.-Jung, F., Die Urkönige Perseus, Bellerophon, Herakles und Theseus in der klassischen und hellenistischen Kunst, München 1988, 91-95 (“Linos, Musaios und Thamyris”)

Schmidt, M., Eracle ed altri ragazzi, in: Modi e funzioni del racconto mitico nella ceramica greca, italiota ed etrusca dal VI al IV secolo a. C., Salerno 1995, 13-25

EPIMENIDES

Editiones

Heinrich, C. F., Epimenides aus Kreta, Zusammenstellung aus Bruchstücken, Lipsiae 1801
Duentzer, H., Die Fragmente der epischen Poesie der Griechen, Köln 1840, 69-73
Mueller, C., Fragmenta Historicorum Graecorum, IV, Paris 1870, 404s
Kinkel, G., Epicorum Graecorum Fragmenta, Leipzig 1877, 230-237
Diels H.-Kranz, W., Die Fragmente der Vorsokratiker, I, Berlin ^{7}1954, n. 3
Jacoby, F., Die Fragmente der griechischen Historiker, Leiden ^{2}1954, n. 457
Colli, G., La sapienza greca, Milano ^{2}1978, II, 43-75
Martínez Nieto, R. B., La aurora del pensamiento griego. Las cosmogonías prefilosóficas griegas de Hesíodo, Alcmán, Ferecides, Epiménides, Museo y la Teogonía órfica antigua, Madrid 2000, 111-137
Fowler, R. L., Early Greek Mythography, vol. I: Text and Introduction, Oxford 2000, 79-101

Dissertationes

Arrighetti, G., Fra purificazioni e produzione letteraria. La Teogonia di Epimenide, in: Epimenide cretese, Napoli 2001, 217-225
Barone, G., Epimenide di Creta e le credenze religiose de' suoi tempi, Napoli 1880
Bernabé, A., Fragmentos de épica griega arcaica, Madrid 1979, 328-345
—, La Teogonia di Epimenide. Saggio di ricostruzione, in: Epimenide cretese, Napoli 2001, 195-216
Borgeaud, Ph., Melampous and Epimenides: Two Greek Paradigms of the Treatment of Mistake, in: J. Assmann-G. Stroumsa (edd.), Transformations of the Inner Self in Ancient Religions, Leiden 1999, 287-300
Bouché-Leclercq, A., Histoire de la Divination dans l'Antiquité, Paris 1879-1882 (praec. II, 1880, 94-102)
Breglia Pulci Doria, L., Osservazioni sulla Teogonia di Epimenide, in: Epimenide cretese, Napoli 2001, 279-311
Bremmer, J. N., The Skins of Pherekydes and Epimenides, Mnemosyne 46, 1993, 234-236
Burkert, W., Lore and science in ancient Pythagoreanism, Cambridge Mass. 1972
—, The Orientalising Revolution. Near Eastern influence in the Early Archaic Age, Cambridge Mass.-London 1992
Capriglione, J. C., La malva e l'asfodelo, in: Epimenide cretese, Napoli 2001, 37-51
Casertano, G., Che cosa ha 'veramente' detto Epimenide, in: Epimenide cretese, Napoli 2001, 357-390
Catarzi, M., Epimenide e il tempo, in: Epimenide cretese, Napoli 2001, 315-356

Courcelle, P., Un vers d'Épiménide dans le "Discours sur l'Aréopage", Rev. Ét. Gr. 76, 1963, 404-413

Debiasi, A., Naupactia ≠ Ἀργοῦς ναυπηγία, Eikasmos 14, 2003, 91-101

Demoulin, H., Épiménide de Crète, Bruxelles 1901

Detienne, M., Les maitres de vérité dans la Grèce archaïque, Paris 1967, 129-131

Diels, H., Ueber Epimenides von Kreta, Sitz.-Ber. Akad. Berlin 1891, 387-403 (= W. Burkert [ed.], Kleine Schriften zur Geschichte der antiken Philosophie, Darmstadt 1969, 36-52)

Dodds, E. R., The Greeks and the Irrational, Berkeley-Los Angeles-London 1951, praec. 141-146

Dušanić, S., On Theopompus' Philippica VI-VIII, Aevum 51, 1977, 27-36

–-, Épiménide le Cnossien et les thèmes historico-politiques des Lois de Platon: à propos de l'inscription IG, II^2, 4968, Epigraphica 53, 1991, 25-57

Faure, P., Fonction des cavernes crétoises, Paris 1964

Federico, E., La katharsis di Epimenide ad Atene. La vicenda, gli usi e gli abusi ateniesi, in: Epimenide cretese, Napoli 2001, 77-128

Fowler, R. L., P.Oxy. XXVI 2442 fr. 29: A Citation of Euphorion?, Zeitschr. Pap. Epigr. 96, 1993, 15s

García Gual, C., Los siete sabios (y tres más), Madrid 1989, praec. 159-181

Gigante, M., Vite dei Filosofi, Diogene Laerzio, Bari 1976, praec. 109-115

—, Il Bios laerziano di Epimenide, in: Epimenide cretese, Napoli 2001, 7-24

Gómez, P., Savis i tirans: la correspondència dels Set Savis al llibre I de Diògenes Laerci, Ítaca 18, 2002, 191- 209

Grottanelli, C., La parola rivelata, in G. Cambiano-L. Canfora-D. Lanza (edd.), Lo spazio letterario della Grecia antica, I 1, Roma 1992, praec. 219ss

Henrichs, A., Toward a New Edition of Philodemus' Treatise On Piety, Greek Rom. Byz. Stud. 13, 1972, 67-98

Hiller, E. Die literarische Thätigkeit der sieben Weisen, Beiträge zur griechischen Literaturgeschichte, Rh. Mus. 33, 1878, 518-529, praec. 525-527

Huxley, G. L. "Nikias, Crete and the Plague", Greek Rom. Byz. Stud. 10, 1969, 235-239

—, Greek Epic from Eumelos to Panyassis, London 1969, 80-84

Jaeger, W., The Theology of the Early Greek Philosophers, Oxford 1947 (La teología de los primeros filósofos griegos, México 1952)

Kaczyńska, E., The Panacra Mountains in Callimachus and Epimenides, Eos 86, 1999, 33-37

Kern, O., De Orphei, Epimenidis, Pherecydis Theogoniis Quaestiones Criticae, Berlin 1888

—, Epimenides 2-3, RE VI 1 (1907) 174-178

Kirk, G. S.-Raven, J. E.-Schofield, M., The Presocratic Philosophers, Cambridge ^{2}1983

Koyré, A., Épiménide le menteur: ensemble et catégorie, Paris 1947

Kroll, W., Adversaria Graeca, Philologus 53, 1894, 416-428, praec. 425s

Lanata, G., Medicina magica e religione popolare in Grecia, Roma 1967

Leclerc, M. C., Épiménide sans paradoxe, Kernos 5, 1992, 221-233

Lee, J. G. M., Epimenides in the Epistle to Titus (I 12), Nov. Test. 22, 1980, 96
Lupi, M., Epimenide a Sparta. Note sulla tradizione, in: Epimenide cretese, Napoli 2001, 170-191
Marinatos, S., The cult of the Cretan caves, Rev. of Relig. 5, 1940-1941, 123-136
Martínez Nieto, R. B., La aurora del pensamiento griego. Las cosmogonías prefilosóficas griegas de Hesíodo, Alcmán, Ferecides, Epiménides, Museo y la Teogonía órfica antigua, Madrid 2000
Mazzarino, S., Il pensiero storico classico, Bari 1983, 46-52
Mele, A., Il corpus epimenideo, in: Epimenide cretese, Napoli 2001, 227-278
Moulinier, L., Le pur et l'impur dans la pensée des Grecs, Paris 1952, praec. 49-58
Nicklin, T., Epimenides' Minos, Class. Rev. 30, 1916, 33-37
Parke, H. W., What kind of oracle is IG II^2, 4968?, Zeitschr. Pap. Epigr. 60, 1985, 93-96
Parker, R., Epimenides, Der Neue Pauly 3, 1997, 1144
Poljakov, Th., The nymph Balte, mother of Epimenides, Rh. Mus. 130, 1987, 410-412
Pòrtulas, J., Epimènides de Creta e la saviesa arcaica, Ítaca 9-11, 1993-1995, 45-58
—, Puficació ritual i concòrdia: Soló i Epimènides a Atenes, Ítaca 18, 2002, 211-222
Powell, J. U., On an alleged new fragment of Epimenides, Class. Rev. 30, 1916, 139-142
Pugliese Carratelli, G., Epimenide, in: Antichità Cretesi. Studi in onore di Doro Levi, Catania 1978, II, 9-15 (= Tra Cadmo e Orfeo. Contributi alla storia civile e religiosa dei Greci d'Occidente, Bologna 1990, 365-377)
Ricciardelli Apicella, G., Le teogonie orfiche nell'ambito delle teogonie greche, in: A. Masaracchia (ed.), Orfeo e l'orfismo, Roma 1993, 27-51, praec. 32s adn. 23
Rohde, E., Psyche. Seelenkult und Unsterblichkeitsglaube der Griechen, Tübingen ^{4}1907, praec. II 96-102
Rudhardt, J., Le thème de l'eau primordiale dans la mythologie grecque, Berne 1971, 60s
Sabbatucci, D., Saggio sul misticismo greco, Roma 1965, praec. 87ss
Santillana, G. de, The origins of Scientific Thought, Chicago 1961 (Le origini del pensiero scientifico, Firenze 1966)
Scarpi, P., Il grande sonno di Epimenide ovvero vivere sulla linea di confine in: Epimenide cretese, Napoli 2001, 25-35
Schultess, C., De Epimenide Crete, Diss. Goettingen-Bonn 1877
Strataridaki, A., Epimenides of Crete: Some Notes on his Life, Works and the verse "Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται", Fortunatae 2, 1991, 207-223
—, Theopompus of Chios, Epimenides and Einstein's Theory of Relativity, Parola del passato 53, 1998, 352-358
Svenbro, J., La vera metempsicosi. Licurgo, Numa e il cadavere di Epimenide, in: Storia della lettura nella Grecia antica, Roma-Bari 1991, 123-144
Tortorelli Ghidini, M., Epimenide e la teogonia cretese, in: G. Cerri (ed.), La letteratura pseudepigrafa nella cultura greca e romana, Napoli 2000, 79-95
—, Epimenide a Creta: tra biografia e teogonia, in: Epimenide cretese, Napoli 2001, 53-76

Tzifopoulos, G. Z., Λατρείες στην Κρήτη: η περίπτωση των διονυσιακών-ορφικών ελασμάτων, in: A. A. Avagianou (ed.), Λατρείες στην 'περιφέρεια' του αρχαίου ελληνικού κόσμου, 'Αθήνα 2002, 147-171, praecipue 148s
Valois, R., Épiménide et l'organon, Laval Théol. Phil. 32, 1976, 115-130
Visconti, A., Epimenide Bouzyges, in: Epimenide cretese, Napoli 2001, 129-167
West, M. L., The Orphic Poems, Oxford 1983 (I poemi orfici, Napoli 1993)
—, Two Lunatic Notes, Zeitschr. Pap. Epigr. 50, 1983, 46
Yannakakis, N. Ch., Ἡράκλειτος ἐναντίον Ἐπιμενίδου, Ariadne 5, 1989, 63-68
Zeller, E., Die Philosophie der Griechen in ihrer geschichtlichen Entwicklung dargestellt, I, Leipzig [6]1919, 120-122

ADDENDA FASCICVLIS 1 ET 2
NOTVLAE CRITICAE DE ORPHICIS FRAGMENTIS

Jourdan, F., Rev. Ét. Gr. 117, 2004, 803-805, *Recens*. A. Bernabé, Poetae epici graeci testimonia et fragmenta II 1
Olson, D., *Recens*. A. Bernabé, Poetae epici graeci testimonia et fragmenta II 1, Bryn Mawr Class. Rev. 2006.07.27
West, M. L., *Recens*. A. Bernabé, id., Class. Rev. 56, 2006, 5-7

DISSERTATIONES DE RELIGIONE VEL DE PHILOSOPHIA AD ORPHICA SPECTANTES ET DE ORPHICIS CARMINIBVS

Burkert, W., Babylon Memphis Persepolis: Eastern Contexts of Greek Culture, Cambridge, Mass 2004
Calame, C., Masques d'autorité. Fiction et pragmatique dans la poétique grecque antique, Paris 2005
–, Pratiche orfiche della scrittura: itinerari iniziatici?, in: G. Guidorizzi- M. Melotti (edd.), Orfeo e le sue metamorfosi, Roma 2005, 28-45
–, Pratiques poétiques de la mémoire. Représentations de l'espace-temps en Grèce ancienne, Paris 2006
Chaniotis, A., Das Jenseits: Eine Gegenwelt?, in: T. Hölscher (ed.), Gegenwelten zu den Kulturen Griechenlands und Roms in der Antike, Leipzig 2000, 159-181
Chatzopoulos, M. B., Λατρείες της Μακεδονίας: "Τελετές μεταβάσεως και μυήσεις", in: A. A. Avagianou (ed.), Λατρείες στην 'περιφέρεια' του αρχαίου ελληνικού κόσμου, 'Αθήνα, 11-29
Edmonds, R., Myths of the Underworld Journey. Plato, Aristophanes, and the 'Orphic' Gold Tablets, Cambridge 2004
Herrero de Jáuregui, M., Orphic Ideas of Immortality: Traditional Greek Images and a New Eschatological Thought, in: M. Labahn-M. Lang (edd.), Lebendige Hoffnung – ewiger Tod?!, Jenseitsvosrtellungen im Hellenismus, Judentum und Christentum, Leipzig 2007, 289-313

Jaccottet, A. F., Choisir Dionysos. Les associations dionysiaques ou la face cachée du dionysisme, Zürich 2003
Jiménez San Cristóbal, A. I., Rituales órficos, Doct. Diss. Madrid CDRom 2005
—, El concepto de dike en el orfismo, in: A. Alvar Ezquerra- J. F. González Castro (edd.), Actas del XI Congreso Español de Estudios Clásicos, Madrid, I, 2005, 351-361
–, El culto de Baco en una inscripción rodia del s. II-III d. C., Stud. Mat. Stor. Rel. 73, 2007, 135-164
–, Un iniziato soto un tumulo a Cuma?, Zetischr. Pap. Epigr. nondum ed.
Jourdan, F., Manger Dionysos. L'interprétation du mythe du démembrement par Plutarque a-t-elle -été lue par les néo-Platoniciens?, Pallas 67, 2005, 153-174
Pierris, A., Mystery and Philosophy, Patras 2007
Roberts, H. S., Pots for the Living, Pots for the Dead. Were Pots Purpose-made for the Funeral or Reused? Can Inscriptions Throw Light on the Problem?, in: A. Rathje et al. (edd.), Pots for the Living. Pots for the Dead, Copenhagen 2002, 9-31
Santamaría Álvarez, M. A., Ποινὰς τίνειν. Culpa y expiación en el orfismo, in: A. Alvar Ezquerra- J. F. González Castro (edd.), Actas del XI Congreso Español de Estudios Clásicos, Madrid, I, 2005: 397-405
Struck, P. T., Birth of the Symbol. Ancient Readers at the Limits of Their Texts, Princeton-Oxford 2004

CARMINA THEOGONICA
PAPYRVS DERVENI

vid. Appendicem

THEOGONIA EVDEMIA, HIERONYMI ET HELLANICI THEOGONIA, RHAPSODIAE

Jourdan, F., Manger Dionysos. L'interprétation du mythe du démembrement par Plutarque a-t-elle été lue par les néo-Platoniciens?, Pallas 67, 2005, 153-174
Herrero de Jáuregui, M., Dionysos mi-cuit: l'étymologie de Mésatis et le festin inachevé des Titans, Rev. de l'Hist. des Rel. 223, 2006, 389-416
Rudhardt, J., Les deux mères de Dionysos, Perséphone et Sémelé, dans les Hymnes orphiques, Rev. de l'Hist. des Rel. 219, 2002, 483-501

CARMINA DE CERERE ET PROSERPINA

Cabrera, P.-Bernabé, A., Echos littéraires de l'enlèvement de Persépone. Un vase apulien du Musée Archéologique National de Madrid, Antike Kunst 50, 2007, 58-75, pl. 6-7

PINDARI LOCI

Faraone, Ch. A., A Drink from the Daughters of Mnemosyne: Poetry, Eschatology, and Memory at the End of Pindar's Isthmian 6, in: J. F. Miller-C. Damon-K. S. Myers (edd.), Vertis in usum. Studies in Honor of Edward Courtney, Leipzig 2002, 259-270

Holzhausen, J., Pindar und die Orphik. Zu frg. 133 Snell/Maehler, Hermes 132, 2004, 20-36

Santamaría Álvarez, M. A., Φωνάεντα συνετοῖσιν. Píndaro y los misterios: edición y comentario de la Olímpica Segunda, Doct. Diss. Salamanca 2004

EVRIPIDIS LOCI

Bastianini, G.-Casanova, A. (edd.), Euripide e i papiri, Firenze 2005

Bernabé, A., Un fragmento de Los Cretenses de Eurípides, in: J. A. López Férez (ed.), La tragedia griega en sus textos, Madrid 2004, 257-286

Macías Otero, S. M., Las ψυχὰς ἐνέρων del fr. 912 Kannicht de Eurípides y la columna VI del Papiro de Derveni, Cuad. Fil. Clás. (G) 17, 2007, 145-161

LOCI PLATONICI

Bernabé, A., *Recens*. R. Edmonds, Myths of the Underworld Journey, in: Aestimatio 3, 2006, 1-13

–, L'âme après la mort: modelles orphiques et transposition platonicienne, Études Platoniciennes 2007, nond. editum

Bruss, J. S., *Recens*. R. Edmonds, Myths of the Underworld Journey, in: Bryn Mawr Class. Rev. 2005.04.66

Casadesús Bordoy, F., La crítica platónica de la magia, in: J. Peláez (ed.), El dios que hechiza y encanta. Magia y Astrología en el mundo clásico y helenístico, Madrid 2002, 191-201

Edmonds, R., Myths of the Underworld Journey. Plato, Aristophanes, and the 'Orphic' Gold Tablets, Cambridge 2004

Luri Medrano, G., En passant le fleuve de l'Oubli. Essay d'une lecture orphique de la "République" de Platon, in: Eighth International Congress of Thracology, Thrace and the Aegean, Sofia 2002, 59-70

EMPEDOCLIS LOCI

Betegh, G., Empédocle, Orpheus et le Papyrus de Derveni, in: P.-M. Morel, J.-F. Pradeau (edd.), Les ancients savants, Strasbourg 2001, 47-70

Megino, C., Orfeo y el orfismo en la poesía de Empédocles: influencias y paralelismos, Madrid 2005

LAMELLAE AVREAE

Bernabé, A., El 'gran viaje del alma' hitita y las laminillas órficas. Nuevas consideraciones, in: Hṛdā̂ manasā. Festschrift Herzenberg, Moskva 2005, 343-363

–, *Recens.* R. Edmonds, Myths of the Underworld Journey, in: Aestimatio 3, 2006, 1-13

Bernabé, A.- Jiménez San Cristóbal, A. I., Instructions for the Afterlife: the Orphic gold tablets, Leiden 2007, nondum ed.

–, Are the Orphic Gold Leaves Orphic?, in: R. Edmonds (ed.), nondum ed.

Burkert, W., Eleusis und Bakchika: Staatliche und private Mysterien in der griechischen Antike, in: Antike und moderne Religion, Humanistische Bildung 20, Stuttgart 1998, 57-73

Calame, C., *Recens.* G. Pugliese Carratelli, Les lamelles d'or orphiques, in: Kernos 18, 2005, 560-562

Chaniotis, A.-Mylonopoulos, J, EBGR 2001, n. 118, Kernos 17, 2004, 225

Chaniotis, A.-Mylonopoulos, J., EBGR 2003, n. 68, Kernos 19: 2006, 365

Coppola, D., Dioniso cretese nelle lamine auree, AISS 13, 1995-1996, 127-134

Di Benedetto, V., Fra Hipponion e Petelia, La parola del passato 59, 2004, 293-306

Edmonds, R., Myths of the Underworld Journey. Plato, Aristophanes, and the 'Orphic' Gold Tablets, Cambridge 2004

Graf, F.-Johnston, S. I., Ritual Texts for the Afterlife, Orpheus and the Bacchic gold tablets, London-New York 2007

Hatzopoulos, M. B., Λατρεῖες τῆς Μακεδονίας: Τελετὲς μεταβάσεως καὶ μυήσει", in: Avagianou, A. A., Λατρείες στην ʽπεριφέρειαʼ του αρχαίου ελληνικού κόσμου,ʼ Αθήνα, 2002, 11-29

Janko, R., Reconstructing the archetype, ined.

Jiménez San Cristóbal, A. I., Dos nuevas laminillas órficas halladas en Macedonia, in: I. Rodrígez Alfageme-A. Bernabé (edd.), Homenaje a R. Aguilar, Madrid 2007, nondum ed.

Tortorelli Ghidini, M., Figli della terra e del cielo stellato, Testi orfici con traduzione e commento, Napoli 2006

DE REBVS MAGICIS AD ORPHEVM SPECTANTIBVS

Casadesús Bordoy, F., La crítica platónica de la magia, in: J. Peláez (ed.), El dios que hechiza y encanta. Magia y Astrología en el mundo clásico y helenístico, Madrid 2002, 191-201

Dickie, M. W., Magic and magicians in the Greco-Roman world, London-New York 2002

Martín Hernández, R., Orfeo, el orfismo y la magia en los siglos V y IV a. C., in: A. Alvar Ezquerra-J. F. González Castro (edd.) Actas del XI Congreso Español de Estudios Clásicos, Madrid, I, 2005, 375-383
—, La magia y el orfismo, Doct. Diss. Madrid 2006

ORPHICA IN CRETA

Martínez Fernández, A., Epigramas helenísticos de Creta, Madrid 2006

ORPHICA OLBIAE

Vinogradov, J. G., Heilkundige Eleaten in den Schwarzmeergründungen, in: M. Dreher (ed.), Bürgersinn und staatliche Macht in Antike und Gegenwart. Festschrift für Wolfgang Schuller zum 65. Geburtstag, Konstanz 2000, 133-147

ORPHEVS ET THRACIA ET PHRYGIA

Neykova, R., Thracian Orphism and Shamanhood – two mutually exclusive ideas, in: Thracia XV. In honorem annorum LXX Alexandri Fol, Sofia 2003, 355-370

DE RITIBVS ORPHICIS

Jiménez San Cristóbal, A. I., Rituales órficos, Doct. Diss. CDRom, Madrid 2005
Martín Hernández, La muerte como experiencia mistérica. Estudio sobre la posibilidad de una experiencia de muerte ficticia en las iniciaciones griegas, 'Ilu 10, 2005, 85-105

ORPHICA ET CHRISTIANA

Herrero de Jáuregui, M., Tradición órfica y cristianismo antiguo, Madrid 2007

ORPHICAE RELIGIONIS SECTATORES

Bernabé, Magoi en el Papiro de Derveni: ¿magos persas, charlatanes u oficiantes órficos?, in: Calderón-Morales-Valverde (edd.), Koinos logos, Homenaje al profesor José García López, Murcia, 2006, 99ss
Martín Hernández, R., El orfismo y la magia, Ph. D. Diss., Univ. Complutensis, 2006

DE AVCTORIBVS QVI AB ORPHICIS CARMINIBVS MVTVATI SVNT VEL EORVM RIDICVLAM IMITATIONEM FECERUNT

Bernabé, A., El orfismo en un espejo deformante: alusiones en la comedia griega, in: I. J. García Pinilla-S. Talavera Cuesta (edd.), Charisterion Francisco Martín García oblatum, Cuenca, 2004, 35-59

–, *Recens*. R. Edmonds, Myths of the Underworld Journey, in: Aestimatio 3, 2006, 1-13

Casadesús Bordoy, F., Adaptaciones e interpretaciones estoicas de los poemas de Orfeo, in: A. Alvar Ezquerra-J. F. González Castro (edd.) Actas del XI Congreso Español de Estudios Clásicos, Madrid, I, 2005, 309-318

Dickie, M. W., The Eschatology of the Epitaphs in the New Posidippus Papyrus, in F. Cairns (ed.), Papers of the Langford Latin Seminar. Twelfth Volume. Greek and Roman Poetry. Greek and Roman Historiography. ARCA. Classical and Medieval Texts, Papers and Monographs. 44, Cambridge 2005, 19-52

Dignas, B., Posidippus and the Mysteries. Epitymbia read by the ancient historian, in: B. Acosta-Hughes-E. Kosmetatou-M. Baumbach (edd.), Labored in Papyrus Leaves. Perspectives on an Epigram Collection Attributed to Posidippus (P.Mil. Vogl. VIII 309), Washington, DC 2004, 177-186

Edmonds, R., Myths of the Underworld Journey. Plato, Aristophanes, and the 'Orphic' Gold Tablets, Cambridge 2004

Herrero, M., La tradición órfica en la literatura apologética cristiana, Doct. Diss., Universidad Complutense, Madrid 2005

Imperio, O., Parabasi di Aristofane. Acarnesi, Cavalieri, Vespe, Uccelli, Bari 2004

Matelli, E., Hieronymus in Athens and Rhodes, in W. W. Fortenbaugh-S. A. White (edd.), Lyco of Troas and Hieronymus of Rhodes, New Brunswick 2004, 289-314; 475-480.

–, Γράμματα διδάσκειν a Rodi nel III-II sec. a. C., in La cultura ellenistica, il libro, l'opera letteraria, l'esegesi antica, Roma, 2004, 307-325

ORPHEVS

Bettini, M., Per un punto Orfeo perse la cappa, in: G. Guidorizzi-M. Melotti (edd.), vid. infra, 100-118

Bremmer, J., Don't look back: from the wife of Lot to Orpheus and Eurydice, in: D.Noort-E. Tigchelaar (edd.), Sodom's Sin. Genesis 18-19 and its Interpretation, Leiden-Boston 2004, 131-145

Brunel, P., Tre volti di Orfeo nella letteratura francese del XIX e del XX secolo, in: G. Guidorizzi-M. Melotti (edd.), vid. infra, 130-151

Faraone, Ch., Orpheus' final performance: necromancy and a singing head on Lesbos, Stud. It. Fil. Class. n.s. 2, 5-27 (vers. ital., L'ultima esibizione di Orfeo. Negromanzia e una testa cantante a Lesbo, in: G. Guidorizzi-M. Melotti [edd.], vid. infra, 65-85)

Garulli, V., Il περὶ ποιητῶν di Lobone di Argo, Bologna 2004
Guidorizzi, G. - Melotti, M. (edd.), Orfeo e le sue metamorfosi, Roma 2005
Hillman, J., Il compresso di Orfeo: presenza (e assenza) di Orfeo nel mondo contemporaneo, in: G. Guidorizzi-M. Melotti (edd.), vid. supra, 15-27
Köhnken, A., Herakles und Orpheus als mythische Referenzfiguren ("Identifikations-" bzw. "Integrationsfigur") im hellenistischen Epos, in: B. Aland-J. Hahn–Ch. Ronning (edd.), Literarische Konstituierung von Identifikationsfiguren in der Antike, Tübingen 2003, 19-28
Maehler, H., Bacchylides, Orpheus, and a Lovesick Centaur, in: I. L. Pfeiffer-S. R. Slings (edd.), One Hundred Years of Bacchylides, Amsterdam 1999, 77-85
Melotti, M., Lo sguardo di Orfeo: l'amore, il viaggio, la morte, in: G. Guidorizzi-M. Melotti (edd.), vid. supra, 89-99
Molina, F., Orfeo y la mitología de la música, Doct. Diss. CDRom, Madrid 2003
Napolitano, E., Tamino: viaggio iniziatico di un falso Orfeo, in: G. Guidorizzi-M. Melotti (edd.), vid. supra, 119-129
Pucci, G., Orfeo e la decima Musa, in: Chiarini, G., Tra mito e tradizione: immagini di Orfeo da Polignoto a Aby Warburg, in: G. Guidorizzi-M. Melotti (edd.), vid. supra, 168-178
Riedweg, Ch., Orpheus oder die Magie der *musiké*. Antike Variationen eines enflussreichen Mythos, in: T Führer-P. Michel-P. Stotz (edd.), Geschichten und ihre Geschichte, Basel 2004, 37-66
Roessli, J. M., Orpheus, Orphismus und die Orphiker, in: M. Erler-A. Graeser (eds.), Philosophen des Altertums, I. Von der Frühzeit bis zur Klassik, Darmstadt, 2000, 10-35
–, Du Protreptique de Clément d'Alexandrie à la Laudatio Constantini d'Eusèbe de Césarée. Convergence et divergence dans l'interprétation du mythe d'Orphée, Arch. Bob. 22, 2001, 93-105
–, Convergence et divergence dans l'interprétation du mythe d'Orphée. De Clément d'Alexandrie à Eusèbe de Césarée, Rev. de l'Hist. des Rel. 219, 2002, 503-513
Scherer, B., Der Tod des Zauberers: die Orpheus-Epigramme in der Anthologia Palatina, in: M. A. Harder-R. F. Regtuit-G. C. Wakker (edd.), Hellenistic Epigrams, Leuven-Paris-Sterling (Virginia), 2002, 175-200
Vieillefon, L., La figure d'Orphée dans l'antiquité tardive. Les mutations d'un mythe: du héros païen au chantre chrétien, Paris 2003

ICONOGRAPHIA

Cabrera, P.-Bernabé, A., Echos littéraires de l'enlèvement de Persépone. Un vase apulien du Musée Archéologique National de Madrid, Antike Kunst 50, 2007, 58-75, pl. 6-7
Chiarini, G., Tra mito e tradizione: immagini di Orfeo da Polignoto a Aby Warburg, in: G. Guidorizzi-M. Melotti (edd.), vid. supra, 152-167
Roessli, J.-M., Orphée aux Catacombes, Arch. Bob. 25, 2003, 79-133

I. Mvsaevs

'like Orpheus, Musaeus became, in the late 6th century BC, the exponent of apocryphal poetry' G[raf], The Oxford Classical Dictionary ³1996, 1001 (cf. iam Kern, Ind. Rostock 7: 'in Musaei fragmentis quae saepenumero perscrutatus sum nullum video quod abiudicem saeculo sexto') | recte 'his life is a blank. He is nothing but a source of verses. Even his name "belonging to the Muse", is a patent artificiality. His parentage and land of birth vary according to the use being made of him' West, Orphic Poems 39; cf. Rzach, Musaios, RE XVI 1 (1933) 757s: 'Der mythische Sängerheros, dessen durchsichtiger Name im Sinne eines Μουσάων θεράπων oder πρόπολος die Anfänge dichterischer durch die Eingebung der Musen geförderter Tätigkeit symbolisieren sollte' | 'ist ... eine Art attischer Orpheus' Maass, Orpheus 138 | 'Museo in stretto rapporto con Orfeo ... di solito, entrambi i personaggi vengono citati insieme, in una tradizione che è perfettamente intercambiabile' Bernabé in: Sfameni (ed.), Destino e salvezza, Cosenza 1998, 43s; cf. et. Nilsson, Harv. Theol. Rev. 28, 1935, 192; Freeman, The Presocratic Philosophers, Oxford ²1966, 19ss | frequenter Orpheus Musaeo carmina dedicat (cf. ad frr. 20-23) | cf. Linforth 124s: 'the voice was the voice of Orpheus, but the hand was the hand of Musaeus' | Musaeum ediderunt Passow, Musaeos, Urschrift, Übersetzung, Einleitung und kritische Anmerkungen, Leipzig 1810; Düntzer, Die Fragmente der epischen Poesie, Köln 1840, 72ss; Mullach, Fragmenta Philosophorum Graecorum, I, Paris 1860, 158ss; Kinkel, Epicorum Graecorum fragmenta, Leipzig 1877, 218ss; Kern, De Musaei Atheniensis fragmentis, Ind. Rostock 1898; D.-K., Vorsokr. 2; solam theogoniam Curti, La teogonia di Museo, Terranova, Sicilia, 1893; Colli, La sapienza greca, I, Milano 1977, 291ss; Martínez Nieto, Emerita 69, 2001, 115ss | de Musaeo cf. et. Lobeck, Aglaophamus sive de theologiae mysticae Graecorum causis libri tres, Regimontii 1829; Eberhard, De Pampho et Musaeo, Diss. Monasterii 1864, 21ss; Ziegler in: Roscher, Myth. Lex. V, 1540ss; Robert, Griechische Heldensagen, I 1, Berlin 1920, 50s; Maass, Orpheus. Untersuchungen zur griechischen, römischen, altchristlichen Jenseitsdichtung und Religion, München 1895; Rzach, Musaios, RE XVI 1 (1933) 757ss; Guthrie, Orpheus and Greek Religion, London 1935; Linforth, The Arts of Orpheus, Berkeley-Los Angeles 1941; Graf, Eleusis und die orphische Dichtung Athens in vorhellenistischer Zeit, Berlin-New York 1974; eund., Musaeus, The Oxford Classical Dictionary, Oxford ³1996, 1001s; Henrichs, Cron. Erc. 5, 1975, 12ss; eund., Zeitschr. Pap. Epigr. 57, 1984, 53ss; eund., Zeitschr. Pap. Epigr. 58, 1985, 1ss; Dabasis, Platon 28, 1976, 26ss; Luppe, Arch. f. Pap. 33, 1987, 79ss; Salvadori Baldascino, Aegyptus 70, 1990, 205ss; Ricciar-

delli in: Masaracchia (ed.), Orfeo e l'orfismo, Roma 1993, 32; Masaracchia, ibid. 179ss; Luiselli, ibid. 268ss; H[einze], Musaios [I], Der Neue Pauly 8, 2000, 501s; Martínez Nieto, La aurora del pensamiento griego, Madrid 2000, 139ss; eand., Emerita 59, 2001, 115ss || **icon.** Musaeus figurabatur in pictura hodie deperdita olim Athenis in Acropoli servata, cf. Paus. 1, 22, 7 (fr. 41) ἐπὶ δὲ τῶν γραφῶν ... ἐστὶ Μουσαῖος | sunt et. nonnulla vasa Attica rubris fig. ornata ubi noster repraesentatur, cf. Graf, Eleusis 10; Kaufmann-Samaras, Mousaios, LIMC VI 1 (1992) 685ss: depictus est cum Musis in hydria Romae servata (pictoris 'de la Villa Giulia', ARV^2 623, 70bis, 1662, Villa Giulia 64606, ca. 450 a. C. n. [2 K.-S.]), in amphora Londinensi ('pictoris Pelei', ARV^2 1039, 13, BM E 271, ca. 440 a. C. n. [3 K.-S.]), in calice Ferrarensi ('pictoris Calliopae', ARV^2 1259, Mus. Naz. 6631, ca. 430 a. C. n. [4 K.-S.]) et in calice Londinensi ('pictoris Calliopae', ARV^2 1259, Vict. Alb. Mus. 666.1864, ca. 430 a. C. n. [5 K.-S.]) | incertum est utrum Musaeus an Apollo repraesentetur in lecytho hodie privata Iaponica collectione servato ('phialae pictoris', ca. 430 a. C. n. [6 K.-S.]), in pyxide Atheniensi (Mus. Nat. 1241, 430-420 a. C. n. [7 K.-S.]) et in calice Cantabrigensi (ARV^2 1287, 1, Fitzw. Mus. G 73 ca. 420 a. C. n. [8 K.-S.]) || Musaeus cum Apolline depictus est in cratera Ferrarensi (ARV^2 1033, 1679, Mus. Naz. T6C VP, ca. 440 a. C. n., ubi et. figurantur Minerva et Iris [9 K.-S.]), in cratera Bononiensi ('Hephaesti pictoris', ARV^2 1116, 35, Mus. Civ. Pell. 292, ca. 440 a. C. n., ubi et. repraesentantur Diana et Latona [10 K.-S.]), et in pyxide Atheniensi (ARV^2 1328, Mus. Nat. 19636, ca. 430 a. C. n.; praeterea figurantur Calliopa, Urania, Polymnia, Sapientia, Terpsichora et Thamyris [11 K.-S.]) || Musaeus nudus tabellas scriptorias in manibus tenens ante Linum sedentem et volumen papyraceum explicantem depictus est in calice Attico ca. 420 a. C. n., Lutetiae servato (Mus. Louvr. G 457 [12 K.-S.], cf. Beazley, Am. Journ. Arch. 52, 1948, 340; Boardman, Linos, LIMC VI 1 [1992] 290 et Lin. fr. 92 ubi plura invenies) || Musaeus, Deiope et Eumolpos sunt in pelice Attica Novi Eboraci servata (vid. fr. 16) || Musaeus vates apud inferos depictus est cum Aenea et Sibylla in cod. Vatican. Bibl. cod. lat. 3225 (vid. fr. 47) || fort. Musaeus est iuvenis inscribens in tabellis quae caput Orphei loquitur repraesentatus in calice in Fitzwilliam Mus. Cantabrig. servato, de quo cf. intr. in Orph. frr. 1052-1061; vid. Graf, Eleusis, 11s

Lloyd-Jones, Academic papers 182 et 187 dub. Musaeo trib. Orph. frr. 713ss | Martínez Nieto, La aurora del pensamiento griego, Madrid 2000, 147; 162ss locum Hygin. Astr. 2, 13 *Heniochus. hunc nos Aurigam Latine dicimus, nomine Erichthonium, ut Eratosthenes monstrat* e Musaeo manare putat | vid. et. adn. ad fr. 89, 1

TESTIMONIA ET FRAGMENTA

TESTIMONIA VITAE ET ARTIS
(frr. 1-56)

aetas et genus: poeta antiquissimus (frr. 1-4a)

1 T (A 1 D.-K.)

Suda s. v. Μουσαῖος (III 414, 24 Adler), Ἐλευσίνιος ἐξ Ἀθηνῶν, υἱὸς Ἀντιφήμου, τοῦ Εὐφήμου, τοῦ Ἐκφάντου, τοῦ Κερκυῶνος, ὃν κατεπολέμησεν ὁ Θησεύς, καὶ Σελήνης γυναικός· ἐποποιός, μαθητὴς Ὀρφέως, μᾶλλον δὲ πρεσβύτερος· ἤκμαζε γὰρ κατὰ τὸν δεύτερον Κέκροπα καὶ ἔγραψε Ὑποθήκας Εὐμόλπωι τῶι υἱῶι ἔπη δ´. καὶ ἄλλα πλεῖστα.

2 T (5 [A 11] C.)

(I) Procl. Vit. Homer. 24 Seve., pergit Orph. fr. 871 I Γοργίας δὲ ὁ Λεοντῖνος (82 B 25 D. K. = fr. 25 Untersteiner) εἰς Μουσαῖον αὐτὸν (Homerum) ἀνάγει ‖ (II) Vit. Homeri romana 30, 26 Wil. ὁ δὲ Δαμάστης (FGrHist 5 F 11a = fr. 11a Fowler) καὶ δέκατον αὐτὸν (Homerum) ἀπὸ Μουσαίου φησὶ γεγονέναι.

3 T

(I) Aelian. V. H. 14, 21 (176, 12 Dilts) ὅτι Οἴαγρός τις ἐγένετο ποιητὴς μετ' Ὀρφέα καὶ Μουσαῖον, ὃς λέγεται τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον πρῶτος ᾆσαι, μεγίστης οὗτος ὑποθέσεως λαβόμενος καὶ ἐπιτολμήσας ταύτηι ‖ (II) Eust. in Il. p. 4, 25 ὅτι δὲ καὶ ἕτεροι πρὸ αὐτοῦ (sc. Ὁμήρου) ἦσαν ποιηταί, ὧν καὶ Μουσαῖος ἀκέσεις νόσων συγγραψάμενος, καὶ ὅτι, ὡς καὶ Αἰλιανὸς ἱστορεῖ (cf. I), μετὰ Ὀρφέα καὶ Μουσαῖον Οἴαγρος γέγονε ποιητής, ὃς πρῶτος τὸν Τρωϊκὸν ἦισε πόλεμον.

1 cf. Const. Lascaris Προλεγόμενα τοῦ σοφοῦ Ὀρφέως 61 (35 Martínez Manzano, plura invenies in fr. 4 XI) πρὸ αὐτοῦ (sc. Ὀρφέως) γὰρ ὀλίγον Μουσαῖος Ἐλευσίνιος ἐγένετο κτλ ‖ **2** Κερκύονος Westermann ‖ **3** Σελήνης Kuster coll. Tzetz. in Aristoph. Ran. 1033 (fr. 11 I) : Ἑλήνης **V** (cf. fr. 19 et adn. ad loc.) ‖ **4** Ὑποθήκαις **V** ‖ de nominibus cf. Rob., Heldensagen I 412, adn. 11; Rzach, Musaios, RE XVI 1 (1933) 759

2 1 Γογίας **P** ‖ **1-2** cf. Untersteiner ad loc. ‖ **2** Μούσαιον **P** a.c. ‖ **3-4** cf. Jac. ad loc.; Lanata, Poetica preplatonica, Firenze 1963, 238; Pòrtulas in: Auger-Said (edd.), Généalogies mythiques, Paris-Nanterre 1998, 327ss; Nagy, Kernos 14, 2001, 3

3 1 Οἴαγρός König : Σύαγρός **Vx** (at nom. Σύαγρος invenitur et. in Diog. Laert. 2, 46 [e coniectura Gyraldi : Σάγαρις cod.]) ‖ **5** ἀκέσεις νόσων] cf. fr. 92 ‖ **6** Οἴαγρος König ad Aelian. : Σύαγρος cod. | Oeagrus alter Orphei pater

4 T (ad 5 [B 10] C.)

(I) Tatian. Or. ad Graec. 39, 3 (71 Marc.), cf. Clem. Alex. Strom. 1, 21, 103, 5, Euseb. Praep. Ev. 10, 12, 13 κατὰ δ' Ἀκρίσιον ... ὁ Ὀρφέως (fr. 875 II) μαθητὴς Μουσαῖος ‖ (II) Clem. Alex. Strom. 1, 21, 107, 4, cf. Euseb. Praep. Ev. 10, 12, 28 ἀλλ' ἴστω γε ὅτι μετὰ Φημονόην ἔτεσιν ὕστερον εἴκοσι ἑπτὰ οἱ περὶ Ὀρφέα (fr. 877 I) καὶ Μουσαῖον καὶ Λίνον (fr. 8) τὸν Ἡρακλέους διδάσκαλον ‖ (III) Tatian. Or. ad Graec. 41, 1 (73 Marc.), cf. Euseb. Praep. ev. 10, 11, 27 τὸ δὲ νῦν συνέχον, σπευστέον μετὰ πάσης ἀκριβείας σαφηνίζειν ὡς οὐχ Ὁμήρου μόνον πρεσβύτερός ἐστιν ὁ Μωσῆς, ἔτι δὲ καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ συγγραφέων· Λίνου (fr. 7 I), Φιλάμμωνος, Θαμύριδος, Ἀμφίονος, Ὀρφέως (fr. 875 I), Μουσαίου ... Ἐπιμενίδου τοῦ Κρητός (fr. 5) ‖ (IV) Clem. Alex. Strom. 1, 21, 131, 1 ναὶ μὴν Ὀνομάκριτος ὁ Ἀθηναῖος, οὗ τὰ εἰς Ὀρφέα φερόμενα ποιήματα λέγεται εἶναι (fr. 1110 II), κατὰ τὴν τῶν Πεισιστρατιδῶν ἀρχὴν περὶ τὴν πεντηκοστὴν Ὀλυμπιάδα (580/577) εὑρίσκεται, Ὀρφεὺς δέ, ὁ συμπλεύσας Ἡρακλεῖ, Μουσαίου διδάσκαλος ‖ (V) Tatian. Or. ad Graec. 41, 3 (73 Marc.), cf. Euseb. Praep. Ev. 10, 11, 29 ἄλλως τε καὶ τὰ εἰς αὐτὸν (sc. Orphea, cf. fr. 1110 I) ἐπεισφερόμενά φασιν ὑπὸ Ὀνομακρίτου τοῦ Ἀθηναίου συντετάχθαι, γενομένου κατὰ τὴν Πεισιστρατιδῶν ἀρχήν, περὶ τὴν πεντηκοστὴν Ὀλυμπιάδα (580/577). τοῦ δ' Ὀρφέως Μουσαῖος μαθητής ‖ (VI) Theodoret. Graec. affect. cur. 2, 49 (152, 22 Canivet) Λῖνος (fr. 7 II) καὶ Μουσαῖος ἀμφὶ τὰ Τρωϊκὰ ἐγενέσθην καὶ Θάμυρις μετὰ τούτων ‖ (VII) Georg. Monach. Chron. I p. 41, 15 De Boor-Wirth, cf. Georg. Monach. Chron. Brev. 27 (Patr. Gr. 110, 84C Migne), Eustath. Antioch. Patr. Gr. 18, 708 B Migne (cf. Orph. fr. 875 V) ὡς εἶναι τῶν παρ' Ἕλλησιν ἀρχαίων σοφῶν Μωϋσέα πρεσβύτερον, Ὁμήρου λέγω καὶ Ἡσιόδου καὶ τῶν Τρωϊκῶν Ἡρακλέως τε καὶ Μουσαίου Λίνου (fr. 7 III) τε καὶ Ὀρφέως (fr. 875 V) κτλ ‖ (VIII) Georg. Syncell. 296 (183, 24 Mosshammer) Ὀρφεὺς Θρᾷξ (fr. 878 IV) ἐγνωρίζετο (Amphionis temporibus). τούτου μαθητὴς Μουσαῖος ὁ Εὐμόλπου υἱός ‖ (IX) Euseb. Chron. II

4 cf. Lactant. Divin. inst. 1, 22, 15 (234 Monat = Orph. fr. 505) ‖ **2** δὲ Clem. Euseb. ‖ **2–3** Ὀρφεύς τε καὶ Μουσαῖος Clem. : om. Euseb. ‖ **4** γε om. Euseb. **ND** | Φιμονόην Clem. **L** | de Phemonoe vid. adn. ad Orph. fr. 877 I | εἰκοσιεπτὰ Clem. **L** : κζ´ Euseb. **ON** ‖ **7** νῦν συνέχον Otto : συνέχον **MVP** : νῦν ἔχον Euseb. | σπευτέον Tatian **MVP** : πευστέον Euseb. **I** : σαφηνιστέον (omisso σαφηνίζειν) Euseb. **ND** ‖ **8** Μωϋσῆς Tatian. **MVP** ‖ **9–10** Μουσαίου Ὀρφέως Tatian. **MVP** ‖ **13** δέ Wil. : τε **L** | ὁ del. Schwartz ‖ **14** Μουσαίου διδάσκαλος Lob. 353 : Μουσαίου μαθητής **L** : ‹οὗ› Μουσαῖος μαθητής Potter : Μουσαίου καθηγητής Jackson ‖ **16** ἐπιφερόμενα Tatian. **V** : ἔπη φερόμενα Tatian. **MP** | Ὀνομάκριτος Tatian **V** ‖ **17** γεγονότος Tatian. **V** | τὴν[1]] τὴν τῶν Euseb. **IN** | 'exspectamus ‹πέμπτην καὶ› πεντηκοστὴν = 560' Kern ‖ **18** μαθητὴς Μουσαῖος Tatian. **P** ‖ **23** ἀρχαίων om. **BN** | πρεσβύτατον **F** Eustath. ‖ **24** Ἡρακλέος **AV** : -έους **R** Eustath. ‖ **24–25** Λίνου τε Chron. brev. : καὶ Λίνου, ἔτι τε Χείρωνος Eustath. : Λι-

46 Schöne Ὀρφεὺς (fr. 878 I) Θρᾶιξ ἐγνωρίζετο· τούτου μαθητὴς Μουσαῖος ὁ Εὐμόλπου υἱός. Λίνος διδάσκαλος Ἡρακλέους ἐγνωρίζετο, cf. Hieronym. Chron. 9, 11 Helm Moyses, licet iunior supra dictis sit, ab omnibus tamen, quos Graeci antiquissimos putant, senior deprehenditur, Homero scilicet et Hesiodo Troianoque bello, ac multo superius Hercule, Musaeo, Lino *(fr. 9)*, Chirone, Orfeo *(fr. 878 II)* etc. || (X) Hieronym. Chron. 13, 12 Helm porro Liber et reliqui quos mox inferemus post CC annum Cecropis fuerunt, Linus *(fr. 10 IV)* scilicet et Zethus et Amphion, Musaeus, Orfeus *(fr. 878 III)*, etc. || (XI) Const. Lascaris Προλεγόμενα τοῦ σοφοῦ Ὀρφέως 60 (35 Martínez Manzano) ἀποθανόντα δὲ αὐτὸν (sc. Ὀρφέα) μεγάλως ἐτίμησε πᾶσα ἡ Ἑλλὰς ὡς ἄνδρα εὐγενῆ καὶ σοφὸν καὶ τῶν ποιητῶν τρίτον· πρὸ αὐτοῦ γὰρ ὀλίγον Μουσαῖος Ἐλευσίνιος ἐγένετο καὶ Λίνος ὁ Θηβαῖος (fr. 43 VIII) καθηγητὴς αὐτοῦ. μεθ' ὃν Ὀρφέα (fr. 1018 VI) ἀριθμοῦσι τρίτον ἀρχηγὸν φιλοσοφίας, ποιητικῆς καὶ πάσης ἐπιστήμης, καὶ οὐδενὸς καταδεέστερον, καὶ τῶν εἰς Αἴγυπτον πλευσάντων ἀρχαίων καὶ παρ' Αἰγυπτίων λαβόντων πάντα, ὧν πρῶτον Μουσαῖον δεύτερον Λίνον τρίτον Ὀρφέα, Μελάμποδα καὶ Δαίδαλον λέγουσι.

4a T

P. Oxy. 2802 (saec. II p. C. n. in.; e commentario in Alcmana ut vid.), 17ss; ed. Lobel (= Alcman S 5 Page = TA 11b Davies = test. 29 Campbell) [Ἀλκ]μὰν ὥστε Μου[σαῖος π]ρὸ αὐτοῦ πολὺ γε[...]τερος δ(ὲ) ...

dubitant Musaeus antiquissimusne fuerit (fr. 5)

5 T

(I) Sext. Empir. Adv. Math. 1, 203 (51, 29 Mau) δεδοκιμασμένη δὲ καὶ ἀρχαιοτάτη ἐστὶν ἡ Ὁμήρου ποίησις· ποίημα γὰρ οὐδὲν πρεσβύτερον ἧκεν εἰς ἡμᾶς τῆς ἐκείνου ποιήσεως. ... 204 ἀλλὰ πρῶτον μὲν οὐχ ὑπὸ πάντων ὁμολογεῖται ποιητὴς ἀρχαιότατος εἶναι Ὅμηρος· ἔνιοι γὰρ Ἡσίοδον προήκειν

δίου (Λινδίου **V** : Λυδίου **BFR**) ἔτι Chron. || **30** Moses **APN** || **31** Greci **BPM** | antiquissimus **B** | depraehenditur **ABM** | Hesido **B** || **32** Museo *cod.* | Cirone **B** || **32–33** Horpheo **M** || **34** quo[s] **M** | inferimus **B** | annos **BM** | Cecropeis **B** : Cicropis **M** || **35** Zetus **BMPN** | Anphon **B** | Museus *cod.* | Orpheus **BMP**

4a cf. Tsants., Ἑλληνικά 26, 1973, 107ss | incertum est utrum ea e Didymo manarent (cf. P. Oxy. 2802, 4 Δίδυ]μος Tsants. :]νος Page) ἐν γ´ π(ερὶ) ἐ[] necne || **2–3** omnia suppl. Page (qui de Μου[σαῖος dub.)

5 **4** ἔνιοι γὰρ] cf. Schmid-Stählin, Geschichte der griechischen Literatur, Mün-

τοῖς χρόνοις λέγουσιν, Λίνον (fr. 12 I) τε καὶ Ὀρφέα (fr. 882 I) καὶ Μουσαῖον καὶ ἄλλους παμπληθεῖς. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πιθανόν ἐστι γεγονέναι μέν τινας πρὸ αὐτοῦ καὶ κατ' αὐτὸν ποιητάς, ... τούτους δὲ ὑπὸ τῆς περὶ αὐτὸν λαμπρότητος ἐπεσκοτῆσθαι || (II) Ioseph. c. Ap. 1, 12 ὅλως δὲ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν οὐδὲν ὁμολογούμενον εὑρίσκεται γράμμα τῆς Ὁμήρου ποιήσεως πρεσβύτερον || (III) Schol. Dionys. Thrac. art. gramm. p. 490, 7 Hilg. (= Bekk. Anecd. II 785, 15) φασί τινες ὅτι ἕως τῶν Τρωϊκῶν οὐκ ἐγινώσκετο γράμματα· καὶ δῆλον ἐκ τοῦ μὴ σωθῆναι ποίημά τι τῶν κατὰ τοὺς Ὁμηρικοὺς χρόνους, καὶ ταῦτα αὐτοῦ τοῦ Ὁμήρου εἰσάγοντος ποιητάς, τόν τε Φήμιον καὶ Δημόδοκον, ἱστορουμένου δὲ καὶ Ὀρφέως (fr. 882 III) προγεγενῆσθαι καὶ Μουσαίου καὶ Λίνου (fr. 12 III)· ἀλλ' ὅμως πλὴν ὀνόματος οὐδὲν πλέον εἰς τὰ μετὰ ταῦτα διασωθῆναι συμβέβηκε πρὸ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, μηδὲ πρεσβύτερον τῆς Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσείας σώζεσθαι ποίημα || (IV) [Theodos. gramm.] 10, l. 31 Göttling εἰ καὶ ἱστοροῦσί τινας ποιητὰς προγεγενῆσθαι Ὁμήρου Μουσαῖόν τε καὶ Ὀρφέα (fr. 882 IV) καὶ Λίνον (fr. 12 IV)· ἀλλ' ὅμως οὐδὲν εἰς τὰ μέτρα ταῦτα διασωθῆναι συμβέβηκε πρὸ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως.

patria (frr. 6-9)

laudantur Thracia vel Eleusis vel Lydia (sub var. lect., vid. fr. 9 et app. crit.); cf. et. Const. Lascaris Προλεγόμενα τοῦ σοφοῦ Ὀρφέως 61 (35 Martínez Manzano, cf. fr. 4 XI) ... Μουσαῖος Ἐλευσίνιος, Ps.-Aristot. Mirab. 131 (fr. 16) de Deiope Eleusinia Musaei uxore, Marmor Par. (fr. 17) Εὔμολπος ὁ Μουσαίου ... τὰ μυστήρια ἀνέφηνεν ἐν Ἐλευσῖνι, Suda s. v. Εὔμολπος (fr. 18 III)· Ἐλευσίνιος ἤτοι Ἀθηναῖος, υἱὸς Μουσαίου, et frr. 33-40 || 'Mousaios wird es (sc. Thraker) spätestens am Ende des fünften Jahrhunderts, wohl durch Einfluß eben des Orpheus ... Musaios ist wohl ursprünglich Athener, Eleusinier, und behält seine Verbindung mit Eleusis immer bei' Graf, Eleusis 17

6 T (A 1 + 1a D.-K., 5 [B 4] C.)

(I) Harpocr. Lex. s. v. Μουσαῖος (177 Keaney) περὶ δὲ Μουσαίου Ἀριστόξενος ἐν τοῖς Πραξιδαμαντίοις (fr. 91 Wehrli) φησὶν ὅτι οἱ μὲν ἐκ Θράικης

chen, [7]I 86; West in Hes. Th. p. 40 | προήκειντο **LVr** : προσήκειν **A** || **5** λῖνόν **LVrζ** : κινόν **CD** : λίνόν (sic) **E** || **6** παμπλήθεις **LVrED** || **7** αὐτὸν²] αὐτὴν **ED** || **16** πρὸ] ὡς πρὸς **A** : ὡς πρὸ **E** | μηδὲν **AE** : ἀλλ' οὐδὲ **Σ**[θ]

6 2 οἱ om. **C** | cf. Hiller, Rh. Mus. 41, 1886, 427; Jac., Glaukos 36, RE VII 1 (1910) 1418; Rzach, Musaios, RE XVI 1 (1933) 758; Wehrli ad loc., 77s: 'A. beruft sich für ihn auf den Musikschriftsteller Glaukos (anders Jacoby RE VII 1418), mit welchen ihn die Parteinahme für die Auletik zu verbinden scheint'; Lanata, Poetica preplatoni-

εἰρήκασι τὸν ἄνδρα εἶναι, οἱ δὲ αὐτόχθονα ἐξ Ἐλευσῖνος. εἰρήκασι δὲ περὶ αὐτοῦ ἄλλοι τε καὶ Γλαῦκος (fr. 4 Lanata) ‖ (II) SUDA s. v. Μουσαῖος (III 414, 24 Adler), plura invenies in fr. 1 Ἐλευσίνιος.

7 T

(I) STRAB. 10, 3, 17, plura invenies in fr. 24 οἵ τ' ἐπιμεληθέντες τῆς ἀρχαίας μουσικῆς Θρᾶικες λέγονται, Ὀρφεύς (fr. 1024 I) τε καὶ Μουσαῖος καὶ Θάμυρις ‖ (II) EUST. in Il. p. 299, 5 καὶ ὅτι Θρᾶικες ἦσαν οἱ ἐπιμεληθέντες τῆς ἀρχαίας μουσικῆς Ὀρφεὺς (fr. 1024 V) Μουσαῖος καὶ Θάμυρις.

8 T

ARISTID. Or. 22, 1 Keil, plura invenies in fr. 38 Ἐλευσῖνος οἰκήτωρ Μουσαῖος.

9 T

GEORG. MONACH. Chron. I p. 41, 17 De Boor-Wirth, cf. GEORG. MONACH. Chron. Brev. 27 (Patr. Gr. 110, 84 C Migne), EUSTATH. ANTIOCH. Patr. Gr. 18, 708 B Migne, plura invenies in fr. 4 VII Μουσαίου Λίνου (fr. 7 III) τε κτλ.

parentes (frr. 10-14)

laudantur ut Musaei parentes Orpheus, Eumolpus ('eine nachweislich sekundäre Tradition' sec. Graf, Eleusis 18), Antiophemus, Luna, Pandia | de Luna matre cf. Lob. 454s; Roscher, Myth. Lex. II 3173; Rzach, Musaios, RE XVI 1 (1933) 759: 'diese Genealogie mag ... mit der Bedeutung der Mondgöttin als Herrin aller Zauberwirkungen zusammenhängen' | de Musaei genealogia cf. Henrichs, Zeitschr. Pap. Epigr. 58, 1985, 1

ca, Firenze 1963, 276: 'Museo poteva benissimo essere studiato nell'opera di Glauco sugli antichi poeti (Hiller, Glaukos, p. 427)', cf. et. Lasserre, Plutarque de la Musique, Olten-Lausanne 1954, 155; Graf, Eleusis 10 et adn. 22

7 cf. Lucian. de salt. 15 (fr. 36); vid. et. Linforth 235; Lasserre ad loc. p. 134

8 1 Ἐλευσῖνος Kaibel : Ἐλευσίνιος **O**

9 3 Λίνου τε] Chron. Brev. : καὶ Λίνου, ἔτι τε Χείρωνος Eustath. : Λιδίου (Λινδίου **V** : Λυδίου **BFR**) ἔτι Chron.

10 T (A 9 D.-K., 5 [B 15] C.)

(I) Diod. 4, 25, 1 plura invenies in fr. 39 Μουσαίου τοῦ Ὀρφέως υἱοῦ || (II) Orph. fr. 377, 2s; 378, 3s φαεσφόρου ἔκγονε Μήνης, Μουσαῖ' || (III) Philodem. De piet. (P. Hercul. 243 VI 3, p. 13 Gomperz, vid. et. Philippson, Hermes 55, 1920, 248s; Henrichs, Cron. Erc. 5, 1975, 12; West, Zeitschr. Pap. Epigr. 50, 1983, 46; Henrichs, Zeitschr. Pap. Epigr. 57, 1984, 53ss; eund., ibid. 58, 1985, 1ss; Schober, Cron. Erc. 18, 1988 [1923], 103) καὶ Μουσ[αῖ]ον μὲν Ὀρφεὺς υ[ἱὸν] αὐτῆς (sc. Σελήνης) γενέσ[θ]αι φησίν. sequitur fr. 14 || (IV) Ps.-Iustin. Coh. ad Gr. 15, 1 (43 Marc.) Ὀρφεὺς γοῦν (fr. 372) ... πρῶτος διδάσκαλος γεγονώς, οἷα πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μουσαῖον κτλ || (V) Cassiodor. Epist. Theoderic. var. II 40 p. 71, 9 Momms. Musaeum etiam, et artis Orphei filium et naturae, Maronis *(Aen. 6, 667)* praepotens lingua concelebrat.

11 T (A 4 + 6 D.-K., 5 [A 9] + 5 [B 9] C.)

(I) Schol. Aristoph. Ran. 1033 (304a, 18 Dübner), Tzetz. in Aristoph. Ran. 1033a (IV 3, 1003a, 1 Koster) τὸν Μουσαῖον παῖδα Σελήνης καὶ Εὐμόλπου Φιλόχορός (FGrHist 328 F 208) φησιν. sequitur fr. 34, cf. 1033 (IV 3, 1003b, 1 Koster) Φιλόχορος τὸν Μουσαῖον Σελήνης υἱόν φησι καὶ Εὐμόλπου || (II) Lobo Argivus Anth. Pal. 7, 615 (= Suppl. Hell. 504 Lloyd-Jones–Parsons), plura invenies in fr. 45 Εὐμόλπου φίλον υἱὸν ... / Μουσαῖον || (III) Diog. Laert. 1, 3 λανθάνουσι δ' αὐτοὺς τὰ τῶν Ἑλλήνων κατορθώματα, ἀφ' ὧν μὴ ὅτι γε φιλοσοφία, ἀλλὰ καὶ γένος ἀνθρώπων ἦρξε, βαρβάροις προσάπτοντες. ἰδοὺ γοῦν παρὰ μὲν Ἀθηναίοις γέγονε Μουσαῖος, παρὰ δὲ Θηβαίοις Λίνος (fr. 46 I). καὶ τὸν μὲν Εὐμόλπου παῖδά φασι. sequitur fr. 77 || (IV) Georg. Syncell. 296 (183, 24 Mosshammer) Ὀρφεὺς ... τούτου μαθητὴς Μουσαῖος ὁ Εὐμόλπου υἱός.

10 **2** cf. Orph. Arg. 1347 Μουσαῖε θεηγενές || **6–7** omnia suppl. Henrichs

11 cf. Jac. comm. ad loc. et ad F 13; Graf, Eleusis 18 || **4** Σελήνης υἱόν] cf. Epimen. fr. 18, 1 καὶ γὰρ ἐγὼ γένος εἰμὶ Σελήνης || **5–6** cf. Lobon. fr. 9 Garulli || **6–9** editionem suam nondum publici iuris factam comiter mihi praebuit Dorandi, cui maximas gratias ago || **6** Μουσαίου Jacobs : contradixit Crönert || **7** αὐτοὺς Huebner : αὑτοὺς **PF** | ἀφ' οὗ dub. Shorey, Class. Phil. 22, 1927, 109 || **9** Λῖνος **PFΦ**

12 T (A 1 + B 11 D.-K., 5 [A 5] C.)

(I) P. Cornell 55, 11 saec. I p. C. n., prim. ed. Westermann-Kraemer, New York 1926, p. 246, papyrum denuo inspexit Koenen, cf. Henrichs in: Bremmer (ed.), Interpretations of Greek Mythology, London-Sydney 1987, 250 et adn. p. 270s, et denuo ed. Salvadori Baldascino, Aegyptus 70, 1990, 205ss (cum imagine lucis ope confecta, inter pp. 208 et 209) Μουσαῖος Ἀντιοφή(μου) Εὔμολπος Μουσαίου (sc. υἱός) ǁ (II) Paus. 10, 5, 6, plura invenies in frr. 72 et 74 Μουσαίωι δὲ τῶι Ἀντιοφήμου προσποιοῦσι τὰ ἔπη, cf. 10, 12, 11 (fr. 67) ǁ (III) Orph. Arg. 310 Μουσαῖε, φίλου τέκος Ἀντιοφήμου ǁ (IV) Suda s. v. Μουσαῖος (III 414, 24 Adler), plura invenies in fr. 1 υἱὸς Ἀντιφήμου ... καὶ Σελήνης.

13 T (A 2 + 7 D.-K., 5 [A 17] + 5 [B 6] + 5 [B 29] C.)

(I) Plat. Resp. 364e βίβλων δὲ ὅμαδον παρέχονται Μουσαίου καὶ Ὀρφέως, Σελήνης τε καὶ Μουσῶν ἐγγόνων, ὥς φασι, plura invenies in fr. 76 III et in Orph. fr. 573 I ǁ (II) Hermesian. Leont. fr. 7, 15s Powell υἱὸς Μήνης ... Μουσαῖος, plura invenies in fr. 15 ǁ (III) Procl. in Plat. Tim. I 111, 28 Diehl εἴτε οὖν Γῆς υἱὸν τὸν Τιτυὸν εἴτε Ἡλίου τὸν Φαέθοντα λέγοιεν, εἴτε Σελήνης τὸν Μουσαῖον εἴτε ἄλλου τινὸς οἱ μυθοπλάσται κτλ ǁ (IV) Servius in Aen. 6, 667 (II 93, 18 Thilo-Hagen) Musaeum ante omnes *(cf. fr. 47)*] theologus fuit iste post Orpheum. et sunt variae de hoc opiniones: nam eum alii Lunae filium, alii Orphei volunt, cuius eum constat fuisse discipulum; nam ad ipsum primum carmen

12 5 Ἀντιοφή(μου) dub. Salvadori Baldascino, de hac pap. cf. Orph. fr. 397 III ǁ **7** Ἀντιφήμου **Pa Va** ǁ **9** Σελήνης Kuster coll. Tzetz. in Aristoph. Ran. 1033 (fr. 11 I) : Ἑλήνης **V** (cf. fr. 19 et adn. ad loc.); cf. et. Bonnechere, Zeitschr. Pap. Epigr. 158, 2006, 83ss

13 1s vid. comm. ad Orph. fr. 573 ǁ **1** βίβλων τε **F** | ὁρμαθὸν Lob. coll. Theophrast. Char. 6, 9, prob. Colli : recte textum traditum defendit Linforth 78 | Μουσαίου τε **F** ǁ **2** ἐκγόνων Burnet ǁ **5** Τυτιὸν **P** | φαέθον **C** (sic) ǁ **5–6** τὸν Μουσαῖον – τινὸς om. **C** | de re cf. Festugière ad loc. ǁ **7ss** cf. Lob. 375ss ǁ **7** omnis **FC** | *ante* theologus *add.* Musaeus **M** | iste *om* **MC** ǁ **8** de hoc variae **FC** | hac **AS** *corr.* **a** | eum] cum **R** | Lunae] Lini *Fabricius* : Endymionis *add.* **F** ǁ **8–9** Orphi **H** : Orfeum **FC** ǁ **9** discipulum

scripsit, quod appellatur Crater *(Orph. fr. 410)* ‖ (V) Procl. in Plat. Tim. I 165, 16 Diehl ὁ μὲν γὰρ Πορφύριος (in Plat. Tim. comm. fr. 22 Sodano) ἐν σελήνῃ τὴν Ἀθηνᾶν ὑποθέμενος ψυχὰς ἐκεῖθεν κατιέναι φησὶ τό τε θυμοειδὲς ἅμα καὶ τὸ πρᾶον ἐχούσας, καὶ διὰ τοῦτο φιλοσόφους καὶ φιλοπολέμους οὔσας, τῶν ἐν Ἐλευσῖνι μυσταγωγούς, ἐπείπερ καὶ ἀπὸ Μουσαίου τοῦ Σεληνιακοῦ τὸ γένος τοῖς ἐν Ἐλευσῖνι τῶν μυστηρίων ἡγουμένοις ‖ (VI) Procl. in Plat. Tim. III 284, 1 Diehl οὕτω δὴ καὶ (sc. dicendum) Σεληνιακὴν ψυχὴν εἰς ἀνδρὸς κατιέναι φύσιν, καθὰ τὴν Μουσαίου φασί ‖ (VII) August. De civ. Dei 18, 14, *plura invenies in Orph. fr. 885 I* per idem temporibus intervallum *(i. e. Hebraeorum iudicum)* extiterunt poetae, qui etiam theologi dicerentur, quoniam de diis carmina faciebant ... Orpheus, Musaeus, Linus *(fr. 13 I)* ‖ (VIII) August. De civ. Dei 18, 37 soli igitur illi theologi poetae, Orpheus *(fr. 885 II)*, Linus *(fr. 13 II)*, Musaeus et si quis alius apud Graecos fuit, his prophetis Hebraeis, quorum scripta in auctoritate habemus, annis reperiuntur priores.

14 T

Philodem. De piet. (P. Hercul. 243 VI 6, p. 13 Gomperz, vid. et. Philippson, Hermes 55, 1920, 248s; Henrichs, Cron. Erc. 5, 1975, 12; West, Zeitschr. Pap. Epigr. 50, 1983, 46; Henrichs, Zeitschr. Pap. Epigr. 57, 1984, 53ss; eund., ibid. 58, 1985, 1ss; Schober, Cron. Erc. 18, 1988 [1923], 103), pergit fr. 10 III Μουσαῖ̣[ο]ς ὅδ' αὐ̣τ̣ὸ̣ς [α]ὐτὸν Π̣α⟦ι̣⟧`ν´δίας τῆς Διὸς [κα]ὶ Σελήνης κἀν[τι]φήμου, σεληνο[πε]τῆ δ' Ἴων (Io Chius ad. fr. 11 Gent.- Pr. = fr. 95 Leurini) αὐτὸν [λέγ]ε̣ι̣.

fuisse constat **M** ‖ **10** quod crater/// (‘*cratera fuit, cf. Lobeck Aglaoph. p. 375 sq.’ Thilo Hagen*) appellavit **M** ‖ **11** γὰρ om. **C** ‖ **20** dis **R**

14 vid. Henrichs, Zeitschr. Pap. Epigr. 58, 1985, 1ss, ubi plura invenies; West, Zeitschr. Pap. Epigr. 50, 1983, 46 ‖ **5** Μουσαῖ[ο]ς – **6** κἀν[τι]φήμου suppl. Henrichs ‖ **5** Μουσαῖ[ο]ς ὅδ'] ‘malim ‹ὁ δὲ› M. {οδ} vel M. {ο} δ’’ Henrichs 1984 | Π̣α⟦ι̣⟧ `ν´δίας] i.e. Πανδίας ex παιδίας corr. | Pandia Iovis Lunaeque filia sec. Hom. Hymn. 32, 14-16, Hygin. fab. praef. 28, Schol. Eur. Rhes. 916 (= Apollodor. FGrHist 244 F 162), cf. Wil., Glaube I 253; Henrichs ll. laudd. : at Pandia eadem atque Luna est sec. Schol. Demosth. Or. 21, 39b (161 Dilts) Πάντια καὶ Πανδῖα ἡ Σελήνη, ὅτι πάντοτέ ἐστι καὶ λάμπει ἔν τε νυκτὶ καὶ ἡμέραι. Διόνυσον δὲ λέγει τὸν Ἥλιον ἤτοι τὸν Ἀπόλλωνα, 39c ὅτι Πανδῖα ἡ Σελήνη ἴσως διὰ τὸ πάντοτε διεῖναι, cf. et. Orph. fr. 773, 8 πανδῖα Σεληναίη | σεληνο[πε]τῆ Burkert ap. Henrichs, Zeitschr. Pap. Epigr. 57, 1984, 54, West l. laud. : σεληνο[γε]ν̣ῆ Luppe, quod minime cum vestigiis quadrat (sec. Obbink per litt.) ‖ **7** [λέγ]ε̣ι̣ suppl. Henrichs

Antiopae amator (fr. 15)

15 T (A 2 D.-K., 5 [B 6] C.)

HERMESIAN. Leont. fr. 7, 15-20 Powell, pergit Orph. fr. 985

οὐ μὴν οὐδ᾽ υἱὸς Μήνης ἀγέραστον ἔθηκε
    Μουσαῖος Χαρίτων ἤρανος Ἀντιόπην,
ἥ τε πολυμνήστῃσιν Ἐλευσῖνος παρὰ πέζαν
    εὐασμὸν κρυφίων ἐξεφόρει λογίων,
Ῥάριον ὀργίων᾽ ἀνέμωι διαποιπνώουσα·
    Δημήτραι γνωστὴ δ᾽ ἐστὶ καὶ εἰν Ἀίδηι.

uxor (fr. 16)

16 T (A 3 D.-K., 5 [B 7] C.)

Ps.-ARISTOT. Mirab. 131 p. 843b 1 (292 Giannini) φασὶν οἰκοδομούντων Ἀθηναίων τὸ τῆς Δήμητρος ἱερὸν τῆς ἐν Ἐλευσῖνι περιεχομένην στήλην πέτραις εὑρεθῆναι χαλκῆν, ἐφ᾽ ἧς ἐπεγέγραπτο ‘Δηϊόπης τόδε σῆμα’, ἣν οἱ μὲν λέγουσι Μουσαίου εἶναι γυναῖκα, τινὲς δὲ Τριπτολέμου μητέρα γενέσθαι.

15 cf. Giangrande, Boll. Ist. Fil. Gr. Padova 4, 1977-1978, 188ss; Kobiliri, A stylistic commentary on Hermesianax, Amsterdam 1998, 61ss || **15** ἀγέραστον] ‘carmine non celebratam’, cf. Bach, Hermesianactis ... reliquiae, Halle 1829, 123 || **16** ἤρανος Musurus (de quo cf. Kobiliri 64) : ηραν· ὅς **A** || **17** πολὺν μύστῃσιν Blomfield : text. trad. def. Giangrande 189s, qui cft. πολυμνήστην· ἀγαθήν, σώφρονα Hesych., cf. et. Kobiliri 66 || **19** ὀργειῶνα νόμωι (iam ὀργειῶνι νόμωι Hermann) Blomfield | διαποιπνώουσα Giangrande 190, prob. Kobiliri : διαποιπνωιουσα **A** : διαπομπεύουσα Powell : διαποιπνύουσα Musurus : πομπεύουσα Harberton | post διαποιπνώουσα dist. Kobiliri : post Δημήτραι (v. 20) Powell || **20** Δημήτραι Hermann : Δημητρα **A**

16 3 de Deiope cf. Escher, RE IV 2 (1901) 2400; Graf, Eleusis 18; 163; vid. et. Gómez Espelosín ad loc. || **3** post σῆμα add. Δήμητρος **CL** || **4** γυναῖκα] γλαῦκα **EF** Ald. (1495) || **icon.** Musaeus, Deiope et Eumolpos repraesentantur in pelice Attica Novi Eboraci servata (‘Meidiae pictoris’, ARV^2 1313, 7, MMA 37.11.23, ca. 410 a. C. n.; et. sunt Musae quattuor, Harmonia, Venus et Persuasio), cf. Graf, Eleusis 18; Henrichs, Zeitschr. Pap. Epigr. 58, 1985, 2 adn. 6; Werdauer, Eumolpos, LIMC IV 1 (1988) 56; Kaufmann-Samaras, Musaios, LIMC VI 1 (1992) 687 (n. 13)

Eumolpi pater (frr. 17-18)

cf. Suda s. v. Μουσαῖος (fr. 1) Ἐλευσίνιος ... ἔγραψε Ὑποθήκας Εὐμόλπωι τῶι υἱῶι || vid. et. **icon.** in app. crit. ad fr. 16 || Musaeus Eumolpi filius, cf. fr. 11 | vid. et. Schol. Soph. Oed. Col. 1053 (fr. 40) ubi tres Eumolpi nominantur || Eumolpum poetam laud. Philodem. (fr. 75), cf. et. Clem. Alex. Protr. 2, 20, 2 (Orph. fr. 391 II) ᾤικουν δὲ τηνικάδε τὴν Ἐλευσῖνα οἱ γηγενεῖς· ὀνόματα αὐτοῖς ... Εὔμολπος ... ποιμὴν δὲ ὁ Εὔμολπος

17 T (A 8 D.-K., 5 [B 8] C.)

Marmor Parium saec. III a. C. n. (IG XII 5, 444, ed. Hiller de Gaertringen, cf. FGrHist 239 A) 15 [ἀφ' οὗ Εὔμολπος ὁ Μουσαίου. plura invenies in fr. 37 I.

18 T

(I) Schol. Aeschin. in Ctesiph. 3, 18, 55a (82 Dind., deest ap. 108 Dilts) Εὐμολπίδας] Εὐμόλπου ἀπογόνους. ἐγένετο δὲ Εὔμολπος Μουσαίου υἱὸς ἢ μαθητής, τοῦ τὰ μυστήρια εὑρηκότος || (II) Et. Gen. B, Et. M. 393, 29, Phot. Lex. s. v. Εὐμολπίδαι (II 214 Theodoridis), Suda s. v. Εὐμολπίδαι (II 458, 20 Adler)· γένος ἀπὸ τοῦ Θραικός, ὃς καὶ τὴν μύησιν εὗρεν· ἢ ἀπὸ τοῦ Μουσαίου υἱοῦ, ὃς ἦν ἀπὸ τοῦ δευτέρου πέμπτος || (III) Suda s. v. Εὔμολπος (II 458, 26 Adler)· Ἐλευσίνιος ἤτοι Ἀθηναῖος, υἱὸς Μουσαίου τοῦ ποιητοῦ, ὡς δέ τινες μαθητὴς Ὀρφέως (fr. 1098), ἐποποιὸς τῶν πρὸ Ὁμήρου.

17 cf. fr. 37 || **2** suppl. Die.
18 cf. Phot. Lex. Εὐμολπίδαι (2251): πατριὰ (Schleusner : πατρία **gz**) Ἀθήνησιν ἀπὸ Εὐμόλπου· ἐγένοντο δὲ τρεῖς· ὁ μὲν ἐκ Θράικης ἐπιστρατεύσας, ὃν οὐ προσποιοῦνται οἱ Εὐμολπίδαι· ὁ δὲ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀστυκόμης (Ἀστυνόμης coni. Schleusner)· ὁ δὲ Μουσαίου καὶ Δηϊόπης (Porson : Διϊόπης **gz**), cf. et. Schol. Oed. Col. 1053 (48, 1 de Marco) et fr. 40 || **5** ἀπὸ Εὐμόλπου τοῦ Θραικὸς Et. Gen. B (= Et. M.) || **6** υἱοῦ om. Et. M. | πέμπτος] ἔτους Sud. **V**

Helenae pater (fr. 19)

19 T

Ptol. Heph. ap. Phot. Bibl. 190, 149b 20 (III 60 Henry) καὶ ἡ τρεῖς ἐρίφους ἐσθίουσα καθ' ἡμέραν Ἑλένη ἐκαλεῖτο, καὶ ἡ Δικαιάρχου τοῦ Τελεσίνου ἀδελφή, καὶ ἕτεραι ὀκτωκαίδεκα, ὧν καὶ ἡ πρὸ Ὁμήρου Ἑλένη ἡ τὸν Ἰλιακὸν συγγραψαμένη πόλεμον, Μουσαίου τοῦ Ἀθηναίου θυγάτηρ γενομένη· παρ' ἧς καὶ Ὅμηρον λέγεται λαβεῖν τὴν ὑπόθεσιν· ἣν καὶ κτήσασθαι τὸ δίγλωσσον ἀρνίον.

Musaeus et Orpheus (frr. 20-23)

varie auctores Musaeum cum Orpheo sociant; alii eum Orphei patrem esse dicunt, alii filium, alii amatorem, alii discipulum, cf. Servium in Aen. 6, 667 (fr. 13 IV) *theologus fuit iste* (sc. *Musaeus* : om. **MC**) *post Orpheum et sunt variae de hoc opiniones: nam eum* (*cum* **R**) *alii Lunae filium, alii Orphei volunt, cuius eum constat fuisse discipulum; nam ad ipsum primum carmen scripsit, quod appellatur Crater* (Orph. fr. 410); cf. et. Rzach, Musaios, RE XVI 1 (1933) 761s; Graf, Eleusis 11ss; Martínez Nieto, La aurora del pensamiento griego, Madrid 2000, 142s

Musaeus Orphei pater: Plat. Resp. 363c ut vid. (fr. 76 I) | filius: Philodem. (fr. 10 III), Diod. (fr. 39), Cassiodor. (fr. 10 V), Theosoph. Tubing. 61 (43 Erbse^2 = Orph. fr. 138), vid. et. infra de Orpheo Musaeo carmina dedicante | discipulus: Tatian. (frr. 4 I et V), Clem. Alex. (frr. 4 I et 21 I), Suda (fr. 21 II), Tzetz. (fr. 21 III); Georg. Syncell. (fr. 11 IV) | eorum carminum scriptor et corrector: Pap. Berol. (fr. 57) | amator: Hermias (fr. 22)

Orpheus Musaeo carmina dedicat: Rhapsodias (Theosoph. Tubing. = Orph. fr. 138), "Testamentum" (Orph. frr. 377, 3; 378, 4), Hymnos (Hymn. εἰς Μουσ. 1, cf. Ricciardelli, comm. ad loc. et Introd. XIV), Argon. (cf. 308; 858, al. et 7 νῦν γάρ σοι, λυροεργέ, φίλον μέλος ἀείδοντι κτλ.), Ἐφημερίδας (Orph. fr. 759, 1), Περὶ σεισμῶν (Orph. fr. 778, 1 τέκος), Crater (vid. supra); fort. Δωδεκαετηρίδας (cf. fr. 731, 2 κέκλυθι fortasse Musaeus, cf. Heeg, Die angeblichen Orphischen Ἔργα καὶ Ἡμέραι, München 1907, 20 adn. 1); cf. et. Schol. German. Arat. BP 269 (212, 10 Martin = fr. 26 I) μετέλαβε δὲ αὐτὴν (sc. λύρην) ὁ Ἀπόλλων καὶ Ὀρφεῖ παρέδωκεν ... καὶ μετὰ θάνατον αὐτοῦ τὴν λύραν αἱ Μοῦσαι ἔδωκαν Μουσαίωι et alia schol. sub fr. 26 II-III

19 2 Τελεστίνου **M** || **5** τὴν et ἣν om. **M** || 'on cherchera en vain à travers les notices des mythologies ... des sources à toutes ces fantaisies' Henry ad loc. : at Ἑλήνης lectio codicum pro Σελήνης Musaei matris ap. Suda s. v. Μουσαῖος (fr. 1)

Orphea Musaeumque una laudant Aristoph. (fr. 63, Orph. fr. 547), Hippias (fr. 51), [Eur.] Rhes. (fr. 33), Plat. (frr. 20; 46 I [cf. Procl. in fr. 37 II]; 64; 76 III), Herodor. (fr. 55), Marmor Parium (fr. 37 I), Diod. (ex Hecat. Abder. ut vid., fr. 27), Philodem. (fr. 52 I), Strab. (frr. 24 I [cf. Eust. fr. 24 II] et 31), Cels. (fr. 32), Plin. (fr. 92 II), Lucian. (fr. 36), Philostr. (fr. 65), Aristid. (fr. 38 et 61), Paus. (fr. 25), Tatian. (fr. 4 III), Aelian. (fr. 3 I [et Eust., fr. 3 II]), Sext. Empir. (fr. 5 I), Clem. Alex. (frr. 4 II; 53), Origen. (fr. 42), Hippol. (fr. 43), Euseb. (fr. 4 III; 49 I-III), Marius Plot. Sacerd. (fr. 29 II), Chalcid. (fr. 80), Gregor. Naz (fr. 23), August. (fr. 13 VII-VIII), Hieronym. (fr. 4 X), Simplic. (fr. 78 II), Hermias (fr. 79), Georg. Monach. (fr. 4 VII), Anon. Prolegomena philosophiae Platonicae (fr. 54), Schol. Dionys. Thrac. (frr. 5 III; 28), [Theodos. gramm.] (fr. 5 IV)

20 T (5 [A 14] C.)

Plat. Ion 536b ἐκ δὲ τούτων τῶν πρώτων δακτυλίων, τῶν ποιητῶν, ἄλλοι ἐξ ἄλλου αὖ ἠρτημένοι εἰσὶ καὶ ἐνθουσιάζουσιν, οἱ μὲν ἐξ Ὀρφέως (fr. 1140), οἱ δὲ ἐκ Μουσαίου· οἱ δὲ πολλοὶ ἐξ Ὁμήρου κατέχονταί τε καὶ ἔχονται.

21 T (A 1 D.-K.)

(I) Clem. Alex. Strom. 1, 21, 131, 2, quae praecedunt vid. in Orph. fr. 1110 II Ὀρφεὺς δέ, ὁ συμπλεύσας Ἡρακλεῖ, Μουσαίου διδάσκαλος || (II) Suda s. v. Μουσαῖος (III 414, 24 Adler), plura invenies in fr. 1 μαθητὴς Ὀρφέως || (III) Tzetz. Ex. Il. p. 17, 10 Hermann, pergit Lin. fr. 63a II ὧν ὁ μὲν Ὀρφεὺς Μουσαίου διδάσκαλος γίνεται.

22 T (5 [B 30] C.)

Hermias in Plat. Phaedr. 88, 28 Couvr., plura invenies in Orph. fr. 560 ἐρωτικώτατός τέ ἐστιν ὡς αὐτὸς (sc. Ὀρφεύς) λέγων φαίνεται πρὸς τὸν Μουσαῖον καὶ προτείνων αὐτῶι τὰ θεῖα ἀγαθὰ καὶ τελειῶν αὐτόν.

20 cf. Linforth 106s; Gil, Los antiguos y la “inspiración” poética, Madrid 1967, 42s; Bernabé in: Sfameni (ed.), Destino e salvezza, Cosenza 1998, 43s; 49; 53 || **2** αὖ ἠρτημένοι] ἀνηρτημένοι **W**

21 2 δέ Wil. : τε **L** | ὁ del. Schwartz | Μουσαίου διδάσκαλος Lob. 353 : Μουσαίου μαθητής **L** : ‹οὗ› Μουσαῖος μαθητής Potter : Μουσαίου καθηγητής Jackson

22 cf. Linforth 257

23 T

GREGOR. NAZ. Carm. Patr. Gr. 37, 1570 Migne
δαίμονες, ἐμπνείοντες ἀθεσμοτάτοισιν ἀοιδαῖς.
Ὀρφεὺς θῆρας ἄγοι, Πέρσηι δ' Ἀσκραῖος ἀείδοι
Ἡσίοδος, Τροίην δὲ καὶ ἄλγεα κλεινὸς Ὅμηρος.
Μουσαῖός τε Λίνος (fr. 43 V) τε θεῶν ἄπο μέτρα φέροιεν,
οἵ ῥα παλαιοτάτηισιν ἐπικλέες εἰσὶν ἀοιδαῖς.

Musaeus et Linus

de Musaeo Lini discipulo vid. Lascaris (fr. 4 XI) et Lin. fr. 92 ‖ Musaeum Linumque una laudant (quia ambo iisdem temporibus vixerunt vel similia scripserunt vel in numero priscorum philosophorum poetarumve theologorumve habiti sunt) Cels. (fr. 32), Tatian. (fr. 4 III), Sext. Empir. (fr. 5 I), Clem. Alex. (frr. 4 II; 53), Origen. (fr. 42), Hippol. (fr. 43), Diog. Laert. (frr. 11 III, 45), Euseb. (fr. 4 III, IX; 49 II-III), Chalcid. (fr. 80), Gregor. Naz (fr. 23), Mallius Theodor. (fr. 29 I), August. (fr. 13 VII-VIII), Hieronym. (fr. 4 X), Theodoret. (fr. 4 VI), Georg. Monach. (fr. 4 VII), Schol. Dionys. Thrac. (fr. 5 III), [Theodos. gramm.] (fr. 5 IV)

musicus (frr. 24-26)

'les premières sources écrites mentionnant M[usée] coïncident avec les représentations iconographiques du Ve s. La création de ce personnage issu des Muses correspond à des événements contemporains liés à la profusion et au succès de la musique à Athènes' Kaufmann-Samaras, Musaios, LIMC VI 1 (1992) 687

24 T

(I) STRAB. 10, 3, 17 οἵ τ' ἐπιμεληθέντες τῆς ἀρχαίας μουσικῆς Θρᾶικες λέγονται, Ὀρφεύς (fr. 1024 I) τε καὶ Μουσαῖος καὶ Θάμυρις· καὶ τῶι Εὐμόλπωι δὲ τοὔνομα ἐνθένδε, καὶ οἱ τῶι Διονύσωι τὴν Ἀσίαν ὅλην καθιερώσαντες μέχρι τῆς Ἰνδικῆς ἐκεῖθεν καὶ τὴν πολλὴν μουσικὴν μεταφέρουσι ‖ (II) EUST. in Il. p. 299, 5 (cf. fr. 7 II) καὶ ὅτι Θρᾶικες ἦσαν οἱ ἐπιμεληθέντες τῆς ἀρχαίας μουσικῆς Ὀρφεὺς Μουσαῖος καὶ Θάμυρις.

24 cf. comm. ad fr. 7

25 T (5 [B 20] C.)

PAUS. 10, 7, 2 Χρυσοθέμιδος δὲ ὕστερον Φιλάμμωνά τε ὠιδῆι μνημονεύουσι νικῆσαι καὶ ἐπ' ἐκείνωι Θάμυριν τὸν Φιλάμμωνος. Ὀρφέα δὲ (fr. 552) σεμνολογίαι τῆι ἐπὶ τελεταῖς καὶ ὑπὸ φρονήματος τοῦ ἄλλου καὶ Μουσαῖον τῆι ἐς πάντα μιμήσει τοῦ Ὀρφέως οὐκ ἐθελῆσαί φασιν αὐτοὺς ἐπὶ ἀγῶνι μουσικῆς (sc. Pythiis) ἐξετάζεσθαι.

26 T

(I) SCHOL. BP Arat. 269 (212, 10 Martin), cf. Orph. frr. 975 VI et 1074 II αὕτη δὲ κατεσκευάσθη μὲν ὑφ' Ἑρμοῦ πρῶτον ἐκ τῆς χελώνης ἑπτάχορδος, ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ἀτλαντίδων. μετέλαβε δὲ αὐτὴν ὁ Ἀπόλλων καὶ Ὀρφεῖ παρέδωκεν, ὃς ἐννεάχορδον ἐποίησεν ἀπὸ τοῦ τῶν Μουσῶν ἀριθμοῦ. καὶ μετὰ θάνατον αὐτοῦ τὴν λύραν αἱ Μοῦσαι ἔδωκαν Μουσαίωι ἀξιώσαντι τὸν Δία ὅπως αὐτοῦ μνημόσυνον εἴη ἐν τοῖς ἄστροις || (II) SCHOL. German. Arat. BP (84, 13 Breysig = 140 Rob.) eiusque *(sc. Orphei, cf. frr. 1072 I; 1074 III)* lyram Musaeo dederunt Iovemque rogavere, ut eius memoriam astris inferret || (III) SCHOL. German. Arat. SV (152, 3 Breysig) eiusque *(sc. Orphei, cf. frr. 1072 II; 1074 IV)* lyram Musaeo dederunt Iovemque rogaverunt, ut eius memoriam astris inferret.

25 Linforth 247: 'Musaeus, as often, is only a double of Orpheus' | Colli I 429: 'questo rifiuto di Orfeo e di Museo a cimentarsi nella gara musicale di Delfi, secondo Pausania, dipendeva dal loro impegno nella sfera misterica, che impediva loro di partecipare a un agone profano'

26 1–2 αὕτη δὲ (om. **S**) κατεσκευάσθη] ταύτην δὲ κατασκευασθεῖσαν **A** || **2** μὲν om. **DΔ** | πρῶτον ὑφ' Ἑρμοῦ **DΔ** | πρῶτον om. **S** || **2–3** ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ] κατὰ τὸν ἀριθμὸν **DΔS** || **3** Ἀτλαντίδων] πλανήτων **KUA** : ἑπτὰ πλανήτων **V** | μετέλαβεν **A** : κατέλαβε **D** : ἔλαβε **KVUS** | δὲ om. **A** | ὁ αὐτὴν **M** : ταύτην **S** : om. **A** | ὁ om. **DΔ** || **4** παραδέδωκεν **DΔ** : δέδωκεν **VU** | ὃς] ὁ δὲ **DΔ** | ἐννάχορδον **M** | ἐποίησε κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν Μουσῶν **S** || **5** αὐτὴν **VU** | τὴν λύρ. αἱ Μοῦσ. ἔδ.] αἱ Μοῦσ. τὴν λύρ. ἔδ. **S** : αἱ Μοῦσ. om. **DΔKVUA** | ἔδωκεν **DΔ** : ἔδωκε **KA** : δέδωκε **VU** | οὗ ἀξιώσαντος λόγος **K** : οὗ ἀξιώσαντος **A** (addito ὁ Ζεὺς αὐτὴν κατηστέρισεν) : fort. ἀξιώσασαι Rob. vel καὶ ἠξίωσαν Martin, coll. Catast. 24 τὸν Δία ἠξίωσαν καταστερίζειν κτλ || **6** post Δία add. ταύτην καταστερίσαι **K** | αὐτοῦ] 'i.e. τοῦ Ὀρφέως' Martin | μνεία **DΔ** : μνημόσυν[**K** | εἴη] ἢ **KVUS** | καὶ ἐν **S** || **8** rogaverunt **P** || **9–10** eius liram **V** | Musaeo *Breysig* : Museo **SV** || **11** inferrent **V**

deus, sicut Orpheus (fr. 26a)

26a T

TERTULLIAN. de anima 2 p. 301, 7 Reifferscheid-Wissowa plerosque auctores etiam deos existimavit antiquitas, nedum divos ... ut Orpheum *(fr. 1087 II)*, ut Musaeum, ut Pherecydem *(fr. 47 Schibli)* Pythagorae magistrum.

iter in Aegyptum (fr. 27)

27 T

DIOD. 1, 96, 2, cf. EUSEB. Praep. Ev. 10, 8, 2 (ex Hecat. Abder. ut vid., cf. FGrHist 264 F 25) οἱ γὰρ ἱερεῖς τῶν Αἰγυπτίων ἱστοροῦσιν ἐκ τῶν ἀναγραφῶν τῶν ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις παραβαλεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ παλαιὸν Ὀρφέα (fr. 55) τε καὶ Μουσαῖον καὶ Μελάμποδα καὶ Δαίδαλον.

litterarum, metri dactylici hexametri, numerorum inventor (frr. 28-30)

de metro dactylico invento vid. et. fr. 103 et comm. ad loc.

28 T (A 10 D.-K.)

SCHOL. Dionys. Thrac. Art. gramm. p. 183, 10 Hilg. (= Bekk. Anecd. II 783, 11) ἔνιοι δὲ Μουσαῖον εὑρετὴν (sc. τῶν στοιχείων) λέγουσι τὸν Μητίονος καὶ Στερόπης κατ' Ὀρφέα γενόμενον.

27 2–3 ἀναγραφῶν τῶν] ἀναγραφώντων **V** || **3** βύβλοις **D**[a] | αὐτοὺς **C** p.c.**V** | τὸ παλαιὸν] *primum* Poggio Bracciolini : om. **CVL** Euseb. || cf. West, Orphic Poems 53s; Bernabé in: Alganza Roldán et al. (edd.), ΕΠΙΕΙΚΕΙΑ. Studia Graeca in memoriam Jesús Lens Tuero, Granada 2000, 44

28 cf. p. 190, 23ss Hilg. = Bekk. Anecd. II 786, 6 | Orpheus litterarum inventor sec. Diod. 3, 67, 4 (= Dionys. Scyt. FGrHist 32 F 8, 1a 32 = fr. 8 p. 135 Rusten = Orph. fr. 1026) et Alcidam. Ulix. 24 (p. 32 Avezzù = p. 30 Muir = Orph. fr. 1027) || **2** Μητίωνος **Cb**

29 T

(I) MALLIUS THEODOR. De metris 4, 1 (VI 589, 20 Keil = Suppl. Hell. 666 D Lloyd-Jones–Parsons) metrum dactylicum hexametrum inventum primitus ab Orpheo *(fr. 1029 I)* Critias *(88 B 3 D.-K. = fr. 3 Battegazzore-Untersteiner)* adserit, Democritus *(68 B 16 D.-K.)* a Musaeo, Persinus a Lino *(fr. 56 I)* || (II) MARIUS PLOT. Sacerd. Ars gramm. 3, 2 (VI 502, 15 Keil) heroicum metrum et Delphicum et theologicum nuncupatur, heroicum ab Homero, qui hoc metro heroum facta composuit, Delphicum ab Apolline Delphico, qui primus hoc usus est metro, theologicum ab Orpheo *(fr. 1029 II)* et Musaeo, qui, deorum sacerdotes cum essent, hymnos hoc metro cecinerunt.

30 T

ALCIDAM. Ulix. 25 (p. 32 Avezzù = p. 30 Muir), plura invenies in fr. 103 ἀριθμούς γε μὴν (sc. ἐξήνεγκε) Μουσαῖος ὁ τῶν Εὐμολπιδῶν, Ἀθηναῖος.

μάντις (fr. 31)

cf. Soph. fr. 1116 Radt (Mus. fr. 62) χρησμολόγον αὐτόν (sc. Μουσαῖον) φησι

31 T

STRAB. 16, 2, 39 οἱ μάντεις ἐτιμῶντο ὥστε καὶ βασιλείας ἀξιοῦσθαι, ὡς τὰ παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ἐκφέροντες παραγγέλματα καὶ ἐπανορθώματα καὶ ζῶντες καὶ ἀποθανόντες· ... τοιοῦτος δὲ ... καὶ ‹ὁ› Ὀρφεὺς (fr. 1014 II) καὶ ὁ Μουσαῖος κτλ.

sapiens (fr. 32)

cf. Plat. Prot. 316 d (fr. 64)

29 cf. comm. ad Orph. fr. 1029; vid. et. Battegazzore-Untersteiner ad Crit. fr. 3 || **3** Orfeo **A** : Opheo **P** || **4** Museo **PA** | Persius **cod. Sangerm.** *et Iulianus p. 49* || **5** metrum quod et **ACp** || **6** theoloicum **B** (*it.* **9**) | ex Homero **ABC** || **9** ymnos **ABC**

30 cf. Avezzù comm. ad loc. p. 82; Muir ad loc. p. 83 et comm. ad fr. 103

31 e Posidon. sec. Jac., FGrHist 87 F 70 = fr. 133 Theiler (deest ap. Edelstein-Kidd) || **3** ‹ὁ› add. Kramer

32 T

CELS. ap. Origen. c. Cels. 1, 16 (= Cels. p. 45 Bader) Λίνον δὲ (fr. 49) καὶ Μουσαῖον καὶ Ὀρφέα (frr. 93 II; 1018 VII) καὶ τὸν Φερεκύδην καὶ τὸν Πέρσην Ζωροάστρην καὶ Πυθαγόραν φήσας περὶ τῶνδε διειληφέναι, καὶ ἐς βίβλους κατατεθεῖσθαι τὰ ἑαυτῶν δόγματα καὶ πεφυλάχθαι αὐτὰ μέχρι δεῦρο.

Eleusis et mysteria (frr. 33-40)

de Musaeo Eleusinio vid. test. de patria (frr. 6-9); cf. et [Aristot.] Mirab. 131, p. 843b 1 (292 Giannini = Mus. fr. 16) φασὶν οἰκοδομούντων Ἀθηναίων τὸ τῆς Δήμητρος ἱερὸν τῆς ἐν Ἐλευσῖνι | de Musaeo mystagogo vid. Procl. in Plat. Tim. I 165, 18 Diehl (e Porphyr., cf. in Plat. Tim. comm. fr. 22 Sodano = Mus. fr. 13 V) τῶν ἐν Ἐλευσῖνι μυσταγωγούς, ἐπείπερ καὶ ἀπὸ Μουσαίου τοῦ Σεληνιακοῦ τὸ γένος τοῖς ἐν Ἐλευσῖνι τῶν μυστηρίων ἡγουμένοις, Marmor Parium (FGrHist. 239 A 15 = Mus. fr. 37 I) [ἀφ' οὗ Εὔμολπος ὁ Μουσαίου τοῦ ὑπ' Ὀρφέως τετελεσμέ]νου τὰ μυστήρια ἀνέφηνεν ἐν Ἐλευσῖνι κτλ, Schol. Aeschin. in Ctesiph. 3, 18, 55a (fr. 18 I) Μουσαίου ... τοῦ τὰ μυστήρια εὑρηκότος, Hermias in Plat. Phaedr. 88, 28 Couvr. (fr. 22) ἐρωτικώτατός τέ ἐστιν ὡς αὐτὸς λέγων φαίνεται πρὸς τὸν Μουσαῖον καὶ προτείνων αὐτῶι τὰ θεῖα ἀγαθὰ καὶ τελειῶν αὐτόν | de Musaeo poeta τελετῶν auctore cf. Plat. Prot. 316d (fr. 64) ἐγὼ δὲ ... φημὶ ... τοὺς ... μεταχειριζομένους αὐτὴν (sc. σοφιστικὴν τέχνην) τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν ... πρόσχημα ποιεῖσθαι καὶ προκαλύπτεσθαι, τοὺς μὲν ποίησιν, ... τοὺς δὲ αὖ τελετάς τε καὶ χρησμωιδίας, τοὺς ἀμφί τε Ὀρφέα (fr. 549 I) καὶ Μουσαῖον, Resp. 364e (fr. 76 III) βίβλων δὲ ὅμαδον παρέχονται Μουσαίου καὶ Ὀρφέως (fr. 573), ... καθ' ἃς θυηπολοῦσιν, πείθοντες ... πόλεις, ὡς ἄρα λύσεις τε καὶ καθαρμοὶ ἀδικημάτων διὰ θυσιῶν καὶ παιδιᾶς ἡδονῶν εἰσι, ... ἃς δὴ τελετὰς καλοῦσιν | vid. et. Hermesian. Leont. fr. 7, 16ss (Mus. fr. 15), Paus. 4, 1, 5 (fr. 59 I), 10, 7, 2 (fr. 25), Euseb. Praep. ev. 10, 4, 4 (fr. 49 II), Hippol. Ref. 5, 20, 4 (fr. 43)

33 T (5 [B 2] C.)

[Eur.] Rhes. 943-947
μυστηρίων τε τῶν ἀπορρήτων φανὰς

32 vid. fr. 42 et adn. ad Orph. fr. 93
33 vid. Orph. frr. 511 et 548 | cf. et. Jouan ad loc. p. 77s || **943** μυστηρίων τε τῶν ἀπορρήτων φανὰς] 'by synecdoche, for the mysteries themselves' Linforth 63 | μυστήρια eadem atque 'sacra lustralia in universum' sec. Lob. 239 : mysteria minora

ἔδειξεν Ὀρφεύς (fr. 511), αὐτανέψιος νεκροῦ
τοῦδ' ὃν κατακτείνεις σύ· Μουσαῖόν τε σὸν
σεμνὸν πολίτην κἀπὶ πλεῖστον ἄνδρ' ἕνα
ἐλθόντα Φοῖβος σύγγονοί τ' ἠσκήσαμεν.

34 T (A 6 D.-K., 5 [A 9] C.)

SCHOL. Aristoph. Ran. 1033 (304a, 19 Dübner), TZETZ. in Aristoph. Ran. 1033a (IV 3, 1003a, 3 Koster) pergit fr. 11 οὗτος (sc. Μουσαῖος) δὲ παραλύσεις καὶ τελετὰς καὶ καθαρμοὺς συνέθηκεν. sequitur fr. 58.

35 T (A 5a D.-K., 5 [A 16] C.)

(I) PLAT. Resp. 363c, plura invenies in fr. 76 I Μουσαῖος δὲ τούτων (sc. Hesiodi et Homeri) νεανικώτερα τἀγαθὰ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ (cf. Orph. frr. 431; 434 I) παρὰ θεῶν διδόασιν τοῖς δικαίοις || (II) PLAT. Resp 364e βίβλων δὲ ὅμαδον παρέχονται Μουσαίου καὶ Ὀρφέως (Orph. 573 I), Σελήνης τε καὶ Μουσῶν ἐκγόνων, ὥς φασι, καθ' ἃς θυηπολοῦσιν κτλ. plura invenies in fr. 76 III.

Agrarum, sec. Maass, Orpheus, 72ss : 'an honored Athenian cult' sec. Linforth 64 : 'allein schon das Wort μυστήρια weist im Athen des vierten Jahrhunderts auf Eleusis' Graf, Eleusis 29, cf. p. 30ss (cf. iam Gruppe, Orpheus, Roscher, Myth. Lex. III 1096; Boyancé, Le culte des muses chez les philosophes grecs, Paris 1936, 30; Moulinier 17; 106) : Orphica sec. Guthrie, Orpheus 242; rem denuo considerat Casadio, Il vino dell'anima, Roma 1999, 109; vid. et. Plichon, Kernos 14, 2001, 14 | φάνας apogr. **LP** || **944** νεκροῦ] sc. Rhesi || **945** τοῦδ' ὃν κατακτείνεις σύ Bothe : τοῦδ' οὖν κατακτείνασα (**V**) : τοῦδ' οὕνεκα κτείνασα **LP**

34 2 παραλύσεις vulg. : περιλύσεις cod. Sch. vet. : περὶ λύσεις **R** 'quod retinens **Rt** et hunc secutus Schur. post συν. add. ποιήματα: sed genitiv. requiritur' Koster : παρακλήσεις (=Ὑποθήκας) dub. Die., quod 'mire congruit cum lectione Urbinatis, quae tamen teste **Cs** nihil aliud nisi coniectura scribae male legentis est' Koster : ἀπολύσεις? Jac. : ἄρα λύσεις Siebelis : λύσεις Dind., prob. Colli, qui cft. Plat. Remp. 364e ἄρα λύσεις κτλ. || **3** συντέθεικεν Tzetz. **ΘAld.** || cf. Wil., Glaube II 58s

35 vid. comm. ad Orph. frr. 431; 434 I et 573 I || **3** βίβλων τε **F** | ὁρμαθὸν Lob., coll. Theophrast. Char. 6, 9, prob. Colli : textum traditum recte defendit Linforth || **4** Μουσαίου τε **F** || **5** ἐκγόνων Burnet | θυηπολοῦσιν] cf. Θυηπολικόν (Orph. frr. 692ss)

36 T

Lucian. de salt.15 ἐῶ λέγειν, ὅτι τελετὴν οὐδεμίαν ἀρχαίαν ἔστιν εὑρεῖν ἄνευ ὀρχήσεως, Ὀρφέως (fr. 599 I) δηλαδὴ καὶ Μουσαίου καὶ τῶν τότε ἀρίστων ὀρχηστῶν καταστησαμένων αὐτάς, ὥς τι κάλλιστον καὶ τοῦτο νομοθετησάντων, σὺν ῥυθμῶι καὶ ὀρχήσει μυεῖσθαι. ὅτι δ' οὕτως ἔχει, τὰ μὲν ὄργια σιωπᾶν ἄξιον τῶν ἀμυήτων ἕνεκα, ἐκεῖνο δὲ πάντες ἀκούουσιν, ὅτι τοὺς ἐξαγορεύοντας τὰ μυστήρια ἐξορχεῖσθαι λέγουσιν οἱ πολλοί.

37 T (A 8 D.-K., 5 [B 8] C.)

(I) Marmor Parium saec. III a. C. n. (IG XII 5, 444, ed. Hiller de Gaertringen, cf. FGrHist 239 A) 15 [ἀφ' οὗ Εὔμολπος ὁ Μουσαίου τοῦ ὑπ' Ὀρφέως (fr. 1096) τετελεσμέ]νου τὰ μυστήρια ἀνέφηνεν ἐν Ἐλευσῖνι καὶ τὰς τοῦ [πατρὸς Μ]ουσαίου ποιήσ[ει]ς ἐξέθηκ[εν ἔτη ΧΗΔ, βασιλεύοντος Ἀθηνῶν Ἐρεχθέ]ως τοῦ Πανδίονος || (II) Procl. in Plat. Remp. II 312, 16 Kroll (cf. Orph. frr. 517 I et 1076 I) δηλοῖ δὲ (sc. Plato) τὰ ἐν Ἀπολογίαι (41a, cf. fr. 46 I) ῥηθέντα παρὰ τοῦ Σωκράτους, ὡς ἄρα πολλοῦ ἂν τιμήσαι τὸ ἐν Ἅιδου συγγενέσθαι τοῖς Ὀρφεῦσιν, τοῖς Μουσαίοις, τοῖς Αἴασιν· ἤκουεν γάρ που καὶ τῶν ἐν Ἐλευσῖνι μυστηρίων ἐξυμνούντων τὸν τὰς ἁγιωτάτας ἐκφήναντα τελετάς.

38 T

Aristid. Or. 22, 1 Keil ὦ πάλαι ποτὲ ἡδίων ἄιδειν Ἐλευσὶς ἐμοί, τίς Ὀρφεὺς (fr. 516) ἢ Θάμυρις ἢ ποῖος Ἐλευσῖνος οἰκήτωρ Μουσαῖος ἀρκέσει τοσούτωι πράγματι;

36 cf. Lada-Richards, Initiating Dionysus, Oxford 1999, 99s || **2** καὶ² del. Wieland || **5** ὅργια **ΓΕΦ** | σιωπᾶν cf. Orph. fr. 1

37 cf. comm. Jac. ad loc.; Nilsson, Gesch. gr. Rel. I 688, adn. 4; Graf, Eleusis 20; 163s; Colli ad loc. || **2** [ἀφ' οὗ — **3** τετελεσμέ]νου suppl. Die. : ὁ Δηιόπης τῆς Τριπτολέ]μου dub. Jac. || **4** [πατρὸς— ποιήσ[ει]ς suppl. Prideaux; cett. suppl. Palmerius || **6ss** cf. Linforth 194s || **7** τιμήσαι Kroll: τιμῆσαι cod. || **9** τὰς ἁγιωτάτας — **10** τελετάς] vid. Orph. fr. 512 et comm. ad loc.

38 **2** Ἐλευσῖνος Kaibel : Ἐλευσίνιος **O** || **3** πράγματι] Eleusin a Costobocis deleta, cf. Behr ad loc.

39 T (A 9 D.-K., 5[B 15] C.)

Diod. 4, 25, 1 (de Hercule), plura invenies in Orph. fr. 713 II παρῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ μετέσχε τῶν ἐν Ἐλευσῖνι μυστηρίων, Μουσαίου τοῦ Ὀρφέως υἱοῦ τότε προεστηκότος τῆς τελετῆς.

40 T (A 3a D.-K., 5 [B 5] C.)

Schol. Soph. Oed. Col. 1053 (48, 13 De Marco) τινὲς δέ φασι καὶ τὸν Εὔμολπον εὑρεῖν τὴν μύησιν τὴν συντελουμένην κατ' ἐνιαυτὸν ἐν Ἐλευσῖνι Δήμητρι καὶ Κόρηι. Ἄνδρων (FGrHist. 10 F 13 = fr. 13 Fowler) μὲν οὖν γράφει οὐ τὸν ‹πρῶτον› Εὔμολπον εὑρεῖν ‹τὴν› μύησιν, ἀλλ' ἀπὸ τούτου Εὔμολπον πέμπτον γεγονότα· Εὐμόλπου γὰρ γενέσθαι Κήρυκα, τοῦ δὲ Εὔμολπον, τοῦ δὲ Ἀντίφημον, τοῦ δὲ Μουσαῖον τὸν ποιητήν, τοῦ δὲ Εὔμολπον τὸν καταδείξαντα τὴν μύησιν καὶ ἱεροφάντην γεγονότα.

volans (fr. 41)

41 T (A 5 D.-K., 5 [B 17] C.)

Paus. 1, 22, 7 (de picturis in arce Athenarum) ἔτι δὲ τῶν γραφῶν παρέντι τὸν παῖδα τὸν τὰς ὑδρίας φέροντα καὶ τὸν παλαιστήν, ὃν Τιμαίνετος ἔγραψεν, ἔστι Μουσαῖος· ἐγὼ δὲ ἔπη μὲν ἐπελεξάμην ἐν οἷς ἐστι πέτεσθαι

39 ex Herodoro sec. Linforth 74 (cf. eund., Class. Stud. Presented to E. Capps, Princeton 1936, 217ss), an ex Matr. Theb.? cf. Schwartz, Diodoros, RE V 1 (1903) 676; vid. et. Graf, Eleusis 12 et adn. 36 | cf. Orph. frr. 514 et 713 II | vid. et. Bernabé in: Alganza Roldán et al. (edd.), ΕΠΙΕΙΚΕΙΑ. Studia Graeca in memoriam Jesús Lens Tuero, Granada 2000, 41

40 2 aliquid fort. excidit : τὸν Εὔμολπον ‹τοῦτον› dub. Jac. | in μύησιν desinit **R** || **4** τὸν α´ (‹πρῶτον›) Εὔ. Siebelis : ‹τοῦ›τον Εὔ. Müller : ‹τοῦτον› τὸν Εὔ. Die. : τὸν Εὔμολπον **L** | ‹τὴν› add. Triclinius || **4** Εὔμολπον — **5** Κήρυκα] 'offenbar hängen diese Namen mit gewissen liturgischen Funktionen beim Kulte der eleusinischen Gottheiten zusammen, Toepffer, Att. Geneal. 24 ff.' Rzach, Musaios, RE XVI 1 (1933) 758 || **7** ‹πρῶτον› post καὶ add. Meineke : 'possis etiam ante καταδείξαντα' Fowler || cf. fr. 18 in app. crit.

41 cf. Martínez Nieto, La aurora del pensamiento griego, Madrid 2000, 151; 171s; eand., Emerita 69, 2001, 142ss || **1** ἔτι δὲ Hermann : ἐπὶ δὲ (δὴ **Ma**) **β** || **3** πέτεσθαι] 'Abarismotiv' D.-K. | 'res per se clara: accepit Musaeus alas in iis terris unde Apollo etiam rediit alatus. finxit haud dubie poeta se ex terra transrhipaea venisse, ubi habitant Hyperborei' Kern, Ind. Rostock 7, at 'le bref commentaire du Périégète ... ne suffit pas pour qu'on imagine sur ce tableau un M. ailé (Reinach, Rec. Millet 148

Μουσαῖον ὑπὸ Βορέου δῶρον, δοκεῖν δέ μοι πεποίηκεν αὐτὰ Ὀνομάκριτος (cf. Orph. fr. 1119). sequitur fr. 59 II.

a Christianis contemptus (fr. 42)

42 T

Origen. c. Cels. 1, 18 εἴποιμεν δ' ἂν προκαλούμενοι βίβλους βίβλοις παραβάλλεσθαι ὅτι φέρε, ὦ οὗτος, τὰ Λίνου (fr. 75 I) καὶ Μουσαίου καὶ Ὀρφέως (fr. 1022) ποιήματα καὶ Φερεκύδου τὴν γραφὴν καὶ συνεξέταζε τοῖς Μωϋσέως νόμοις, ἱστορίας ἱστορίαις καὶ ἠθικοὺς λόγους νόμοις καὶ προστάγμασι παρατιθείς. plura invenies in Orph. fr. 1022.

Sethiani imitantur (fr. 43)

43 T

Hippol. Ref. 5, 20, 4 ἔστι δὲ αὐτοῖς (sc. Sethianis) ἡ πᾶσα διδασκαλία τοῦ λόγου ἀπὸ τῶν παλαιῶν θεολόγων, Μουσαίου καὶ Λίνου (fr. 76) καὶ τοῦ τὰς τελετὰς μάλιστα καὶ τὰ μυστήρια καταδείξαντος Ὀρφέως (fr. 532), cf. 5, 4 τίς ὁ κατὰ τοὺς Σηθιανοὺς λόγος, καὶ ὅτι ἀπὸ τῶν καθ' Ἕλληνας σοφῶν κλεψιλογήσαντες Μουσαίου καὶ Λίνου καὶ Ὀρφέως τὸ δόγμα ἑαυτῶν συνεκάττυσαν.

mors et sepulcrum (frr. 44-45)

dissentiunt auctores de loco ubi Musaeus mortuus sit: Athenis (fr. 44) an Phaleri (fr. 45)

n. 1)' Kaufmann-Samaras, Musaios, LIMC VI 1 (1992) 687 ‖ **4** ὑπὸ Βορέου] Ὑπερβορέων Kern | ὑπὸ del. van Herwerden

42 cf. fr. 32 ‖ **3** Φερεκύδου τὴν γραφὴν] cf. Schibli p. 3s adn. 8

43 cf. Orph. fr. 532 et comm. ad loc. ‖ **2** ἀπὸ ed. Gott. : ὑπὸ **P** ‖ **3** μάλιστα post μυστήρια transp. Marc. ‖ **4** καθ'] κατ' **P** ‖ **5** κλεψο- **P** | Μουσέου **P**

44 T (5 [B 18] C.)

Paus. 1, 25, 8 ἔστι δὲ ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ ἀρχαίου τὸ Μουσεῖον ἀπαντικρὺ τῆς ἀκροπόλεως λόφος, ἔνθα Μουσαῖον ᾄδειν καὶ ἀποθανόντα γήραι ταφῆναι λέγουσιν.

45 T (A 4 D.-K., 5 [B 9] C.)

Diog. Laert. 1, 3 pergit fr. 78 I τοῦτον (sc. Μουσαῖον) τελευτῆσαι (sc. φασι) Φαληροῖ, καὶ αὐτῶι ἐπιγεγράφθαι τόδε τὸ ἐλεγεῖον (Lobo Argivus fr. 9 Garulli, Suppl. Hell. 504 Lloyd-Jones–Parsons = Anth. Pal. 7, 615) cf. fr. 11 III

Εὐμόλπου φίλον υἱὸν ἔχει τὸ Φαληρικὸν οὖδας
Μουσαῖον φθίμενον σῶμ', ὑπὸ τῶιδε τάφωι.

ἀπὸ δὲ τοῦ πατρὸς τοῦ Μουσαίου καὶ Εὐμολπίδαι καλοῦνται παρ' Ἀθηναίοις. sequitur Lin. fr. 22 I.

apud inferos (frr. 46-48)

46 T (5 [A 13] C.)

(I) Plat. Apol. 41a (unde Euseb. Praep. Ev. 13, 10, 12, Stob. Flor. 4, 52b, 50 [IV 1094, 2 Hense]), plura invenies in Orph. fr. 1076 I εἰ γάρ τις ἀφικόμενος

44 1 Μουσεῖον] 'collis notissimus Antiochi Philopappi monumento etiamnunc ornatus' Kern, Ind. Rostock 3 | 'il toponimo era collegato nella tradizione periegetica raccolta da Pausania con un heroon del poeta Museo che Diogene Laerzio (I 1, 3 [fr. 45]) pone invece a Falero. È più probabile quindi una connessione del Museo con il culto delle Muse' Beschi-Musti ad loc. || **2–3** γῆραν φῆναι **L**

45 editionem suam nondum publici iuris factam comiter mihi praebuit Dorandi; cf. Garulli, comm. ad loc. 120ss || **2** αὐτὸ $\mathbf{F}^1$ || **5** Μουσαίου φθιμένου (et comma post οὖδας) Reiske ap. Stadtmueller (vid. Anth Gr. II 1 p. XXXI*) : Μουσαίου φθίμενον Bergk PLG II^4 p. 356 : Μουσαῖον, φθιμένου Hicks | φθινόμενον **F** | σῶμα $\mathbf{P}^1$: corr. $\mathbf{P}^3$ || **6** ἀπὸ τοῦ πατρὸς δὲ **P**

46 cf. Procl. in Plat. Remp. I 157, 8; II 312, 165 (fr. 37 II) et vers. Lat., Cic. Tusc. 1, 98 *ut vero conloqui cum Orpheo Museo Homero Hesiodo liceat, quanti tandem aestimatis?*, vid. et. Linforth 106; Bernabé in: Sfameni (ed.), Destino e salvezza, Cosenza

εἰς Ἅιδου ... εὑρήσει τοὺς ὡς ἀληθῶς δικαστάς, ... ἆρα φαύλη ἂν εἴη ἡ ἀποδημία; ἢ αὖ Ὀρφεῖ συγγενέσθαι καὶ Μουσαίωι κτλ. || (II) Tzetz. In Aristoph. Ran. 1116 (IV 3, 1029b 15 Koster) εἰ γὰρ ἐν Ἅιδου νῦν ἀκριβῶς ἔγνω τὸν χορὸν πεφυκέναι, οὐκ ἂν οὕτω τὸν λόγον προήνεγκεν, ὄντων ἐκεῖσε Λίνου (fr. 71), Θαμύριδος, Ὀρφέως (fr. 1076 III), Ὁμήρου, Ἡσιόδου, Μουσαίου, Ἀναξαγόρου, Ἐμπεδοκλέους, τῶν ἄλλων ἁπάντων, ʿὧν ὁ κόσμος οὐκ ἔστιν ἀντάξιοςʾ.

47 T

Verg. Aen. 6, 666-669
quos circumfusos sic est adfata Sybilla,
Musaeum ante omnis (medium nam plurima turba
hunc habet atque umeris exstantem suspicit altis):
'dicite, felices animae tuque, optime vates', etc.

48 T (ad 5 [B 8] C.)

Procl. in Plat. Remp. II 312, 16 Kroll, plura invenies in fr. 37 II δηλοῖ δὲ (sc. Plato) τὰ ἐν Ἀπολογίαι (41a, cf. fr. 46 I) ῥηθέντα παρὰ τοῦ Σωκράτους, ὡς ἄρα πολλοῦ ἂν τιμήσαι τὸ ἐν Ἅιδου συγγενέσθαι τοῖς Ὀρφεῦσιν, τοῖς Μουσαίοις, τοῖς Αἴασιν.

1998, 40; 43s; eund., Ítaca 18, 2002, 62 || **3** εὑρήσεις Stob. | ὡς om. Plat. **bd** Euseb. **DN** || **3–4** ἀποδημία ἂν εἴη Stob.

47 plane Musaeus in poetarum numero qui carmina de animae fato apud inferos composuerint a Vergilio refertur || **666** circumfuso **P** || **667** Museum **M** | omnes **P** | maedium **F** || **668** extantem **MPR** | suspicet **R** || **icon.** Musaeus vates apud inferos una cum Aenea et Sibylla depictus est in cod. Vatican. Bibl. cod. lat. 3225, saec. V p. C. n., cf. de Witt, Die Miniaturen des Vergilius Vaticanus, 1959, 116ss, lam. 21, 2; cf. Kaufmann-Samaras, Musaios, LIMC VI 1 (1992) 687 (n. 14)

48 cf. Linforth 106 et 194s || **3** τιμήσαι Kroll : τιμῆσαι cod.

theologus aliquando cum Mose confusus (fr. 49)

49 T (5 [B 11] C.)

(I) Euseb. Praep. Ev. 9, 27, 3 (= Artapanus FGrHist 726 F 3) ταύτην δὲ στεῖραν ὑπάρχουσαν ὑποβαλέσθαι τινὸς τῶν Ἰουδαίων παιδίον, τοῦτο δὲ Μώυσον ὀνομάσαι· ὑπὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων αὐτὸν (sc. Μώυσον) {ἀνδρωθέντα} Μουσαῖον προσαγορευθῆναι. γενέσθαι δὲ τὸν Μώυσον τοῦτον Ὀρφέως (fr. 942) διδάσκαλον || (II) Euseb. Praep. Ev. 10, 4, 4 οἷς τὰ μὲν ἐκ Φοινίκης Κάδμος ὁ Ἀγήνορος, τὰ δ' ἐξ Αἰγύπτου περὶ θεῶν ἢ καί ποθεν ἄλλοθεν, μυστήρια καὶ τελετὰς ξοάνων τε ἱδρύσεις καὶ ὕμνους ᾠδάς τε καὶ ἐπωιδάς, ἤτοι ὁ Θράικιος Ὀρφεὺς (Orph. fr. 52 II) ἢ καί τις ἕτερος Ἕλλην ἢ βάρβαρος, τῆς πλάνης ἀρχηγοὶ γενόμενοι, συνεστήσαντο· τούτων γὰρ οὐδένας καὶ αὐτοὶ ἂν ὁμολογήσαιεν Ἕλληνες παλαιοτέρους εἰδέναι. πρῶτον γοῦν ἁπάντων Ὀρφέα (fr. 875 VI), εἶτα δὲ Λίνον (fr. 7 IV) κἄπειτα Μουσαῖον ἀμφὶ τὰ Τρωϊκὰ γενομένους ἢ μικρῶι πρόσθεν ἠκμακέναι φασίν. ἀλλὰ κατά γε τούτους πλέον οὐδὲν τῆς Φοινίκων καὶ Αἰγυπτίων πολυπλανοῦς θεολογίας παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐπολιτεύετο || (III) Euseb. Praep. Ev. 10, 4, 10 συνομολογοῦσί γέ τοι Ἕλληνες αὐτοὶ μετά γε Ὀρφέα (fr. 888 II) Λίνον (fr. 75 II) τε καὶ Μουσαῖον, οἳ δὴ πάντων μάλιστα θεολόγων παλαιότατοί τε καὶ πρῶτοι κατῆρξαν αὐτοῖς τῆς πολυθέου πλάνης, τοὺς ἑπτὰ παρ' αὐτοῖς ἄνδρας ἐπὶ σοφίαι θαυμασθῆναι, οὓς δὴ καὶ ἐπονομάσαι σοφούς.

49 1–5 vid. Euseb. Praep. Ev. 9, 8, 2 (= Numen. fr. 9) Μουσαίωι γοῦν τῶι Ἰουδαίων ἐξηγησαμένωι, ἀνδρὶ γενομένωι θεῶι εὔξασθαι δυνατωτάτωι, οἱ παραστῆναι ἀξιωθέντες ὑπὸ τοῦ πλήθους τοῦ τῶν Αἰγυπτίων οὗτοι ἦσαν, τῶν τε συμφορῶν, ἃς ὁ Μουσαῖος ἐπῆγε τῆι Αἰγύπτωι, τὰς νεανικωτάτας αὐτῶν ἐπιλύεσθαι ὤφθησαν δυνατοί et Des Places adn. ad loc. p. 52; cf. et. Freudenthal, Hellenistische Studien, Breslau 1875, 173; Eisler, Orphisch-dionysische Mysteriengedanken in der christlichen Antike, Leipzig-Berlin 1925, 6s; Rzach, Musaios, RE XVI 1 (1933) 758; Bidez-Cumont, Les mages hellénisés, Paris I 1938, 234; Dalbert, Die Theologie der hellenistisch-jüdischen Missions-Literatur unter Ausschluß von Philo und Josephus, Hamburg 1954, 42ss; Graf, Eleusis 12s | at cf. Euseb. Praep. Ev. 10, 11, 27 (Orph. fr. 875 I), ubi Moses a Musaeo distinguitur || **3** {ἀνδρωθέντα} secl. Freudenthal || **4–5** Ὀρφεὺς διδάσκαλος ὁ Μωυσῆς καὶ ὅρα οἷα περὶ τούτων διέξεισιν **I** in mg. || **6** Κάδμων **I** | περὶ] παρὰ **ND** || **8** τις om. **B** || **9** ἀρχηγοὶ γενόμενοιο ἄρξαντες **BN** || **9** τούτων — **14** ἐπολιτεύετο om. **B** || **11** δὲ om. **ND** | Λῖνον **ON** || **15** αὐτοὶ om. **BH** | Λῖνον **ON** | τε om. **BN** || **16** δὴ om. **BN** | μάλιστα πάντων **BN** | τε om. **BN** || **17** ἑπτὰ] ζ̅ **BN**

Musaeus ab aliis auctoribus imitando expressus vel enarratus (frr. 50-52)

50 T (B 6 D.-K., 5 [B 22] C.)

Clem. Alex. Strom. 6, 2, 25, 2 (= Euseb. Praep. Ev. 10, 2, 7) αὐτοτελῶς γὰρ τὰ ἑτέρων ὑφελόμενοι ὡς ἴδια ἐξήνεγκαν, καθάπερ Εὐγάμμων (Teleg. test. 3) ὁ Κυρηναῖος ἐκ Μουσαίου τὸ περὶ Θεσπρωτῶν βιβλίον ὁλόκληρον.

51 T (5 [B 1] C.)

Clem. Alex. Strom. 6, 2, 15, 1 Ἱππίαν τὸν σοφιστὴν τὸν Ἠλεῖον ... παραστησώμεθα ὧδέ πως λέγοντα (86 B 6 D.-K. = fr. 6 Untersteiner)· ʽτούτων ἴσως εἴρηται τὰ μὲν Ὀρφεῖ (fr. 1146), τὰ δὲ Μουσαίωι, κατὰ βραχὺ ἄλλωι ἀλλαχοῦ, τὰ δὲ Ἡσιόδωι, τὰ δὲ Ὁμήρωι, τὰ δὲ τοῖς ἄλλοις τῶν ποιητῶν, τὰ δὲ ἐν συγγραφαῖς τὰ μὲν Ἕλλησι, τὰ δὲ βαρβάροις· ἐγὼ δὲ ἐκ πάντων τούτων τὰ μέγιστα καὶ ὁμόφυλα συνθεὶς τοῦτον καινὸν καὶ πολυειδῆ τὸν λόγον ποιήσομαι.ʼ

50 cf. Stemplinger, Das Plagiat in der griechischen Literatur, Leipzig 1912, 66s || **1** γὰρ] δὲ Euseb. || **2** Εὐγάμμων Dind. : Εὐγάμων Clem. : Εὐγράμμων Euseb. || **3** Θεσπροτῶν **L** | Θεσπρωτῶν βιβλίον] cf. Paus. 8, 12, 5

51 de re cf. Pòrtulas in: Auger-Said (edd.), Généalogies mythiques, Paris-Nanterre 1998, 334s; cf. et. FGrHist 6 F 4, Plat. Hipp. mai. 282a εἴωθα μέντοι ἔγωγε τοὺς παλαιούς τε καὶ προτέρους ἡμῶν προτέρους τε καὶ μᾶλλον ἐγκωμιάζειν ἢ τοὺς νῦν et Jac. et Untersteiner, comm. ad loc.; vid. et. Linforth 105s; Fowler, Early Greek Mythography, Oxford 2000, XXXIIs || **1** Ἠλεῖον Stählin : ἠλεῖον **L**^{3} : ἥλιον **L** || **3** ἄλλωι] ἄλλως Geel || **6** μέγιστα καὶ] μάλιστα Nauck : βέλτιστα καὶ Cobet

52 T (B 14 D.-K.)

(I) Philodem. De piet. (P. Hercul. 1428 VI 16ss, pp. 80s Gomperz, vid. et. Henrichs, Cron. Erc. 4, 1974, 17; Schober, Cron. Erc. 18, 1988 [1923], 119; Obbink, Cron. Erc. 24, 1994, 113) ἐ̣ν̣ δὲ τῶ[ι] δευτέρ[ωι] (sc. Περὶ θεῶν Chrysipp. fr. 1078 [Stoic. Vet. Fr. II 316, 16 Arnim]) τά τ[ε] εἰς Ὀρφέα (fr. 28) [καὶ] Μ̣ουσαῖον ἀναφε̣ρ[όμ]ε̣να καὶ τὰ παρ' [Ὁ]μ̣ήρωι καὶ Ἡσιόδω̣[ι] καὶ Εὐριπίδη‹ι› κ̣α̣ὶ̣ πο̣ιηταῖ̣ς ἄλλοις, [ὡ]ς κ̣αὶ Κλεάνθης (fr. 539 [Stoic. Vet. Fr. I 123, 11 Arnim]) [πει]ρ̣ᾶ̣ται̣ σ̣[υ]νοικειοῦ[ν] ταῖς δόξ[αι]ς α̣ὐτῶ[ν] || (II) Cic. De nat. deor. 1, 41 (Chrysipp. fr. 1077 [Stoic. Vet. Fr. II 316, 12 Arnim]) in secundo autem (*sc*. libro de natura deorum) volt (*sc*. Chrysippus) Orphei *(fr. 1133 II)* Musaei, Hesiodi, Homerique fabellas accommodare ad ea, quae ipse primo libro de deis immortalibus dixerat, ut etiam veterrimi poetae, qui haec ne suspicati quidem sint, Stoici fuisse videantur.

ipse philosophus (frr. 53-54)

cf. Plat. Prot. 316d (fr. 64), Diog. Laert. (fr. 11 III), Const. Lascaris Προλεγόμενα τοῦ σοφοῦ Ὀρφέως 61 (35 Martínez Manzano, cf. fr. 4 XI) πρὸ αὐτοῦ γὰρ ὀλίγον Μουσαῖος Ἐλευσίνιος ἐγένετο καὶ Λίνος ὁ Θηβαῖος (fr. 43 VIII) καθηγητὴς αὐτοῦ. μεθ' ὃν Ὀρφέα (fr. 1018 VI) ἀριθμοῦσι τρίτον ἀρχηγὸν φιλοσοφίας, ποιητικῆς καὶ πάσης ἐπιστήμης

53 T

Clem. Alex. Strom. 5, 4, 24, 1 ἀλλὰ καὶ οἱ παρὰ τούτων τῶν προφητῶν τὴν θεολογίαν δεδιδαγμένοι ποιηταὶ δι' ὑπονοίας πολλὰ φιλοσοφοῦσι, τὸν Ὀρφέα (fr. 669 V) λέγω, τὸν Λίνον (fr. 50), τὸν Μουσαῖον, τὸν Ὅμηρον καὶ Ἡσίοδον καὶ τοὺς ταύτῃ σοφούς. παραπέτασμα δὲ αὐτοῖς πρὸς τοὺς πολλοὺς ἡ ποιητικὴ ψυχαγωγία.

52 vid. comm. ad Orph. fr. 28 || **3–7** omnia suppl. Gomperz || **8ss** cf. Pease ad loc. || **11** posse poetae **O** | nec **O**

53 cf. Plat. Prot. 616d et Le Boulluec ad Clem. loc. || **4** παραπέτασμα] cf. Hadot, Comm. Simplic. in Cat., Leiden 1990, 119

54 T

Anon. Prolegomena philosophiae Platonicae 7 (11 Westerink-Trouillard-Segonds) πολλαὶ τοίνυν γεγόνασι πρὸ Πλάτωνός τε καὶ μετὰ Πλάτωνα φιλοσόφων αἱρέσεις ... ἦσαν δὲ πρὸ αὐτοῦ μὲν αἱρέσεις αὗται· ἥ τε ποιητική, ἧς καθηγεμόνες γεγόνασιν Ὀρφεύς (fr. 1021 V), Ὅμηρος, Μουσαῖός τε καὶ Ἡσίοδος.

auctores de Musaeo (frr. 55-55a)

fort. et. Glaucus de Musaeo egit, cf. fr. 6 et adn. ad loc.

55 T

Olympiodor. ap. Phot. Bibl. 80, 61a 29 (I 180 Henry) λέγει δὲ ὅτι νῆσος (sc. ἡ Ὄασις) τὸ παλαιὸν ἦν καὶ ἀπεχερσώθη, καὶ ὅτι ταύτην καλεῖ Ἡρόδοτος (3, 26, 1) 'Μακάρων Νήσους', Ἡρόδωρος δὲ ὁ τὴν Ὀρφέως καὶ Μουσαίου συγγράψας (FGrHist 31 F 12 = fr. 12 Fowler) ἱστορίαν Φαιακίδα ταύτην καλεῖ.

55a T

[Censorin.] De nomine rhythmi (73, 5 Sallmann) rhythmus creditur dictus a Rhythmonio, Orphei filio et Idomenae nymphae Ismaricae, ut tradit Nicocrates *(FGrHist 376 F 4)* libro quem composuit de Musio.

54 2 πολλαὶ Hermann : πάλαι **V** || cf. comm. ad Orph. 1021 V

55 cf. Jac. ad loc.; Blockley, The Fragmentary Classicising Historians of the Later Roman Empire 2, Liverpool 1983, p. 194 fr. 32 || **3** Νῆσον sec. Steph. Byz., Phot. Lex.

55a 1 ritimus **QJ** || **1–2** Arithmonio **CPV** *al.* : a rythmone **U** *Leutsch, Jahn* | *de Rhythmonio cf. Hofer, Rhythmonios, Roscher, Myth. Lex. IV 127; Jac. ad loc.* || **2** filo **C** : *corr.* **C**^{2} | Idomenae *Jahn, Hultsch, Lob.* : idnomen*/ae **CP** : idnomeae **V SROUA** : idnomeae **B** *Bebel, Calchus* : iam monere **W** : ianomeeſ **J** : idomee **H** : Idomoneae *edd.* : Idomene *Leutsch* | nymfae **CPV** : *corr. recc.* | Ismaricae *Lob., Urlichs* : maricae **CP** *edd.* : -ce **V** : -nae **BV** : maris **H** | Nicocratis **CPV** *al.* : -tus **W** : Nicoratis **RJ** : Hicoratis **L** : Niceratus *edd.* : Nicostratus *Carrione, Stiehle, vulgo* : *fort.* Nicocles *Jac.* || **3** de Musio] *i. e.* Περὶ (τοῦ) Μουσείου *Maass, prob. Jac., Wendel, Jahn ap. Keil* : de musico **V** *recc. edd.* : de musica **S** : de musice *Jahn in edit.*

Musaei carmina Christianis temporibus servata (fr. 56)

56 T

(I) ORIGEN. c. Cels. 1, 18 plura invenies in fr. 42 εἴποιμεν δ' ἂν προκαλούμενοι βίβλους βιβλίοις παραβάλλεσθαι ὅτι φέρε ... τὰ ... Μουσαίου ... ποιήματα κτλ || (II) CELS. ap. Origen. c. Cels. 1, 16 [= Cels. p. 45 Bader] plura invenies in fr. 32 Μουσαῖον ... καὶ Πυθαγόραν φήσας περὶ τῶνδε διειληφέναι, καὶ ἐς βίβλους κατατεθεῖσθαι τὰ ἑαυτῶν δόγματα καὶ πεφυλάχθαι αὐτὰ μέχρι δεῦρο.

CARMINA (frr. 57-103)

hymni (frr. 57-61)

57 T (B 19a D.-K., 5 [B 10]a C.)

P. BEROL. 44 saec. II a. C. n. prim. edd. Buecheler-Schubart-Die., Berliner Klassikertexte V 1, 1905, 1ss; cf. et. Allen, Class. Rev. 21, 1907, 97ss; Schmidt, Wochenschr. kl. Phil. 25, 1908, 281ss; Ludwich, Berl. Philol. Wochenschr. 39, 1919, 999ss; 1028ss; Krüger, Hermes 73, 1938, 352ss, plura invenies in Orph. fr. 383 ['Ορφεὺς ...] ἔνθεος γενόμενος [ἐποίησεν τοὺς ὕμνους,] οὓς ὀλίγα Μουσαῖος ἐπα[νορθώσας κατέγ]ραψεν.

58 T (5 [B 10]b C.)

P. Berol. 44, 56 cf. fr. 57, plura invenies in Orph. fr. 393 χρείας δ' ἕν[εκ]α τίνος αὐτὴ{ν} παραγέγονεν. δ̣[ι]ὸ Μ[ουσα]ῖο[ς] διὰ τῶν ἐπῶν αὐτοῦ λέγων ἐστίν.

57 5 ['Ορφεὺς] suppl. Buecheler | ἐποίησεν τοὺς ὕμνους Buecheler : ἐποίησεν τοὺς λόγους Ziegler : τοὺς ὕμνους εὗρεν Die. || **6** ἐπα[νορθώσας κατέγ]ραψεν suppl. Buecheler

58 de Hymno in Cererem agitur || **1** ἕν[εκ]α suppl. Buecheler || **2** αὐτὴ{ν} παραγέγονεν. δ̣[ι]ὸ Richardson : αὐτὴν παραγεγονένα[ι] ὁ Buecheler | Μ[ουσα]ῖο[ς] suppl. Buecheler

59 T (A 5 + B 20 D.-K., 5 [B 17] + 5 [B 19] C.)

(I) Paus. 4, 1, 5 πρῶτοι δ' οὖν βασιλεύουσιν ἐν τῆι χώραι ταύτηι Πολυκάων τε ὁ Λέλεγος καὶ Μεσσήνη γυνὴ τοῦ Πολυκάονος. παρὰ ταύτην τὴν Μεσσήνην τὰ ὄργια κομίζων τῶν Μεγάλων θεῶν Καύκων ἦλθεν ἐξ Ἐλευσῖνος ὁ Κελαινοῦ τοῦ Φλύου. Φλῦον δὲ αὐτὸν Ἀθηναῖοι λέγουσι παῖδα εἶναι Γῆς. ὁμολογεῖ δέ σφισι καὶ ὕμνος Μουσαίου Λυκομίδαις ποιηθεὶς ἐς Δήμητρα || (II) Paus. 1, 22, 7, pergit fr. 41 καὶ ἔστιν οὐδὲν Μουσαίου βεβαίως ὅτι μὴ μόνον ἐς Δήμητρα ὕμνος Λυκομίδαις.

60 F (B 10 D.-K., 5 [B 16] C.)

Paus. 1, 14, 3 ἔπη δὲ ἄιδεται Μουσαίου μέν, εἰ δὴ Μουσαίου καὶ ταῦτα, Τριπτόλεμον παῖδα Ὠκεανοῦ καὶ Γῆς εἶναι.

61 T (B 19a D.-K., 5 [B 10]c C.)

Aristid. Or. 41, 2 Keil τοὺς μὲν οὖν τελέους ὕμνους τε καὶ λόγους περὶ Διονύσου Ὀρφεῖ (Orph. fr. 328 I) καὶ Μουσαίωι παρῶμεν καὶ τοῖς ἀρχαίοις τῶν νομοθετῶν (Plat. Leg. 665a).

59 de Lycomidis cf. intr. in Orph. frr. 531ss | cf. Casadio in: Sangue e antropologia nella teologia, Roma 1989, 1338 | fr. ap. Pap. Derveni col. XXII 11s laudatum (Orph. fr. 398) ad hoc hymnum rettulit Janko, Class. Phil. 96, 2001, 29 adn. 168 || **3** τὰ ὄργια] cf. Nilsson, Gesch. gr. Rel. I 477ss || **4** Κελαίνου Jones : Κολαίνου Müller, coll. Paus. 4, 34, 8 | Φλύου] i. e. pagi Att. Phlyum eponymi || **7** Δήμητρα Dind. : Δημήτερα **β** | Λυκομίδαις Palmerius : Λυκομήδους **β** || vid. et. Harrison, Prolegomena 640ss; Guthrie, History of Greek Philosophy I 123s; Linforth 198; 352; Mazzarino, Il pensiero storico classico, Bari 1983, 33s

60 cf. Apollodor. Bibl. 1, 5, 2 Πανύασις δὲ (fr. 13) Τριπτόλεμον Ἐλευσῖνος λέγει· φησὶ γὰρ Δήμητρα (-αν **AO**) πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν. Φερεκύδης δέ (FGrHist 3 F 53 = fr. 53 Fowler) φησιν αὐτὸν Ὠκεανοῦ (Οὐρανοῦ Ὠκεανοῦ **RaBT**) καὶ Γῆς, cf. Scarpi ad loc., vid. et. Rzach, Musaios, RE XVI 1 (1933) 764s; Linforth 352; Richardson, Hymn. Dem. 78s; Martínez Nieto, La aurora del pensamiento griego, Madrid 2000, 151s; 173s; eand., Emerita 69, 2001, 144ss || de Triptolemo cf. comm. ad Orph. fr. 397, cum **icon.**

61 cf. Orph. fr. 684 et Lob. 391 | hymno in Bacchum-Solem (Orph. frr. 538-545) trib. Brisson, ANRW II 36.4, 1990, 2916s : at Aristid. de Hymnis generaliter loqui videtur

Χρησμοί (frr. 62-71)

dubitaverunt Diels et Kranz utrum Epimen. fr. 33 (vid. ad loc.) Musaeo tribuendum sit necne | cf. et. Parke, Zeitschr. Pap. Epigr. 60, 1985, 93ss, qui Musaeo trib. orac. in IG II^2, 4968 (Epimen. fr. 45) tribuit

62 F (A 6 D.-K., 5 [A 9] C.)

Schol. Aristoph. Ran. 1033 (304a, 20 Dübner), Tzetz. in Aristoph. Ran. 1033a (IV 3, 1003, 4 Koster) pergit fr. 34 ὁ δὲ Σοφοκλῆς (fr. 1116 Radt) χρησμολόγον αὐτόν (sc. Μουσαῖον) φησιν.

63 T (5 [A 12] C.)

Aristoph. Ran. 1030-1033, cf. Orph. fr. 547

σκέψαι γὰρ ἀπ' ἀρχῆς 1030
ὡς ὠφέλιμοι τῶν ποιητῶν οἱ γενναῖοι γεγένηνται.
...
Μουσαῖος δ' (sc. κατέδειξε) ἐξακέσεις τε νόσων καὶ χρησμούς. 1033

64 T (5 [A 15] C.)

Plat. Prot. 316d ἐγὼ δὲ τὴν σοφιστικὴν τέχνην φημὶ μὲν εἶναι παλαιάν, τοὺς δὲ μεταχειριζομένους αὐτὴν τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν, φοβουμένους τὸ ἐπαχθὲς αὐτῆς, πρόσχημα ποιεῖσθαι καὶ προκαλύπτεσθαι, τοὺς μὲν ποίησιν, οἷον Ὅμηρόν τε καὶ Ἡσίοδον καὶ Σιμωνίδην, τοὺς δὲ αὖ τελετάς τε καὶ χρησμωιδίας, τοὺς ἀμφί τε Ὀρφέα (fr. 549 I) καὶ Μουσαῖον.

62 2 χρησμολόγον] 'χρησμωιδός expectatur' Nauck, Trag. dict. ind. XIV, cf. et. Ellendt 2, 966: 'Musaei nomen a Soph. positum alicubi fuisse certum est; illud non sequitur, χρησμολόγου vocabulo in appellando usum : potuit enim id aliis verbis sententiaeve tota ratione contineri'

63 cf. Orph. fr. 547 et comm. ad loc. || **1031** ὠφέλιμοι] 'of practical use, helpful' Stanford ad loc. || **1033** ἐξακέσεις] cf. νόσων ἰάματα Orpheo tributa a Paus. 9, 30, 4 (Orph. fr. 551)

64 cf. Orph. fr. 549 I et comm. ad loc.; cf. et. Plat. Phaedo 69c (Orph. fr. 549 II) οἱ τὰς τελετὰς ... καταστήσαντες (et plura in Orph. fr. 434 III) || **3** πρόσχημα ποιεῖσθαι καὶ secl. Herw. | καὶ προκαλύπτεσθαι secl. Cobet || **5** χρησμωιδίας] cf. Orph. frr. 806ss | τοὺς ἀμφὶ Ὀρφέα] cf. Linforth 280ss; 'cultori del genere e allo stesso tempo praticanti dei riti' Bernabé 49; 'potrebbe avere più senso se pensassimo che ... la tradizione di libri attribuiti ad Orfeo è molto dubbia' Bernabé 53

65 T

Philostr. Heroic. 25, 2 (28, 3 De Lannoy) τὸν Ὅμηρόν φησι ... (cf. Orph. fr. 1141 I) μεγαλορρημοσύνην τε γὰρ ὑπὲρ τὸν Ὀρφέα ἀσκῆσαι, ἡδονῆι τε ὑπερβαλέσθαι τὸν Ἡσίοδον καὶ ἄλλωι ἄλλον ... 8 Ὀρφέα δὲ ἐν πολλοῖς τῶν κατὰ θεολογίαν ὑπερῆρε, Μουσαῖον δὲ ἐν ὠιδαῖς χρησμῶν. quae sequuntur vid. in Orph. fr. 848 I.

66 T (1 A 1 b D.-K.)

Clem. Alex. Strom. 1, 21, 131, 1 (cf. Euseb. Praep. Ev. 10, 11, 30) καὶ τοὺς μὲν ἀναφερομένους εἰς Μουσαῖον χρησμοὺς Ὀνομακρίτου εἶναι λέγουσι.

67 T

Paus. 10, 12, 11 χρησμολόγους δὲ ἄνδρας Κύπριόν τε Εὔκλουν καὶ Ἀθηναίους Μουσαῖον τὸν Ἀντιοφήμου καὶ Λύκον τὸν Πανδίονος, τούτους τε γενέσθαι καὶ ἐκ Βοιωτίας Βάκιν φασὶ κατάσχετον ἄνδρα ἐκ νυμφῶν· τούτων πλὴν Λύκου τῶν ἄλλων ἐπελεξάμην τοὺς χρησμούς.

68 T (B 20a D.-K., 5 [A 8] C.)

Herodt. 7, 6, 3, plura invenies in Orph. fr. 1109 ἔχοντες (sc. Πεισιστρατιδέων οἱ ἀναβεβηκότες ἐς Σοῦσα) Ὀνομάκριτον, ἄνδρα Ἀθηναῖον χρησμολόγον τε καὶ διαθέτην χρησμῶν τῶν Μουσαίου, ἀνεβεβήκεσαν, τὴν ἔχθρην προσκαταλυσάμενοι. ἐξηλάθη γὰρ ὑπὸ Ἱππάρχου τοῦ Πεισιστράτου ὁ Ὀνομάκριτος ἐξ Ἀθηνέων, ἐπ' αὐτοφώρωι ἁλοὺς ὑπὸ Λάσου τοῦ Ἑρμιονέος (Test. 2 Campbell) ἐμποιέων ἐς τὰ Μουσαίου χρησμὸν ὡς αἱ ἐπὶ Λήμνωι ἐπικείμεναι νῆσοι ἀφανιοίατο κατὰ τῆς θαλάσσης.

65 3 τῶν] τοῖς **Φ[I^a]P** || **4** κατὰ τὴν **ϰ** | Μοῦσαι **Φ I^a P^a** | δὲ] τε **ε**

66 cf. Rohde, Psyche ⁶I 112 adn. 1 et Orph. fr. 1110 II | de Onomacrito cf. et. introd. in Orph. frr. 1109-1119

67 1 ἄνδρας φασί **Phral.** | Εὔκλουν Bekker : -ους **β Phral.** || **1–2** Ἀθηναίους Bekker : -αῖον **β Phral.** || **3** cf. Aristoph. Pac. 1070s; Herodt. 8, 96, 2 (fr. 69); 9, 43, 1 (fr. 70); Paus. 4, 27, 4; Theopomp. FGrHist 115 F 77; Aristot. Probl. 945a 36; vid. et. Kern, Bakis, RE II 2 (1896) 2801s

68 cf. comm. in Orph. fr. 1109 || **3** διαθέτον **M** | τῶν] τοῦ **T** | τὴν] γὰρ τὴν **CTPM** | ἔχρην **A**[1] : litt. θ suprascr. man. sec. **A** || **4** προκαταλυσάμενοι **ABCTM** | ἐξηλάσθη **C** | τοῦ om. **C** | Πεισιστρατίδεω **ABCT** | ὁ om. **ABCT** || **5** Ἀθηναίων **CTP** a.c. **MDRV** | ἐπ' αὐτοφόρωι ἁλοὺς **D**[1] : ἁλοὺς ἐπ' αὐτοφώρωι **M** | Λώσου **SV** || **6** αἱ om. **SV** | Λήμνωι Krueger prob. Stein, Hude || **7** κατὰ] ἐκ **M** Ald.

69 T (B 21 D.-K., 5 [A 10] C.)

Herodt. 8, 96, 2 τῶν δὲ ναυηγίων πολλὰ ὑπολαβὼν ἄνεμος ζέφυρος ἔφερε τῆς Ἀττικῆς ἐπὶ τὴν ἠιόνα τὴν καλεομένην Κωλιάδα ὥστε ἀποπλῆσαι τὸν χρησμὸν τόν τε ἄλλον πάντα τὸν περὶ τῆς ναυμαχίας ταύτης εἰρημένον Βάκιδι καὶ Μουσαίωι κτλ.

70 T

Herodt. 9, 43, 1 ἀλλὰ τάδε μὲν Βάκιδι ἐς ταύτην τὴν μάχην ἐστὶ πεποιημένα,

'τὴν δ' ἐπὶ Θερμώδοντι καὶ Ἀσωπῶι λεχεποίηι
Ἑλλήνων σύνοδον καὶ βαρβαρόφωνον ἰυγήν,
τῆι πολλοὶ πεσέονται ὑπὲρ λάχεσίν τε μόρον τε
τοξοφόρων Μήδων, ὅταν αἴσιμον ἦμαρ ἐπέλθηι',

ταῦτα μὲν καὶ παραπλήσια τούτοισι ἄλλα Μουσαίωι ἔχοντα οἶδα ἐς Πέρσας.

71 F (B 22 D.-K., 5 [A 6] C.)

καὶ γὰρ Ἀθηναίοισιν ἐπέρχεται ἄγριος ὄμβρος
ἡγεμόνων κακότητι· παραιφασίη δέ τις ἔσται
ἥττης· οὐ λήσουσι πόλιν, τείσουσι δὲ ποινήν.

71 Paus. 10, 9, 11 τὴν δὲ πληγὴν Ἀθηναῖοι τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς οὐ μετὰ τοῦ δικαίου συμβῆναί σφισιν ὁμολογοῦσι. προδοθῆναι γὰρ ἐπὶ χρήμασιν ὑπὸ τῶν

71 2 Orac. Sibyll. 3, 366 ἡγεμόνων κακότητι | Syrian. Schol. ad Hermog. 124, 7 Rabe μετὰ τὰ ἐν Χαιρωνείαι χρωμένοις περὶ τῆς ἥττης ἔχρησεν ὁ θεὸς ἡγε-

69 de Salamina agitur; de oraculis de eo navali proelio cf. Parke, Greek Oracles, London 1972, 103ss || **2** ἀποπλῆσαι] 'noster ad τῶν ναυηγίων τὰ πολλὰ aptavit, quae ad Coliadem delata fidem oraculi conciliarint' Wesseling : e Vallae (*ut*) *impletum sit* infinitivum passivum ἀποπλησθῆναι restituere voluerunt Weber et Alberti : repugnavit Rosén coll. Kühner-Gerth II 504 et 501ss (de coniunctionis ὥστε sensu) || **4** Βάκιδι] cf. adn. ad fr. 67

70 1 τάδε] τὰ **ABCTMpP** | Βάκιδι] cf. adn. ad fr. 67 || **1** Βάκιδι — **2** πεποιημένα] Βάκιδι ἔστι ἐς ταύτην τὴν μάχην πεποιημένα **p** Ald. || **3** Θερμόδοτον **R** | λαχεποίηι **T** || **5** τῆι] τὴν **M** | πολλῆι **RSV** | λέγεσί **M** || **7** τούτοισι om. **S** | Μουσαίωι ('scil. πεποιημένα') Rosén : Μουσαίων **R** : Μουσαίου **D** quod iam coniecerant Bekker et Stein

71 3 ἥττης· οὐ λήσουσι Emperius : ἡτταλοισημουσουσι **β** : ἦ τ' οὐ λήσουσι

Εὐμολπία vel Ὑποθῆκαι Εὐμόλπωι (frr. 72-75)

'Εὐμολπία scheint der letzte Teil der Theogonia gewesen zu sein, wie B 1 [i. e. fr. 100] die Titanomachia einzeln zitiert wird' Die.; 'außerdem gab es Ὑποθῆκαι gerichtet an Eumolpos' D.-K., at sec. Frazer, ad Paus. 10, 5, 6 Eumolpia idem carmen atque Ὑποθῆκαι Εὐμόλπωι est, vid. et. Kern, Ind. Rostock 6: 'de Eumolpiae indole iudicium ferre plane difficile est. quamquam duo versus a Pausania allati ... ad Delphicum oraculum spectant, tamen carminis summam in rebus Eleusiniis contineri et titulus qui carmini inscriptus est et alterum fragmentum quod apud Pausaniam invenitur demonstrant' | de re cf. et. Isocr. Nicoc. τῶν ποιητῶν τινες τῶν προγεγενημένων ὑποθήκας ὡς χρὴ ζῆν καταλελοίπασιν et Rzach, Musaios, RE XVI 1 (1933) 763

72 T (B 11 D.-K., 5 [A 5] C.)

Paus. 10, 5, 6 ἔστι δὲ ἐν Ἕλλησι ποίησις, ὄνομα μὲν τοῖς ἔπεσίν ἐστιν Εὐμολπία, Μουσαίωι δὲ τῶι Ἀντιοφήμου προσποιοῦσι τὰ ἔπη. sequitur fr. 74.

73 T (A 1 D.-K.)

Suda s. v. Μουσαῖος (III 414, 27 Adler), plura invenies in fr. 1 ἔγραψεν Ὑποθήκας Εὐμόλπωι τῶι υἱῶι ἔπη δ΄.

στρατηγησάντων, Τυδέα δὲ εἶναι καὶ Ἀδείμαντον οἳ τὰ δῶρα ἐδέξαντο παρὰ Λυσάνδρου. καὶ ἐς ἀπόδειξιν τοῦ λόγου (ἐκ add. Hitzig) Σιβύλλης παρέχονται τῶν (τὸν **FPa**) χρησμῶν (χρησμὸν **Pa**) ... τὰ δὲ ἕτερα ἐκ Μουσαίου χρησμῶν μνημονεύουσι· [1-3], cf. Anth. Graec. App. epigr. Oracula 222

μόνων κακότητι γεγενῆσθαι τὴν ἧτταν | Orac. ap. Paus. 10, 9, 11 v. 4 κακότητι νομήων

RVa[γρ] : ἦ γ' ἄλις ἡμύσουσι **R** in mg **Pa Vb** : ἦ γ' ἅλις ἡμίσουσι **Va** : ἦ τ(ε) ἅλις ἡμύσουσι Die. (at τε irregul. sec. Ruijgh, Autour de 'τε épique', Amsterdam 1971, 916) | τείσουσι D.-K. : τίσουσι cod.

72 cf. Martínez Nieto, La aurora del pensamiento griego, Madrid 2000, 152; 174s; eand., Emerita 69, 2001, 146ss || **1–2** Εὐμολπία] Ὀλυμπία **R** : ὀλύμπια **Va** || **2** Ἀντιφήμου **Pa Va**

73 1–2 Ὑποθήκαις **V**

74 F (B 11 D.-K., 5 [A 5] C.)

αὐτίκα δὲ Χθονίη σφιν ‹Γῆ› πινυτὸν φάτο μῦθον·
σὺν δέ τε Πύρκων ἀμφίπολος κλυτοῦ Ἐννοσιγαίου.

75 F (B 12 D.-K., 5 [B 12]ab C.)

(I) PHILODEM. De piet. (P. Hercul. 433 IV 1 p. 31 Gomperz, vid. et. Philippson, Hermes 55, 1920, 266; Henrichs, Cron. Erc. 5, 1975, 21s; Luppe, Arch. f. Pap. 33, 1987, 84s; Schober, Cron. Erc. 18, 1988 [1923], 89) ἀλ]λ̣' ὁ Ζεὺ̣[ς, ὥς φασι]ν̣, τὴν κεφ[αλὴ]ν ὑπ̣ὸ Ἡφαίστου [δ]ιαιρεῖται, κατὰ [δὲ] τ̣ὸν Εὐμόλπ[ωι παρα]θέντα [‹τα›ῦ]τ̣α πο[(ι)ητ]ῆ̣ν ὑπὸ Παλαμάο̣[ν]ος || (II) SCHOL. Pind. Ol. 7, 66a (I 215, 15 Drachm.) ἐν τοῖς Μουσαίου Παλαμάων λέγεται πλῆξαι τοῦ Διὸς τὴν κεφαλήν, ὅτε τὴν Ἀθηνᾶν ἐγέννα, cf. 66b (215, 20) οἱ μὲν Παλαμάονα λέγουσι ῥῆξαι τὴν τοῦ Διὸς κεφαλήν, ὅτε Ἀθηνᾶ ἐγεννᾶτο.

74 PAUS. 10, 5, 6, pergit fr. 72 πεποιημένον οὖν ἐστιν ἐν τούτοις (sc. ἔπεσι Εὐμολπίας) Ποσειδῶνος ἐν κοινῶι καὶ Γῆς εἶναι τὸ μαντεῖον (Delphicum) καὶ τὴν μὲν χρᾶν αὐτήν, Ποσειδῶνι δὲ ὑπηρέτην ἐς τὰ μαντεύματα εἶναι Πύρκωνα. καὶ οὕτως ἔχει τὰ ἔπη· [1-2]

74 1 Gregor. Naz. Carm. arcana 7, 32 (34 Moreschini) οὐ πινυτῶν ὅδε μῦθος | Φ 393 al., β 384 al., Hymn. Apoll. 333 φάτο μῦθον || **2** Θ 440 al., ε 423 al., Il. exc. fr. 4, 1 (e coniectura) κλυτὸς Ἐννοσίγαιος | Ο 173, ι 518 κλυτὸν Ἐννοσίγαιον

74 cf. Martínez Nieto, Emerita 69, 2001, 146ss || **1** Χθονίη σφιν ‹Γῆ› Tyrwhitt : χθονίης σφῶν **β** : Χθονίης φωνὴ Lob. | φάτε **β** || **2** τε] cf. Ruijgh, Autour de 'τε épique', Amsterdam 1971, 916 | Πύρκων] a solo Musaeo laudatus || 'this is no doubt the poem which Suidas s. v. Μουσαῖος calls Advice to his son Eumolpus' Frazer ad loc. | 'il frammento testimonia l'interesse di Museo per la divinazione' Colli

75 Eumolpiae trib. Kern, Ind. Rostock 7 | cf. Martínez Nieto, La aurora del pensamiento griego, Madrid 2000, 152; 175s; eand., Emerita 69, 2001, 148s || **3** ἀλ]λ̣' – **4** φασι]ν̣ suppl. Die. || **4** κεφ[αλὴ]ν — [δὲ] suppl. Nauck || **4** Εὐμόλπ[ωι — **5** πο[(ι)ητ]ῆ̣ν suppl. Luppe : Εὔμολπ[ον ἢ τὸν συν]θέντα (iam Nauck) τ]ῃ̣ν̣ πο[ίησ]ιν Gomperz : Εὔμολπ[ον ἢ τὸν συν]θέντα (iam Nauck) [ταῦ]τ̣α πο[ητ]ῆ̣ν (iam Bücheler) Philippson prob. Die. : Εὔμολπ[ον. . . .]θέντα [.]τ̣απο[. . .]ιν Henrichs, qui dub. tempt. Εὔμολπ[ον ἢ τὸν συν]θέντ' α[ὐ]τ̣ὰ πο[ιητ]ῆ̣ν : Εὔμολπ[ον διαιρε]θέντα [Δ]ί̣α̣ πο[ιοῦσ]ιν Sauppe : Εὔμ[ο]λπ[ον . . ΘΕΝΤΑ. ΑΠΟ. ΙΝ Schober || **5** Παλαμάο[ν]ος Gomperz : ΠΑΛΑΜΑCΙ **N** || **7–8** Παλαμαίονα **CDQ** : Παλαμαίνα **E** || de Minerva nascente cf. Hes. fr. 343 M.-W., Hymn. Apoll. 307ss, Hom. Hymn. 28, 4ss, Stesich. fr. 56 Page, Ibyc. fr. 17 Page, Pind. Ol. 7, 34, Orph. fr. 263 et Bernabé in: Olmos (ed.), Mitología e iconografía. Coloquio sobre el puteal de la Moncloa, Madrid 1986, 87ss, praec. 91; de re cf. et. Bücheler, Neue Jahrb. f. Class. Phil. 91, 1865, 521 = Kl.

de animae natura origine fato (fr. 76)

76 F (A 5a D.-K.) 5 [A 16-17] C.)

(I) Plat. Resp. 363c Μουσαῖος δὲ τούτων (sc. Hesiodi et Homeri) νεανικώτερα τἀγαθὰ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ (cf. Orph. fr. 431 et 434 I) παρὰ θεῶν διδόασιν τοῖς δικαίοις· εἰς Ἅιδου γὰρ ἀγαγόντες τῶι λόγωι καὶ κατακλίναντες καὶ συμπόσιον τῶν ὁσίων κατασκευάσαντες ἐστεφανωμένους ποιοῦσιν τὸν ἅπαντα χρόνον ἤδη διάγειν μεθύοντας, ἡγησάμενοι κάλλιστον ἀρετῆς μισθὸν μέθην αἰώνιον. οἱ δ' ἔτι τούτων μακροτέρους ἀποτίνουσιν μισθοὺς παρὰ θεῶν· παῖδας γὰρ παίδων φασὶ καὶ γένος κατόπισθεν λείπεσθαι τοῦ ὁσίου καὶ εὐόρκου. ταῦτα δὴ καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐγκωμιάζουσιν δικαιοσύνην. τοὺς δὲ ἀνοσίους αὖ καὶ ἀδίκους εἰς πηλόν τινα κατορύττουσιν ἐν Ἅιδου καὶ κοσκίνωι ὕδωρ ἀναγκάζουσι φέρειν, ἔτι τε ζῶντας εἰς κακὰς δόξας ἄγοντες, ἅπερ Γλαύκων περὶ τῶν δικαίων δοξαζομένων δὲ ἀδίκων διῆλθε τιμωρήματα, ταῦτα περὶ τῶν ἀδίκων λέγουσιν. ἄλλα δὲ οὐκ ἔχουσιν. ὁ μὲν οὖν ἔπαινος καὶ ὁ ψόγος οὗτος ἑκατέρων || (II) Plut. Compos. Cimon. et Luc. 1, 2 Πλάτων ἐπισκώπτει τοὺς περὶ τὸν Ὀρφέα, τοῖς εὖ βεβιωκόσι φάσκοντας ἀποκεῖσθαι γέρας ἐν Ἅιδου μέθην αἰώνιον || (III) Plat. Resp. 364e βίβλων δὲ ὅμαδον παρέχονται Μουσαίου καὶ Ὀρφέως (fr. 573), Σελήνης τε καὶ Μουσῶν ἐγγόνων, ὥς φασι, καθ' ἃς θυηπολοῦσιν, πείθοντες οὐ μόνον ἰδιώτας ἀλλὰ καὶ πόλεις, ὡς ἄρα λύσεις τε καὶ καθαρμοὶ ἀδικημάτων διὰ θυσιῶν καὶ παιδιᾶς ἡδονῶν εἰσι μὲν ἔτι ζῶσιν, εἰσὶ δὲ καὶ τελευτήσασιν, ἃς

Schr. I 589; Graf, Eleusis 20 | de Musaeo Eumolpiae auctore cf. Paus. 10, 5, 6 (fr. 72) | de Palamaone cf. Philodem. De piet. (P. Hercul. 242 III 2ss p. 6 Gomperz, vid. et. Philippson, Hermes 55, 1920, 268; Schober, Cron. Erc. 18, 1988 [1923], 81; Henrichs, Cron. Erc. 5, 1975, 30) ἔ]νιοι δὲ τὴν Ἀ[θην]ᾶν Παλλάδα [κεκλῆσθ]αί φασιν ὅτι Πα[λλά]δα τὴν Παλαμ[άο]νος ἑαυτῆς ὀπ[α]δὸν οὖσαν ἄκο[υ]σα δ[ι]έφθειρεν. (omnia suppl. Nauck), Paus. 9, 3, 2 Δαίδαλος ὁ Παλαμάονος; cf. et. Preller-Robert, Griechische Mythologie, Berlin [4]1894, I 183; II 189

76 cf. Graf, Eleusis 94ss; vid. et. comm. ad Orph. frr. 431; 434; 573 || **5** μεθύοντας secl. Cobet, at cf. Aristoph. fr. 504, 8 K.-A. (Orph. fr. 432 I) εἰ μὴ καταβάντας εὐθέως πίνειν ἔδει, Lam. Pelin. (Orph. fr. 485) 6 οἶνον ἔχεις εὐδ‹α›ίμονα τιμὴ‹ν› κτλ || **12** ἀδίκων εἶναι **F** || **13** οὕτως **T** || **16** βίβλων τε **F** | ὁρμαθὸν Lob. coll. Theophrast. Char. 6, 9, prob. Colli : textum traditum recte defendit Linforth 75ss | Μουσαίου τε **F** || **17** ἐκγόνων Burnet || **18–19** διὰ θυσιῶν καὶ] μετὰ θυσιῶν τε καὶ μετὰ **F** || **19** παιδιᾶς καὶ ἡδονῶν temptavit Colli coll. Plat. Criti. 115b : παιδιῶν καὶ ἡδονῶν Lennep, coll. Plat. Leg. 819b, ap. Lob. 643 : παιδιᾶς (secluso ἡδονῶν) Madvig, at cf. Plat. Euthyd. 277d (fr. 602) καὶ γὰρ ἐκεῖ χορεία τίς ἐστι καὶ παιδιά, εἰ ἄρα καὶ τετέλεσαι et adn. ad loc.; cf. Aristid. Quint. De mus. 3, 25 (fr. 600 II)

δὴ τελετὰς καλοῦσιν, αἳ τῶν ἐκεῖ κακῶν ἀπολύουσιν ἡμᾶς, μὴ θύσαντας δὲ δεινὰ περιμένει || (IV) Schol. ad loc. (201 Greene) βίβλων] περὶ ἐπωιδῶν καὶ καταδέσμων καὶ καθαρσίων καὶ μειλιγμάτων καὶ τῶν ὁμοίων.

Σφαῖρα (frr. 77-78)

carmen philosophicum de cosmogonia, ut vid., cf. Simplic. in Phys. 24, 13 (= Anaximand. 12 B 1) ἐξ ὧν δὲ γένεσίς ἐστι τοῖς οὖσι, καὶ τὴν φθορὰν εἰς ταῦτα γίνεσθαι κτλ, cf. Rzach, Musaios, RE XVI 1 (1933) 763: 'eine orphisch gefärbte Kosmo- und Theogonie in epischer Form'; Martínez Nieto, La aurora del pensamiento griego, Madrid 2000, 153ss, eand., Emerita 69, 2001, 120: 'obra de filosofía natural' | sec. Simondon, La mémoire et l'oubli dans la pensée grecque, Paris 1982, 165 in hoc carmine inserta sit animarum transmigrationis doctrina (cf. fr. 76), quod est demonstrandum

77 T (A 4 D.-K., 5 [B 9] C.)

Diog. Laert. 1, 3, pergit fr. 11 III ποιῆσαι δὲ (sc. φασι Μουσαῖον) Θεογονίαν καὶ Σφαῖραν πρῶτον. sequitur fr. 78 I.

78 F (A 4 D.-K., 5 [B 9] C.)

(I) Diog. Laert. 1, 3, pergit fr. 77 φάναι τε (sc. φασι Μουσαῖον) ἐξ ἑνὸς τὰ πάντα γίνεσθαι καὶ εἰς ταὐτὸν ἀναλύεσθαι. sequitur fr. 45 || (II) Simplic. in Aristot. Cael. 560, 19 Heiberg τοῦτον (sc. Ἡσίοδον) μὲν οὖν μάλιστα πάντα γενητὰ ποιεῖν φησιν (sc. Ἀριστοτέλης), ὅτι καὶ τὸ πρῶτον παρ' αὐτῶι γενέ-

ὑπὸ τῶν ἐν ταύταις μελωιδιῶν τε καὶ ὀρχήσεων ἅμα παιδιαῖς ἐκκαθαίρηται || **21** περιμενεῖ **F** : περιμένειν Cobet

77 vid. adn. ad fr. 78

78 Albinus, The House of Hades, Aarhus 2000, 125; Martínez Nieto, La Aurora del pensamiento griego, Madrid 2000, 144; 153ss; ead., Emerita 69, 2001, 120ss; Bernabé in: Laks-Louguet (edd.), Qu'est-ce que la Philosophie Présocratique?, Lille 2002, 212; id., Textos órficos y filosofía presocrática, Madrid, 2004, 17s | cf. Simplic. in Aristot. Phys. 24, 13 Die. Ἀναξίμανδρος (12 A 9 D.-K.) ... ἀρχήν τε καὶ στοιχεῖον εἴρηκε τῶν ὄντων τὸ ἄπειρον ... λέγει δ' αὐτὴν ... εἶναι ... ἑτέραν τινὰ φύσιν ἄπειρον, ἐξ ἧς ἅπαντας γίνεσθαι τοὺς οὐρανοὺς καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς κόσμους· ἐξ ὧν δὲ ἡ γένεσίς ἐστι τοῖς οὖσι, καὶ τὴν φθορὰν εἰς ταῦτα γίνεσθαι κατὰ τὸ χρεών et Xenophan. fr. 23 Gent.-Prato (21 B 27 D.-K.) ἐκ γαίης γὰρ πάντα καὶ εἰς γῆν πάντα τελευτᾶι || **1** ἐξ ἑνὸς] Ταρτάρου sec. Kern, Index Rostock 4, coll. Philodem. De piet. (P. Hercul. 1610 III 5ss (fr. 81) || **2** γενέσθαι **FΦ** || **4** καὶ om. Karsten ||

σθαι λέγει· τῶν δὲ ἄλλων πρώτους φυσιολογῆσαι τοὺς περὶ Ὀρφέα (fr. 103 IV) καὶ Μουσαῖον λέγειν εἰκός, οἵτινες πλὴν τοῦ πρώτου πάντα γενέσθαι λέγουσι. δῆλον δέ, ὅτι διὰ μύθων οὗτοι θεολογοῦντες γένεσιν ἐκάλουν τὴν ἀπὸ τῶν αἰτίων πρόοδον· διὸ καὶ τὸ πρῶτον αἴτιον πάντες ἀγένητον φυλάττουσι.

theogonia (frr. 79-91)

de Musaei theogonia cf. Martínez Nieto, La aurora del pensamiento griego, Madrid 2000, 139ss; eand., Emerita 49, 2001, 115ss (quae carminis argumentum reconstruere temptavit in p. 150ss)

79 F

Hermias in Plat. Phaedr. 146, 28 Couvr. εἰ μὲν ποιητὰς ἀκούοιμεν τοὺς τρίτους ἀπὸ τῆς ἀληθείας, τουτέστι τὸ πλῆθος τῶν τῆιδε ἀνθρωπικῶν ποιητῶν, ὥστε ἐξαιρεῖσθαι τοῦ λόγου Ὅμηρον καὶ Ὀρφέα (fr. 128 II) – εἴρηται γὰρ αὐτοῖς περὶ τοῦδε τοῦ τόπου (sc. ὑπερουρανίου) καὶ Ἡσιόδωι καὶ Μουσαίωι – πρόδηλον τοῦ λόγου τὸ ἀληθές.

80 T

Chalcid. in Plat. Tim. p. 170, 18 Waszink ergo, inquit *(Plat. Tim. 40d)*, neque probationes semper adhibendae nec persuadens assertio his quae dicuntur a priscis divina quadam sapientia praeditis. simul exponit ea quae Orpheus et Linus *(fr. 47)* et Musaeus de divinis potestatibus vaticinati sunt.

5 τῶν παρ' Karsten | τοὺς πρώτους φυσιολογήσαντας Karsten || **5** περὶ Ὀρφέα] περιορφέστα **A** || **6** Μουσέον **E** : corr. **E**^{2} || **7** λέγουσιν Karsten || **8–9** φυλάττουσιν Karsten || vid. et. Lin. fr. 81, 2 ἐκ παντὸς δὲ τὰ πάντα, καὶ ἐκ πάντων ὅλον ἐστί et comm. ad Orph. fr. 103

79 3 ἐξαίρεισθαι Abel

80 3 Orpheus] *ut vid. de theogoniis agitur*

81 F (B 14 D.-K., 5 [B 14] C.)

Philodem. De piet. (P. Hercul. 1610 III 5ss + 247 VIa, p. 61 Gomperz, vid. et. Nauck, Bull. de l'Acad. Imp. Sc. St. Pétersbourg 7, 1864, 219s; Bücheler, Jahrb. f. Class. Phil. 91, 1865, 517; Henrichs, Greek Rom. Byz. Stud. 13, 1972, 77; Schober, Cron. Erc. 18, 1988 [1923], 77) ἐμ μέν [τισι]ν ἐκ Ṇυκτὸς καὶ [Ταρ]τάρου λέγεται [τὰ π]άντα ... ἐν δὲ τοῖς [ἀνα]φερομένọι̣ς εἰς [Μο]υ̣σ̣αῖον γέγραπται [Τάρτ]αρον πρῶτον [καὶ Ν]ύκτα καὶ [τρίτον] Ἀ̣έρα γεγο[νέναι]. sequitur Epimen. fr. 46.

82 F (B 15 D.-K., 5 [A 7]b C.)

Schol. Apoll. Rhod. 3, 1 (214, 19 Wendel) ἐν δὲ τοῖς εἰς Μουσαῖον ἀναφερομένοις δύο ἱστοροῦνται γενέσεις Μουσῶν, πρεσβυτέρων μὲν κατὰ Κρόνον, quae sequuntur vid. in fr. 86.

81 ex Eudemo ut vid., cf. Kirk-Raven-Schofield, Presocratic Philosophers 19; Wehrli, adn. ad Eudem. fr. 150; Henrichs, Greek Rom. Byz. Stud. 13, 1972, 78 et adn. 28; Casadio, Wien. Stud. 112, 1999, 45 ‖ **4** [τισι]ν suppl. Gomperz | Ṇυκτὸς Gomperz : ιουκτος **N** ‖ **5** [Ταρ]τάρου Gomperz | [ἀνα]φερομένọι̣ς εἰς [Μο]υ̣σ̣αῖον Nauck : -μενως –]καιον **N** ‖ **6** [Τάρτ]αρον Nauck | [καὶ Ν]ύκτα Zeller : [τὴν Ν]ύκτα Gomperz | [τρίτον] Ἀ̣έρα Schober (qui et. P. Hercul. 1610 III 19 et 247 Va coniunxit) : δερα **N** | γεγο[νέναι] Bücheler ‖ 'the addition of πρῶτον and, presumably, [τρίτον] ... could imply that in Musaeus Aer was produced by the pair Tartaros and Nyx' recte Henrichs 79 | de Nocte prima dea cf. Orph. frr. 6 (et adn. ad loc.) et 20; cf. et. Philodem. De piet. (P. Hercul. 1428 VI 16ss, pp. 80s Gomperz = Mus. fr. 52 I) ἐ̣ν̣ δὲ τῶ[ι] δευτέρ[ωι] (sc. Περὶ θεῶν Chrysipp. fr. 1078 [Stoic. Vet. Fr. II 316, 16 Arnim]) τά τ[ε] εἰς Ὀρφέα (fr. 28) [καὶ] Μ̣ουσαῖον ἀναφε̣ρ̣[όμ]ε̣να ... [πει]ρ̣ᾶται̣ σ̣[υ]νοικειοῦ[ν] ταῖς δόξ[αι]ς α̣ὐτῶ[ν] et ibid. (P. Hercul. 1428 VII 18ss, p. 81 Gomperz, vid. et. Schober, Cron. Erc. 18, 1988 [1923], 120; Henrichs, Greek Rom. Byz. Stud. 13, 1972, 80 adn. 36; eund., Cron. Erc. 4, 1974, 18; Obbink, Cron. Erc. 24, 1994, 113 adn. 9) κ[αὶ δ]ὴ (suppl. Schober) κἀν τῶι πρω̣τ[{ιστ}ω]ι (sc. Περὶ φύσεως) τὴν Νύκ[τ]α̣ θεάν φησιν (sc. ὁ Χρύσιππος cf. Stoic. Vet. Fr. II 192, 22 Arnim) [εἶ]ν̣αι πρωτίστην (suppl. Gomperz) | de re vid. et. Jaeger, Theology 65s; Kirk-Raven-Schofield, Presocratic Philosophers 18ss; Martínez Nieto, La aurora del pensamiento griego, Madrid 2000, 144s; 155ss; eand., Emerita 69, 2001, 122ss; cf. et. comm. ad Orph. fr. 20

82 **2** κατὰ Die. : μετὰ Schol. | Κρόνου **P** ‖ cf. Paus. 9, 29, 4 Μίμνερμος (fr. 22 I Gent.-Prato) ... φησὶν ἐν τῶι προοιμίωι θυγατέρας Οὐρανοῦ τὰς ἀρχαιοτέρας Μούσας, τούτων δὲ ἄλλας νεωτέρας εἶναι Διὸς παῖδας, cf. comm. in Alcm. in P. Oxy. 2390 fr. 2 II 28 (PMG 5 fr. 2 = 81 I Calame = 5 II Davies) Γῆς [μὲν] Μούσα[ς] θυγατέρας ὡς Μίμνερμ[ος (fr. 22 II Gent.-Prato) αὐ]τὰς ἐγε̣[νεαλόγησε], Schol. Pind. Nem. 3, 16b (III 43, 19 Drachm.) ὁ μὲν Ἀρίσταρχος Οὐρανοῦ θυγατέρα τὴν

83 F (B 8 D.-K., 5 [B 24] C.)

ERATOSTH. Catast. 13 (128 Pàmias) ἐσχημάτισται δ᾽ ἐν τούτωι ἡ Αἴξ καὶ οἱ Ἔριφοι. Μουσαῖος γάρ φησι Δία γεννώμενον ἐγχειρισθῆναι ὑπὸ Ῥέας Θέμιδι, Θέμιν δὲ Ἀμαλθείαι δοῦναι τὸ βρέφος, τὴν δὲ ἔχουσαν αἶγα ὑποθεῖναι, τὴν δ᾽ ἐκθρέψαι Δία· τὴν δὲ Αἶγα εἶναι Ἡλίου θυγατέρα φοβερὰν οὕτως ὥστε τοὺς κατὰ Κρόνον θεοὺς βδελυττομένους τὴν μορφὴν τῆς παιδὸς ἀξιῶσαι ‹τὴν› Γῆν κρύψαι αὐτὴν ἔν τινι τῶν κατὰ Κρήτην ἄντρων· καὶ ἀποκρυψαμένην ἐπιμέλειαν αὐτῆς τῆι Ἀμαλθείαι ἐγχειρίσαι, τὴν δὲ τῶι ἐκείνης γάλακτι τὸν Δία ἐκθρέψαι· ἐλθόντος δὲ τοῦ παιδὸς εἰς ἡλικίαν καὶ μέλλοντος Τιτᾶσι πολεμεῖν, οὐκ ἔχοντος δὲ ὅπλα, θεσπισθῆναι αὐτῶι τῆς αἰγὸς τῆι δορᾶι ὅπλωι χρήσασθαι διά τε τὸ ἄτρωτον αὐτῆς καὶ φοβερὸν καὶ διὰ τὸ εἰς μέσην τὴν ῥάχιν Γοργόνος πρόσωπον ἔχειν· ποιήσαντος δὲ ταῦτα τοῦ Διὸς καὶ τῆι τέχνηι φανέντος διπλασίονος, τὰ ὀστᾶ δὲ τῆς αἰγὸς καλύψαντος ἄλληι δορᾶι καὶ ἔμψυχον αὐτὴν καὶ ἀθάνατον κατασκευάσαντος, αὐτὴν μέν φασιν ἄστρον οὐράνιον {κατασκευάσαι} ***

Μοῦσαν δέδεκται, καθάπερ Μίμνερμος (fr. 22 III Gent.-Prato) καὶ Ἀλκμὰν (vid. supra) ἱστοροῦσιν, Diod. 4, 7, 1 περὶ δὲ τῶν Μουσῶν ... ταύτας γὰρ οἱ πλεῖστοι τῶν μυθογράφων καὶ μάλιστα δεδοκιμασμένοι φασὶ θυγατέρας εἶναι Διὸς καὶ Μνημοσύνης· ὀλίγοι δὲ τῶν ποιητῶν, ἐν οἷς ἐστι καὶ Ἀλκμάν (vid. supra), θυγατέρας ἀποφαίνονται (sc. Μούσας) Οὐρανοῦ καὶ Γῆς, de quo cf. Rzach, Musaios, RE XVI 1 (1933) 764 (‘den orphischen Vorstellungen von einer periodischen kosmischen und theogonischen Erneuerung entspricht es’); Ziegler, Orphische Dichtung, RE XVIII 2 (1942) 1353s; Fränkel, Dichtung und Philosophie 291; Graf, Eleusis 14; Calame ad Alcm. loc., 443ss; Colli, Sapienza I 426 (qui Alcmanem et Mimnermum e Musaeo haec mutuatos esse credit); Martínez Nieto, La aurora del pensamiento griego, Madrid 2000, 145; 159s; eand., Emerita 69, 2001, 126s

83 vid. Pàmias ad loc.; cf. et. Martínez Nieto, La aurora del pensamiento griego, Madrid 2000, 145s; 160ss; eand., Emerita 69, 2001, 128ss | vid. Epimen. fr. 37 || **2** ὁ Μουσαῖος **B** || **3** Θέμιδι] Θέμιδος **H** | Θέμιν] ‘ni Hesíode (Th. 467ss) ni Apol·lodor (I 1, 6-7) no fant esment de Temis com a mitjancera entre Rea i la nodrissa’ Pàmias || **4** τὸν Δία **B** | τὴν] τινὲς Valckenaer | post Αἶγα ex Hyg. (cf. fr. 84 III) ἄλλοι λέγουσιν suppl. Koppiers, Heyne, Schaubach || **5** χρόνον **E** || **5–6** παιδὸς] αἰγὸς corr. Rob., mon. Koppiers || **6** ‹τὴν› add. Rob. | Γῆν] τοῦ **E** || **7** τῆς Ἀμαλθείας **M** || **9** Τιτᾶσι Rob. : Γίγασι **E** (‘versehentlich?’ D.-K.) || **11** διὰ τὸ εἰς — ἔχειν delendum esse cens. Bernhardy || **12** τέχνηι] σκέπηι coni. Rob. | ὀστὰ **E** || **13** δορὰ **E** | κατασκευάσαντος fort. in κατασκευάσαι mut. et αὐτὴν – κατασκευάσαι del. cens. Schaubach || **13** αὐτὴν **– 14** κατασκευάσαι] αὐτὴν μὲν ἄστρον οὐράνιον καταστῆσαι καὶ Αἶγα καλέσαι coni. Heyne || **14** ἄστρον – κατασκευάσαι] del. et lac. stat. Rob. qui ἐν τοῖς ἄστροις τεθῆναι, Δία δὲ αἰγιόχον κληθῆναι supplere prop. | κατασκευάσαι secl. et lac. stat. Olivieri : κατασκευάσαι secl. et verba γενέσθαι, τὸν δὲ Δία αἰγίοχον κληθῆναι suppl. Die., fort. recte (cf. Hygin. et Schol. German. [fr. 84]) || ‘el motiu

84 F (B 8 D.-K.)

(I) Schol. German. Arat. B (73, 8 Breysig = 100 Rob.) Musaeus refert, dat Rhea Iovem infantem nutriendum Themidi. et Amaltheae Themis eum tradidit. haec fuit domina caprae, quae ex ea Iovem nutrivit. esse autem hanc capellam Solis filiam, cuius aspectus tam atrox fuisse dicitur, ut Titanes eam timerent rogarentque matrem Terram, ut eam abderet. Terra autem in antro clausam cum cura Amaltheae tradidit custodiendam ibique Iovem infantem educasse. qui cum esset iuvenis et contra Titanas inermis vellet pugnare, eius pelle dicitur accepta, pro scuto usus esse, quod semper Titanis agitata timori fuerat et quod dicebatur media pelle Gorgoneum caput habere. eo tutus tegimento aliusque caprae terga alia pelle tecta restituit vitae, et eam inmortalitate donavit caelique astris intulit. *sequitur fr. 84a I* || (II) Schol. Strozziana et Sangermanensia ad eund. loc. (133, 14 Breysig) Musaeus de capra hoc refert: datur Iovis infans nutriendus Themidi et Amaltheae, quae fuit domina caprae. quae ex ea Iovem nutrivit. esse autem

del catasterisme no es remunta a Museu, ja que la conexió entre la constel·lació de la Cabra i la cabra de Amaltea és un producte hel·lenístic' Pàmias (coll. Lact. Inst. 1, 21, 39 [fr. 84 V] qui laudans Musaeum de catasterismo silet)

84 cf. Martínez Nieto, La aurora del pensamiento griego, Madrid 2000, 146s; 160ss; eand., Emerita 69, 2001, 128ss || **1** Museus **AP** || **1–2** dat Rhea **ε** : datum *Breysig* : datur **P** (*supra iterum* datur *scrips.* **A**[2]) **A** || **2** nutriendem (v *supra* e *scriptum*) **P** | *de Themide cf. Orph. fr. 179, 3; 250; 252, 1; 413, 9* | *de Amalthea cf. Orph. fr. 209* | Amalthea *post* Themis *repetitum del.* **ε** | cum **A** || **5** Terram, ut eam] Terra ut in **A** || **5–6** cum cura Amaltheae *huc revocavit Rob.* : Amatheae **AP** (*'redduntur enim Epitomae verba* ἐπιμέλειαν αὐτῆς τῆι Ἀ. ἐγχειρίσαι*' Rob.*) : *post* infantem (**6**) *posuit* cum cura Amaltheae *Breysig, cf. eund., Philol. 13, 1858, 662* : cum cura Ematheae **B** : cum curematheę **P** : cum Amaltheam **ε** : Curetes et Corubantes *Merkel* || **7** pelle *Rob.* : pellem **BP** | accepta *Rob.* : acceptam **A** : accepta – *corr. ex* accepto **P** : arreptam **e** : adreptam *Breysig* || **8** usus esse *Rob.* : usum ea **BP** | *de aegide cf. Epimen. fr. 37* | Titanis agitata *Breysig* : Titana sagittator **A** : Titanas agitator **P** | *cf. schol. O 229 (II 73, 2 Dind.)* πολεμούντων δὲ αὐτῶι τῶν Τιτάνων, Θέμις συνεβούλευσε τῶι τῆς Ἀμαλθείας δέρματι σκεπαστηρίωι χρήσασθαι. εἶναι γὰρ αὐτὴν ἀεὶ φόβητρον. πεισθεὶς δὲ ὁ Ζεὺς ἐποίησε, καὶ τοὺς Τιτᾶνας ἐνίκησεν. ἐντεῦθεν αὐτόν φασιν αἰγίοχον προσαγορευθῆναι | fuerat *Wil.* : fuerit *cod.* | quod dicebatur *Breysig* : quodicebatur **A** : quo dicebatur **P** || **9** media parte **P** | aliusque] alia *Breysig* : alique **P** : illius **ε**, *cf. Breysig, Herm. 1, 1866, 457* || **10** alia] alii **P** | *'ita ni fallor Epitomae illud* φανέντος διπλασίονος *male intellectum reddit' Rob.* | vitae, et eam immortalitate *Muncker* : vita et inmortalitate *Breysig* : vitae etiam mortalitate **AP** | caelique *Breysig* : caeloque **AP** : caeloque et **ε** | *post* intulit *lac. statuit Rob.* (*'excidit:* unde Iovis *vel tale quid'*) || **12** Museus **SV** | nutriendum **S** : ạḍ nutriendus **V** || **12–13** hemidia althee

hanc capellam Solis filiam dicunt, cuius aspectus tam atrox fuisse dicitur, ut Titanes eam timerent rogarentque matrem Terram, ut eam abderet. Terra eam in antro clausam Amaltheae tradidit custodiendam ibique Iovem infantem cum cura Amaltheae educasse. qui cum esset iuvenis et {ille} contra Titanas inermis vellet pugnare, eius pellem dicitur acceptam, pro scuto usum ea, quod semper Titanis agitata timori fuerit et dicebatur media pelle Gorgoneum caput habere. eo tutus tegimento illius caprae terga alia pelle tecta restituit. vita et inmortalitate donavit caelique astris intulit. *sequitur fr. 84a II* ‖ (III) Hygin. Astr. 2, 13 Musaeus autem dicit Iovem nutritum a Themide et Amalthea nympha, quibus eum mater Ops tradidisse existimatur; Amaltheam autem habuisse capram quandam ut in deliciis, quae Iovem dicitur aluisse. nonnulli etiam Aega Solis filiam dixerunt, multis candore corporis praestantem, cui contrarius pulchritudini horribilis aspectus existebat. quo Titanes perterriti petierunt a Terra ut eius corpus obscuraret; quam Terra specu quodam celasse dicitur in insula Creta. quae postea Iovis fuisse nutrix, ut ante ostendimus, demonstratur, sed, cum Iuppiter fidens adulescentia bellum contra Titanas appararet, responsum est ei, si vincere vellet, ut αἰγός pelle tectus et capite Gorgonis bellum administraret, quam αἰγίδα Graeci appellaverunt. itaque facto eo quod supra declaravimus Iuppiter Titanas superans regnum est adeptus et reliqua ossa αἰγός caprina pelle contecta anima donavit et stellis figurata memoriae commendavit et postea quibus ipse vicerat tectus Minervae concessit ‖ (IV) Schol. Arat. 156 (158, 17 Martin) καί φασιν ὅτι μετὰ θάνατον λαβὼν αὐτῆς τὸ δέρμα κατὰ συνείλησιν περιέθετο, καὶ αὐτὴν κατηστέρισε.

S : themidie altee **V** ‖ **14** capram filiam Solis **V** ‖ **15** eam[1]] eum **V** | terra autem **V** ‖ **16** Amathee **S** : Amalthee **V** | infantem *om.* **V** ‖ **17** Amathee **S** : Amaltee **V** | {ille} del. Schaubach | Tytanes **V** | inhermis **S** ‖ **18** adceptam **S** : adreptam *Breysig* | scuto habuisse **V** | Titanas **S** ‖ **19** agitata *Breysig* : agitatos **S** : agitator **V** | timore **S** | fuerint **S** | tectus **V** ‖ **20** tegumento **V** | capre terga **S** : capre tergo **V** | alterius ṭẹc̣ṭịṣ pellis **V** | vite etiam **SV** | caprae ossa tergo alterius pellis tecta restituit vitae et eam *Muncker ad Hygin. Astr. 2, 13* | immortalitati **V** ‖ **21** Meieus **E** ‖ **22** Ops **F** *p.c.* : Opus **F** *a.c.* : Opis **SE** : Obs **L** | Ops] *'déesse romaine de l'Abondance ... elle fut identifiée à Rhea' Viré ad loc. 163 adn. 22, qui cft. Pouthier, Ops et la conception divine de l'abondance dans la religion romaine, Diss. Paris 1978* ‖ **23** quandam capram **B** | quendam **A** ‖ **24** nonnulli etiam] *'perperam dixit, est enim idem Musaeus' Rob.* : *Viré ad loc. 163 adn. 23 cft. Apollodor. Bibl. 1, 1, 6, Wentzel, Aix 1, RE I 1 (1893) 1130; Stoll, Amaltheia, Roscher, Myth. Lex. I 262* | Aegea **S** : Aegiam **R** *a.c.* : Aegam (E- **δη**) **L δη** : Aegam **R** *p.c.* | filiam Solis **B** | esse *add. post* filiam **B** ‖ **25** cuius **R** *p.c.***Lη** | pulchritudini **N** *p.c.***R** *p.c.* : pulchritudinis **αAE** ‖ **26** existabat **N** | a Terra] Terrae **R** | corpus eius **RZ** | obscuraretur **R** ‖ **27** Terram **B** *a.c.* | quodam specu **δ** ‖ **28** ostendimus] diximus **δ** ‖ **29** contra — **30** bellum *om.* **A** ‖ **29** appareret **SRδ** | egros **B** *a.c.* : egos **B** *p.c.* ‖ **30** quam *om.* **N** : quod **Lγ** | eida **E** ‖ **31** quo **P** ‖ **32** animam **γ** ‖ **33** figuratam **PAEBη** ‖ **34** μετὰ θάνατον secl. Rob., Eratosth. 102: 'temere addidit scholiastes' ‖ **35** αὐτῆς om. **VU** | κατὰ τὴν Bekker | καὶ συνείλησα· ἔθετο **S** | αὐτὴν om. **S**

sequitur fr. 84a III || (V) Lactant. Divin. inst. 1, 21, 39 (224 Monat) huius capellae corio usum esse pro scuto Iovem contra Titanes dimicantem Musaeus auctor est. *sequitur fr. 84 VI.*

84a F (B 8 D.-K.)

‹οὕνεκεν› Αἰγίοχος κικλήσκεται ἀνθρώποισι.

85 F

Philodem. De piet. (P. Hercul. 1088 II 3 + 433 II 1ss, pp. 38 et 29 Gomperz, vid. et. Philippson, Hermes 55, 1920, 254; Boserup, Zeitschr. Pap. Epigr. 8, 1971, 109ss; Henrichs, Greek Rom. Byz. Stud. 13, 1972, 72s; Schober, Cron. Erc. 18, 1988 [1923], 93) [καὶ τὸν] Ἥλιον [καὶ ἄλλους] τινὰς [θεοὺς πολυ]μόχθο̣[υς πεποιή]κασι, ... [Μί]μνερ[μος] (fr. 5 Gent.-Prato) μ[ὲν οὐ δι]α̣φωνεῖν δ[οκ]εῖ [κα]θ' ἑ{σ}κάστ[η]ν [νύκ]τ̣α καθεύ[δειν αὐ]τὸν λέγων. Μου[σαῖος] δὲ πρὶν τὸν Ἥ̣[λι]ο̣ν̣ ταὐτὸ ποιεῖν [τ]ὸν Ὑπε[ρί]ον[ά φ]η̣[σι]ν̣.

84a (I) Schol. German. Arat. B (74, 2 Breysig = 102 Rob.) *pergit fr. 84 I* etiam (& eius **A**) aegiochus (aiochus **AP**) appellatur (*Breysig* : apallaturii **A** : apallatari [v *supra* ta *script.*]) **P** || (II) Schol. Strozziana et Sangermanensia ad eund. loc. (134, 9 Breysig), *pergit fr. 84 II* et eius pellem αἰγιόχου appellavit *(plane Scholiasta rem confudit)* || (III) Schol. Arat. 156 (159, 1 Martin), pergit fr. 84 IV διὸ (καὶ add. **S**) [1] || (IV) Lactant. Divin. inst. 1, 21, 39 (224 Monat), *pergit fr. 84 V* unde a poetis *aegiochus* (om. **B** : αιγιοχος **Br**) nominatur; *vid. et. Eratosth. Catast. 13 p. 128 Pàmias (fr. 83, cum app. crit.) cuius in fine lacunam statuerunt et restituerunt* Δία δὲ αἰγιόχον κληθῆναι *(Rob.) vel* τὸν δὲ Δία αἰγίοχον κληθῆναι *(Die.)*

84a Emped. fr. 94, 2 Wright (31 B 105, 2 D.-K.) κικλήσκεται ἀνθρώποισιν

84a Musaei fragmentum agnovit Rob., Eratosth. 102 | ‹οὕνεκεν› scripsi (cf. διό in Schol. Arat) | sc. Ζεύς | Αἰγιοῦχος **S** : αἴγιος **ΔVU** : αἴγειος **A** prob. Bekker : ἀείσιος **D** ut vid. | κικλήσκεται ἀνθρώποισι] κικλ. τοῖς ἀνθρώποις **VU** : καλεῖται **S** | de verbi αἰγίοχος pristino sensu cf. West ad Hes. Op. p. 366ss

85 4–5 [Μί]μνερ[μος] suppl. Gomperz || **5** μ[ὲν οὐ Schober | δι]α̣φωνεῖν Gomperz || **5–7** δ[οκ]εῖ et cet. suppl. et del. Schober

86 F (B 15 D.-K., 5 [A 7]b C.)

Schol. Apoll. Rhod. 3, 1 (214, 19 Wendel) ἐν δὲ τοῖς εἰς Μουσαῖον ἀναφερομένοις δύο ἱστοροῦνται γενέσεις Μουσῶν ... [cf. fr. 82] νεωτέρων δὲ τῶν ἐκ Διὸς καὶ Μνημοσύνης.

87 F (B 16 D.-K., 5 [B 25] C.)

(I) Schol. Apoll. Rhod. 3, 1035 (247, 8 Wendel) Μουσαῖος ἱστορεῖ Δία ἐρασθέντα Ἀστερίας μιγῆναι καὶ μιγέντα δοῦναι αὐτὴν τῶι Πέρσηι· ἐξ ἧς τεχθῆναι αὐτῶι τὴν Ἑκάτην || (II) Schol. Apoll. Rhod. 3, 467 (233, 6 Wendel) πότνα θεὰ Περσηί] τινὲς αὐτήν φασι Διὸς εἶναι παῖδα. ἐν δὲ τοῖς Ὀρφικοῖς Δήμητρος γενεαλογεῖται· ... [laud. Orph. fr. 400]. Βακχυλίδης δὲ Νυκτός φησιν αὐτὴν θυγατέρα· ... [laud. Bacchyl. fr. 1 B Sn.-Maehl.] Μουσαῖος δὲ Ἀστερίας καὶ Διός, Φερεκύδης (FGrHist 3 F 44 = fr. 44 Fowler) δὲ Ἀρισταίου τοῦ Παιῶνος.

88 F (B 18 D.-K., 5 [B 23] C.)

(I) Schol. Arat. 172 (165, 3 Martin) Θαλῆς μὲν οὖν (11 B 2 D.-K.) δύο αὐτὰς εἶπεν εἶναι (sc. τὰς Ὑάδας) ... Μουσαῖος ϵ´ || (II) Servius Brevis expos. in

86 vid. adn. ad fr. 82

87 cf. Martínez Nieto, La aurora del pensamiento griego, Madrid 2000, 148; 165s; eand., Emerita 69, 2001, 133s || **2** αὐτὸν **L** | Πέρσηι Schoemann, Opusc. 2, 1857, 9 : Περσῆι **L** a.c. : Περσεῖ **L** p.c. **PAH** || **2** ἐξ – **3** Ἑκάτην om. **L** | cf. Hes. Th. 409-411 γείνατο δ' (sc. Φοίβη) Ἀστερίην εὐώνυμον, ἥν ποτε Πέρσης / ἠγάγετ' ἐς μέγα δῶμα φίλην κεκλῆσθαι ἄκοιτιν. / ἡ δ' ὑποκυσαμένη Ἑκάτην τέκε (cf. West ad loc.: 'that Leto's sister should be called Asteria must somehow be related to the fact that Asteria is given ... as the original name of Delos [Pi. fr. 52e.42, cf. 33c. 6, Call. H. 4. 36-40, 197-316, Plin. NH 4. 66, Apld. 1. 4. 4, Ant. Lib. 35, etc.]'), Hymn. Cer. 24s εἰ μὴ Περσαίου θυγάτηρ ἀταλὰ φρονέουσα / ἄϊεν ἐξ ἄντρου Ἑκάτη λιπαροκρήδεμνος, vid. et. Lob. 544; Reitzenstein, Ined. poet. Graec. fragm. (Ind. Rostoch. 1892-1893) 23; Malten, Arch. für Religionswiss. 12, 1909, 439 n.; eund., Hermes 45, 1910, 549 || **8** Παιῶνος Wil. : Παίωνος **P** : Παίονος **L**

88 cf. Martínez Nieto, La aurora del pensamiento griego, Madrid 2000, 148ss; 166ss; eand., Emerita 69, 2001, 134ss | de re cf. Hes. fr. 291 M.-W. (versus quos trad. et. Schol. Arat. ibid. 166, 6 Martin) νύμφαι Χαρίτεσσιν ὁμοῖαι, / Φαισύλη ἠδὲ Κορωνὶς ἐυστέφανός τε Κλέεια / Φαιώ θ' ἱμερόεσσα καὶ Εὐδώρη τανύπεπλος, / ἃς Ὑάδας καλέουσιν ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων || **1** ταύτας **VU** || **2** εἶπεν εἶναι] εἶπε **VU** : εἶναι φησί **S** | ϵ´] 'animadvertendum est et Hyadum numerum hic tantum littera simplici notari, et post auctoris nomen particulam δέ deesse; haec duo verba in

Georg. 1, 138 (III 228, 1 Hagen) *(de Hyadibus)* sunt stellae in fronte Tauri septem, ut Chaldaei tradunt, nutrices Liberi Patris, ut Musaeus scripsit, ab Hya fratre, quem in venatione interemptum fleverunt, unde Hyades dictae || (III) Schol. Arat. excerpt. Tzetz. (574, 11 Martin) ἐκ τούτου δὴ τοῦ Ἄτλαντός φασιν οἱ μῦθοι καὶ τὰς Ὑάδας γενέσθαι καὶ υἱὸν Ὕαντα, ὃν ἐν Λιβύηι θηρῶντα ἐπειδὴ ὄφις ἀνεῖλεν, αἱ ἀδελφαὶ τῶι θρήνωι νικηθεῖσαι ἀπώλοντο. Ζεὺς δὲ ἀστέρας αὐτὰς πεποίηκε τὰς καλουμένας ‹Ὑάδας› || (IV) Schol. German. Arat. (75, 10 Breysig = 110 Rob.) Musaios ita refert: Aethra ex Oceano procreavit filias duodecim, ex quibus quinque stellis figuratas Hyadas, septem autem Pliadas. his unus fuit frater Hyas, quem omnes sorores dilexere. quem in venatu alii ab leone, alii ab apro interfectum dicunt. quae flentes eum obierunt, Hyadas nuncupatas, alias Pliadas || (V) Schol. German. Arat. Strozziana et Sangermanensia (136, 12ss Breysig) Musaeus ita refert: Hya ex Atlante XII filias procreavit et filium Hyantem. quem dicunt ab apro vel leone occisum. sorores omnes nimis dilexere, quae flentes eum abierunt. e quibus V stellis figuratas Hyadas appellarunt, septem autem Pliadas || (VI) Hygin. Astr. 2, 21 Pleiades autem appellatae sunt, ut ait Musaeus, quod ex Atlante et Aethra, Oceani filia, sint filiae quindecim procreatae, quarum quinque Hyadas appellatas demonstrat, quod earum Hyas fuerit

archetypum simul illata esse censeo cum Pseudo-Hesiodeis versibus quos infra praebent **MDΔA** [i.e. fr. 291 M.-W.] “Hesiodus” enim quinque Hyades numerat, et iidem versus in Tzetzianis scholiis ad Hes. Op. 382 laudantur ad eam fabulam illustrandam quam Musaeus de Hyadibus fertur narravisse’ Martin ad loc. (vid. Tzetz. schol. in appendice, p. 548) | Μουσαῖος ε´ om. **A** Ald. || **3** sunt stellae] stellae quae **B** | stelle **NP** || **3–4** septem] :v: **G** || **4** Chaldei **N** : Caldei **P** : Kaldei **G** | patres **P** | appellatae, ut **B** | Musseus **G** : Museus **P** : Museiï **N** | scripsit *om.* **G** | Hyal **P** : Ial **N** || **4–5** frate r *suprascr.* **r m Π P** || **5** quem *supra lin.* **m I G** : que **P** : q̆ **N** | venationem **NP** | Hyades dictae *eras.* **N** : Hyadas dicte (dictę **m Π**) **P** : dictae *om.* Hyades **G** || **7** τὸν ante υἱὸν del. Wil. || **9** ‹Ὑάδας› add. Bekker || **10** ex ista refert **A** | Aethra *Muncker, prob. Rob.* : Hya *Breysig* : Thia **A** : hęctibi **P** : haec Thia **e** | ex Oceano] ‘*debebat* Oceani filia ex Atlante’ *Rob.* || **11** Hiadas **P** || **12** Hias **P** || **13** eum flentes **P** || **13–14** Hyadas ... Pliadas *transp. Rob.* : Pliadas ... Hyadas **BP** | nunc̣cupatas **P** | alii **P** || **15** Museus **SV** | ista **S** : ex ista **V** | Ya ex Athalans **S** : Ya et Athlans **V** || **16** Hyantem *scripsi, coll.* Ὕαντα, *Schol. Arat. 254 (III)* : Yonem **SV** : *cruce sign. Breysig, qui* unum *coni. in app. crit.* | dicunt *Breysig* : dum **SV** || **16–17** minus (vel nimis *mg.*) diligentes florerent obierunt **V** || **17** q̄ flectēs **S** | e om. **S** | stellas **V** | Yadas **S** : Yades **V** | appellavit **S** : appellaveṛunt **V** || **18** Plyades **V** | Pleiades] Hyades (Ya- **R**) **SNRPLAF** : Pliade **δ** | sunt appellatae **δ** || **19** ait] aut **R** *a.c.* | Museius **B** | Atlantem **N** : Adhlante **F** | Aethra **P** *p.c.* : Aetla **P** *a.c.* : Etera **A** : Electra **L** *p.c.* **F** : Plione **δη** || **20** quinque *om.* **NA** | Hiadas **P** *p.c.* : Hyades (Hi- **P** *a.c.*) **PL** | esse *add. post* appellatas **γ** | demonstrant **SNLFδη** | eorum

frater, a sororibus plurimum dilectus; qui cum venans a leone esset interfectus, quinque, de quibus supra diximus, lamentationibus assiduis permotae dicuntur interisse; quare eas, quod plurimum de eius morte laborarent, Hyadas appellatas, reliquas autem decem sorores deliberasse de sororum morte et earum septem mortem sibi conscisse; quare, quod plures idem senserint, Pleiadas dictas.

89 F (B 13 D.-K., 5 [B 13] C.)

Κελαινὼ
τέσσερας Αἰθίοπας τέκε οἱ, μερόπων βασιλῆας.

89 Philodem. De piet. (P. Hercul. 1088 XII 19ss, p. 47 Gomperz, vid. et. Schober, Cron. Erc. 18, 1988 [1923], 83) Μουσαῖος δὲ τὸν [Ἄργ]ον (suppl. Die.) φησὶ ʿτέτταρας Αἰθί[οπ]ας' καὶ ʿβασ̣ι̣λεῖς (βαλλεις **N**) [Μερ]όπων' (suppl. dub. Gomperz : [ʿΕλλ]όπων Kern) ἐκ Κελαι[ν]οῦς γεν‹ν›ῆσαι τῆς [Ἄτ]λαντος (suppl. dub. Gomperz)

89 2 λ 285 τέκεν δέ οἱ | Hom. Hymn. Sol. 5 οἱ τέκε | Hes. Th. 907 τρεῖς δέ οἱ ... τέκε, cf. 940 οἱ ... τέκε | Hes. fr. 276, 5 M.-W. ἑπτά τ' ... γενεὰς μερόπων ἀνθρώπων | Α 250 al., υ 49 al., Hes. Th. 109 al., fr. 141, 20 M.-W., Hymn. Cer. 310, Hymn. Apoll. 42 μερόπων ἀνθρώπων

L | Yadis **R** : Hiades **P** *a.c.* : Yas **R** *p.c.* : Hias **P** *p.c.* || **21** alesset **F** *a.c.* || **23** plurimi **F** | morte eius **F** | laboraverunt **γ** | Hyades **R** || **24** mortem **N** || **25** senserunt **η** | Plidas **R** *a.c.* : Pliades (Ply- **F**) **P F** : Pliadas (Ply- **L**) **R** *p.c.* **L** : Hyadas **A** : Phiadas **Y**

89 cf. Martínez Nieto, La aurora del pensamiento griego, Madrid 2000, 150; 169s; eand., Emerita 69, 2001, 139s || **1** Κελαινὼ ut vers. fin. posui | Celaeno Atlantis ap. Hes. fr. 169 M.-W. Τηϋγέτη τ' ἐρόεσσα καὶ Ἠλέκτρη κυανῶπις / Ἀλκυόνη τε καὶ Ἀστερόπη δίη τε Κελαινὼ / Μαῖά τε καὶ Μερόπη, τὰς γείνατο φαίδιμος Ἄτλας (auct. incert.; Musaeo trib. Sittl : Hesiodo plerique), cf. Arat. 261ss, Diod. 3, 60, 4 (= Dionys. Scytobr. FGrHist 32 F 7 = fr. 7 Rusten), Schol. Hes. Op. 381; 383-387, cf. Ovid. Heroid. 19, 135, Nonn. Dion. 3, 337 | Celaeno e Neptuno Lycum peperit sec. Hellanic. FGrHist 4 F 19b (= fr. 19a Caerols = fr. 19b Fowler), Apollodor. 3, 10, 1; Eurypylum sec. Acesandr. FGrHist 469 F 1 et 3; Eurytum et Lycaonem sec. Phylarch. FGrHist 81 F 15 || **2** versum rest. Die. | Αἰθίοπας] 'intelligendi sunt Euboici', Kern, Ind. Rostock 6, qui pro μερόπων praefert ʿΕλλόπων 'nam nec Coi ... neque Aegyptii huc pertinent'

90 F (B 17 D.-K., 5 [B 27] C.)

Schol. Apoll. Rhod. 3, 1377 (258, 24 Wendel) τὰς δὲ τοιαύτας φαντασίας ὁ Μουσαῖος ἀναφερομένας φησὶν ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ κατὰ τὸν αἰθέρα ἀποσβέννυσθαι. τοὺς δὲ ὑπὸ Μουσαίου ἀστέρας εἰρημένους Ἀπολλώνιος πιθανῶς μαρμαρυγὰς εἴρηκε.

91 F (B 9 D.-K., 5 [B 21] C.)

(I) Harpocr. s. v. Μελίτη (173 Keaney)· ... δῆμός ἐστι τῆς Κεκροπίδος· κεκλῆσθαι δέ φησι τὸν δῆμον Φιλόχορος ἐν γ̄ (FGrHist. 328 F 27) ἀπὸ Μελίτης θυγατρὸς κατὰ μὲν Ἡσίοδον (fr. 225 M.-W.) Μύρμηκος, κατὰ δὲ Μουσαῖον Δίου τοῦ Ἀπόλλωνος || (II) Phot. s. v. Μελίτη (II 553 Theodoridis), Suda s. v. Μελίτη (III 355, 29 Adler) δῆμός δ' ἐστι τῆς Κεκροπίδος, ὀνομασθεὶς ἀπὸ Μελίτης, κατὰ μὲν Ἡσίοδον (cf. fr. 225 M.-W.) θυγατρὸς Μύρμηκος, κατὰ δὲ Μουσαῖον Δίου τοῦ Ἀπόλλωνος.

fragmenta de medicina (frr. 92-93)

92 T (5 [A 12] C.)

(I) Aristoph. Ran. 1033, plura invenies in fr. 63 Μουσαῖος δ' (sc. κατέδειξε) ἐξακέσεις τε νόσων || (II) Plin. Nat. hist. 1, 21c, 1, 23c "externis" (*sc.* auctoribus): Theophrasto, Democrito, Orpheo ... Musaeo, etc., 1, 24c Theophrasto, Apollodoro, Democrito, Orpheo ... Musaeo, cf. 1, 25c; 1, 26c || (III) Eust. in Il. p. 4, 25, plura invenies in fr. 3 II Μουσαῖος ἀκέσεις νόσων συγγραψάμενος.

90 cf. Martínez Nieto, La aurora del pensamiento griego, Madrid 2000, 150; 170s; eand., Emerita 69, 2001, 140s || **2** ἐκ τοῦ αἰθέρος κατὰ τὸν ὠκεανὸν coni. Bergk, Opusc. II 683 n. 85, coll. Ps.-Plut. Plac. Phil. 3, 2 (129 Lachenaud) = Aet. 3, 2, 9 (59 A 82 D.-K.) Ἀναξαγόρας τοὺς καλουμένους διάιττοντας ἀπὸ τοῦ αἰθέρος σπινθήρων δίκην καταφέρεσθαι· διὸ καὶ παραυτίκα σβέννυσθαι

91 cf. Hiller v. Gaertringen, Dios 2, RE V 1 (1903) 1080; Martínez Nieto, La aurora del pensamiento griego, Madrid 2000, 150s; 171; eand., Emerita 69, 2001, 141s || **3** θυγατρὸς om. **C** || **5** δ' om. **AF**

92 cf. νόσων ἰάματα Orpheo tributa a Paus. 9, 30, 4 (Orph. fr. 551) | Eust. ut vid. Aristophanem male interpretatus est

93 F (B 19 D.-K., 5 [B 3] C.)

(I) Theophrast. Hist. plant. 9, 19, 2 καὶ ὥς δή φασι τὸ τριπόλιον καθ' Ἡσίοδον (fr. 349 M.-W.) καὶ Μουσαῖον εἰς πᾶν πρᾶγμα σπουδαῖον χρήσιμον εἶναι, δι' ὃ καὶ ὀρύττουσιν αὐτὸ νύκτωρ σκηνὴν πηξάμενοι ‖ (II) Plin. Nat. hist. 25, 12 primus autem omnium, quos memoria novit, Orpheus *(fr. 785s)* de herbis curiosius aliqua prodidit. post eum Musaeus et Hesiodus *(fr. 349 M.-W.)* polium herbam in quantum mirati sint diximus. Orpheus et Hesiodus suffitiones commendavere ‖ (III) Plin. Nat. hist. 21, 44 sicut apud Graecos polium herbam, inclutam Musaei et Hesiodi *(fr. 349 M.-W.)* laudibus ad omnia utilem praedicantium superque cetera ad famam etiam ac dignitates, prorsusque miram, si modo, ut tradunt, folia eius mane candida, meridie purpurea, sole occidente caerulea aspiciuntur ‖ (IV) Plin. Nat. hist. 21, 145 polio Musaeus et Hesiodus *(fr. 349 M.-W.)* perungui iubent dignationis gloriaeque avidos, polium tractari, coli, polium contra venena haberi, contra serpentes substerni, uri, portari; medici in vino decoqui recens vel aridum inlinique.

incerti operis (frr. 94-103)

94 F (B 3a [II p. 419] D.-K., 5 [A 18] C.)

βροτοῖς ἥδιστον ἀείδειν.

94 Aristot. Polit. 1339b 20 τὴν δὲ μουσικὴν πάντες εἶναί φαμεν τῶν ἡδίστων, καὶ ψιλὴν οὖσαν καὶ μετὰ μελῳδίας (φησὶ γοῦν [γὰρ **Π**^{1} **Π**^{3}] καὶ Μουσαῖος εἶναι [1] κτλ)

93 omnia ad Op. 41 refert Sittl 9 : Καθαρμοῖς coll. Plat. Resp. 364e (fr. 76 III) trib. Kern | vid. comm. ad Orph. frr. 785s ‖ **1** τριπόλιον] 'im Hexameter müßte das Kraut τρισπόλιον heissen s. Hesych. (i. e. s. v. τρισπόλιον· βοτάνη τις)' D.-K. ‖ **5** eo **H** : ea **A** ‖ **6** herbaru. **N** : herba **Ea** | sint **g** : sunt *cett.* | suffustines **Vd** : ...fitione **N** ‖ **7** sicut] sic et **g, vett.** | herba **Ved** ‖ **8** Musaei **vett.** : Musei *codd.* ‖ **9** dignitatis **Rpg** ‖ **11–14** *vid. André ad loc., p. 149* ‖ **11** aspicitur **V**^{1}**edREp** | polio **vett.** : pollio *codd.* ‖ **12** gloriae quae **V**^{1}**e** : gloria et quae **REpg** | pollum tractari **Ved**^{1}**REpg** : polium tractari, <contra vitia> coli *Mayhoff* ‖ **13** contra venena haberi *om.* **REpg** | substernit **V**^{1}**eREpg** | turi **V**^{1}**e** : et uri **V**^{2} | potari **dg**: portam **R** | vel potari medici *post* inlinique (**14**) *transp. Mayhoff*

94 fort. Ὑποθήκαις Εὐμόλπωι tribuendum, cf. Rzach, Musaios, RE XVI 1 (1933) 763

95 F

PHILODEM. De piet. P. HERCUL. 243 VI 6 p. 13 Gomperz, vid. et. Henrichs, Cron. Erc. 5, 1975, 12; eund., Zeitschr. Pap. Epigr. 57, 1984, 53ss; eund., ibid. 58, 1985, 1ss; Schober, Cron. Erc. 18, 1988 [1923], 103, pergit fr. 10 III, plura invenies in fr. 14 Μουσαῖ̣[ο]ς ὅδ' αὐ̣τ̣ὸ̣ς [α]ὐτὸν Π̣α⟦ι̣⟧`ν´δίας τῆς Διὸς [κα]ὶ Σελήνης κἀν[τι]φήμου (sc. γενέσθαι).

96 F (B 4 D.-K., 5 [A 1] C.)

ὡς αἰεὶ τέχνη μέγ' ἀμείνων ἰσχύος ἐστίν.

97 F (B 5 D.-K., 5 [A 2] C.)

ὡς δ' αὔτως καὶ φύλλα φύει ζείδωρος ἄρουρα·
ἄλλα μὲν ἐν μελίῃσιν ἀποφθίνει, ἄλλα δὲ φύει·
ὣς δὲ καὶ ἀνθρώπων γενεὴ καὶ φῦλον ἑλίσσει.

96 CLEM. ALEX. Strom. 6, 2, 5, 5, pergit Orph. fr. 846 γράψαντός τε Μουσαίου· [1] Ὅμηρος λέγει· [laud. Ψ 315, vid. loc. sim. app.]. sequitur fr. 97

97 CLEM. ALEX. Strom. 6, 2, 5, 7, pergit fr. 96 πάλιν τοῦ Μουσαίου (**L**[3] : Μωσέου **L***) ποιήσαντος· [1-3] Ὅμηρος μεταγράφει· [laud. Z 147-149, vid. loc. sim. app.]

96 Ψ 315 μήτι τοι δρυτόμος μέγ' ἀμείνων ἠὲ βίεφι | P 752 al., ρ 218 ὡς αἰεί | X 158 al., χ 374, Hes. Op. 776 μέγ' ἀμείνων (B 289, Hes. Sc. 51 ἀμείνονα, Quint. Smyrn. 2, 316 al. ἀμείνονι, δ 405 ἀμείνονες)

97 1–3 Z 147-149 φύλλα τὰ μέν τ' ἄνεμος χαμάδις χέει, ἄλλα δέ θ' ὕλη / τηλεθόωσα φύει, ἔαρος δ' ἐπιγίνεται ὥρη· / ὣς ἀνδρῶν γενεὴ ἣ μὲν φύει, ἣ δ' ἀπολήγει | Φ 464-466 δειλῶν, οἳ φύλλοισιν ἐοικότες ἄλλοτε μέν τε / ζαφλεγέες τελέθουσιν ἀρούρης καρπὸν ἔδοντες, / ἄλλοτε δὲ φθινύθουσιν ἀκήριοι, Mimnerm. 8, 1s Gent.-Pr. ἡμεῖς δ', οἷά τε φύλλα φύει πολυάνθεμος ὥρη / ἔαρος, κτλ | Aristoph. Aves 685 (cf. Orph. fr. 64) φύλλων γενεᾶι προσόμοιοι || **1** ζ 166 ὣς δ' αὔτως καί | Γ 339 al., γ 64 al., Hes. Th. 402 al., Quint. Smyrn. 2, 235 al. ὣς δ' αὔτως | Quint. Smyrn. 10, 68 φύλλα φύει | Gregor. Naz. Carm. mor. Patr. Gr. 37, 626 φύει ζείδωρος

95 omnia suppl. Henrichs || **4** Μουσαῖ̣[ο]ς ὅδ'] 'malim ‹ὁ δὲ› M. {οδ} vel M. {ο} δ'' Henrichs 1984 | Π̣α⟦ι̣⟧`ν´δίας i. e. Πανδίας ex παιδίας corr.; de re cf. Henrichs 1975; 1984; 1985 ad loc. et comm. ad fr. 14

96 fort. Ὑποθήκαις Εὐμόλπωι tribuendum

97 cf. Wil., Glaube I 190 || **1** ζείδωρος Dind. : ζήδωρος **L** || **3** ἀνθρώπων Heyne : ἀνθρώπου **L** | γενεὴν Heyne prob. Stählin : textum traditum def. Die. et Kranz | φῦλον Heyne : φύλλον **L**

98 F (B 3 D.-K., 5 [A 4] C.)

ὃς τρία μὲν τίκτει, δύο δ' ἐκλέπει, ἓν δ' ἀλεγίζει.

99 F (B 7 D.-K., 5 [A 3] C.)

ἡδὺ δὲ καὶ τὸ πυθέσθαι, ὅσα θνητοῖσιν ἔνειμαν
ἀθάνατοι, δειλῶν τε καὶ ἐσθλῶν τέκμαρ ἐναργές.

98 (I) ARISTOT. Hist. Anim. 563a 18 ὁ δ' ἀετὸς ᾠὰ μὲν τίκτει τρία, ἐκλέπει δὲ τούτων τὰ δύο, ὥσπερ ἐστὶ καὶ ἐν τοῖς Μουσαίου λεγομένοις (ἐπὶ τοῖς λεγομένοις Μουσαίου **PD**[a]) ἔπεσιν, [1] ‖ (II) ARISTOT. Hist. Anim. epit. subiunctis Aeliani Timo 1, 31, 2 ὁ δὲ ἀετὸς τρία μὲν τίκτει, δύο δὲ ἐκλέπει, ἓν δὲ ψύχει, καθάπερ Μουσαῖος ἐν τοῖς ἰδίοις ἔπεσί φησιν οὕτως· [1] ‖ (III) PLUT. Mar. 36, 10 ἀετὸς γὰρ οὐ τίκτει πλείονα (πλεῖον **G**) τῶν δυεῖν, ἀλλὰ καὶ Μουσαῖον ἐψεῦσθαι λέγουσιν, εἰπόντα περὶ τοῦ ἀετοῦ ὡς (ὃς Ziegler in vers. init.)· [1] ‖ (IV) PLIN. Nat. hist. 10, 13 pariunt (*sc*. aquilae) et ova (ovo **R**) terna, excludunt pullos binos; visi sunt tres aliquando ‖ (V) HORAPOLL. 2, 99 (72 Thissen) ἐκεῖνος γάρ (sc. ἱέραξ), τίκτων τρία ᾠά, τὸ ἓν μόνον ἐπιλέγεται καὶ τρέφει, τὰ δὲ ἄλλα δύο κλᾶι

99 CLEM. ALEX. Strom. 6, 2, 26, 3 de furtis poetarum Graecorum Ἡσίοδός τε ἐπὶ τοῦ Μελάμποδος (fr. 273 M.-W.) ποιεῖ· [1-2] καὶ τὰ ἑξῆς, παρὰ Μουσαίου λαβὼν τοῦ ποιητοῦ κατὰ λέξιν

ἄρουρα | B 548, δ 229 al., Hes. Op. 117 al., P. Mag. XXIIa 10, Orac. Sibyll. 3, 263 ζείδωρος ἄρουρα (accus. Θ 486 al., γ 3 al., Hymn. Apoll. 69, Orac. Sibyll. 1, 64 al.) ‖ **2** O 315 ἄλλα μὲν ἐν | η 119 τὰ μὲν φύει, ἄλλα δὲ πέσσει | O 714, γ 26s, Apoll. Rhod. 3, 1282s, Quint. Smyrn. 6, 214 al. ἄλλα μὲν ..., ἄλλα δ'(ἐ) ‖ **3** Ψ 93, Apoll. Rhod. 1, 232 al., Quint. Smyrn. 1, 777 al. ὣς δὲ καί | O 141 ἀνθρώπων ... γενεήν, cf. Ψ 790 γενεῆς ... ἀνθρώπων | Apoll. Rhod. 4, 1016 ἀνθρώπων γενεῆς | Hes. fr. 73, 4 M.-W. ἀνθρώπων] ... φῦλον

99 1 Callim. fr. 43, 84 Pf. ἐγὼ δ' ἐπὶ καὶ [τὸ πυ]θέσθαι

98 Theogoniae trib. Martínez Nieto, La aurora del pensamiento griego, Madrid 2000, 152; 176; cf. eand., Emerita 69, 2001, 149s | de ovo cosmico agitur sec. Freeman, The Pre-Socratic Philosophers, Oxford 1966, 23, quod dubium mihi videtur ‖ δ'[1] om. Bekker | δ' ἀλυβάζει Plut. codd. : δὲ λεπίζει Aristot. **P** | cf. Fränkel, Dichtung und Philosophie 291 n. 5

99 1 τὰ Schneider | πυθέσθαι Sylburg (cf. Callim. fr. 43, 84s Pf. in sim. app. cum adn. v. d. Pf. ad loc., vid. et. Schwartz, Pseudohesiodea, Leiden 1960, 585 adn. 7) : πείθεσθαι **L** | ἔνειμαν Schneider, prob. Marckscheffel, M.-W. : ἔδειμαν **L** : textum traditum serv. Stählin et Colli, et def. D.-K. ('metaph., wie κτίσαι') : ἔδειξαν Göttling | sec. Schwartz, Pseudohesiodea, Leiden 1960, 227 'Musaeus' ab Hesiodo versum mutuatus est, cf. 76 ‖ **2** τέκμαρ] cf. Alcm. 5 fr. 2, 2, 13 Page = 5 fr. 2 col. 3,

100 F (B 1 D.-K., 5 [B 26] C.)

Schol. Apoll. Rhod. 3, 1179 (251, 11 Wendel) ἐν δὲ τῆι γ´ ‹τῆς› Μουσαίου Τιτανομαχίας λέγεται ὡς Κάδμος ἐκ τοῦ Δελφικοῦ ἐπορεύετο προκαθηγουμένης αὐτῶι τῆς βοός.

101 F (B 2 D.-K., 5 [B 28] C.)

Schol. Apoll. Rhod. 4, 156 (270, 7 Wendel) ἡ δὲ ἄρκευθος δένδρον τι ἀκανθῶδες Ἀπόλλωνος ἴδιον ὡς ἱστορεῖται ἐν γ´ τῶν εἰς Μουσαῖον ἀναφερομένων.

3, 14 Davies = fr. 81 Calame; vid. Calame comm. ad loc.; Fränkel, Dichtung und Philosophie 292; Colli ad loc., 425; Martínez Nieto, La aurora del pensamiento griego, Madrid 2000, 140

100 'eine Titanenschlacht paßt sehr wohl in den Rahmen einer Theogonie hinein' Rzach, Musaios, RE XVI 1 (1933) 763 : at ea fabula fort. enarrabatur in carmine de animarum migratione (cf. fr. 76) | Crusius, Kadmos, in: Roscher, Myth. Lex. II 848 cft. Tiphoei Cadmique fabulam a Nonno enarratam, at 'diese Reise sei deshalb erzählt, weil in dem Gedichte die Zerreißung des Dionysos-Zagreus durch die Titanen (Rohde Psyche [6]II 116ff.) erwähnt und der als Dionysos wiedergeborene Zagreus zum Sohne der Semele, also zum Enkel des Kadmos, gemacht war, ist mit Recht von Kern wie von Ziegler abgelehnt worden' Rzach 764; cf. et. Tiverios, Kadmos I, LIMC V 1 (1990) 863ss; Mei[ster], Kadmos 1, Der Neue Pauly 6 (1999) 129 || **1** τῆι γ´] τῶι α´ **B** || **1–2** ‹τῆς› Μουσαίου Τιτανομαχίας Passow : τῆς Μουσαίου Τιτανογραφίας **P** : Μουσαῖος Τιτανογραφίαι **L** : {Μουσαῖος} Τιτανογραφίαι Jac. : Μουσαίου Τιτανο‹μαχίαι ἐπι›γραφείσηι Die.

101 2 ἴδιον] ἱερὸν Platt, Journ. of Phil. 69, 1919, 85 | γ´] 'nullo enim modo demonstrari potest librum quem scholiasta tertium dicit Titanomachiae esse; eodem iure theogoniae tertium intellegere potes. accedit quod nulla iuniperi Delphis sati mentio fit. immo si illud de iunipero fragmentum in Titanomachiae tertium librum cum Gruppio vocare vis, aptiorem locum tibi indicaturus sum quam illam de Cadmi itinere Delphico narrationem. ut serpentem pellem auratam custodientem sopiat Medea iunipero utitur in Apollonii Argonauticis. notum est Iasonis fabulam multas habere similitudines cum Cadmea. potest igitur Minerva Cadmi adiutrix in Musaei Titanomachia iuniperum adhibuisse, ut serpentem fontis Thebani custodem sopiret' Kern, Index Rostock 6 : Theogoniae trib. Martínez Nieto, La aurora del pensamiento griego, Madrid 2000, 147; 165; cf. eand., Emerita 69, 2001, 143

102 F

Syrian. in Aristot. Metaph. 147, 29 Kroll τῶν θείων ἀνδρῶν δεκάδα τὸν εἰδητικὸν εἰπόντων ἀριθμὸν ὡς κοσμικὸν παράδειγμα καὶ ʽὅρον περὶ πᾶσι τεθέντα (cf. Orph. fr. 702, 4)', καὶ ὅτι ὥσπερ ἡ δεκὰς ἐντὸς ἑαυτῆς ἔχει πάντα τὸν ἀριθμὸν οὐκέτι κρυφίως ὡς ἡ μονὰς οὐδ' οὐσιωδῶς ὡς ἡ τετράς, ἀλλ' ἤδη σὺν ἑτερότητι πλείονι καὶ διαιρέσει, τοῦτον τὸν τρόπον καὶ ἡ νοερὰ δημιουργία πάντα προείληφεν ἐν ἑαυτῆι τὰ τῶν κοσμικῶν εἴδη. καὶ ταύτην τὴν δόξαν ἀπό τε Ὀρφέως (fr. 702 III) καὶ Μουσαίου καὶ τῶν ἐκεῖθεν καταγομένων ὑποδεξαμένων ὁ Ἀριστοτέλης ὡς δέκα τῶι ἀριθμῶι ἰδέας αὐτῶν ὑποτιθεμένων οὕτως εὐθύνει τὰς δόξας.

103 F

ὄρθιον ἑξαμερὲς πισύρων καὶ εἴκοσι μέτρων.

103 Alcidam. Ulix. 25 (p. 32 Avezzú = 30 Muir, cf. Orph. fr. 166 IV), pergit Lin. fr. 62 II ἀριθμούς γε μὴν (sc. πρῶτος ἐξήνεγκε) Μουσαῖος ὁ τῶν Εὐμολπιδῶν, Ἀθηναῖος, ὡς καὶ τὰ ποιήματα αὐτοῦ δηλοῖ [1]. sequitur versus alter at 'vv coniungendos non esse' recte vidit Sauppe[2] probb. Avezzú et Muir

103 Orph. fr. 166, 2 ὄρθιον ἑξαμερὲς πισύρων καὶ εἴκοσι μέτρων

102 3 'fort. τιθέντα' Kroll : τιθεῖσαν legitur in Orph. fr. 702, 4 sec. cett. fontes (vid. eum loc. cum font. app.) ‖ **6** κοσμικῶν Usener : κόσμων cod. ‖ **8** δέκα Usener : δεκάδα cod.

103 πισύρων] τεττάρων **v** ‖ cf. West, Orphic Poems, 232 'I suggest that the author of the Rhapsodies borrowed the whole verse and gave it a new application'; Muir 84: 'it may be claim for the invention of the hexameter rather than for the discovery of numbers', vid. Orph. fr. 166 cum app. crit.; et Avezzù et Muir ad loc.

II. Linvs

'Linos ... ist wohl die Personifikation des rituellen (oriental!?) Rufs ailinon (phöniz. ai lanu?), des Refrains des sog. L.-Liedes' recte Bremmer, Linos, Der Neue Pauly 7 (1999) 252s, cf. Σ 569s (fr. 1 I), Herodt. 2, 79 ἄεισμα ἕν ἐστι, Λίνος, ὅς περ ἔν τε Φοινίκηι ἀοίδιμός ἐστι καὶ ἐν Κύπρωι καὶ ἄλληι, κατὰ μέντοι ἔθνεα οὔνομα ἔχει, συμφέρεται δὲ ὡυτὸς εἶναι τὸν οἱ Ἕλληνες Λίνον ὀνομάζοντες ἀείδουσι· ὥστε πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἀποθωμάζειν με τῶν περὶ Αἴγυπτον ἐόντων, ἐν δὲ δὴ καὶ τὸν Λίνον ὁκόθεν ἔλαβον {τὸ οὔνομα}. φαίνονται δὲ αἰεί κοτε τοῦτον ἀείδοντες. ἔστι δὲ αἰγυπτιστὶ ὁ Λίνος καλεόμενος Μανερῶς. ἔφασαν δέ μιν Αἰγύπτιοι τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος Αἰγύπτου παῖδα μουνογενέα γενέσθαι, ἀποθανόντα δὲ αὐτὸν ἄωρον θρήνοισι τούτοισι ὑπὸ Αἰγυπτίων τιμηθῆναι, καὶ ἀοιδήν τε ταύτην πρώτην καὶ μούνην σφίσι γενέσθαι, cf. Aesch. Agam. 121 al. αἴλινον αἴλινον εἰπέ, Soph. Ai. 627 αἴλινον αἴλινον, Eur. Or. 1395s αἴλινον αἴλινον ἀρχὰν θρήνου / βάρβαροι λέγουσιν, Her. 348ss αἴλινον μὲν ἐπ' εὐτυχεῖ / μολπᾶι Φοῖβος ἰαχεῖ / τὰν καλλίφθογγον κιθάραν / ἐλαύνων πλήκτρωι χρυσέωι, Paus. 9, 29, 7 ἀποθανόντος δὲ τοῦ Λίνου τὸ ἐπ' αὐτῶι πένθος διῆλθεν ἄρα καὶ ἄχρι τῆς βαρβάρου πάσης (fr. 69 V), ὡς καὶ Αἰγυπτίοις ᾆσμα γενέσθαι Λίνον· καλοῦσι δὲ τὸ ᾆσμα Αἰγύπτιοι τῆι ἐπιχωρίωι φωνῆι Μανέρων. οἱ δὲ Ἕλλησιν ἔπη ποιήσαντες, Ὅμηρος μέν, ἅτε ᾆσμα Ἕλλησιν ὂν ἐπιστάμενος τοῦ Λίνου τὰ παθήματα, ἐπὶ τοῦ Ἀχιλλέως ἔφη τῆι ἀσπίδι ἄλλα τε ἐργάσασθαι τὸν Ἥφαιστον καὶ κιθαρωιδὸν παῖδα ἄιδοντα ‹τὰ› ἐς Λίνον· [laud. Σ 569s], cf. 9, 29, 8 (fr. 70 II), Eust. in Il. p. 1164, 9 ἐντεῦθεν δὲ ἀναφαίνεται, ὅτι κυρίως αἴλινος ὁ ἐπὶ τῶι τοιούτωι Λίνωι αἰαγμός, εἰ καὶ ἄλλως διφορεῖται τῆι σημασίαι κατὰ τὸν Ἀθήναιον (619b) ὡς ἐν γάμοις μὲν ὠιδὴ ὑμέναιος, ἐν δὲ πένθεσιν ἰάλεμος, λίνος δὲ καὶ αἴλινος ἔν τε πένθεσι ... ἡ μέντοι ἐξ Ἐπιχάρμου χρῆσις (fr. 14 K.-A., cf. Athen. 14, 618d) ἐθέλουσα τὸν αἴλινον ὠιδὴν ἱστουργούντων εἶναι οὐ τὸν Λίνον τὸ κύριον ἐγκεῖσθαι τῶι αἰλίνωι βούλεται, ἀλλὰ τὸ λίνον κτλ, Peek, Neue Inschr. Epid. 4 (cf. SEG 33, 303) saec. IV a. C. n. [Λ]ίνου Αἰλίνου, de re cf. Diehl, Rh. Mus. 89, 1940, 81ss; Häußler, Rh. Mus. 117, 1974, 1ss; Lloyd ad Herodt. loc. (qui verbum αἴλινον e semit. 'oi lānû venire putat); Chantraine, Dict. Étym. s. v. λίνος; Edwards ad Σ 569-70, qui add. 'if Linos was actually a dying vegetation god, perhaps the song was proper to the autumn' | 'Heraclides Ponticus [cf. fr. 92] had him composing laments, because he was the subject of laments. Eventually the step was taken of composing poems in his name. This may have begun before the end of the third century B. C., since he was listed as a sage ... in Hippobotus' Register of Philosophers' [cf.

fr. 51] West, Orphic Poems 56s | Lini fragmenta ediderunt Mullach, Fragmenta Philosophorum Graecorum, I, Paris 1860, 155ss et West, Orphic Poems 62ss | de Lino cf. et. Ambrosch, De Lino, Berlin 1829; Lasaulx, Die Linosklage, Würzburg 1842; Brugsch, Die Adonisklage und das Linoslied, Berlin 1852; Stammer, De Lino, Diss. Bonn 1855; Schoemann, Opuscula Academica, II, 1857, 4ss; Gruppe, Die griechischen Culte und Mythen in ihren Beziehungen zu den orientalischen Religionen, Leipzig 1887, 628s; Maass, Hermes 23, 1888, 303ss; Susemihl, Geschichte der griechischen Literatur in der Alexandrinerzeit, Leipzig 1891, I, 378, Greve, Linos in: Roscher, Myth. Lex., II 2053ss; Wil., Euripides, Herakles, Berlin [2]1895, II 84s; eund., Sitzber. Preuß. Akad. Wiss. 1925, 230ss (= Kleine Schriften 5.2, Berlin 1937, 108ss); Abert, Linos 1, RE XIII 1 (1926) 715ss; Kroll, Linos 1, RE XIII 1 (1926) 717; Reiner, Die rituelle Totenklage der Griechen, Tübingen 1938, 109ss; Diehl, Rh. Mus. 89, 1940, 81ss; Lesky, Rh. Mus. 93, 1950, 54ss; Gow, Bucolici Graeci, Cambridge [2]1952, ad Theocr. 10, 41; West, Philologus 110, 1966, 155s; Häußler, Rh. Mus. 117, 1974, 1-14; Henrichs, Cron. Erc. 5, 1975, 5ss; eund., Zeitschr. Pap. Epigr. 57, 1984, 53ss; West, The Orphic Poems, Oxford 1983, 56ss; Thom, The Pythagorean Golden Verses, Leiden-New York-Köln 1995; Rose-Krummen, Linus, The Oxford Classical Dictionary, Oxford [3]1996, 868; Klein, Linos, Der Kleine Pauly III (1969) 676; Silva, Ítaca 18, 2002, 115ss

icon. Linus sedens et volumen papyraceum explicans ante Musaeum nudum tabellas scriptorias in manibus tenentem depictus est in calice Attico ca. 420 a. C. n., Lutetiae servato (Mus. Louvr. G 457, cf. Beazley, Am. Journ. Arch. 52, 1948, 340; Boardman, Linos, LIMC VI 1 [1992] 290; Kaufmann-Samaras, Musaios, ibid. 687 n. 12), vid. fr. 93 ubi plura invenies | Linus cum Hercule figuratur in nonnullis vasis ca. 490-450 a. C. n. (vid. Boardman, Herakles C, LIMC IV 1 (1988) 833, nn. 1666-1673; vid. et. Schmidt in: Modi e funzioni del racconto mitico nella ceramica greca, italiota ed etrusca dal VI al IV secolo a. C., 1995, 13-25), cf. frr. 61-63 | Linus et Eupheme erant in anaglypho hodie, ut vid., deperdito, a Paus. 9, 29, 5-6 descripto (cf. fr. 72a) | quidam auctores Linum cum Orpheo in metopa Sicyoniorum Thesauri Delphis repraesentatum esse putant, vid. Boardman, Linos n. 3 | cf. et. Schefold-Jung, Die Urkönige Perseus, Bellerophon, Herakles und Theseus in der klassischen und hellenistischen Kunst, Munich 1988, 91ss

carmen (an carmina?) Lino adscriptum Pythagoricam doctrinam redolet; Linum et Pythagoreos una laudat Damasc. (fr. 81 II-III), et Iamblich. (fr. 78 I) refert poema quod ἐκεῖνοί φασι μὲν εἶναι Λίνου, ἔστι μέντοι ἴσως ἐκείνων (sc. Pythagoricorum), alia autem e Stoicis mutuata videntur, cf. West, Orphic Poems 56ss; Thom, The Pythagorean Golden Verses, Leiden-New York-Köln 1995, 90, 129s, 192s; vid. et. comm. ad frr. 81, 83, 86, 87 et 89

II. LINVS

Testimonia vitae et artis
(frr. 1-77)

testimonium Homericum varie explicatum (fr. 1)

1 T

(I) Hom. Σ 569-571
τοῖσιν δ᾽ ἐν μέσσοισι πάις φόρμιγγι λιγείηι
ἱμερόεν κιθάριζε, λίνον δ᾽ ὑπὸ καλὸν ἄειδε
λεπταλέηι φωνῆι ||

(II) Schol. Hom. Σ 570 c^1 (IV 556 Erbse), c^2/d^2 (IV 557 Erbse) Ἀρίσταρχος εἶδος ὠιδῆς τὸ λίνον ὡς παιᾶνα ἤ τι τοιοῦτον, ἀπὸ Λίνου τοῦ ἥρωος. **sequitur fr. 66 II-III** || (III) **Eust. in Il. p. 1163, 54** τὸ δὲ ‛λίνον δ᾽ ὑπὸ καλὸν ἄειδεν᾽ ἢ ἀντὶ τοῦ τὸν καλὸν ἐκεῖνον ἥρωα Λίνον ἄειδεν, ἢ καλὸν ἀντὶ τοῦ καλῶς λίνον ἄειδε. λίνος δὲ εἶδος ὠιδῆς κατὰ Ἀρίσταρχον ἢ ὕμνου, ὡς καὶ ὁ παιὰν καὶ ὁ διθύραμβος. ὠνόμασται δὲ λίνος τὸ τοιοῦτον ὠιδικὸν εἶδος ἢ ὡς μετὰ λίνου ἤτοι χορδῆς ἀιδόμενος, ἢ ἀπό τινος Λίνου, ἀνδρὸς ἥρωος. **sequitur fr. 77 II** || (IV) **Eust. in Il. p. 1163, 64, pergit fr. 53 II** φασὶ δὲ οἱ παλαιοὶ καί, ὅτι λίνωι ἀντὶ χορδῆς τῶν παλαιῶν χρωμένων πρὸς τὴν κιθάραν, ὕστερον μείναντος τοῦ ὀνόματος ἡ χορδὴ λίνον καλεῖται, ὥσπερ, φασί, καὶ λίθος ἡ ἄγκυρα, ἐπεὶ πάλαι ποτὲ λίθος εἰς ἄγκυραν ἐχρηματίζεν. **sequitur fr. 66 VI.**

1 (I) cf. Edwards ad loc. || **570** λίνος Zenod. (‘chordam intellegens, cf. Φ 411’ West ad loc.) : -ου Schol. Hom. B 381-398 in P. Cair. Masp. 3, 67331 || **(II-IV)** ex. Ariston., ut vid. | ‘certus tamen locus, ubi λίνος de cantu dicatur, in veterum libris non exstat’ Nauck, Ar. Byz. 185; vid. et. Wil. ad Eur. Herc. 348 (p. 84); Häußler, Rh. Mus. 117, 1974, 1ss; Silva, Ítaca 18, 2002, 115ss || **2** τὸ] τὸν c^2/d^2 praeter **C**, in c^1 corr. Maass | λῖνον c^2/d^2 **C** | ἤ] καὶ εἴ c^2/d^2 | ἀπὸ – ἥρωος om. c^1 || **5** λίνος δὲ – **6** διθύραμβος ‘ad Σ 570 – mut. verb.; Eust. adi. ἢ ὕμνου (e schol. T ad Σ 570d) et suo Marte ὁ διθύραμβος’ Van der Valk ad loc. || **6** ὠνόμασται δὲ – **7** ἥρωος Schol. T ad Σ 570 c mut. verb.

testimonia antiquissima (frr. 2-4)

2 T

Hes. fr. 305 M.-W. (test. Schol. Hom. Σ 570 c[1] [IV 557 Erbse], Eust. in Il. p. 1163, 62)

Οὐρανίη δ' ἄρ' ἔτικτε Λίνον πολυήρατον υἱόν,
ὃν δή, ὅσοι βροτοί εἰσιν ἀοιδοὶ καὶ κιθαρισταί,
πάντες μὲν θρηνεῦσιν ἐν εἰλαπίναις τε χοροῖς τε,
ἀρχόμενοι δὲ Λίνον καὶ λήγοντες καλέουσιν.

3 T

Hes. fr. 306 M.-W. (test. Clem. Alex. Strom. 1, 4, 25, 2 [cf. fr. 57])

παντοίης σοφίης δεδαηκότα (sc. Λίνον).

4 T

Pind. fr. 128c Maehl. (test. P. Oxy. 2447, fr. 4[b] 8ss [1-5], Schol. Eur. Rhes. 895 in cod. Vat. Gr. 909 [= A] et Schol. Hom. O 256a [IV 67 Erbse])

ἔν˪τι μὲν χρυσαλακάτου τεκέων Λατοῦς ἀοιδαὶ
ὥ˪[ρ]αιαι παιάνιδες· ἐντὶ [δὲ] καὶ
θ˪άλλοντος ἐκ κισσοῦ στεφάνων {ἐκ} Διο[νύ]σου
β˪ρομι‹ο›παιόμεναι· τὸ δὲ κοίμισαν τρεῖς
ṭ˪[έκεα] Καλλιόπας ὥς οἱ ταθὲν μνᾶμ' ἀποφθιμένων·
ἁ μὲν εὐχέταν Λίνον αἴλινον ὑμνεῖν,

2 vid. quae Scholium ante et post fr. Hesiodicum tradit in frr. 69 II et 37 III ‖ **1** ἄρ' om. **T** ‖ **2** ὅσοι] σοι **T** | ἀοίδοι (fort. ex ἀθίδαι factum) **T** : /// θιδαι **V** ‖ **3** θρηνεῦσιν Rzach : θρηνοῦσιν **T** Eust. | εἰλαπίναις ἠδὲ χοροῖσιν Eust. ‖ **4** τε **T** ‖ cf. Schwartz, Pseudo-Hesiodeia, Leiden 1960, 77; 175; Häußler, Rh. Mus. 117, 1974, 8; 10

3 παντοίης σοφίης Hermann : παντοίας σοφίας cod. ‖ vid. et. Schwartz, Pseudo-Hesiodeia, Leiden 1960, 77; 175; Häußler, Rh. Mus. 117, 1974, 7

4 fragmentum denuo edidit Cannatà Fera fr. 56 p. 87s et optime commentata est p. 136ss; cf. et. eand., Riv. Filol. Instr. Class. 115, 1987, 12ss; Häußler, Rh. Mus. 117, 1974, 8s ‖ **1** ἔντι Schneidewin : ἕντϊ cod. | supra ϵ vestig. incert. P. Oxy., fort. spirit. lenis et accent. acut. e grav. corr. ‖ **2** ὥ[P. Oxy. : suppl. Hermann | ἔντι Schneidewin : ἕντϊ cod. | δὲ suppl. Wil. ‖ **3** θάλλοντος et στεφάνων Wil. : θάλλοντες et στέφανον cod. | ἐκ del. Wil. | Διο[νύ]σου suppl. Schneidewin ‖ **4** βρομι‹ο›παιόμεναι Cannatà Fera : βρομιπαιόμεναι cod. | κοίμισαν Welcker : κοιμίσαν cod. ‖ **5** ṭ[έκεα] suppl. Cannatà Fera | μνᾶμ' edd. : μνᾶμα Schol. ‖ **6** εὐχέταν Cannatà

ἁ δ’ Ὑμέναιον, ‹ὃν› ἐν γάμοισι χροϊζόμενον
...κτον σύμπρωτον λάβεν,
ἐσχάτοις ὕμνοισιν· ἁ δ’ Ἰάλεμον ὠμοβόλωι
νούσωι {ὅτι} πεδαθέντα σθένος·
υἱὸν Οἰάγρου ‹δὲ›
Ὀρφέα χρυσάορα (fr. 912 I)

ab eo oriundus Homerus (frr. 5-6)

cf. Pòrtulas in: Auger-Said (edd.), Généalogies mythiques, Paris-Nanterre 1998, 327ss; Nagy, Kernos 14, 2001, 3

5 T

Suda s. v. Ὅμηρος (III 525, 4 Adler) ἔστι δὲ ἡ τοῦ γένους τάξις κατὰ τὸν ἱστορικὸν Χάρακα (FGrHist 103 F 62) αὕτη· Αἰθούσης Θράισσης Λίνος, τοῦ δὲ Πίερος, τοῦ δὲ Οἴαγρος, τοῦ δὲ Ὀρφεύς (fr. 872), τοῦ δὲ Δρῆς, τοῦ δὲ Εὐκλέης, τοῦ δὲ Ἰδμονίδης, τοῦ δὲ Φιλοτέρπης, τοῦ δὲ Εὔφημος, τοῦ δὲ Ἐπιφράδης, τοῦ δὲ Μελάνωπος, τοῦ δὲ Ἀπελλῆς, τοῦ δὲ Μαίων, ὃς ἦλθεν ἅμα ταῖς Ἀμαζόσιν ἐν Σμύρνηι καὶ γήμας Εὔμητιν τὴν Εὐέπους τοῦ Μελησιγένους ἐποίησεν Ὅμηρον.

Fera : ἀχέταν legebant edd. | Λινὸν Schol. | ὕμνει Hermann || **7** δ’ edd. : δὲ Schol. | ὃν suppl. Hermann | ἐν γάμοισι Welcker : ἐργάμοισι Schol. || **8** ante κ diaer. vel ϵ || **9** ὕμνοισιν Schneidewin : ὕμνοις Schol. | δ’ edd. : δὲ Schol. | ὠμοβόλωι Hermann : ὁμοβόλω Schol. || **10** ὅτι del. Hermann | πεδαθέντα Schneidewin : παῖδα θέντοι Schol. || **11** Οἰάγρου Schneidewin : Οἴαγρον Schol. | δὲ suppl. Wil. || **12** adiunx. Bergk : verba invert. Snell

5 cf. Suda s. v. Ἀδάμ (I 44 30 Adler) ἐντεῦθεν Ὀρφεύς τε καὶ Ὅμηρος κτλ, vid. et. Lob. 323; Rohde, Kl. Schr. I, 7ss; Gruppe ap. Roscher, Lex. Myth. III, 1075; Linforth 26; Jac., comm. ad FGrHist 4 F 5 || **1** ἔστι – **7** Ὅμηρον om. **W** || **2** Αἰσθούσης **V** || **3** Δρῆς Jac. : Δρής Adler || **4** Φιλοτέρπης Jac. : Φιλοτερπής Adler | Ἔφημος **G** || **6** ἐς Σμύρνην **G** | Μελησιγένους Bernhardy, prob. Jac. : Μνησιγένους cod.

6 T

Certamen Hom. Hes. 4 (36, 8 Wil.) Ἀπόλλωνός φασι καὶ Θοώσης τῆς Ποσειδῶνος γενέσθαι Λίνον, Λίνου δὲ Πίερον, Πιέρου δὲ καὶ νύμφης Μεθώνης Οἴαγρον, Οἰάγρου δὲ καὶ Καλλιόπης Ὀρφέα (fr. 873), Ὀρφέως δὲ Ὄρτην, τοῦ δὲ Ἁρμονίδην, τοῦ δὲ Φιλοτέρπην, τοῦ δὲ Εὔφημον, τοῦ δὲ Ἐπιφράδην, τοῦ δὲ Μελάνωπον, τούτου δὲ Δῖον καὶ Ἀπελλῆν, Δίου δὲ καὶ Πυκιμήδης τῆς Ἀπόλλωνος θυγατρὸς Ἡσίοδον καὶ Πέρσην· Ἀπελλοῦ δὲ Μαίονα, Μαίονος δὲ θυγατρὸς καὶ Μέλητος τοῦ ποταμοῦ Ὅμηρον.

paulo ante bellum Troianum ortus (frr. 7-9)

cf. Euseb. Praep. Ev. 10, 4, 10 (fr. 75 II) μετά γε Ὀρφέα Λίνον τε καὶ Μουσαῖον, οἳ δὴ πάντων μάλιστα θεολόγων παλαιότατοι κτλ

7 T

(I) Tatian. Or. ad Graec. 41, 1 (73 Marc.), cf. Euseb. Praep. Ev. 10, 11, 27, plura invenies in Orph. fr. 875 I οὐχ Ὁμήρου μόνον πρεσβύτερός ἐστιν ὁ Μωσῆς, ἔτι δὲ καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ συγγραφέων, Λίνου. ... Ὀρφέως, Μουσαίου (fr. 4 III), ... Ἐπιμενίδου τοῦ Κρητός (fr. 5) ... Λίνος μὲν γὰρ Ἡρακλέους ἐστὶ διδάσκαλος, ὁ δὲ Ἡρακλῆς μιᾶι τῶν Τρωϊκῶν προγενέστερος πέφηνε γενεᾶι || (II) Theodoret. Graec. affect. cur. 2, 49 (152, 22 Canivet) Λῖνος καὶ Μουσαῖος (fr. 4 VI) ἀμφὶ τὰ Τρωϊκὰ ἐγενέσθην καὶ Θάμυρις μετὰ τούτων || (III) Georg. Monach. Chron. p. 41, 15 De Boor-Wirth (cf. Georg. Monach. Chron. Brev. 27 [Patr. Gr. 110, 84 C Migne]), vid. et. Eustath. Antioch. Patr. Gr. 18, 708 B Migne, plura invenies in Orph. fr. 875 V ὡς εἶναι τῶν παρ' Ἕλλησιν ἀρχαίων σοφῶν Μωϋσέα πρεσβύτερον, Ὁμήρου λέγω ... τε καὶ Μουσαίου (fr. 4 VII) Λίνου τε καὶ Ὀρφέως κτλ || (IV) Euseb. Praep. Ev. 10, 4, 4 τούτων γὰρ οὐδένας καὶ αὐτοὶ ἂν ὁμολογήσαιεν Ἕλληνες παλαιοτέρους εἰδέναι. πρῶτον γοῦν ἁπάντων Ὀρφέα (fr. 875 VI), εἶτα δὲ Λίνον κἄπειτα Μουσαῖον (fr. 49 II) ἀμφὶ τὰ Τρωϊκὰ γενομένους ἢ μικρῶι πρόσθεν ἠκμακέναι φασίν.

6 cf. Linforth 26 || **3** Ὄρτην] Δρῆν Göttling e Charace : Τρῆν dub. Wil. || **5** Ἀπελλῆν] sic. in Vit. Hom. : Ἀπελλαῖον cod. || **6** Ἀπελλοῦ Nietzsche : Πέρσου cod.

7 vid. comm. ad Orph. fr. 875 || **2** Μωϋσῆς Tatian. cod. || **3** Μουσ., Ὀρφ. Tatian. cod. || **5** πέφηνε] γέγονε Eus. **ON** || **10** ἀρχαίων om. Chron. **BN** || **11** πρεσβύτατον Chron. **F** Eustath. | λέγων Eustath. | Μουσαίου καὶ Eustath. || **12** Λίνου τε Chron. brev. : Λίνου, ἔτι τε Χείρωνος Eustath. : Λιδίου (Λινδίου **V** : Λυδίου **BFR**) ἔτι Chron. || **12** τούτων – **15** φασίν om. **B** || **14** δὲ om. **ND** | Λῖνον **ON**

8 T

Clem. Alex. Strom. 1, 21, 107, 4, cf. Euseb. Praep. Ev. 10, 12, 28 ἀλλ' ἴστω γε ὅτι μετὰ Φημονόην ἔτεσιν ὕστερον εἴκοσι ἑπτὰ οἱ περὶ Ὀρφέα (fr. 877 I) καὶ Μουσαῖον (fr. 4 II) καὶ Λίνον τὸν Ἡρακλέους διδάσκαλον.

9 T

Euseb. Chron. II 46 Schöne Ὀρφεὺς (fr. 878 I) Θρᾶιξ ἐγνωρίζετο· τούτου μαθητὴς Μουσαῖος (fr. 4 X) ὁ Εὐμόλπου υἱός. Λίνος διδάσκαλος Ἡρακλέους ἐγνωρίζετο, cf. Hieronym. Chron. 9, 11 Helm Moyses, licet iunior supra dictis sit, ab omnibus tamen, quos Graeci antiquissimos putant, senior deprehenditur, Homero scilicet et Hesiodo Troianoque bello, ac multo superius Hercule, Musaeo, Lino, Chirone, Orfeo *(fr. 878 II),* etc.

Amphioni Zethoque coaevus (fr. 10)

10 T

(I) Ps.-Plut. De mus. 3 p. 1132f, plura invenies in fr. 38 Ἡρακλείδης δ' ἐν τῆι Συναγωγῆι τῶν ἐν μουσικῆι (fr. 157 Wehrli) ... κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν (sc. Amphionis) καὶ Λίνον τὸν ἐξ Εὐβοίας θρήνους πεποιηκέναι λέγει || (II) Cyrill. Alex. c. Iulian. 1, 12 (128 Burguière-Eveux) ἑκατοστῶι ἑξηκοστῶι ἔτει μετὰ Μωσέα Κάδμος Θηβῶν ἐβασίλευσεν, οὗ θυγάτηρ Σεμέλη, ἐξ ἧς ὁ Διόνυσος, ὥς αὐτοί φασιν, ἐκ Διός· ἦν δὲ τὸ τηνικάδε καὶ Λίνος ὁ Θηβαῖος καὶ Ἀμφίων οἱ μουσουργοί || (III) Georg. Syncell. 298 (185, 6 Mosshammer) κατὰ τούτους Λίνος καὶ Ἀμφίων καὶ Ζῆθος λυρικοὶ Θηβαῖοι καὶ μουσουργοὶ ἐγνωρίζοντο, ὥς τινες· ἄλλοι δὲ μετὰ ταῦτα || (IV) Hieronym. Chron. 13, 12 Helm porro Liber et reliqui quos mox inferemus post CC annum Cecropis fuerunt, Linus scilicet et Zethus et Amphion, Musaeus *(fr. 4 XI)*, Orfeus *(fr. 878 III)*, etc

8 2 γε om. Euseb. **ND** | Φιμονόην Clem. **L** | de Phemonoe vid. adn. ad Orph. fr. 877 I | εἰκοσιεπτὰ Clem. **L** : κζ´ Euseb. **ON**

9 3 Moses **APN** || **4** Greci **BPM** | antiquissimus **B** || **4–5** depraehenditur **ABM** || **5** Hesido **B** || **6** Museo *cod.* | Cirone **B** | Horpheo **M**

10 2 τῶν ‹εὑρημάτων› Lasserre | περὶ μουσικῆς Voß | post μουσικῆι add. ‹εὐδοκιμησάντων› Weil-Reinach : διαλαμψάντων Bergk, Wehrli : at cf. Gottschalk, Heraclides Ponticus, Oxford 1980, 133 adn. 21 || **6** -κάδε – **7** μουσουργοί om. **B** (rest. **B**[2] in mg.) || **8** Λίνος] ἑνὸς **A** : αἰνὸς **B** || **10** quos **M** | inferimus **B** | annos **BM** | Cecropeis **B** : Cicropis **M** || **11** Zetus **BMPN** | Anphon **B** | Museus *cod.* | Orpheus **BPM**

dubitant Homerone antiquior fuerit (frr. 11-12)

11 T

HERODT. 2, 53, 3, plura invenies in Orph. fr. 880 I οἱ δὲ πρότερον ποιηταὶ λεγόμενοι τούτων τῶν ἀνδρῶν γενέσθαι ὕστερον, ἔμοιγε δοκέειν, ἐγένοντο.

12 T (T 8 W.)

(I) SEXT. EMPIR. Adv. Math. 1, 203 (51, 29 Mau) δεδοκιμασμένη δὲ καὶ ἀρχαιοτάτη ἐστὶν ἡ Ὁμήρου ποίησις· ποίημα γὰρ οὐδὲν πρεσβύτερον ἧκεν εἰς ἡμᾶς τῆς ἐκείνου ποιήσεως. ... 204 ἀλλὰ πρῶτον μὲν οὐχ ὑπὸ πάντων ὁμολογεῖται ποιητὴς ἀρχαιότατος εἶναι Ὅμηρος· ἔνιοι γὰρ Ἡσίοδον προήκειν τοῖς χρόνοις λέγουσιν, Λίνον τε καὶ Ὀρφέα (fr. 882 I) καὶ Μουσαῖον (fr. 5 I) καὶ ἄλλους παμπληθεῖς. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πιθανόν ἐστι γεγονέναι μέν τινας πρὸ αὐτοῦ καὶ κατ' αὐτὸν ποιητάς, ... τούτους δὲ ὑπὸ τῆς περὶ αὐτὸν λαμπρότητος ἐπεσκοτῆσθαι || (II) IOSEPH. c. Ap. 1, 12 ὅλως δὲ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν οὐδὲν ὁμολογούμενον εὑρίσκεται γράμμα τῆς Ὁμήρου ποιήσεως πρεσβύτερον || (III) SCHOL. Dionys. Thrac. art. gramm. p. 490, 7 Hilg. φασί τινες ὅτι ἕως τῶν Τρωϊκῶν οὐκ ἐγινώσκετο γράμματα· καὶ δῆλον ἐκ τοῦ μὴ σωθῆναι ποίημά τι τῶν κατὰ τοὺς Ὁμηρικοὺς χρόνους, καὶ ταῦτα αὐτοῦ τοῦ Ὁμήρου εἰσάγοντος ποιητάς, τόν τε Φήμιον καὶ Δημόδοκον, ἱστορουμένου δὲ καὶ Ὀρφέως (fr. 882 III) προγεγενῆσθαι καὶ Μουσαίου (fr. 5 III) καὶ Λίνου· ἀλλ' ὅμως πλὴν ὀνόματος οὐδὲν πλέον εἰς τὰ μετὰ ταῦτα διασωθῆναι συμβέβηκε πρὸ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως, μηδὲ πρεσβύτερον τῆς Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσείας σώζεσθαι ποίημα || (IV) [Theodos. gramm.] 10, l, 31 Göttling εἰ καὶ ἱστοροῦσί τινας ποιητὰς προγεγεννῆσθαι Ὁμήρου Μουσαῖόν (fr. 5 IV) τε καὶ Ὀρφέα (fr. 882 IV) καὶ Λίνον· ἀλλ' ὅμως οὐδὲν εἰς τὰ μέτρα ταῦτα διασωθῆναι συμβέβηκε πρὸ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως.

11 similia tradunt Cyrill. c. Iulian. Patr. Gr. 76, 616D Migne, Athenag. Pro Christ. 17, 1 (122 Pouderon) | vid. comm. ad Orph. fr. 880 || **1** πρότεροι **P[1]MDJRTV** || **1** οἱ δὲ – **2** λεγόμενοι] sc. Linus Orpheus Musaeus al. || **2** τῶν ἀνδρῶν τούτων **M** | ἐμοὶ **PMDJRTSV**

12 cf. Linforth 158ss; Bernabé, Ítaca 18, 2002, 64 || **4** ἔνιοι γὰρ] cf. Schmid-Stählin I[7] 86; West in Hes. Th. p. 40 | προήκειντaι **LVr** : προσήκειν **A** || **5** λῖνόν **LVrζ** : κινόν **CD** : λίνόν (sic) **E** || **6** παμπλήθεις **LVrED** || **12** τι add. **Σ[θ]** || **16** πρὸ] ὡς πρὸς **A** : ὡς πρὸ **E** | μηδὲν **AE** : ἀλλ' οὐδὲ **Σ[θ]**

Prophetarum aut Iudicum hebraeorum temporibus aequalis (fr. 13)

13 T

(I) AUGUST. De civ. Dei 18, 14, *plura invenies in Orph. fr. 885 I* per idem temporis intervallum *(i.e. Hebraeorum iudicum)* extiterunt poetae, qui etiam theologi dicerentur ... Orpheus, Musaeus *(fr. 13 VII)*, Linus || (II) AUGUST. De civ. Dei 18, 37, *vid. plura in Orph. fr. 885 II* soli igitur illi theologi poetae, Orpheus, Linus, Musaeus *(fr. 13 VIII)* et ... his prophetis Hebreis ... annis reperiuntur priores.

patria (frr. 14-18)

de Lini patria dissentiunt auctores: laudantur Thebae (fr. 14), Pieria (fr. 15), Chalcis (fr. 16), Oechalia (fr. 16a, at vid. comm. ad loc.), Euboea (fr. 17), Apollonia-Eleutherna (fr. 18); Argos et. in Psamathes fabula (frr. 19 X, 27-28, 68); auctor autem Thrax fuit sec. Phaedr. (fr. 19 IV) et Thressae Aethusae filius sec. Charac. (fr. 28a)

14 T

(I) DIOG. LAERT. 1, 3 (Lobo Arg. fr. 9 Garulli), plura invenies in fr. 46 I ἰδοὺ γοῦν παρὰ μὲν Ἀθηναίοις γέγονε Μουσαῖος (fr. 11 III), παρὰ δὲ Θηβαίοις Λίνος || (II) CYRILL. ALEX. c. Iulian. 1, 12 (128 Burguière-Eveux), vid. plura in fr. 10 II Λίνος ὁ Θηβαῖος || (III) APOLLODOR. Bibl. 2, 4, 9, plura invenies in fr. 63 Θηβαῖος γενόμενος || (IV) DIOG. LAERT. 1, 4, (ANTH. PAL. 7, 616, 1 = LOBO ARG. fr. 10 Garulli, Suppl. Hell. 505, 1 Lloyd-Jones–Parsons), plura invenies in fr. 69 IV ὧδε Λίνον Θηβαῖον ἐδέξατο γαῖα || (V) PAUS. 9, 29, 9, pergit fr. 70 II λέγεται δὲ καὶ ἄλλα τοιάδε ὑπὸ Θηβαίων, ὡς τοῦ Λίνου κτλ, vid. plura in fr. 37 VI || (VI) GEORG. SYNCELL. 298 (185, 6 Mosshammer), plura invenies in fr. 10 III Λίνος καὶ Ἀμφίων ... λυρικοὶ Θηβαῖοι || (VII) SUDA s. v. Λίνος (III 273, 12 Adler) ἕτερος Θηβαῖος, νεώτερος vid. et. 17 (fr. 46 II) Λίνος δὲ παρὰ Θηβαίοις φιλόσοφος || (VIII) CONST. LASCARIS Προλεγόμενα τοῦ σοφοῦ Ὀρφέως 62 (35 Martínez Manzano), plura invenies in fr. 43 VIII Λίνος ὁ Θηβαῖος.

14 3 Λῖνος **PFΦ** || **7** ἧδε Planudea || **10** Λίνος[2]] ἑνὸς **A** : αἰνὸς **B** || **11** νεώτερος om. **F** || cf. Paus. 9, 29, 8 (fr. 70 II) Θηβαῖοι δὲ λέγουσι παρὰ σφίσι ταφῆναι τὸν Λίνον κτλ

15 T

(I) Procl. in Hes. Op. proleg. (p. 29 Gaisford) ἡ μὲν Πιερία πρότερον ὑπὸ Πιέρου κτισθεῖσα τοῦ Μεθώνης ἀδελφοῦ, πατρὸς δὲ Λίνου, Πιερία ἐκέκλητο, ὕστερον δὲ Λύγκος ἐκλήθη, ἧς καὶ τὴν ἀρχὴν ἔσχεν Ἀέροπος, ὁ πρεσβύτατος τῶν Ἠμαθίωνος παίδων, καθὰ Μελισσεύς φησιν ὁ τὰ Δελφικὰ συνταξάμενος (FGrHist. 402 F 1) || (II) Tzetz. Chil. 6, 927-932

ὄρος τῆς Βοιωτίας μὲν ἐστὶν ἡ Πιερία,
ὄρος καὶ πόλις δὲ ὁμοῦ κτισθεῖσα τῶι Πιέρωι,
ὃς ἦν Μεθώνης ἀδελφός, Λίνου δὲ φυτοσπόρος,
ἡ Πιερία ὕστερον Λύγκος μετωνομάσθη·
ἧς τὴν ἀρχήν, ὡς Μελισσεὺς ἐν Δελφικοῖς (vid. supra) που γράφει,
πρῶτος παῖς Ἠμαθίωνος Ἀέροπος ἐσχήκει.

16 T

Suda s. v. Λίνος (III 273, 7 Adler) Χαλκιδεύς. sequitur fr. 19, 7.

16a T

Steph. Byz. s. v. Οἰχαλία p. 488, 6 Mein. Λίνος γὰρ ὁ ἱστορικὸς Οἰχαλιώτης ἦν, unde Eust. in Il. p. 298, 36 (fr. 60 III, ubi plura invenies) ὁ ἱστορικὸς Λίνος Οἰχαλιώτης ἦν.

15 (I) vid. Jac. comm. ad Meliss. loc. || **2** τοῦ – **3** ἐκέκλητο] οὗτος ἐκλήθη **t** || **4** ἀδελφικὰ **r** || **(II) 927** μὲν] δὲ **ε** || **928** δὲ] τε δὲ **ε** || **929–932** om. **ε**

16 vid. adn. ad fr. 16a

16a 1–2 Οἰχαλιώτης] ‘historicum ... dixit Linum non Stephanus, ut equidem opinor, sed eorum aliquis qui Stephani opus ... multis modis corruperunt ... nisi forte locum vitiatum esse Stephanumque scripsisse conicias: Λίνος γὰρ ἱστορεῖται Οἰχαλιώτης εἶναι. Linum autem de pluribus quos veteres scriptores commemorant intelligo eum, cuius cosmogonica carmina legerat et spuria esse intellexerat Pausan. 8, 18’ (vid. fr. 90) Meineke ad loc., qui et. animadvertit: ‘Oechaliam vetustum Chalcidis nomen fuisse ex Plinii NH. 4, 12, 64 ... constat’ (cf. fr. 16)

17 T (T 1 W.)

Ps.-Plut. De mus. 3 p. 1131f, plura invenies in fr. 38 Ἡρακλείδης δ' ἐν τῆι Συναγωγῆι τῶν ἐν μουσικῆι (fr. 157 Wehrli) ... κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν καὶ Λίνον τὸν ἐξ Εὐβοίας κτλ.

18 T

Steph. Byz. s. v. Ἀπολλωνία p. 106, 13 Mein. (= Herodian. περὶ καθολ. προσῳδ. I 295, 30 Lentz) κγ´ Κρήτης, ἡ πάλαι Ἐλεύθερνα, Λίνου πατρίς.

pater (frr. 19-24)

et de Lini parentibus multo differunt inter se auctores. pater Apollo (fr. 19, cf. et. Conon. [fr. 27 I], Theoc. [fr. 53], Callim. [fr. 68], Martial. [fr. 28 IV], Paus. 1, 43, 7 [quod vid. in app. crit. fr. 68] et 2, 19, 8 [fr. 70 I], Phot. [fr. 33 I], Eust. [frr. 33 II, 53 II]; vid. et. Λίνος ... Φοιβήιος Nonn. [fr. 41], Οἰάγρου, κατ' ἐπίκλησιν δὲ Ἀπόλλωνος Apollodor. [fr. 28 III]), Pierus (fr. 20), Amphimarus, Neptuni filius (fr. 21), Hermes (fr. 22), Magnes (fr. 23), vel Oeagrus (fr. 24)

19 T

(I) Certamen Hom. Hes. 4 (36, 8 Wil.), plura invenies in fr. 6 Ἀπόλλωνός φασι καὶ Θοώσης τῆς Ποσειδῶνος γενέσθαι Λίνον, Λίνου δὲ Πίερον, κτλ || (II) Asclepiad. ap. Schol. Eur. Rhes. 895 (II 343, 6 Schw. = FGrHist 12 F 6b), plura invenies in fr. 34 I Καλλιόπηι γὰρ τὸν Ἀπόλλωνα μιχθέντα

17 2 τῶν ‹εὑρημάτων› Lasserre | περὶ μουσικῆς Voß | post μουσικῆι add. ‹εὐδοκιμησάντων› Weil-Reinach : διαλαμψάντων Bergk, Wehrli : at cf. Gottschalk, Heraclides Ponticus, Oxford 1980, 133 adn. 21 || Lino in Euboea interfectus fuit, sec. Diog. Laert. 1, 4 (Lobo Arg. fr. 10 Garulli, Suppl. Hell. 505s; cf. fr. 66 I); cf. et. Wehrli, comm. ad loc.

18 2 Ἐλευθερναλίνου Steph. **R** : Ἐλευθερναλίου Steph. **V** : Ἐλεύθερα ἀλίνου Steph. **Π** : Ἐλευθερακλίνου Steph. **A** : Ἐλεύθερα Κλίνου Steph. **X** : Ἐλευθεραὶ Λίνου Steph. **H** || 'quem Stephanus ... memorat Linum Apolloniatam, eius nulla apud alios exstat memoria' Meineke ad Steph. Byz. s. v. Οἰχαλία, p. 488

19 cf. et. Ovid. Amor. 3, 9, 23s (fr. 64 I) ubi pater sine dubio Apollo est ||

γεν[ν]ῆσαι Λίνον ‖ (III) Verg. Buc. 4, 56-57, *plura invenies in fr. 43 I* nec Linus, ... quamvis ... huic pater adsit /... Lino formosus Apollo ‖ (IV) Phaedr. fab. Aes. 3 prooem. 56s Threissa cum gens numeret auctores deos / Linoque Apollo sit parens ‖ (V) Martial. 9, 86, 4, *plura invenies in fr. 28 IV* ‘ipse meum flevi’ dixit Apollo ‘Linon’ ‖ (VI) Servius in Buc. 4, 57 (III 52, 16 Thilo-Hagen) Linus Apollinis et Psamathes filius, *sequitur fr. 48 II* ‖ (VII) Suda s. v. Λίνος (III 273, 7 Adler) Ἀπόλλωνος καὶ Τερψιχόρης. sequitur fr. 26 IX (et 21 II) ‖ (VIII) Tacit. Dial. orat. 12, 4 deinde apud illos dis genitos sacrisque reges, inter quos neminem causidicum, sed Orphea *(vid. ante fr. 899)* et Linum ac, si introspicere altius velis, ipsum Apollinem accepimus ‖ (IX) Hygin. fab. 273 (193 Marshall), *plura invenies in fr. 57a* Linus Apollinis filius ‖ (X) Schol. Ovid. Ibim 480 (p. 133 La Penna), *plura invenies in fr. 67 III* **P** Psamathe Crotopi filia fuit, quae de Apolline filium, s. Linum, habuit. **B** Linum, nepotem Crotopi, filium Psamathes et Phoebi. **G** Linum, filium Apollinis. **C** Apollo, victo Pythone serpente, venit ad domum Crotopi, s. ad filiam nomine Salmacem, quae domum custodiebat, et cum ea concumbens genuit filium Linum. **Z** Crotopus rex habuit quandam filiam, cui Apollo, devicto Pythone, lotis manibus accedens, generavit Linum. *Conradus* Linus, nepos Crotopi, regis Argivorum, a matre propria, quam Apollo stupraverat, pastori missus ad alendum. $\mathbf{C_1}$ Apollo genuit Linum de Tropiade, filia regis Atropi.

20 T

(I) Procl. in Hes. Op. proleg. (p. 29 Gaisford), plura invenies in fr. 15 I Πιέρου ... πατρὸς ... Λίνου ‖ (II) Tzetz. Chil. 6, 928s, plura invenies in fr. 15 II

ὄρος καὶ πόλις δὲ ὁμοῦ κτισθεῖσα τῶι Πιέρωι,
ὃς ἦν Μεθώνης ἀδελφός, Λίνου δὲ φυτοσπόρος.

5 γεν[ν]ῆσαι suppl. Welcker ‖ **7** deos *coni. Ritterhausen* : suos *cod.* ‖ **10** Psamates **L** (Psamatis **l**) ‖ **12** illos **b[2]CcVE** : istos *cet.* ‖ **13** causidicum *Heumann* : -dicorum *cod.* | et Linum] ac Linum **BbCE** ‖ **16** Amate cec̃opi **P** ‖ **17** Linum[1]] Limum **P** | Psammatis **a** : Psamacis **B** ‖ **18** devicto **F** | Phitone **CD** : Phetonte **F** ‖ **19** s. ad. – Salmacem *om.* **CF** ‖ **20** Cicpias (o *supra* c *script.*) **Z** ‖ **21** Phitone **Z** ‖ **22** Crothopii *Conradus* | Argiourum *Conradus* | quia Apollo *Conradus*

20 (II) 929 om. **ε** ‖ Pierus Lini filius sec. Certamin. Hom. Hes. auct. 4 (fr. 6)

21 T

(I) Paus. 9, 29, 6, pergit fr. 72a λέγεται δὲ ὡς ὁ Λίνος οὗτος παῖς μὲν Οὐρανίας εἴη καὶ Ἀμφιμάρου τοῦ Ποσειδῶνος. sequitur fr. 40 II, cf. Paus. 9, 29, 9 (fr. 37 VI) || (II) Suda s. v. Λίνος (III 273, 7 Adler), pergit fr. 19 VII οἱ δὲ Ἀμφιμάρου καὶ Οὐρανίας. sequitur fr. 22 II.

22 T

(I) Diog. Laert. 1, 4 (Lobo Argiv. fr. 10 Garulli), pergit Mus. fr. 45 τὸν δὲ Λίνον παῖδα εἶναι (sc. φασι) Ἑρμοῦ καὶ Μούσης Οὐρανίας. sequitur fr. 79 || (II) Suda s. v. Λίνος (III 273, 8 Adler) οἱ δὲ Ἑρμοῦ καὶ Οὐρανίας. sequitur fr. 54.

23 T

Schol. Lycophr. Alex. 831 (266, 5b Scheer) διότι πολλὰς αὐτῶν εἰς ἔρωτα κινήσασα (sc. Ἀφροδίτη) ἔπεισεν ἀνδράσι μιγῆναι καὶ τεκεῖν οἷον Καλλιόπην ἐξ Οἰάγρου τεκεῖν Ὀρφέα (fr. 913, ubi plura invenies) ... Κλειὼ δ' ἐκ Μάγνητος Λίνον.

24 T

Apollodor. Bibl. 1, 3, 2 Καλλιόπης μὲν οὖν καὶ Οἰάγρου, κατ' ἐπίκλησιν δὲ Ἀπόλλωνος, Λίνος. plura invenies in fr. 28 III.

mater (frr. 25-33)

de Lini matre dissentiunt auctores; memorantur Musa sine nomine (fr. 25), Urania (fr. 26, cf. et. Eust. in Il. p. 1164, 2, fr. 66 VI), Psamathe (fr. 27, cf. et. Paus. 2, 19, 8 [fr. 70 I], Schol. Ovid. Ibim [frr. 19 X et 67 III], quamquam aliquando in ipsis scholiis matris nomen differt [Salmacem **C**, Tropiade **C**$_1$];

21 2 Ἀμφιμάρου] cf. Lesky, Rh. Mus. 93, 1950, 54, praec. 57: 'Poseidon ist nicht als Gott des Meeres sein Vater, sondern als boiotischer Landesgott, als Besitzer eines Heiligtums in der Nähe des Helikon, und soll derart über Amphimaros den Linos fest an boiotische Überlieferung binden'

22 cf. Suppl. Hell. 505s || **1** τὸν – **2** Οὐρανίας] παρὰ δὲ Θηβαίοις Λίνος ὁ Ἑρμοῦ **Φ**

23 2 ἔπεισεν] ἐποίησεν **c**

24 2 λῖνος **A**

Crotopi filiae nomen autem praeterit Stat. Theb. 570ss [fr. 67 II]), Calliope (fr. 28, cf. et. Alcidam. Ulix. 25 [fr. 62 II], Schol. Eur. [fr. 34 III]), Aethusa (fr. 28a), Thoosa (fr. 29), Clio (fr. 30), Terpsichore (fr. 31), Euterpe (fr. 32), Alciope vel Chalciope (fr. 33)

25 T

SERVIUS in Aen. 1, 8 (I 14, 21 Thilo-Hagen) alii eis (*sc*. Musis) etiam filios dant, Orpheum *(fr. 911 III)*, Linum, sirenas.

26 T

(I) HES. fr. 305, 1 M.-W. (plura invenies in fr. 2) Οὐρανίη δ' ἄρ' ἔτικτε Λίνον, πολυήρατον υἱόν || (II) DIOG. LAERT. 1, 4 (ANTH. PAL. 7, 616, 2 = LOBO ARGIV. fr. 10 Garulli, Suppl. Hell. 505, 2 Lloyd-Jones–Parsons), plura invenies in fr. 69 IV Λίνον ... Μούσης Οὐρανίης υἱόν || (III) PHILODEM. De piet. (P. Hercul. 243 VI 18s, p. 13 Gomperz, vid. et. Philippson, Hermes 55, 1920, 248s; Henrichs, Cron. Erc. 5, 1975, 13; eund., Zeitschr. Pap. Epigr. 57, 1984, 53ss; Schober, Cron. Erc. 18, 1988 [1923], 103) Οὐρανίας δὲ [Λί]νον (sc. υἱὸν εἶναι νομίζουσιν) || (IV) PAUS. 9, 29, 6, pergit fr. 72a λέγεται δὲ ὡς ὁ Λίνος οὗτος παῖς μὲν Οὐρανίας εἴη καὶ 'Αμφιμάρου τοῦ Ποσειδῶνος. sequitur fr. 40 II || (V) DIOG. LAERT. 1, 4 (Lobo Arg. fr. 10 Garulli), pergit Mus. fr. 45 τὸν δὲ Λίνον παῖδα εἶναι (sc. φασι) Ἑρμοῦ καὶ Μούσης Οὐρανίας. sequitur fr. 79 || (VI) SCHOL. Eur. Rhes. 346 (II 335, 19 Schwartz) οἷς καὶ 'Απολλόδωρος (FGrHist 244 F 146) ἐπηκολούθησε (sc. Heraclid. fr. 159 Wehrli) γράφων οὕτως· ʽτὰς μὲν Μούσας οἱ μὲν πλεῖστοι παρθένους παραδεδώκασι', ‹ἀνα›γράφει δὲ Οὐρανίας μὲν Λίνον, Καλλιόπης ‹δὲ› 'Ορφέα (fr. 903), Μελπομένης δὲ Θάμυριν, κτλ || (VII) HYGIN. fab. 161 (136 Marshall) <Apollinis filii> ... Linus ex Urania musa || (VIII) PROCL. in Hes. Op. proleg. (p. 28 Gaisford) Λίνος δὲ Οὐρανίας (sc. παῖς λέγεται), sequitur fr. 88 || (IX) SUDA s. v. Λίνος (III 273, 7 Adler), pergit fr. 19 VII οἱ δὲ 'Αμφιμάρου καὶ Οὐρανίας, οἱ δὲ Ἑρμοῦ καὶ Οὐρανίας. sequitur fr. 54 || (X) SCHOL. Hom. Σ 570 d[1] (IV 557 Erbse), plura invenies in fr. 66 IV ἔστι δὲ οὗτος (sc. Λίνος) ... Οὐρανίας υἱός, cf. Eust. in Il. p. 1164, 2 (fr. 66 VI).

25 1 filius **C**

26 1 ἄρ' om. **T** || **7** omnia suppl. Schober; cf. Henrichs, Cron. Erc. 5, 1975, 14 adn. 52; eund., Zeitschr. Pap. Epigr. 57, 1984, 55; vid. et. adn. ad Orph. fr. 903 || **10** τὸν – **11** Οὐρανίας] παρὰ δὲ Θηβαίοις Λίνος ὁ Ἑρμοῦ **Φ** || **14** ‹ἀνα›γράφει Schwartz : γράφει **A** | μὲν Λίνον Hermann : μέλινον **A** || **15** ‹δὲ› add. Hermann || **18** Λίνος scripsi : Λῖνος cod.

27 T

(I) Cono ap. Phot. Bibl. 186, 133b 26 (III 16 Henry) = FGrHist 26 F 1 (XIX) ἡ ιθ´ ὡς Ψαμάθη ἡ Κροτώπου ἐξ ᾿Απόλλωνος κύει, καὶ τεκοῦσα, ἐπεὶ τὸν πατέρα ἐδεδοίκει, ἐκτίθεται, Λίνον ὀνομάσασα. καὶ ὁ δεξάμενος ποιμὴν ὡς ἴδιον ἀνέτρεφε. sequitur fr. 67 I || (II) Paus. 2, 19, 8, plura invenies in fr. 70 I ὁ μὲν Λίνου τοῦ ᾿Απόλλωνος καὶ Ψαμάθης τῆς Κροτώπου || (III) Paus. 1, 43, 7 ἐπὶ Κροτώπου λέγουσιν ἐν ῎Αργει βασιλεύοντος Ψαμάθην τὴν Κροτώπου τεκεῖν παῖδα ἐξ ᾿Απόλλωνος, ἐχομένην δὲ ἰσχυρῶς τοῦ πατρὸς δείματι τὸν παῖδα ἐκθεῖναι· καὶ τὸν μὲν διαφθείρουσιν ἐπιτυχόντες ἐκ τῆς ποίμνης κύνες τῆς Κροτώπου κτλ || (IV) Phot. Lex. s. v. λίνον (II 510 Theodoridis = Heraclid. fr. 160 Wehrli), plura invenies in fr. 37 I ἐγένοντο δὲ τρεῖς ἥρωες Λίνοι· ... τρίτος δὲ Ψαμάθης τῆς Κροτίου καὶ ᾿Απόλλωνος || (V) Servius in Buc. 4, 57 (III 52, 16 Thilo-Hagen) Linus Apollinis et Psamathes filius, *sequitur fr. 48 II* || (VI) Ovid. Ibis 480 quique (*sc*. canes) Crotopiaden diripuere Linum, *cf. Schol. ad loc. (p. 134 La Penna, fr. 19 X, 67 III).*

28 T

(I) Pind. fr. 128c, 4-6 Maehl. plura invenies in fr. 4

τὸ δὲ κοίμισαν τρεῖς (sc. ἀοιδαί)
τ̣ι̣[έκεα] Καλλιόπας ὥς οἱ ταθὲν μνᾶμ᾽ ἀποφθιμένων· 5
ἁ μὲν εὐχέταν Λίνον αἴλινον ὑμνεῖν ||

27 2 Ψαμάθη edd. : Ψαμήθη cod. | Κροτόπου **A** || **3** ‘ἐκτίθεται τὸ παιδίον?’ Jac. | ὀνομάσα **A** || **7** ἰσχυρῶι Schneider || **9** λίνον Porson : sine acc. **g** : λινόν **z** || **10** Λίνοι Porson : sine acc. **g** : λινοί **z** | Κροτίου] Κροτώπου coni. Schleusner et Haupt, prob. Jac. ad FGrHist 328 F 207 (III b Suppl. Comment. vol. II p. 469), repugnante Maass, Hermes 31, 1890, 417, 1; cf. et. Höfer in: Roscher, Myth. Lex. III 3196, 16ss || **12** Psamates **L** (Psamatis **l**)

28 (I) 4 κοίμισαν Welcker : κοιμίσαν cod. || **5** τ̣ι̣[έκεα] suppl. Cannatà Fera | μνᾶμα Schol. || **6** εὐχέταν Cannatà Fera : ἀχέταν legebant edd. | Λινὸν Schol. |

(II) Asclepiad. ap. Schol. Eur. Rhes. 895 (II 343, 6 Schw. = FGrHist 12 F 6b), plura invenies in fr. 34 I Καλλιόπηι γὰρ τὸν Ἀπόλλωνα μιχθέντα γεν[ν]ῆσαι Λίνον || (III) Apollodor. Bibl. 1, 3, 2 Καλλιόπης μὲν οὖν καὶ Οἰάγρου, κατ' ἐπίκλησιν δὲ Ἀπόλλωνος, Λίνος ... (vid. quae sequuntur in fr. 63) καὶ Ὀρφεύς (fr. 901 II) || (IV) Martial. 9, 86, 3-6

cum grege Pierio maestus Phoeboque querebar.
'ipse meum flevi' dixit Apollo 'Linon':
respexitque suam quae stabat proxima fratri
Calliopen et ait: 'Tu quoque vulnus habes' ||

(V) Eust. in Il. p. 1164, 14, plura invenies in fr. 37 II τρεῖς παραδίδωσι Λίνους, τὸν τῆς Καλλιόπης κτλ || (VI) Et. M. 35, 1 Αἴλινον· τοῦτο ἐπὶ θρήνου ἐτίθετο, καὶ ἐν τοῖς ἐφυμνίοις δέ. γέγονε δὲ εἰς τιμὴν Λίνου τοῦ Καλλιόπης || (VII) Phot. Lex. s. v. λίνον (II 510 Theodoridis = Heraclid. fr. 160 Wehrli), plura invenies in fr. 37 I ἐγένοντο δὲ τρεῖς ἥρωες Λίνοι· Καλλιόπης.

28a T

Suda s. v. Ὅμηρος (III 525, 4 Adler), plura invenies in fr. 5 ἔστι δὲ ἡ τοῦ γένους τάξις κατὰ τὴν ἱστορικὸν Χάρακα (FGrHist 103 F 62) αὕτη· Αἰθούσης Θράισσης Λίνος.

29 T

Certamen Hom. Hes. 4 (36, 8 Wil.), plura invenies in fr. 6 Ἀπόλλωνός φασι καὶ Θοώσης τῆς Ποσειδῶνος γενέσθαι Λίνον, Λίνου δὲ Πίερον, κτλ.

30 T

Schol. Lycophr. Alex. 831 (266, 12b Scheer), plura invenies in fr. 23 Κλειὼ δ' ἐκ Μάγνητος Λίνον.

31 T

(I) Schol. Hom. Κ 435 (I 364, 16 Dind.) ὅσοι ἐκ Μουσῶν τίκτονται· ... Λῖνος Τερψιχόρης, quae sequuntur vid. in fr. 32 || (II) Suda s. v. Λίνος (III 273, 7 Adler), cf. fr. 19 VII Ἀπόλλωνος καὶ Τερψιχόρης. sequitur fr. 26 IX (et 21 II) || (III) Eust. in Il. p. 817, 31, pergit Orph. fr. 908 II Λίνος δὲ Τερψιχόρης.

ὕμνει Hermann || **(II–III) 3** γεν[ν]ῆσαι suppl. Welcker || **4** λῖνος **A** || **(V–VII) 4** λίνον Porson : sine acc. **g** : λινόν **z** || **5** Λίνοι Porson : sine acc. **g** : λινοί **z**
28a 1 ἔστι – **3** Λίνος om. **W** || **2** Αἰσθούσης **V**

32 T

Schol. Hom. Κ 435 (I 364, 16 Dind.) ὅσοι ἐκ Μουσῶν τίκτονται· ... (vid. fr. 31 I) Λῖνος ... ὥς τινες, Εὐτέρπης.

33 T

(I) Phot. Lex. s. v. λίνον (II 510 Theodoridis = Heraclid. fr. 160 Wehrli), plura invenies in fr. 37 I ὁ δὲ (sc. Λίνος) Ἀλκιόπης καὶ Ἀπόλλωνος || (II) Eust. in Il. p. 1164, 14, plura invenies in fr. 37 II τρεῖς παραδίδωσι Λίνους, ... καὶ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Χαλκιόπης.

fratres (fr. 34)

cf. et. Pind. fr. 128c Maehl. (= Lin. fr. 4), ubi Linus, Hymenaeus, Ialemus et Orpheus Calliopes filii laudantur

34 T

(I) Asclepiad. ap. Schol. Eur. Rhes. 895 (II 343, 6 Schw. = FGrHist 12 F 6b); vid. et. novas lect. ap. Cannatà Fera, Riv. Filol. Istr. Class. 115, 1987, 12ss Ἀσκληπιάδης ἐν ϛ´ περὶ δουλουμένων καὶ πλείους τῆς Καλλιόπης λέγει παῖδας ἐν τούτωι· ʽΚαλλιόπηι γὰρ τὸν Ἀπόλλωνα μιχθέντα γεν[ν]ῆσαι Λίνον τὸν πρεσβύτερον καὶ τρεῖς μετ᾽ ἐκεῖνον, ʽΥμέναιον [Ἰά]λεμον Ὀρφέα (fr. 912 II)᾽ || (II) Asclepiad. ap. Schol. Pind. Py. 4, 313a (II 140, 8 Drachm. = FGrHist 12 F 6a) Ἀσκληπιάδης ἐν ἕκτωι Τραγωιδουμένων ἱστορεῖ Ἀπόλλωνος καὶ Καλλιόπης ʽΥμέναιον, Ἰάλεμον, Ὀρφέα (fr. 912 III) || (III) Schol. Eur. Or. 1390 (I 222, 15 Schwartz) ἰαλέμων· τῶν θρήνων, ἀπὸ Ἰαλέμου τοῦ Καλλιόπης καὶ Ἀπόλλωνος. τινὲς τοῦτον τὸν αὐτὸν τῶι Λίνωι φασὶν ὃν καὶ ἐπὶ θρήνου καὶ ὕμνου λέγουσιν || (IV) Apollodor. Bibl. 2, 4, 9, plura invenies in fr. 63 οὗτος (sc. Λίνος) δὲ ἦν ἀδελφὸς Ὀρφέως.

33 1 λίνον Porson : sine acc. **g** : λινόν **z** || **2** Ἀλκιόπης] Χαλκιόπης Eust. (4), quod ap. Phot. reponendum esse coni. Schleussner et Haupt : Ἀλκίππης dub. prop. Naber

34 3 ϛ´ Di Benedetto : τ vel τ´ edd. qui ἕκτωι corr. | δουλουμένων] Τραγωιδουμένων Müller, Schwartz : at περὶ δουλουμένων (sc. θεῶν) pars operis Τραγωιδουμένων fuit, ut vid., cf. Cannatà Fera 15 || **4** γεν[ν]ῆσαι suppl. Welcker || **5** πρεσβύτατον Hermann | [Ἰά]λεμον suppl. Welcker || **7** Ἀσκληπίδης **B** | ἕκτωι] τῶι και? **B**[c]**P**: τ´ **E** || **10** τινὲς τοῦτον] αὐτὸ **M** | τῶν αὐτῶν dub. Schwartz in app. crit. | φασὶν om. **M** | ἦν **B**[i] || **11** λέγουσιν] φασι **M**

filii (frr. 35-36)

Lini filii Pierus (fr. 35), Amor (fr. 36)

35 T

CERTAMEN HOM. HES. 4 (36, 8 Wil.), plura invenies in fr. 6 Λίνου δὲ Πίερον (sc. φασι γενέσθαι).

36 T

DISCUS apud Patras inventus in quo Eros repraesentatur, prim. ed. Papapostolou, Ἀρχ. Δελτ. 28, 1973 [1977] B 213, cf. SEG 26, 1976-1977, n. 486 p. 129 ὁ παῖς Λ[ί]νου.

plures Lini (fr. 37)

37 T

(I) PHOT. Lex. s. v. λίνον (II 509 Theodoridis), cf. et. AEL. DION. λ 17 p. 128 Erbse Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς (fr. 160 Wehrli) ἐπειδὴ οἱ παλαιοὶ λίνοις ἀντὶ χορδῶν ἐχρῶντο· ἀλλὰ καὶ Ὅμηρος ἤδη χορδὰς ἐπιστάμενος (cf. φ 407) ʽλίνονʼ καλεῖ (cf. Σ 570)· ἐγένοντο δὲ τρεῖς ἥρωες Λίνοι· Καλλιόπης· ὁ δὲ Ἀλκιόπης καὶ Ἀπόλλωνος· τρίτος δὲ Ψαμάθης τῆς Κροτίου καὶ Ἀπόλλωνος || (II) EUST. in Il. p. 1164, 14 τρεῖς παραδίδωσι Λίνους, τὸν τῆς Καλλιόπης, καὶ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Χαλκιόπης, καὶ τὸν Νάρκισον || (III) SCHOL. Hom. Σ 570 c[1] (IV 557 Erbse), pergit fr. 2 ὁ μέντοι Ἡρακλέα διδάξας μουσικὴν ἕτερος (sc. Λίνος) παρὰ τοῦτόν (sc. ab Apolline occisum et ab Hesiodo laudatum) ἐστιν || (IV) EUST. in Il. p. 1163, 63 ὁ μέντοι τὸν Ἡρακλέα διδά-

35 Pierus Lini pater sec. Procl. et Tzetz. (fr. 20)

36 dubium utrum re vera Linus Amoris pater dictus an metaphorice

37 1 λίνον Porson : sine acc. **g** : λινόν **z** || **2** post lemma ‹χορδὴν› add. Erbse ex Eust. et Schol. B | οἱ τοῖς παλαιοῖς **g** a.c. | λίνοις Naber : λινοῖς **gz** || **4** λινὸν **gz** | Λίνοι Porson : sine acc. **g** : λινοί **z** || **4** ἐγένοντο – **6** Ἀπόλλωνος[2] om. Ael. Dion. || **5** Αλκιόπης] Χαλκιόπης Eust., quod ap. Phot. reponendum esse coni. Schleussner et Haupt : Ἀλκίππης dub. prop. Naber | Κροτίου] Κροτώπου coni. Schleussner et Haupt, prob. Jac. ad FGrHist 328 F 207 (III b Suppl. Comment. vol. II p. 469), repugnante Maass, Hermes 31, 1890, 417, 1; cf. et. Höfer in: Roscher, Myth. Lex. III 3196, 16ss || **7** Νάρκισον] ‘facile intellegimus Narcissum etiam cum Lino esse comparatum, nam formosi iuvenes inter se saepius exaequabantur. cf. RE XVI 1723,

ξας μουσικὸς Λίνος κατὰ τὴν παλαιὰν ἱστορίαν ἕτερος παρὰ τοῦτόν (vid. adn. ad III) ἐστιν. οὗ Θεόκριτος μέμνηται (24, 105s, cf. fr. 53 I). sequitur fr. 53 II ‖ (V) Paus. 2, 19, 8 τάφοι δέ εἰσιν (sc. Argis ἐν τῶι ᾿Απόλλωνος ἱερῶι Λυκίου) ὁ μὲν Λίνου τοῦ ᾿Απόλλωνος καὶ Ψαμάθης τῆς Κροτώπου, τὸν δὲ λέγουσιν εἶναι Λίνου τοῦ ποιήσαντος τὰ ἔπη ‖ (VI) Paus. 9, 29, 9, pergit fr. 70 II λέγεται δὲ καὶ ἄλλα τοιάδε ὑπὸ Θηβαίων, ὡς τοῦ Λίνου τούτου γένοιτο ὕστερον ἕτερος Λίνος καλούμενος ᾿Ισμηνίου καὶ ὡς ῾Ηρακλῆς ἔτι παῖς ὢν ἀποκτείνειεν αὐτὸν διδάσκαλον μουσικῆς ὄντα. ἔπη δὲ οὔτε ὁ ᾿Αμφιμάρου Λίνος οὔτε ὁ τούτου γενόμενος ὕστερον ἐποίησαν· ἢ καὶ ποιηθέντα ἐς τοὺς ἔπειτα οὐκ ἦλθεν ‖ (VII) Suda s. v. Λίνος (III 273, 12 Adler) ἕτερος Θηβαῖος, νεώτερος.

musicus et poeta (frr. 38-45)

cf. Cyrill. Alex. c. Iulian. 1, 12 (fr. 10 II) Λίνος ... καὶ ᾿Αμφίων οἱ μουσουργοί, Georg. Syncell. 298 (fr. 10 III) Λίνος καὶ ᾿Αμφίων ... λυρικοὶ ... καὶ μουσουργοί | ποιητής sec. Sext. Empir. (fr. 12 I), Clem. Alex. (fr. 50 I), Schol. Dionys. Thrac. (fr. 12 III), [Theodos. gramm.] (fr. 12 IV), August. (fr. 13), Tzetz. (fr. 63a I) | musicus sec. Nicomach. Geras. (fr. 59), cf. et. Constant. Porphyrog. (fr. 60 II)

38 T (T 1 W.)

Ps.-Plut. De mus. 3 p. 1131f ῾Ηρακλείδης δ᾿ ἐν τῆι Συναγωγῆι τῶν ἐν μουσικῆι (fr. 157 Wehrli) τὴν κιθαρωιδίαν καὶ τὴν κιθαρωιδικὴν ποίησιν πρῶτόν φησιν ᾿Αμφίονα ἐπινοῆσαι τὸν Διὸς καὶ ᾿Αντιόπης, ... κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν καὶ Λίνον τὸν ἐξ Εὐβοίας θρήνους πεποιηκέναι λέγει, καὶ ῎Ανθην τὸν ἐξ ᾿Ανθηδόνος τῆς Βοιωτίας ὕμνους, καὶ Πίερον τὸν ἐκ Πιερίας τὰ περὶ τὰς Μούσας ποιήματα.

27-31. Apud Hyginum, ed. Rose, Fab. 271 Narcissi quidem nomen commemoratur, cum tamen Lini nomen non reperiatur' Van der Valk ‖ **20** ἕτερος] cf. Lin. frr. 16, 19 VII, 21 II, al. et fr. 46 II ‖ **21** νεώτερος om. **F**

38 1 τῶν ‹εὑρημάτων› Lasserre ‖ **2** post μουσικῆι add. ‹εὐδοκιμησάντων› Weil-Reinach : διαλαμψάντων Bergk, Wehrli : at cf. Gottschalk, Heraclides Ponticus, Oxford 1980, 133 adn. 21 | τὴν κιθαρωιδίαν καὶ del. Volkmann cum **Rb**^{3} ‖ **5** Πιέριον cod. praeter $\mathbf{\Pi_1}$ $\mathbf{\Pi_2}$ et a.c. **su** $\mathbf{R_2R_5}$ ‖ cf. Wehrli, comm. ad loc.; García López-Morales Ortiz et Ballerio adn. ad loc.

39 T (T 4 W.)

(I) DIOD. 3, 67, 1 (Dionys. Scyt. fr. 8 p. 134 Rusten) φησὶ τοίνυν παρ' Ἕλλησι πρῶτον εὑρετὴν γενέσθαι Λίνον ῥυθμῶν καὶ μέλους, sequitur fr. 55 I || (II) SCHOL. Hom. Σ 570 d[1] (IV 557 Erbse), plura invenies in fr. 66 IV ἔστι δὲ οὗτος (sc. Λίνος) ᾠδῆς εὑρετής, cf. Eust. in Il. p. 1164, 2 (fr. 66 VI) || (III) SUDA s. v. Λίνος (III 273, 10), pergit fr. 54 καὶ (sc. λέγεται οὗτος) τῆς λυρικῆς μούσης πρῶτος γενέσθαι ἡγεμών || (IV) SCHOL. Pind. Py. hypoth. (II 2, 2 Drachm.) δοκεῖ δὲ οὗτος τὰ λίνα ἐξελὼν τοῖς νεύροις ἐντεῖναι τὴν λύραν· ὅθεν καὶ λέγεται Λίνον ἠιρηκέναι.

40 T (T 5 W.)

(I) DIO CHRYS. 1, 57 ὅσοι γάρ ποτε σοφοὶ καὶ ἀληθεῖς κατ' ἀνθρώπους λόγοι περὶ θεῶν τε καὶ τοῦ σύμπαντος, οὐκ ἄνευ θείας τε βουλήσεως καὶ τύχης ἐν ψυχῆι ποτε ἀνθρώπων ἐγένοντο διὰ τῶν πρώτων μαντικῶν τε καὶ θείων ἀνδρῶν· οἷον ἐν Θράικηι τινὰ λέγουσιν Ὀρφέα (fr. 1014 I) γενέσθαι Μούσης υἱόν, ἄλλον δὲ ποιμένα ἐν ὄρει τινὶ τῆς Βοιωτίας αὐτῶν ἀκοῦσαι τῶν Μουσῶν || (II) PAUS. 9, 29, 6, pergit fr. 21 I (et 26 IV) μεγίστην δὲ τῶν τε ἐφ' αὑτοῦ καὶ ὅσοι πρότερον ἐγένοντο λάβοι δόξαν (sc. Λίνος) ἐπὶ μουσικῆι. sequitur fr. 65 || (III) QUINTIL. Inst. Orat. 1, 10, 9 nam quis ignorat musicen ... tantum iam illis antiquis temporibus non studii modo, verum etiam venerationis habuisse, ut iidem musici et vates et sapientes iudicarentur, mittam alios, Orpheus *(cf. frr. 943-977)* et Linus: quorum utrumque dis genitum.

41 T

NONN. DION. 41, 372-376

ὅτι πρώτιστα νοήσει
...
Ὀρφεὺς (fr. 1030 III) μυστιπόλοιο θεηγόρα χεύματα μολπῆς,
καὶ Λίνος εὐεπίην Φοιβήιος.

39 7 δοκοῖ **B**? || **8** Λῖνον **EF** : Λῖν **D** : Λϊν **G** : om. **B** | εἰρηκέναι **F** : εὑρηκέναι **P** : ἀνηιρηκέναι Schroeder

40 1 ποτε] τε **V** : 'ποτε suspectum, fort. ... νῦν γε' Arnim || **2** θείας τε Reiske : θεία· ποτε libri || **3** ἐν – ποτε del. Arnim : ποτε del. Reiske : ἐν ψυχῆι susp. sec. Wil. | 'fort. ἐμφανεῖς ἀνθρώποις' Arnim | ὡς ἔστι μαθεῖν post ἐγένοντο add. **UB** || **5** Μουσῶν ‹ᾀδουσῶν› Naber || **8ss** cf. Häußler, Rh. Mus. 117, 1974, 7s

42 T

GEORG. CEDREN. Historia compend. 1, 53 (Patr. Gr. 121, 80 D Migne) ὕστερον δὲ Μούσας καὶ Ὀρφέα (fr. 976 IV) ταύτην (sc. τὴν κίθαριν) ἀνευρεῖν Λίνωι.

43 T

(I) VERG. Buc. 4, 55-57

non me carminibus vincet nec Thracius Orpheus
nec Linus, huic mater quamvis atque huic pater adsit,
Orphei Calliopea, Lino formosus Apollo ||

(II) SERVIUS in Buc. 4, 55 (III 52, 9 Thilo-Hagen) genere stili se Orpheo vel Lino meliorem fore commemorat: nam non sibi arrogat, sed hoc dicit: tanta est materia tuae laudis, ut etiam humile ingenium in ea supra omnes possit excellere || (III) NEMESIAN. Buc. 1, 24-26

namque fuit dignus senior, quem carmine Phoebus,
Pan calamis, fidibus Linus aut Oeagrius Orpheus
concinerent totque acta viri laudesque sonarent ||

(IV) PAUS. 2, 19, 8, plura invenies in fr. 70 I Λίνου τοῦ ποιήσαντος τὰ ἔπη || (V) GREG. NAZ. Carm. Patr. Gr. 37, 1570 Migne, plura invenies in Mus. fr. 23 Μουσαῖός τε Λίνος τε θεῶν ἄπο μέτρα φέροιεν / οἵ ῥα παλαιοτάτῃσιν ἐπικλέες εἰσὶν ἀοιδαῖς || (VI) STOB. ap. Phot. Bibl. 167, 115a 7 (II 157 Henry) Λίνος (sc. ποιηταὶ δὲ ...) || (VII) EUSEB. Const. imper. or. 20, 10, 21 (= ANTH. GRAEC. App. Orac. 264, 1, 57) οὐκ ἄν με πλήξειεν ὁ Θραικῶν δῖος ἀοιδός, / οὐ Λίνος, οὐ Πὰν αὐτός, ὃν Ἀρκαδίη τέκετο χθών || (VIII) CONST. LASCARIS Προλεγόμενα τοῦ σοφοῦ Ὀρφέως 60 (35 Martínez Manzano) ἀποθανόντα δὲ αὐτὸν (sc. Ὀρφέα [fr. 1018 VI]) μεγάλως ἐτίμησε πᾶσα ἡ Ἑλλὰς ὡς ἄνδρα εὐγενῆ καὶ σοφὸν καὶ τῶν ποιητῶν τρίτον· πρὸ αὐτοῦ γὰρ ὀλίγον Μουσαῖος Ἐλευσίνιος (fr. 4 XI) ἐγένετο καὶ Λίνος ὁ Θηβαῖος καθηγητὴς αὐτοῦ. sequitur fr. 46 III.

43 (I) 55 vincat **P**[1] || **(II) 1** generalli **A** || **1–2** genere – Lino *om.* **L** : *supr. vers. add.* **λ** | se – commemorat] parem se futurum O. v. L. c. **R** || **2** meliorem] similem **P** : *om.* **ABH** : aequalem *Stephanus* | nam non] nec **R** || **3** laus mate **L** (laudis tuae materia **λ**) | in ea re **L** | homines **L** (omnes **λ**) || **(III) 25** fidibusque **GVH** | Linus] *orthographia depravata* **NGbcsv** : *om.* **l** || **26** concinnent **n** | totque] atque **V**| viridi **N** (di *postea exp.*) | sonabant **G** (*corr. in mg.*)

44 T

Diod. 3, 59, 6 ταύτης δ' ὕστερον Μούσας μὲν ἀνευρεῖν τὴν μέσην, Λίνον δὲ τὴν λίχανον, Ὀρφέα δὲ (fr. 976 I) καὶ Θαμύραν ὑπάτην καὶ παρυπάτην, cf. 3, 67, 2 (fr. 59a I, ubi plura invenies) τὸν δὲ Λίνον ἐπὶ ποιητικῆι καὶ μελωιδίαι θαυμασθέντα.

45 T

Plin. Nat hist. 7, 204 citharam Amphion (*sc.* invenit), ut alii, Orpheus *(fr. 976 II),* ut alii Linus. septem chordis primum cecinit III ad IIII primas additis Terpander *(test. 49 Gostoli)*, octavam Simonides addidit, nonam Timotheus. cithara sine voce cecinit Thamyris primus, cum cantu Amphion, ut alii, Linus.

theologus et philosophus (frr. 46-50)

46 T

(I) Diog. Laert. 1, 3 (Lobo Arg. fr. 9 Garulli) λανθάνουσι δ' αὑτοὺς τὰ τῶν Ἑλλήνων κατορθώματα, ἀφ' ὧν μὴ ὅτι γε φιλοσοφία, ἀλλὰ καὶ γένος ἀνθρώπων ἦρξε, βαρβάροις προσάπτοντες. ἰδοὺ γοῦν παρὰ μὲν Ἀθηναίοις γέγονε Μουσαῖος (fr. 11 III), παρὰ δὲ Θηβαίοις Λίνος || (II) Suda s. v. Λίνος (III 273, 17 Adler) Λίνος δὲ παρὰ Θηβαίοις φιλόσοφος || (III) Const. Lascaris Προλεγόμενα τοῦ σοφοῦ Ὀρφέως 61 (35 Martínez Manzano), pergit fr. 43 VIII μεθ' ὃν (sc. Μουσαῖος καὶ Λίνος) Ὀρφέα ἀριθμοῦσι τρίτον ἀρχηγὸν φιλοσοφίας, ποιητικῆς καὶ πάσης ἐπιστήμης, καὶ οὐδενὸς καταδεέστερον, καὶ τῶν εἰς Αἴγυπτον πλευσάντων ἀρχαίων καὶ παρ' Αἰγυπτίων λαβόντων πάντα, ὧν πρῶτον Μουσαῖον δεύτερον Λίνον τρίτον Ὀρφέα (fr. 1018 VI), Μελάμποδα καὶ Δαίδαλον λέγουσι.

44 e Dion. Scyt. haec manare videntur, pace Rusten p. 132: 'aliena sunt quae Diodorus 3.58-59 de Magna mater narrat', at cf. Brommelaer XXXIII–XXXIV; Bernabé in: Alganza Roldán et al. (edd.), ΕΠΙΕΙΚΕΙΑ. Studia Graeca in memoriam Jesús Lens Tuero, Granada 2000, 42 || **1** ταύτην **D**^{a} || **2** τὴν] τὸν **V** | Θάμυριν **CV**

45 cf. Schilling, adn. ad loc. p. 250s || **2** chordis *vett.* : cordis *cod.* || **2** primum – **3** primas *om. cod. et vett. praeter* **F**^{2} *Sillig* || **2–3** Terpander *vett.* : Terpandea (Tespandea **F**^{1}) *cod.* || **3** addit **R** : adiecit **d** | cythara **E**^{2}**R**^{2} : citharam *cett. praeter* **F**^{2} || **4** Thamiris **Fa** : Thamiaris **T** : Thamyras *vett. edd. ante Sylburg*

46 (I) editionem suam nondum publici iuris factam mihi comiter praebuit Dorandi || **1** αὑτοὺς Huebner : αὐτοὺς cod. || **2** ἀφ' οὗ dub. Shorey, Class. Phil. 22, 1927, 109 || **4** Λῖνος **PFΦ** || **5** δὲ om. **V**

47 T (T 10 W.)

CHALCID. in Plat. Tim. p. 170, 18 Waszink ergo, inquit *(Plat. Tim. 40d)*, neque probationes semper adhibendae nec persuadens assertio his quae dicuntur a priscis divina quadam sapientia praeditis. simul exponit ea quae Orpheus et Linus et Musaeus *(fr. 80)* de divinis potestatibus vaticinati sunt.

48 T (T 11 W.)

(I) AUGUST. De civit. Dei 18, 14 per idem temporis intervallum (*i. e.* Hebraeorum iudicum) extiterunt poetae qui etiam theologi dicerentur, quoniam de diis carmina faciebant ... Orpheus *(fr. 885 I)*, Musaeus *(fr. 13 VII)*, Linus, *cf. et 18, 37 (fr. 13 II)* || (II) SERVIUS in Buc. 4, 57 (III 52, 16 Thilo-Hagen) *pergit fr. 19 VI* (= *27 V*) qui (*sc.* Linus) theologian scribit || (III) HIPPOL. Ref. 5, 20, 4, plura invenies in fr. 76 τῶν παλαιῶν θεολόγων, Μουσαίου (fr. 43) καὶ Λίνου κτλ.

49 T (T 7 W.)

CELS. ap. Origen. c. Cels. 1, 16 (= Cels. p. 45 Bader) Λίνον δὲ καὶ Μουσαῖον (fr. 32) καὶ Ὀρφέα (frr. 93 II, 1018 VII) καὶ τὸν Φερεκύδην καὶ τὸν Πέρσην Ζωροάστρην καὶ Πυθαγόραν φήσας περὶ τῶνδε διειληφέναι, καὶ ἐς βίβλους κατατεθεῖσθαι τὰ ἑαυτῶν δόγματα καὶ πεφυλάχθαι αὐτὰ μέχρι δεῦρο.

50 T

(I) CLEM. ALEX. Strom. 5, 4, 24, 1 ἀλλὰ καὶ οἱ παρὰ τούτων τῶν προφητῶν τὴν θεολογίαν δεδιδαγμένοι ποιηταὶ δι᾿ ὑπονοίας πολλὰ φιλοσοφοῦσι, τὸν Ὀρφέα (fr. 669 V) λέγω, τὸν Λίνον, τὸν Μουσαῖον (fr. 53), τὸν Ὅμηρον καὶ Ἡσίοδον καὶ τοὺς ταύτῃ σοφούς. παραπέτασμα δὲ αὐτοῖς πρὸς τοὺς πολλοὺς ἡ ποιητικὴ ψυχαγωγία || (II) EUSEB. Praep. ev. 10, 4, 10 συνομολογοῦσί γε τοι Ἕλληνες αὐτοὶ μετά γε Ὀρφέα (fr. 888 II) Λίνον τε καὶ Μουσαῖον (fr. 49 III), οἵ δὴ πάντων μάλιστα θεολόγων παλαιότατοί τε καὶ πρῶτοι κατῆρξαν αὐτοῖς τῆς πολυθέου πλάνης, τοὺς ἑπτὰ παρ᾿ αὐτοῖς ἄνδρας ἐπὶ σοφίαι θαυμασθῆναι, οὓς δὴ καὶ ἐπονομάσαι σοφούς.

47 3 Orpheus etc.] *de theogoniis agi verisimile est*
48 2 dis **R**
49 cf. fr. 75 I et III
50 1–5 cf. Le Boulluec ad loc. || **4** παραπέτασμα] cf. Hadot, Comm. Simplic. in Cat., Leiden 1990, 119 || **6** αὐτοὶ om. **BN** | Λῖνον **ON** | τε om. **BN** || **7** δὴ om. **BN** | μάλιστα πάντων **BN** | τε om. **BN** || **8** ἑπτὰ] ζ̅ **BN**

in numero septem sapientium (fr. 51) vel antiquior (fr. 52)

51 T (T 2 W.)

Diog. Laert. 1, 42 Ἱππόβοτος δὲ ἐν τῆι Τῶν φιλοσόφων ἀναγραφῆι (= fr. 6 Gigante) Ὀρφέα (fr. 887 I), Λίνον, Σόλωνα κτλ (sc. φησὶν τοὺς ἑπτὰ εἶναι).

52 T

Clem. Alex. Strom. 1, 14, 59, 1 φασὶ δὲ Ἕλληνες μετά γε Ὀρφέα (fr. 888 I) καὶ Λίνον καὶ τοὺς παλαιοτάτους παρὰ σφίσι ποιητὰς ἐπὶ σοφίαι πρώτους θαυμασθῆναι τοὺς ἑπτὰ τοὺς ἐπικληθέντας σοφούς κτλ, cf. Euseb. Praep. ev. 10, 4, 10 (fr. 50 II).

Linus et litterae (frr. 53-55)

de Lino et litteris inter se dissentiunt fontes: a) sec. Theoc. et Eust. tantum docuit Herculem litteras (fr. 53); b) sec. Sudam Linus et. e Phoenicia litteras ad Graecos pertulit (fr. 54); c) sec. Diod. (Dionys. Scyt.) invenit litteras Pelasgicas nominatas (cf. et. Zenob. [fr. 55]; sitne memoria mythica Mycenaearum syllabarum?), at cf. Schol. Dionys. Thrac. art. gramm. p. 490, 7 Hilg. (fr. 12 III) φασί τινες ὅτι ἕως τῶν Τρωϊκῶν οὐκ ἐγινώσκετο γράμματα κτλ | cf. et. Schol. Theocr. 24, 105 ap. Papyr. Antin. ($\mathfrak{P}^3$) ap. Gow B fol. 8^v p. 53 Hunt-Johnson, Londinii 1930 (fr. 62 VIII) Λίνος ὁ γραμματικός

53 T

(I) Theoc. 24, 105s
γράμματα μὲν τὸν παῖδα γέρων Λίνος ἐξεδίδαξεν,
υἱὸς Ἀπόλλωνος μελεδωνεὺς ἄγρυπνος ἥρως ||
(II) Eust. in Il. p. 1163, 64, pergit fr. 37 IV ὁ καὶ ἱστορήσας ὅτι τὸν Ἡρακλέα γράμματα Λίνος ἐξεδίδαξεν, υἱὸς Ἀπόλλωνος. sequitur fr. 1 IV.

51 cf. Christ, Philol. Stud. zu Clem. Alex. 37, adn. 2; Howald, Herm. 55, 1920, 76; West, Orphic Poems 56s || **1** τῆι om. **F**
53 106 Μεδεώνιος Wil. || cf. Gow, Dover et White ad loc.

54 T

SUDA s. v. Λίνος (III 273, 8 Adler), pergit fr. 22 II (et 26 IX) λέγεται δὲ πρῶτος οὗτος ἀπὸ Φοινίκης γράμματα εἰς Ἕλληνας ἀγαγεῖν, γενέσθαι δὲ καὶ Ἡρακλέους διδάσκαλος γραμμάτων. sequitur fr. 39 III.

55 T

(I) DIOD. 3, 67, 1 (= Dionys. Scyt. FGrHist 32 F 8 = fr. 8 p. 134 Rusten), pergit fr. 39 I ἔτι δὲ Κάδμου κομίσαντος ἐκ Φοινίκης τὰ καλούμενα γράμματα πρῶτον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μεταθεῖναι διάλεκτον, καὶ τὰς προσηγορίας ἑκάστωι τάξαι καὶ τοὺς χαρακτῆρας διατυπῶσαι. κοινῆι μὲν οὖν τὰ γράμματα Φοινίκεια κληθῆναι διὰ τὸ παρὰ τοὺς Ἕλληνας ἐκ Φοινίκων μετενεχθῆναι, ἰδίαι δὲ τῶν Πελασγῶν πρώτων χρησαμένων τοῖς μετατεθεῖσι χαρακτῆρσι Πελασγικὰ προσαγορευθῆναι. sequitur fr. 59a I || (II) DIOD. 3, 67, 4 (= Dionys. Scyt. FGrHist 32 F 8, 1a 32 = fr. 8 p. 135 Rusten) τὸν δ' οὖν Λίνον φασὶ τοῖς Πελασγικοῖς γράμμασι συνταξάμενον τὰς τοῦ πρώτου Διονύσου πράξεις καὶ τὰς ἄλλας μυθολογίας ἀπολιπεῖν ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν. 5 ὁμοίως δὲ τούτοις χρήσασθαι τοῖς Πελασγικοῖς γράμμασι τὸν Ὀρφέα (fr. 1026) καὶ Προνοπίδην τὸν Ὁμήρου διδάσκαλον || (III) TZETZ. Ex. Il. p. 17, 5 Hermann κατοικήσας δὲ ὁ Κάδμος ἐν Θήβαις, πρώτωι ἐξ Ἑλλήνων τῶι Λίνωι, κατὰ Διόδωρον, τὰ Φοινίκων παραδίδωσι γράμματα. sequitur fr. 62 IX || (IV) ZENOB. 4, 45 (Paroem. Gr. I 97, 5) Καδμεία νίκη· περὶ ταύτης τῆς παροιμίας ἄλλοι ἄλλως λέγουσιν. ... ἄλλοι δέ τινες, ὅτι τὰ ἐκ Φοινίκης γράμματα βουλόμενος διαδοθῆναι τοῖς Ἕλλησι Κάδμος, ἀνεῖλε Λίνον καὶ αὐτὸν ἴδια γράμματα ἐπιδεικνύμενον, ὃν ἀπεδίωξαν οἱ πολῖται. διὰ τὸ μὴ λυσιτελῆσαι τοίνυν αὐτῶι τὴν νίκην, λέγεσθαι τὴν τοιαύτην παροιμίαν.

54 **1** λέγεται – **3** γραμμάτων om. **F** | de Orpheo litterarum inventore vid. Orph. frr. 1026s

55 cf. Bernabé in: Alganza Roldán et al. (edd.), ΕΠΙΕΙΚΕΙΑ. Studia Graeca in memoriam Jesús Lens Tuero, Granada 2000, 42 || **3** μεταθεῖναι εἰς τὴν Ἑλληνικὴν **V** | μεταθῆναι **C** || **5** Φοινίκεια Wesseling : Φοινικῆα **D**[a] : Φοινίκια **CV** || **6** ἰδίαι] διὰ **CVαP** || **8–9** τοὺς Πελασγικοὺς **C** || **12** Προναπίδην **CV** (cf. *Pronopidas* **P**) || **15** ἐπὶ ταύτης cod. praeter **H**

hexametri inventor (fr. 56)

56 T

(I) Mallius Theodor. De metris 4, 1 (VI 589, 20 Keil = Suppl. Hell. 666 D Lloyd-Jones–Parsons) metrum dactylicum hexametrum inventum primitus ab Orpheo *(fr. 1029 I)* Critias *(88 B 3 D.-K. = fr. 3 Battegazzore-Untersteiner)* adserit, Democritus *(68 B 16 D.-K.)* a Musaeo *(fr. 29 I)*, Persinus a Lino || (II) Marius Victor. Ars gramm. 1, 12 (VI 50, 23 Keil) in his enim (*sc*. dactylo et iambico) metrorum omnium fundamenta subsistunt. hoc quidam a Lino Apollinis antistite, alii ab Orpheo *(fr. 1029 III)*, non nulli ab Homero inventum putant.

variarum artium peritus (fr. 57)

57 T

Clem. Alex. Strom. 1, 4, 25, 2 Ἡσίοδος (fr. 306 M.-W.) γὰρ τὸν κιθαριστὴν Λίνον ʽπαντοίης σοφίης δεδαηκότα' (fr. 3) εἰπὼν καὶ ναύτην οὐκ ὀκνεῖ λέγειν σοφόν [laud. Hes. Op. 649].

Linus in ludibus victor (fr. 57a)

57a T

Hygin. fab. 273 (193 Marshall) duodecimo autem, Argivis quos fecit Acastus Peliae filius his ludis vicerunt ... Orpheus *(fr. 1012 II)* ... cithara, Linus Apollinis filius cantu.

Linus et Orpheus (frr. 58-59a)

de Lino et Orpheo dissentiunt auctores: Linus Orphei frater (frr. 4 et 34), vel proavus (fr. 58), vel discipulus (fr. 59), vel magister (fr. 59a) dicitur fuisse; Orpheus autem Lino carmen Sphaeram intitulatum dedicavit (fr. 77) et Linus Orphei libros habet (fr. 73) | saepe iuxta ambo laudantur quia antiquis temporibus vixerunt (frr. 7-9 et 13) – quamquam quidam contradicunt (fr. 12)–, aut philo-

56 cf. comm. ad Orph. fr. 1029; vid. et. Battegazzore-Untersteiner ad Crit. fr. 3 || **3** Orfeo **A** : Opheo **P** || **4** Museo **PA** | Persius **cod. Sangerm.** *et Iulianus p. 49*

57 2 παντοίης σοφίης Hermann : παντοίας σοφίας cod. || vid. comm. ad fr. 3

57a 2 Pelei **F**

sophi vel theologi fuerunt (frr. 46 III-52; cf. et. fr. 71 et Servium in Buc. 4, 58 [III 52, 18 Thilo-Hagen] *nam satis excesserat dicendo Linum poetam, Orphea theologum* [*Linum et Orpheum poetas theologicos* **R**]), aut in ludibus victores fuerunt (fr. 57a); ambo Christiani contemnunt (fr. 75) et Sethiani imitantur (fr. 76); dubitant utrum unus an alter quasdam res invenissent (frr. 44-45, 54-56) et doctrinae simillimae utrique tribuuntur (fr. 87); cf. et. Tzetz. in Aristoph. Ran. 1116 (1029b 15 Koster = fr. 71) εἰ γὰρ ἐν Ἅιδου νῦν ἀκριβῶς ἔγνω τὸν χορὸν πεφυκέναι, οὐκ ἂν οὕτω τὸν λόγον προήνεγκεν, ὄντων ἐκεῖσε Λίνου, ... Ὀρφέως (fr. 1076 III), ... Μουσαίου (fr. 46 II), κτλ

58 T

(I) Suda s. v. Ὅμηρος (III 525, 4 Adler), plura invenies in fr. 5 ἔστι δὲ ἡ τοῦ γένους τάξις κατὰ τὸν ἱστορικὸν Χάρακα (FGrHist 103 F 62) αὕτη· Αἰθούσης Θράισσης Λίνος, τοῦ δὲ Πίερος, τοῦ δὲ Οἴαγρος, τοῦ δὲ Ὀρφεύς (fr. 872) ‖ (II) Certamen Hom. Hes. 4 (36, 8 Wil.), plura invenies in fr. 6 Ἀπόλλωνός φασι καὶ Θοώσης τῆς Ποσειδῶνος γενέσθαι Λίνον, Λίνου δὲ Πίερον, Πιέρου δὲ καὶ νύμφης Μεθώνης Οἴαγρον, Οἰάγρου δὲ καὶ Καλλιόπης Ὀρφέα.

59 T

Nicomach. Geras. p. 266, 2 Jan, plura invenies in Orph. fr. 1099 Ὀρφεὺς δὲ ἐδίδαξε (sc. τὴν τῆς λύρας μάθησιν) Θάμυριν καὶ Λίνον· sequitur fr. 62 V).

59a T

(I) Diod. 3, 67, 2, pergit fr. 55 I τὸν δὲ Λίνον ἐπὶ ποιητικῆι καὶ μελωιδίαι θαυμασθέντα μαθητὰς σχεῖν πολλούς, ἐπιφανεστάτους δὲ τρεῖς, Ἡρακλέα (cf. frr. 61-63), Θαμύραν, Ὀρφέα (fr. 941 I). sequitur fr. 62 III ‖ (II) Suda s. v. Ὀρφεύς (III 564, 26 Adler) καί φασι μαθητὴν γενέσθαι αὐτὸν (sc. Ὀρφέα, cf. Orph. fr. 941 II) Λίνου ‖ (III) Tzetz. Ex. Il. p. 17, 9 Hermann (fr. 63a II) προσέτι δὲ (sc. Λίνος τὴν μουσικὴν ἐπαίδευσεν) Ὀρφέα.

58 **1** ἔστι – **3** Ὀρφεύς om. **W** ‖ **2** Αἰσθούσης **V**

59a **1** Λῖνον **C V** ‖ **3** Θάμυριν **C**[2sl] **V** : *Thamyris* **P Exc. Const.** | ante Ὀρφέα add. καὶ **V** | sec. quosdam auctores e Dionyso Scyt. at cf. Bethe, Quaestiones Diodoreae Mythographae, Göttingen 1887; Rusten fr. 8; vid. et. Bernabé in: Alganza Roldán et al. (edd.), ΕΠΙΕΙΚΕΙΑ. Studia Graeca in memoriam Jesús Lens Tuero, Granada 2000, 42

Linus et Musaeus

vid. 'Musaeus et Linus' in Mus. post fr. 23

Thamyridis magister (fr. 60)

60 T

(I) Diod. 3, 67, 2, plura invenies in fr. 59a I τὸν δὲ Λίνον ... μαθητὰς σχεῖν πολλοὺς ... Θαμύραν || (II) Constant. Porphyrog. De virtut. 1, 208 ὅτι Θάμυριν τὸν Λίνου μαθητὴν φύσει διαφόρωι κεχορηγημένον ἐκπονῆσαι τὰ περὶ τὴν μουσικὴν καὶ κατὰ τὴν ἐν τῶι μελωιδεῖν ὑπεροχὴν φάσκειν ἑαυτὸν τῶν Μουσῶν ἐμμελέστερον ἄιδειν || (III) Eust. in Il. p. 298, 35 αἳ καὶ τὰ κατὰ Θάμυριν μερίζονται. ἄδηλον δὲ διὰ ταῦτα καὶ ποίας ἦν ὁ Λίνος· φησὶ γὰρ ἡ ἱστορία, ὅτι ὁ ἱστορικὸς Λίνος Οἰχαλιώτης ἦν. ὅτι δὲ καὶ ἐμάνη ὁ Θάμυρις κατὰ τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν παροιμίαν, δηλοῖ ὁ ταῦτα ἱστορήσας.

Herculis magister et ab eo occisus (frr. 61-63)

de Lino Herculis magistro vid. et. Alexidis fr. 140, K.-A. (Lin. fr. 73), Theoc. 24, 105 et Eust. in Il. p. 1163, 64 (fr. 53), Tatian. Or. ad Graec. 41, 1 (73 Marc.) et Euseb. Praep. Ev. 10, 11, 28 (fr. 7 I), Chron. II 46 Schöne (fr. 9), Schol. Hom. Σ 570 c^1 (IV 557 Erbse), Eust. in Il. p. 1163, 63 (fr. 37 II-IV), Suda s. v. Λίνος (III 273, 8 Adler = fr. 54) || **icon.** de Hercule ut Lini discipulo in vasis repraesentato cf. Schmidt in: Modi e funzioni del racconto mitico nella ceramica greca, italiota ed etrusca dal VI al IV secolo a. C., Salerno 1995, 13ss; Boardman, Herakles C, LIMC IV 1 (1988) 833s (cf. 833: 'the subject of the attack on Linos is monopolised by Attic vases of about 490 to 450 B. C.')

61 T

(I) Callim. fr. 23, 5s Pf. (P. Berol. 11629 B re.)
ὡς ἄδικοι πατέρων υἱέες, ὡς σὺ λύρης

60 2 Θάμυριν **C**^{2sl} || **7** ἱστορικὸς – ἦν] cf. Steph. Byz. s. v. Οἰχαλία p. 488, 6 Mein. (fr. 16a) et adn. ad loc. || **8** μνημονευθεῖσαν παροιμίαν] sc. 298, 2 Θάμυρις μαίνεται
61 cf. Massimilla, Callimaco, Aitia, libri primo e secondo, Pisa 1996, 91 (fr. 25) et comm. 289 || **5** σὺ] sc. Hercules | prov. ὄνος λύρας ἀκούων (Diogenian. 7, 33, cf.

– ἐσσὶ] γ̣ὰρ οὐ μάλ' ἐλαφρός, ἃ καὶ Λ̣ί̣ν̣ος" οὔ σ' ἔχε λέξ[αι – ||
(II) Schol. ad loc. (p. 30 Pf.) Λίνον γ(άρ) ποτε̣ ε̣ . .

62 T

(I) Aelian. V. H. 3, 32 (57, 2 Dilts) ἔδεισε δὲ ἄρα οὗτος μὴ ὢν ἀπαίδευτος τὸ τοῦ Λίνου πάθος· τὸν γὰρ Ἡρακλῆ ὁ Λίνος ἔτι παῖδα ὄντα κιθαρίζειν ἐπαίδευσεν· ἀμουσότερον δὲ ἁπτομένου τοῦ ὀργάνου, ἐχαλέπηνε πρὸς αὐτὸν ὁ Λίνος. ὃ δὲ ἀγανακτήσας ὁ Ἡρακλῆς τῶι πλήκτρωι τοῦ Λίνου καθίκετο καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν || (II) Alcidam. Ulix. 25 (p. 32 Avezzú = 30 Muir), pergit Orph. fr. 1027 μουσικὴν δὲ (sc. πρῶτος ἐξήνεγκε) Λίνος ὁ Καλλιόπης, ὃν Ἡρακλῆς φονεύει. sequitur Mus. fr. 103 || (III) Diod. 3, 67, 2, pergit fr. 59a I τούτων δὲ τὸν μὲν Ἡρακλέα κιθαρίζειν μανθάνοντα διὰ τὴν τῆς ψυχῆς βραδυτῆτα μὴ δύνασθαι δέξασθαι τὴν μάθησιν, ἔπειθ' ὑπὸ τοῦ Λίνου πληγαῖς ἐπιτιμηθέντα διοργισθῆναι καὶ τῆι κιθάραι τὸν διδάσκαλον πατάξαντα ἀποκτεῖναι || (IV) Paus. 9, 29, 9, plura invenies in fr. 37 VI λέγεται ... ὡς ... γένοιτο ... ἕτερος Λίνος καλούμενος Ἰσμηνίου καὶ ὡς Ἡρακλῆς ἔτι παῖς ὢν ἀποκτείνειεν αὐτὸν διδάσκαλον μουσικῆς ὄντα || (V) Nicomach. Geras. p. 266, 5 Jan, pergit fr. 59 Λίνος Ἡρακλέα (sc. ἐδίδαξε), ὑφ' οὗ καὶ ἀνῃρέθη || (VI) Eust. in Il. p. 1365, 38 δοκεῖ τοίνυν ὁ Ἀχιλλεὺς Ἡρακλέος τι ὄζειν, ὃς οὐ διὰ δάκρυον, ἀλλὰ διὰ γέλωτα ἱστόρηται ἀνελεῖν τινα, καὶ οὐδὲ τῶι διδασκάλωι Λίνωι, μεμψαμένωι αὐτὸν ἐπὶ μουσικῶι κρούματι, ἀποτῖσαι ἀγαθὰ δίδακτρα || (VII) Eust. in Od. p. 1900, 24 Λίνον τε γοῦν τὸν διδάσκαλον (sc. Herculem), ἐφ' οἷς ἐχρῆν καὶ εὖ ἐκεῖνον θέσθαι, ἀνεῖλε || (VIII) Schol. Theocr. 24, 105 ap. Papyr. Antin. (𝔓[3]) ap. Gow B fol. 8[v] p. 53 Hunt-Johnson, Londinii 1930) Λίνος ὁ γραμματικός ἐστιν ὅστις ἐδίδαξε τὸν Ἡρακλέα || (IX) Tzetz. Ex. Il. p. 17, 7 Hermann, pergit fr. 55 III ὁ δέ γε Λίνος τὴν μουσικὴν Ἡρακλέα ἐπαίδευσεν, ὑφ' οὗ καὶ ἀνῃρέθη τὴν κεφαλὴν πληγείς. sequitur fr. 63a II.

Cratin. fr. 247 K.-A. et comm. ad loc.) contulit Wil. || **6** ἐσσὶ] suppl. Pf. (coll. Hymn. 1, 9, Ep. 4, 1), qui totum versum parenthesin esse coni. | 'potius γ̣ὰρ quam γε̣ρ' Pf. | de litote οὐ μάλ' ἐλαφρός ,"non levis", i. e. gravis, vehemens, periculosus', cf. Pf. ad loc. | Λ̣ί̣ν̣ο̣ς οὔ σ' ἔχε λέξ[αι coni. Wil. : λ̣ι̣ ̣ος ('λ̣ι̣ρ̣ο̣ς [vix λ̣ι̣θ̣ο̣ς] in 𝔓 fuisse videtur' Pf.) ουσεχελέξ̣ ̣ **Π**

62 cf. et. Suda s. v. ἐμβαλόντα (II 252, 14 Adler)· ὁ δὲ παῖς ὢν ἔτι, τὸν διδάσκαλον Λίνον πληγὰς αὐτῶι ἐμβαλόντα ἐν τῆι διδασκαλίαι δυσανασχετήσας καὶ οὐκ ἐθέλων ἄρχεσθαι λίθωι βαλὼν ἀπέκτεινεν, Tzetz. Chil. 2, 216 κιθάραι κτείνας (sc. Ἡρακλῆς) τινὰ μεῖραξ ὑπάρχων ἔτι || **1** μὴ ὢν ἀπαίδευτος del. Hercher : ὢν ἀπαίδευτος del. Faber || **2** πάθοι **x** | Ἡρακλῆ Hercher : Ἡρακλέα **VxΦ**|| **3** ἐπαίδευεν Hercher || **5–7** cf. comm. Avezzù ad loc. p. 82 et Muir ad loc. p. 83 || **6** Λίνος] Τέννος **Ξ** || **7** ἐφόνευεν Reiske || **7–11** vid. comm. ad fr. 59a I || **14** Λίνος δὲ **B** || **22** τὴν μουσικὴν scripsi : τὸν μουσικὸν cod.

63 T

Apollodor. Bibl. 2, 4, 9 ἐδιδάχθη δὲ Ἡρακλῆς ἁρματηλατεῖν μὲν ὑπὸ Ἀμφιτρύωνος ... κιθαρωιδεῖν δὲ ὑπὸ Λίνου. οὗτος δὲ ἦν ἀδελφὸς Ὀρφέως· ἀφικόμενος δὲ εἰς Θήβας καὶ Θηβαῖος γενόμενος ὑπὸ Ἡρακλέους τῆι κιθάραι πληγεὶς ἀπέθανεν· ἐπιπλήξαντα γὰρ αὐτὸν ὀργισθεὶς ἀπέκτεινε. cf. 1, 3, 2 Καλλιόπης μὲν οὖν καὶ Οἰάγρου, κατ' ἐπίκλησιν δὲ Ἀπόλλωνος, Λίνος, ὃν Ἡρακλῆς ἀπέκτεινε.

Pronopidae magister (fr. 63a)

de Pronopida cf. Diod. 3, 67, 4 (fr. 55 II)

63a T

(I) Tzetz. Ex. Il. p. 14, 11 Hermann ἦν δὲ ὁ Προνοπίδης οὗτος κατὰ τὸν ... Διόδωρον, συμφοιτητὴς μὲν Ὀρφέως ... μαθητὴς δὲ Λίνου, τοῦ πρώτου παρ' Ἕλλησι ποιητοῦ || (II) Tzetz. Ex. Il. p. 17, 9 Hermann, pergit fr. 62 IX {μουσικῆι} προσέτι δὲ (sc. Λίνος τὴν μουσικὴν ἐπαίδευσεν) Ὀρφέα καὶ Προνοπίδην. sequitur Mus. fr. 21 III.

alia de Lini morte (frr. 64-68)

aliter Lini, Apollinis filii, mortem enarrabant auctores: Apollo ipse eum interfecit (frr. 65-66) aut canes eum dilaceraverunt (fr. 67, et. in fr. 68 ut vid.); in fr. 64 ambigitur quis eum necaverit

64 T

(I) Ovid. Amor. 3, 9, 23s, *pergit Orph. fr. 926*
"ai Linon!" in silvis idem pater, "ai Linon!" altis

63 vid. Scarpi, comm. ad loc. || **1** δὲ] μὲν **A** || **4** ἐπιπλήξαντος **R**[a]
63a 1 Προνοπίδης scripsi : Προνα- cod.
64 (I) cf. Luck, Gnomon 35, 1963, 261; Bömer, comm. ad Ov. Met. 10, 215, pp. 70ss || **23** ai Linon! ... ai Linon! *Luck* : et linon ... et linon *(vel sim.) codd.* (et linon

dicitur invita concinuisse lyra ||
(II) Stat. Silv. 5, 5, 55-57, *pergit Orph. fr. 1000*
si busta Lini complexus Apollo
non tacuit, nimis fortasse avidusque doloris
dicar ...?

65 T

Paus. 9, 29, 6, pergit fr. 40 II καὶ (sc. λέγεται) ὡς Ἀπόλλων ἀποκτείνειεν αὐτὸν (sc. Λίνον) ἐξισούμενον κατὰ τὴν ᾠιδήν. sequitur fr. 69 V.

66 T (T 3 W.)

(I) Diog. Laert. 1, 4 (Lobo Arg. fr. 10 Garulli), pergit fr. 80 τὸν δὲ Λίνον τελευτῆσαι ἐν Εὐβοίαι τοξευθέντα ὑπ᾿ Ἀπόλλωνος. sequitur fr. 69 IV || (II) Schol. Hom. Σ 570 c^1 (IV 556 Erbse), pergit fr. 1 II ἡ δὲ περὶ τὸν Λίνον ἱστορία καὶ παρὰ Φιλοχόρωι ἐν τῆι ἐνάτηι καὶ δεκάτηι (FGrHist 328 F 207) καὶ παρὰ Μελανιππίδηι (fr. 10 Page, PMG 766) ... [vid. fr. 77 I] ὁ δὲ Φιλόχορος ὑπ᾿ Ἀπόλλωνός φησιν αὐτὸν ἀναιρεθῆναι, ὅτι τὸν λίνον καταλύσας πρῶτος χορδαῖς ἐχρήσατο εἰς τὰ ὄργανα. sequitur fr. 69 II || (III) Schol. Hom. Σ 570 c^2/d^2 (IV 557 Erbse), pergit fr. 1 II ἡ δὲ κατὰ τὸν Λίνον ἱστορία παρὰ Φιλοχόρωι (FGrHist 328 F 207) ἱστόρηται· φασὶ γὰρ ὅτι τὸ πρῶτον ἀντὶ χορδῶν λίνωι ἐχρῶντο πρὸς τὴν κιθάραν. ὁ δὲ ἥρως οὗτος ὁ Λίνος καταλύσας τὸ λίνον πρῶτος χορδαῖς ἐχρήσατο καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἀνηιρέθη. sequitur fr. 69 I || (IV) Schol. Hom. Σ 570 d^1 (IV 557 Erbse) λίνον· ... Ἀρίσταρχος ὄνομα ὕμνου ἐπὶ Λίνωι τῶι ἥρωϊ. ἔστι δὲ οὗτος ᾠιδῆς εὑρετὴς Οὐρανίας υἱός, ὃν ἀνεῖλεν Ἀπόλλων, ἐπεὶ τὸ λίνον καταλύσας χορδαῖς ἔτεινεν ὄργανον. cf. c^2/d^2 (IV 557 Erbse) || (V) Eust. in Il. p. 1163, 58, pergit fr. 77 II Φιλόχορος δὲ (FGrHist 328 F 207) ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἀναιρεθῆναι τὸν Λίνον φησί, διότι πρῶτος τὸν λίνον καταλύσας χορδῆι ἐχρήσατο εἰς μουσικῆς

... edidit **ENOX**) : aelinon ... aelinon *Scaliger, Heinsius* || **24** *om.* **P** *(add. man. rec. i. r.)* | invicta **P** *cett. praeter* **X** : in lyra **Y** || **(II) 57** dicor **M**

66 3 τὸν Maass : τὸ **T** || **4** Φιλοχόρωι] Φιλοξένωι dub. Jac. | ἐνάτηι καὶ δεκάτηι Erbse : ιθ´ **T** : Ἀτθίδι Boeckh ('audacious, though perhaps not impossible' Jac.) : θ´ Müller (vid. Jac. ad loc., III b Suppl., 1954, 572) || **6** ὅτι τὸν λίνον – **7** ὄργανα] 'the invention consists in the χορδαί, strings of gut presumably for the lyre which replaced flaxen threads' Jac. 573 || **8** Λῖνον **C** || **14** ἐνέτεινεν Eust., 'fortasse rectius'

ὄργανον. sequitur fr. 69 III || (VI) Eust. in Il. p. 1164, 2, pergit fr. 1 IV ἄλλοι δὲ τὰ κατὰ τὸν Λίνον οὕτω συντομώτερον φράζουσιν. ἄγροικος νεανίας ὁ Λίνος, ᾠδῆς τινος εὑρετής, Οὐρανίας υἱός, ὃν ἀνεῖλεν Ἀπόλλων, ἐπεὶ τὸ λίνον καταλύσας χορδαῖς ἐνέτεινεν ὄργανον.

67 T

(I) Cono ap. Phot. Bibl. 186, 133b 29 (III 16 Henry) = FGrHist 26 F 1 (XIX), pergit fr. 27 I καί ποτε οἱ τῆς ποίμνης κύνες διέσπασαν αὐτόν. ἡ δὲ ὑπερπαθήσασα κατάφωρος γίνεται καὶ τῶι πατρί, καὶ δικάζει αὐτῆι θάνατον, πεπορνεῦσθαι καὶ καταψεύδεσθαι αὐτὴν Ἀπόλλωνος οἰηθείς. sequitur fr. 72 || (II) Stat. Theb. 1, 570-590

nostri tecta haud opulenta Crotopi
attigit (*sc*. Phoebus). huic primis et pubem ineuntibus annis
mira decore pio servabat nata penates
intemerata toris. felix, si Delia numquam
furta nec occultum Phoebo sociasset amorem!
namque ut passa deum Nemeaei ad fluminis undam,
bis quinos plena cum fronte resumeret orbes
Cynthia, sidereum Latonae feta nepotem
edidit; ac poenae metuens – neque enim ille coactis
donasset thalamis veniam pater – avia rura
eligit ac natum saepta inter ovilia furtim
montivago pecoris custodi mandat alendum.
…
sed fata nec illum 586
concessere larem; viridi nam caespite terrae
proiectum temere et patulo caelum ore trahentem
dira canum rabies morsu depasta cruento
dissicit. ||

(III) Schol. Ovid. Ibim 480 (p. 133 La Penna) **P** Psamathe, Crotopi filia fuit, quae de Apolline filium, s. Linum, habuit, quem canes comederunt. **B** Linum, nepotem Crotopi, filium Psamathes et Phoebi, a canibus dilaceratum tangit, quod dicit Statius *(cf. II)*. **G** Linum, filium Apollinis a pastoribus nutritum et a canibus devoratum. **C** Apollo, victo Pythone serpente, venit ad domum Crotopi, s.

Erbse || **18** ἄλλοι – **19** φράζουσιν] cf. Van der Valk, Researches on the Text and Scholia of the Iliad, Leiden I 1964, 153s

67 (I) vid. Jac. ad loc. || **2** αὐτό **M** || **3** καὶ[1] om. **M** || **(II) 571** et pubem ineuntibus] ac pubescentibus **δD** *a.c.* || **572** pios *Bentley* || **575** Nemeaei *edd.* : Nemaei *cod.* || **578** poena **P** *a.c.* : poenam *Baehrens* || **587** viridis **KQSTδ** || **(III) 1** Amate cec̃opi **P** || **2** Limum **P** || **3** Psammatis **a** : Psamacis **B** || **3** dilacerаū **B** || **5** devicto **F** | Phitone **CD** :

ad filiam nomine Salmacem, quae domum custodiebat, et cum ea concumbens genuit filium Linum, quem ipsa pastori cuidam commendavit ad nutriendum; quem incaute depositum sui canes comederunt, ut dicit Statius. **Z** Crotopus rex habuit quandam filiam, cui Apollo, devicto Pythone, lotis manibus accedens, generavit Linum, quem traditum pastoribus custodiendum canes dilaceraverunt vel quem ipse avus dedit canibus. *Conradus* Linus, nepos Crotopi, regis Argivorum, a matre propria, quam Apollo stupraverat, pastori missus ad alendum, a canibus dilaceratur. **C**$_1$ Apollo genuit Linum de Tropiade, filia regis Atropi, qui a canibus dilaceratus est, dum cum opilione inter oves pergeret || (IV) Schol. D Σ 570 (II 178, 1 Dind.) ἢ Λίνον δ' ὑπὸ καλὸν ἄειδεν, ἀντὶ τοῦ, τὴν ἐπὶ Λίνωι τῶι Ἀπόλλωνος παιδὶ ὠιδὴν ὄντι νηπίωι, καὶ ὑπὸ κυνῶν ποιμενικῶν διασπασθέντι, πρώτην ᾀσθεῖσαν.

68 T

(I) Callim. fr. 26 Pf. (P. Ryl. 13 col. II)

. . . .

Ἀρνεῖος μ[

Phetonte **F** || **5** s. – **6** Salmacem *om.* **CF** || **7** quem – nutriendum *om.* **D** || **8** Cicpias (o *supra* c *script.*) **Z** || **9** Phitone **Z** || **11** Crothopii *Conradus* | Argiourum *Conradus* || **12** quia Appollo *Conradus* || **13** dilaceatur *Conradus* || **15** Λίνον scripsi : Λῖνον cod.

68 de re cf. Paus. 1, 43, 7 ἔστι δὲ Μεγαρεῦσι καὶ Κοροίβου τάφος· τὰ δὲ ἐς αὐτὸν ἔπη κοινὰ ὅμως ὄντα τοῖς Ἀργείων ἐνταῦθα δηλώσω. ἐπὶ Κροτώπου λέγουσιν ἐν Ἄργει βασιλεύοντος Ψαμάθην τὴν Κροτώπου τεκεῖν παῖδα ἐξ Ἀπόλλωνος, ἐχομένην δὲ ἰσχυρῶς τοῦ πατρὸς δείματι τὸν παῖδα ἐκθεῖναι· καὶ τὸν μὲν διαφθείρουσιν ἐπιτυχόντες ἐκ τῆς ποίμνης κύνες τῆς Κροτώπου, Ἀπόλλων δὲ Ἀργείοις ἐς τὴν πόλιν πέμπει Ποινήν. ταύτην τοὺς παῖδας ἀπὸ τῶν μητέρων φασὶν ἁρπάζειν, ἐς ὃ Κόροιβος ἐς χάριν Ἀργείοις φονεύει τὴν Ποινήν. φονεύσας δὲ – οὐ γὰρ ἀνίει σφᾶς δεύτερα ἐπιπεσοῦσα νόσος λοιμώδης – Κόροιβος ἑκὼν ἦλθεν ἐς Δελφοὺς ὑφέξων δίκας τῶι θεῶι τοῦ φόνου τῆς Ποινῆς, Anth. Pal. 7, 154 κοινὸν ἐγὼ Μεγαρεῦσι καὶ Ἰναχίδαισιν ἄθυρμα / ἵδρυμαι, Ψαμάθης ἔκδικον οὐλομένης· / εἰμὶ δὲ Κὴρ τυμβοῦχος, ὁ δὲ κτείνας με Κόροιβος, / κεῖται δ' ὧδ' ὑπ' ἐμοῖς ποσσὶ διὰ τρίποδα· / Δελφὶς γὰρ φάμα τόδ' ἐθέσπισεν, ὄφρα γενοίμαν / τᾶς κείνου νύμφας σῆμα καὶ ἱστορίης, cf. et. Pf. et Brioso (p. 151s) ad loc. || **(I)** cf. Massimilla, Callimaco, Aitia, libri primo e secondo, Pisa 1996, 98s (fr. 30) et comm. 303ss || **1** μ[ὴν suppl. Körte : contra metrum, sec. Pf. (repugnavit Massimilla 303) : ']μήν vel μείς ... prob. alio loco' Pf. | de mense Arneo cf. Conon. (vid. infra Lin. fr. 72), Schwyzer, Dial. Gr. ex. 90, 3 (Arg., saec. III a. C. n.), SEG 3, 213, 3 (Mycen., saec. III a. C. n.), et prob. SEG 16, 249 (Arg., saec. III a. C. n.) || **2** Ἀρνῆιδας vel Ἀρνεΐδας Wil. : αρνηδας **Π** | 'feste degli agnelli' Massimilla 303 || **3** 'sc. Linus, vel. Line, si θάνες' Pf. || **5** et **8** suppl. Wil. e Schol. Pind. Nem. 2, 1 ||

ʼΑρνῆιδας[
        καὶ θάνε̣ [
τοῦ μενα[
        καὶ τὸν ἐπ˪ὶ ῥάβδωι μῦθον ὑφαινόμενον
ἀνέρες ε[
        πλαγκτὺν[
ἠνεκὲς ἀε̣˪ίδω δειδεγμ̣ένος
        ουδεμενα[
νύμφης αι[
        παιδοφόνῳ[
ἦκεν ἐπʼ ʼΑρ[γείους
        ἥ σφεων[
μητέρας ˪ἐξεκένωσεν, ἐκούφισθεν δὲ τιθῆναι
        οὐχ οὕτω[
ʼΆργος ἀνα[

‖ (II) Callim. fr. 27 Pf. (Stob. IV 24, 46, Et. Gen. B s.v. ἐνιαυθμός, Et. M. 342, 35)

ἄρνες τοι, φίλε κοῦρε, συνήλικες, ἄρνες ἑταῖροι

5 ῥάβδων **P** | ‘si riferisce all’attività dei rapsodi’ Massimilla 303 ‖ **8** δειδεγμ̣ένος Bentley : δεδειγμένος **P** : δεδεγμένος cett. | ‘dato il participio maschile, il soggetto qui non è la Musa, ma presumibilmente il poeta stesso ... la frase esprime efficacemente il criterio callimacheo di continuità, che ... consiste ... nella connessione di materiali narrativi diversi in un’unica opera’ Massimilla 303 ‖ **9** οὐδʼ ἔμεναι vel οὐδὲ μὲν α[, ut v. 4, Hunt ‖ **10** νύμφης] i. e. Psamathes ‖ **11** παιδοφόνῳ] ‘maior pars litt. ω deest, tamen nil aliud legendum’ ... ,vix de Ποινῆι aut de canibus παιδοφόνω[ν, sed de Crotopo, cui ut filiae interfectori Apollo irascitur’ Pf., cf. Massimilla 304 ‖ **12** suppl. Wil. et Körte, cf. supra Paus. 1, 43, 7; cf. et. Anth. Pal. l. laud., 3 Κήρ, et alios locos laud. a Pf. ad loc. ‖ **13** ‘probabilmente si tratta di Ποινή/Κήρ, che rapisce i loro (cioè degli Argivi...) bambini’ Massimilla 304 ‖ **14** suppl. Wil. et Körte e Gramm. de barbarismo ad calcem [Ammonii] de diff. adf. voc. ed. Valckenaer p. 197 et Greg. Cor. Schol. in Hermog. Rhet. Gr. VII 1133 Walz | ἐξεκένωσεν, ἐκούφισθεν δὲ τιθῆναι Bergk : ἐξεκένωσαν, ἐκούφισσαν δὲ τιθήνας Gramm. De barbarismo | ἐκουφίσθησαν Greg. Cor. : corr. Bernhardy | ‘ Ποινή/Κήρ desolò le madri, cioè le privò dei piccoli figli; a causa del mostro, le nutrici furono allegirite, cioè non dovettero più allattare i neonati’ Massimilla 304 ‖ **15** οὐχ οὕτω [κουφισθήσεσθαι ἐλπίσασαι vel sim. tempt. Wil. ‖ **(II)** cf. Massimilla 97s (fr. 28) et comm. 302 | de Lino primus interpretatus est Hecker, Comm. crit. de Anthol. 1843, 199, qui contulit Stat. Theb. 1, 580ss (cf. fr. 67 II) | ‘fort. ante fr. 26 hoc distichon ponendum est, at de structura huius fabulae nihil constat’ Pf. ‖ **1** κοῦρε, συνήλικες Gaisford et Wernicke : κουρέου (κουρεου **S** : κουρεοῦ **A**) νήλικες Stob. | συνήλικες] ‘gli agnelli crebbero insieme a Lino’ Massimilla 302 | ἑταῖροι Gesner : ἕτεροι **SM** : ἑτέροι **A** : ἑτάροι **Trincav.** ‖

ἔσκον, ἐνιαυθμοὶ δ' αὐλία καὶ βοτάναι.
|| (III) Callim. fr. 28 Pf. (Apoll. Dysc. de Synt. 99)
τόν σε Κροτωπιάδην

funus et epitaphia (frr. 69-70)

69 T

(I) Schol. Hom. Σ 570 c²/d² (IV 558 Erbse), pergit fr. 66 III φασὶ δὲ αὐτὸν ἐν Θήβαις ταφῆναι καὶ τιμηθῆναι θρηνώδεσιν ᾠδαῖς, ἃς λινωιδίας ἐκάλεσαν. ἔστι δὲ μέλος θρηνητικὸν ὁ λίνος μετ' ἰσχνοφωνίας ἀιδόμενος. ἆρα οὖν ὁ νεανίας διὰ τῆς μιμήσεως ταύτης τὰ κατὰ τὸν Λίνον ᾖιδεν; ἐθρηνεῖτο γὰρ οὗτος παρὰ τῶν Μουσῶν οὕτως· 'ὦ Λίνε, θεοῖσι τετιμημένε, σοὶ γὰρ πρώτωι μέλος ἔδωκαν ἀθάνατοι ἀνθρώποισι φωναῖς λιγυραῖς ἀεῖσαι. Φοῖβος δέ σε κότωι ἀναιρεῖ, Μοῦσαι δέ σε θρηνέουσιν.' ἡ δὲ ὑπό περιττεύει || (II) Schol. Hom. Σ 570 c¹ (IV 556 Erbse), pergit fr. 66 II φασὶ δὲ αὐτὸν ἐν Θήβαις ταφῆναι καὶ τιμᾶσθαι ὑπὸ ποιητῶν ἐν θρηνώδεσιν ἀπαρχαῖς. ἐπιγραφή ἐστιν ἐν Θήβαις (Carm. Pop. 34 Page PMG 880)

'ὦ Λίνε, πᾶσι θεοῖσι τετιμένε, σοὶ γὰρ ἔδωκαν
ἀθάνατοι πρώτωι μέλος ἀνθρώποισιν ἀεῖσαι
ἐν ποδὶ δεξιτερῶι· Μοῦσαι δέ σε θρήνεον αὐταὶ
μυρόμεναι μολπῇσιν, ἐπεὶ λίπες ἡλίου αὐγάς'.

2 ἐνηρυθμοὶ (ἐνερυθνοῖ **A**) δαύλια (δαυλία **SM**) καὶ Stob. : ἐνιαυθμοὶ αἱ ὑλικαὶ Et. Gen. : οἱ δὲ λε αἱ (ε supra lin.) λικαὶ Et. M. **DP** | δ' αὔλια καὶ Bentley | αὐλία scrips. Pf. || **(III)** cf. Massimilla 98 (fr. 29) et comm. 302 | 'Linus filius Crotopi filiae ... poeta Linum alloquitur, ut fr. 27, prob. de morte pueri post 27 et ante 26' Pf., qui de constructione τόν σε optime disseruit

69 3 'fort. ἀιδόμενον' Erbse || **3–4** ἆρα (Bekker : ἄρα **BE³**) οὖν ὁ νεανίας] ὁ νεανίας οὖν ἄρα **E⁴** || **5** παρὰ τῶν Μουσῶν] cf. Maass, Herm. 23, 1888, 305ss || **5–7** vid. infra || **7** θρηνοῦσιν **E⁴** || **11–14** et. tradit Eust. (vid. [III]) | 'pro his verbis genuinis ea, quae auctor hyparchetypi **b** finxit [quod vide in (I)], miro modo tantopere amplexus est Page, ut in textum reciperet; at vide E. Maass, Herm. 23, 1888, 303; Valk I 154' Erbse; cf. Preger, Inscr. Graec. Metr., Leipzig 1891, 18 || **11** πάντα θεοῖσι τετιμένε Eust. (III) : πᾶσι θεοῖς τετιμημένε Jac. || **12** πρῶτοι **T** | ἀείδειν Eust. (III) || **14** μολπήϊσιν **T** | ἠελίου **T** || **15** ἄλλως in mg. **T** (ante sch. V) || **16–19** 'constatiamo che

ἄλλως (Lobo Arg., Suppl. Hell. 506 et 507 Lloyd-Jones–Parsons)
῾κρύπτω τὸν θεὸν ἄνδρα Λίνον, Μουσῶν θεράποντα
< >’
῾τὸν πολυθρήνητον Λίνον Αἴλινον· ἥδε πατρῴα
Φοιβείοις βέλεσιν γῆ κατέχει φθίμενον’.

καὶ ῾Ησίοδος· [sequitur fr. 2] ‖ (III) Eust. in Il. p. 1163, 59, pergit fr. 66 V ἐτάφη δὲ ἐν Θήβαις καὶ ἐτιμᾶτο ὑπὸ τῶν ποιητῶν θρηνώδεσιν ἀπαρχαῖς, εἰς ὃν καὶ ἐπίγραμμά ἐστι τοιοῦτον· [laud. versus supra (II) laudatos] καὶ ῾Ησίοδος· sequitur fr. 2 ‖ (IV) Diog. Laert. 1, 4 (Lobo Arg. fr. 10 Garulli), pergit fr. 66 I καὶ αὐτῶι ἐπιγεγράφθαι (Anth. Pal. 7, 616 = Lobo Arg. Suppl. Hell. 505 Lloyd-Jones–Parsons):

ὧδε Λίνον Θηβαῖον ἐδέξατο γαῖα θανόντα,
Μούσης Οὐρανίης υἱὸν ἐυστεφάνου.

(V) Paus. 9, 29, 7, pergit fr. 65 ἀποθανόντος δὲ τοῦ Λίνου τὸ ἐπ’ αὐτῶι πένθος διῆλθεν ἄρα καὶ ἄχρι τῆς βαρβάρου πάσης.

70 T (T 6 W.)

(I) Paus. 2, 19, 8 τάφοι δέ εἰσιν (sc. Argis ἐν τῶι ’Απόλλωνος ἱερῶι Λυκίου) ὁ μὲν Λίνου τοῦ ’Απόλλωνος καὶ Ψαμάθης τῆς Κροτώπου, τὸν δὲ λέγουσιν εἶναι Λίνου τοῦ ποιήσαντος τὰ ἔπη ‖ (II) Paus. 9, 29, 8 Πάμφως δέ, ὃς ’Αθηναίοις τῶν ὕμνων ἐποίησε τοὺς ἀρχαιοτάτους, οὗτος ἀκμάζοντος ἐπὶ τῶι Λίνωι τοῦ πένθους Οἰτόλινον ἐκάλεσεν αὐτόν. Σαπφὼ δὲ ἡ Λεσβία (fr. 214 Voigt) τοῦ Οἰτολίνου τὸ ὄνομα ἐκ τῶν ἐπῶν τῶν Πάμφω μαθοῦσα ῎Αδωνιν ὁμοῦ καὶ Οἰτόλινον ᾖσεν. Θηβαῖοι δὲ λέγουσι παρὰ σφίσι ταφῆναι τὸν Λίνον, καὶ ὡς μετὰ τὸ πταῖσμα τὸ ἐν Χαιρωνείαι τὸ ῾Ελληνικὸν Φίλιππος ὁ

né nel contesto, né nei versi vi sono indizi significativi di una derivazione dal Περὶ ποιητῶν di Lobone’ Garulli, Il Περὶ ποιητῶν di Lobone di Argo, Bologna 2004, 116; cf. 110ss. ‖ **16** cf. Preger, Inscr. Graec. Metr., Leipzig 1891, 248, κρύπτω in initio lineae **T** : idem sch. continuari vidit Jac. | ‘hunc hexametrum a disticho sequente segregandum esse perspexit Spitzner, Exc. XXIX p. LXV; cf. Preger ad l.: “Pars epitaphii in Linum Lobonis more confecit”’ Erbse | ut primum versum distichi edd. Lloyd-Jones–Parsons ‖ **18–19** cf. Preger, Inscr. Graec. Metr., Leipzig 1891, 240 ‖ **18** Αἴλινον] αἲ λίνον Bekker, Preger | Αἴλινον. ἡ δὲ Maas (‘improbabiliter’ Erbse) ‖ **19** Φοιβείοις βέλεσιν Bekker : Φοιβίοις βελέεσι **T** (Φοιβίοις βελέσσι **V**) ‖ **26** ἥδε Planudea ‖ **27** ἰοστεφάνου dub. Stadtmüller, cf. Garulli 123ss

70 5 Οἰτόλινον Sylburg : οἱ τὸν λίνον **β**, itidem infra ‖ **7** παρὰ] περὶ **F** ‖ **8** Χαιρωνείαι edd. : Χερωνία **β** | τοῦ ῾Ελληνικοῦ Hitztig ‖ **9–10** κομίσει **β** ‖ **12** ἦν] ἢ **β** ‖ cf.

Ἀμύντου κατὰ δή τινα ὄψιν ὀνείρατος τὰ ὀστᾶ ἀνελόμενος τοῦ Λίνου κομίσειεν ἐς Μακεδονίαν· 9 ἐκεῖνον μὲν δὴ αὖθις ἐξ ἐνυπνίων ἄλλων ὀπίσω τοῦ Λίνου τὰ ὀστᾶ ἐς Θήβας ἀποστεῖλαι, τὰ δὲ ἐπιθήματα τοῦ τάφου, καὶ ὅσα σημεῖα ἄλλα ἦν, ἀνὰ χρόνον φασὶν ἀφανισθῆναι. sequitur fr. 37 VI (et 14 V).

apud inferos (fr. 71)

71 T

Tzetz. in Aristoph. Ran. 1116 (1029b 15 Koster) εἰ γὰρ ἐν Ἅιδου νῦν ἀκριβῶς ἔγνω τὸν χορὸν πεφυκέναι, οὐκ ἂν οὕτω τὸν λόγον προήνεγκεν, ὄντων ἐκεῖσε Λίνου, Θαμύριδος, Ὀρφέως (fr. 1076 III), Ὁμήρου, Ἡσιόδου, Μουσαίου (fr. 46 II), Ἀναξαγόρου, Ἐμπεδοκλέους, τῶν ἄλλων ἁπάντων, ʽὧν ὁ κόσμος οὐκ ἔστιν ἀντάξιος’.

cultus (frr. 72-72a)

cf. et. Callim. frr. 26-28 Pf. (Lin. fr. 68, ubi Lini fabula plane αἴτιον Arneïdis festi Argivi est, et Paus. 1, 43, 7 in app. crit. eiusdem fragmenti)

72 T

Cono ap. Phot. Bibl. 186, 133b 32 (III 16 Henry) = FGrHist 26 F 1 (XIX), pergit fr. 67 I Ἀπόλλων δὲ τῶι τῆς ἐρωμένης φόνωι χολωθεὶς λοιμῶι κολάζει τοὺς Ἀργείους καὶ χρωμένοις ὑπὲρ ἀπαλλαγῆς Ψαμάθην ἀνεῖλε καὶ Λίνον ἱλάσκεσθαι. οἱ δὲ τά τε ἄλλα ἐτίμησαν αὐτοὺς καὶ γύναια ἅμα κόραις ἔπεμπον θρηνεῖν Λίνον· αἱ δὲ θρήνους ἀντιβολίαις μιγνῦσαι τάς τε ἐκείνων καὶ τὰς σφετέρας ἀνέκλαιον τύχας. καὶ οὕτως ἦν ἐκπρεπὴς ὁ ἐπὶ Λίνωι θρῆνος, ὡς ἀπ’ ἐκείνων καὶ τοῖς ἔπειτα ποιηταῖς παντὸς πάθους παρενθήκη Λίνος ᾄδεται. μῆνά τε ὠνόμασαν Ἀρνεῖον ὅτι ἀρνάσι Λίνος συνανετράφη· καὶ θυσίαν ἄγουσι καὶ ἑορτὴν Ἀρνίδα, κτείνοντες ἐν ἐκείνηι τῆι ἡμέραι καὶ κυνῶν ὅσους ἂν εὕρωσι· καὶ οὐδ’ οὕτως ἐλώφα τὸ κακόν, ἕως Κρότωπος κατὰ χρησμὸν ἔλιπε τὸ Ἄργος καὶ κτίσας πόλιν ἐν τῆι Μεγαρίδι καὶ Τριποδίσκιον ἐπικαλέσας κατῴκησεν.

Häußler, Rh. Mus. 117, 1974, 11 et 13

71 cf. Koster comm. ad loc.

72 7 ‘ἀπ’ ἐκείνου?’ Jac. ‖ **8** ἀρνάσι e ἄρσι **A²** ‖ **9** ἐν om. **ς** ‖ **10** Κρότωπος] Κόροιβος Welcker

72a T

Paus. 9, 29, 6 de Helicone monte ταύτης τε (sc. Εὐφήμης) οὖν εἰκὼν καὶ μετ' αὐτὴν Λίνος ἐστὶν ἐν πέτραι μικρᾶι σπηλαίου τρόπον εἰργασμένηι· τούτωι κατὰ ἔτος ἕκαστον πρὸ τῆς θυσίας τῶν Μουσῶν ἐναγίζουσι. vid. quae sequuntur in frr. 21 I et 26 IV.

auctores de Lino (frr. 73-74)

fabulas 'Linus' intitulatas scripserunt Alexis (fr. 73) et Achaeus (fr. 74); de Lino ut vid. et. agit Anaxandr. Ἡρακλῆς (fr. 16 K.-A.)

73 T

Athen. 4, 164b ὅτι δ' ὑμεῖς οἱ φιλόσοφοι περὶ τὰ δεῖπνα ἀεὶ τὸν νοῦν ἔχετε ... δῆλον ἐξ ὧν καὶ Ἄλεξις ἐν τῶι ἐπιγραφομένωι Λίνωι ἱστορεῖ. ὑποτίθεται δὲ τὸν Ἡρακλέα παρὰ τῶι Λίνωι παιδευόμενον καὶ κελευσθέντα ἀπὸ βιβλίων πολλῶν παρακειμένων λαβόντα ἐντυχεῖν. ἐκεῖνος δ' ὀψαρτυτικὸν λαβὼν βιβλίον ἐν χεροῖν περισπουδάστως ἐκράτει. λέγει δὲ οὕτως ὁ Λίνος (Alexis fr. 140, K.-A., cf. Orph. fr. 1018):

(Λι.) βιβλίον
ἐντεῦθεν ὅ τι βούλει προσελθὼν γὰρ λαβέ,
ἔπειτ' ἀναγνώσει πάνυ γε διασκοπῶν
ἀπὸ τῶν ἐπιγραμμάτων ἀτρέμα τε καὶ σχολῆι.
Ὀρφεὺς ἔνεστιν, Ἡσίοδος, τραγωιδίαι,
Χοιρίλος, Ὅμηρος. Ἐπίχαρμος· συγγράμματα
παντοδαπά. δηλώσεις γὰρ οὕτω τὴν φύσιν
ἐπὶ τί μάλισθ' ὥρμηκε. (Ηρ.) τουτὶ λαμβάνω.

72a 2 μικροῦ Schubart

73 'ad Λίνον sunt qui referant et. fr. 156 et 300' K.-A. | cf. comm. ad Orph. fr. 1018 || (Athen.) **4** ἓν ἐντυχεῖν Cobet ms. (teste Peppink, Obs. p. 30) : fort. ἕν τι κρατεῖν Kaibel || **5** ἐκράτει] fort. ἐνέτυχεν Kaibel || (Alexis) **1** βιβλίον Musurus : βυβλ. **A** || **2** γὰρ λαβέ] παῖ, λαβέ Jacobs : παράλαβε Scaliger : λαμβάνε Hirschig || **6** Ἐπίχ., Ὅμ., Χοιρ. Scaliger | Χοιρίλος] test. dub. 12, vid. adn. ad loc. | Ἐπίχαρμος] T 17 K.-A. | Ἐπίχαρμος· συγγράμματα] Αἰσχύλος, συγγρ. Erfurdt : ἔστ' Ἐπίχαρμος, γράμματα Hermann ap. Dind. : εἶτ' Ἐπίχαρμος, γράμματα Cobet : οὑπίχαρμος, γράμματα Schmidt (coll. Men. fr. 838 K.-A. et Plat. Gorg. 505e) || **8** ὥρμηκε Mei-

(Λι.) δεῖξον τί ἐστι πρῶτον. (Ηρ.) ὀψαρτυσία,
ὥς φησι τοὐπίγραμμα. (Λι.) φιλόσοφός τις εἶ,
εὔδηλον, ὃς παρεὶς τοσαῦτα γράμματα
Σίμου τέχνην ἔλαβες. (Ηρ.) ὁ Σῖμος δ' ἐστὶ τίς;
(Λι.) μάλ' εὐφυὴς ἄνθρωπος. ἐπὶ τραγωιδίαν
ὥρμηκε νῦν καὶ τῶν μὲν ὑποκριτῶν πολὺ
κράτιστός ἐστιν ὀψοποιός, ὡς δοκεῖ
τοῖς χρωμένοις, τῶν δ' ὀψοποιῶν ὑποκριτής
* * *
(Λι.) βούλιμος ἐσθ' ἄνθρωπος. (Ηρ.) ὅ τι βούλει λέγε·
πεινῶ γάρ, εὖ τοῦτ' ἴσθι.

74 T

ATHEN. 15, 668a, de cottabi ludo Ἀχαιὸς δ' ἐν Λίνωι περὶ τῶν Σατύρων λέγων φησίν (ACHAEUS TrGF 20 F 26)·

ῥιπτοῦντες ἐκβάλλοντες ἀγνύντες, τί μ' οὐ
λέγοντες· ὦ κάλλιστον Ἡρακλεί‹διον›
λάταξ

τοῦτο δὲ 'λέγοντες' παρ' ὅσον τῶν ἐρωμένων ἐμέμνηντο, ἀφιέντες ἐπ' αὐτοῖς τοὺς λεγομένους κοσσάβους || unde Schol. Aristoph. Pac. 1244.

Linum contemnunt Christiani (fr. 75)

at eum θεόλογον (theologum) et. vocant, cf. frr. 13 II, 48 I et III, 50 I

neke : ὥρμησε **A (CE)** : ὁρμᾶι σε Luppe || **9** ὅ τι Kock || **11** τοιαῦτα Hirschig || **12** Σίμου ... Σῖμος Dind. : σιμοῦ ... σιμὸς **A** | vid. Simus 438 O'Conn. || post **16** lac. ind. Jacobs || **17** ἐσθ' ἄνθρωπος Jacobs : ἐστ' ἄνθρωπος **ACE** : οὐκ ἄνθρωπος Wil. ap. Kaibel

74 (Achaeus) **1** τί μου **A** || **2–3** Ἡρακλεί‹διον› / λάταξ Methner : Ἡρακλεῖ λάταξ cod.

75 T (T 7 W)

(I) ORIGEN. c. Cels. 1, 18 εἴποιμεν δ' ἂν προκαλούμενοι βίβλους βίβλοις παραβάλλεσθαι ὅτι φέρε, ὦ οὗτος, τὰ Λίνου καὶ Μουσαίου (fr. 42) καὶ Ὀρφέως (fr. 1022, ubi plura invenies) ποιήματα καὶ Φερεκύδου τὴν γραφὴν καὶ συνεξέταζε τοῖς Μωϋσέως νόμοις ‖ (II) EUSEB. Praep. ev. 10, 4, 10 συνομολογοῦσί γε τοι Ἕλληνες αὐτοὶ μετά γε Ὀρφέα (fr. 888 II) Λίνον τε καὶ Μουσαῖον (fr. 49 III), οἳ δὴ πάντων μάλιστα θεολόγων παλαιότατοί τε καὶ πρῶτοι κατῆρξαν αὐτοῖς τῆς πολυθέου πλάνης κτλ, plura invenies in fr. 50 II ‖ (III) ORIGEN. c. Cels. 1, 16 καὶ Λίνου μέν, ὃν προέταξεν ὧν ὠνόμασεν ὁ Κέλσος, οὔτε νόμοι οὔτε λόγοι φέρονται ἐπιστρέψαντες καὶ θεραπεύσαντες ἔθνη.

Sethiani imitantur (fr. 76)

76 T (T 9 W.)

HIPPOL. Ref. 5, 20, 4 ἔστι δὲ αὐτοῖς (sc. Sethianis) ἡ πᾶσα διδασκαλία τοῦ λόγου ἀπὸ τῶν παλαιῶν θεολόγων, Μουσαίου (fr. 43) καὶ Λίνου καὶ τοῦ τὰς τελετὰς μάλιστα καὶ τὰ μυστήρια καταδείξαντος Ὀρφέως (fr. 532 I). ... τίς ὁ κατὰ τοὺς Σηθιανοὺς λόγος, καὶ ὅτι ἀπὸ τῶν καθ' Ἕλληνας σοφῶν κλεψιλογήσαντες Μουσαίου καὶ Λίνου καὶ Ὀρφέως τὸ δόγμα ἑαυτῶν συνεκάττυσαν.

Orpheus carmen 'Sphaera' intitulatum Lino dedicavit (fr. 77)

77 T

(I) SCHOL. Hom. Σ 570 c[1] (IV 556 Erbse) quae praecedunt et sequuntur vid. in fr. 66 II ἥ τε καλουμένη Σφαῖρα ποίημά ἐστιν εἰς τὸν Λίνον, ἀναφέρεται δὲ εἰς Ὀρφέα (fr. 408 I) ‖ (II) EUST. in Il. p. 1163, 56, pergit fr. I III φασὶ γὰρ οἱ παλαιοὶ ποιημάτιόν τι ἐπὶ τῶι Λίνωι εἶναι, ὃ Σφαῖρα μὲν καλεῖται, εἰς Ὀρφέα δὲ ἀναφέρεται (fr. 408 II). sequitur fr. 66 V.

75 cf. fr. 49 ‖ **3** Φερεκύδου τὴν γραφὴν] cf. Schibli p. 3s adn. 8 ‖ **5** αὐτοὶ om. **BH** | Λῖνον **ON** | τε om. **BN** ‖ **6** δὴ om. **BN** | μάλιστα πάντων **BN** ‖ **8** ὧν om. **A** (ὡ ζτ mg **A²**) : ἐν οἷς **V²** edd. | ὧν ὠνόμασεν] ἐν οἷς ὀνόμασιν **M** p.c.

76 cf. Orph. fr. 532 et comm. ad loc. ‖ **2** ἀπὸ ed. Gott. : ὑπὸ **P** ‖ **3** μάλιστα post μυστήρια transp. Marc. ‖ **4** καθ'] κατ' **P** ‖ **5** κλεψο- **P** | Μουσέου **P**

77 1–3 vid. Jac. ad Philochor. FGrHist 328 F 207 III b Suppl., 1954, 573: 'the ... note about the Sphaira ... might even derive from Ph[ilochorus], who in Περὶ μαντικῆς [F 76-77] dealt with Orpheus ... but the citation from him is too distinctly limited' ‖ **4** ποιημάτιόν] cf. van der Valk ad loc.

CARMINA (frr. 78-93)

carminum Lino tributum tituli τὰ περὶ οὐρανοῦ καὶ κόσμου παντὸς sec. Procl. (fr. 88); κοσμογονία, ἡλίου καὶ σελήνης πορεία, καὶ ζώιων καὶ καρπῶν γενέσεις (utrum tria carmina an potius tria illius poematis partes?, cf. West, Orphic Poems 57) sec. Diog. Laert. (fr. 79); Περὶ φύσεως κόσμου sec. Stob. (frr. 81 I et 89 I); Περὶ ἑβδόμης ἡμέρας τῶν μηνῶν sec. Apostol. (Arsen., fr. 86 III); Ὑποθῆκαι ut vid. sec. Apostol. (Arsen., fr. 89 II); Πρὸς Ὑμέναιον sec. Theol. Arithm. auctor (fr. 82 I): 'Hymenaeus is mentioned together with Linus by Pindar (fr. 128c [= Lin. fr. 4]) ... now Linus is made to address his teaching to him in imitation of the convention by which Orpheus revealed his mysteries to Musaeus. There is no reason why the "theological address" should not to be the same as the poem on the nature of the world' West, Orphic Poems 58s | duo initia novimus (cf. frr. 78 I et 80) | sine titulo carmen laudant Diog. Laert. (fr. 80), Aristobul. (frr. 83-86), Censorin. (fr. 87), Iamblich. (fr. 78), Paus. (fr. 90) et Ps.-Apul. (fr. 91) | θρήνους Lino trib. Ps.-Plut. (fr. 92)

carmina de mundi natura (frr. 78-91)

78 F (F 9 W.)

ἔλπεσθαι χρὴ πάντ', ἐπεὶ οὐκ ἔστ' οὐδὲν ἄελπτον·
ῥάιδια πάντα θεῶι τελέσαι, καὶ ἀνήνυτον οὐδέν.

78 (I) IAMBLICH. Vit. Pyth. 28, 139 ὥστε πρὸς πάντα τὰ τοιαῦτα οὐχὶ αὑτοὺς εὐήθεις νομίζουσιν, ἀλλὰ τοὺς ἀπιστοῦντας· οὐ γὰρ εἶναι τὰ μὲν δυνατὰ τῶι θεῶι (τῶν θεῶν **F** : τοῖς θεοῖς Küster), τὰ δὲ ἀδύνατα, ὥσπερ οἴεσθαι τοὺς σο-

78 1 Eur. fr. 761 Kannicht ἄελπτον οὐδέν, πάντα δ' ἐλπίζειν χρεών | Archil. fr. 122, 1 West χρημάτων ἄελπτον οὐδέν ἐστιν οὐδ' ἀπώμοτον | Hippocr. Art. οὐδὲν γάρ μοι ἄελπτον | Soph. Aiax 648 κοὐκ ἔστ' ἄελπτον οὐδέν | Soph. Ant. 388 βροτοῖσιν οὐδέν ἐστ' ἀπώμοτον | Heraclit. fr. 11 Marc. (22 B 18 D.-K.) ἐὰν μὴ ἔλπηται ἀνέλπιστον, οὐκ ἐξευρήσει, ἀνεξερεύνητον ἐὸν καὶ ἄπορον | Carm. Aur. 51s γνώσηι δ', ἣ θέμις ἐστί, φύσιν περὶ παντὸς ὁμοίην, / ὥστε σε μήτε ἄελπτ' ἐλπίζειν μήτε τι λήθειν || **2** Ioann. Chrysost. Exp. in Psalm., Patr. Gr. 55, 304 Migne πάντα γὰρ ... τῶι Θεῶι ῥάιδια ποιῆσαι | Theodoret. Comm. in Is. 14 πάντα ῥάιδια

78 initium carminis sec. Iamblich. (I) || **1** ἔστιν Macar. || **2** πάντα Stob. **SM** Macar. | cf. Thom, The Pythagorean Golden Verses, Leiden-New York-Köln 1995, 90; cf. et. 192: 'the Linus fragment seems to reflect an optimistic view of the world, a faith in the omnipotence of god; since god can do anything, nothing is impossible'

79 T (T 3 W)

Diog. Laert. 1, 4 (Lobo Arg. fr. 10 Garulli), pergit fr. 22 I (= 26 V) ποιῆσαι δὲ (sc. Λίνον φασι) κοσμογονίαν, ἡλίου καὶ σελήνης πορείαν, καὶ ζώιων καὶ καρπῶν γενέσεις. sequitur fr. 80.

80 F (F 1 W.)

ἦν ποτέ τοι χρόνος οὗτος, ἐν ὧι ἅμα πάντ' ἐπεφύκει.

φιζομένους, ἀλλὰ πάντα δυνατά. καὶ ἡ ἀρχὴ ἡ αὐτή ἐστι τῶν ἐπῶν, ἃ ἐκεῖνοί φασι μὲν εἶναι Λίνου, ἔστι μέντοι ἴσως ἐκείνων (sc. Pythagoricorum)· [1-2] || (II) Stob. 4, 46, 1 (III 997, 1 Hense) Λίνου (Νίνου **N** rubr., Macar.) ποιητοῦ· [1-2] || (III) Apostol. 7, 9a (Arsen. 23, 25, Paroem. Gr. II 396, 21) [2]. Λίνου || (IV) Apostol. 15, 17a (Arsen. 46, 46; 26, 21, Paroem. Gr. II 632, 15) [2]. Λίνου

80 Diog. Laert. 1, 4, pergit fr. 79 τούτωι (τούτων **F** : τούτου **Φ**) ἀρχὴ τῶν ποιημάτων ἥδε· [1] ὅθεν λαβὼν 'Αναξαγόρας (59 B 1 et 12 D.-K.) πάντα ἔφη χρήματα γεγονέναι (ἔφη 'Αναξ. πάντα **Φ**) ὁμοῦ, νοῦν δὲ ἐλθόντα αὐτὰ (ταῦτα **Φ**) διακοσμῆσαι. sequitur fr. 66 I

τῶι τῶν ὅλων Θεῶι, cf. 20 | Euseb. Comm. in Psalm., Patr. Gr. 23, 1352 Migne πάντα αὐτῶι ῥάιδια | Ioann. Chrysost. De Lazar. 48, 1028 Migne αὐτῶι πάντα ῥάιδια | Liban. Ep. 454, 4 πάντα αὐτῶι ῥάιδια | Ps.-Hermog. Περὶ εὑρ. 3, 5 'Αθηναίοις πάντα ῥάιδια | Ps.-Luc. Asinus τῶι δέ γε ῥάιδια ἦν πάντα | Cyrill. Alex. In XII proph., Patr. Gr. 1, 352 Migne ἀνήνυτον δὲ πάντως οὐδέν, cf. 2, 21, Glaphyra in Pent. Patr. Gr. 69, 637 Migne, al.

80 Lin. fr. 81, 3-4 πάντα δ' ἕν ἐστιν, ἕκαστον ὅλου μέρος, εἰν ἑνὶ πάντα· / ἐκ γὰρ ἑνός ποτ' ἐόντος ὅλου τάδε πάντ' ἐγένοντο | Orph. fr. 641, 1 ἦν χρόνος ἡνίκα, cf. sim. illic laud. | Anaxagor. 59 B 1 D.-K. ὁμοῦ πάντα χρήματα ἦν | Orph. fr. 241, 11 ἓν γένετο, Ζηνὸς δ' ἐνὶ γαστέρι σύρρα πεφύκει

79 2–3 non carmina, sed partes unius et eiusden carminis cosmogonici esse videntur; 'these phrases look as if they are derived from a summary in verse' West, Orphic Poems 57, coll. Orphei carmine ap. Apoll. Rhod. 1, 496ss (Orph. fr. 67); an pars carminis initii exponens ipsius poematis argumentum? || **2** κοσμολογίαν **F**[1]**Φ**

80 initium carminis sec. Diog. Laert. | cf. West, Orphic Poems 57, qui cft. fr. 81 | πάντα πεφύκει **Φ**

81 F (F 2 W.)

ὣς κατ' ἔριν συνάπαντα κυβερνᾶται διὰ παντός·
ἐκ παντὸς δὲ τὰ πάντα, καὶ ἐκ πάντων ὅλον ἐστί.
πάντα δ' ἕν ἐστιν, ἕκαστον ὅλου μέρος, εἰν ἑνὶ πάντα·
ἐκ γὰρ ἑνός ποτ' ἐόντος ὁμοῦ τάδε πάντ' ἐγένοντο,
ἐκ πάντων δέ ποτ' αὖθις ἓν ἔσσεται ἐν χρόνου αἴσηι,
αἰὲν ἓν ὂν καὶ πολλά, καὶ οὐ κατὰ ταὐτὸν ἀθροισθέν.
πολλάκι δ' ἔσται ταὐτά, καὶ οὔποτε πεῖρας ἔπεισιν

81 (I) Stob. Flor. 1, 10, 5 (I 119, 8 Wachsm.) Λίνου ἐκ τῶν (τοῦ **P**) Περὶ φύσεως κόσμου· [1-13] || (II) Damasc. De princ. 25 bis (I 67, 13 Westerink) ἀλλὰ γὰρ ἐπὶ πᾶσι τὸ ἓν ἁπλῶς πάντα ἐστὶν ἕν· οὐ γάρ ἐστιν ἕν τι, ἀλλὰ πᾶν ἕν, ὡς Λίνος

81 1 Heraclit. fr. 28 Marc. (22 B 41 D.-K.) εἰδέναι δὲ χρὴ τὸν πόλεμον ἐόντα ξυνόν, καὶ δίκην ἔριν, καὶ γινόμενα πάντα κατ' ἔριν καὶ χρεών | Carm. Aur. 59s λυγρὰ γὰρ συνοπαδὸς Ἔρις βλάπτουσα λέληθεν / σύμφυτος | Heraclit. fr. 85 Marc. (22 B 80 D.-K.) ἓν τὸ σοφόν, ἐπίστασθαι γνώμην, ὁτέη ἐκυβέρνησε πάντα διὰ πάντων || **4** Anaxagor. 59 B 1 D.-K. ὁμοῦ πάντα χρήματα ἦν || **4–5** Diog. Laert. 1, 3 (Mus. fr. 78) φάναι τε (sc. φασι Μουσαῖον) ἐξ ἑνὸς τὰ πάντα γίνεσθαι καὶ εἰς ταὐτὸν ἀναλύεσθαι | Heraclit. fr. 25 Marc. (22 B 25 D.-K.) ἐκ πάντων ἓν καὶ ἐξ ἑνὸς πάντα | Simplic. in Aristot. Phys. 24, 13 Die. Ἀναξίμανδρος (12 A 9 D.-K.) ... ἀρχήν τε καὶ στοιχεῖον εἴρηκε τῶν ὄντων τὸ ἄπειρον ... λέγει δ' αὐτὴν ... εἶναι ... ἑτέραν τινὰ φύσιν ἄπειρον, ἐξ ἧς ἅπαντας γίνεσθαι τοὺς οὐρανοὺς καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς κόσμους· ἐξ ὧν δὲ ἡ γένεσίς ἐστι τοῖς οὖσι, καὶ τὴν φθορὰν εἰς ταῦτα γίνεσθαι κατὰ τὸ χρεών. ... κατὰ τὴν τοῦ χρόνου τάξιν | Xenophan. fr. 23 Gent.-Prato (21 B 27 D.-K.) ἐκ γαίης γὰρ πάντα καὶ εἰς γῆν πάντα τελευτᾶι || **7** Parmen. 28 B 8, 42 D.-K. αὐτὰρ πεῖρας πύματον | Orph. fr. 111, 3 οὐδέ τι πεῖραρ

81 cf. West, Philologus 110, 1966, 155s; eund., Orphic Poems 57, 61 (ubi de "Lino Pythagorico" disseruit) et 65 || **1** ῾ς **F** (ω pro rubr. om.) | ἔρις **F** | σὺν ἅπαντα **FP** || **2** ὅλον West : τὸ πᾶν **FP** : τόπαν Meineke : πᾶν Mullach || **3** ἕν ἐστιν **P**[2] : ἔνεστιν **P**[1]**F** | ὅλου Meineke : οὖν **FP** : ἑνὸς Grotius | εἰν ἑνὶ πάντα Meineke : εἰν ἕν' ἅπαντα Grotius : ἦν ἓν ἅπαντα Mullach : εἶναι ἅπαντα **FP** : ἐν δ' ἑνὶ πάντα Wachsm. || **4** ποτε ὄντος **P** | ὁμοῦ dub. prop. West, Orphic Poems in ap. crit. (coll. fr. 80) : ὅλου **FP** | τάδε πάντ' Canter : πάντα τάδ' **FP** || **5** αἴσσηι **F** || **6** αἰὲν Grotius : ἀεὶ **FP** | καὶ οὐ πολλά Aug.(?), prob. Mullach | ἀθροισθέν Mullach, qui vertit: 'sed non eodem tempore collectum' (malim 'et non eodem modo collectum', cf. v. 7 πολλάκι δ' ἔσται ταὐτά 'at res saepe eaedem erunt'), cf. de eius verbi usu Arist. Mete. 354b 6 ἠθροισμένος ὄγκος, Cael. 302b 3 ὁμοιομερῶν ... ἠθροισμένων : ἀθροῖσαι cod. : ἀθρῆσαι Heeren || **6** τοῦτον – **7** ταὐτά om. **P** || **7** πολλάκι δ' ἔσται Heeren : πολλάκις δ' ἔσται **F** : πολλάκις {δ'} ἔσται Wachsm. : πολλὰ δ' ἰδέσθαι Jacobs |

αἰεὶ πείρατ᾽ ἔχον· ποῖον γένος ἔλλαχε τοῦτ᾽ ὄν;
ὧδε γὰρ ἀθάνατος θάνατος περὶ πάντα καλύπτει
θνητὸς ἐών, καὶ πᾶν θνήσκει φθαρτόν, τὸ δ᾽ ὑπάρχον
φαντασίαισιν δ᾽ ἀλλοτρόποις καὶ σχήμασι μορφῆς
ἀλλάξει τρόπον, ‹ὡς› ἀποκρυπτέμεν ὄψιν ἁπάντων,

(Λῖνός **A**) τε ἔλεγεν καὶ Πυθαγόρας (ap. Aristot. Met. 1080b 6s; 30ss) || (III) Damasc. De princ. 27 (I 72, 12 Westerink) ἔτι τοίνυν εἰ τὸ ἓν ἐκεῖνο πάντα ἐστὶ καὶ πᾶν ‹ἕν› (add. Combès, coll. II), ὡς Λίνος (Λῖνός **A**) τε καὶ Πυθαγόρας (vid. II) ἐλεγέτην

ὑπῆν || **8** Apoll. Rhod. 4, 1668, Quint. Smyrn. 13, 563 ἔχε πείρατα | Meliss. 30 B 6 D.-K. ἔχοι ἂν πείρατα | Parmen. 28 B 8, 19 D.-K. πῶς δ᾽ ἂν ἔπειτα πέλοι τὸ ἐόν; πῶς δ᾽ ἄν κε γένοιτο; || **9** P 243 περὶ πάντα καλύπτει | Nonn. Dion. 11, 360 πάντα καλύπτειν || **9–10** Heraclit. fr. 47 Marc. (22 B 62 D.-K.) ἀθάνατοι θνητοί, θνητοὶ ἀθάνατοι, ζῶντες τὸν ἐκείνων θάνατον, τὸν δὲ ἐκείνων βίον τεθνεῶτες, fr. 49 Marc. (22 B 21 D.-K.) θάνατός ἐστιν ὁκόσα ἐγερθέντες ὁρέομεν, ὁκόσα δὲ εὕδοντες ὕπνος (ὕπαρ Marc.) || **12** Parmen. 28 B 8, 41 D.-K. τόπον ἀλλάσσειν | Emped. fr. 124, 1 Wright (31 B 137, 1 D.-K.) μορφὴν δ᾽ ἀλλάξαντα | Emped. Phys. 1, 238 (Janko, Zeitschr. Pap. Epigr. 150, 2004, 14) = fr. 8, 6 Wright (31 B 17, 6 D.-K.); 16, 11 Wright (31 B 26, 11 D.-K.) ταῦτ᾽ ἀλλάσσοντα

ταὐτά Jacobs : ταῦτα **FP** | de re cf. Eudem. fr. 88 Wehrli (58 B 34 D.-K.), Dicaearch. ap. Porph. Vit. Pyth. 19; Chrysipp. fr. 623 (Stoic. Vet. Fr. II 189, 31 Arnim) | 'the idea that identical states of the world will recur ... is bound up in Chrysippus' cosmology with the notion of the Great Year, the period in which the sun, moon, and planets all return to the same positions. The same was apparently the case in "Linus", for in another fragment he refers to the seven luminaries "appearing in their cycles as the years go round" [fr. 86], and he is also reported to have believed in a Great Year lasting 10, 800 ordinary years [fr. 87]' West, Orphic Poems 58; cf. eund., Early Greek Philosophy and the Orient, Oxford 1971, 155ss || **8** αἰεὶ Mullach : ἀεὶ **FP** : αἰὼν Usener | ἔχον· ποῖον Grotius, prob. Mullach : ἔχει πήιον **FP** : ἔχον· καινὸν Jacobs : ἔχων· παριὸν Usener : ἔχοντ᾽ ἐπιὸν dub. Wachsm. in app. crit. : 'e. g. ἔχοντι' West, Orphic Poems in app. crit. | ἔλλαχε edd. : ἔλαχε **FP** | τοῦτ᾽ ὄν; Mullach : ταῦτ᾽ ὄν. Meineke : τούτων **F** : τούτων **P** : ταὐτόν. Usener : θνῆσκον Jacobs | sic versum legere prop. West, Philol. 156 ἀεὶ πείρατ᾽ ἔχοντι, καὶ ἓν γένος ἔλλαχε ταὐτόν. || **9** ὡδὶ Canter || **10** οὐ θνητόν περ θνήσκει Jacobs | θνητὸν ἐὸν Heeren : θηρεύων Usener || **11** φαντασίαισιν δ᾽ West, Orphic Poems in app. crit. : φαντασίαις θ᾽ **FP** : φαντασίαις τ᾽ Wachsm. : φαντασίαις Mullach | φαντασίαισιν] cf. Plat. Tim. 48e; vid. et. locos ab Arnim, Stoic. Vet. Fr. IV 151s collectos | ἀλλοιοτρόποις Meineke : ἀλληλοτρόποις Mullach | σχήμασι Grotius : σχήματι **FP** || **12** ἀλλάσσει Grotius : 'num ἀλλάξαν?' Wachsm. | τρόπον Canter : τρόπων **FP** : μερόπων West, Philologus |

ἄφθορον ἔσσετ' ἐόν τ' αἰεί, καθὸ τῆιδε τέτυκται.

82 F (F 3 W.)

τέσσαρες ἀρχαὶ ἅπασι ...
τρισσοῖς δεσμοῖσ‹ι› κρατοῦνται.
* * *
Ἀνάγκη ... Ἁρμονία ... Πειθώ

82 (I) Theol. Arithm. 67, 2 de Falco ὅτι εἰς τέσσαρα τὰ πάντα στοιχεῖα, τρεῖς δὲ αὐτῶν ἀναγκαίως αἱ μεταξύτητες (μεταξότητες **F**), ἑβδομὰς ἂν κἀνταῦθα ἐπικρατοίη (Ast : -τείη **xp**) τῶν ὅλων· διὸ καὶ Λίνος (Ast : λῖνος **x** : Λῖνος **p** Roscher) ὁ θεολόγος ἐν τῶι Πρὸς Ὑμέναιον δευτέρωι θεολογικῶι φαίνεται λέγων· [1-2] || (II) Macrob. Somn. Scip. 1, 6, 36-39 (25, 2 Willis) item cum quattuor sint elementa ex quibus constant corpora, terra aqua aer et ignis, tribus sine dubio interstitiis separantur ... 37 et a terra quidem usque ad aquam spatium Necessitas (i. e. Ἀνάγκη sec. West) a physicis dicitur quia vincire et solidare creditur quod est in corporibus luculentum ... 38 illud vero quod est inter aquam et aerem Harmonia dicitur (i. e. Ἁρμονία sec. West) ... 39 inter aerem vero et ignem Oboedientia dicitur (i. e. Πειθώ? dub. West)

82 1 Emped. fr. 7, 1 Wright (= 31 B 6, 1 D.-K.) τέσσαρα γὰρ πάντων ῥιζώματα | Pythagor. 58 B 15 D.-K. τετρακτὺν παγὰν ἀενάου φύσεως ῥιζώματ' ἔχουσαν || **3** Parmen. 28 B 8, 30s D.-K. κρατερὴ γὰρ Ἀνάγκη / πείρατος ἐν δεσμοῖσιν ἔχει, vid. et adn. ad v. 3 in app. crit.

'satisfaceret τὰ πρὸ τῶν' West, Orphic Poems in app. crit. | post τρόπον dist. Wachsm. | ‹ὡς› ἀποκρυπτέμεν Grotius : ἀποκρυπτόμενα **FP** : ἀποκρυπτόμεν' West || **13** post v. 10 transp. West | ἔσσετ' (ἔσται Grotius) ἐόν τ' αἰεί Grotius, Meineke : ἐσσειοντ' ἀεὶ **F** : ἐς σείοντ' ἀεὶ **P** : ἔσσετ' ἔην τ' ἀεὶ tempt. West : ἔστι νέον τ' αἰεὶ Jacobs

82 cf. Mart. Capell. 7, 738 || **1** ἅπασιν **p** Ast, Roscher || **2** τρισοῖς **B** | δεσμοῖσ‹ι› West : δεσμοῖς cod. | 'the concept of bonding can be traced back to Pl. Tim. 31b-32c' West, Orphic Poems 59, adn. 79 || **3** Ἀνάγκη] vid. Orph. fr. 77 et adn. ad loc. | Ἁρμονία et Πειθώ] cf. Orph. fr. 15 et adn. ad loc.

83 F (F 4 W.)

ἑβδομάτηι δ' ἠοῖ τετελεσμένα πάντα τέτυκται.

83 (I) ARISTOBUL. fr. 2 Denis ap. EUSEB. Praep. ev. 13, 12, 16 Λίνος δέ φησιν οὕτως· [1]. sequitur fr. 84 I || (II) CLEM. ALEX. Strom. 5, 14, 107, 4 et EUSEB. Praep. ev. 13, 13, 34 ναὶ μὴν καὶ Καλλίμαχος (recte om. Pf.) ὁ ποιητὴς γράφει· [1]. sequitur fr. 84 II || (III) APOSTOL. 7, 59h (ARSEN. 24, 28, Paroem. Gr. II 410, 15) [1]. sequitur fr. 84 III

83 ε 262 τέτρατον ἦμαρ ἔην καὶ τῶι τετέλεστο ἅπαντα (at Aristobul. fr. 2 Denis ap. Euseb. Praep. ev. 13, 12, 14, Clem. Alex. Strom. 5, 14, 107, 3 et Euseb. Praep. ev. 13, 13, 34 praebent ἕβδομον ἦμαρ κτλ) | Hom. ap. Aristobul. fr. 2 Denis ap. Euseb. Praep. ev. 13, 12, 14, Clem. Alex. Strom. 5, 14, 107, 3 et Euseb. Praep. ev. 13, 13, 34 (Ps.-Hom. ap. Kinkel, Epicorum Graecorum Fragmenta I, Lipsiae 1877, 75: 'versus quatuor ab Aristobulo ... Homero adscriptos ... ab Aristobulo ipse fictos esse ostendit Valcken. diss. de Aristobulo Iudaeo p. 116 sqq'; consulto om. Davies, Epicorum Graecorum Fragmenta, Göttingen 1988, 104ss ['Homerus']) ἑβδομάτηι δ' ἠοῖ | Orph. fr. 14, 2; 31, 2; 243, 2 Διὸς δ' ἐκ πάντα τέτυκται | μ 280, Orph. fr. 377, 8, Lin. fr. 86, 1, Quint. Smyrn. 5, 226 πάντα τέτυκται | Orph. fr. 416, 3 ἅπαντα τέτυκται

83 vid. Walter, Der Thoraausleger Aristobulos, Berlin 1964, 150ss, qui Iudaeum quidam versus auctorem fuisse putat: at 'if it were, we should have to emend ... τέτυκται to ... τέτυκτο; and it has to be pointed out that in Genesis everything is complete on the sixth day. ... it would be more convenient if it harmonized with the other fragmenta, with their Stoicizing philosophy and interest in astronomical cycles. In fact it does harmonize with them very well ... if we interpret it as referring to the astrological week' West, Orphic Poems 59 (qui cft. Boll, Hebdomas, RE VII 2 [1912] 2547ss; Nilsson, Die Entstehung und religiöse Bedeutung des griech. Kalenders [2]1960, 48s; Bickerman, Chronology of the Ancient World 1968, 61) vid. et. 61 et adn. 86 (ubi laud. Prorum de Hebdom. [154s Thesleff], Solon. fr. 23, 13 Gent.-Pr., Philol. B 20, 'Hippocr.' De hebd., Arist. Metaph. 1093a 13ss et Roscher, Die Hebdomadenlehre der griech. Philosophen 1906) et 66; cf. et. Des Places ad Eus. loc. | frr. 83-86 sine intermissione praeb. Apostol. | τετελεσμένα πάντα τέτυκται] καὶ ἐτέτυκτο ἅπαντα Euseb. (II) : καί οἱ τετύκοντο ἅπαντα Clem., 'ex Homeri versu quem ante laudavit (sc. ≈ ε 262)' West

84 F (F 5 W.)

ἑβδόμη εἰν ἀγαθοῖσ‹ι› καὶ ἑβδόμη ἐστὶ γενέθλη.

85 F (F 6 W.)

ἑβδόμη ἐν πρώτοισι καὶ ἑβδόμη ἐστὶ τελείη.

86 F (F 7 W.)

ἑπτὰ δὲ πάντα τέτυκται ἐν οὐρανῶι ἀστερόεντι,

84 (I) Aristobul. fr. 2 Denis ap. Euseb. Praep. ev. 13, 12, 16, pergit fr. 83 I καὶ πάλιν· [1]. sequitur fr. 85 I || (II) Clem. Alex. Strom. 5, 14, 107, 4 et Euseb. Praep. ev. 13, 13, 34, pergit fr. 83 II καὶ πάλιν· [1]. sequitur fr. 85 II || (III) Apostol. 7, 59h (Arsen. 24, 28, Paroem. Gr. II 410, 16), pergit fr. 83 III [1]. sequitur fr. 85 III

85 (I) Aristobul. fr. 2 Denis ap. Euseb. Praep. ev. 13, 12, 16, pergit fr. 84 I καί· [1]. sequitur fr. 86 I || (II) Clem. Alex. Strom. 5, 14, 107, 4 et Euseb. Praep. ev. 13, 13, 34, pergit fr. 84 II καί· [1]. sequitur fr. 86 II || (III) Apostol. 7, 59h (Arsen. 24, 28, Paroem. Gr. II 410, 17), pergit fr. 84 III [1]. sequitur fr. 86 III

86 (I) Aristobul. fr. 2 Denis ap. Euseb. Praep. ev. 13, 12, 16, pergit fr. 85 I ‹καί·› (add. edd. : om. Euseb.) [1-2] || (II) Clem. Alex. Strom. 5, 14, 107, 4 et Euseb. Praep. ev. 13, 13, 34, pergit fr. 85 II καί· [1-2] || (III) Apostol. 7, 59h (Arsen. 24, 28, Paroem. Gr. II 410, 18), pergit fr. 85 III [1-2]. Λινοῦ Περὶ ἑβδόμης ἡμέρας τῶν μηνῶν

84 Hes. Op. 770 ἑβδόμη ἱερὸν ἦμαρ | Solon fr. 23, 13 Gent.-Pr. ἐν ἑβδομάσιν μέγ' ἄριστος | Lin. fr. 85 ἑβδόμη ἐν πρώτοισι καὶ ἑβδόμη ἐστὶ τελείη | B 857 ἐστὶ γενέθλη

85 Hes. Op. 770 ἑβδόμη ἱερὸν ἦμαρ | Lin. fr. 84 ἑβδόμη εἰν ἀγαθοῖσ‹ι› καὶ ἑβδόμη ἐστὶ γενέθλη

86 1 Lin. 83 πάντα τέτυκται, vid. loc. sim. illic laud. | Δ 44 οὐρανῶι ἀστερόεντι | Orph. fr. 31, 3 οὐρανοῦ ἀστερόεντος, vid. loc. sim. illic laud.

84 cf. adn. ad frr. 83 et 86 | 84 et 85 fort. coniungenda, sec. West, Orphic Poems, 66, cf. 60: 'the two ... verses ... appear to be praising the qualities of the seventh day in hymn-like terms' | ἀγαθοῖσ‹ι› Stählin : ἀγαθοῖς cod. Clem. Eus. | 'γενέθλη équivaut ici à γενέθλια (fête de l'anniversaire de naissance)' Des Places ad Eus. (I)

85 cf. adn. ad frr. 83 et 86 | 84 et 85 fort. coniungenda, sec. West, Orphic Poems 66 | πρώτοισιν Clem.

86 cf. adn. ad frr. 81, 7 et 83; vid. et. Walter, Der Thoraausleger Aristobulos, Berlin 1964, 165s; Zeegers-Vander Vorst, Les citations des poètes grecs chez les apologistes chrétiens du IIe siècle, Louvain 1972, 191s || **1** πάντα] 'les planètes' Des Places ad

ἐν κύκλοισι φανέντ᾽ ἐπιτελλομένοις ἐνιαυτοῖς.

87 F (F 8 W.)

Censorin. De die natali 18, 11 (44, 1 Sallmann) *(e Varrone ut vid.)* est praeterea annus quam Aristoteles *(fr. 25 Rose)* maximum potius quam magnum appellat, quem solis et lunae vagarumque quinque stellarum orbes conficiunt, cum ad idem signum, ubi quondam simul fuerunt, una referuntur: cuius anni hiemps summa est κατακλυσμός, quam nostri diluvionem vocant, aestas autem ἐκπύρωσις, quod est mundi incendium. nam his alternis temporibus mundus tum exignescere tum exaquescere videtur. hunc Aristarchus putavit annorum vertentium IICCCCLXXXIIII ... Heraclitus *(fr. 65 Marc. = 22 A 13 D.-K.)* et Linus XDCCC ... Orpheus *(fr. 358 I)* CXX

88 F (T 12 W.)

Procl. in Hes. Op. prol. (p. 28 Gaisford), pergit fr. 26 VIII (Λίνος) ὡς τὰ περὶ οὐρανοῦ καὶ κόσμου παντὸς συνταξάμενος.

Euseb. | τέτυκτο Clem., Euseb. (II) || **2** φανέντα Clem. | φανέντα περειπλομένων ἐνιαυτῶν Bentley

87 cf. adn. ad Orph. fr. 358 et Fontanella ad loc. | vid. et comm. ad fr. 81, 7 | ‘there is a far possibility that Censorinus’ information about the length of the Great Year in Heraclitus and Linus was derived indirectly from Diogenes (scil. of Babylon) himself’ West, Orphic Poems 58, qui cft. Reinhardt, Parmenides 1916, 188s; eund., Hermes 77, 1942, 234 (= Vermächtnis der Antike 1960, 82) || **2** Aristotelis **D** || **4** hiems **V** || **5** catadysmos **V**[1] : corr. man. rec. || **6–7** dum – dum **D** || **7** Aristarcus **V** | putavitesse (avit *d in ras. et esse supra lin.*) **D** : putavit esse **V** || **8** Heraclytus **V** || **9** Orfeus **V**

89 F (F 10 W.)

φράζεο δὴ σπουδὴν ἐντυνάμενος δι᾽ ἀκουῆς
μύθων ἡμετέρων ἀτραπὸν περὶ παντὸς ἀληθῆ,
κῆρας ἀπωσάμενος πολυπήμονας, αἵ τε βεβήλων
ὄχλον ἀνιῶσαι ἄταις περὶ πάντα πεδῶσι
παντοίαις ἰδέαις, μορφῶν ἀπατήμα τ᾽ ἔχουσαι·
τὰς μὲν ἀπὸ ψυχῆς εἴργειν φυλακαῖσι νόοιο·
οὗτος γάρ σε καθαρμὸς †ὄντως, δικαίως† ὁσιώσει,
εἴ κεν ἀληθείηι μισῇις ὀλοὸν γένος ἀτῶν.

89 (I) Stob. Flor. 3, 1, 70 (III 28, 13 Hense) Λίνου ἐκ τῶν Περὶ φύσεως κόσμου· [1-10] || (II) Apostol. 17, 99a (Arsen. 52, 54, Paroem. Gr. II 715, 10) [1-10] ... Λίνου ὑποθήκη

89 1 o 167 φράζεο δή || **1–2** φ 290s ἀκούεις / μύθων ἡμετέρων | Soph. Phil. 1409s. πρὶν ἂν τῶν ἡμετέρων / αἴῃς μύθων || **2** Nonn. Paraphr. 195 μύθων δ᾽ ἡμετέρων | Emped. fr. 18, 2 Wright (31 B 24, 2 D.-K.) μύθων ... ἀτραπόν | Amphiloch. in Seleuc. 201 στενὴ ... τῆς ἀληθείας ὁδός, ἀτραπὸς ἀμφίκρημνος | Parmen, 28 B 8, 17s D.-K. οὐ γὰρ ἀληθὴς / ἔστιν ὁδός | Pind. fr. 52k, 5 Maehler σοφίας ὁδόν, ἐπίσκοτον ἀτραπόν || **3** Ariston. Anth. Pal. 6, 306, 10 ἄχθος ἀπωσάμενος || **3–4** Carm. Aur. 57 τοίη Μοῖρα βροτῶν βλάπτει φρένας· οἱ (ὡς? Thom) δὲ κύλινδροι || **5** Orac. Chald. 37, 8 παντοίαις ἰδέαις || **8** Callim. fr. 1, 17 Pf., Orac. Sibyll. 3, 348 ὀλοὸν γένος ||

89 1–7 om. Stob. **M** || **1** φράζεο] ‘Linus addresses his pupil (still Hymenaeus?) in the tone of an hierophant ... this homily is difficult to relate to the cosmology, and may belong to a separate poem’ West, Orphic Poems 60 (at cf. Stob. [I] qui et. titulum Περὶ φύσεως κόσμου indicat), vid. et. 61: ‘the fragment ... shows close parallels with the Pythagorean Carmen Aureum’ (cf. loc. sim. app.), vid. et. Gaisford, Poet. Gr. Min. I 466, ‘versus dicuntur esse Lini; videntur cuiusdam Pythagorei, quos Lino carmina supposuisse tradit Iamblichus de V. P. 139’, cf. fr. 78 I, vid. et. Thom, The Pythagorean Golden Verses, Leiden-New York-Köln 1995, 90; 129s; 192s; 223 n. 562 || **1–2** δι᾽ ἀκουῆς μύθων Gesner : μύθων δι᾽ ἀκουῆς Stob. **Tr** Apostol. || **3** ἀπωσόμενος Meineke || **4** ὄχλων Stob. **Tr** (quod corr. Gesner) | ἀνιῶσαι West in ap. crit. (ΝЄΙ = ΙΙCΤ) : ἀνιστῶσαι Apostol. : αἰιστῶσαι **Tr** : ἀιστῶσαι Grotius : αἰιστοῦσαι Mullach || **5** ἰδέαις om. Stob. **Tr**, ubi et ἀπάτημ᾽ legitur, unde παντοίαις, ‹δολερῶν› μορφῶν ἀπατήματ᾽ Hense : παντοίαις, μορφῶν ‹χαλεπῶν› ἀπατήματ᾽ Gesner (cf. et. παντοίαις, μορφῶν ἀπάτημ᾽ ‹ › West) || **6** τὰς et φυλακαῖσι Gesner : τοὺς et φυλακαῖς Stob. **Tr** Apostol. || **7** ὄντως, δικαίως] ‘quod glossatoris videtur’ Hense, qui add.: ‘nesquio an scripserit ἀδοιάστως vel ἀκιβδήλως : ἀναγκαίως Elter : ἀκήριος ὢν Mullach : ἀπ᾽ ἀτρεκέως Valckenaer : ‘quid scripserit poeta, nemodum repperit’ Meineke | ὁσιώσει Valckenaer : ὁσιεύσει Stob. **Tr** Apostol. || **8** εἴ κεν᾽ (sic) Stob. **M** : εἴ per Hense dub. ex coniectura v. d. Meineke | ἀληθείη Stob. **Tr** (quod. corr.

νηδὺν μὲν πρώτιστ', αἰσχρῶν δώτειραν ἁπάντων,
ἣν ἐπιθυμία ἡνιοχεῖ μάργοισι χαλινοῖς ...

90 F (F 11 W.)

Paus. 8, 18, 1 πεποιημένα οὖν ἐστιν ἐνταῦθα (Hes. Th. 383; 776) Ὠκεανοῦ θυγατέρα τὴν Στύγα, γυναῖκα δὲ αὐτὴν εἶναι Πάλλαντος. ἐοικότα δὲ πεποιηκέναι τούτοις καὶ Λίνον φασίν· ἐμοὶ δὲ ἐπιλεγομένωι παντάπασιν ἐφαίνετο ταῦτά γε εἶναι κίβδηλα. sequitur Epimen. fr. 52.

10 Carm. Aur. 69 ἡνίοχον γνώμην στήσας | Demophil. Simil. 34 (I 486 Mullach) ὁ ἐκ φιλοσοφίας νοῦς ἔοικεν ἡνιόχωι | Isocr. ad Dem. 32 ὅταν γὰρ ὁ νοῦς ὑπ' οἴνου διαφθαρῆι, ταὐτὰ πάσχει τοῖς ἅρμασι τοῖς τοὺς ἡνιόχους ἀποβαλοῦσιν | vid. et adn. ad v. 10 in app. crit.

Gesner) : ἀληθείας Stob. **M** | μισῆις Brunck ap. Mullach : μισέηις Apostol. : μισεῖς Stob. **M** : μισέεις Stob. **Tr** : 'fuitne στυγέεις?' Hense | ἀτῶν Meineke (sed totum versum suspectat) : αὐτῶν Stob. **Tr** Apostol. : κακίας **M** | 'tu vide ne sedes mutaverint versus' (scil. 7 et 8) Hense || **7–8** cum Carm. Aur. 46 ταῦτά σε τῆς θείης Ἀρετῆς εἰς ἴχνια θήσει, 63-66 ἀλλὰ σὺ θάρσει, ἐπεὶ θεῖον γένος ἐστὶ βροτοῖσιν, / οἷς ἱερὰ προφέρουσα φύσις δείκνυσιν ἕκαστα. / ὧν εἴ σοί τι μέτεστι, κρατήσεις ὧν σε κελεύω / ἐξακέσας, ψυχὴν δὲ πόνων ἀπὸ τῶνδε σαώσεις, 70s ἢν δ' ἀπολείψας σῶμα ἐς αἰθέρ' ἐλεύθερον ἔλθηις, / ἔσσεαι ἀθάνατος θεὸς ἄμβροτος, οὐκέτι θνητός comparavit West, Orphic Poems 61 adn. 87 || **9** νηδὺν Valckenaer : ἤδη Stob. **MTr** Apostol. | πρώτιστ' Mullach : πρώτιστα Stob. **MTr** Apostol. | δότειραν Stob. **Tr** Apostol. || **10** 'fort. ἐπιθυμίη' Hense | 'mancam esse orationem manifestum est' Hense | ἐπιθυμία ἡνιοχεῖ cf. Plat. Phaedr. 246a ss || **9–10** cum Carm. Aur. 9-11 ταῦτα μὲν οὕτως ἴσθι, κρατεῖν δ' εἰθίζεο τῶνδε, / γαστρὸς μὲν πρώτιστα καὶ ὕπνου λαγνείης τε / καὶ θυμοῦ, 61 Ζεῦ πάτερ, ἦ πολλῶν γε κακῶν λύσειας ἅπαντας comparavit West, Orphic Poems l. laud.

90 3 Λίνον **Pa** : Λῖνον **β** || 'it is not easy to imagine that divine genealogies of the conventional Hesiodic kind were incorporated in the cosmological poems that other authors cite. If they were, one would suppose that the gods were seen in the light of Stoic allegory. But perhaps Pausanias is referring to something quite separate' West, Orphic Poems 61; at vid. fr. 91 ubi de Chao et de diis iuxta loquitur

91 F (F 12 W.)

Ps.-Apul. (Caelius Rhodiginus, professor Ferrarae 1508-1512) De orthogr. 44 quamquam Orpheus *(vid. ad Orph. fr. 99)* Linus et Hesiodus deos ex Chao ab initio erupuisse dixerint.

θρῆνοι (fr. 92)

92 T (T 1 W.)

Ps.-Plut. De mus. 3 p. 1131f, plura invenies in fr. 38 Ἡρακλείδης δ' ἐν τῆι Συναγωγῆι τῶν ἐν μουσικῆι ‹εὐδοκιμησάντων› (fr. 157 Wehrli) ... Λίνον τὸν ἐξ Εὐβοίας θρήνους πεποιηκέναι λέγει.

incerta (fr. 93)

93 F

a]υνην
b θ̣εῶν αἰ[ειγενετάων]

93 Inscr. in calice Attico ca. 420 a. C. n., Lutetiae servato (Mus. Louvr. G 457), in quo figuratur Musaeus nudus tabellas scripturarias in manibus tenens ante Linum sedentem et volumen papyraceum explicantem; in hoc volumine **a** et **b** legi possunt; inscr. ed. Beazley, Am. Journ. Arch. 52, 1948, 340

93 b B 400 al., ψ 81 al., Hes. Th. 548 al., Hymn. Cer. 36, Hymn. Merc. 537 θεῶν αἰειγενετάων

92 2 τῶν ‹εὑρημάτων› Lasserre | post μουσικῆι add. ‹εὐδοκιμησάντων› Weil-Reinach : διαλαμψάντων Bergk, Wehrli : at cf. Gottschalk, Heraclides Ponticus, Oxford 1980, 133 adn. 21 || 'Heraclides Ponticus had him composing laments, because he was the subject of laments' West, Orphic Poems 56s
93 Beazley de Lini ὑποθήκαις ad Musaeum agi putat, cf. et. Graf, Eleusis 10 et adn. 21; Kaufmann-Samaras, Musaios, LIMC VI 1 (1992) 687 et imaginem lucis ope confectam Linos I, LIMC VI 2 (1992) 147 | incertum utrum ea e Lini carmine an Homeri (vid. sim. app.) veniant || **a** σωφροσ]ύνην Beazley : at et. δικαιοσ]ύνην (Beazley, Graf) et al. legere possis || **b** θ̣εῶν αἰ[ειγενετάων] Beazley : ΘΕΟΝΑΙ inscr., cf. Graf 10 n. 21: 'vertrauenserweckender ist θε. αἰ., was immerhin Hexameterpoesie wahrscheinlich macht'

III. Epimenides

TESTIMONIA VITAE ET ARTIS (frr. 1-32)

vita, patria, aetas (frr. 1-5)

Epimenidis pater fuit Φαίστιος sec. Theopomp. (fr. 1), Sudam (fr. 2); vid. et. infra de patria notulam; at πατρὸς μὲν ἦν οἱ δὲ Δωσιάδα, οἱ δὲ Ἀγησάρχου Diog. Laert. 1, 109, cf. Sudam (fr. 2)

poetae mater nominabatur Βάλτη sec. Plut. (fr. 3); Βλάστα sec. Sudam (fr. 2), cf. et. ἐγὼ γένος εἰμὶ Σελήνης (fr. 33, 1)

Epimenides fuit Κνώσσιος sec. Valer. Max. (fr. 6 III), Plin. (frr. 6 IV et VIII), Paus. 1, 14, 4 (fr. 6 X, cf. 31a), Diog. Laert. 1, 109 (fr. 1); Φαίστιος sec. Strab. (fr. 4 I), Plut. (frr. 3 et 43), Eust. (fr. 4 II-III), Tzetz. (fr. 44 III); vid. et supra de patre notulam; simpliciter Κρής passim; cf. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 89ss; Tortorelli in: Epimenide cretese, 56

de Epimenidis aetate dissentiunt auctores: sec. Diog. Laert. 1, 110 (fr. 1) Ὀλυμπιάδι τεσσαρακοστῆι ἕκτηι (596/593) ἐκάθηρεν αὐτῶν (sc. Ἀθηναίων) τὴν πόλιν, cf. Eus. Hier. Ol. 46, 1 (596 a. C. n.) Epimenides Athenas emundavit (fr. 10 IV) et Plut. Sol. 8 (fr. 3) ἐλθὼν δὲ καὶ τῶι Σόλωνι (ἄρχοντι Ol. 46, 3 [594 a. C. n.]) χρησάμενος φίλωι, at sec. Sudam (fr. 2) ἐκάθηρε γοῦν τὰς Ἀθήνας τοῦ Κυλωνείου ἄγους κατὰ τὴν μδ´ Ὀλυμπιάδα (604-601), γηραιὸς ὤν. et sec. Platonem Leg. 642d (fr. 16 I) ἐλθὼν δὲ πρὸ τῶν Περσικῶν δέκα ἔτεσιν πρότερον παρ' ὑμᾶς (i. e. ca. 500 a. C. n.); Xenophane etiam Colophonio antiquior fuit sec. Diog. Laert. 1, 111 (fr. 1, cf. Xenophan. fr. 44 Gent.-Prato), et Homero sec. Tatian. (fr. 5) || cf. Jac. 308: 'es scheint zweifellos dass der name ursprünglich einem der propheten und wundermänner gehört, deren glanzzeit das (7. und) 6. jhdt ist'; Leclerc, Kernos 5, 1992, 223: 'la cohérence du personnage d'Épiménide défie ce genre d'analyse (sc. le positiviste), car il est impossible d'isoler, dans les légendes qui se sont constituées autour de lui dès le IVe siècle av. J.-C., ce qui est historiquement acceptable à nos yeux de ce qui relève du merveilleux'; vid. et. Kern, Epimenides RE VI 1 (1907) 175; Rhodes in Aristot. Resp. Ath. 81-84; West, Orphic Poems 45ss; Strataridaki 210

Diogenes Laert (fr. 1) genealogum a theologo distinxit; qua de causa Fowler temptavit edere solum fragmenta illius, sed discrimen difficile est; qua de causa 'fragmenta quae nec poetica sunt neque ex poemate diserte sumpta neque ad Καθαρμούς spectant omnia' admittit, sed cf. Bernabé, Gnomon 75, 2003, 728:

'there are not sure criteria for determining what prose fragments of Epimenides come from a prose work. The purpose of excluding "testimonia pertaining to the wonder-worker of the late sixth century" ... is in addition illusory'; vid. et. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 134s; Mouliner, Le pur et l'impur dans la pensée des Grecs, Paris 1952, 51: 'l'identité même du purificateur d'Athènes est très difficile à établir'; Wilamowitz, Hippolytos 243, qui plures Epimenides mythicos distinxit; Pugliese Carratelli, Tra Cadmo e Orfeo, Bologna 1990, 365s; Tortorelli in: Epimenide cretese 54s; Arrighetti, ibid. 217ss | ex Epimenide manare quae ennarravit Herodt. 4, 179 credidit Huxley, Greek epic from Eumelos to Panyassis, London 1969, 81

cf. Mazzarino, Il pensiero storico classico, Bari 1983, 26: 'Epimenide non è un orfico nel senso proprio della parola, né mai viene designato come tale; ma rientra in quel movimento religioso, tendenzialmente iniziatico, di cui discorriamo, e ha avuto in esso un'importanza estrema'

de Epimenide cf. Heinrich, Epimenides aus Kreta, Zusammenstellung aus Bruchstücken, Lipsiae 1801; Schultess, De Epimenide Crete, Diss. Goettingen-Bonn 1877; Hiller, Rh. Mus. 33, 1878, 518ss; Barone, Epimenide di Creta e le credenze religiose de' suoi tempi, Napoli 1880; Bouché-Leclercq, Histoire de la Divination dans l'Antiquité, Paris 1880, II, 94ss; Kern, De Orphei, Epimenidis, Pherecydis Theogoniis Quaestiones Criticae, Berlin 1888; Diels, Sitz.-Ber. Akad. Berlin 1891, 387ss (= Burkert [ed.], Kleine Schriften zur Geschichte der antiken Philosophie, Darmstadt 1969, 36ss); Kroll, Adversaria Graeca, Philologus 53, 1894, 425s; Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901; Kern, Epimenides 2-3, RE VI 1 (1907) 174ss; Rohde, Psyche, Tübingen [4]1907, II 96ss; Nicklin, Class. Rev. 30, 1916, 33ss; Powell, Class. Rev. 30, 1916, 139ss; Zeller, Die Philosophie der Griechen in ihrer geschichtlichen Entwicklung dargestellt, I, Leipzig [6]1919, 120ss; Marinatos, Rev. of Relig. 5, 1940-1941, 123ss; Jaeger, The Theology of the Early Greek Philosophers, Oxford 1947; Koyré, Épiménide le menteur: ensemble et catégorie, Paris 1947; Dodds, The Greeks and the Irrational, Berkeley-Los Angeles-London 1951; Moulinier, Le pur et l'impur dans la pensée des Grecs, Paris 1952, 49ss; Jacoby, Die Fragmente der griechischen Historiker, Leiden [2]1954, n. 457; Santillana, The origins of Scientific Thought, Chicago 1961 (Le origini del pensiero scientifico, Firenze 1966); Courcelle, Rev. Ét. Gr. 76, 1963, 404ss; Faure, Fonction des cavernes crétoises, Paris 1964; Sabbatucci, Saggio sul misticismo greco, Roma 1965, 87ss; Detienne, Les maitres de vérité dans la Grèce archaïque, Paris 1967, 129ss; Lanata, Medicina magica e religione popolare in Grecia, Roma 1967; Huxley, Greek Rom. Byz. Stud. 10, 1969, 235ss; eund., Greek Epic from Eumelos to Panyassis, London 1969, 80ss; Rudhardt, Le thème de l'eau primordiale dans la mythologie grecque, Berne 1971, 60s; Burkert, Lore and science in ancient Pythagoreanism, Cambridge Mass. 1972; Henrichs, Greek Rom. Byz. Stud. 13, 1972, 67ss; Valois, Laval Théol. Phil. 32, 1976, 115ss; Dušanić, Aevum 51, 1977, 27ss; Colli, La sapienza

greca, Milano II, [2]1978, 43ss; Pugliese-Carratelli in: Antichità Cretesi. Studi in onore di Doro Levi, II, Catania 1978, 9ss (= Tra Cadmo e Orfeo, Bologna 1990, 365ss); Bernabé, Fragmentos de épica griega arcaica, Madrid 1979, 328ss; Lee, Nov. Test. 22, 1980, 96; Kirk-Raven-Schofield, The Presocratic Philosophers, Cambridge [2]1983; Mazzarino, Il pensiero storico classico, Bari 1983, 46ss; West, The Orphic Poems, Oxford 1983 (I poemi orfici, Napoli 1993); eund., Zeitschr. Pap. Epigr. 50, 1983, 46; Parke, Zeitschr. Pap. Epigr. 60, 1985, 93ss; Poljakov, Rh. Mus. 130, 1987, 410ss; García Gual, Los siete sabios (y tres más), Madrid 1989; Yannakakis, Ariadne 5, 1989, 63ss; Dušanić, Epigraphica 53, 1991, 25ss; Strataridaki, Fortunatae 2, 1991, 207ss; Svenbro in: Storia della lettura nella Grecia antica, Roma-Bari 1991, 123ss; Burkert, The Orientalizing Revolution. Near Eastern influence in the Early Archaic Age, Cambridge Mass.-London 1992; Grottanelli in: Cambiano-Canfora-Lanza (edd.), Lo spazio letterario della Grecia antica, I 1, Roma 1992, 219ss; Leclerc, Épiménide sans paradoxe, Kernos 5, 1992, 221ss; Bremmer, Mnemosyne 46, 1993, 234ss; Fowler, Zeitschr. Pap. Epigr. 96, 1993, 15s; Pòrtulas, Ítaca 9-11, 1993-1995, 45ss; Ricciardelli Apicella in: Masaracchia (ed.), Orfeo e l'orfismo, Roma 1993, 32s adn. 23; Parker, Epimenides, Der Neue Pauly 3, 1997, 1144; Strataridaki, Parola del passato 53, 1998, 352ss; Borgeaud in: Assmann-Stroumsa (edd.), Transformations of the Inner Self in Ancient Religions, Leiden 1999, 287ss; Kaczyńska, Eos 86, 1999, 33ss; Martínez Nieto, La aurora del pensamiento griego. Las cosmogonías prefilosóficas griegas de Hesíodo, Alcmán, Ferecides, Epiménides, Museo y la Teogonía órfica antigua, Madrid 2000, 111ss; Fowler, Early Greek Mythography, vol. I, Oxford 2000, 79ss; Tortorelli Ghidini in: Cerri (ed.), La letteratura pseudepigrafa nella cultura greca e romana, Napoli 2000, 79ss; Arrighetti, Bernabé, Breglia Pulci Doria, Capriglione, Casertano, Catarzi, Federico, Gigante, Lupi, Mele, Scarpi, Tortorelli Ghidini et Visconti in: Epimenide cretese, Napoli 2001; Gómez, Ítaca 18, 2002, 191ss; Pòrtulas, ibid. 211ss; Tzifopoulos in: Abagianou (ed.), Λατρείες στην ʽπεριφέρεια' του αρχαίου ελληνικού κόσμου, 'Αθήνα 2002, 148s; Debiasi, Eikasmos 14, 2003, 91ss

1 T (FGrHist 457 T 1 Jacoby, 3 A 1 D.-K., 8 [B 1] C., T 1 Fowler)

Diog. Laert. 1, 109 Ἐπιμενίδης, καθά φησι Θεόπομπος (FGrHist 115 F *67a) καὶ ἄλλοι συχνοί, πατρὸς μὲν ἦν Φαιστίου, οἱ δὲ Δωσιάδα, οἱ δὲ Ἀγη-

1 editionem suam nondum publici iuris factam mihi comiter praebuit Dorandi, cui maximas gratias ago | cf. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 7ss; Colli, Sapienza II 267ss; Gigante in: Epimenide cretese 7ss || ante **1** tit.: Ἐπιμενίδης **P²** || **2** ἄλλοι συχνοί] cf. fr. 6 | Φεστίου **B¹** a.c. : corr. **B²** ('der Vatersname aus dem Ethnikon falsch abgeleitet' D.-K. : aliter Jac. ad loc. IIIb (Noten) 190: 'stellt eine vermitt-

σάρχου· Κρὴς τὸ γένος ἀπὸ Κνωσοῦ, καθέσει τῆς κόμης τὸ εἶδος παραλλάσσων. οὗτός ποτε πεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς εἰς ἀγρὸν ἐπὶ πρόβατον, τῆς ὁδοῦ κατὰ μεσημβρίαν ἐκκλίνας ὑπ' ἄντρωι τινὶ κατεκοιμήθη ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα ἔτη. διαναστὰς δὲ μετὰ ταῦτα ἐζήτει τὸ πρόβατον, νομίζων ἐπ' ὀλίγον κεκοιμῆσθαι. ὡς δὲ οὐχ εὕρισκε, παρεγένετο εἰς τὸν ἀγρόν, καὶ μετεσκευασμένα πάντα καταλαβὼν καὶ παρ' ἑτέρωι τὴν κτῆσιν, πάλιν ἧκεν εἰς ἄστυ διαπορούμενος. κἀκεῖ δὲ εἰς τὴν ἑαυτοῦ εἰσιὼν οἰκίαν περιέτυχε τοῖς πυνθανομένοις τίς εἴη, ἕως τὸν νεώτερον ἀδελφὸν εὑρὼν τότε ἤδη γέροντα ὄντα, πᾶσαν ἔμαθε παρ' ἐκείνου τὴν ἀλήθειαν. γνωσθεὶς δὲ παρὰ τοῖς Ἕλλησι θεοφιλέστατος εἶναι ὑπελήφθη.

110 ὅτε καὶ Ἀθηναίοις τότε λοιμῶι κατεχομένοις ἔχρησεν ἡ Πυθία καθῆραι τὴν πόλιν· οἱ δὲ πέμπουσι ναῦν τε καὶ Νικίαν τὸν Νικηράτου εἰς Κρήτην, καλοῦντες τὸν Ἐπιμενίδην. καὶ ὃς ἐλθὼν Ὀλυμπιάδι τεσσαρακοστῆι ἕκτηι (596/593) ἐκάθηρεν αὐτῶν τὴν πόλιν καὶ ἔπαυσε τὸν λοιμὸν τοῦτον τὸν τρόπον· λαβὼν πρόβατα μέλανά τε καὶ λευκά, ἤγαγεν πρὸς τὸν Ἄρειον πάγον, κἀκεῖθεν εἴασεν ἰέναι οἷ βούλοιντο, προστάξας τοῖς ἀκολούθοις ἔνθα ἂν κατακλινῆι αὐτῶν ἕκαστον, θύειν τῶι προσήκοντι θεῶι· καὶ οὕτω λῆξαι τὸ κακόν· ὅθεν ἔτι καὶ νῦν ἔστιν εὑρεῖν κατὰ τοὺς δήμους τῶν Ἀθηναίων βωμοὺς ἀνωνύμους, ὑπόμνημα τῆς τότε γενομένης ἐξιλάσεως. οἱ δὲ τὴν αἰτίαν εἰπεῖν τοῦ λοιμοῦ τὸ Κυλώνειον ἄγος σημαίνειν τε τὴν

lung zwischen den ansprüchen von Knossos und Phaistos dar'; Colli 267: 'si dovrebbe ... preferire Cnosso come patria di Epimenide', cf. Masson, Onomastica Graeca selecta, Paris 1990, 570 et 571 adn. 43) : Φαίστου Suda s. v. Ἐπιμενίδης (fr. 2) | Δωσιάδου **P**[2s.l.] Suda (fr. 2) || **3** post Ἀγησάρχου e Suda ‹μητρὸς δὲ Βλάστας› add. Casaubon || **4** πεμφθείς ποτε **Φ** | ὑπὸ] παρὰ **P** | ἐς **P** || **5** ἐκκλίνης **F**[3] || **5–6** ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα] alii auctores alium annorum numerum referunt, vid. infra et ante fr. 6 || **8** πάλιν ἧκεν] ἐπανῆκεν **Φ** : ἧκεν **B** || **9** ἐς **P** || **9–10** οἰκίαν εἰσιὼν ἠρωτᾶτο τίς εἴη **Φ** || **11** ὄντα et παρ' ἐκείνου om. **Φ** || **11–26** cf. Pòrtulas, Ítaca 18, 2002, 216ss || **12** θεοφιλέστατος] cf. Plut. Sol. 12, 7 (fr. 3) θεοφιλής || **13** ὅτε] τότε **B** : ὅθεν **VP**[4] | τότε secl. Diels ('als Korr. der f. L. ὅτε') : ποτὲ Reiske || **14** καθῆραι τὴν πόλιν] cf. fr. 10 | cf. Huxley, Greek Rom. Byz. Stud. 10, 1969, 235ss || **15–16** τεσσαρακοστῆι ἕκτηι] cf. Euseb. Hier. Ol. 46, 1 *Epimenides Athenas emundavit* (fr. 10 IV), at Suda (fr. 2) μδ´ Ὀλυμπιάδα (604-601) | 'Solon Archon Ol. 46, 3' D.-K. || **17** λαβὼν πρόβατα μέλανά τε καὶ λευκά] 'la purificazione della città ebbe luogo secondo due modalità che in genere possono rispondere alla morfologia del capro espiatorio' Scarpi in: Epimenide cretese 31, coll. Nilsson, Gesch. griech. Rel., München ³I, 1967, 107ss; cf. et. Federico in: Epimenide cretese 88ss; 112s || **18–19** ἀκολουθοῦσιν **Φ** || **19** κατακλείνη **B** : κατακλίνοι **P** : κατακλίνη rec. || **20** οὕτως ἔλεξε **Φ** | λῆξαι ‹ἂν› Bywater ap. Diels || **22** οἱ δὲ – **24** συμφοράν secl. Jac. ('randnotiz die den zusammenhang unterbricht und E. nichts angeht?') || **22** οἱ δὲ ‹αὐτὴν› (sc. τὴν Πυθίαν, cf. **13**) add. Marc. : rem sic explanavit Diels: 'stark verkürzter Bericht: οἱ δέ (φασι τὴν Πυθίαν)' | σημαίνειν τε Kühn (cf. Schultess, de Epimen. 22) : σημαίνοντες **BP** : σημαίνοντα **Z**[3]

ἀπαλλαγήν· καὶ διὰ τοῦτο ἀποθανεῖν δύο νεανίας Κρατῖνον καὶ Κτησίβιον, καὶ λυθῆναι τὴν συμφοράν. 111 Ἀθηναῖοι δὲ τάλαντον ἐψηφίσαντο δοῦναι αὐτῶι καὶ ναῦν τὴν εἰς Κρήτην ἀπάξουσαν αὐτόν· ὁ δὲ τὸ μὲν ἀργύριον οὐ προσήκατο, φιλίαν δὲ καὶ συμμαχίαν ἐποιήσατο Κνωσίων καὶ Ἀθηναίων.

καὶ ἐπανελθὼν ἐπ' οἴκου μετ' οὐ πολὺ μετήλλαξεν, ὥς φησι Φλέγων ἐν τῶι Περὶ μακροβίων (FGrHist 257 F 38), βιοὺς ἔτη ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν· ὡς δὲ Κρῆτες λέγουσιν (FGrHist 468 F 13), ἑνὸς δέοντα τριακόσια· ὡς δὲ Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος (fr. 44 Gent.-Prato) ἀκηκοέναι φησί, τέτταρα πρὸς τοῖς πεντήκοντα καὶ ἑκατόν.

ἐποίησε δὲ Κουρήτων καὶ Κορυβάντων γένεσιν καὶ θεογονίαν ἔπη πενταkισχίλια, Ἀργοῦς ναυπηγίαν τε καὶ Ἰάσονος εἰς Κόλχους ἀπόπλουν ἔπη ἑξακισχίλια πεντακόσια. 112 ξυνέγραψε δὲ καὶ καταλογάδην περὶ θυσιῶν καὶ τῆς ἐν Κρήτηι πολιτείας καὶ περὶ Μίνω καὶ Ῥαδαμάνθυος εἰς ἔπη τετρακισχίλια. ἱδρύσατο δὲ καὶ παρ' Ἀθηναίοις τὸ ἱερὸν τῶν Σεμνῶν θεῶν, ὥς φησιν Λόβων ὁ Ἀργεῖος ἐν τῶι Περὶ ποιητῶν (fr. 8 Garulli). λέγεται δὲ καὶ πρῶτος οἰκίας καὶ ἀγροὺς καθῆραι καὶ ἱερὰ ἱδρύσασθαι. εἰσὶ δ' οἵ μὴ κοιμηθῆναι αὐτὸν λέγουσιν, ἀλλὰ χρόνον τινὰ ἐκπατῆσαι ἀσχολούμενον περὶ ῥιζοτομίαν. φέρεται δ' αὐτοῦ καὶ ἐπιστολὴ πρὸς Σόλωνα τὸν νομοθέτην, περιέχουσα πολιτείαν ἣν διέταξε Κρησὶ Μίνως· ἀλλὰ Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν τοῖς Περὶ ὁμωνύμων ποιητῶν τε καὶ συγγραφέων (fr. 10 Mejer) διελέγχειν πειρᾶται τὴν ἐπιστολὴν ὡς νεαρὰν καὶ μὴ τῆι Κρητικῆι φωνῆι γεγραμμένην, Ἀτθίδι δὲ καὶ ταύτηι νέαι. ... quae sequuntur vid. in fr. 68

114 ... φησὶ δε Δημήτριός (fr. 11 Mejer) τινας ἱστορεῖν ὡς λάβοι παρὰ Νυμφῶν ἔδεσμά τι, καὶ φυλάττοι ἐν χηλῆι βοός· προσφερόμενός τε κατ' ὀλίγον μηδεμιᾶι κενοῦσθαι ἀποκρίσει μηδὲ ὀφθῆναί ποτε ἐσθίων. μέμνηται

(sc. τὸν θεόν? Froben) || **23** Κτησίβιον] Ἀριστόδημον Neanthes FGrHist 84 F 16 || **25** ἐς rec. || **26** φιλίαν δὲ καὶ συμμαχίαν] cf. Dušanić, Epigraphica 53, 40ss et fr. 45 cum comm. ad loc. || **27** καὶ — οἴκου om. **B**[1] : in ras. et in mg. suppl. **B**[2] | Φλέγων] Φάσγων **P** : Σφάγων **V** || **28** 'possiamo forse integrare, accogliendo il suggerimento di Jacoby e Lesky Περὶ θαυμασίων καὶ μακροβίων' Gigante 20 || **29** τετρακόσια Roeper || **30** Ξενοφάνης] cf. Demoulin 37ss; Burkert, Lore and science 121; 150 et adn. 164 | τέτταρα] δύο Roeper || **32** ‹εἰς› ἔπη Menagius || **33** ‹εἰς› ἔπη Menagius || **36** θεῶν om. Diels || **38** ἱερὰ ‹Νυμφῶν› Bywater ap. Diels (vid. infra 46 et 55) | δὲ οἵ scripsit Marc. || **39** τινὰ] ἕνα ('ein jahr') Maass, coll. Suda (fr. 29 II) | διεκπατῆσαι Suda (ibid.) || **40** ῥιζοτομίας **Φ** || **41** Μίνως] Μήνως **B** | de Demetrio Magnete cf. Gigante 21 || **44** νέαι om. **B**[1] : extra lin. suppl. **B**[2] || **45** τινα **B**[1] : corr. **B**[2s.l.] || **46** τῶν Νυμφῶν **Φ** | de Nymphis cum Epimenide relatis cf. infra 115 (= fr. 14b) Νυμφῶν ἱερόν, Plut. Sol. 12, 7 (frr. 3 et 32a III) παῖδα νύμφης ὄνομα Βάλτης vid. et. Tortorelli in: Epimenide cretese 57, quae cft. Plut. Arist. 11, 4: τὸ τῶν Σφραγιτίδων νυμφῶν ἄντρον ... ἐν ὧι καὶ μαντεῖον ἦν πρότερον ὥς φασι καὶ πολλοὶ κατείχοντο τῶν ἐπιχωρίων, οὓς νυμφολήπτους προσηγόρευον, admonuit: 'discendenza, devozione

αὐτοῦ καὶ Τίμαιος ἐν τῆι δευτέραι (FGrHist 566 F 4). λέγουσι δέ τινες ὅτι Κρῆτες αὐτῶι θύουσιν ὡς θεῶι· φασὶ γὰρ καὶ ‹προ›γνωστικώτατον γεγονέναι· ἰδόντα γοῦν τὴν Μουνυχίαν παρ' Ἀθηναίοις, ἀγνοεῖν φάναι αὐτούς, ὅσων κακῶν αἴτιον ἔσται τοῦτο τὸ χωρίον αὐτοῖς, ἐπεὶ κἂν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτὸ διαφορῆσαι. ταῦτα ἔλεγε τοσούτοις πρότερον χρόνοις. λέγεται δὲ ὡς καὶ πρῶτος αὐτὸν Αἰακὸν λέγοι, καὶ Λακεδαιμονίοις προείποι τὴν ὑπ' Ἀρκάδων ἅλωσιν· προσποιηθῆναί τε πολλάκις ἀναβεβιωκέναι.

115 Θεόπομπος δ' ἐν τοῖς Θαυμασίοις (FGrHist 115 F 69 = fr. 1 Giannini), κατασκευάζοντος αὐτοῦ τὸ τῶν Νυμφῶν ἱερὸν ῥαγῆναι φωνὴ ἐξ οὐρανοῦ· 'Ἐπιμενίδη, μὴ Νυμφῶν ἀλλὰ Διός'. Κρησί τε προειπεῖν τὴν Λακεδαιμονίων ἧτταν ὑπὸ Ἀρκάδων, καθάπερ προείρηται (114 fin.)· καὶ δὴ καὶ ἐλήφθησαν πρὸς Ὀρχομενῶι. γηρᾶσαι δὲ ἐν τοσαύταις ἡμέραις αὐτὸν ὅσαπερ ἔτη κατεκοιμήθη· καὶ γὰρ τοῦτό φησι Θεόπομπος. Μυρωνιανὸς δὲ ἐν Ὁμοίοις (fr. 1 FHG IV 454 Müller) φησὶν ὅτι Κούρητα ‹νέον› αὐτὸν ἐκάλουν Κρῆτες. καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ φυλάττουσι Λακεδαιμόνιοι παρ' ἑαυτοῖς κατά τι λόγιον, ὥς φησι Σωσίβιος ὁ Λάκων (FGrHist 595 F 15).

e legame con le Ninfe giustificano lo speciale statuto di Epimenide, la sua condizione di nymphóleptos' || **48** Τίμαιος] cf. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 65s || **49** ‹προ›γνωστικώτατον Reiske : γνωστικώτατον **BPΦ** || **51** τοῦτο om. **Φ** || **53** καὶ ὡς Marc. | πρῶτον Casaubon : αὐτὸς Diels, Sitzber. Berlin 1891, 398 adn. 1 (= Kl. Schr. 45 adn. 1) : corruptum sec. Jac. | Αἰακὸν] σεληνιακὸν West, Zeitschr. Pap. Epigr. 50, 1983, 46: 'satirical distortion of his claim to have descended from the Moon' (cf. fr. 33) : at cf. Gigante in: Epimenide cretese 18: 'evidentemente ritenendosi una reincarnazione del fratello di Radamanto: connessa con tale primato è l'affermazione seguente che E. avrebbe sostenuto di essere più volte risorto, vale a dire di aver vissuto più volte sulla terra ... non esiste nella tradizione manoscritta nessun simbolo sigmatico di Selene'; vid. et. Visconti, ibid. 159ss, qui animadvertit: 'tra Epimenide ed Eaco le affinità non mancano', praecipue pietas; et Tortorelli, ibid. 69s; vid. et. Dodds, The Greeks and the Irrational 143; Burkert, Lore and science 151 cum adn. 175; Pòrtulas, Ítaca 9-11, 1993-1995, 52 || **53** ‹γεγονέναι› λέγοι dub. Jac. : λέγει **B** || **55** Θαυμασίοις] vid. Jac., FGrHist II B p. 356 | Θαυμασίοις ‹φησὶ› Marc. || **56–57** Ἐπιμενίδη· **P** : Ἐπιμενίδης **BΦ** || **57** Κρησί] 'im Gegensatz zu Z. 53 [sc. Λακεδαιμονίοις]' Diels : φησίν Urlichs (teste Diels, 'loc. non inveni' Dorandi) || **58** ἐλείφθησαν Valckenaer || **59** ὅσα **Φ** || **60** de Myroniano cf. Gigante 22 || **61** ‹νέον› add. Jac., coll. Plut. Sol. 12, 7 (fr. 3); de re cf. Kern, Epimenides, RE VI 1 (1907) 175: 'was wohl auch damit zusammenhängt, daß er eine Κουρήτων καὶ Κορυβάντων γένεσις nach Diog. I 111 (fr. 1) verfaßt haben sollte', cf. et. Burkert, Lore and science 151: 'the Cretans called him νέος Κούρης, thus bringing him into close relationship with Zeus' et adn. 167 ubi cft. hymnum ad Iovem Palaecastri Μέγιστε Κοῦρε Κρόνειε; Tortorelli in: Epimenide cretese 70 || **62** καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ Λακεδαιμόνιοι φυλάττουσι **B** : Λακ. δὲ τὸ σ. αὐ. φυλάττ. **Φ** || **63** de Sosibio cf. Demoulin 68ss;

γεγόνασι δὲ καὶ Ἐπιμενίδαι ἄλλοι δύο, ὅ τε γενεαλόγος (T 1 Fowler), καὶ τρίτος ὁ Δωρίδι γεγραφὼς Περὶ Ῥόδου (cf. FHG IV 404 Müller).

2 T (T 2 J., A 2 D.-K., T 2 F.)

Suda s. v. Ἐπιμενίδης (II 370, 4 Adler), Φαίστου ἢ Δωσιάδου ἢ ᾿Αγησάρχου υἱός, καὶ μητρὸς Βλάστας, Κρὴς ἀπὸ Κνωσσοῦ, ἐποποιός· οὗ λόγος, ὡς ἐξίοι ἡ ψυχὴ ὁπόσον ἤθελε καιρόν, καὶ πάλιν εἰσήιει ἐν τῶι σώματι· τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ πόρρω χρόνων, τὸ δέρμα εὑρῆσθαι γράμμασι κατάστικτον. γέγονε δὲ ἐπὶ τῆς λ´ Ὀλυμπιάδος (660-657), ὡς προτερεύειν καὶ τῶν ζ´ κληθέντων σοφῶν, ἢ καὶ ἐπ᾿ αὐτοῖς γενέσθαι· ἐκάθηρε γοῦν τὰς ᾿Αθήνας τοῦ Κυλωνείου ἄγους κατὰ τὴν μδ´ Ὀλυμπιάδα (604-601), γηραιὸς ὤν. ἔγραψε δὲ πολλὰ ἐπικῶς καὶ καταλογάδην μυστήριά τινα καὶ καθαρμοὺς καὶ ἄλλα αἰνιγματώδη. πρὸς τοῦτον γράφει Σόλων ὁ νομοθέτης (test. 259g Martina) μεμφόμενος τῆς πόλεως κάθαρσιν. οὗτος ἔζησεν ρν´ ἔτη, τὰ δὲ ϙ´ ἐκαθεύδησεν. καὶ παροιμία τὸ Ἐπιμενίδειον δέρμα· ἐπὶ τῶν ἀποθέτων.

Gigante 22 || **64** Ἐπιμενίδε **B** || **64–65** cf. Kern, Epimenides 3-4, RE VI 1 (1907) 178 et adn. ad fr. 32b

2 cf. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 85s || **1** Δωσιάδου D.-K. e Δωσιάδα Diog. Laert. (fr. 1) : Δοσιάδου **AV** : Δοσιάδος **GTM** : Δυσιάδος **I** : Δοσιάρχου **F** | ᾿Αγησάρχου D.-K. e Diog. Laert. (fr. 1) : ᾿Αγιασάρχου Suda cod. || **2** μητρὶ **V** | Βλάστας] Βάλτης Plut. (fr. 3), vid. comm. ad loc. || **3** cf. Ps.-Hesych. Mil. 25 (106, 10 Marc.) Ἐπιμενίδου τοῦ Κρητὸς λόγος, ὡς ἐξήρχετο ἡ ψυχὴ, ὅτε ἠβούλετο, καὶ ὁπόσον ἤθελε καιρὸν, καὶ πάλιν ἐπανήρχετο | cf. Pòrtulas, Ítaca 9-11, 1993-1995, 53 || **5** πόρρω χρόνων om. **V** Ps.-Hesych. | εὑρεθῆναι **GITM** : εὑρήθη **V** Ps.-Hesych. || **6** γέγονε – **7** γενέσθαι habet solus cod. **A** || **7** αὐτοῖς **A** : dub. Jac. : αὐτῶν Kuster, prob. D.-K. | ἐκάθηρε γοῦν **A** : οὗτος ἐκάθηρε rell. || **8** Κυλωνίου **GITM** | μδ´] μς´ Clinton || **9** πολλὰ – καταλογάδην om. **V** | καὶ καταλογάδην om. **GITM** | post ἐπικῶς dist. Jac. : at cf. Mele in: Epimenide cretese 239 adn. 84 | τινα ex **A** | καθαρμοὺς] καθαρμὰ δὲ **GITM** || **10** πρὸς – **11** κάθαρσιν habet solus cod. **A** | de re cf. Pòrtulas, Ítaca 18, 2002, 219ss || **11** de ρν´ dub. Jac. | ϙ´] ἓξ **GITM** || **12** καὶ] ἡ cod. praeter **A** || in fin. τοῦτο καὶ περὶ ᾿Αριστέου εἴρηται ἀπιθάνως. καὶ παροιμία τὸ Ἐπιμενίδειον δέρμα mg. add. **M**

3 T (T 4c J., A 4 + B 10 D.-K., 8[A 5] C.)

Plut. Sol. 12, 5 ταύταις δὲ ταῖς ταραχαῖς καὶ Μεγαρέων συνεπιθεμένων, ἀπέβαλόν τε Νίσαιαν οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ Σαλαμῖνος ἐξέπεσον αὖθι. 6 καὶ φόβοι τινὲς ἐκ δεισιδαιμονίας ἅμα καὶ φάσματα κατεῖχε τὴν πόλιν, οἵ τε μάντεις ἄγη καὶ μιασμοὺς δεομένους καθαρμῶν προφαίνεσθαι διὰ τῶν ἱερῶν ἠγόρευον. 7 οὕτω δὴ μετάπεμπτος αὐτοῖς ἧκεν ἐκ Κρήτης Ἐπιμενίδης ὁ Φαίστιος, ὃν ἕβδομον ἐν τοῖς σοφοῖς καταριθμοῦσιν ἔνιοι τῶν οὐ προσιεμένων τὸν Περίανδρον. ἐδόκει δέ τις εἶναι θεοφιλὴς καὶ σοφὸς περὶ τὰ θεῖα τὴν ἐνθουσιαστικὴν καὶ τελεστικὴν σοφίαν· διὸ καὶ παῖδα νύμφης ὄνομα Βάλτης καὶ Κούρητα νέον αὐτὸν οἱ τότ' ἄνθρωποι προσηγόρευον. 8 ἐλθὼν δὲ καὶ τῶι Σόλωνι χρησάμενος φίλωι, πολλὰ προϋπειργάσατο καὶ προωιδοποίησεν αὐτῶι τῆς νομοθεσίας. καὶ γὰρ εὐσταλεῖς ἐποίησε ταῖς ἱερουργίαις καὶ περὶ τὰ πένθη πραιοτέρους, θυσίας τινὰς εὐθὺς ἀναμείξας πρὸς τὰ κήδη, καὶ τὸ σκληρὸν ἀφελὼν καὶ τὸ βαρβαρικόν, ὧι συνείχοντο πρότερον αἱ πλεῖσται γυναῖκες. 9 τὸ δὲ μέγιστον, ἱλασμοῖς τισι καὶ καθαρμοῖς καὶ ἱδρύσεσι κατοργιάσας καὶ καθοσιώσας τὴν πόλιν, ὑπήκοον τοῦ δικαίου καὶ μᾶλλον εὐπειθῆ πρὸς ὁμόνοιαν κατέστησε. [sequitur fr. 44 I] . . . 12 Ἐπιμενίδης μὲν οὖν μάλιστα θαυμασθείς, καὶ χρήματα διδόντων πολλὰ καὶ τιμὰς μεγάλας τῶν Ἀθηναίων, οὐδὲν ἢ θαλλὸν ἀπὸ τῆς ἱερᾶς ἐλαίας αἰτησάμενος καὶ λαβών, ἀπῆλθεν.

3 ex Hermipp. sec. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 28 | cf. Colli ad loc. 265s; Pòrtulas, Ítaca 18, 2002, 211ss; Federico in: Epimenide cretese 83ss || **1** ταύταις δὲ ταῖς ταραχαῖς] sc. Κυλωνείωι ἄγει, στάσει κτλ || **4** προφαίνεσθαι Stephanus : προσφαίνεσθαι cod. (sed σ in **S** fort. postea add.) || **5** δὲ **Y** || **5ss** cf. Aristot. Ath. Pol. 1 (fr. 10 I) || **7** θεοφιλὴς] cf. Diog. Laert. 1, 109 (fr. 1) θεοφιλέστατος | περὶ τὰ θεῖα del. Reiske || **8** ἐνουσιαστικὴν **S** || **9** Βλάστης edd., coll. Suda (fr. 2); cf. Poljakov, Rh. Mus. 130, 1987, 410ss, qui nomen e Cananaea-Ugaritica dea bāʿ ălăth, Acadica bêlit, etc. fluxisse putat (et cft. et. Io. Lyd. de mens. 1, 21 Βλάττα ... ὄνομα Ἀφροδίτης ἐστὶ κατὰ τοὺς Φοίνικας et Παλλάς), cf. et. Jac. ad loc. 190; Tortorelli in: Epimenide cretese 57 | Κούρητα νέον] cf. Diog. Laert. 1, 115 (fr. 1) || **10** προϋπειργάσατο, σ supra υ script. **S** : προσυπειργάσατο **Y** || **11** εὐσταθεῖς Herw., coll. Publ. 14, 8 | τὰς ἱερουργίας **Y** (et fort. **S** a. c.) || **11–14** cf. Moulinier, Le pur et l'impur dans la pensée des Grecs, Paris 1952, 51ss

4 T (T 7 J., A 3 D.-K., 8 [B 10] C.)

(I) Strab. 10, 4, 14 ἐκ δὲ τῆς Φαιστοῦ τὸν τοὺς Καθαρμοὺς ποιήσαντα δι’ ἐπῶν Ἐπιμενίδην φασὶν εἶναι ‖ (II) Eust. in Il. p. 313, 19 Φαίστιον δέ φασιν εἶναι σοφὸν τὸν Ἐπιμενίδην, sequitur fr. 54 III ‖ (III) Eust. in Dionys. Perieg. 88 (GGM II 235, 5 Müller) ἐξ αὐτῆς (sc. Φαιστοῦ) ἦν Ἐπιμενίδης, sequitur fr. 54 IV.

5 T (T 5f J.)

Tatian. Or. ad Graec. 41, 1 (73 Marc.), cf. Euseb. Praep. ev. 10, 11, 27, plura invenies in Orph. fr. 875 I οὐχ Ὁμήρου μόνον πρεσβύτερός ἐστιν ὁ Μωσῆς, ἔτι δὲ καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ συγγραφέων· ... Ἐπιμενίδου τοῦ Κρητός, ὅστις εἰς τὴν Σπάρτην ἀφίκετο.

longus somnus, longaevitas (fr. 6)

Epimenides dicitur longam vitam vixisse; CL annos sec. Sudam (fr. 2) et Apostol. (fr. 7 VII), cf. var. lect. in Zenob. (fr. 6 II); CLIV sec. Xenophan. (ap. Diog. Laert. 1, 111, fr. 1); CLVII sec. Theopomp. ap. alios auctores (Apollon. [fr. 6 I e coniectura], scriptores de proverbiis [fr. 6 II, var. lect. CL], Valer. Max. [fr. 6 III], Plin. [frr. 6 IV, var. lect. CLIII, et 61 X), et sec. Phlegon. (ap. Diog. Laert. 1, 111, fr. 1); CCIC sec. Cretenses ap. Diog. Laert., ibid.

et. eum longum somnum dormisse referunt: sex annos sec. Apostol. (fr. 7 VII) et Gregor. Cypr. vers. C (fr. 7 VI); XL sec. Paus. (fr. 6 X); L sec. Varron. (fr. 6 VII), Plut. (fr. 6 IX), Tertullian. (fr. 6 XII) et Gregor. Cypr. (fr. 7 VI, at sex sec. vers. C); LVII sec. Theopomp. ap. alios auctores (Diog. Laert. 1, 109 [fr. 1], Apollon. [fr. 6 I, e coniectura], Plin. (fr. 6 VIII), scriptores de proverbiis [fr. 6 II]); LX sec. Schol. Lucian. (fr. 6 XI); XC sec. Sudam (fr. 2); ἔτη συχνά sec. Maxim. Tyr. (fr. 6 VI); at cf. Diog. Laert. 1, 112 (fr. 1) εἰσὶ δ’ οἳ μὴ κοιμηθῆναι αὐτὸν λέγουσιν, ἀλλὰ χρόνον τινὰ ἐκπατῆσαι ἀσχολούμενον περὶ ῥιζοτομίαν. Marinatos, Rev. of Relig. 5, 1940-1941, 123ss putat Epimenidem magnam vitae partem egisse in spelunca Cretensi doctrinae religiosae (τὰ ἐκεῖ θεολογούμενα) studentem, quod ‘constitutes a reasonable interpretation of the testimony’ sec. Strataridaki, Fortunatae 2, 1991, 210 adn. 25 : at dubito sintne

4 1 Φαιστου **D** : Φαίστου **BC** | δι’ edd. : διὰ τῶν codd. : διὰ χιλίων (vel δισχιλίων) Meineke (Vind. 177) : διὰ τ´ Diels (ad D.-K. 1, 29, 28)

5 cf. comm. ad Orph. fr. 875 ‖ **2** Μωϋσῆς Tatian. cod. ‖ **3–4** εἰς τὴν Σπάρτην ἀφίκετο] cf. Paus. 2, 21, 3 et 3, 11, 11 (fr. 31) | de re cf. Lupi in: Epimenide cretese 169ss

testimonia de Epimenide ‘reasonably’ interpretanda; cf. et. eand. Parola del passato 53, 1998, 352ss quae putat Theopompum ‘un precursore di Einstein, teorico notissimo della relatività del tempo’ et addit: ‘Teopompo fu il primo nella storia greca a introdurre la relatività del tempo’; potius Burkert, Lore and science 151: ‘there were “caves of Zeus” in Crete, sites of the initiatory ceremonies of secret societies ... the initiation of the καθαρτής by sleeping in the cave of Zeus is comprehensible from this point of view. It also represents death and resurrection, for in the meantime Epimenides was regarded as dead’; cf. eund., The orientalizing revolution, 1992, 63

de re cf. et. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 95ss; 115; Dodds, The Greeks and the Irrational 110; Casertano in: Epimenide cretese, Napoli 2001, 358ss; Scarpi, ibid. 25ss; Catarzi, ibid. 321

6 T (T 1 + 4df + ad 8a J., A 1 + 8 + B 1 D.-K., 8 [B 12] + [B 14] a C.)

(I) Apollon. Hist. mir. 1 (120 Giannini) Ἐπιμενίδης ὁ Κρὴς λέγεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν τοῦ πατρὸς ἀποσταλεὶς εἰς ἀγρὸν πρόβατον ἀγαγεῖν εἰς τὴν πόλιν· καταλαβούσης αὐτὸν νυκτὸς παραλλάξαι τῆς τρίβου καὶ κατακοιμηθῆναι ἔτη ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα, καθάπερ ἄλλοι τε πολλοὶ εἰρήκασιν, ἔτι ‹δὲ› καὶ Θεόπομπος ἐν ταῖς Ἱστορίαις (FGrHist 115 F 67b) ἐπιτρέχων τὰ κατὰ τόπους θαυμάσια. 2 ἔπειτα συμβῆναι ἐν τῶι μεταξὺ χρόνωι τοὺς μὲν οἰκείους τοῦ Ἐπιμενίδου ἀποθανεῖν, αὐτὸν δὲ ἐγερθέντα ἐκ τοῦ ὕπνου ζητεῖν ἐφ’ ὃ ἀπεστάλη πρόβατον, μὴ εὑρόντα δὲ πορεύεσθαι εἰς τὸν ἀγρόν – ὑπελάμβανε δὲ ἐγηγέρθαι τῆι αὐτῆι ἡμέραι, ἧιπερ ἔδοξεν κεκοιμῆσθαι – καὶ καταλαβόντα τὸν ἀγρὸν πεπραμένον καὶ τὴν σκευὴν ἠλλαγμένην ἀπαίρειν εἰς τὴν πόλιν. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν ἐκεῖθεν πάντα ἔγνω, ἐν οἷς καὶ τὰ περὶ τοῦ χρόνου, καθ’ ὃν ἀφανὴς ἐγένετο. 3 λέγουσι δὲ οἱ Κρῆτες, ὥς φησιν ὁ Θεόπομπος, ἔτη βιώσαντα αὐτὸν ἑκατὸν πεντήκοντα ‹καὶ ἑπτὰ› ἀποθανεῖν. 4 λέγεται δὲ περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου καὶ ἄλλα οὐκ ὀλίγα παράδοξα || (II) Zenob. 72 (324, 3 Bühler), pergit fr. 32 IV, App. Proverb. BV 3, 97 (Paroem. Gr. I 309 in ap. crit.), Epit. Prov., Miller, Mélanges 365, ἐβίω δὲ οὗτος (sc. Ἐπιμενίδης), ὥς φησιν ὁ Θεόπομπος (FGrHist 115 F 68a) ἔτη ἑκατὸν πεντήκοντα καὶ ἑπτά· τὰ δὲ ‹πεντήκοντα καὶ› ἑπτὰ ἐκαθεύδησεν || (III) Valer. Max. 8, 13 ext. 5 Epimenides Cnosius, quem Theopompus *(FGrHist 115 F 68b)* dicit septem et quinquaginta et centum annos vixisse || (IV) Plin. Nat. hist. 7, 154 Theopompus *(FGrHist 115 F 68c)* Epimenidi Gnosio

6 **2** τοῦ πατρὸς[2] del. Jac. || **5** ‹δὲ› add. Hercher || **10** καταλαβόντα Giannini : καταλαβὼν **P** in f. v. || **13** ἔτι Xylander || **14** ‹καὶ ἑπτὰ› Keller post Wichers qui alia mutari voluit || **18** ἔτη – ἑπτά] ρν´ †ἔτη ζ´† Zenob. | τὰ δὲ] ἅπερ **BV** | ‹πεντήκοντα καὶ› add. Meursius || **19** Epimenidis **AL** | Gnosius **A**[c]**G** : Onosius **L** || **20** annis **P** :

CLVII (*sc.* annos tribuit) ‖ (V) Diog. Laert. 1, 109 (cf. Theopomp. FGrHist 115 F *67a), plura invenies in fr. 1 τῆς ὁδοῦ κατὰ μεσημβρίαν ἐκκλίνας ὑπ᾽ ἄντρωι τινὶ κατεκοιμήθη ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα ἔτη ... ἕως τὸν νεώτερον ἀδελφὸν εὑρὼν τότε ἤδη γέροντα ὄντα ... 111 βιοὺς ἔτη ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν ‖ (VI) Maxim. Tyr. 10, 1 (77 Trapp) ἀφίκετό ποτε Ἀθήναζε Κρὴς ἀνήρ, ὄνομα Ἐπιμενίδης, κομίζων λόγον οὑτωσὶ ῥηθέντα πιστεύεσθαι χαλεπόν· ἐν τοῦ Διὸς τοῦ Δικταίου τῶι ἄντρωι κείμενος ὕπνωι βαθεῖ ἔτη συχνά, ὄναρ ἔφη ἐντυχεῖν αὐτοῖς θεοῖς καὶ θεῶν λόγοις καὶ ἀληθείαι καὶ δίκηι. τοιαῦτα ἄττα διαμυθολογῶν ἠινίττετο, οἶμαι, ὁ Ἐπιμενίδης, ὡς ἄρα ὁ ἐν γῆι βίος ταῖς τῶν ἀνθρώπων ψυχαῖς ὀνείρατι ἔοικεν μακρῶι καὶ πολυετεῖ. πιθανώτερος δ᾽ ἦν ἂν καὶ τὰ Ὁμήρου ἔπη προστιθεὶς τῶι αὑτοῦ λόγωι, ἃ περὶ ὀνείρων ἐκεῖνος ‹ * * * ›. λέγει γάρ που Ὅμηρος (υ 562-567) δύο εἶναι πύλας ἀμενηνῶν ὀνείρων, τὴν μὲν ἐξ ἐλέφαντος, τὴν δὲ ἐκ κεράτων· τοὺς μὲν οὖν διὰ κεράτων ἰόντας ἀτρεκεῖς τε εἶναι καὶ πιθανοὺς πιστεύεσθαι· τοὺς δὲ ἑτέρους σφαλεροὺς καὶ ἀπατεῶνας καὶ μηδὲν ὕπαρ ἐπὶ τὴν ψυχὴν φέροντας. ταύτηι τοι ἔτεινεν καὶ ὁ Ἐπιμενίδου εἴτε μῦθος εἴτε καὶ ἀληθὴς λόγος. ἐνύπνιον γάρ τί ἐστιν ἀτεχνῶς οὑτοσὶ ὁ δεῦρο βίος, καθ᾽ ὃν ἡ ψυχὴ κατορωρυγμένη ἐν σώματι ὑπὸ κόρου καὶ πλησμονῆς μόγις πως ὀνειρώττει τὰ ὄντα. ἔρχονται δὲ ταῖς μὲν τῶν πολλῶν ψυχαῖς ὄνειροι δι᾽ ἐλεφαντίνων πυλῶν· εἰ δέ πού τίς ἐστιν καθαρὰ ψυχὴ καὶ νηφάλιος, καὶ ὀλίγα ὑπὸ τοῦ δεῦρο κάρου καὶ τῆς πλησμονῆς ἐπιταραττομένη, εἰκός που ταύτηι δι᾽ ἑτέρων ἰόντα ἀπαντᾶν ὀνείρατα σαφῆ καὶ διακεκριμένα καὶ ἐγγύτατα τῶι ἀληθεῖ. οὗτος ἦν ὁ Ἐπιμενίδου ὕπνος ‖ (VII) Varro Ling. Lat. 7, 3 nec mirum, cum non modo Epimenides sopore post annos L experrectus a multis non cognoscatur ‖ (VIII) Plin. Nat. hist. 7, 175 quam equidem et in Gnosio Epimenide simili modo accipio puerum aestu et itinere fessum in specu septem et quinquaginta dormisse annis, rerum faciem mutationemque mirantem velut postero die experrectum, hinc pari numero dierum senio ingruente, ut ta-

<per> annos *Novák* | Epimenidi quo- **DE**^{1}**e** : epire indig no- **R** ‖ **22** CLIII **de** : clui **D**^{1}**F** : cluin **D**^{2} : dui **R** : duin **E**^{1}**α** ‖ **23** ἐκκλίνης **F**^{3} ‖ **26ss** cf. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 83s ‖ **28** Δικταίου] Ἰδαίου Rohde, coll. Diog. Laert. 8, 3 (fr. 22 I), Porphyr. Vit. Pyth. 17 εἰς δὲ τὸ Ἰδαῖον καλούμενον ἄντρον καταβάς (sc. Πυθαγόρας); de re cf. Detienne, Les maîtres de vérité dans la Grèce archaïque, Paris 1967, 47ss ‖ **29** αὐτοῖς Trapp (monente iam Reiske αὐτοῖς τε) : αὐτὸς **R** ‖ **29–30** Λόγοις ... Ἀληθείαι ... Δίκηι Jac. | ἀληθείαι καὶ δίκηι] cf. Colli 270 ‖ **33** ἃ – ἐκεῖνος del. Anon. Lond. | lac. ind. Trapp : ‹λέγει› **N** in mg. : ‹πεποίηκε› Stephanus : ‘sed, nisi fallor, nitidam ἔλλειψιν hic habes, finito aliquo verbo, ex. gr. λέγει vel ᾄδει subaudito’ Koniaris ‖ **39** κάρου Wakefield ‖ **41** τίς **R**^{1} e τι ‖ **42** κόρου **U** ‖ **43** δι᾽ ἑτέρων] διὰ κερατίνων Russell ‖ **45** Epimenides **B** *Augustinus* : Epamenidis *cod.* | sopore *Goetz-Schoell* : opos *cod.* ‖ **46** in *om.* **R** ‖ **47** igno- *codd. praeter* **F**^{2}**R** | aestu diei **R**^{2} *Sillig* | tinre **D** : it///ire **F**^{1} : in se **E**^{1}**R**^{1} ‖ **49** ingruentem *codd. praeter*

men in septimum et quinquagesimum atque centesimum vitae duraret annum || (IX) PLUT. an seni respublica gerenda sit 1 p. 784a ὥσπερ Ἐπιμενίδην λέγουσι κατακοιμηθέντα νεανίαν ἐξεγρέσθαι γέροντα μετὰ πεντήκοντα ἔτη || (X) PAUS. 1, 14, 4 de fano Eleusinio Athenis πρὸ τοῦ ναοῦ τοῦδε, ἔνθα καὶ τοῦ Τριπτολέμου τὸ ἄγαλμα, ἔστι βοῦς χαλκοῦς οἷα ἐς θυσίαν ἀγόμενος, πεποίηται δὲ καθήμενος Ἐπιμενίδης Κνώσσιος, ὃν ἐλθόντα ἐς ἀγρὸν κοιμᾶσθαι λέγουσιν ἐσελθόντα ἐς σπήλαιον· ὁ δὲ ὕπνος οὐ πρότερον ἀνῆκεν αὐτὸν πρὶν ἢ οἱ τεσσαρακοστὸν ἔτος γενέσθαι καθεύδοντι, καὶ ὕστερον ἔπη τε ἐποίει καὶ πόλεις ἐκάθηρεν ἄλλας τε καὶ τὴν Ἀθηναίων. Θάλης δὲ ὁ Λακεδαιμονίοις τὴν νόσον παύσας οὔτε ἄλλως προσήκων οὔτε πόλεως ἦν Ἐπιμενίδῃ τῆς αὐτῆς· ἀλλ' ὁ μὲν Κνώσσιος, Θάλητα δὲ εἶναί φησι Γορτύνιον Πολύμναστος Κολοφώνιος ἔπη Λακεδαιμονίοις ἐς αὐτὸν ποιήσας || (XI) SCHOL. Lucian. Timo 6 (110, 16 Rabe) ὁ Ἐπιμενίδης Κρὴς ἦν χρησμολόγος, οὗ καὶ τὸ 'Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται' λόγιον (cf. fr. 41). λέγεται δὲ ἑξήκοντα ἔτη ὑπνώσαντα οὕτω μετὰ ταῦτα ἀναστῆναι παραλλάττοντα καὶ κεκινημένον τὴν διάνοιαν καὶ πρὸς χρησμολογίαν τὸ ἐντεῦθεν λοιπὸν ἀπιδεῖν || (XII) TERTULLIAN. De an. 44, 2 quod (*sc*. genus soporis) etiam Epimeniden in fabulam impegit quinquaginta paene annos somniculosum.

de Epimenide proverbia (fr. 7)

cf. et. Suda s. v. Ἐπιμενίδης (II 370, 14 Adler, cf. fr. 2) καὶ παροιμία τὸ Ἐπιμενίδειον δέρμα (cf. fr. 32)· ἐπὶ τῶν ἀποθέτων

R^2D : om. **R^1** || **55** Ἐπιμενίδης Κνώσσιος] errat Pausanias ut vid., credens hunc Epimenidem vatem Cretensem fuisse; cf. D.-K. ad loc.: 'Attischer Heros Serv. Georg. 1, 19 *uncique per monstrator aratri ... vel Epimenides, qui postea Buzyges dictus est secundum Aristotelem* (fr. 386 Rose), Hesych. s. v. Βουζύγης· ἥρως Ἀττικός, ὁ πρῶτος βοῦς ὑπὸ ἄροτρον ζεύξας· ἐκαλεῖτο δὲ Ἐπιμενίδης'; aliter Capriglione in: Epimenide cretese 42s; cf. et. Kern, Epimenides 1, RE VI 1 (1907) 173; West, Orphic Poems, Oxford 1983, 45s; Beschi-Musti ad Paus. loc.; Federico, Epimenide cretese 103; Visconti, ibid. 129ss; Casertano, ibid. 365s || **62** Ἐπιμενίδης οὗτος **VΔ** || **63** λέγουσι **V** | δὲ] καὶ **C** || **64** παρακεκινημένον Bachmann, Anecd. Par. II 363, 8 || **65** λοιπὸν om. **C** || **66** Epimenidem *Martinus Mesnartius, Gelenius* || **66–67** sexaginta *Iunius susp. 'sed auctoritatem MSS desidero'*

7 T

(I) LUCIAN. Timo 6 τὸν βαθὺν τοῦτον ὕπνον ἀποσεισάμενος καὶ νήδυμον – ὑπὲρ τὸν Ἐπιμενίδην γὰρ κεκοίμησαι – κτλ ‖ (II) LUCIAN. Philops. 26 ʽἐγὼ γὰρ οἶδά τινα μετὰ εἰκοστὴν ἡμέραν ἧς ἐτάφη ἀναστάντα, θεραπεύσας καὶ πρὸ τοῦ θανάτου καὶ ἐπεὶ ἀνέστη τὸν ἄνθρωπον.ʼ ʽκαὶ πῶς,ʼ ἦν δʼ ἐγώ, ʽἐν εἴκοσιν ἡμέραις οὔτʼ ἐμύδησεν τὸ σῶμα οὔτε ἄλλως ὑπὸ λιμοῦ διεφθάρη, εἰ μή τινά γε Ἐπιμενίδην σύ γε ἐθεράπευες; ‖ (III) ALCIPHR. Epist. 2, 36, 2 ὑπνοῖ δὲ ὅσον ἤκουσα τετυφωμένου σοφιστοῦ λέγοντος Ἐπιμενίδην τινὰ Κρῆτα κεκοιμῆσθαι ‖ (IV) HIERONYM. Ep. 33 ut intelligamus nos Epimenidis dormire somnum ‖ (V) DIOGENIAN. 2, 49 (Paroem. Gr. II 25, 9) Ἐπιμενίδου ὕπνον· παρόσον αὐτὸς πεντήκοντα ἔτη ἐκάθευδεν ἢ ἑπτά ‖ (VI) GREGOR. CYPR. Prov. 2, 23 (Paroem. Gr. I 360, 2) Ἐπιμενίδου ὕπνος· ἐπὶ τῶν πολλὰ κοιμωμένων· πεντήκοντα γὰρ ἔτη ἐκάθευδεν, cf. **C**: Ἐπιμενίδειος ὕπνος· ἐπὶ τῶν λίαν ὑπνηλῶν· ἓξ γὰρ οὗτος ἐκάθευδε. λέγεται δὲ καὶ Ἐπιμενίδειον δέρμα (cf. fr. 32)· ἐπὶ τῶν γηραιῶν· ἔζησε γὰρ οὗτος ἔτη ρνʹ ‖ (VII) APOSTOL. 7, 73 (Paroem. Gr II 415, 9) pergit fr. 32 III οὗτος γὰρ ὁ Ἐπιμενίδης ἔζησεν ἑκατὸν πεντήκοντα ἔτη, τὰ δὲ ἓξ ἐκάθευδε ‖ (VIII) APOSTOL. 17, 64a (ARSEN. 51, 57 Paroem. Gr. II 702, 17) ὑπὲρ τὸν Ἐπιμενίδην κεκοίμησαι ‖ (IX) GALEN. De motu musc. IV 439, 18 Kühn καὶ μηδʼ ὅπου γῆς ἐστιν εἰδότα. καὶ τὸν ὑπὸ ῥαιθυμίας Ἐπιμενίδου βαθύτερον κοιμώμενον.

eius animam e corpore exire et in corpum redire sua sponte posse referebatur (fr. 7a)

7a T (T 2 J., A 2 D.-K., T 2 F.)

SUDA s. v. Ἐπιμενίδης (II 370, 5), plura invenies in fr. 2 οὗ λόγος, ὡς ἐξίοι ἡ ψυχὴ ὁπόσον ἤθελε καιρόν, καὶ πάλιν εἰσῄει ἐν τῶι σώματι.

7 3 ἧι Gab ‖ **6** γε om. **β** ‖ **10** ἐκάθευσεν **d** | ‘nonnulla verba in explicatione excidisse videntur’ Leutsch-Schneidewin

7a similia de Aristea Proconn. tradit Suda s. v. Ἀριστέας (I 353, 15 Adler) τούτου φασὶ τὴν ψυχὴν, ὅταν ἐβούλετο, ἐξιέναι καὶ ἐπανιέναι πάλιν, cf. Ps.-Hesych. Mil. 2 (91, 11 Marc.); vid. et. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 115; Jac. ad loc. 317; Dodds, The Greeks and the Irrational 142s; 163 adn. 42; Burkert, Lore and science 151 adn. 166; 163

in vitam redactus (fr. 8)

8 T (T 1 J., A 1 D.-K. 8 [B 1] C.)

(I) Diog. Laert. 1, 114, plura invenies in fr. 1 λέγεται δὲ ὡς καὶ πρῶτος αὐτὸν Αἰακὸν λέγοι, ... προσποιηθῆναί τε πολλάκις ἀναβεβιωκέναι || (II) Procl. in Plat. Remp. II 113, 19 Kroll καὶ γὰρ ἐφ' ἡμῶν τινες ἤδη καὶ ἀποθανεῖν ἔδοξαν καὶ μνήμασιν ἐνετέθησαν καὶ ἀνεβίωσαν καὶ ὤφθησαν οἳ μὲν ἐγκαθήμενοι τοῖς μνήμασιν, οἳ δὲ καὶ ἐφεστῶτες· καθάπερ δὴ καὶ ἐπὶ τῶν πάλαι γεγονότων ἱστοροῦνται καὶ Ἀριστέας ὁ Προκοννήσιος (test. 17) καὶ Ἑρμόδωρος ὁ Κλαζομένιος καὶ Ἐπιμενίδης ὁ Κρής, μετὰ θάνατον ἐν τοῖς ζῶσιν γενόμενοι || (III) Ammian. Marcell. 28, 4, 5, *plura invenies in fr. 12 I* ut nec Epimenides ille Cretensis, si fabularum ritu ab inferis excitatus redisset ad nostra.

in numero septem sapientium (fr. 9)

cf. Suda s. v. Ἐπιμενίδης (II 370, 8 Adler, cf. fr. 2) ὡς προτερεύειν καὶ τῶν ζ´ κληθέντων σοφῶν, ἢ καὶ ἐπ' αὐτοῖς γενέσθαι, vid. et. Hermipp. fr. 15a (Epim. fr. 27 I), Plut. Sept. Sap. conv. 14 p. 157d (fr. 27 II) | cf. et. García Gual, Los siete sabios (y tres más), Madrid 1989, 159ss; Martin in: Dougherty-Kurke (eds.), Cultural Poetics in Archaic Grece. Cult, Performance, Politics, Cambridge 1993, 108ss

8 1 καὶ ὡς Marc. | πρῶτον Casaubon : αὐτὸς Diels, Sitzber. Berlin 1891, 398 adn. 1 (= Kl. Schr. 45 adn. 1) : corruptum sec. Jac. || **2** Αἰακὸν] σεληνιακὸν West, Zeitschr. Pap. Epigr. 50, 1983, 46 (vid. comm. ad fr. 1) | ‹γεγονέναι› λέγοι dub. Jac. : λέγει **B 2** | 'hier (sc. im Proömium) wohl auch die Metempsychose des Aiakos' D.-K. ad fr. 1 (Vorsokr. I 32) | πολλάκις ἀναβεβιωκέναι] cf. Burkert, Lore and science 151 || **4** ἀνεξίωσαν (β supra ξ scriptum) cod. || **5** ἐφεστῶτες Kroll : ἑστῶτες cod. || **7** Ἑρμότιμος Rohde (coll. Plin. Nat. Hist. 7, 174 *reperimus inter exempla Hermotimi Clazomeni animam relicto corpore errare vagamque e longinquo multa adnuntiare*), fort. recte || **8** γενόμενοι Morus : γενόμενος cod. || **9** Erime deside cretensis **V** : Epimenides Cretensis Idae **E** : Ep. Id. Cret. *Accursius* : Ep. ille Cret. *Gelenius*

9 T (T 4c J., A 4 + B 1 D.-K., 8[A 5] C.)

(I) Diog. Laert. 1, 13 σοφοὶ δὲ ἐνομίζοντο οἵδε· Θαλῆς ... τούτοις προσαριθμοῦσιν ... Ἐπιμενίδην τὸν Κρῆτα || (II) Diog. Laert. 1, 41 στασιάζεται δὲ καὶ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν (sc. τῶν ἑπτὰ σοφῶν). Λεάνδριος (FGrHist 492 F 16) μὲν γὰρ ἀντὶ Κλεοβούλου καὶ Μύσωνος Λεώφαντον Γορσιάδα, Λεβέδιον ἢ Ἐφέσιον, ἐγκρίνει καὶ Ἐπιμενίδην τὸν Κρῆτα || (III) Diog. Laert. 1, 42 Ἕρμιππος δ' ἐν τῶι Περὶ τῶν σοφῶν (fr. 6 Wehrli = FGrHist 1026 F 10) ἑπτακαίδεκά φησιν (sc. οἱ ἑπτὰ σοφοί) ... εἶναι δὲ Σόλωνα ... Ἐπιμενίδην || (IV) Plut. Sol. 12, 7, plura invenies in fr. 3 ὃν ἕβδομον ἐν τοῖς σοφοῖς καταριθμοῦσιν ἔνιοι τῶν οὐ προσιεμένων τὸν Περίανδρον || (V) Clem. Alex. Strom. 1, 14, 59, 1 τὸν δὲ ἕβδομον (sc. σοφόν) οἳ μὲν Περίανδρον εἶναι λέγουσιν τὸν Κορίνθιον, οἳ δὲ Ἀνάχαρσιν τὸν Σκύθην, οἳ δὲ Ἐπιμενίδην τὸν Κρῆτα {ὃν Ἑλληνικὸν οἶδε προφήτην}, sequitur fr. 41 II || (VI) Theodoret. Graec. affect. cur. 5, 62 (246, 21 Canivet) τῶν δὲ μετὰ τοὺς προφήτας γεγενημένων ἑπτὰ σοφῶν καὶ τῶν ἐκείνους διαδεξαμένων οὐδὲ οἱ τὴν Ἑλληνικὴν ἀσπαζόμενοι γλῶτταν ἴσασι τὰ ὀνόματα. καὶ τί λέγω τοὺς νῦν; καὶ γὰρ τοῖς πάλαι πολλὴ περὶ τούτων ἀμφιλογία γεγένηται. οἱ μὲν γὰρ τούτοις (sc. septem sapientibus) Περίανδρον ξυντάττουσι τὸν Κορίνθιον, οἱ δὲ Ἐπιμενίδην τὸν Κρῆτα, οἱ δὲ Ἀκουσίλαον τὸν Ἀργεῖον, κτλ.

purgator (10-12)

de purgatione Athenis, praetermisso Epimenidis nomine vid. et. Herodt. 5, 71, Thuc. 1, 126, 2, Schol. Aristoph. Eq. 445; vid. et. test. de Καθαρμοῖς (fr. 54)

9 cf. Gigante in: Epimenide cretese 9s || **3** Λεάνδριος] Μαιάνδριος Keil || **4** Γοργιάδα Reiske, dub. Jac. : gr. γοργασιάδα **F²** in mg. **Co** : κορσίλλα **FP²** in mg. || **5** ἐγκρίνει] 'è un termine tecnico ... ἐγκριθέντες erano appunto gli scrittori che erano considerati classici' Gigante 9 || **6–7** vid. Wehrli comm. ad loc. et Bollansée ad FGrHist p. 168ss || **6** τῶν ‹ἑπτὰ› σοφῶν Lozynski || **11** τὸν Σκύθην] οἱ δὲ (quae eras. **L¹**) τὸν Σκύθην **L** || **11** ὃν – **12** προφήτην del. Wil. || **14** καὶ τῶν – Ἑλληνικὴν bis repetit **C** et postea add. οἱ

10 (T 1 + 3 + 4bcde J., A 1 + 2 + 4 + 8 + B 10 D.-K., 8 [A 5] + 8 [A 8] + [B 12] C.)

(I) Aristot. Ath. Pol. 1 ... Μύρωνος καθ' ἱερῶν ὀμόσαντες ἀριστίνδην. καταγνωσθέντος δὲ τοῦ ἄγους, αὐτοὶ μὲν ἐκ τῶν τάφων ἐξεβλήθησαν, τὸ δὲ γένος αὐτῶν ἔφυγεν ἀειφυγίαν. Ἐ[πι]μενίδης δ' ὁ Κρὴς ἐπὶ τούτοις ἐκάθηρε τὴν πόλιν || (II) Plut. Sol. 12, 9, plura invenies in fr. 3 ἱλασμοῖς τισι καὶ καθαρμοῖς καὶ ἱδρύσεσι κατοργιάσας καὶ καθοσιώσας τὴν πόλιν (sc. Ἐπιμενίδης ὁ Φαίστιος) || (III) Schol. Clem. Alex. Protr. 2, 26, 14 (196 Marc.), pergit fr. 14 III οὗτος ἐκάθηρε τὰς Ἀθήνας· ἦν δὲ Κρὴς τῶι γένει καὶ σοφώτατος· οὗ καὶ Μένανδρος μέμνηται ἐν ταῖς Κωνειαζομέναις (fr. 2 [p. 178 Sandbach]) || (IV) Euseb. Hier. Ol. 46, 1 (596 a. C.) Epimenides Athenas emundavit || (V) Plut. Praec. ger. reip. 27 p. 820c ὥσπερ οὐκ ἀργυρίτην οὐδὲ δωρίτην ἀγῶνα πολιτείας ἀγωνιζομένοις ἀλλ' ἱερὸν ὡς ἀληθῶς καὶ στεφανίτην ἐπιγραφή τις ἀρκεῖ καὶ πινάκιον καὶ ψήφισμα καὶ θαλλός, ὡς Ἐπιμενίδης ἔλαβεν ἐξ ἀκροπόλεως καθήρας τὴν πόλιν || (VI) Paus. 1, 14, 4, plura invenies in fr. 6 X Ἐπιμενίδης Κνώσσιος ... πόλεις ἐκάθηρεν ἄλλας τε καὶ τὴν Ἀθηναίων || (VII) Diog. Laert. 1, 110, plura invenies in fr. 1 ὅτε καὶ Ἀθηναίοις τότε λοιμῶι κατεχομένοις ἔχρησεν ἡ Πυθία καθῆραι τὴν πόλιν· οἱ δὲ πέμπουσι ναῦν τε καὶ Νικίαν τὸν Νικηράτου εἰς Κρήτην, καλοῦντες τὸν Ἐπιμενίδην || (VIII) Iamblich. Vit. Pyth. 28, 135, Porphyr. Vit. Pyth. 29, vid. plura in fr. 24 I-II καθαρτὴς δὲ (sc. ὃν Iamblich. : ἦν Porphyr.) τὸ (sc. ἐπώνυμον) Ἐπιμενίδου || (IX) Suda s. v. Ἐπιμενίδης (II 370, 4 Adler), plura invenies in fr. 2 ἐκάθηρε γοῦν τὰς Ἀθήνας τοῦ Κυλωνείου ἄγους κατὰ τὴν μδ´ Ὀλυμπιάδα (604-601), γηραιὸς ὤν.

10 (I) cf. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 53ss; Rhodes ad loc. 81ss; Tortorelli in: Cerri (ed.), La letteratura pseudepigrafa nella cultura greca e romana, Napoli 2000, 80s; Federico in: Epimenide cretese 80ss || **2** super καταγν. scr. θαρθεν (i. e. καθαρθέντος) **L**[1] | αὐτοὶ] sc. Alcmaeonidae || **7** ἐκάθηρε Dindorf : καθῆραι **P**[1]**m**[1] || **8** Κωνειαζομέναις Meineke : Κωνεαζομέναις **Pm** || **9** Ephienides **F** || **12** θάλλος **JS** : θάλος **Φ** | ὡς] ἢ καὶ **J**[1]**S** || **12** -μενίδης – τὴν om. **A**[1] || **15** ὅτε] τότε **B** : ὅθεν **VP**[4] || **15–18** cf. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 49s; Huxley, Greek Rom. Byz. Stud. 10, 1969, 235ss; Federico in: Epimenide cretese 104ss || **16** τότε secl. Diels ('als Korr. der f. L. ὅτε') : ποτὲ Reiske || **19** καθάρτης Porphyr. **V** : καθαρίης Iamblich. || **20** ἐκάθηρε γοῦν **A** : οὗτος ἐκάθηρε rell. | Κυλωνίου **GITM** || **21** μδ´] μς´ Clinton

11 T

Athen. 13, p. 602c διαβόητα δ᾽ ἐστὶν καὶ τὰ ἐπὶ Κρατίνωι τῶι ᾽Αθηναίωι γενόμενα· ὃς μειράκιον ‹ὢν› εὔμορφον, Ἐπιμενίδου καθαίροντος τὴν ᾽Αττικὴν ἀνθρωπείωι αἵματι διά τινα μύση παλαιά, ὡς ἱστορεῖ Νεάνθης ὁ Κυζικηνὸς ἐν β´ περὶ Τελετῶν (FGrHist 84 F 16), ἑκὼν αὑτὸν ἐπέδωκεν ὁ Κρατῖνος ὑπὲρ τῆς θρεψαμένης· ὧι καὶ ἐπαπέθανεν ὁ ἐραστὴς ᾽Αριστόδημος, λύσιν τ᾽ ἔλαβε τὸ δεινόν.

12 T (ad T 7 J.)

(I) Ammian. Marcell. 28, 4, 5 quae probra ... ita effrenatius exarserunt, ut nec Epimenides ille Cretensis, si fabularum ritu ab inferis excitatus redisset ad nostra, solus purgare sufficeret Romam || (II) Euseb. Praep. Ev. 5, 31, 3 (= Oenomaus fr. 11c Hammerstaedt) ὡς μὴ μᾶλλον τῆς Κρήτης σὺ καθαρμοῦ προσδέηι, Ὀρφικούς τινας (fr. 607) ἢ Ἐπιμενιδείους καθαρμοὺς φανταζόμενος.

τελετῶν introductor interpresque (fr. 13)

cf. Socr. Schol. Hist. eccl. 3, 16 (431 Hussey, vid. in fr. 41 IX) Ἐπιμενίδου τοῦ Κρητός, ἀνδρὸς τελεστοῦ (τελετοῦ **C**), cf. et. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 130s

13 T (T 4c, e J., B 10 D.-K., 8 [A 5] C.)

(I) Plut. Sol. 12, 9, plura invenies in fr. 3 ἱλασμοῖς τισι καὶ καθαρμοῖς καὶ ἱδρύσεσι κατοργιάσας καὶ καθοσιώσας τὴν πόλιν, ὑπήκοον τοῦ δικαίου καὶ μᾶλλον εὐπειθῆ πρὸς ὁμόνοιαν κατέστησε || (II) Schol. Clem. Alex. Protr. 2, 26, 14 (195 Marc.) Ἐπιμενίδης· οὗτος Κρὴς μὲν ἦν τὸ γένος, ἱερεὺς Διὸς καὶ Ῥέας, καὶ καθαίρειν ἐπαγελλόμενος παντὸς οὑτινοσοῦν βλαπτικοῦ (εἴτε περὶ σῶμα εἴτε περὶ ψυχήν) τελεταῖς τισι καὶ τὸ αἴτιον εἰπεῖν. sequitur fr. 14 III.

11 2 ‹ὢν› add. Dind. : ‹ὄν› Schweighäuser || **3** Νεάνθης] cf. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 67s || **4–5** ὁ Κρατῖνος ut glossema del. Kaib. : ‘the long intervening clauses may justify its retention’ Gulick

12 2 Erime deside cretensis **V** : Epimenides Cretensis Idae **E** : Ep. Id. Cret. *Accursius* : Ep. ille Cret. *Gelenius* || **4** ὡς] εἰ **B** | καθ᾽ ὅρμον **A** | προσδέηι om. **A** || **5** Ἐπιμενιδείους **N²** Stephanus : -δίους cod. | καθ᾽ ὅρμους **A**

13 4 post ἱερεὺς add. ‹δὲ› Marc. || **5** καὶ² del. Wil. || **6** καὶ τὸ αἴτιον Schwartz, agn. Stählin : κατ᾽ αὐτὸν **Pm** : ‹*› κατ᾽ αὐτὸν Marc.

templa erigere suasit (frr. 14-14b)

Contumeliae et Impudentiae fanum (fr. 14) et ἱερὸν τῶν Σεμνῶν θεῶν (fr. 14a) Athenienses, Νυμφῶν ἱερὸν (fr. 14b) Lacedaemonii suadente Epimenide fecerunt, cf. et. Paus. 3, 12, 11 (fr. 30) Διὸς καὶ Ἀφροδίτης ἀγάλματα ... Ἐπιμενίδην κατασκευάσαι λέγουσιν (sc. in Sparta), Epiph. Const. 169, 12 Holl (fr. 41 V) τὸν Ἐπιμενίδην δείξηι ... κτιστὴν τοῦ παρὰ Κρησὶν εἰδώλου

14 T (T 4e J., A 7 D.-K., 8 [B 16] C., 15 M. N.)

(I) Cic. De leg. 2, 11, 28 nam illud vitiosum Athenis quod Cylonio scelere expiato, Epimenide Crete suadente, fecerunt Contumeliae fanum et Impudentiae || (II) Clem. Alex. Protr. 2, 26, 4 (38 Marc.) Ἐπιμενίδης ὁ παλαιὸς Ὕβρεως καὶ Ἀναιδείας Ἀθήνησιν ἀναστήσας βωμούς || (III) Schol. Clem. Alex. Protr. 2, 26, 14 (196 Marc.), pergit fr. 13 II οὗτος καὶ Ὕβριν καὶ Ἀναίδειαν ὑπέλαβεν εἶναι θεούς, καὶ νεὼς καὶ βωμοὺς αὐταῖς ἱδρύσατο Ἀθήνησι καὶ θύειν παρεκελεύετο. sequitur fr. 10 III || (IV) Zenob. 4, 36 (Paroem. Gr. I 94, 36) φησὶ Θεόφραστος ἐν τῶι περὶ Νόμων (fr. 646 Fortenbaugh) Ὕβρεως καὶ Ἀναιδείας παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις εἶναι βωμούς.

14 cf. Paus. 1, 28, 5 καὶ βωμός ἐστιν Ἀθηνᾶς Ἀρείας, ὃν ἀνέθηκεν (sc. Ὀρέστης) ἀποφυγὼν τὴν δίκην. τοὺς δὲ ἀργοὺς (Goldhagen : ἀργυροῦς **β**) λίθους, ἐφ᾽ ὧν ἑστᾶσιν ὅσοι δίκας ὑπέχουσι καὶ οἱ διώκοντες, τὸν μὲν Ὕβρεως τὸν δὲ Ἀναιδείας αὐτῶν ὀνομάζουσι, et Beschi-Musti, comm. ad loc.; vid. et. Phot. s. v. θεὸς ἡ ἀναίδεια (II 291 Theodoridis)· λέγεται ἐπὶ τῶν δι᾽ ἀναισχυντίαν ὠφελουμένων· ἐτιμᾶτο δὲ καὶ Ἀθήνησιν ἡ ἀναίδεια καὶ ἱερὸν ἦν αὐτῆς, ὡς Ἴστρος ἐν ιδ´ (FGrHist 334 F 11), vid. simil. in Suda s. v. θεός (II 699, 13 Adler), cf. et. Schol. Aesch. Prom. 12c (71 Herington) παρὰ Ἀθηναίοις Αἰδὼς τιθηνὸς Ἀθηνᾶς] Τόλμης τε καὶ Ἀναιδείας τεμένη παρ᾽ αὐτοῖς, Ps.-Plut. Paroem. 1, 25 (Paroem. Gr. I 325, 9), Diogenian. 5, 24 (Paroem. Gr. I 255, 24); cf. et. Jac. ad loc. 316 || **1** Cylonio *edd.* : Clyconio **ABH** || **2** Epimenide Crete *edd.* : epimemmi (epymeni **B**) decretae **AB** : epime di decreta **H** || **4** Ὕβρεως] cf. Pind. Ol. 13, 10 Ὕβριν, Κόρου ματέρα θρασύμυθον, Orac. in Herodt. 8, 77, 1 Κόρον, Ὕβριος υἱόν, Aesch. Agam. 763; 766; Theogn. 1, 151; 153 | Ἀναιδείας] cf. Xenophont. Symp. 8, 35 θεὰν γὰρ οὐ τὴν Ἀναίδειαν ἀλλὰ τὴν Αἰδῶ νομίζουσι (sc. Λακεδαιμόνιοι), de re cf. et. Federico in: Epimenide cretese 117s; Casertano, ibid. 368s || **4–5** cf. Wendland, Arch. f. Gesch. d. Phil. 1, 1888, 200ss || **6–7** καὶ Ἀθήνησι **Pm** : transp. Wil.

14a (T 1 J., A 1 D.-K., 8 [B 1] C.)

Diog. Laert. 1, 112, plura invenies in fr. 1 ἱδρύσατο δὲ καὶ παρ' Ἀθηναίοις τὸ ἱερὸν τῶν Σεμνῶν θεῶν, ὥς φησιν Λόβων ὁ Ἀργεῖος ἐν τῶι Περὶ ποιητῶν (fr. 8 Garulli). λέγεται δὲ καὶ πρῶτος οἰκίας καὶ ἀγροὺς καθῆραι καὶ ἱερὰ ἱδρύσασθαι.

14b (T 1 J., A 1 D.-K., 8 [B 1] C.)

Diog. Laert. 1, 115, plura invenies in fr. 1 Θεόπομπος δ' ἐν τοῖς Θαυμασίοις (FGrHist 115 F 69 = fr. 1 Giannini), κατασκευάζοντος αὐτοῦ τὸ τῶν Νυμφῶν ἱερὸν ῥαγῆναι φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ· 'Ἐπιμενίδη, μὴ Νυμφῶν ἀλλὰ Διός'.

magus, vates, sacerdos (frr. 15-20)

cf. Paus. 1, 14, 4 (fr. 6 X) Ἐπιμενίδης Κνώσσιος ... πόλεις ἐκάθηρεν ἄλλας τε καὶ τὴν Ἀθηναίων, 2, 21, 3 (fr. 31a) Λακεδαιμονίους ... ἑλεῖν ζῶντα Ἐπιμενίδην, λαβόντας δὲ ἀποκτεῖναι, διότι σφίσιν οὐκ αἴσια ἐμαντεύετο, Suda s. v. Ἐπιμενίδης (II 370, 5 Adler = fr. 2) οὗ λόγος, ὡς ἐξίοι ἡ ψυχὴ ὁπόσον ἤθελε καιρόν, καὶ πάλιν εἰσήιει ἐν τῶι σώματι, 370, 9 ἐκάθηρε γοῦν τὰς Ἀθήνας τοῦ Κυλωνείου ἄγους κατὰ τὴν μδ´ Ὀλυμπιάδα (604-601), γηραιὸς ὤν, Plut. Sol. 12, 7 (cf. fr. 3) ἐδόκει δέ τις εἶναι θεοφιλὴς καὶ σοφὸς περὶ τὰ θεῖα τὴν ἐνθουσιαστικὴν καὶ τελεστικὴν σοφίαν ... 8 καὶ γὰρ εὐσταλεῖς ἐποίησε ταῖς ἱερουργίαις καὶ περὶ τὰ πένθη πραιοτέρους, θυσίας τινὰς εὐθὺς ἀναμείξας πρὸς τὰ κήδη, καὶ τὸ σκληρὸν ἀφελὼν καὶ τὸ βαρβαρικόν, ὧι συνείχοντο πρότερον αἱ πλεῖσται γυναῖκες, Diog. Laert. 1, 110 (fr. 1) θεοφιλέστατος εἶναι ὑπελήφθη, 112 λέγουσιν ... χρόνον τινὰ ἐκπατῆσαι ἀσχολούμενον περὶ ῥιζοτομίαν, 114 φασὶ γὰρ καὶ ‹προ›γνωστικώτατον γεγονέναι, Socrat. Schol. Hist. Eccl. 3, 16 (in fr. 41 IX) Ἐπιμενίδου τοῦ Κρητὸς, ἀνδρὸς τελεστοῦ, Schol. Clem. Alex. Protr. 2, 26, 14 (fr. 13 II) ἱερεὺς Διὸς καὶ Ῥέας, καὶ καθαίρειν ἐπαγελλόμενος παντὸς οὑτινοσοῦν βλαπτικοῦ (εἴτε περὶ σῶμα εἴτε περὶ ψυχήν) τελεταῖς τισι καὶ τὸ αἴτιον εἰπεῖν, vid. et. oracula Epimenidi tributa (frr. 40-45)

14a 2 θεῶν om. Diels || **3** ἱερὰ ‹Νυμφῶν› Bywater ap. Diels; vid. fr. 1; cf. et. Jac. ad loc. 316 (qui cft. Plut. Sol. 12, 1 ὡς ἐγένοντο περὶ τὰς Σεμνὰς θεὰς καταβαίνοντες); cf. Pugliese Carratelli, Tra Cadmo e Orfeo, Bologna 1990, 372; Mele in: Epimenide cretese 278

14b 1 Θαυμασίοις] vid. Jac. FGrHist II B p. 356 | Θαυμασίοις ‹φησὶ› Marc. || **3** Ἐπιμενίδη· **P** : Ἐπιμενίδης **BΦ** | Νυμφῶν] de Nymphis cum Epimenide relatis cf. comm. ad Diog. Laert. 1, 114 (fr. 1) | cf. Pòrtulas, Ítaca 9-11, 1993-1995, 52

15 T (T 3b J., A 6a D.-K., 8 [B 15] C.)

Apul. Apol. 27 (31, 21 Helm) qui providentiam mundi curiosius vestigant et impensius deos celebrant, eos vero vulgo magos nominent, quasi facere etiam sciant quae sciant fieri, ut olim fuere Epimenides et Orpheus *(fr. 819 I)* et Pythagoras et Ostanes, ac dein similiter suspectata Empedocli catharmoe, Socrati daemonion, Platonis τὸ ἀγαθόν.

16 T (T 4a J., A 5 D.-K., 8 [A 6] + 8 [A 7] C.)

(I) Plat. Leg. 642d τῆιδε γὰρ ἴσως ἀκήκοας ὡς Ἐπιμενίδης γέγονεν ἀνὴρ θεῖος, ὃς ἦν ἡμῖν οἰκεῖος, ἐλθὼν δὲ πρὸ τῶν Περσικῶν δέκα ἔτεσιν πρότερον παρ' ὑμᾶς κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ μαντείαν, θυσίας τε ἐθύσατό τινας ἃς ὁ θεὸς ἀνεῖλεν, καὶ δὴ καὶ φοβουμένων τὸν Περσικὸν Ἀθηναίων στόλον, εἶπεν ὅτι δέκα μὲν ἐτῶν οὐχ ἥξουσιν, ὅταν δὲ ἔλθωσιν, ἀπαλλαγήσονται πράξαντες οὐδὲν ὧν ἤλπιζον, παθόντες τε ἢ δράσαντες πλείω κακά. τότ' οὖν ἐξενώθησαν ὑμῖν οἱ πρόγονοι ἡμῶν || (II) Plat. Leg. 677d, pergit Orph. fr. 1017 ΑΘ. ἄριστ' ὦ Κλεινία, τὸν φίλον ὅτι παρέλιπες τὸν ἀτεχνῶς χθὲς γενόμενον. ΚΛ. μῶν φράζεις Ἐπιμενίδην; ΑΘ. ναὶ τοῦτον· πολὺ γὰρ ὑμῖν ὑπερεπήδησε τῶι μηχανήματι τοὺς ξύμπαντας, ὦ φίλε, ὃ λόγωι μὲν Ἡσίοδος ἐμαντεύετο πάλαι (Op. 41) τῶι δ' ἔργωι ἐκεῖνος (sc. Epimenides) ἀπετέλεσεν.

15 *cf. comm. ad Orph. fr. 819* || **2** vero vulgo] more vulgi *Iahn* : *'sed particula exaggeratur vis' Helm* | nominent **(φ)** e *corr. ex* a *ead. m.* || **4** Empedocli catharmoe *Casaubon* : e.pedocli cathormoe (**φ** *omisso puncto*) *cod.*

16 cf. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 43ss; Dodds, The Greeks and the Irrational 234 adn. 81; Burkert, Lore and science 151; Colli, ad loc. 266; Dušanić, Epigraphica 53, 1991, 37ss || **1ss** loquitur Clinias Cretensis | cf. Clem. Alex. Strom. 6, 3, 31, 4 (fr. 19) || **1** ἤδη Ast || **2** δέκα] $\overline{\rho\kappa\alpha}$ Meursius, repugnaverunt D.-K. | πρὸ τῶν Περσικῶν δέκα ἔτεσιν] sc. ca. 500 a. C. n. || **(II)** cf. fr. 27 I || **8** ἆρ' ἴστ' **AD** : ἆρ' οἶσθ' vulg. : gr. καὶ ἆρ' οἶσθ' ὦ ἢ ἄριστ' ὦ **Kc** || **8–9** χθὲς γενόμενον] 'au niveau du programme athénien et politique des Lois, le "né hier" veut dire qu'Épiménide ... présente un thème d'actualité' Dušanić 38s, cf. fr. 45 et comm. ad loc.

17 T (T 8c J.)

Cic. De divin. 1, 34 iis igitur adsentior qui duo genera divinationum esse dixerunt, unum quod particeps esset artis, alterum quod arte careret. est enim ars in iis qui novas res coniectura persequuntur, veteres observatione didicerunt. carent autem arte ii qui non ratione aut coniectura observatis ac notatis signis sed concitatione quadam animi aut soluto liberoque motu futura praesentiunt, quod et somniantibus saepe contigit et non numquam vaticinantibus per furorem, ut Bacis Boeotius ut Epimenides Cres ut Sibylla Erythrea.

18 T

Clem. Alex. Strom. 1, 21, 133, 2 (Heraclid. Pont. fr. 90 Wehrli) προγνώσει δὲ καὶ Πυθαγόρας ὁ μέγας προσανεῖχεν αἰεὶ Ἄβαρίς τε ὁ Ὑπερβόρειος καὶ Ἀριστέας ὁ Προκοννήσιος (test. 14) Ἐπιμενίδης τε ὁ Κρής, ὅστις εἰς Σπάρτην ἀφίκετο (cf. fr. 30).

19 T

Clem. Alex. Strom. 6, 3, 31, 4 ἥ τε Μαντινικὴ Διοτίμα θυσαμένοις Ἀθηναίοις πρὸ τοῦ λοιμοῦ δεκαετῆ ἀναβολὴν ἐποιήσατο τῆς νόσου, καθάπερ καὶ τοῦ Κρητὸς Ἐπιμενίδου αἱ θυσίαι αὐτοῖς {Ἀθηναίοις} τὸν Περσικὸν πόλεμον εἰς τὸν ἴσον ὑπερέθεντο χρόνον.

20 T (T 4f J., B 1 D.-K., 8 [B 14] b C.)

(I) Maxim. Tyr. 38, 3 (305 Trapp) ἦλθεν Ἀθήναζε καὶ ἄλλος, Κρὴς ἀνήρ, ὄνομα Ἐπιμενίδης· οὐδὲ οὗτος ἔσχεν εἰπεῖν αὑτῶι διδάσκαλον· ἀλλ᾽ ἦν μὲν

17 cf. Aristot. Rhet. 1418a 21 (fr. 42 I) || **1** iis] his **ABV** *item in 3* || **3** conluctare **V**[1] || **3** persequuntur – **4** coniectura *in mg. infer. add.* **A** || **4** ratione] *'possibly the mantic use of analogy or, more likely, scientific prediction of effects based on a knowledge of their causes, as opposed to mantic prediction based on supposed concomitants or signs of their causes' Pease ad loc.* || **6** contingit **H** *Müller* || **7** Bacis] bacchis **A** *p.c.* **VB** : bacchi **A** *a.c.* | Boetius **B** | sybilla *ex* sibu- **V** : si bullae **AB** *a.c.* : sibyllae **B** *p.c.* | Erythraea **V** : Aeritr- **A** *a.c.* : Aerythrea **B**

18 2 Ὑπερβόριος **L** || **3** Ἀριστέας Potter : Ἀρισταίας **L**

19 cf. Plat. Leg. 642d (fr. 16 I) || **2** δεκαετῆ] ῑ ετη (sic) **L** || **3** αὐτοῖς {Ἀθηναίοις} Bywater : ‹τοῖς› αὐτοῖς Ἀθηναίοις Heyse, Mayor : {αὐ}τοῖς Ἀθηναίοις Dindorf

20 cf. Scarpi in: Epimenide cretese 32 || **2** οὐδὲ – διδάσκαλον] cf. Tortorelli in: Epimenide cretese 70s: 'egli è uomo divino ... e acquisisce i suoi eccezionali sape-

δεινὸς τὰ θεῖα, ὥστε τὴν Ἀθηναίων πόλιν κακουμένην λοιμῶι καὶ στάσει διεσώσατο ἐκθυσάμενος· δεινὸς δὲ ἦν ταῦτα, οὐ μαθών, ἀλλ' ὕπνον αὐτῶι διηγεῖτο μακρὸν καὶ ὄνειρον διδάσκαλον || (II) Maxim. Tyr. 38, 4 (306 Trapp) βούλει τοίνυν Ἀριστέαν μὲν (test. 13) καὶ Μελησαγόραν καὶ Ἐπιμενίδην καὶ τὰ τῶν ποιητῶν αἰνίγματα τοῖς μύθοις ἐῶμεν, ἐπὶ δὲ τοὺς φιλοσόφους τὴν γνώμην τρέψωμεν, cf. 38, 4 (307 Trapp) ἵνα μὴ διηγήσηι Ἐπιμενίδην.

philosophus (fr. 21)

cf. Diog. Laert. 1, 109ss (fr. 1) qui Epimeniden in numero philosophorum habet, contra Maxim. Tyr. 38, 4 (fr. 20 II), Diog. autem (3, 62) dialogum Ἐπιμενίδην intitulatum Platoni tribuit

21 T

Epiph. Const. Haer. 42, 12, 3 (169, 12 Holl), plura invenies in fr. 41 VI ἵνα τὸν Ἐπιμενίδην δείξηι, ἀρχαῖον ὄντα φιλόσοφον.

Epimenides et Pythagoras (frr. 22-26)

cf. Dodds, The Greeks and the Irrational 143ss; Burkert, Lore and science 147ss; vid. et. Strataridaki, Fortunatae 2, 1991, 212, quae cft. Plin. Nat. hist. 25, 13 *Pythagoras clarus sapientia primus volumen de effectu earum composuit* et putat: 'it is very probably that Pythagoras gained much of his knowledge about herbs and plants from Epimenides' expertise', quod mihi valde dubium videtur

22 T (T 11 J.)

(I) Diog. Laert. 8, 3 εἶτα ἐν Κρήτηι σὺν Ἐπιμενίδηι κατῆλθεν (sc. ὁ Πυθαγόρας) εἰς τὸ Ἰδαῖον ἄντρον· ἀλλὰ καὶ ἐν Αἰγύπτωι εἰς τὰ ἄδυτα· καὶ τὰ περὶ θεῶν ἐν ἀπορρήτοις ἔμαθεν || (II) Diog. Laert. 9, 18 ἀντιδοξάσαι τε λέγεται (sc. ὁ Ξενοφάνης, cf. Test. 77 Gent.-Pr.) Θαλῆι καὶ Πυθαγόραι, καθάψασθαι δὲ καὶ Ἐπιμενίδου.

ri attraverso l'esperienza iniziatica e ascetica, senza bisogno di maestri' || **4** αὐτῶι Trapp : αὐτῶι **R** || **7** φιλοσόφους **R**[1] e φίλους || **8** τρέψομεν **R**, de forma cf. Koniarias adn. ad loc. | μὴ Acciaiolus : μοι **R**

22 cf. Gigante in: Epimenide cretese 11: 'il legame ... con Pitagora è stato facilmente ammesso dagli interpreti odierni, anche se una documentazione severa non è disponibile' || **2** Εἰδαῖον **B** : Ἰουδαῖον **F**[1] || **3** ἀντιδοξάσε **B**

23 T

Iamblich. Vit. Pyth. 23, 104 καὶ γὰρ οἱ ἐκ τοῦ διδασκαλείου τούτου, μάλιστα δὲ οἱ παλαιότατοι καὶ αὐτῶι συγχρονίσαντες καὶ μαθητεύσαντες τῶι Πυθαγόραι πρεσβύτηι νέοι, Φιλόλαός τε καὶ Εὔρυτος ... καὶ Ἐπιμενίδης κτλ.

24 T (T 3a J.)

(I) Iamblich. Vit. Pyth. 28, 135 ὧν μεταλαβόντας (sc. prodigia Pythagorae) Ἐμπεδοκλέα τε τὸν Ἀκραγαντῖνον καὶ Ἐπιμενίδην τὸν Κρῆτα καὶ Ἄβαριν τὸν Ὑπερβόρειον πολλαχῆι καὶ αὐτοὺς τοιαῦτά τινα ἐπιτετελεκέναι. 136 δῆλα δ' αὐτῶν τὰ ποιήματα ὑπάρχει, ἄλλως τε καὶ ἀλεξανέμας μὲν ὂν τὸ ἐπώνυμον Ἐμπεδοκλέους, καθαρτῆς δὲ τὸ Ἐπιμενίδου ‖ (II) Porphyr. Vit. Pyth. 29 ὧν μεταλαβόντας Ἐμπεδοκλέα τε καὶ Ἐπιμενίδην καὶ Ἄβαριν πολλαχῆι ἐπιτετελεκέναι τοιαῦτα· δῆλα δ' αὐτῶν τὰ ποιήματα ὑπάρχει. ἄλλως δὲ καὶ ἀλεξάνεμος μὲν ἦν τὸ ἐπώνυμον Ἐμπεδοκλέους, καθαρτὴς δὲ τὸ Ἐπιμενίδου.

25 T

Iamblich. Vit. Pyth. 32, 222 Ἐπιμενίδης ὁ Πυθαγόρου μαθητής, μέλλων ὑπό τινων ἀναιρεῖσθαι, ἐπειδὴ τὰς ἐρινύας ἐπεκαλέσατο καὶ τοὺς τιμωροὺς θεούς, ἐποίησε τοὺς ἐπιβουλεύοντας πάντας ἄρδην περὶ ἑαυτοῖς ἀποσφαγῆναι.

26 T

Apul. Flor. 15 (22, 12 Helm) fertur et penes Anaximandrum Milesium naturabilia commentatus (*sc*. Pythagoras) nec non et Cretensem Epimenidem inclitum fatiloquum et piatorem disciplinae gratia sectatus.

23 2 συγχρονήσαντες Protr. 105, 27 Pistelli | cf. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 84

24 4 τε] Porphyr.**V Mon.** : δὲ **F** Porphyr. (II) **B** ‖ **4** ἀλεξάνεμος Porphyr. (II) ‖ **5** καθαρτὴς Porphyr. (II) : καθαίρης cod. | de re cf. Moulinier, Le pur et l'impur dans la pensée des Grecs, Paris 1952, 53; Lanata, Medicina magica e religione popolare in Grecia, Roma 1967, 43 ‖ **8** ἄλλως τε **V Mon.** | ἀλεξανέμας rectius Iamblich. (I) | καθάρτης **V** ‖ cf. Mele in: Epimenide cretese 228s

25 3 περὶ ἑαυτοῖς] cf. Cobet, Coll. crit. p. 395; Mele in: Epimenide cretese 229; 278

26 1 Anaximandrum *vulg.* : Anaxamandrũ *cod.* ‖ **3** piatorem *Lipsius* : platonẽ **φ** : poetam *Scaliger*

plantae quae ei cibo fuerunt (frr. 27-29)

27 T (A 5 D.-K., 8 [B11] C.)

(I) Procl. in Hes. Op. 41 (23, 14 Pertusi) = Plut. fr. 26 Sandbach οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχηι τε καὶ ἀσφοδέλωι μέγ' ὄνειαρ] ἴσως δὲ καὶ ἀφ' ἱστορίας τοῦτο λέγει ‹* * *›· Ἕρμιππος (fr. 15a Wehrli = FGrHist 1026 F 12a) γὰρ ἐν τῶι ‹Περὶ› τῶν ἑπτὰ σοφῶν περὶ τῆς ἀλίμου βρώσεως λέγει – μέμνηται δὲ ταύτης τῆς ἀλίμου καὶ Ἡρόδωρος (FGrHist 31 F 1 = fr. 1 Fowler) ἐν τῶι πέμπτωι τοῦ καθ' Ἡρακλέα λόγου καὶ Πλάτων ἐν ‹τῶι› τρίτωι (677e) τῶν Νόμων – Ἐπιμενίδην, φησί, μικρόν τι ἐδεσμάτιον προσφερόμενον ὧδε ὅλην διατελεῖν τὴν ἡμέραν ἄσιτον καὶ ἄποτον· ἦν δ' ἐξ ἀσφοδέλου καὶ μαλάχης ὅπερ αὐτὸν ἄλιμον καὶ

27 cf. Diog. Laert. 1, 114 (fr. 1) φησὶ δὲ Δημήτριός (fr. 10 Mejer) τινας ἱστορεῖν ὡς λάβοι παρὰ Νυμφῶν ἔδεσμά τι, κτλ. ‖ **2** ἴσα **R** | δὲ om. **R** | τοῦτο om. **R** ‖ **3** lac. sign. Pertusi : ‹ὁ Πλούταρχος› coni. Bernardakis | Ἑρμίππος **R** | ἐν τοῖς **OR** : κατὰ **Q** : ἐν τῶι λόγωι coni. Bernardakis | ‹Περὶ› add. Jac. ‖ **4** βρώσεως om. **AZBTQO** | ἀλίμου βρώσεως] cf. Athen. 2, 58f Ἕρμιππος δ' ὁ Καλλιμάχειος (fr. 15b Wehrli = FGrHist 1026 F 12b) καὶ εἰς τὴν καλουμένην φησὶν ἄλιμον προσέτι τε ἄδιψον ἐμβάλλεσθαι τὴν μαλάχην οὖσαν χρησιμωτάτην et Wehrli, comm. ad Hermippi loc., Bollansée ad FGrHist 1026 p. 180ss; Pythagoras traditur et. ἀλίμοις ... τροφαῖς usus esse, cf. Porphyr. Vit. Pyth. 34 τὴν μὲν ἄλιμον συντιθεὶς ἐκ μήκωνος σπέρματος καὶ σησάμου καὶ φλοιοῦ σκίλλης πλυθείσης ἀκριβῶς ἔστ' ἂν τοῦ περὶ αὐτὴν ὀποῦ καθαρθείη, καὶ ἀσφοδέλων ἀνθερίκων καὶ μαλάχης φύλλων καὶ ἀλφίτων καὶ κριθῶν καὶ ἐρεβίνθων, vid. et de Abst. 4, 20 τὴν μυθευομένην ἄλιμον καὶ ἄδιψον | 'peut-être s'agit-il là d'un aliment d'immortalité qui avait une origine religieuse?' Defradas-Hani-Klaerr ad Plut. Sept. sap. conv. p. 338 adn. 2; cf. et. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 116; Moulinier, Le pur et l'impur dans la pensée grecque, Paris 1952, 51 ss.; Burkert, Lore and science 151 cum adn. 174; Capriglione in: Epimenide cretese 37ss; Catarzi, ibid. 347; Casertano, ibid. 369s | vid. Jac. ad loc. 316: 'mit vegetarianismus und 'orphischer' askese hat er mindestens ursprünglich nichts zu tun' | diversum est τὸ ἄλιμον (Atriplex halimus, L.), de quo cf. Dioscor. 1, 91, Theophrast. Hist. plant. 4, 16, 5 (et Amigues, comm. ad loc.), Caus. plant. 5, 15, 4, at Pythagorici et halimum edebant, sec. Antiph. fr. 158 K.-A.; vid. et. Plin. Nat. hist. 22, 73 *asphodelum ab Hesiodo quidam halimon appellari existimavere, quod falsum arbitror* ‖ **4** μέμνηται – **6** Νόμων ut additamentum secl. Sandbach; vid. Bollansée ad Hermippi locum ‖ **4** ταύτης om. **AZBTQO** ‖ **5** Ἡρόδωρος Heinsius mon. Casaubon : Ἡρόδοτος cod. | πέμπτωι] ιε´ dub. Jac. ‖ **6** ‹τῶι› add. Bernardakis | Ἐπιμενίδην corr. edd. : Ἐπιμηνίδην cod. (praeter τοῦ Ἐπιμενίδου **R**) ‖ **7** φησί] ὅτι **R** | προσφερόμενος **R** | ὅλην διατελεῖν] διὰ ὅλην τελεῖν **O** : τελεῖν **AZPTQ** ‖ **8** ἄσιτον καὶ ἄποτον Pertusi : ἄσιτος καὶ ἄποτος **R** : om. cett. | ἦν δ' ἐξ] ἐκ γὰρ

ἄδιψον ἐποίει ‖ (II) Plut. Sept. Sap. conv. 14 p. 157d ὑπολαβὼν δ’ ὁ Ἄρδαλος, ‘ἆρ’ οὖν,’ ἔφη, ‘καὶ τὸν ἑταῖρον ὑμῶν Σόλωνος δὲ ξένον Ἐπιμενίδην νόμος τις ἀπέχεσθαι τῶν ἄλλων σιτίων κελεύει, τῆς δ’ ἀλίμου δυνάμεως ἣν αὐτὸς συντίθησι μικρὸν εἰς τὸ στόμα λαμβάνοντα διημερεύειν ἄναριστον καὶ ἄδειπνον;’ ἐπιστήσαντος δὲ τοῦ λόγου τὸ συμπόσιον ὁ μὲν Θαλῆς ἐπισκώπτων εὖ φρονεῖν ἔφη τὸν Ἐπιμενίδην ὅτι μὴ βούλεται πράγματα ἔχειν ἀλῶν τὰ σιτία καὶ πέττων ἑαυτῶι, καθάπερ Πιττακός. ... [laud. Carm. Pop. 23 Page]. ὁ δὲ Σόλων ἔφη θαυμάζειν τὸν Ἄρδαλον εἰ τὸν νόμον οὐκ ἀνέγνωκε τῆς διαίτης τοῦ ἀνδρὸς ἐν τοῖς ἔπεσι τοῖς Ἡσιόδου γεγραμμένον· ἐκεῖνος γάρ ἐστιν ὁ πρῶτος Ἐπιμενίδηι σπέρματα τῆς τροφῆς ταύτης παρασχών, {καὶ} ζητεῖν {ὁ} διδάξας [laud. Op. 41] ... 158b ἀλλ’ Ἡσιόδου μὲν ἐμοὶ δοκεῖ δικαιότερον Αἴσωπος αὐτὸν ἀποφαίνειν μαθητὴν ἢ Ἐπιμενίδης· ... ἐγὼ δ’ ἂν ἡδέως ἀκούσαιμι Σόλωνος· εἰκὸς γὰρ αὐτὸν πεπύσθαι, πολὺν χρόνον Ἀθήνησιν Ἐπιμενίδηι συγγενόμενον, ὅ τι δὴ παθὼν ἢ σοφιζόμενος ἐπὶ τοιαύτην ἦλθε δίαιταν ‖ (III) Plut. De facie in orbe lunae 25 p. 940b τὴν δ’ ἄλιμον, ἧς ἡμῖν αὐτὸς ἐξηγεῖτο δύναμιν, ἠινίξατο μὲν Ἡσίοδος εἰπών (Op. 41)· ‘οὐδ’ ὅσον ἐν μαλάχηι τε καὶ ἀσφοδέλωι μέγ’ ὄνειαρ,’ ἔργωι δ’ ἐμφανῆ παρέσχεν Ἐπιμενίδης, διδάξας ὅτι μικρῶι παντάπασιν ἡ φύσις ὑπεκκαύματι ζωπυρεῖ καὶ συνέχει τὸ ζῶιον, ἂν ὅσον ἐλαίας μέγεθος λάβηι, μηδεμιᾶς ἔτι τροφῆς δεόμενον ‖ (IV) Philo Mech. Poliorc. exc. lib. 7-8, 2, 31 (46 Diels-Schramm = 88 Thevenot) χρήσιμον δέ ἐστι καὶ σκίλλας καὶ βολβοὺς ἐν ταῖς οἰκίαις ἀποτίθεσθαι καὶ φυτεύειν ἐν τῆι πόλει καὶ κύκλωι περὶ τὸ τεῖχος, ἵνα κατασκευαζομένου τοῦ Ἐπιμενιδείου φαρμάκου μηθὲν ἡμῶν πάσχωσιν οἱ πολῖται κατὰ τὰς συμβαινούσας σιτοδείας ‖ (V) Psell. Opusc. misc. 32, 3 (109 Duffy) ἴσθι τοιγαροῦν ὡς ἡ Ἐπιμενίδειος ἄλιμος μίγμα ἐστὶν ἀσφοδέλου ξηροῦ καὶ μαλάχης ῥίζης καὶ σησάμης πεπλυμένης μήκωνός τε λευκοῦ σκίλλης τε ὠμῆς τῆς ξανθῆς, καὶ ὁ λαμβάνων τοῦτο ἄσιτος ἐφ’ ἡμέρας πολλὰς διημερεύσειεν ἀλυπότατος.

R | ὅπερ – ἄλιμον] τὸ ἄλιμον ἑαυτῶν **R** ‖ **12** ἣν] ἣν ἡδονὴν **n²vΠ** ‖ **19** {καὶ} et {ὁ} del. Wil., Hartman : {ὁ} tantum D.-K. | ὁ καὶ ζητεῖν διδάξας Castiglioni : καὶ ζητεῖν {ὁ} διδ. Diels | καὶ ‹νῦν› Wil. olim ‖ **20** μαθητὴν cf. Demoulin 118: ‘il est donc probable que les traditions mettant Hésiode en rapport avec Épiménide, dérivent des analogies qu’on peut relever entre les œuvres du premier et celles du second’ (in primis Hes. Th. 26 et Epim. fr. 41) ‖ **23** τὴν – **24** ἡμῖν Cherniss, Pohlenz : τήν τε ἄμμονος ἡμῖν **EB** | τὴν δ’ ἄλιμον ἡμῖν αὐτὸς ἐξ. δυν., ‹ἣν› ἠι. Adler ‖ **24** ἐξηγεῖτο] sc. Theon ‖ **31** Ἐπιμενίδου Barocius : ἐπιμο. . διου **PV** : ἐπιμονίδου Schol. anon. Poliorc. 203, 3 | ἡμῶν] λιμῶι Buecheler ‖ **32** κατὰ Thevenot : καὶ **PV** : ‹κατὰ τὰς γινομένας πολιορκίας› καὶ Vahlen ‖ **34** λευκοῦ **V** : -ῆς cett. ‖ cf. et. Wil., Glaube II 186; Svenbro, La parola e il marmo. Alle origini della poetica greca, Torino 1984, 57ss; Martin in: Dougherty-Kurke (eds.), Cultural Poetics in Archaic Greece. Cult,

28 T (A 6 D.-K., 8 [B 2] C.)

(I) Theophrast. Hist. plant. 7, 12, 1 ἐδώδιμοι μὲν γὰρ οὐ μόνον βολβοὶ καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ ἀσφοδέλου ῥίζα καὶ ἡ τῆς σκίλλης, πλὴν οὐ πάσης ἀλλὰ τῆς Ἐπιμενιδείου καλουμένης, ἣ ἀπὸ τῆς χρήσεως ἔχει τὴν προσηγορίαν· αὕτη δὲ στενοφυλλοτέρα τε καὶ λειοτέρα τῶν λοιπῶν ἐστιν || (II) Eust. in Il. p. 1220, 60 ὁ δ' αὐτὸς λέγει καὶ ὅτι ἀσφοδέλου τὴν ῥίζαν Θεόφραστος καλεῖσθαί φησιν Ἐπιμενίδιον || (III) Plin. Nat. hist. 19, 93 et tertium genus (*sc*. scillae) est cibis gratum, epimenidium vocatur, angustius folio ac minus asperum.

29 T (T 1 J., A 1 D.-K., 8 [B 1] C.)

(I) Diog. Laert. 1, 112, plura invenies in fr. 1 εἰσὶ δ' οἳ μὴ κοιμηθῆναι αὐτὸν λέγουσιν, ἀλλὰ χρόνον τινὰ ἐκπατῆσαι ἀσχολούμενον περὶ ῥιζοτομίαν || (II) Suda s. v. διεκπατῆσαι (II 83, 22 Adler)· τοῦ πάτου παρεξελθεῖν. λέγουσιν Ἐπιμενίδην χρόνον ἕνα διεκπατῆσαι ἀσχολούμενον περὶ ῥιζοτομίαν.

Performance, Politics, Cambridge 1993, 118, qui cf. septem Ṛṣis Indos (de quibus vid. Mitchiner, The traditions of the seven Ṛṣis, Delhi 1982); Breglia Pulci Doria in: Epimenide cretese 282s

28 cf. Capriglione in: Epimenide cretese 41 || **3** χρήσεως] 'the legends about Epimenides suggest that the 'use' was possibly magic' Hort ad loc., cf. Theophrast. Charact. 16, 13 κἂν ποτε ἐπίδηι σκορόδωι ἐστεμμένον τῶν ἐπὶ ταῖς τριόδοις, ἀπελθὼν κατὰ κεφαλῆς λούσασθαι καὶ ἱερείας καλέσας σκίλληι ἢ σκύλακι κελεῦσαι αὐτὸν περικαθᾶραι, de scilla vid. et. Hist. plant. 7, 13, 4 | cf. Burkert, The orientalizing revolution, 1992, 62: 'even more surprising is the use of onions for purification. Akkadian texts describe the procedure in detail—the onion is peeled layer by layer, until nothing is left; in Greek we find just the passing mention of the magical onions; one sort of onion is specifically named after Epimenides' || **6** Ἐπιμενίδιον] 'in **L** supra vocem ἐπιμενίδιον siglum reperitur, quo nomina propria indicantur. qua de causa scripsi Ἐπιμ.' van der Valk ad loc. || **6–8** cf. Plin. Nat. hist. 19, 94 *unum de eis* (sc. *generibus scillae*) *volumen condidit Pythagoras philosophus* || **6** et] set *Mayhoff* || **7** epimenidium *vett.* : -dum **DdT** : -du *e* epimendu **Ep** : eppymoenito **Q** | augustius **E** : asgustius **D** : angustiis **Q** : asgustias **e** || **8** ac] est et **Q** | aspero **DeEpdT**

29 **2** τινὰ] ἕνα ('ein jahr') Maass, Phil. Unters. 12, 342, coll. Suda (II) | ῥιζοτομίας **Φ** | de re cf. Catarzi in: Epimenide cretese 330 || **4** ἕνα] α´ **AIFV** : τινα Diog. Laert. (I) || 'this might be in accordance with his role of a healer' Strataridaki, Fortunatae 2, 1991, 211, quae cft. Diod. 5, 74, 6 Ἀπόλλωνος δὲ καὶ Κορωνίδος Ἀσκληπιὸν γενηθέντα, καὶ πολλὰ παρὰ τοῦ πατρὸς τῶν εἰς ἰατρικὴν μαθόντα, προσεξευρεῖν ... τὰς τῶν φαρμάκων σκευασίας καὶ ῥιζῶν δυνάμεις et Epimenidae scientia de plantibus cum ea Asclepii comparat

iter Spartam (fr. 30)

cf. Paus. 3, 11, 11 (fr. 31 I), Clem. Alex. Strom. 1, 21, 133, 2 (Heraclid. Pont. fr. 90 Wehrli = Epim. fr. 18) Ἐπιμενίδης τε ὁ Κρής, ὅστις εἰς Σπάρτην ἀφίκετο, Tatian. Or. ad Graec. 41, 1 (fr. 5) τῶν πρὸ αὐτοῦ (sc. Ὁμήρου) συγγραφέων ... Ἐπιμενίδου τοῦ Κρητός, ὅστις εἰς τὴν Σπάρτην ἀφίκετο, Diogenian. 8, 28 (fr. 32, 2) τὸ Ἐπιμενίδειον δέρμα· ... κατέκειτο γὰρ παρὰ τῆι Λακεδαίμονι τοῦτο, vid. alia in fr. 32 | cf. Lupi in: Epimenide cretese 169ss

30 T (T 5d J.)

Paus. 3, 12, 11 de Sparta πρὸς δὲ τῆι Σκιάδι οἰκοδόμημά ἐστι περιφερές, ἐν δὲ αὐτῶι Διὸς καὶ Ἀφροδίτης ἀγάλματα ἐπίκλησιν Ὀλυμπίων· τοῦτο Ἐπιμενίδην κατασκευάσαι λέγουσιν, οὐχ ὁμολογοῦντες τὰ ἐς αὐτὸν Ἀργείοις, ὅπου μηδὲ πολεμῆσαί φασι πρὸς Κνωσσίους.

Epimenidis sepulcrum (frr. 31-31a)

31 T (T 1 + 5a, c J., A 1 D.-K., 8 [B 1] C.)

(I) Paus. 3, 11, 11 ἔστι δὲ καὶ (sc. Σπαρτιάταις ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς) ... τὰ ἀρχαῖα καλούμενα Ἐφορεῖα, ἐν δὲ αὐτοῖς Ἐπιμενίδου τοῦ Κρητὸς μνῆμα ... καὶ τά γε ἐς Ἐπιμενίδην Λακεδαιμονίους δοξάζω μᾶλλον Ἀργείων λέγειν εἰκότα || (II) Diog. Laert. 1, 115, plura invenies in fr. 1 καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ φυλάττουσι Λακεδαιμόνιοι παρ' ἑαυτοῖς κατά τι λόγιον, ὥς φησι Σωσίβιος ὁ Λάκων (FGrHist 595 F 15).

31a T (T 5e J.)

Paus. 2, 21, 3 πρὸ δὲ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς (sc. ἐν Ἄργει) Ἐπιμενίδου λέγουσιν εἶναι τάφον· Λακεδαιμονίους γὰρ πολεμήσαντας πρὸς Κνωσσίους ἑλεῖν ζῶντα Ἐπιμενίδην, λαβόντας δὲ ἀποκτεῖναι, διότι σφίσιν οὐκ αἴσια ἐμαντεύετο, αὐτοὶ δὲ ἀνελόμενοι θάψαι ταύτηι φασί.

30 **3** οὐχ ὁμολογοῦντες – Ἀργείοις] cf. Paus. 2, 21, 3 (fr. 31a); vid. Mele in: Epimenide cretese 278

31 de itinere Spartam vid. fr. 30 || (I) cf. Paus. 2, 21, 3 (fr. 31a), 3, 12, 11 (fr. 30) || **4–5** καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ Λακεδαιμόνιοι φυλάττουσι **B** : Λακ. δὲ τὸ σ. αὐ. φυλάττ. **F**

31a cf. Paus. 3, 11, 11 (fr. 31) || **3** οὐκ αἴσια] cf. Diog. Laert. 1, 114-115 (frr. 1; 44 II; 44a)

Epimenidis pellis (fr. 32)

cf. Plut. Pelop. 21, 3 (Pherecyd. fr. 25 Schibli) τῶν δ' ὕστερον Φερεκύδην τε τὸν σοφὸν ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἀναιρεθέντα καὶ τὴν δορὰν αὐτοῦ κατά τι λόγιον ὑπὸ τῶν βασιλέων φρουρουμένην κτλ et comm. ad loc, p. 7: 'another famous visitor whose skin was preserved was Epimenides', cf. Scarpi in: Epimenide cretese 33; Lupi, ibid. 179ss; Catarzi, ibid. 319; Casertano, ibid. 362 adn. 22; repugnavit Bremmer, Mnemosyne 46, 1993, 235s: 'the expression "the skin of Epimenides" ... strongly suggests that the ephors had made use of a leather scroll with oracles, the so-called diphtherai', cf. iam Leahy, Phoenix 12, 1958, 141ss; cf. et. Steph. Byz. s. v. Ἀνθάνα, πόλις Λακωνική ... κέκληται δέ, ὡς Φιλοστέφανος (fr. 8, FHG III, 30 Müller), παρὰ Ἄνθην τὸν Ποσειδῶνος, ὃν Κλεομένης ὁ Λεωνίδου ἀδελφὸς ἀνελὼν καὶ ἐκδείρας ἔγραψεν ἐν τῶι δέρματι τοὺς χρησμοὺς ὧδε τηρεῖσθαι et Strataridaki, Fortunatae 2, 1991, 213s | aliter Leclerc, Kernos 5, 1992, 224: 'les inscriptions apparues post mortem sur la peau d'Épiménide ... sont ... una métaphore invitant à lire son corps comme un parchemin'

32 T (T 2 + 5b J., A 2 D.-K.)

(I) Suda s. v. Ἐπιμενίδης (II 370, 6 Adler), plura invenies in fr. 2 τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ πόρρω χρόνων, τὸ δέρμα εὑρῆσθαι γράμμασι κατάστικτον. ... καὶ παροιμία τὸ Ἐπιμενίδειον δέρμα· ἐπὶ τῶν ἀποθέτων || (II) Diogenian. 8, 28 (Paroem. Gr. I 309, 9) τὸ Ἐπιμενίδειον δέρμα· ἐπὶ τῶν ἀποθέτων. κατέκειτο γὰρ παρὰ τῆι Λακεδαίμονι τοῦτο || (III) Apostol. 7, 73 (Paroem. Gr. II 415, 9) Ἐπιμενίδειον δέρμα· ἐπὶ τῶν ἀποθέτων· sequitur fr. 7 VII || (IV) Zenob. 72 (324, 1 Bühler) τὸ Ἐπιμενίδειον δέρμα. ἐπὶ γὰρ ἀποθέτων τάττεται ἡ παροιμία, παρὰ γὰρ τοῖς Λακεδαιμονίοις κατά τι λόγιον ἀπέκειτο τοῦ Ἐπιμενίδου τὸ δέρμα. sequitur fr. 6 II

32 cf. Ps.-Hesych. Mil. 25 (106, 10 Marc.) Ἐπιμενίδου τοῦ Κρητὸς λόγος, ὡς ... τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ, τὸ δέρμα εὑρέθη γράμμασι κατάστικτον || **2** πόρρω χρόνων om. **V** Ps.-Hesych. | εὑρεθῆναι **GITM** : εὑρήθη **V** Ps.-Hesych. || **3** καὶ] ἡ cod. praeter **A** || **4** Ἐπιμενίδειον Gaisford : Ἐπιμελίδιον **g** : Ἐπιμελίδειον Schottus || **7** Ἐπιμενίδειον Bühler : Ἐπιμενίδιον cod. || in fin. τοῦτο καὶ περὶ Ἀριστέου εἴρηται ἀπιθάνως. καὶ παροιμία τὸ Ἐπιμενίδειον δέρμα in mg. add. **M** || **7–9** cf. plura ap. Bühler, comm. ad loc.

Epimenidem sicut deum coluerunt Cretenses (fr. 32a)

cf. et. Diog. Laert. 1, 114 λέγεται δὲ ὡς καὶ πρῶτος αὐτὸν Αἰακὸν λέγοι et Huxley, Greek Epic from Eumelos to Panyassis, London 1969, 83

32a T (T 1 + 4c J., A 1 + 4 + B 10 D.-K., 8 [A 5] + [B 1] C.)

(I) Diog. Laert. 1, 114, plura invenies in fr. 1 λέγουσι δέ τινες ὅτι Κρῆτες αὐτῶι θύουσιν ὡς θεῶι || (II) Diog. Laert. 1, 115, plura invenies in fr. 1 Μυρωνιανὸς δὲ ἐν Ὁμοίοις (fr. 1 FHG IV 454 Müller) φησὶν ὅτι Κούρητα ‹νέον› αὐτὸν ἐκάλουν Κρῆτες || (III) Plut. Sol. 12, 7, plura invenies in fr. 3 διὸ καὶ παῖδα νύμφης ὄνομα Βάλτης καὶ Κούρητα νέον αὐτὸν οἱ τότ' ἄνθρωποι προσηγόρευον.

Epimenidae plures (fr. 32b)

32b T (T 1 Jac., A 1 D.-K., 8 [B 1] C., T 1 F)

Diog. Laert. 1, 115, plura invenies in fr. 1 γεγόνασι δὲ καὶ Ἐπιμενίδαι ἄλλοι δύο, ὅ τε γενεαλόγος (T 1 Fowler), καὶ τρίτος ὁ Δωρίδι γεγραφὼς Περὶ Ῥόδου (cf. FHG IV p. 404).

Opera (frr. 33-68)

cf. et. Diog. Laert. 1, 112 (fr. 1) ξυνέγραψε δὲ καὶ καταλογάδην περὶ θυσιῶν καὶ τῆς ἐν Κρήτηι πολιτείας καὶ περὶ Μίνω καὶ Ῥαδαμάνθυος εἰς ἔπη τετρακισχίλια (de quo cf. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 128) ... φέρεται δ' αὐτοῦ καὶ ἐπιστολὴ πρὸς Σόλωνα τὸν νομοθέτην, Paus. 1, 14, 4 (fr. 6 X) Ἐπιμενίδης Κνώσσιος ... ἔπη τε ἐποίει κτλ, Suda s. v. Ἐπιμενίδης (II 370, 5 Adler, cf. fr. 2) ἐποποιός, 370, 11 ἔγραψε δὲ πολλὰ ἐπικῶς· καὶ καταλογάδην μυστήριά τινα καὶ καθαρμοὺς καὶ ἄλλα αἰνιγματώδη

32a 3 ‹νέον› add. Jac., cf. III; vid. comm. ad fr. 1 || **5** Βάλτης] cf. comm. ad fr. 3
32b 1 Ἐπιμενίδε **B** || sec. Kern, Epimenides, RE VI 1 (1907) 178 'E. ὁ γενεαλόγος ... der wohl mit Nr. 2 (i. e. E. Cres) identisch ist'; cf. Fowler, Early Greek Mythography, Oxford I, 2000, qui temptavit edere solum fragmenta prosaica, et quae iudicavit Bernabé, Gnomon 75, 2003, 728; optime Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 135: 'ces personnages, sur la vie desquels l'antiquité ne nous a conservé d'autre détail que leur prétendue activité littéraire, ont peut-être été inventés pour qu'on pût leur attribuer des écrits que les critiques anciens déniaient déjà à bon droit au Crétois Épiménide'

'die erhaltenen Fragmente des Epimenides scheinen sich auf zwei oder drei Verfasser zu verteilen: 1) Θεογονία aus dem Kreise des Onomakritos, Ende des 6. Jahrh. verfaßt, nach dem Inhalte auch Χρησμοί gennant; 2) Κρητικά, nach E. Neustadt, De Iove Cretico (Berl. 1906) Prosawerk, zwischen Megasthenes und Arat verfaßt (doch vgl. Pohlenz N. Jahrb. 32, 1916, I 570²), kretische Lokalgeschichte; zweifelhaft 3) Καθαρμοί in Prosa ... oder in Hexametern...?' D.-K.; aliter Jac. 312ss qui distinxit: 1. Χρησμοί. 2. Καθαρμοί 'ebenfalls pinakographisch bezeugt durch Strabon ... gleichung mit den Χρησμοί nicht unmöglich'. 3. Κρητικά 'prosaisch'. 4. περὶ θυσιῶν καὶ τῆς ἐν Κρήτηι πολιτείας καὶ περὶ Μίνω καὶ Ῥαδαμάνθυος 'prosabuch in 4000 ἔπη (= στίχοι)'. 5. ἐπιστολὴ πρὸς Σόλωνα 'athetiert ... von Demetrios Magnes... die fälschung setzt die ausgebildete Solonlegende voraus', 6. 'Anderer brief an Solon mit prophezeiung'. 7. Περὶ Ῥόδου 'ebenfalls dorisch ... offenbar fälschung'. 8. Τελχινιακὴ ἱστορία. 9. 'Epische Theogonie und Heroologie'; cf. et. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 35ss; 118ss; Mele in: Epimenide cretese, 227ss, ubi multa magni pretii invenies

in hac editione fragmenta hac ratione disposui (quamquam nonnulla opera distincta re vera partes Theogoniae vel Κρητικῶν esse possunt): 1. fragmentum de se ipso (fr. 33); 2. Κρητικά (frr. 34-38), 3. Τελχινιακὴ ἱστορία (fr. 39); 4. Χρησμοί (frr. 40-45); 5. Θεογονία (frr. 46-53); 6. Καθαρμοί (fr. 54); 7. Γενεαλογία (frr. 55-57); 8. Ἀργοῦς ναυπηγία (frr. 57a-59); 9. incerti operis fragmenta (frr. 60-66) et 10. Ἐπιστολαί (frr. 67-68)

fragmentum de se ipso (fr. 33)

33 F (F 3 J., B 2 D.-K., 8 [A 2] C.)

καὶ γὰρ ἐγὼ γένος εἰμὶ Σελήνης ἠυκόμοιο,

33 (I) Aelian. Nat. anim. 12, 7 καὶ μέντοι καὶ τὸν Νεμεαῖον λέοντα τῆς σελήνης ἐκπεσεῖν φασι. λέγει γοῦν (Reiske : οὖν cod.) καὶ τὰ Ἐπιμενίδου ἔπη· [1-3] ||

33 1 Δ 58 καὶ γὰρ ἐγὼ θεός εἰμι, γένος δέ μοι ἔνθεν ὅθεν σοί | Ξ 113 καὶ ἐγὼ γένος εὔχομαι εἶναι | Lam. Thur. (fr. 488) 3 καὶ γὰρ ἐγὼν ὑμῶν γένος ὄλβιον εὔχομαι εἶμεν (Lam. Thur. [fr. 489-490] 3 εὔχομαι ὄλβιον εἶναι) | Β 377 al., η 24, Hymn. Merc. 450 καὶ γὰρ ἐγώ(ν) | Emped. fr. 108, 1 Wright (31 B 117, 1 D.-K.) ἤδη

33 1 εἰμὶ] 'Musaios von Epimenides redend eingeführt (C. Robert), wenn nicht Aelian beider Namen verwechselt hat; dann würde das Frag. zur Theogonie des M[usaios] gehören' Diels-Kranz ad loc. (cf. Kern, De Orphei Epimen. Pherec. Theogon. 74s) : 'wie Musaios?' Jac., vid. comm. ad loc., cf. et. Burkert, Lore and Science 136 adn. 90; 346 adn. 48; West, Orphic Poems 48: 'the reference to the Nemean

ἣ δεινὸν φρίξασ᾽ ἀπεσείσατο θῆρα λέοντα,
ἐν Νεμέαι δ᾽ ἄγχουσ᾽ αὐτὸν διὰ πότνιαν Ἥραν.

(II) Tatian. Or. ad Graec. 27, 8 (53 Marc.) πῶς οὐκ ἠλίθιον πιθέσθαι τοῖς Ἡροδώρου (Worth. : -δότου **MVP**) βιβλίοις (βίβλοις **P**) περὶ τοῦ καθ᾽ Ἡρακλέα λόγου (FGrHist 31 F 4 = fr. 4 Fowler), γῆν ‹εἶναι› (add. Marc. : post κηρύττουσιν dub. add. Jac.) ἄνω κηρύττουσιν (sc. τὴν σελήνην) κατεληλυθέναι τ᾽ ἀπ᾽ αὐτῆς λέοντα τὸν ὑφ᾽ Ἡρακλέους φονευθέντα; (cf. Jac. ad loc.)

γάρ πότ᾽ ἐγώ || **2** Eur. Herc. 465s θηρὸς ... / λέοντος || **3** Hes. Th. 11 πότνιαν Ἥρην | A 551 al., δ 513, Hymn. Apoll. 309 al. πότνια Ἥρη | Aesch. Sept. 152, Eur. Phoen. 1365 ὦ πότνι᾽ Ἥρα (Eur. Hel. 1093-1094 ὦ πότνι᾽ ... / Ἥρα)

Lion ... suggests that Epimenides is not content to be son of the goddess Selene ... he is claiming to have actually come from the moon, and he mentions the lion as a precedent for such a journey across space' (cf. et. 49: 'a date much before 500 is excluded by the doctrine of the Nemean Lion's lunar origin'); at vid. Tortorelli in: Epimenide cretese 58, Mele, ibid. 242s; Breglia Pulci Doria, ibid. 293ss | 'the doctrine of the Nemean Lion's lunar origin ... implies that the moon is another earth' West 49 : at cf. Tortorelli in: Epimenide cretese 58s: 'la nascita del leone Nemeo da Selene presuppone, come è stato dimostrato da L. Breglia Pulci Doria [sc. ibid., 295-300] e A. Mele [scil. ibid. 242s], che Selene non sia intesa come terra, ma come divinità, probabilmente teriomorfa'; cf. et. Casertano, ibid. 374s | sec. Colli ad loc. 263s fr. "Orphicum" sapit | Σελήνης] de Lunae prophetica vi cf. Mele in: Epimenide cretese 241s | cf. et. Mazzarino, Il pensiero storico classico, Bari 1983, 50: 'con ogni probabilità, si tratta di una "metempsicosi" del leone nemeo in quel personaggio stesso', quod mihi incertum videtur || **3** ἐν Νεμέαι δ᾽ ἄγχουσ᾽ Diels (qui post λέοντα dist. et post v. **3** ex Hes. Th. 332 add. ‹θείη ἶς ἐδάμασσε βίης Ἡρακληείης›), quod veri simile videtur : ἐν νεμεαία(ν) ἄγουσ᾽ cod. : ἐν Νεμέαι ἀνάγουσ᾽ Bentley : ἐς Νεμέαιαν ἄγουσ᾽ Gesner : ἐν Νεμέαι, ἀγαγοῦσ᾽ Schoemann : ἐν Νεμέηι, ἀνάγουσ᾽ Kinkel | aliter Hes. Th. 327 Ὄρθωι ὑποδμηθεῖσα, Νεμειαῖόν τε λέοντα (sc. τέκε Χίμαιρα) | Ἥρην Kinkel || vid. West, Zeitschr. Pap. Epigr. 50, 1983, 46, qui cft. Diog. Laert. 1, 114 (fr. 1) ubi legit ὡς καὶ πρῶτος αὐτὸν σεληνιακὸν (Αἰακὸν cod.) λέγοι, at vid. app. crit. fr. 1 cum comm. ad loc. | 'we know that Epimenides mentioned Endymion [fr. 59] ... Epimenides may have felt that his unusually long siesta [fr. 6] gave him some affinity, as a new Endymion, with the Moon' Huxley, Greek Epic Poetry 83, prob. Strataridaki, Fortunatae 2, 1991, 211; vid. et. Scarpi in: Epimenide cretese 32; Mele, ibid. 242ss

Κρητικά (frr. 34-38)

cf. Tortorelli in: Cerri (ed.), La letteratura pseudepigrafa nella cultura greca e romana, Napoli 2000, 84s: 'sia che col titolo Kretiká s'alluda genericamente alle numerose storie cretesi presenti nell' opere di Epimenide, sia che i Kretiká coincidano con la sua opera teogonica oppure con i trattati in prosa Sui sacrifici e sulla costituzione di Creta e Su Minosse e Radamanto tramandati di Lobone, i frammenti superstiti contengono particolari notizie sull'antica mitologia cretese che giustificano l'ipotesi di una specificità cretese autentica nell'opera epimenidea'; cf. et. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 128s; West, Orphic Poems 52

34 T (T 9a J., B 24 D.-K., 8 [B 19] C., F 2 F.)

Eratosth. Catast. 27 (182 Pàmias = 148 Rob.), plura invenies in fr. 37 I, καθάπερ Ἐπιμενίδης ὁ τὰ Κρητικὰ ἱστορῶν φησιν, cf. Schol. German. Arat. BP (87, 3 Breysig = 148c 8 Rob.) Epimenides dicit etc., vid. fr. 37 II.

35 T (T 9b J., B 20 D.-K., 8 [B 9] C., T 3 + F 4 F.)

Diod. 5, 80, 4 ἐπεὶ δὲ τῶν τὰ Κρητικὰ γεγραφότων οἱ πλεῖστοι διαφωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους, οὐ χρὴ θαυμάζειν ἐὰν μὴ πᾶσιν ὁμολογούμενα λέγωμεν· τοῖς γὰρ τὰ πιθανώτερα λέγουσι καὶ μάλιστα πιστευομένοις ἐπηκολουθήσαμεν, ἃ μὲν Ἐπιμενίδηι τῶι θεολόγωι προσσχόντες, ἃ δὲ Δωσιάδηι (FGrHist 458 T 1) καὶ Σωσικράτει (FGrHist 461 T 2) καὶ Λαοσθενίδαι (FGrHist 462, 1).

35 5 Λαοσθενίδαι] Ἀγλαοσθένει Rob.; cf. et. D.-K. ad loc. | cf. Colli 269: 'mi sembra ... infondata l'attribuzione a Epimenide di un'opera intitolata Storie cretesi ... più prudente è pensare che la poesia di Epimenide contenesse molti riferimenti alle cose cretesi'

36 F (B 23 D.-K., 8 [B 17] C.)

Schol. Arat. 46 (92, 13 Martin) φέρεται δὲ περὶ τοῦ Δράκοντος Κρητικὸς μῦθος· ἐπιόντος ποτὲ τοῦ Κρόνου, ὁ Ζεὺς εὐλαβηθεὶς ἑαυτὸν μὲν εἰς δράκοντα μετεμόρφωσε, τὰς δὲ τροφοὺς εἰς ἄρκτους, καὶ ἀπατήσας τὸν πατέρα, μετὰ τὸ παραλαβεῖν τὴν βασιλείαν, τὸ συμβὰν ἑαυτῶι τε καὶ ταῖς τροφοῖς τῶι ἀρκτικῶι ἐνεστήριξε κύκλωι.

37 F (F 18 J., B 24 D.-K., 8 [B 19] C., F 2 F.)

(I) Eratosth. Catast. 27 (182 Pàmias = 148 Rob.) Αἰγόκερω. οὗτός ἐστι τῶι εἴδει ὅμοιος τῶι Αἰγίπανι· ἐξ ἐκείνου δὲ γέγονεν· ἔχει δὲ θηρίου τὰ κάτω μέρη καὶ κέρατα ἐπὶ τῆι κεφαλῆι. ἐτιμήθη δὲ διὰ τὸ σύντροφος εἶναι

36 Epimenidi trib. Maass, Aratea 342 'non sine specie veritatis' Fowler p. 101; cf. et. Catarzi in: Epimenide cretese 327s || **1** λέγεται **QDΔV U** mutil. | τοὺς δράκοντας **U** | Κρητικὸς om. **Δ** || **2** post μῦθος add. ὡς ἄρα **DΔVA** | χρόνου **K** | ἑαυτὸν μὲν] ἑαυτὸν **K** : αὐτὸν μὲν **Q** : μὲν αὐτὸν **MU** | εἰς] εἰ **Q** ut vid. || **3** μετεμορφώθη **D** : μετέβαλε **K** : μετέβαλλε **U** | δὲ om. **Q** || **4** περιλαβεῖν **Q** : παραλαχεῖν **U** | τε om. **QK** | τοῖς **MD** || **5** τροφαῖς **Q** | ἀνεστήριξε **Q**

37 1 Αἰγόκερω Olivieri : Αἰγόκερως **L** : Αἰγοκέρω Jac. : Πάν **M** et **O** (ut vid., sed difficile lectu), Matthiae : Αἰγίκερως Heyne : Αἰγοκέρωτος Maas : tit. om. **B** | οὗτός] ὁ δὲ αἰγόκερώς **B** || **1** οὗτός – **3** τῆι κεφαλῆι] ὁ αἰγόκερως ὅμοιός ἐστι τῶι Αἰγίπανι ... τῆι κεφαλῆι hab. et **S** || **2** Αἰγίπανι **S** iam edd. : αἰγὶ πανὶ **E** : sive αἰγίπανι sive αἰγὶ hab. Schol. Arat. | ἐξ – γέγονεν del. Schaubach, at cf. Pàmias ad loc.: 'dels mots ἐξ ... γέγονεν no se'n desprèn que Capricorn ... hagi d'ésser considerat fill o descendent d'Égipan, sinó ... que la constel·lació de Capricorn té por model la figura d'Égipan', cf. Roscher, Jahrb. Class. Phil. 151, 1895, 335; Jac. 329 | δὲ] γὰρ Rob., D.-K., mon. Wil. | θηρίου] ἰχθύος corr. Fell, prob. Schaubach (piscis i. e. ἰχθύος, hab. Hyg., Sch, Germ.) : θαλασσίου coni. Roscher 333 || **3** ἐτιμήθη] ἐτίμη et postea spat. vacuum **B** | σύντροφος **E** iam corr. Robert, Maass, D.-K. : σύντροφον **LOMB** | 'del fet que Zeus i Pan seguin aquí considerats germans de llet (σύντροφοι), no se'n desprèn que Epimènides els fes germans carnals ... [contra Roscher, Philologus 53, 1894, 372s] d'acord amb E., que difon una variant local cretenca, Pan fou nodrit a l'Ida juntament amb Zeus. ... aquesta referència ... contrasta amb la notícia ... [Schol. Eur. Rhes. 36 (II 329, 6 Schwartz = fr. 58 II] que atribueix també a E. una genealogia alternant ... (de Cal·listo i de Zeus neixen dos bessons, Pan i Arcas) ... és probable que Epimènides refrectís la competència de dues versions locals ... en dues obres diferents (¿tal volta Κρητικά i Teogonia?)'

τῶι Διί, καθάπερ Ἐπιμενίδης ὁ τὰ Κρητικὰ ἱστορῶν φησίν, ὅτι ἐν τῆι Ἴδηι συνῆν αὐτῶι, ὅτε ἐπὶ τοὺς Τιτᾶνας ἐστράτευσεν. οὗτος δὲ δοκεῖ εὑρεῖν τὸν κόχλον, ἐν ὧι τοὺς συμμάχους καθώπλισε διὰ τὸ τοῦ ἤχου Πανικὸν καλούμενον, ὃ οἱ Τιτᾶνες ἔφυγον. παραλαβὼν δὲ τὴν ἀρχήν, ἐν τοῖς ἄστροις αὐτὸν ἔθηκε καὶ τὴν Αἶγα τὴν μητέρα. διὰ δὲ τὸν κόχλον ἐν τῆι θαλάσσηι ‹εὑρεῖν› παράσημον ἔχει ἰχθύος ‹οὐράν› || (II) Schol. German. Arat. BP (87, 3 Breysig = 148 Rob.) Capricornus hic similitudinem Aegipanos habet. ab eo enim est factus. habet posteriorem partem piscis, sed priorem capri cornua habentis. hunc honorem adsecutus dicitur, quod cum Iove esset nutritus, Epimenides dicit, in Ida utrosque nutritos et ad Titanorum bellum cum Iove profectum. victorque Iuppiter astris eum intulit quod eius opera dei armati essent, item matrem eius capram. et quod cochlon invenisset in mari, ideo piscis cauda esse notatum.

Pàmias ad loc. || **4** ἐν τῆι Ἴδηι del. Heyne || **5** Τιτᾶνας **E**, iam edd. : Τιτάνας **LOM** || **5–7** verba οὗτος δὲ δοκεῖ εὑρεῖν τὸν κόχλον et διὰ τὸ τοῦ ἤχου (corr. οὗ τὸν ἦχον) Πανικὸν καλούμενον, ὃ (deletum) οἱ Τιτᾶνες ἔφευγον (corr. ἔφυγον) post μητέρα (8) transp. Rob. || **6** κόχλακα Sch. Arat. | ἐν secl. Maass | καθώπλιζεν Rob. | post καθώπλισε suppl. ex Hygin. ‹ἢ› Maass : ‹ὁ Ζεὺς› Jac. | διὰ ‹δὲ› τὸ Fowler, mon. Roscher | ἦχου **B** || **7** ὃ οἱ] οἱ Koppiers, Rob., Fowler : δι' ὃ οἱ Heyne | ἔφυγον Rob., Olivieri (cf. Arat. Lat. *fugavit*) : ἔφευγον **E** | post ἀρχήν add. ὁ Ζεὺς Fell, Westermann, Olivieri : ὁ Ζεὺς ante τὴν ἀρχήν suppl. Matthiae || **8** καὶ τὴν Αἶγα τὴν μητέρα del. Heyne | ante τὸν κόχλον add. τὸ Rob., D.-K. mon. Bernhardy : ὄχλον **M** a.c. | de Pane cum musica et terrore relato vid. Pàmias ad loc. cum bibl., cf. et. Borgeaud, Recherches sur le dieu Pan, Genève 1979, 137ss; Kaczyńska, Eos 86, 1999, 33ss, quae cft. Call. Hymn. 1, 48-51; cf. p. 36: 'the information on Panacris and the Panacra Mountains derive most probably from the poems of Epimenides', cf. et. Tandy, Callimachus, Hymn to Zeus, Diss. Yale Univ. 1979, 128, qui credit τὰ Πάνακρα fuisse nomen Idaeum, explicatum fort. ab Epimenide ipso ut 'Peaks of Pan'; vid. Mele in: Epimenide cretese 254 | ἐν τῆι θαλάσσηι] τὸ θαλάσσιον Maass | ‹εὑρεῖν› add. Heyne e Sch. Arat. prob. Rob., Olivieri, D.-K. : ante ἐν τῆι θαλάσσηι potius addendum sec. Bernhardy || **9** ‹οὐράν› add. Heyne e Schol. Arat., prob. Rob., Olivieri, D.-K. : post παράσημον potius addendum sec. Bernhardy || plura invenies in Pàmias adn. ad loc. || **10** hic *Rob.* : hae **B**: om. **P** : hic est **β** || **11** priora **P** | caprae **P** || **12–13** idaustrosque nutriteros **BP** || **14** intulit *Wil.* : intulisse **BP** : intulisset **ε** : intulisse dicitur **β** || **15** quodicholaom **BP** | cf. Schol. G (155, 19), Hygin. 2, 28, qui nomen Epimenidis praetereunt || vid. et. Colli 272

38 F (F 19 J., B 25 D.-K., 8 [B 18] C., F 3 F.)

(I) Eratosth. Catast. 5 (93 Pàmias = 66 Rob.) περὶ τοῦ Στεφάνου. οὗτος λέγεται ὁ τῆς Ἀριάδνης· Διόνυσος δὲ αὐτὸν εἰς τὰ ἄστρα ἔθηκεν, ὅτε τοὺς γάμους οἱ θεοὶ ἐν τῆι καλουμένηι Δίαι ἐποίησαν, αὐτοῖς βουλόμενος ἐπι-

38 (I) vid. Pàmias ad loc. 95 adn. 48: 'Epimènides s'ha servit d'una variant alternant (¿una tradició local cretenca?) del triangle amorós constituït per Dionís, Ariadna i Teseu. En lloc de passar de Teseu a Dionís ... la princesa cretenca s'uneix amb Dionís a Creta abans de fer-ho amb Teseu. Aquesta és la tradició que subjau, sembla, a l'al·lusió misteriosa de la nékyia homèrica, segons la qual Àrtemis dóna mort a Ariadna "per la denúncia de Dionís" (Od. XI 324-325). Vegeu, també, ... Himeri (Or. IX 5) ... Podem reconstruir els següents episodis [laud. Casadio, Storia del culto di Dioniso 143-144; Colli, Sapienza II 271s.]: seducció d'Ariadna per part de Dionís mitjançant la corona; matrimoni sagrat d'ambdós a Creta; refinada venjança d'Ariadna, que empra l'instrument de seducció, la corona lluminosa, per a socórrer Teseu, el nou amant, tancat al laberint'; cf. et Tortorelli in: Cerri (ed.), La letteratura pseudepigrafa nella cultura greca e romana, Napoli 2000, 86s; Jac. 329s; Mele in: Epimenide cretese 259ss | cf. Apoll. Rhod. 3, 1000-1004: ἀλλ' ἡ μὲν καὶ νηός, ἐπεὶ χόλον εὔνασε Μίνως, / σὺν τῶι ἐφεζομένη πάτρην λίπε· τὴν δὲ καὶ αὐτοὶ / ἀθάνατοι φίλαντο, μέσωι δέ οἱ αἰθέρι τέκμωρ / ἀστερόεις στέφανος, τόν τε κλείουσ' Ἀριάδνης, / πάννυχος οὐρανίοις ἐνελίσσεται εἰδώλοισιν, Arat. Phaen. 71-74: αὐτοῦ κἀκεῖνος Στέφανος, τὸν ἀγαυὸν ἔθηκεν / σῆμ' ἔμεναι Διόνυσος ἀποιχομένης Ἀριάδνης, / νώτωι ὑποστρέφεται κεκμηότος εἰδώλοιο, Ovid. Fast. 3, 459ss: *protinus aspicies venienti nocte Coronam / Cnosida: Theseo crimine facta dea est. / iam bene periuro mutarat coniuge Bacchum / quae dedit ingrato fila legenda viro,* Met. 8, 174ss: *protinus Aegides rapta Minoide Diam / vela dedit comitemque suam crudelis in illo / litore destituit; desertae et multa querenti / amplexus et opem Liber tulit, utque perenni / sidere clara foret, sumptam de fronte coronam / inmisit caelo: tenues volat illa per auras / dumque volat, gemmae nitidos vertuntur in ignes / consistuntque loco specie remanente coronae, / qui medius Nixique genu est Anguemque tenentis,* Tertull. de Cor. 7: *Saturnum Pherecydes ante omnes refert coronatum, Iovem Diodorus* (6, 4) *post devictos Titanas hoc munere a ceteris honoratum; dat et Priapo taenias idem et Ariadnae sertum ex auro et Indicis gemmis, Vulcani opus, Liberi munus ac postea sidus* || **1** περὶ τοῦ Στεφάνου om. **SQ** || **1–2** οὗτος λέγεται bis iter. **S** || **2–3** τοὺς γάμους] 'es tracta d'un ἱερὸς γάμος ... entre el déu Dionís i Ariadna, que el mite ha convertit en la filla de Minos' Pàmias ad loc. || **3** Δίαι Olivieri, Rehm (coll. Schol. Germ. Arat BP, Hygin.) : Διάνη **Q** : Ἴδη **TS** Arat. Lat. (Idem) | 'tot i que sovint és assimilada a l'illa de Naxos, ... és una illa que pertany ... a la fantasia' Pàmias, cf. Casadio, Storia del culto di Dioniso in Argolide, Roma 1994, 139 | ante

φανῆς γενέσθαι· ὧι πρῶτον ἡ νύμφη ἐστεφανώσατο, παρ' Ὡρῶν λαβοῦσα καὶ Ἀφροδίτης. ὁ δὲ τὰ Κρητικὰ γεγραφὼς λέγει· ὅτε ἦλθε Διόνυσος πρὸς Μίνω φθεῖραι βουλόμενος αὐτήν, δῶρον αὐτῆι τοῦτο‹ν› δέδωκεν, ὧι ἠπατήθη ἡ Ἀριάδνη. Ἡφαίστου δὲ ἔργον εἶναί φασιν ἐκ χρυσοῦ πυρώδους καὶ λίθων Ἰνδικῶν. ἱστορεῖται δὲ διὰ τούτου καὶ τὸν Θησέα σωθῆναι ἐκ τοῦ Λαβυρίνθου, ποιοῦντος τοῦ στεφάνου φέγγος. ἐν δὲ τοῖς ἄστροις ὕστερον αὐτὸν τεθῆναι, ὅτε εἰς Νάξον ἦλθον ἀμφότεροι, σημεῖον τῆς αἱρέσεως· συνεδόκει δὲ καὶ τοῖς θεοῖς || (II) Schol. German. Arat. BP (61, 17 Breysig = 66 Rob.) haec corona dicitur esse Ariadnes. quam Liber astris intulisse, ut eius nuptias dei in insula Dia celebrarent, cogitans praeclaram facere, qua primum nova nupta coronata est. quam acceperat ab Horis et Venere. sed qui Cretica conscripsit refert, cum Liber ad Minoem venisset, ut eam uxorem duceret, coronam donum Ariadnae dedisse Vulcani opere confectam ex auro et gemmis. ab eodem corona dicitur Thesea ex labyrintho liberasse, tali fulgore fuit. quae post astris adfixa, cum in Naxo utrique venissent, signum amoris. eius et crinem esse, qui fulget sub cauda leonis || (III) Hygin. Astr. 2, 5 haec existimatur Ariadnes fuisse, a Libero Patre inter sidera conlocata. dicitur enim in insula Dia, cum Ariadne Libero

αὐτοῖς dist. Rehm || **4** ὧι πρῶτον – **5** Ἀφροδίτης om. **S** || **4** πρώτωι Epit. | πρῶτον ἡ νύμφη ἐστεφανώσατο] 'la referència ... suggereix una explicació etiològica de l'us de corones en el ritu nupcial grec' Pàmias || **5** ὁ δὲ – **11** θεοῖς om. Epit. || **5** ὁ δε **SQ** (iam corr. Maass, Rehm; cf. autem Arat. Lat., sed Schol. Germ. Arat. BP, Hygin.) : ὅτε **T** : ὅ τε ex **R** Olivieri | post λέγει suppl. ὅτι Rehm, praeeunte Olivieri || **5–6** πρὸς Μίνω φθεῖραι βουλόμενος] παρὰ τῶι Μίνωι ἐπὶ τὸ φθεῖραι **S** || **6** τοῦτο‹ν› (*hanc* [scil. *coronam*] Arat. Lat.) corr. Maass, Rehm : τοῦτο **T** Olivieri : om. **SQ** || **7** φασιν corr. Olivieri, Maass, Rehm, coll. Arat. Lat. (*inquiunt*), Epit. : φησιν **TS** : om. **Q** || **7** Ἡφαίστου – **8** Ἰνδικῶν] 'non parla più Epimenide' Mele in: Epimenide cretese 260 || **8** καὶ ante διὰ τούτου habet Epit. | ἐν τῶι Λαβυρίνθωι **W** || **9** τοῦ στεφάνου (cf. *corona* Arat. Lat.) om. Epit., Hygin. || **10** τεθῆναι **QS** iam corr. Rehm (cf. *poni* Arat. Lat.) : τεθῆκεναι **T** : in τεθεῖκεναι mut. Olivieri, Maass || **10** σημεῖον – **11** θεοῖς om. **Q** : συνεδόκει δὲ καὶ τοῖς θεοῖς hab. **T**, Arat. Lat. : om. **S** || **12** Arianes **A** | Liber *Breysig* : liberum **AP** | ut] ad *corr. ex* at **A** || **13** dii **P** | preclaram **P** | nova̧ **P** || **14** acciperat **A** | ab oris **A** : aboris **P** | qui Cretica conscripsit] *cf. Eratosth. Catast. 27 (182 Pàmias = 148 Rob. = fr. 37)* καθάπερ Ἐπιμενίδης ὁ τὰ Κρητικὰ ἱστορῶν || **14–15** praefert **A** || **15** libera **P** | Minonem **AP** || **16** Ariadne **AP** | Vulgani **A** | ab eodem (*sc.* Epimenide) corona *dub. Rob. in app. crit.* : at eodem dono *Breysig* : ab eodem domino (do)— **AP** : *verba delere vult* **ε** || **17** labyrinteo **P** | tali **ε** : tale **AP** || **18** innoxo **A** | cum in Naxo *** ut eis qui vidissent signum amoris esset **ε** : *at vid. Breysig, Hermes 1, 1866, 454* | sionum **A** | *post* amoris *dist. Rob.* | eius *corr. ex* ē̄ē̄ **AP** | crinem esse **ε** : crinis eius *Breysig* : crimen ē̄ē̄ **AP** || **19** existimatur *om.* **N** | Ariadnes **R** *p.c.* **F** *p.c.* : Ariadnis **R** *a.c.* : Ariadne **A** : Aridianes **F** *a.c.* : Adriadnes **Wη** : Ariagnes **B** *a.c.* : Adriagnes **B** *p.c.* | a] et **R** *a.c.* : et a **R** *p.c.* || **20** collocasse **N** | Dia

nuberet, hanc primum coronam muneri accepisse a Venere et Horis, cum omnes dii in eius nuptiis dona conferrent. sed ut ait qui Cretica conscripsit, quo tempore Liber ad Minoa venit cogitans Ariadnem comprimere, hanc coronam ei muneri dedit; qua delectata non recusavit condicionem. dicitur etiam a Vulcano facta ex auro et Indicis gemmis per quas Theseus existimatur de tenebris labyrinthi ad lucem venisse, quod aurum et gemmae in obscuro fulgorem luminis efficiebant || (IV) Schol. German. Arat. G (119, 23 Breysig = 67 Rob.) coronam ideo inter astra conlocatam fecerunt, eo quod a Vulcano facta auro et gemmis pretiosis ornata Ariadnae, filiae Minois regis, in munere apud Creten insulam donata fuerit, cum a Dionyso, qui et Liber pater, etiam Bacchus dicitur, nuberetur || (V) Schol. German. Arat. S (119, 13 Breysig) haec corona dicitur esse Ariadnes, quam Liber astris intulisse dicitur, cum eius nuptias dii in insula Creta celebrarent, cogitans praeclaram facere {pro} qua primum nova nupta coronata est. sed qui Cretica conscripsit refert, cum Liber ad Minoem regem venisset, ut Ariadnen eius filiam uxorem duceret, coronam donum Ariadnae dedisse, Vulcani opere factam ex auro et gemmis pretiosis. et tali fulgore fuit, ut Thesea ex labyrintho liberaret. quae post astris affixa, cum in Naxo utrique venissent. signum amoris eius crines ostendunt stellaeque fulgent sub cauda leonis || (VI) Arat. Lat. p. 192, 5 Maass ista dicitur de Ariatnes, quod Liber pater eam inter astra posuit, quando nuptias dii fecerunt sibi in Idem locum qui vocatur. volens inlustris fieri prima sponsa est absque modum accipiens et Venerem, qui autem in Crete scripsit, sic

F *p.c.* : Diad **F** *a.c.* : Diadi **δY** : Diadrei **Z** | dum **A** | Ariadnes **RLF** *p.c.* : Adriadne **PWZ** : Ariagne **B** *a.c.* : Adriane **Y** : Adriagne **B** *p.c.* | Patre *add. post* Libero **δ** : Patri *add. post* Libero **B** *p.c.* || **21** munere **Aδ** | accepisset **F** *a.c.* | veneratoris accepisse **δ** : accepisse a Venere et Thoris **W** *p.c.* **B** *p.c.* | venerethoris (-to **NF**) **SNMPF** *a.c.* **η** : Venere **RF** *p.c.* : Venere et Thoris **L** *p.c.* || **22** dii in] deum **N** : dein **F** *a.c.* | nuptias **Aη** | conferret **Y** *a.c.* || **23** Minoia **R** *a.c.* : Minora **Y** | Ariatne **A** : Adriadnen (-em **Z** *p.c.*) **WZ** *p.c.* : Ariagnen **B** *a.c.* : Adrianem **π** : Adriagnen **B** *p.c.* | munere **MPLAFη** : pro munere **Rδ** || **24** quia **R** *a.c.* | stupri *add. post* condicionem **M** *p.c.* **P** *p.c.* **δη** | enim **Lη** : autem **δ** | Vulgano **A** | facto **Y** || **25** inductis **B** *a.c.* | geminis **η** | per quas] quas **SRP** : qua **NL** : quibus **B** *p.c.* | laborinthi **P** *p.c.* **W** : laberinthi (-ti **Z**) **LFBη** || **26** quo **F** *a.c.* | fulgurem **N** || **26** luminis efficiebant *om.* **L** *a.c.* | conficiebant **S** || **28** Vulcano *corr ex* Vulgano **G**^{a} || **29** Mineis (o *supra* e *inscr.*) **G**^{a} | inmanere **G** | Cretem insolam (insulam **G**^{a}**G**^{b}) **GG**^{a}**G**^{b} donatā **G**^{a}**G**^{b1} : corr. **G**^{b2} || **30** Dionisio **G** : Dyonisio **G**^{a}**G**^{b} *p.c.* || **31** Adriadnes **S** : Adriagnes **V** || **32** dum **V** | in *om.* **S** | insulam Cretam **S** || **33** pro *del. Breysig* | quo **S** || **33** novam nuptam **S** || **33–34** Creticam **S** || **34** quia cum **V** | minorem **S** | venisse^{t} **S** || **34–35** ut Ariane filiam eius duceret uxorem **V** || **35** donum *om.* **V** | Adriadne **S** : Adriane **V** || **36** preciosis **V** | talem fulgorem **S** : talis fulgoris **V** | Thesia **V** | laberintho **S** : laberinto **V** || **36–37** liberasset **S** || **37** affixa est **V** | Naso **S** || **37** fig^{m} **S** || **38** crines ēē offēdit **S** | et est stellis fulgentibus **V** | stelle q$_{3}$ **S** || **39** de *om.* **B** | eam *om.* **P** || **41** absque modum] '*scil.* παρὰ Ὡρῶν' Maass | Veneraem **P** | Cretae

ait: quando venit Liber pater apud Minoem volens eam violare, hanc ei munus dedit, propter quod et delusit Ariatnem. Vulcani autem opus hoc esse inquiunt ex auro purissimo dans et lapidibus Indicis. historialiter quippe dicitur per hanc et Thesea salvare de laberinteo faciente corona lumen. inter astra vero eam postea poni, quando ad Naxum venerunt utrique, signum religionis.

Τελχινιακὴ ἱστορία (fr. 39)

incertum utrum Epimenidi tribuendum sit necne Et. Gud. p. 257, 17 θέλγειν, κυρίως μέν ἐστιν, εἰς ὃ θέλει τὶς ἄγειν τινά. ... Ἐνομίδης (ἐνομήδης **Paris.** (Et. Gud.) 2630; 2638 : Ἐννομίδης Welcker : Εὐνομίδης vel Ἐπιμενίδης Gaisford : Ξενομήδης Dindorf : Ξεν. vel Ἐπιμ. Mueller : Ξεν. ὁ τὰ Κεῖα γράψας Storck, Pf., Herter) ἐτυμολογεῖ ὁ τὰ θεῖα γράψας, παρὸ φησὶ ʿ καὶ τοὺς Τελχῖνας, ὥστε θελγῖνες φησὶ, ἐνόντα τοῖς ὕδασι τῆς φύσεως, καὶ αὖα ἐποίουν ἕως φυτῶν βασκαίνοντες' (ὥστε θελγῖνας ‹θέλγειν› τινές φασι τὰ θάλλοντα, ‹ἃ› τ. ὑ. τῆς Στυγὸς ‹καταρραίνοντες› αὖα κτλ. Mueller) et Et. M. 445, 1 (Et. gen. p. 156 Mi.) θέλγειν κυρίως ἐστὶν, εἰς ὃ θέλει τὶς ἄγειν τινά ... Ἐνομίδης δὲ ὁ τὰ θεῖα γράψας καὶ τοὺς Τελχῖνας ἐτυμολογήσας εἶπεν ὅτι Θελγῖνες ἦσαν (Xenomed. FGrHist 442 F 4, cf. Jac., comm. ad loc.); Sueton. Π. βλασφ. 92 Taillardat Τελχῖνες· οἱ ‹φθονεροὶ καὶ› ψογεροὶ καὶ γόητες καὶ φαρμακεῖς, ... ὧν δύο γένη φασὶ γεγονέναι, τὸ μὲν βάναυσον καὶ χειρωνακτικόν, θάτερον δὲ λυμαντήριον τῶν καλῶν. τούτους οἱ μὲν θαλάσσης παῖδάς φασιν, Ἀρμενίδης (Bergk, cf. FGrHist 378 F 8 : φασι Παρμενίδης **M** : Ἐπιμενίδης Nauck, cf. 'die änderung [sc. Ἀρμενίδης] ist noch leichter als die in Ἐπιμενίδης, obwohl dieser unter den autoren der ἱστορία Τελχινιακή genannt wird' Jac. ad loc.) δ' ἐκ τῶν Ἀκταίωνος κυνῶν γενέσθαι μεταμορφωθέντων ὑπὸ Διὸς εἰς ἀνθρώπους, cf. et. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 132s

39 F (T 10 + F 22 J., T 4 + F 5 F.)

Athen. 7, 282e ὁ μὲν τὴν Τελχινιακὴν ἱστορίαν συνθείς, εἴτ' Ἐπιμενίδης ἐστὶν ὁ Κρὴς ἢ Τηλεκλείδης εἴτ' ἄλλος τις ἱερούς φησιν εἶναι ἰχθύας δελφῖνας καὶ πομπίλους. ἐστὶ δ' ὁ πομπίλος ζῶιον ἐρωτικόν, ὡς ἂν καὶ αὐτὸς γεγονὼς ἐκ τοῦ Οὐρανίου αἵματος ἅμα τῆι Ἀφροδίτηι.

P '*scil.* ἐν Κρητικοῖς' Maass ‖ **42** violari **P** | minus **P** ‖ **43** derisit **P** ‖ **44** purissimo dans] 'scil. πυρώ – δους' Maass | istorialiter **P** ‖ **45** Theseam **B P** | laberinthieo **B** ‖ **46** signum religionis] i. e. σημεῖον τῆς αἱρέσεως (cf. 10)

39 cf. Mele in: Epimenide cretese 229 qui hoc fr. spurium putat, quia 'è riferita una tradizione sulla nascita di Afrodite dal sangue di Urano, che non era condivisa da Epimenide' (coll. fr. 51)

Χρησμοί (frr. 40-45)

de Epimenide vate cf. Plat. Leg. 642d et 677d (fr. 16), Paus. 2, 21, 3 (fr. 31 II), Diog. Laert. 1, 114 (fr. 1), Cic. De divin. 1, 34 (fr. 17), Clem. Alex. Strom. 1, 21, 133, 2 (fr. 18), 6, 3, 31, 4 (fr. 19) | 'orakelsammlungen ... gab es in grosser zahl unter berühmten und weniger berühmten namen. Die ersteren sind meist pseudepigrapha, und das gilt sicher auch für E.s Χρησμοί ... im gegenteil, die zeit ihrer entstehung ist spät, vielleicht erst das letzte drittel des 5. jhdts; und es ist nicht unmöglich dass der gedanke, auf E.s namen orakel zu fälschen, von der existenz einer sammlung in Sparta ausgeht' Jac. 321 | Χρησμοὺς idem carmen fuisse atque theogoniam putant Mele in: Epimenide cretese 238 et Breglia Pulci Doria, ibid. 289; cf. et. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 100ss; 131s

40 T (T8a J., B 1 D.-K.)

(I) Hieronym. Comm. in ep. ad Titum Patr. Lat. 26, 606B Migne, plura invenies in fr. 41 III in Epimenidis Cretensis poetae Oraculis || (II) Schol. Lucian. Timo 6 (110, 16 Rabe), plura invenies in fr. 6 XI ὁ Ἐπιμενίδης Κρὴς ἦν χρησμολόγος. ... λέγεται ... πρὸς χρησμολογίαν τὸ ἐντεῦθεν λοιπὸν ἀπιδεῖν.

41 F (T8a + F 2 J., B 1 D.-K., 8 [A 1) C.)

Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί.

41 (I) Paul. Ep. ad Titum 1, 12 εἶπέν τις ἐξ αὐτῶν (scil. τῶν Κρητῶν), ἴδιος αὐτῶν προφήτης· [1] || (II) Clem. Alex. Strom. 1, 14, 59, 2, pergit fr. 9 V οὗ μέμνηται ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῆι πρὸς Τίτον ἐπιστολῆι, λέγων οὕτως· 'εἶπέν – οὕτως· [1]' || (III) Hieronym. Comm. in ep. ad Titum Patr. Lat. 26, 606B Migne

41 Callim. Hymn. 1, 8s 'Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται'· καὶ γὰρ τάφον, ὦ ἄνα, σεῖο / Κρῆτες ἐτεκτήναντο· σὺ δ' οὐ θάνες, ἐσσὶ γὰρ αἰεί | Hes. Th. 26 ποιμένες ἄγραυλοι, κάκ' ἐλέγχεα, γαστέρες οἶον

40 3–4 Ἐπιμενίδης οὗτος **VΔ** || **4** λέγουσι **V** || **5** λοιπὸν om. **C**
41 cf. Huxley, Greek Epic Poetry, 1969, 81s: 'the verse ... is ascribed by St. Paul ... to a Cretan prophet ... The prophet is usually thought to be Epimenides, but can he have attacked himself as a Cretan? Surely the words are a riposte to Epimenides ... The Apostle's mistake was due to the Delphic response's appearance in a collection of Epimenidean sayings', prob. Lee, Novum Testamentum 22, 1980, 96; vid. et Tortorelli in: Epimenide cretese 71ss: 'opposizione ... tra Epimenide e i suoi concittadini'; optime Arrighetti in: Epimenide cretese 223: 'queste parole saranno state

dicitur autem iste versiculus in Epimenidis Cretensis poetae Oraculis reperiri ... C denique ipse liber Oraculorum titulo praenotatur ‖ (IV) Hieronym. ibid. 26 608A Migne integer versus de Epimenide poeta ab Apostolo sumptus est; et eius Callimachus in suo poemate *(cf. loc. sim. app.)* est usus exordio ‖ (V) Schol. Lucian. Timo 6 (110, 16 Rabe), plura invenies in fr. 6 XI ὁ Ἐπιμενίδης Κρὴς ἦν χρησμολόγος, οὗ καὶ τὸ 'Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται' λόγιον ‖ (VI) Epiph. Const. Haer. 42, 12, 3 (169, 9 Holl) καὶ πάλιν φήσαντος 'εἶπέν τις ἴδιος αὐτῶν προφήτης· [1]', ἵνα τὸν Ἐπιμενίδην δείξηι, ἀρχαῖον ὄντα φιλόσοφον καὶ κτιστὴν (edd. : μίθρα **VM** [θ in ras. **V** p.c.]) τοῦ παρὰ Κρησὶν εἰδώλου· ἀφ' οὗπερ καὶ Καλλίμαχος ὁ Λίβυς τὴν μαρτυρίαν εἰς ἑαυτὸν συνανέτεινε, ψευδῶς περὶ Διὸς λέγων· [laud. Callim. Hymn. 1, 8s, vid. loc. sim. app.], cf. Anchorat. 77, 2 ἦ ἵνα χάριν αὐτῶι ποιήσωσι μεγάλην ταύτην καὶ εἴπωσιν ‹περὶ› αὐτοῦ ‹ὅτι› οὐκ ἔλαβε νοῦν; 'Γαλάται μὲν γὰρ ἀνόητοι' (ad Gal. 3, 1) καὶ 'Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται' ‖ (VII) Ioann. Chrysost. in ep. Tit. (Patr. Gr. 62, 676 Migne) τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν, ὥς καί τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν. Ἐπιμενίδης οὖν ἐστιν ὁ εἰρηκώς, Κρὴς καὶ αὐτὸς ὤν· ἀλλὰ πόθεν κινούμενος, ἀναγκαῖον εἰπεῖν τὴν ὑπόθεσιν πρὸς ὑμᾶς· ἔχει δὲ οὕτως· οἱ Κρῆτες τάφον ἔχουσι τοῦ Διὸς ἐπιγραφέντα τοῦτο· 'ἐνταῦθα Ζὰν κεῖται, ὃν [i. e. τὸν] Δία κικλήσκουσι'. διὰ ταύτην οὖν τὴν ἐπιγραφὴν ὁ ποιητὴς ψεύστας τοὺς Κρῆτας κωμωιδῶν προϊὼν πάλιν ἐπάγει, αὔξων μᾶλλον τὴν κωμωιδίαν ‖ (VIII) Oecumen. fr. in ep. Tit. 461, 9 Staab Ἐπιμενίδου Κρητὸς μάντεως χρησμός. κέχρηται δὲ καὶ ὁ Καλλίμαχος τῆι χρήσει ἐν τῶι ὑπ' αὐτοῦ ῥηθέντι εἰς τὸν Δία ὕμνωι ‖ (IX) Socr. Schol. Hist. eccl. 3, 16 (431 Hussey) ἐπεὶ πόθεν ὁρμώμενος ἔλεγε, [1] εἰ μὴ τοὺς Ἐπιμενίδου τοῦ Κρητός, ἀνδρὸς τελεστοῦ (τελετοῦ **C**), ἀνεγνώκει χρησμούς;

parte di un'apostrofe della divinità a lui (i.e. Epim.) rivolta. E anche l'insieme delle circonstanze che questo verso evoca si richiama a Esiodo: la divinità si accingeva a credenze diffuse e, forse anche dal destinatario, fino a quel momento condivise' (cf. Pugliese Carratelli, Tra Cadmo e Orfeo 373: 'la teologia di Epimenide era quella "olimpica" che sottraeva i numi alla vicenda propria dei mortali e non indulgeva a credenze di età molto antica, che non avevano cessato di esercere suggestione sul volgo'); similia opinatus est Mele in: Epimenide cretese 230; cf. 236ss; cf. et. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 81ss; Strataridaki, Fortunatae 2, 1991, 217s; Leclerc, Kernos 5, 1992, 224s; Tortorelli in: Cerri (ed.), La letteratura pseudepigrafa nella cultura greca e romana, Napoli 2000, 87ss; Breglia Pulci Doria in: Epimenide cretese 291; Casertano, ibid. 378ss; | Rendel Harris, Expositor, 1906, 305ss; 1907, 332ss; 1912, 348ss Epimenidis Minoi e verbis quibusdam commentarii in Act. Apost. in codice Syriaco servati hos versus restituit: τύμβον ἐτεκτήναντο σέθεν, κύδιστε, μέγιστε, / Κρῆτες, ἀιεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργοί· / ἀλλὰ σύ γ' οὐ θνήισκεις. ἕστηκας γὰρ ζοὸς ἀιεί· / ἐν γάρ σοι ζῶμεν καὶ κινούμεθ' ἠδὲ καὶ ἐσμέν, contradixit Gressmann, Berl. Philol. Wochenschr. 33, 1913, 935ss, sed def. Nicklin, Class. Rev. 30, 1916, 33ss, qui quartum hexametrum ex. gr. sic restituit: ἐν γὰρ (vel γ' ἄρα) σοὶ ζῶμεν καὶ (vel τ' ἰδὲ) κινεόμεσθα καὶ ἐσμέν, cf. et Cook, Zeus, Cambridge 1914, I, 664, qui versus sic instruxit: σοὶ μὲν ἐτεκτήναντο τάφον, πανυπέρτατε δαῖμον, / Κρῆτες αἰεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. / ἀλλὰ γὰρ οὐ σὺ θάνες. ζώεις δὲ καὶ ἵστασαι αἰεί. / ἐν σοὶ γὰρ ζῶμεν καὶ κινεόμεσθα

42 F (F 1 J., B 4 D.-K., 8 [A 9] C.)

(I) Aristot. Rhet. 1418 a 21 τὸ δὲ δημηγορεῖν χαλεπώτερον τοῦ δικάζεσθαι· εἰκότως, διότι περὶ τὸ μέλλον, ἐκεῖ δὲ περὶ τὸ γεγονός, ὃ ἐπιστητὸν ἤδη καὶ τοῖς μάντεσιν, ὡς ἔφη Ἐπιμενίδης ὁ Κρής (ἐκεῖνος γὰρ περὶ τῶν ἐσομένων οὐκ ἐμαντεύετο, ἀλλὰ περὶ τῶν γεγονότων μέν, ἀδήλων δέ) ǁ (II) Anon. in Aristot. Rhet. CIAG 21, 1, 252, 17 Rabe γελᾶι δὲ καὶ τὸν Ἐπιμενίδην ὡς μαντευόμενον οὐ περὶ τῶν ἐσομένων ἀλλὰ περὶ τῶν γενομένων· ποία δὲ δυσκολία ἐστὶ τὸ γινώσκειν τινὰ τὸ γενόμενον;

καὶ εἰμέν, cf. et. Courcelle, Rev. Ét. Gr. 76, 1963, 405s; recte repugnavit Powell, Class. Rev. 30, 1916, 139ss; cf. eund., Coll. Alex. 248: ‘verba quae e codice nonnullo Syriaco in versus hexametros transtulit Rendel Harris, Callimachi Hymno in Iov. 6 sqq. usus, et Epimenidi rettulit, neque Epimenidis sunt, neque pseud-Epimenidea, nec denique ullius poematis fragmentum’; Leclerc, Kernos 225; de fr. cf. et. Colli ad loc. p. 263: ‘questo frammento è la fonte ... del paradosso del mentitore ... “è vera o falsa l’affermazione del Cretese, che i Cretesi mentono sempre?”’, cf. Diog. Laert. 2, 108 Εὐβουλίδης ὁ Μιλήσιος, ὃς καὶ πολλοὺς ἐν διαλεκτικῆι λόγους ἠρώτησε, τόν τε ψευδόμενον κτλ, Aristot. Soph. El. 180b 2ss | cf. Hes. Th. 26 (quod vid. in loc. sim. app.), et West, comm. ad loc., Orph. fr. 337 et comm. ad loc., ubi plura exempla invenies

42 cf. Cic. De divin. 1, 34 (fr. 17); vid. et. Dodds, The Greeks and the Irrational 143; Mazzarino, Il pensiero storico classico, Bari 1983, 48: ‘l’arte profetica di Epimenide ... voleva attingere il futuro attraverso un nuovo esame del passato: le sue catarsi presupponevano un tale esame’ (plura magni pretii invenies in pp. 29ss); Pugliese Carratelli, Tra Cadmo e Orfeo, Bologna 1990, 373s; Burkert, The orientalizing revolution, 1992, 66; 126; Martínez Nieto, La aurora del pensamiento griego, 113; Capriglione in: Epimenide cretese 50; Tortorelli, ibid. 75; Arrighetti, ibid. 220ss; Catarzi, ibid. 329ss; 333ss; Casertano, ibid. 375s ǁ **2** ἐκεῖ‹νο› Victorius ǁ **3** Κρής] Κράτης **A** | ἐκεῖ dub. Diels

43 F (T 6 J., B 11 D.-K., 8 [A 4] C.)

οὐκ ἄρ' ἔην γαίης μέσος ὀμφαλὸς οὐδὲ θαλάσσης·

43 Plut. De def. orac. 1 p. 409e ἀετούς τινας ἢ κύκνους, ὦ Τερέντιε Πρῖσκε, μυθολογοῦσιν ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς γῆς ἐπὶ τὸ μέσον φερομένους εἰς ταὐτὸ συμπεσεῖν Πυθοῖ περὶ τὸν καλούμενον ὀμφαλόν· ὕστερον δὲ χρόνωι τὸν Φαίστιον

43 1 Hes. Op. 11 οὐκ ἄρα μοῦνον ἔην Ἐρίδων γένος | Pind. Pyth. 4, 74 πὰρ μέσον ὀμφαλόν | Eur. Ion 5s ἥκω δὲ Δελφῶν τήνδε γῆν, ἵν' ὀμφαλὸν / μέσον | Eur. Ion 223s μέσον ὀμφαλὸν / γᾶς | Eur. Med. 668 ὀμφαλὸν γῆς θεσπιωιδὸν | Plat. Resp. 427c ὁ θεὸς ... τῆς γῆς ἐπὶ τοῦ ὀμφαλοῦ καθήμενος | Agathem. 2 οἱ μὲν οὖν παλαιοὶ τὴν οἰκουμένην ἔγραφον στρογγύλην, μέσην δὲ κεῖσθαι τὴν Ἑλλάδα, καὶ ταύτης Δελφούς· τὸν ὀμφαλὸν γὰρ ἔχειν τῆς γῆς | Liban. Decl. 17, 1, 67 τί λέγεις; οἱ

43 cf. Pind. Pyth. 4, 4 ἔνθα ποτὲ χρυσέων Διὸς αἰετῶν κτλ. (vid. Braswell, comm. ad loc.), Strab. 9, 3, 6 ἡ μὲν οὖν ἐπὶ τὸ πλεῖον τιμὴ τῶι ἱερῶι τούτωι διὰ τὸ χρηστήριον συνέβη δόξαν ἀψευδέστατον (Radt : δόξαντι ἀψευδεστάτωι cod.) τῶν πάντων ὑπάρξαι, προσέλαβε δέ τι καὶ ἡ θέσις τοῦ τόπου. τῆς γὰρ Ἑλλάδος ἐν μέσωι πώς ἐστι τῆς συμπάσης, τῆς τε ἐντὸς Ἰσθμοῦ καὶ τῆς ἐκτός, ἐνομίσθη δὲ καὶ τῆς οἰκουμένης, καὶ ἐκάλεσαν τῆς γῆς ὀμφαλόν, προσπλάσαντες καὶ μῦθον ὅν φησι Πίνδαρος (fr. 54 Maehl.), ὅτι συμπέσοιεν ἐνταῦθα οἱ ἀετοὶ οἱ ἀφεθέντες ὑπὸ τοῦ Διός, ὁ μὲν ἀπὸ τῆς δύσεως ὁ δ' ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς· οἱ δὲ κόρακάς φασι. δείκνυται δὲ καὶ ὀμφαλός τις ἐν τῶι ναῶι τεταινιωμένος καὶ ἐπ' αὐτῶι αἱ δύο εἰκόνες τοῦ μύθου, Paus. 10, 16, 3 τὸν δὲ ὑπὸ Δελφῶν καλούμενον Ὀμφαλὸν λίθου πεποιημένον λευκοῦ, τοῦτο εἶναι τὸ ἐν μέσωι γῆς πάσης αὐτοί τε λέγουσιν οἱ Δελφοὶ καὶ ἐν ὠιδῆι τινι Πίνδαρος ὁμολογοῦντά σφισιν ἐποίησεν, Schol. Eur. Or. 331 (I 132, 2 Schwartz) ἢ παρὰ τὸ εἶναι ἐν μέσωι τῆς οἰκουμένης τὴν Πυθώ. λέγεται γὰρ τὸν Δία μαθεῖν βουλόμενον τὸ μέσον τῆς γῆς δύο ἀετοὺς ἰσοταχεῖς ἀφεῖναι, τὸν μὲν ἀπὸ δύσεως, τὸν δὲ ἀπὸ ἀνατολῆς, καὶ ἐκεῖσε αὐτοὺς ἀπαντῆσαι, ὅθεν ὀμφαλὸς ἐκλήθη. ἀνακεῖσθαί τε χρυσοῦς ἀετούς φασι τῶν μυθευομένων ἀετῶν ὑπομνήματα, Schol. Soph. Oed. Tyr. 480 (185, 23 Papageorg.) ὅτι δὲ ἡ Πυθὼν μεσόμφαλος δηλοῖ καὶ ἡ περὶ τοὺς ἀετοὺς ἱστορία καὶ ὅτι χρύσεοι ἀετοὶ διὰ τοῦτο ἀνάκεινται καὶ ὅτι τούτου χάριν ὁ Ζεὺς ἐκεῖσε τὸ μαντεῖον ἱδρύσατο, cf. Frazer, Pausanias and other Greek Sketches, London 1900, 315; Parke-Wormell, The Delphic Oracles, Oxford 1956, II n. 14, p. 7; Fontenrose, The Delphic Oracle, Berkeley-Los Angeles-London 1978, 290 (Q 66); cf. et. Huxley, Greek Epic Poetry 81; Tortorelli in: Cerri (ed.), La letteratura pseudepigrafa nella cultura greca e romana, Napoli 2000, 83; Capriglione in: Epimenide cretese 40; Tortorelli, ibid. 76; Mele, ibid. 245s; Breglia Pulci Doria, ibid. 293 adn. 73: 'è probabile che Epimenide avesse presente il mito dell'omphalós legato all'ombelico di Zeus e localizzato a Creta (cf. Diod. 7, 70)'; Casertano, ibid. 376s || **1** οὐκ ἄρ' ἔην Schwartz (coll. Hes. Op. 11, vid. loc. sim. app.) : οὔτε γὰρ ἦν cod. | γαίης Xylander : γῆς cod. | οὔτε **E** || 'wahrscheinlich aus den Χρησμοί' Jac. 320 (contra Wil., Eur. Hippol. p. 224 adn.1:

εἰ δέ τις ἔστι, θεοῖς δῆλος θνητοῖσι δ' ἄφαντος.

44 F (T 1 + 4c J., A 1 + B 10 D.-K., 8 [A 5] C.)

(I) Plut. Sol. 12, 10, quae praecedunt vid. in fr. 3 λέγεται δὲ τὴν Μουνιχίαν ἰδὼν καὶ καταμαθὼν πολὺν χρόνον εἰπεῖν πρὸς τοὺς παρόντας, ὡς τυφλόν ἐστι τοῦ μέλλοντος ἄνθρωπος· ἐκφαγεῖν γὰρ ἂν Ἀθηναίους τοῖς αὐτῶν ὀδοῦσιν, εἰ προῄδεσαν ὅσα τὴν πόλιν ἀνιάσει τὸ χωρίον || (II) Diog. Laert. 1, 114, plura invenies in fr. 1 φασὶ γὰρ καὶ ‹προ›γνωστικώτατον γεγονέναι· ἰδόντα γοῦν τὴν Μουνυχίαν παρ' Ἀθηναίοις, ἀγνοεῖν φάναι αὐτούς, ὅσων κακῶν αἴτιον ἔσται τοῦτο τὸ χωρίον αὐτοῖς, ἐπεὶ κἂν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτὸ διαφορῆσαι. ταῦτα ἔλεγε τοσούτοις πρότερον χρόνοις || (III) Tzetz. in Aristoph. Plut. 90b (32b 6 Massa Positano) 'τυφλόν'· ἀπροόρατον, ἀπροσκόπητον, ὡς καὶ ὁ Φαίστιος περὶ τῆς Μουνυχίας εἶπεν Ἐπιμενίδης· 'τυφλὸν τοῦ μέλλοντος ἄνθρωπος· εἰ γὰρ ᾔδεσαν Ἀθηναῖοι ὅσα τὴν πόλιν αὐτῶν τουτοὶ τὸ χωρίον λυμήνηται, κατέφαγον {γὰρ} ἂν αὐτὸ τοῖς ὀδοῦσι' || (IV) Tzetz. Chil. 5, 631-638

Ἐπιμενίδης Φαίστιος τὶς ἐκ Φαιστοῦ τῆς Κρήτης,
ὡς εἰς Ἀθήνας ἐπελθὼν εἶδε τὴν Μουνιχίαν,
– πλησίον τοῦ λιμένος δὲ χωρίον ἐστὶν αὕτη –

Ἐπιμενίδην ἐλέγχοντα τὸν μῦθον ἐπὶ τοῦ θεοῦ καὶ λαβόντα χρησμὸν ἀσαφῆ καὶ ἀμφίβολον εἰπεῖν· [1-2]

μικρὸν ὕδωρ καὶ βῶλον γῆς οὐ δόντες τὸν τῆς γῆς, ὡς αὐτοί φασιν, ὀμφαλὸν δεδώκασι; | Ael. Aristid. Panath. 209 τὸν ὀμφαλὸν τῆς γῆς τε καὶ τῆς Ἑλλάδος, τοὺς Δελφούς || **2** Ζ 142, ζ 153, Quint. Smyrn. 11, 493 εἰ δέ τίς ἐσσι | Β 357 al., η 199, Pind. Pyth. 2, 58 al., Aesch. Suppl. 960, Soph. Ai. 455 al., Eur. fr. 1131, 3 Kannicht, Nonn. Dion. 7, 248 al., Paraphr. 3, 92 al. εἰ δέ τις | Soph. El. 356 εἴ τις ἔστ'

'Prophezeiungen über Rätsel der Vergangenheit'; cf. Mazzarino, Il pensiero storico classico, Bari 1983, 49: 'il dio di Delfi, caro ai maledetti Alcmeonidi, era sminuito così dalla spietata critica del predicatore religioso, sacerdote devoto alle Erini', et Colli 264: 'una rivendicazione religiosa, a favore di un culto libero e universale di Apollo ... contro l'accentramento delfico' | cf. et. Catarzi in: Epimenide cretese 331

44 2 τυφλόν] cf. Catarzi in: Epimenide cretese 332s || **3** ἂν om. **Y** || **4** προῄδεισαν, ε supra ει script. **S** || **5** ‹προ›γνωστικώτατον Reiske : γνωστικώτατον **BPΦ** || **7** τοῦτο om. **Φ** || **11** γὰρ] δὲ **Lut** || **12** γὰρ om. **Lut**; del. Massa-Positano || cf. Flacelière-Chambry-Juneaux ad loc.: 'cette prédiction d'Épiménide aurait-elle été inven-

κατανοήσας ἐξ αὐτοῦ βλάβην τοῖς Ἀθηναίοις,
προφητικῶς προείρηκε τάδε κατ' ἔπος λέγων·
εἰ Ἀθηναῖοι ᾔδεισαν ὅσαν ἡ Μουνιχία
εἰς βλάβην συντελέσειε τῆς Ἀθηναίων χώρας,
ἐν τοῖς ὀδοῦσιν ἂν αὐτὴν κατέφαγον ὡς ἄρτον.

44a F (T 1 J., A 1 D.-K., 8 [B 1] C.)

Diog. Laert. 1, 114, plura invenies in fr. 1 λέγεται δὲ ὡς ... Λακεδαιμονίοις προείποι τὴν ὑπ' Ἀρκάδων ἅλωσιν. ... 115 Κρησί τε προειπεῖν τὴν Λακεδαιμονίων ἧτταν ὑπὸ Ἀρκάδων, καθάπερ προείρηται.

tée après l'occupation de Mounychie par une garnison macédonienne en 322 avant J.-C.? cf. Plutarque, Démosthène, 28, 1' ‖ **(IV) 636** εἴδεσαν **VB** : εἴδησαν **O** : ᾔδησαν **J**

44a 2 Κρησί] 'im Gegensatz zu Z. 53 [sc. Λακεδαιμονίοις]' Diels : φησίν Urlichs (teste Diels, 'loc. non inveni' Dorandi) | cf. Leahy, Phoenix 12, 1958, 184: 'certainly after 500 B. C. there is no episode remotely resembling a Spartan disaster at Orchomenus' et eund. 141ss., qui prop. ἅλωσιν pugnam prope Tegeam factam et ab Herodt. 1, 66 laudatam fuisse, prob. Kiechle, Lakonien und Sparta, München 1962, 44ss; Forrest, A History of Sparta 950-192 B. C., London 1968, 75; repugnavit Dušanić, Aevum 51, 1977, 27ss, qui praefert pugnam enarratam a Xenophonte, Hell. 6, 5, 11ss (370 a. C. n.); prob. Lupi in: Epimenide cretese 174ss

45 F

[- - - - - - - - - - - - - - - - - - -]εν β̣ω̣μ̣ο̣ῦ̣ [- - -]

45 fragmentum tabulae marmoris Pentelici saec. IV a. C. n., prim. ed. Rangabé, Antiquités helléniques II, 1855, n. 2215; cf. et. Pittakis, Eph. Arch. 44, 1856, 1489s. n. 3090; Kumanudis, Ἀττικῆς ἐπιγραφαὶ ἐπιτύμβιοι, 1871, n. 3482; Kaibel, Epigr. Gr. 1878, n. 1033; IG II 1660 (Koehler); IG II[2] 4968 (Kirchner, e apogr. v. d. Rossi); Peek, Attische Versinschriften, Abh. Ak. Leipzig Philol.-Hist. Kl. 69, 2, 1980, 46ss; SEG 30, 1980 175 (p. 77s); Parke, Zeitschr. Pap. Epigr. 60, 1985, 93ss; SEG 35, 1985, 161 p. 51; Dušanić, History and Politics in Plato's "Laws", Belgrade 1990 (Serbo-Croata lingua cum brevi argumento lingua Anglica 359-389); eund., Epigraphica 53, 1991, 25ss; SEG 40, 1990, 209 p. 73s ('we have had the benefit of an offprint from D. with marginal corrections. We warn readers of the text as printed in Epigraphica that it contains many misprints' Stroud), 42, 1992, n. 198 p. 56; Follet, Bull. Epigr. 1994 n. 58; Chaniotis, Historie und Historiker in den griechischen Inschriften, Stuttgart 1998, n. 9 p. 239

45 inter sepulcralia dub. rettulit Kumanudis; 'ego oraculum esse existimo' Kaibel; 'ist vielleicht nur ein altes Orakel aus der Zeit der Persekriege kopiert worden, dies dann freilich doch wohl, um indirekt gegen Philipp Stimmung zu machen?' Peek 48; vel Bacidi vel Musaeo trib. Parke, cf. 95: 'by the late fourth century either of these prophets might have been cited officially by some Athenian politician in reply to Philip and the Delphic oracle'; Epimenidi adtrib. Dušanić, quod veri similius mihi videtur, et putat (25): 'le période d'Eubule en constitue d'ailleurs ... un contexte historique tout-à-fait approprié'; 'aus dem erhaltenen Fragment des Orakels hat man erkannt, daß der Text Bezug auf die Perserkriege nimmt. Die Inschrift wurde jedoch nach der Mitte des 4. Jh. v. Chr. angefertigt, vermutlich weil die Athener den Inhalt des Orakelspruchs auf ihre Auseinandersetzung mit Philippos II. von Makedonien beziehen wollten. Es ist aber auch denkbar, dass uns noch ein Beispiel der epigraphischen Publikation gefälschter Dokumente aus der Zeit der Perserkriege vorliegt' Chaniotis 239 | cf. Dušanić 29: 'parlant à la cité des Athéniens, l'auteur de l'oracle signale le danger d'une invasion qui engagera toute la défense de l'Attique (cf. lignes 12, 14, 23). ... les ennemis qu'on y chante sont décrits par métaphores. Il s'agit d'un serpent de mer (lignes 12-18) ... et d'un oiseau rapace (lignes 19-23)' | de vv. 1-11 diss. Dušanić 40 ss: 'les lignes 12-23 ... sont introduites par les restes des vers qui paraissent relater le séjour d'Épiménide à Athénes', ubi 'Épiménide accomplissait ... deux actes publics: un rapprochement formel attico-cnossien ... [cf. Diog. Laert. 1, 111 (fr. 1) φιλίαν δὲ καὶ συμμαχίαν ἐποιήσατο Κνωσίων καὶ Ἀθηναίων] et, après l'affaire de l'exécution illicite des amis de Cylon, une réforme du tribunal qui affectait l'Aréopage ainsi que le problème de l'homicide' (cf. frr. 1, 3, 6 et 14) || **1** . . εν β̣ω̣μ̣ο̣ῦ̣ Kumanudis : ενρ̣ Kirchner | 'rapelle la mort, ἐν τοῖς βωμοῖς des

[- - - - - - - - - - - - - - - - β]α̣σι[λῆϊ] λ̣ι̣[πὼν ⏑]
[- - - - - - - - - - - - - - - - -]ΤΛ̣[. .]Ν̣Α̣[- - -]
[— ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — π]α̣ντ̣ὸ̣[ς] φ̣ό̣νον [— ⏑ ⏑ — ⏑]
[— ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — κλει]νὸν πτολίεθρ[ον ⏑ — ⏑]
[— ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ —]τι θ̣ε̣οῦ τόδε [— ⏑ ⏑ — ⏑]
[— ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — φ]ιλ̣ί̣ας εἰς ἴχνο[ς ἵκεσθε (?)]
[— ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑] μετὰ σπουδῆς θεο[— ⏑]
[— ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ —] νό̣ο̣ς ἀ̣[νδ]ρ̣ῶν ἠδὲ [γυναικῶν]
[- - - - - - - - - - - - -]ν̣ας λ̣[. . . . .]ΝΔ̣[. .]Ι̣Ο̣[- - -]
[- - - - - - - - - - - - -]Ω̣ΣΟΣ[. . . . . .]ΣΕΜ̣Π̣Ε̣[- - -]
[— ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ἵ]π̣πον [⏑ ⏑] ἔντεσι ῥώσ̣α[ς],
[— ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — κακ]ο̣δερκέ̣α̣ φ̣ω̣σφόρον αἴγλη̣ν̣

Cyloniens' Dušanić 40, cf. Thuc. 1, 126, 11, Plut. Sol. 12, 1 ‖ **2** β]α̣σι[λῆι] λ̣ι̣[πὼν ⏑] Dušanić 40 (de archonte rege cogitans, coll. Aristot. Ath. Pol. 57, 2 λαγχάνονται δὲ καὶ αἱ τοῦ φόνου δίκαι πᾶσαι πρὸς τοῦτον [sc. τὸν βασιλέα], cf. Rhodes ad loc. 640ss) : iam [β]ασι[λῆα] λι[π] dub. prop. Peek in app. crit. : ΑΣΙ[. .]Λ̣Ι[Peek : . . α̣σι Kumanudis ‖ **3**]ΤΛ̣[. .]Ν̣Α̣[Peek (qui in app. crit. tempt. τλ[ήμο]να [θυμὸν ἔχοντες] ('sans doute, les "misérables" sont les parents des Cyloniens' Dušanić 41, coll. Plut. Sol. 12, 8 [fr. 3] περὶ τὰ πένθη) : . . ΓΛ : . . να Kumanudis ‖ **4** π]α̣ντ̣ὸ̣[ς] φ̣ό̣νον Peek ('schwerlich [unbelegtes] [π]αντό[φ]θ̣ονον') : . . λ. τ ὀλοὸν ον. . Kumanudis : \ ΝΤΟ . . ΟΝΟΝ Kaibel ‖ **5** κλει]νὸν πτολίεθρ[ον Kaibel : sic ex. gr. rest. Peek: [ἤλθετε, Κεκροπιδῶν κλει]νὸν πτολίεθρ[ον ἔχοντες] ‖ **6**]τι θ̣ε̣οῦ τόδε Peek : ἀν]τιθ̣έ̣ου τόδε Kaibel | [εὔδηλον δ' ἄρ' ἅπαν]τι θ̣ε̣οῦ τόδε [θέσφατος ἔσται]? Peek | 'signifiant la parole du même dieu, Apollon évidemment [cf. Plat. Leg. 642d (fr. 16 I) κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ μαντείαν] ... probablement, les lignes 7ss de l'inscription citaient cet oracle au discours direct' Dušanić 41 ‖ **7** φ]ιλ̣ί̣ας Peek (cf. Diog. Laert. 1, 111 [fr. 1] φιλίαν δὲ καὶ συμμαχίαν et Dušanić 41) : σ[τ]ὰ[ς] Kaibel | ἵκεσθε dub. Peek | 'bezog sich Apollon auf seine alte Verbundenheit mit Athen? Das Thema könnte bis V. 9 weitergeführt sein (8 θεο[πειθοῦς] oder θεὸ[ν αἰεί] mit einem Verbum in der ersten Vershälfte)' Peek ‖ **9** νό̣ο̣ς ἀ̣[νδ]ρ̣ῶν Kaibel : νό̣ο̣ σα̣[ό̣φ]ρων Kumanudis | ἠδὴ errans Dušanić (cf. Follet) | [γυναικῶν] Kirchner ‖ **10** sic leg. Kumanudis | fort. 'Αθη]ν̣ας et κι]νδ[υ]ν̣- legendum sec. Dušanić 42 ‖ **11** Ω̣ΣΟΣ[. . . . . .]ΣΕΜ̣Π̣Ε̣[Koehler | fort. [Κν]ω̣σὸς et ἐμ̣π̣έ[διος τε] Dušanić 42, cf. IG II² 1443, II 121s (344/3 a. C. n.) στέφανος ὧι Κνώ[σιοι ἐστεφάνωσαν τὸν δῆμ]ον τὸν 'Αθηναίων et Dušanić 46 | σεμιος Kumanudis : ἐμ πε[λάγεσσι] dub. Kirchner | 'eher etwas wie [μάνθανε νῦν δὲ σαφ]ῶς ὅσ[σ' ἐκ Διὸς] ἔμπε[δ' ἀκούω] als ὅσ[οις νόο]ς ἔμπε[δός ἐστιν]' Peek ‖ **12** ἵ]π̣πον Peek ('ist ... natürlich kollektiv zu verstehen') | ῥώσ̣α[ς] Kirchner : θω['ubi coniciat aliquis 'Ιθώμης nomen latere' Kaibel ‖ **13** κακ]ο̣δερκέ̣α̣ Peek ('war bisher nur bei Hesych als Erklärung von κακολαής (?) belegt; das Adjektiv muß hier "nach Bösem Ausschau haltend" bedeuten, denn offensichtlich ist von Wacht-

[— ⏑ ⏑ — — — φρου]ρεῖν ἀύπνοις φυλακαῖσιν̣
[— ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ —], μὴ σοί τις ἔχις ἁλίπλανκτο̣[ς]
[— ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ —] κ̣ρυπτὸς μετὰ πήμ̣ατος ἐλθώ[ν]
[— ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — προ]θεῖ ἀκτ̣ῆς ἑρπέθ' ἅμ̣' α̣ὐτῶι
[— ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — , τὰ] θεοὶ στυγέου̣σ̣ι̣ βροτοί τε
[— — — ⏑ ⏑ — ὠκύ]π̣τερος ἥσσονα μ̣άρψας
[ἴρηξ ἀμφιβαλὼν κ]ο̣ύ̣φαις πτερύγεσσι νεοσσ̣ό̣ν̣
[— ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — φ]ο̣ινὴν εἰς γαστέρα θῆτ̣α̣ι̣
[— ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — εὐβ]ούλου δυσαπότροπο̣ς α̣ἶ[σα]

45 15 Aesch. Pers. 81-83 κυάνεον δ' ὄμμασι λεύσσων / φονίου δέργμα δράκοντος, / πολύχειρ καὶ πολυναύτης | Soph. Aiax 695 Πὰν ἁλίπλαγκτε, cf. Schol. ad loc. (59, 10 Papageorg.) ἁλίπλαγκτε] ἐπικαλοῦνται τὸν Πᾶνα ἢ ὅτι ἐβοήθησε τοῖς Ἀθηναίοις ἐν τῆι ναυμαχίαι ἢ ὅτι τὸν Τυφῶνα δικτύοις ἤγρευσεν | Paul. Sil. Anth. Pal. 6, 65, 7 Τρίτωνος ἁλιπλάγκτοιο || **21** Hes. Th. 487 ἑὴν ἐγκάτθετο νηδύν

feuern die Rede') : ο̣δερκελ Kumanudis : [ὅσσων ἐκτείνας παν]δερκέ[α Kaibel, qui cet. legit et admonet (448): 'videtur hortari deus, periculum ut curiose provideatur, hostem comparans cum serpente (15-18) et cum accipitre vel aquila (19-21)' || **14** φρου]ρεῖν Kaibel || **15** [ἠδὲ φυλάττεσθαι] suppl. Kaibel | ἁλίπλανκτο̣[ς] Kaibel | 'mit dem Sperber, der auf kleine Vögel herabstößt (vv. 19-20), könnte gut Philipp von Makedonien gemeint sein, die Schlange aus dem Meer mit den anderen Seeungeheuern die persische Flotte verkörpern' Peek 48, sed in pristino oraculo de Xerxe haec dici videntur, cf. Dušanić 32, qui add. 'le symbole est doté d'une préhistoire mythique; elle remonte à la Gigantomachie et au thème apparanté de la révolte de Typhée contre l'Olympe', coll. Nonn. Dion. 1, 266 νηχόμενοι δὲ δράκοντες, 1, 283 ποντοπόρων ... δρακόντων, vid. et. loc. sim. app. | σοί] 'on lisait ... au début de la ligne (sc. 12), une exclamatioin qui, s'adressant à Athènes, prévenait de ne pas confondre le σοί ... avec l'object (Épiménide) du discours direct aux lignes 70-11' Dušanić 43 || **16** [ἐκ βυθίου πόντου] suppl. Kaibel || **17** προ]θεῖ ἀκτ̣ῆς (ἀκτ̣ῆς iam Kumanudis) Peek (an Ἀκτῆς?) : θειακτ̣ης Kaibel || **18** 'fuerunt adiectiva ad ἑρπετά referenda' Kaibel | τὰ] Kaibel || **19** [μηδ' ὀνύχεσσι φέρων in init. suppl. Kaibel | ὠκύ]π̣τερος Peek : τανυσίπ]τερος Kumanudis | 'verba videntur colorem duxisse ex Hesiodi opp. 203 sqq.' Kaibel | ἥσσονα om. Dušanić || **20** [ἴρηξ ἀμφιβαλὼν Kaibel | de αἰετὸς cogitavit et. Dušanić 34ss | κ]ο̣ύ̣φαις Peek : θ]ούροις Kaibel || **21** [λιμὸν ἀκειόμενος] in init. suppl. Kaibel | φ]ο̣ινὴν Kaibel || **22** in init. [τοῦ δὲ suppl. Kaibel | εὐβ]ούλου Peek (Rekonstruktionsversuch) | δυσαπότροπο̣ς hapax | 'typique dans la poésie divinatoire [vid. ex. in adn. 141], un jeu de mots à la ligne 22 – qui proposerait des significations alternatives, "le malheur n'est pas difficile d'avertir ... (d'une Athènes) bien conseillée" / "... (d'une Athènes) d'Eubule ([εὐβ]ούλου /

[— ˘ ˘ — ˘ ˘ — ˘ φύ]λ̣α̣ττε δὲ καὶ τὸ̣ν̣ ἀπ' αἰ̣[θρης]
vest.

Θεογονία (frr. 46-53)

controversum est utrum Epimenidis Theogonia Orphicam doctrinam sapiat (cf. Diels, Sitzungsber. Berl. Akad. 1891, 387ss; Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 123; Kern, Epimenides, RE VI 1 1907, col. 174; West, Orphic Poems 50) necne (cf. Jac. 322ss; Mazzarino, Il pensiero storico classico, I, 1966, 25s; Pugliese Carratelli, Tra Cadmo e Orfeo 374; Mele in: Epimenide cretese 250s); cf. Leclerc, Kernos 5, 1992, 223, mea sententia recte: 'la Théogonie attribuée à Épiménide semble avoir eu recours à la fois à des traits hésiodiques, à des éléments orphiques et à des principes nouveaux comme l'air d'Anaximène. Cet ouvrage s'inscrirait dans l'effort mené à la fin du VIe siècle pour concilier les anciennes manières de penser et la philosophie naissante'; vid. et. Kern, De Orphei Epimen. Pherec. Theogon. 79: 'theogoniam igitur Epimenideam ... saeculo sexto confectam esse verisimillimum est' | de Theogonia cf. et. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 121ss; Bernabé in: Epimenide cretese 195ss; Arrighetti, ibid. 217ss; Mele, ibid. 233ss (cf. 234: 'tutto ciò fa supporre una Teogonia integrata con un Catalogo di eroi e quindi dà una giustificazione dei 5000 versi attribuiti da Lobone alla Teogonia epimenidea'); Breglia Pulci Doria, ibid. 293

[Εὐβ]ούλου)" – pourrait comporter le nom de l'homme d'état responsable pour ce lustre des démonstrations nationales' Dušanić 55 | αἶ̣[σα] Peek (textus) : ἄ[τη] Kumanudis, Kaibel, Peek (Rekonstruktionsversuch) || **23** φύ]λ̣α̣ττε Kaibel | αἰ̣[θρης] Peek : ἀν̣. . . Kaibel || **12–24** sic ex. gr. restituit Peek: πανδημεὶ πεζόν θ' ἵ]π̣πον [τε σὺν] ἔντεσι ῥώσ̣α[ς] / [πάντηι καῖε πυρῶν κακ]ο̣δερκέα̣ φωσφόρον αἴγλη̣ν̣· / [πάντηι χρὴ γὰρ δὴ φρου]ρεῖν ἀύπνοις φυλακαῖσι̣ν̣. / [χρὴ δὲ φυλάττεσθαι], μὴ σοί τις ἔχις ἀλίπλανκτο̣[ς] [τηλόθεν ἐκ πόντου] κ̣ρυπτὸς μετὰ πή̣ματος ἐλθώ[ν] / [φθείρηι γῆν, ὅσα τε προ]θεῖ ἀκτῆς ἑ̣ρπέθ' ἅ̣μ̣' α̣ὐτῶι, / [πάντα τὰ δεινὰ κύτη, τὰ] θεοὶ στυγέου̣σ̣ι̣ βροτοί τε· / [μηδέ τις αὖτ' ὄρνις ὠκύ]π̣τερος ἥσσονα μ̣άρψας / [ἴρηξ ἀμφιβαλὼν κ]ο̣ύφαις πτερύγεσσι νεοσσ̣ό̣ν̣ / [δαῖτα μιν αἰσχίστην φ]ο̣ινὴν εἰς γαστέρα θῆτα̣ι̣ / [οὐδὲν δ' ἔστι τις εὐβ]ούλου δυσαπότροπο̣ς̣ ἄτ̣[η]· / [τήρει γοῦν τὸν ἐχῖνα, φύ]λ̣α̣ττε δὲ καὶ τὸ̣ν̣ ἀπ' αἰ̣[θρης / κίνδυνον

46 F (F 4ab J., B 5 D.-K., 8 [B 3] ab C., T 5 + F 6ab F., 1 + 2 M. N.)

(I) Damasc. De princ. 124 (III 164, 9 Westerink = Eudem. fr. 150 Wehrli) τὸν δὲ Ἐπιμενίδην δύο πρώτας ἀρχὰς ὑποθέσθαι, Ἀέρα καὶ Νύκτα, δηλονότι σιγῆι τιμήσαντα τὴν μίαν πρὸ τῶν δυεῖν, ἐξ ὧν γεννηθῆναι Τάρταρον οἶμαι τὴν τρίτην ἀρχήν, ὥς τινα μικτὴν ἐκ τῶν δυεῖν συγκραθεῖσαν· ἐξ ὧν δύο

46 cf. Jac. 324s; Colli, ad loc. 268; Tortorelli in: Cerri (ed.), La letteratura pseudepigrafa nella cultura greca e romana, Napoli 2000, 89ss; eand, in: Epimenide cretese 61; Bernabé, ibid. 197ss; Arrighetti, ibid. 224s; Mele, ibid. 246ss; Breglia Pulci Doria, ibid. 301ss; Catarzi, ibid. 350ss; Casertano, ibid. 373 || **2** Ἀέρα καὶ Νύκτα] 'certamente, degli esseri personificati e divini, e non solo principi materiali' Bernabé 198 | Aer et Nox et. in principiis (quamquam neuter primum principium sit) apud Mus. fr. 81; de Aere ut principio cf. et. Aët. 1, 3, 4 (= Anaximen. 13 B 2 D.-K.): Ἀναξιμένης ... ἀρχὴν τῶν ὄντων ἀέρα ἀπεφήνατο· ἐκ γὰρ τούτου πάντα γίγνεσθαι καὶ εἰς αὐτὸν πάλιν ἀναλύεσθαι, Democrit. 68 B 30 D.-K.: τῶν λογίων ἀνθρώπων ὀλίγους ... ἀνατείναντας τὰς χεῖρας ἐνταῦθα ὃν νῦν ἠέρα καλέομεν οἱ Ἕλληνες, πάντα Δία μυθεῖσθαι, vid. et. Diog. Apollon. frr. 8-9 Laks (64 B 4-5 D.-K.), unde Kern, De Orphei Epimen. Pherec. Theogon. 70, Epimenidem ab Anaximene doctrinam mutuatum esse ratus, quod veri simile videtur; cf. et. Martínez Nieto 123ss, contra Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 122s; Mele in: Epimenide cretese 247: 'nulla è più lontano del mondo epimenideo quanto l'aer di Anassimene, elemento fisico primario' | 'Nox ... ante Orphicorum aetatem a nullo theologo in tam eximio loco posita est' Kern 71 || **2** δηλονότι – **3** δυεῖν] cf. Damasc. De princ. 123 bis (III 160, 19 Westerink = Orph. fr. 75 I) δύο ταύτας ἀρχὰς ὑποτιθέμενος πρώτας ... τὴν δὲ μίαν πρὸ τῶν δυεῖν ἄρρητον ἀφίησιν ubi et. unum ineffabile plane interpretatio Neoplatonica Damascii; 'se Epimenide avesse adoperato un verbo come ἐγένοντο forse si capirebbe meglio che Damascio presupponga l'esistenza di qualcosa prima di Aere e Notte' Bernabé 199 || **3** ἐξ ὧν γεννηθῆναι Τάρταρον] 'la costruzione del mondo comincia, come quella di un edificio, dal basso ... emerge così in primo luogo il Tartaro, a mio avviso il fondamento sul quale potrà poi radicarsi la Terra. La ragione per collocare Ἀήρ come antecessore di Tartaro si deve forse all'uso esiodeo ed omerico della formula Τάρταρον ἠερόεντα' Bernabé 201, qui cf. Θ 13, Hymn. Merc. 256, Hes. Th. 682, cf. 721, fr. 30, 22 M.-W., et Τάρταρά τ' ἠερόεντα Hes. Th. 119, Ταρτάρου ἠερόεντος Hes. Th. 736; 807 | cf. et. Kern 71; Martínez Nieto 130ss || **4** ὥς τινα μικτὴν ἐκ τῶν δυεῖν συγκραθεῖσαν] 'l'espressione ... potrebbe suggerire che Epimenide ... abbia raccontato che Tartaro è nato dall'unione di Aere e Notte, usando una delle formule col aoristo participio μιγεῖσα [cf. Hes. Th. 53, 125, 333, 375, 383, al.] o col indicativo μίγη [cf. Hes. Scut. 36, fr. 17a, 5 M.-W. al.]' Bernabé 201 | ὧν] οὗ Jac. : contradixit Mele 227 | ἐξ ὧν] 'sembra ... verosimile che [sc. i due Titani] fossero nati da Aere e Notte nel Tartaro, essendo quest'ultimo una specie di fondamento o basamento sul quale nascono oppure si configurano gli altri due' Ber-

Τι‹τᾶ›νας τὴν νοητὴν μεσότητα οὕτω καλέσαντα, διότι ἐπ' ἄμφω διατείνει τό τε ἄκρον καὶ τὸ πέρας, ὧν μιχθέντων ἀλλήλοις ὠιὸν γενέσθαι τοῦτο ἐκεῖνο τὸ νοητὸν ζῶιον ὡς ἀληθῶς, ἐξ οὗ πάλιν ἄλλην γενεὰν προελθεῖν ‖ (II) Philodem. De piet. (P. Hercul. 247 VIa 2ss, pp. 19 et 61 Gomperz, vid. et. Bücheler, Neue Jahrb. f. Phil. 91, 1865, 521 = Kleine Schr. I 589; Henrichs, Greek Rom. Byz. Stud. 13, 1972, p. 78 n. 32; Schober, Cron. Erc. 18, 1988 [1923], p. 77) pergit Mus. fr. 81 ἐν δὲ τοῖς [εἰς 'Επι]μενίδην (sc. ἀναφερομένοις) [ἐξ 'Αέρος] καὶ Νυκτὸς [πάντα σ]υστῆναι [λέγεται].

nabé 202 ‖ **5** Τι‹τᾶ›νας Kroll, Philologus 53, 1894, 425s (quod aspernatur Wehrli) : τινὰς cod. | διότι – διατείνει] aliquis ἐτυμολογεῖ, incertum est utrum Damascius an Epimenides (quod veri similius videtur), vid. Bernabé 202, qui tempt. (205) Τιτῆνας ... οὕνεκ' ἐπ' ἄμφω / ἄκρον καὶ πεῖραρ διατείνει et add. (205s): 'i Titani del testo di Epimenide sarebbero entità astratte e primigenie (come nella cosmogonia di Alcmane, Πόρος e Τέκμωρ), e rappresenterebbero i confini del mondo edificato sul Tartaro o, meglio ancora, i principi di limitazione necessari per fare poi possibili i limiti, prima dell'apparizione degli altri componenti dello spazio che dovevano essere poi i suoi limiti fisici', vid. et. Tortorelli in: Epimenide cretese 61s; Mele, ibid. 248s (cf. 249: 'i due Titani epimenidei non sono gli antenati degli uomini, ma, ponendosi all'origine di ogni futura generazione, sono antenati sia degli dèi, sia degli uomini, rispecchiandone la comune origine'); Breglia Pulci Doria, ibid. 304: 'Epimenide potrebbe aver sostituito ai Titani esiodei, negativi, che sono nel Tartaro, questi pre-Titani cretesi positivi, che così ricoprirebbero la funzione di esser anche pegai, fonti di tutte le cose. Il Tartaro è quindi lo spazio (positivo) in cui i Titani, figure dei confini e dei limite, sono generati' | διατείνει] -εί- ex -ί- **A**^{1} ‖ **6** ὧν μιχθέντων ἀλλήλοις] Westerink ad loc. putavit non duo Titanas esse sed Titanem et Titanidem : Oceanus et Tethys, sec. Jaeger, La teología de los primeros filósofos griegos 70 (cf. Ricciardelli in Masaracchia [ed.], Orfeo e l'orfismo, Roma 1993, 32s adn. 23); Saturnus et Rhea, sec. Kirk-Raven-Schofield, The Presocratic Philosophers 27 : repugnavit Bernabé 206 | ὠιὸν] cf. Aristoph. Av. 695 (Orph. fr. 64) et adn. ad loc., Orph. frr. 79; 114, 2; vid. et. West, Orphic Poems 50; Martínez Nieto 113ss; Tortorelli in: Cerri (ed.), La letteratura pseudepigrafa nella cultura greca e romana, Napoli 2000, 90s; eand. in: Epimenide cretese 64s; 'se i Titani rappresentano la possibilità dei limiti, l'uovo è la lora realizzazione corporea' Bernabé 207; alia invenies in Breglia Pulci Doria 304s | cf. et. Mele 249: 'non è detto che questo (sc. Amorem ex ovo nasci) avvenisse anche in Epimenide' et 250, ubi, coll. fr. 15, proponit Castores Helenamque in carmine Epimenideo ex ovo natos esse ‖ **7** ἐξ οὗ πάλιν ἄλλην γενεὰν προελθεῖν] de re cf. Bernabé 208 ‖ **11–12** [εἰς 'Επι]μενίδην [ἐξ 'Αέρος] Bücheler ‖ **12** πάντα Schober : τὰ πάντα Gomperz spatio longius : Τάρταρον Kern, De Orphei, Epimenidis, Pherecydis Theogoniis Quaestiones Criticae, Berlin 1888, 63, prob. Martínez Nieto 131, spatio longius | σ]υστῆναι Gomperz | λέγεται Schober

47 F (F 6a J., B 7 D.-K., 8 [B 6] C., F 8 F., 3 M. N.)

PHILODEM. De piet. (P. Hercul. 247 V[b] 7ss, p. 18 Gomperz, vid. et. Schmid, Philodemea, St. Petersbourg 1885, 4; Philippson, Hermes 55, 1920, 270s; Luppe, Gött. Gel. Anz. 239, 1987, 30; Schober, Cron. Erc. 18, 1988 [1923], 79) τὰς Ἁρπ[υίας θεὰς] οὔσας ὑπ̣[ὸ τῶν Βορεα]δῶν [ἀνηιρῆσθαι] καὶ [. . . . .]δε[. . . . . καθάπερ ἀ]πολ[έσθαι τὰς Σειρῆ]νας ω̣[. . . . .] καὶ τ[. . . . .]τη κ[αθὸ οἱ ποιητα]ὶ παρ[αδεδώ]κασιν. ἔ̣[τι δ' Ἐπι]μενίδη[ς τοῦ Οὐρα]νοῦ καὶ Γ[ῆς γεννή]τ̣' εἶναι, π[οτε δὲ λό]γιον αὐ[ταῖς Πρωτέα δοῦ]ναί φ[ησιν, ἐάν] τις ὑ[π' αὐτῶν μὴ] θελχ[θῆι, τελευτή]σειν αὐτά[ς· ἐπεὶ δ'] Ὀδ⟦η⟧`υ´σσεὺ[ς παρέ]πλευσεν [κατακρη]μνισθῆν[αι κἀποθα]νεῖν.

47 cf. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 124s; Jac. 326s; Huxley, Greek Epic Poetry, 1969, 80 et Debiasi, Eikasmos 14, 2003, 99, qui Ἀργοῦς ναυπηγίαι hoc fr. tribuunt; vid. et. Mele in: Epimenide cretese 256ss || **4** Ἁρπ[υίας Gomperz (mon. Nauck) | θεὰς] οὔσας Philippson : θνησκ]ούσας Gomperz : ἁλ]ούσας Diels 'sed ratio divisionis verborum inaudita' Obbink | ὑπ[ὸ τῶν Gomperz | Βορεα]δῶν Schober : Βορέου παί]δων spatio longius Gomperz | [ἀνηιρῆσθαι Luppe : [τελευτώσας Schober || **5** καθάπερ e. g. Obbink | cet. suppl. Schober || **6** κ[αθὸ οἱ ποιητα]ὶ Obbink | παρ[αδεδώ]κασιν Schober : εἰρή]κασιν Diels || **7** Ἐπι]μενίδη[ς dub. Bücheler | τοῦ (vel τὰ) Obbink : γὰρ Diels : δ' spatio brevius Schober : ἐξ Fowler | Οὐρα]νοῦ (iam Anon. A) vel Κρό]νου West, Orphic Poems 48 : Ὠκε]ανοῦ Diels unde Schober, Obbink, Fowler, Tortorelli in: Epimenide cretese 65, Mele, ibid. 257; cf. Scarpi, ibid. 27; Bernabé, ibid. 209s; sec. Hes. Th. 265ss Harpyiai Thaumantis Electraeque filiae sunt | Γ[ῆς Diels | Οὐρα]νοῦ καὶ Γ[ῆς] cf. Martínez Nieto 128ss | γεννή]τ̣' Obbink : γεννήμα]τ̣' spatio longius Diels :]γ **N** || **7–8** Π[ρωτέα δὲ λό]γιον αὐ[ταῖς ποτε δοῦ]ναί Schober : collocationem verborum aptius spatio correxit Obbink : π[ερὶ δὲ Ῥή]γιον αὐ[τὰς φονευθῆ]ναί dub. Diels : illum ad Harpyias non recte referentem censuit Schober : at fortasse Epimenides Sirenas easdem atque Harpyias esse putavit; 'il passo si referisce alle Sirene, che, a quanto pare, sono state identificate con le Arpie' Bernabé in: Epimenide cretese 209, qui cft. Hes. fr. 150, 33 M.-W. (ubi West coni. Σειρήνων τε λίγε]ι[α]ν̣ [ὄπ]α κλύον in loco ubi de Harpyiis loquitur); contradixit Mele 256: 'le Esperidi non morivano, le Sirene, invece, sì' | de Harpyiis cf. fr. 48; Hes. Th. 265ss Θαύμας δ' Ὠκεανοῖο βαθυρρείταο θύγατρα / ἠγάγετ' Ἠλέκτρην· ἣ δ' ὠκεῖαν τέκεν Ἶριν / ἠυκόμους θ' Ἁρπυίας et Colli 269 | de re cf. et. Hygin. fab. 141 *his responsum erat tam diu eas victuras quam diu cantantes eas audiens nemo esset praetervectus. quibus fatalis fuit Ulysses* || **8** φ[ησιν] Diels | ἐάν] Schober || **8** τις ὑ[π' – **9** ἐπεὶ δ'] suppl. Schmid : καὶ Βού]της ὑπ[ὸ Σειρήνων] θελχ[θεὶς εἰς ἅλα πε]σεῖν, αὐτά[ς δέ, ὅτε Philippson, coll. Apoll. Rhod. 4, 912ss; Apollodor. 1, 9, 25 sed spatio longius || **9** Ὀδυσσεὺ[ς Gomperz | παρέ]πλευσεν Anon. A, Schmid : ἔ]πλευσεν iam Gomperz | [κατακρη]μνισθῆν[αι Schmid || **10** καὶ ἀποθα]νεῖν vel κἀποθα]νεῖν Anon. A, Schmid

48 F (F 6b J., B 9 D.-K., 8 [B 8] C., F 9 F., 4 M. N.)

Philodem. De piet. (P. Hercul. 1088 VII 24, p. 43 Gomperz, vid. et. Schober, Cron. Erc. 18, 1988 [1923], 86) καὶ τὰς ῾Αρπυίας τὰ μῆ[λα φ]υλάττειν ᾿Ακο[υσί]λ̣αος (FGrHist 2 F 10 = fr. 10 Fowler = 9 B 5 D.-K.), ᾿Επιμενίδης δὲ καὶ τοῦτο καὶ τὰς αὐτὰς εἶναι ταῖς ῾Εσπερίσιν. ὁ δε τὴν Τι‹τα›νομαχίαν (fr. 9) ‹τὰ› μὲν μῆλα φυλάτ[

49 F (B 22 D.-K., 8 [B 5] C.)

Arat. 30-35

εἰ ἐτεὸν δή,
Κρήτηθεν κεῖναί γε Διὸς μεγάλου ἰότητι
οὐρανὸν εἰσανέβησαν, ὅ μιν τότε κουρίζοντα
Δίκτωι ἐν εὐώδει, ὄρεος σχεδὸν ᾿Ιδαίοιο,

48 cf. Jac. 326s; Mazzarino, Il pensiero storico classico, Bari 1983, 49s; West, Orphic Poems 50; Tortorelli in: Cerri (ed.), La letteratura pseudepigrafa nella cultura greca e romana, Napoli 2000, 93; Debiasi, Eikasmos 14, 2003, 99, qui ᾿Αργοῦς ναυπηγίαι hoc fr. dub. trib.; Bernabé in: Epimenide cretese 210s; Arrighetti, ibid. 225; Mele, ibid. 254ss ‖ omnia suppl. Gomperz (mon. Nauck) ‖ **2** de Harpyiis cf. fr. 47 et Tortorelli in: Epimenide cretese 66 ‖ **4** ταῖς ᾿Ερινύσιν Allen, nescio cur | ῾Εσπερίσιν] 'c'era un particolare interesse cretese da salvare. Krete stessa era considerata un'esperide' Mele 256, qui cft. Steph. Byz. s. v. Κρήτη (οἱ δ' ἀπὸ Κρήτης μιᾶς τῶν ῾Εσπερίδων), Dosiad. FGrHist 458 F 4 | Τι‹τα›νομαχίαν Nauck et Sauppe ‖ **5** ‹τὰ› suppl. Gomperz : ‹γράψας φησὶν τὰ› Schober | φυλάτ[τεσθαι ὑπὸ τῶν ῾Εσπερίδων, ὑπὸ δὲ τῶν ῾Αρπυιῶν τὸν Τάρταρον e. g. suppl. Schober

49 cf. Martin, comm. ad loc. 162ss; Bernabé in: Epimenide cretese 211s; fragmentum ab Epimenide abiudicavit Mele, ibid. 228, mon. Jac. ‖ **30** ἐτεὸν] 'here the special stressing of ἐτεὸν with δὴ, followed immediately by an emphatically placed Κρήτηθεν, suggests that A. is hinting at Epimenides' notorious Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται ... [fr. 41] quoted in Call. H. 1.8. It would be a humorous touch characteristic of Hellenistic writers' attitude to the old myths ... it is possible that A. is subtly alluding to Callimachus here' Kidd ad loc. ‖ **31** κεῖναι] sc. duae ursae; 'the association of the Bears with the infant Zeus appears here for the first time' Kidd | γε] τε **U** : δὲ **S** : om. **KIJVP** | μεγάλοιο ἕκητι **M** γρ. in mg. **KIJU** (cf. Hes. Op. 4) ‖ **32** εἰς ἀνέβ- **HAC** : ἐπανέβ- **N** | ποτὲ **OKIJCE** (sic Vat. 1307) **Σ** p. 82, 3 (S) et p. 85, 23 (Q) Etym. Gen. s. v. Δίκτη ‖ **33** δίκτωι] Δίκτωι edd. ante Maass : Δίκτηι Martin quondam (fort. leg. Strabo 10, 4, 12) : Λύκτωι Grotius prob. Kidd : λίκνωι Van Gennep, Voss (coll. Call. in Iov. 48) | ᾿Ιδαίοιο] 'τινὲς γράφουσι σχεδὸν Αἰγείοιο' **Σ** p. 82,

ἄντρωι ἐγκατέθεντο καὶ ἔτρεφον εἰς ἐνιαυτὸν
Δικταῖοι Κούρητες ὅτε Κρόνον ἐψεύδοντο.

50 F (B 21 D.-K., 8 [B 4] C.)

Arat. 162-164

σκαιῶι δ' ἐπελήλαται ὤμωι
Αἴξ ἱερή, τὴν μέν τε λόγος Διὶ μαζὸν ἐπισχεῖν·
Ὠλενίην δέ μιν Αἶγα Διὸς καλέουσ' ὑποφῆται.

51 F (F 7 J., B 19 D.-K., 8 [A 3] C., 5 + 6 M. N.)

ἐκ τοῦ καλλίκομος γένετο χρυσῆ 'Αφροδίτη

51 (I) Schol. Soph. Oed. Col. 42 (8, 14 de Marco) 'Επιμενίδης Κρόνου φησὶ τὰς Εὐμενίδας ('Επιμενίδης – Εὐμενίδας om. **M**) [1-2] ‖ (II) Tzetz. in Lycophr. Alex. 406 (151, 19 Scheer) καὶ 'Επιμενίδης τοῦ Κρόνου, ὡς 'Ησίοδος, ταύτας (τὰς 'Ερινύας) φησὶ γενέσθαι λέγων· [1-2]

51 1 Χ 470, Cypr. fr. 5, 4, Hymn. Ven. 93 χρυσέη 'Αφροδίτη (dat. Τ 282 al., θ 337 al., Hes. fr. 30, 25 M.-W.; genet. Γ 64, δ 14, Hes. Th. 975, Mimn. fr. 7, 1 Gent.-Prato)

11 (cf. Hes. Theog. 484) ‖ **34** inter lineas suppl. **E** | ἐγκατέθετο **S** ‖ **35** Κουρῆτες **VUCES** | de Curetibus cf. Orph. fr. 199 et comm. ad loc. | ἐψεύσαντο **U** ut vid. **S** ‖ de Creticis sec. D.-K.

50 versus trad. Strab. 8, 7, 5; de Creticis sec. D.-K.; cf. et. Kidd ad loc.; Bernabé in: Epimenide cretese 212; fragmentum ab Epimenide abiudicavit Mele, ibid. 228, mon. Jac. ‖ **162** σκεῶ **HL** | ἐπιλήλαται **HVA** a.c. ut vid. ἐπηλ- **W** ‖ **163** ἱρὴ **Δ** | τε suppl. **L**[sl] | λόγος] τέλος **L** | ὑποσχεῖν Strabo | *mammas promittit* **Λ** ‖ **164** Ὠλενίην] ὠλενήην **D** : ὠλένην **H** : οὐρανίην **v** | cf. Strab. l. laud.: δηλῶν τὸν τόπον διότι πλησίον Ὠλένη | poeta ἐτυμολογεῖ, cf. ὠλένη et Martin, adn. ad loc. | καλέουσιν **W** | καλέουσι προφῆται Schmidt | *quam capream nutricem esse Iovis vocant* **Λ** ‖ 'Aratos rejette sur les prêtres de Zeus, en particulier sur Épiménide, prêtre de Zeus de l'Ida, la responsabilité de cette position erronée de la Chèvre' Martin 229

51 cf. Kern, De Orphei Epimen. Pherec. Theogon. 73; Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 124; Wil., Glaube I 405; Huxley, Greek Epic Poetry 82; Colli ad loc. 264; Tortorelli in: Cerri (ed.), La letteratura pseudepigrafa nella cultura greca e romana, Napoli 2000, 93s; Scarpi in: Epimenide cretese 29; Tortorelli, ibid. 66s; Bernabé, ibid. 212s; Mele, ibid. 251ss; 277 ‖ ante **1** vers. γήματο δ' Εὐονύμην θαλερὴν Κρόνος ἀγκυλόμητις in Sebastiani, Tzetz. in Lyc. invenitur (quod trad. et. Kinkel fr. 9; Martínez Nieto fr. 6) : Der ... vorgesetzte Vers ... ist als moderne Fälschung ausgemerzt von Scheer Lycophr. II p. v.' D.-K. ‖ **1** ἐκ τοῦ om. Schol. **M** | γίνεται

Μοῖραί τ' ἀθάνατοι καὶ Ἐρινύες αἰολόδωροι.

52 F (F 5 J., B 6 D.-K., 8 [B 13] C., F 7 F., 7 M. N.)

Paus. 8, 18, 2, pergit Lin. fr. 90 Ἐπιμενίδης δὲ ὁ Κρὴς εἶναι μὲν καὶ οὗτος θυγατέρα Ὠκεανοῦ τὴν Στύγα ἐποίησε, συνοικεῖν δὲ αὐτὴν οὐ Πάλλαντι, ἀλλὰ ἐκ Πείραντος Ἔχιδναν τεκεῖν, ὅστις δὴ ὁ Πείρας ἐστί.

53 F (F 8 J., B 8 D.-K., 8 [B 7] C., F 10 F., 9 M. N.)

Philodem. De piet. (P. Hercul. 433 VI 10, p. 46 Gomperz, vid. et. Schober, Cron. Erc. 18, 1988 [1923], 85)]κα[ ] Διός, [ὡς Αἰσχύλος] ἐν Προ̣[μηθεῖ (351ss) καὶ Ἀ]κουσίλ̣α[ος (FGrHist 2 F 12 = fr. 10 Fowler = 9 B 7 D.-K) καὶ Ἐπι]μενίδη̣[ς καὶ ἄλλοι] πολλοί. π[αρὰ δ' Ἐπι]μενίδη[ι παρέρπει] Τυφῶν

Schol. **RM** | Venus Iovis et Dionae filia sec. Hom. E 370; Saturni ap. Hes. Th. 188ss; duas Veneres distinxit Rhapsodiarum auctor, unam Caeli (cf. Orph. fr. 189), alteram Iovis filiam (vid. Orph. fr. 260 et comm. ad loc.); sec. West, Orphic poems 48: 'the distasteful Hesiodic history of the castration of Uranos was apparently eliminated, since Aphrodite and the Erinyes, whom Hesiod represents as by-products of Kronos' unfilial act, remain associated with him but become regular children of his' (cf. Jac. 327); at cf. Bernabé 213, contra Mele 252 || **2** versum om. Schol. **M** | τ' Schol. (quod corr. Lascaris) : δ' cod. | αἰολόδωροι] hapax multis suspectum (αἰολόδειροι Heyne ad Apollod. I p. 13 : αἰολόμορφοι Heinrich 131, coll. Orph. Hymn. 69, 8), sed cf. Wil., Glaube I 410 adn. 1 | Μοῖραι] vid. Orph. fr. 82 et comm. ad loc. | Ἐρινύες] cf. Orph. fr. 187 et comm. ad loc. || 'nach der formierung des verses ist das eine dreiheit, mit der man formal und sachlich etwa die dreiheit der letsten zeugungen des Uranos in Hesiod Th. 185/7 vergleichen mag. Da wird niemand für die zusammenstellung von Erinyen, Giganten, und Meliai Nymphai an den kult denken; und dasselbe gilt für E.' Jac. 327

52 cf. Orph. fr. 81 et adn. ad loc.; vid. et. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 125; Jac. 325s || **3** Πείρας] 'P. is probably the personification of the ends of the earth, πείρατα γαίης' West, Orphic Poems 48 adn. 41, cf. Scarpi in: Epimenide cretese 27; vid. et. Tortorelli, ibid. 62, quae cft. Damasc. De princ. 124 (fr. 46 I) διότι ἐπ' ἄμφω διατείνει τό τε ἄκρον καὶ τὸ πέρας; Bernabé, ibid. 206s; 213s; Mele, ibid. 249; 253s; Breglia Pulci Doria, ibid. 305ss

53 **2** [ἐπιθέσθαι (ἐπαναστῆναι Kordt) Τυφῶνα εἰρή]κα[σι τῆι βασιλείαι] Διός suppl. Diels : κα[τακαυθῆναι βασιλείαι Schmid utrumque spatio longius | [ὡς Diels : [βέλει Schmid | Αἰσχύλος] ἐν Προ̣[μηθεῖ Bücheler : ενπρc **N** || **3** καὶ Ἀ]κουσίλ̣α[ος Bücheler : ακουσιαα **N** || **4** καὶ Ἐπι]μενίδη̣[ς Bücheler | καὶ ἄλλοι] πολλοί Diels : λέγουσι καὶ] πολλοὶ [ἄλλοι] Schmid | π̣[αρὰ Diels | δ' West ap.

[καθεύδον]τος Διὸς [εἰς τὸ βα]σίλειον ὥ̣[στ' ἐγκρα]τὴς [τῆς βασιλείας] καθί̣σ̣[ται.

Κουρήτων καὶ Κορυβάντων γένεσις

cf. Diog. Laert. 1, 111 (fr. 1) | 'such a ponderous title can hardly have been original, but the fragments do show that he was concerned with Theogonies' Huxley, Greek Epic Poetry, 1969, 80; cf. et. West, Orphic Poems 48 adn. 39: '"Kouretes and Korybantes" may be an inaccuracy of later paraphrase, or it may imply the synthesis of the Cretan with the Phrygian Ida'; Mele in: Epimenide cretese 234: 'una teogonia cretese che desse spazio a queste figure è quanto dovremmo aspettarci'; 235: 'l'accostamento Cureti-Coribanti e alla Grande Madre apparteneva alla arcaica Phoronís [fr. 3 Bernabé] e alla Danaís [fr. 3 Bernabé], il che è spiegabile alla luce del Catalogo esiodeo, dove si ricordava che essi erano nati di una figlia di Foroneo argivo ed erano danzatori'; Epimenidem ipsum Κούρητα ‹νέον› appellabant (fr. 32a II), ut Mele et. memorat; cf. et Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 120s

Καθαρμοί (fr. 54)

de Epimenide purgatore cf. frr. 10-12 et 15; vid. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 106ss; 129s; Dodds, The Greeks and the Irrational 142; Burkert, The orientalizing revolution, 1992, 42; 60; Borgeaud in: Assmann-Stroumsa (edd.), Transformation of the Inner Self in Ancient Religion, Leiden-Boston-Köln 1999, 298; Tortorelli in: Epimenide cretese 74ss; Federico, ibid. 77ss; Casertano, ibid. 364ss; Tzifopoulos, in: Abagianou (ed.), Λατρείες στην 'περιφέρεια' του αρχαίου ελληνικού κόσμου, 'Αθήνα 2002, 148s

Obbink | Ἐπι]μενίδη[ι Diels | παρέρπει] West ap. Obbink : δ' ἀναβὰς] Diels || **4–5** Τυφῶν [καθεύδον]τος Diels, cf. Ath. 253c, 1 Reg. 18.27 || **5** [εἰς West ap. Obbink : ἐπὶ Diels | τὸ βα]σίλειον Diels | ὥ[στ' (vel ὅ̣[που vel ὅ̣[θεν) West ap. Obbink | ἐγκρα]τὴς [τῆς βασιλείας] West ap. Obbink : ἐ̣[πικρα]τήσ[ας δὲ τῶν πυλῶν] Diels || **6** καθί̣σ̣[ται West ap. Obbink : καθικ̣[έσθαι μὲν ἔσω] Diels || 'an die schilderung E.s erinnert merkwürdig Protagoras' Prometheusgeschichte (i.e. Plat. Prot. 321d) mit der ἀκρόπολις τοῦ Διός, ihren φυλακαὶ φοβεραί usf.; das beweist wohl, dass F 8 nicht in umgestaltung durch die hellenistische mythographie vorliegt' Jac. 327; cf. et. Tortorelli in: Cerri (ed.), La letteratura pseudepigrafa nella cultura greca e romana, Napoli 2000, 94s; eandem in: Epimenide cretese 67s; Bernabé, ibid. 214s; Mele, ibid. 258s

54 T (T 2 + 7 J., A 2 + 3 D.-K., 8 [B 10] C., T 2 F.)

(I) Strab. 10, 4, 14 ἐκ δὲ τῆς Φαιστοῦ τὸν τοὺς Καθαρμοὺς ποιήσαντα δι᾿ ἐπῶν Ἐπιμενίδην φασὶν εἶναι ‖ (II) Suda s. v. Ἐπιμενίδης (II 370, 9 Adler), plura invenies in fr. 2 ἐκάθηρε γοῦν τὰς Ἀθήνας τοῦ Κυλωνείου ἄγους κατὰ τὴν μδ´ Ὀλυμπιάδα (604-601), γηραιὸς ὤν. ἔγραψε δὲ ... Καθαρμούς ‖ (III) Eust. in Il. p. 313, 19, pergit fr. 4 II ὃς (sc. Ἐπιμενίδης) Καθαρμοὺς δι᾿ ἐπῶν ἐποίησε ‖ (IV) Eust. in Dionys. Perieg. 88 (GGM II 235, 5 Müller), pergit fr. 4 III ὁ (sc. Ἐπιμενίδης) ποιήσας δι᾿ ἐπῶν Καθαρμούς.

Γενεαλογίαι (fr. 55-57)

55 F (F 1 F., 16 M. N.)

P. Oxy. 2442, saec. III p. C. n., fr. 29, prim. ed. Lobel (= Schol. Pind. Paean. 8 [p. 43 Maehler]), cf. et. Mette, Lustrum 21, 1978, 7; Fowler, Zeitschr. Pap. Epigr. 96, 1993, 15s Κλύμ](εν)ον ἀναιρεθῆ(ναι) φ(ησιν) Ẹὐφọρ̣ίων μ(ὲν) ὑπὸ Περιήρους, Ἑλλάνι(κος) (FGrHist 4 F 133bis = fr. 133a Caerols = fr. 101a Fowler) δ[ὲ] ̣ ̣[̣] ̣[ὑπ]ό τινος Καδ[μείων κ̣(ατ᾿) Ὀ]γχ̣η̣σ̣τ̣ὸν μαχόμ(εν)ον· Ἐπιμεν]ί̣δ̣ης δ̣᾿ ἐ̣ν̣ ξ´ Γε̣[νεαλογ]ι̣ῶ̣ν̣ ὑπὸ Γλαύκου ἐρίσαντα τῶι ζεύγει τ᾿ [... δύο δὲ πόλ]ε̣μοι ἐγέ̣νο(ντο), ὁ μ(ὲν) Κλυμένου ἀναιρεθέντο(ς) [ὁ δὲ τοὺς ἐπὶ] δασμὸ(ν) π̣[αρ]ό̣ντ(ας) Ἡρακλέο(υς) ἀκρωτηριά[σαντος.

54 1 δι᾿ edd. (cf. III-IV) : διὰ τῶν cod. : διὰ χιλίων (vel δισχιλίων) Meineke (Vind. 177) : διὰ τ´ Diels (ad D.-K. 1, 29, 28) ‖ **3** ἐκάθηρε γοῦν **A** : οὗτος ἐκάθηρε rell. | Κυλωνίου **GITM** ‖ **4** μδ´] μς´ Clinton ‖ **5** Καθαρμοὺς] καθαρμὰ δὲ **GITM** ‖ **7** διὰ **FU**

55 cf. Paus. 9, 37, 1 Κλύμενον μὲν ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ Ὀγχηστίου Ποσειδῶνος Θηβαίων φονεύουσιν ἄνδρες ἐξ ἀφορμῆς μικρᾶς ἐς ἅπαν θυμοῦ προαχθέντες, Apollodor. Bibl. 2, 4, 11 Κλύμενον τὸν Μινυῶν βασιλέα λίθωι βαλὼν Μενοικέως ἡνίοχος, ὄνομα Περιήρης, ἐν Ὀγχηστῶι Ποσειδῶνος τεμένει τιτρώσκει· ὁ δὲ κομισθεὶς εἰς Ὀρχομενὸν ἡμιθνὴς ἐπισκήπτει τελευτῶν Ἐργίνωι τῶι παιδὶ ἐκδικῆσαι τὸν θάνατον αὐτοῦ, aliter rem narrat Parthenius 13 (= Euphor. F 26 Powell = 36 de Cuenca, cf. Suppl. Hell. fr. 413ss, fr. 22 van Groningen), cf. Lightfoot, comm. ad loc. ‖ **3** Κλύμ](εν)ον ἀναιρεθῆ(ναι) Lobel | φ(ησιν) Ẹὐφọρ̣ίων Fowler; cet. suppl. Mette, mon. Lobel ‖ **5** Καδ[μείων] 'it is just possible that κ̣(ατ᾿) Ὀ]γχ̣η̣σ̣τ̣ὸν μαχόμ(εν)ον was written but I cannot verify and do not find it a particularly satisfactory interpretation of the traces' Lobel

56 F (F 21 J., B 18 D.-K., 8 [B 21] C., F 11 F., 8 M. N.)

Schol. Pind. Ol. 7, 24f (204, 9 Drachm.) παῖδ' Ἀφροδίτης εἶπε τὴν Ῥόδον διὰ τὸ κάλλος τῆς νήσου. Ἡρόφιλος δὲ Ποσειδῶνος καὶ Ἀφροδίτης τὴν Ῥόδον εἶναί φησι, Ἐπιμενίδης δὲ αὐτὴν Ὠκεανοῦ γενεαλογεῖ, ἀφ' ἧς τὴν πόλιν ὠνομάσθαι.

57 F (F 13 F.)

Philodem. De piet. (P. Hercul. 243 IV 14ss, p. 12 Gomperz, vid. et. Philippson, Hermes 55, 1920, 248; Henrichs, Greek Rom. Byz. Stud. 13, 1972, 92; Schober, Cron. Erc. 18, 1988 [1923], 103) τατε ['Αφροδίτην ἀν]αισ[χύντως ἐρᾶν] ἀνθρώ[πων οἷον 'Αδώ]νιδο[ς, ὡς μὲν 'Αντίμα]χος (fr. 92 Matthews) καὶ Π[ανύασσις] (fr. 27) καὶ ⌞'Επιμ⌟[ενίδης καὶ] π⌞λείους ἄλ⌟[λοι, καὶ] 'Αγχ⌞ε[ίσο]υ⌟

'Αργοῦς ναυπηγία (fr. 57a-59)

'this title ... cannot be genuine' Huxley, Greek Epic Poetry, 1969, 80; cf. Debiasi, Eikasmos 14, 2003, 91ss, qui cum Naupactia comparat et dub. aequat; cf. p. 97s: 'I Naupaktia e il componimento argonautico evocato nella pagina di Diogene sembrebbero dunque poemi "gemelli" afferenti a un'identica tradizione poetica, affini sia nella forma che nella sostanza. A meno che non si voglia

56 cf. FGrHist 533 F 4b || **1** ἄλλως praem. **GQB** | παῖδ' 'Αφροδίτης Ῥόδον praem. **E** | εἶπε] τῆς περὶ **Qb** || **2–3** Ἡρόφιλος – εἶναί om. **C** | τὴν Ῥόδον – φησι] εἶπε τὴν Ῥόδον εἶναί **Bv** || **3** αὐτὴν om. **v** || 'fort. ille est Epimenides qui de Rhodo scripsit (cf. Diog. Laert. 1, 115 [fr. 1])' Fowler, cf. iam Jac., qui hoc fr. sub tit. Περὶ Ῥόδου ed.; vid. et. Mele in: Epimenide cretese 229

57 cf. Mele in: Epimenide cretese 277; Breglia Pulci Doria, ibid. 308ss || **3** εἶ]τά τε Rob. ap. Philippson: 'at vereor Graecum sit' Fowler, qui εἶτα τὴ[ν dub. prop. || **3–4** ['Αφροδίτην – ἀνθρώ[πων Philippson || **4** οἷον West ap. Fowler : τοῦ Henrichs : ὡς Philippson | 'Αδώ]νιδο[ς, ὡς μὲν Henrichs : 'Αδώ]νιδό[ς φασι Philippson | 'Αντίμα]χος Vogliano ap. Antim. fr. 102 Wyss, cf. fr. 102 West : Καλλίμα]χος Philippson (cf. Pf. ad Callim. fr. 783) || **5** Π̣[ανύασσις] Rob. ap. Philippson, coll. Apollodor. Bibl. 3, 10, 3 | ⌞'Επιμ⌟[ενίδη] Henrichs : επιμ[P. Herc. 243 II 18 : οπιλλ[**N** 243 II 18 : επιολ[**N** 243 IV 9 : Ἡ̣σ̣ίοδ̣[ος Philippson (unde fr. 139 M.-W.) : Εὔ̣μ̣ολπ[ος Schmid ap. Henrichs et Schober | καὶ Philippson : φασι καὶ Schober | π⌞λείους ἄλ⌟[λοι Philippson :]ειουσαλ̣[P. Herc. 243 II 19 : πλειουσαλ[**N** 243 IV 10 :]λειουσα[**N** 243 II 19 | καὶ] Schober : τοῦ δὲ] Philippson, qui ante τοῦ distinxit : ἔτι δὲ] West utrumque spatio longius || **6** 'Αγχ⌞ε[ίσο]υ⌟ dub. Gomperz

pensare ... ad un solo poema, nell'antichità variamente diffuso e additato; ipotesi quale non osta la pretesa attribuzione a Epimenide, essendo gli scritti circolanti sotto il suo nome ... in larga mesura pseudoepigrafici' | cf. et. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 126s; Huxley 80s, qui quae enarrat Herodt. 4, 179 fort. ab Epimenide mutuata esse putat | Mele in: Epimenide cretese 270ss; Breglia Pulci Doria, ibid. 289: 'non escluderei che titoli tipo Argonautiche possano dipendere del fatto che sezioni del poema (sc. Teogonia) fossero recitate autonomamente'

57a T (T 1 J., A 1 D.-K., 8 [B 1] C., T 1 F.)

Diog. Laert. 1, 111, plura invenies in fr. 1 ἐποίησε ... Ἀργοῦς ναυπηγίαν τε καὶ Ἰάσονος εἰς Κόλχους ἀπόπλουν ἔπη ἑξακισχίλια πεντακόσια.

58 F (F 11 J., B 13 D.-K., 8 [B 25] C., F 14 F.)

Schol. Apoll. Rhod. 3, 240 (227, 2 Wendel) ‹σὺν ἑῆι ναίεσκε δάμαρτι]› ὁ τὰ Ναυπακτικὰ πεποιηκὼς (fr. 6) Εὐρυλύτην αὐτὴν λέγει· Διονύσιος δὲ ὁ Μιλήσιος (Dionys. Scyt. fr. 21c Rusten) Ἑκάτην μητέρα Μηδείας καὶ Κίρκης, ὡς προείρηται (schol. ad 3, 200), Σοφοκλῆς (fr. 344 Radt) δὲ Νέαιραν μίαν τῶν Νηρηίδων· Ἡσίοδος δὲ Ἰδυῖαν [laud. Theog. 958 et 960] ... Ἐπιμενίδης δέ φησι Κορίνθιον τῶι γένει τὸν Αἰήτην, μητέρα δὲ αὐτοῦ Ἐφύραν φησί. Διοφάνης δὲ ἐν τῆι α´ τῶν Ποντικῶν ἱστοριῶν (FGrHist 805 F 1) Ἀντιόπην φησὶν Αἰήτου μητέρα.

57a **2** ‹εἰς› ἔπη Menagius || 'l''Ἀργοῦς ναυπηγία doveva ... aver connotato in modo sensibile l'opera, che a partire da tale episodio, verisimilmente descritto in detaglio, avrà preso le mosse per dipanarsi, in un rapporto di naturale continuità, nella narrazione dell' Ἰάσονος εἰς Κόλχους ἀπόπλους' Debiasi, Eikasmos 14, 2003, 97

58 Ἀργοῦς ναυπηγίαι hoc fr. trib. Kinkel; Huxley, Greek Epic Poetry, 1969, 80, cf. Mele in: Epimenide cretese 270s; Debiasi, Eikasmos 14, 2003, 98s : Theogoniae (Genealogiis) adtrib. Jac. || **2** Εὐρυαύγην **P** || **4** δὲ om. **L** || **6** φησί] κεκλῆσθαι **P** || **7** Διόφαντος Hecker, Philologus 5, 1850, 420 || 'the poem may ... have agreed with Eumelos in bringing Aietes from Corinth to Kolchis' Huxley 80, cf. Eumel. fr. 1 et 3 et comm. ad loc.

59 F (F 12 J., B 12 D.-K., 8 [B 24] C., F 15 F.)

Schol. Apoll. Rhod. 2, 1122a (206, 21 Wendel) Ἄργος δὲ παροίτατος] εἷς τῶν Φρίξου παίδων οὗτος. τούτους δὲ Ἡρόδωρός (FGrHist 31 F 39 = fr. 39 Fowler) φησιν ἐκ Χαλκιόπης τῆς Αἰήτου θυγατρός, Ἀκουσίλαος (FGrHist 2 F 38 = fr. 38 Fowler) δὲ καὶ Ἡσίοδος ἐν ταῖς Μεγάλαις Ἠοίαις (fr. 255 M.-W.) φασὶν ἐξ Ἰοφώσσης τῆς Αἰήτου. καὶ οὗτος μέν φησιν αὐτοὺς δ´, Ἄργον, Φρόντιν, Μέλανα, Κυτίσωρον· Ἐπιμενίδης δὲ πέμπτον προστίθησι Πρέσβωνα.

incerti operis fragmenta (frr. 60-66)

60 F (F 9 J., B 16 D.-K., 8 [B 23] C., 10 + 11 M. N.)

(I) Schol. Theocr. 1, 3/4c (27, 18 Wendel) τὸν Πᾶνα οἱ μέν φασιν υἱὸν Πηνελόπης καὶ πάντων τῶν μνηστήρων καὶ διὰ τοῦτο λέγεσθαι καὶ Πᾶνα· Ἐπιμενίδης δὲ ἐν τοῖς ποιήμασι Διὸς καὶ Καλλιστοῦς Πᾶνα καὶ Ἀρκάδα διδύμους ‖ (II) Schol. Theocr. 1, 123b (69, 10 Wendel) τὸν δὲ Πᾶνα οἱ μὲν Πηνελόπης καὶ Ὀδυσσέως ἢ Ἑρμοῦ, ἄλλοι δὲ Διὸς καὶ Καλλιστοῦς ‖ (III) Schol. Eur. Rhes. 36 (II 329, 6 Schwartz) Ἐπιμενίδης δὲ Καλλιστοῦς καὶ Διὸς παῖδας γεγενῆσθαι Πᾶνα καὶ Ἀρκάδα διδύμους.

59 cf. Kinkel fr. 2; Huxley, Greek Epic Poetry 80; Mele in: Epimenide cretese 271ss; Breglia Pulci Doria, ibid. 307; Debiasi, Eikasmos 14, 2003, 98, qui Ἀργοῦς ναυπηγίαι hoc fr. trib. ('in cui Ἄργος, figlio di Frisso, svolse un ruole esenziale', sec. Debiasi) : Theogoniae (Genealogiis) adtrib. Jac. ‖ **5** οὗτος] incertum utrum Apollonius (vv. 1155s), quod praefert Wil., Hellenistische Dichtung 1924, II 233 adn.1, an Hesiodus, quod mavult Jac. ‖ **6** Κυτίσωρον] Κύτωρον **P** | Ἐπιμένης **L**

60 **1** τὸν δὲ Πᾶνα **K** ‖ **2** καὶ διὰ – Πᾶνα om. **P** ‖ **3** ἐν τοῖς ποιήμασι om. **P** | Ἀρκάδιον **GEA**, quo recepto hexametri partem const. Ahrens, cf. Kinkel fr. 12 ‖ **5** ἢ Ἑρμοῦ om. **P** ‖ **7** Ἀρκάδω **A** | Theogoniae (Genealogiis) adtrib. Jac.; cf. Mele in: Epimenide cretese 266ss; Breglia Pulci Doria, ibid. 308

61 F (F 10 J., B 14 D.-K., 8 [B 26] C., F 12 F., 13 M. N.)

Schol. Apoll. Rhod. 4, 57-58 (264, 16 Wendel) ἐν δὲ ταῖς Μεγάλαις Ἠοίαις (Hes. fr. 260 M.-W.) λέγεται τὸν Ἐνδυμίωνα ἀνενεχθῆναι ὑπὸ τοῦ Διὸς εἰς οὐρανόν, ἐρασθέντα δὲ Ἥρας εἰδώλωι παραλογισθῆναι {τὸν ἔρωτα} νεφέλης, καὶ ἐκβληθέντα κατελθεῖν εἰς Ἅιδου. Ἐπιμενίδης δὲ αὐτὸν παρὰ θεοῖς διατρίβοντα ἐρασθῆναί φησιν τῆς Ἥρας, διόπερ Διὸς χαλεπήναντος αἰτήσασθαι διὰ παντὸς καθεύδειν.

62 F (F 13 J., B 15 D.-K., 8 [B 22] C., F 16 F.)

Schol. Eur. Phoen. 13 (I 249, 12 Schwartz) γαμεῖ δὲ Λάιός μ' (scil. Ἰοκάστην)] Ἐπιμενίδης Εὐρύκλειαν τὴν Ἔκφαντός φησιν αὐτὸν γεγαμηκέναι, ἐξ ἧς εἶναι τὸν Οἰδίποδα· οἱ δὲ δύο τὸν Λάιον γῆμαι γυναῖκας, Εὐρύκλειαν καὶ Ἐπικάστην. καὶ τὸν Οἰδίποδα δέ φασιν Ἐπικάστην τε τὴν μητέρα γεγαμηκέναι καὶ Εὐρυγάνην.

61 cf. Schol. Theocr. 3 (49b, 133, 4 Wendel = Epim. fr. 14 M. N.) Ἐνδυμίων παρὰ τοῖς θεοῖς διατρίβων ἠράσθη Ἥρας. ἐφ' ὧι χαλεπήνας ὁ Ζεὺς ἐποίησε διαπαντὸς καθεύδειν ἀθάνατον, τὸ δὲ ἄντρον, ἐν ὧι ἐκάθευδεν, ἐν Λάτμωι (τῆς Καρίας) || **3** τὸν ἔρωτα del. Keil | διὰ τὸν ἔρωτα post νεφέλης **P**, quae post νεφέλης καὶ transp. Merk. || cf. Scarpi in: Epimenide cretese 32ss; Tortorelli, ibid. 63; Mele, ibid. 262s; vid. et. fr. 33 | Theogoniae (Genealogiis) adtrib. Jac.

62 1–5 'fere omnia detrita in **M**' Schwartz || **2** αὐτόν φησι **A** || **3** ἐξ – τὸν spatio vacuo ins. **A**[1] | φασι add. **B** post Λάιον || **3–4** Εὐρύκειαν **T** || **4** δέ φασιν] φησὶν **TA** | τὲ **B** : δὲ **T** : om. **A** || **5** Εὐρυγόνην **T** || Theogoniae (Genealogiis) adtrib. Jac.; cf. Mele in: Epimenide cretese 265s; Breglia Pulci Doria, ibid. 307: 'il frammento ... doveva esser in relazione con la spedizione dei Sette'

63 F (F 14 J., B 17 D.-K., 8 [B 20] C., F 17 F.)

Schol. Pind. Ol. 1, 127b (I 45, 11 Drachm.) τρεῖς δὲ καὶ δέκα ἄνδρας ὀλέσσας (scil. Οἰνόμαος)] οἱ ἀναιρεθέντες οὗτοί εἰσι· Μέρμνης, Ἱππόθοος, Πέλοψ ὁ Ὀπούντιος, Ἀκαρνάν, Εὐρύμαχος, Εὐρύλοχος, Αὐτομέδων, Λάσιος, Χάλκων, Τρικόρωνος, Ἀλκάθους ὁ Πορθάονος, Ἀριστόμαχος, Κρόκαλος. τούτωι τῶν ἀριθμῶι τῶν ἀπολομένων μνηστήρων καὶ Ἡσίοδος (fr. 259a M.-W.) καὶ Ἐπιμενίδης μαρτυρεῖ.

64 F (F 15 J., B 26 D.-K., F 18 F., 12 M. N.)

Io. Lyd. De mens. 4, 17 (78, 17 Wünsch) οἱ φιλόσοφοί φασι Διοσκόρους εἶναι τὸ ὑπὸ γῆν καὶ ὑπὲρ γῆν ἡμισφαίριον· τελευτῶσι δὲ ἀμοιβαδὸν μυθικῶς, οἱονεὶ ὑπὸ τοὺς ἀντίποδας ἐξ ἀμοιβῆς φερόμενοι. οἱ δὲ περὶ Ἐπιμενίδην

63 cf. Paus. 6, 21, 10 ἀπέθανον δὲ ὑπὸ τοῦ Οἰνομάου κατὰ τὰ ἔπη τὰς μεγάλας Ἠοίας (fr. 259a M.-W.) Ἀλκάθους ὁ Πορθάονος, δεύτερος οὗτος ἐπὶ τῶι Μάρμακι, μετὰ δὲ Ἀλκάθουν Εὐρύαλος καὶ Εὐρύμαχός τε καὶ Κρόταλος· τούτων μὲν οὖν γονέας τε καὶ πατρίδας οὐχ οἷά τε ἦν πυθέσθαι μοι, τὸν δὲ ἀποθανόντα ἐπ' αὐτοῖς Ἀκρίαν τεκμαίροιτο ἄν τις Λακεδαιμόνιόν τε εἶναι καὶ οἰκιστὴν Ἀκριῶν. ἐπὶ δὲ τῶι Ἀκρίαι Κάπετόν φασιν ὑπὸ τοῦ Οἰνομάου φονευθῆναι καὶ Λυκοῦργον Λάσιόν τε καὶ Χαλκώδοντα καὶ Τρικόλωνον· ἀπόγονον δὲ αὐτὸν εἶναι καὶ ὁμώνυμον Τρικολώνωι τῶι Λυκάονος λέγουσιν οἱ Ἀρκάδες. 11 Τρικολώνου δὲ ὕστερον ἐπέλαβεν ἐν τῶι δρόμωι τὸ χρεὼν Ἀριστόμαχόν τε καὶ Πρίαντα, ἔτι δὲ Πελάγοντα καὶ Αἰόλιόν τε καὶ Κρόνιον, cf. Hes. fr. 259b M.-W. (P. Oxy. 2499, ed. Lobel) [ ]θεινον[/[ ]μ̣ενκα̣[/ [Πορθά]ο̣νος υἱο[/[ ]'Αλκα[θο /[π]ατρο[/ [ ]αζον[/[Μά]ρμαχ[' /[ ]. τολιπ[|| **1–2** lemma om. **AC** δὲ (post οἱ) add. : ἐπεὶ τρεῖς **Q** || **2** εἰσι] ./././. **A** | Μέρμης **Q** : Μάρμαξ Paus. | Ἱππόθεος **E** || **3** ὁ Ὀπούντιος] ὁπούντιος **AEQ** : ὁ Πόντιος **C** | Εὐρύλοχος] Εὐρύαλος Schol. **c** (et Paus., vid. supra) | Αὐτεμέδων **E** : Ἱππομέδων Schol. **cd** || **4** Χαλκώδων Paus. | Τρικόλωνος Paus. | Παρθάωνος Thomas Magister, ed. Abeliana 1884 : Παρθάονος **v** (**ML** Paus.) | Κρόταλος Paus. || **5** τούτων **E** | ἀπολλομένων (sic) **AEQ** : ἀπολωλότων **B** | καὶ] ὁ **E** || **6** συμμαρτυρεῖ **Qv** | Theogoniae (Genealogiis) adtrib. Jac.; cf. Mele in: Epimenide cretese 263s; Breglia Pulci Doria, ibid. 307

64 1–3 ὅτι Διοσκόρους φασὶ τὸ ὑπὲρ γῆν καὶ ὑπὸ γῆν ἡμισφαίριον ἀμοιβαδὸν μυθικῶς ζῶντας καὶ τελευτῶντας **Y** || **3** ὀμοιβῆς **A** | οἱ δὲ περὶ Ἐπιμενίδην] vid. Dieterich, Abraxas 130; Strataridaki, Fortunatae 2, 1991, 216: 'the phrase ... does allude to a number of followers of the Cretan seer but without, unfortunately, iden-

ἄρρενα καὶ θήλειαν ἐμύθευσαν τοὺς Διοσκόρους, τὸν μὲν αἰῶνα, ὥσπερ μονάδα, τὴν δὲ φύσιν, ὡς δυάδα, καλέσαντες· ἐκ γὰρ μονάδος καὶ δυάδος ὁ πᾶς ζωογονικὸς καὶ ψυχογονικὸς ἐξεβλάστησεν ἀριθμός.

65 F (F 16 J.)

Iamblich. Vit. Pyth. 2, 6 τότε μὲν εὐθὺς ἀντὶ Παρθενίδος τὴν γυναῖκα Πυθαΐδα μετωνόμασεν ἀπὸ τοῦ γόνου καὶ τῆς προφήτιδος, 7 ἐν δὲ Σιδόνι τῆς Φοινίκης ἀποτεκούσης αὐτῆς τὸν γενόμενον υἱὸν Πυθαγόραν προσηγόρευσεν, ὅτι ἄρα ὑπὸ τοῦ Πυθίου προηγορεύθη αὐτῶι. παραιτητέοι γὰρ ἐνταῦθα Ἐπιμενίδης καὶ Εὔδοξος (fr. 324 Lasserre) καὶ Ξενοκράτης (fr. 221 Isnardi Parente) ὑπονοοῦντες τῆι Παρθενίδι τότε μιγῆναι τὸν Ἀπόλλωνα καὶ κύουσαν αὐτὴν ἐκ μὴ οὕτως ἐχούσης καταστῆσαί τε καὶ προαγγεῖλαι διὰ τῆς προφήτιδος.

66 F (F 20 J., B 3 D.-K., 8 [A 10] C.)

ὁμοκάπνους

66 Aristot. Polit. 1252b 12 ἡ μὲν οὖν εἰς πᾶσαν ἡμέραν συνεστηκυῖα κοινωνία κατὰ φύσιν οἶκός ἐστιν, οὓς Χαρώνδας μὲν καλεῖ ὁμοσιπύους, Ἐπιμενίδης δ' ὁ Κρὴς ὁμοκάπνους (**Π¹π³** : ὁμοκάπους cod.)

tifying them' ‖ **4** ἐμυθεύσαντο **B** ‖ 'spätgefälschtes' sec. Diels-Kranz : Theogoniae (Genealogiae) trib. Jac., qui animadvertit (329): 'vielleicht weisen die zwei Titanen von F 4 (i. e. fr. 46), die ebenfalls ein ehe– nicht ein brüderpaar sind, wenigstens einen weg zur erklärung'; cf. et. Catarzi in: Epimenide cretese 354

65 1 Παρθενίδος] 'insiste en la idea del no contacto sexual entre el dios y la madre mortal de Pitágoras' Ramos Jurado, Jámblico, Vida Pitagórica, Madrid 1991, 21 adn. 4 ‖ 'dies ist wirkliche fälschung, die dem bestreben entspringt E. als jünger und schüler des Pythagoras zu erweisen' Jac. 329; cf. et. Mele in: Epimenide cretese 228s

66 hapax, cf. Aesch. Ag. 774 δυσκάπνοις δώμασιν, Eur. El. 1140 πολύκαπνον στέγος, cf. Vernant, Mythe et Pensée chez les Grecs, Paris 1971, 142: 'par la vertu du foyer les commensaux deviennent des "frères" comme s'ils étaient des consanguins', cf. et. Jac. 330; Mazzarino, Il pensiero storico classico, Bari 1983, 47; 49; Federico in: Epimenide cretese, Napoli 2001, 122 adn. 164 (qui cft. συσσιτίαν et ὁμοιώτητα apud Spartanos); Catarzi, ibid. 324s; Casertano, ibid. 367 adn. 38 | e Creticis sec. Jac.

Ἐπιστολαί (frr. 67-68)

cf. Suda s. v. Ἐπιμενίδης (fr. 2) πρὸς τοῦτον γράφει Σόλων ὁ νομοθέτης (test. 259g Martina) μεμφόμενος τῆς πόλεως κάθαρσιν | de epistulis Solonis Epimenidi et Epimenidis Soloni cf. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901, 116s; 133; Gigante in: Epimenide cretese 10, contra Dührsen in: Holzberg (ed.), Der griechische Briefroman, München 1994, 84ss; Gómez, Ítaca 18, 2002, 191ss; Pòrtulas, ibid. 219ss

67 F (T 1 J., A 1 D.-K.)

Diog. Laert. 1, 113, plura invenies in fr. 1 φέρεται δ' αὐτοῦ καὶ ἐπιστολὴ πρὸς Σόλωνα τὸν νομοθέτην, περιέχουσα πολιτείαν ἣν διέταξε Κρησὶ Μίνως· ἀλλὰ Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν τοῖς Περὶ ὁμωνύμων ποιητῶν τε καὶ συγγραφέων (fr. 10 Mejer) διελέγχειν πειρᾶται τὴν ἐπιστολὴν ὡς νεαρὰν καὶ μὴ τῆι Κρητικῆι φωνῆι γεγραμμένην, Ἀτθίδι δὲ καὶ ταύτηι νέαι.

68 F (T 1 J., A 1 D.-K.)

Diog. Laert. 1, 113, pergit fr. 67; quae sequuntur vid. in fr. 1 ἐγὼ δὲ ἄλλην εὗρον ἐπιστολὴν ἔχουσαν οὕτως·

Ἐπιμενίδης Σόλωνι

θάρρει, ὦ ἑταῖρε. αἰ γὰρ ἔτι θητευόντεσσιν Ἀθηναίοις καὶ μὴ εὐνομημένοις ἐπεθήκατο Πεισίστρατος, εἶχέ κα τὰν ἀρχὰν ἀεί, ἀνδραποδιξάμενος τὼς πολιάτας· νῦν δὲ οὐ κακὼς ἄνδρας δουλῶται· τοὶ μεμνάμενοι τᾶς Σόλωνος μανύσιος ἀλγιόντι πέδα αἰσχύνας οὐδὲ ἀνεξοῦνται τυραννούμενοι. ἀλλ'

67 cf. Demoulin, Épiménide de Crète, Bruxelles 1901,133 || **2–3** Μίνως] Μήνως **B** | de Demetrio Magnete cf. Gigante 21 || **5** νέαι om. **B**^{1} : extra lin. suppl. **B**^{2}

68 editionem suam nondum publici iuris factam mihi comiter praebuit Dorandi, cui maximas gratias ago | cf. Diog. Laert. 1, 64 Σόλων Ἐπιμενίδηι et Pòrtulas, Ítaca 18, 2002, 220s || **4** αἰ **B**^{2} | θητευόντεσ**σιν **P**^{x}**(Q)** : θητευόντες εἰσὶ **B** || **5** ἐπεθήκατο] ἐπεβούλευσε **P**$^{4s.l.}$ | καὶ ex κα **P**^{x} | ἀνδραποδιξάμενος (ras. post ρ et ιξά in ras.) **P**^{x} : ἄνδρ' ἀποδειξάμενος **B** : ἀνδραποδιζόμενος **P**^{1} ut vid. **(Q)** || **6** τως **B** | πολιήτας **VP**^{4} (ή in ras.) | κακῶς **BP** | δουλωτε **B** : δεδούλωται Richards | τὰς **BP** || **7** αλγιοντι **B** : ἀλγήοντι **P** : ἀλγύοντι **V** | πέδα Casaubon : παῖδα **BP** | παῖδα αἰσχύνας iteravit **P**^{1}, del. **P**^{4}, deinde repet. | ἀνεξοῦνται Cobet : αναιξουνται **B** :

αἴ κα Πεισίστρατος κασχέθηι τὰν πόλιν, οὐ μὰν ἐς παῖδας τήνω ἔλπομαι τὸ κράτος ἵξεσθαι· δυσμάχανον γὰρ ἀνθρώπως ἐλευθεριάξαντας ἐν τεθμοῖς ἀρίστοις δούλως ἦμεν. τὺ δὲ μὴ ἀλᾶσθαι, ἀλλ' ἕρπε ἐς Κρήτην ποθ' ἁμέ. τουτᾶ γὰρ οὐκ ἐσεῖταί τιν δεινὸς ὁ μόναρχος· αἰ δέ πη †πλατειν† ἐγκύρσωντί τοι τήνω τοὶ φίλοι, δειμαίνω μή τι δεινὸν πάθηις.

ἀνέξονται **P** | τυραννεύμενοι Roeper || **7–8** ἀλλ' αἴ] ἄλλαι **B** : ἀλλὰ **P**^{1} **(Q)** | ἀλλ' αἴκα καὶ Bergk, Kl. Schr. II 298 || **8** κα Cobet : καὶ **BP**^{1}**(Q)** : κε **VP**^{4} | Πεισίστρατος ‹αὐτὸς› Cobet | κασχέθηι Von der Mühll et Marcovich : κασκεθη **B** : κασχεθῆ **P**^{1}**(Q)** : κατασχεθῆ rec. : κατασχέθηι Roeper | παῖδας ‹γε› Cobet || **9** ἱξεῖσθαι Roeper || **10** ημεν **B** : εἶναι **P**^{1}**(Q)** : del. **P**^{x} | αμε **B** : ἅμμε **VP**^{x} || **10–11** τουτᾶ (υ in ras.) **P**^{4} : του τὰ **P**^{1} ut vid. : τουτα **B** || **11** οὐ κέσσηται **B** : οὐκ ἐσσῆται Von der Mühll | μώναρχος Roeper ('an recte?' Dorandi) | αἰ δέ πη (ε* in ras.) **P**^{3} : αιδεπη **B** : αἰ δ' ἔπη rec. | πλατειν **B** : -είν **P** : -είη **V** | cruces app. Von der Mühll : ἐπ' ἀλατείας Valckenaer : πλατείης Casaubon | ἐγκυρσῶντι **B** || **11–12** αἲ δὲ πλανηθῇς καὶ ἐγκύρσωντί τοι τήνω φ. vel αἲ δὲ πλανηθείης, ἐγκύρσωντί τήνω ποι φ. Menagius || **12** τοι τήνω τοι **BP** : τοι τοὶ τήνω Valckenaer

APPENDIX

IV. PAPYRVS DERVENI

cf. introductionem in Derv. Pap. in vol. I, 2ss; addam hic tantum novarum dissertationum notitias | papyrum denuo ediderunt Janko, Zeitschr. Pap. Epigr. 141, 2002, 1ss; Jourdan, Le Papyrus de Derveni, Paris 2003; Betegh, The Derveni Papyrus. Cosmology. Theology and Interpretation, Cambridge 2004 (*recens.:* Janko, Bryn Mawr Classical Review 2005.01.27; Bernabé, Ordia prima 4, 2005, 115ss; id., Gnomon 79, 2007, 13ss; Brisson, Class. Rev. 56, 2006, 7; Curd, Notre Dame Philosophical Reviews 2006.09.16); Bernabé, Textos órficos y filosofía presocrática. Materiales para una comparación, Madrid, 2004, 149ss; Tortorelli, Figli della terra e del cielo stellato, Firenze 2006, 163ss et cum multis additionibus et novis lecturis, additis commentariis a Kouremenos redactis, Tsantsanoglou-Parássoglou in: Kouremenos-Parássoglou-Tsantsanoglou, The Derveni Papyrus, Firenze 2006 *(recens.:* Janko, Bryn Mawr Classical Review 2006.10.29; cf. et. Kouremenos-Parássoglou-Tsantsanoglou, ibid. 2006.11.02 et Janko ibid. 2006.11.20) | textum denuo novis modis technicis in Brigham Young University (Provo, Utah) lectum edituri sunt Pierris et Obbink (editionis notitiam praebet Dubuis, http://www.letemps.ch/template/societe.asp?page=8&article=184406)

quomodo papyrus inventa sit et de situ et quaestionibus archaeologicis cf. Sideris, Revue Archéologique, 2000, 3ss; Betegh 56ss; eund., Act. Ant. Hung. 42, 2002, 51ss; Tsantsanoglou in: Kouremenos-Parássoglou-Tsantsanoglou, The Derveni Papyrus, 1ss (cf. 3: ‘it is probable that the Derveni tombs belonged to Thessalians’; 4: ‘the fact that the roll was burned on a funeral pyre might have something to do with the contents of the book, and the proximity of the grave to the shrine of Demeter and Kore might indicate that the cremated man was an initiate’; 9: ‘a dating between 340 and 320 BC on the basis of script is perhaps closer to reality, but we must keep in mind that the age of the scribe, or an affectation of archaism on his part, would result in dating the document too early’)

de auctore: Diagoras Melius auctor commentarii fuit sec. Janko, Class. Phil. 96, 2001, 1; repugnavit Betegh 373ss; cf. et Kouremenos in: Kouremenos-Parássoglou-Tsantsanoglou, The Derveni Papyrus, 45ss

de ἱεροῖς λόγοις cf. Henrichs, Harv. Stud. Class. Phil. 101, 2003, 207ss

de dialecto cf. Tsantsanoglou in: Kouremenos-Parássoglou-Tsantsanoglou, The Derveni Papyrus, 14: 'an Ionic text liberally sprinkled with Attic features', at vid. Janko, Bryn Mawr Classical Review 2006.10.29, 5 adn. 6: 'the dialect ... contains a few Doric forms, which need explanation' de stilo et orthographia cf. Tsantsanoglou in: Kouremenos-Parássoglou-Tsantsanoglou, The Derveni Papyrus, 14ss

de ritibus in cols. IIss descriptis cf. Russell, Nāme-ye Irān-e Bāstān 1, 2001, 49ss; Burkert, Die Griechen und der Orient, München 2003, 126ss; eund., Babylon Memphis Persepolis: Eastern Contexts of Greek Culture, Cambridge, Mass. 2004, 117ss; Bernabé in: Calderón-Morales-Valverde (edd.), Koinos logos, Homenaje al profesor José García López, Murcia, 2006, 99ss; Martín Hernández, El orfismo y la magia, Doct. Diss., Univ. Complutensis, 2006

de theogonia cf. Burkert, Die Griechen, op. laud., 96ss; eund., Babylon Memphis, op. laud. 89ss; eund. in: Guidorizzi-Melotti (edd.), Orfeo e le sue metamorfosi, Roma 2005, 46ss (vers. Germ.: Kl. Schr. III, 2006, 95ss); Bernabé, Harv. Stud. Class. Phil. 103, nondum ed.

de commentario cf. Struck, Birth of the Symbol. Ancient Readers at the Limits of Their Texts, Princeton-Oxford 2004

de commentatoris cosmogonia cf. Betegh in: Morel-Pradeau (edd.), Les anciens savants, Strasbourg 2001, 47ss; Brisson, Zeitschr. Pap. Epigr. 144, 2003, 19; Kouremenos in: Kouremenos-Parássoglou-Tsantsanoglou, The Derveni Papyrus, 28ss (quanquam putat, mea sententia perperam, Phaneta primogenitum in Orphico carmine fuisse, quod magnam interpretationis partem vitiat; cf. et. Janko, Bryn Mawr Classical Review 2006.10.29, 5: 'K.'s commentary is philosophical rather than philological'); Bernabé in: The Derveni Papyrus, Workshop, Rethymno 15-16 May 2006, nondum editum

multae auctoris doctrinae similes sunt illis quibus Stoici exposuerunt, quod difficile explicandum est; si papyrum opus Stoici cuiusdam esse putemus, necesse est papyrum recentiori aetati tribuere contra virorum archaeologiae peritorum opinionem; nisi credamus Stoicos de papyri auctore multa mutuatos esse; de re cf. Jourdan, passim; Brisson, Class. Rev. 56, 2006, 10s; Betegh, in: Workshop, Rethymno 15-16 May 2006, nondum editum; Casadesús in dissertatione nondum edita, qui mihi comiter multos locos similes praebuit

de variis quaestionibus cf. et. D'Alessio, Journ. Hell. Stud. 124, 2004,

416ss; Calame, in: Masques d'autorité. Fiction et pragmatique dans la poétique grecque antique, Paris 2005, 275ss, ubi multa magni pretii invenies; Gemelli Marciano in: Pierris (ed.), The Empedoclean Κόσμος: Structure, Process and the Question of Cyclicity, Patras 2005, 373ss; Megino, Orfeo y el orfismo en la poesía de Empédocles, Madrid 2005; Santamaría Álvarez in: Alvar Ezquerra-González Castro (edd.), Actas del XI Congreso Español de Estudios Clásicos, I, Madrid, 2005, 397ss; Pierris, Mystery and Philosophy, Patras 2007, 119ss

LIBRORVM CONSPECTVS

Adorno, F., Da Orfeo a Platone. L'orfismo como problematica filosofica, in: Orfismo in Magna Grecia. Atti del quattordicesimo convegno di studi sulla Magna Grecia, 1974, Napoli 1978, 9-32, praecipue 12s

Alderink, L. J., Creation and salvation in ancient Orphism, Chico 1981

Anonymus, Der orphische Papyrus von Derveni, Zeitschr. Pap. Epigr. 47, 1982, 1*-12*, post p. 300

Baumgarten, R., Heiliges Wort und Heilige Schrift bei den Griechen, Tübingen 1998, praec. 97-107

Baxter, T. M. S., The Cratylus: Plato's critique of naming, Leiden-New York-Köln 1992, praec. 130-139

Bernabé, A., Generaciones de dioses y sucesión interrumpida. El mito hitita de Kumarbi, la 'Teogonía' de Hesíodo y la del 'Papiro de Derveni', Aula Orientalis 7, 1989, 159-179

—, Una forma embrionaria de reflexión sobre el lenguaje: la etimología de nombres divinos en los órficos, Rev. Esp. Ling. 22, 1992, 25-54

—, La poesía órfica: un capítulo reencontrado de la literatura griega, Tempus 0, 1992, 5-41, praec. 33-35

—, αἴνιγμα, αἰνίττομαι : exégesis alegórica en Platón y Plutarco, in: A. Pérez Jiménez-J. García López-R. Aguilar (edd.), Plutarco, Platón y Aristóteles, Actas del V Congreso Internacional de la International Plutarch Society (Madrid-Cuenca, 4-7 de mayo de 1999), Madrid 1999, 189-200

—, La teogonía órfica del *Papiro de Derveni*, Arys 2, 1999, 301-338

—, Nuovi frammenti orfici e una nuova edizione degli Ὀρφικά, in: M. Tortorelli Ghidini-A. Storchi Marino-A. Visconti (edd.), Tra Orfeo e Pitagora. Origini e incontri di culture nell'antichità. Atti dei Seminari Napoletani 1996-1998, Napoli 2000, 43-80, praec. 58-63

—, La experiencia iniciática en Plutarco, in: A. Pérez Jiménez–F. Casadesús (edd.), Misticismo y religiones mistéricas en la obra de Plutarco (Actas del VII Simposio Español sobre Plutarco), Madrid-Málaga 2001, 5-22, praec. 14-16 et 20

—, El papiro de Derveni, in: De Tales a Demócrito. Fragmentos presocráticos, Madrid 2001, 341-373

—, La théogonie orphique du Papyrus Derveni, Kernos 15, 2002, 1-42

—, Textos órficos y filosofía presocrática. Materiales para una comparación, Madrid, 2004, 149-186

—, ¿Qué se puede hacer con un pájaro? ὀρνίθειον en el papiro de Derveni, in: A. Alvar Ezquerra-J. F. González Castro (eds.), Actas del XI Congreso Español de Estudios Clásicos, I, Madrid, 2005, 287-297

—, Un documento fundamental para el estudio del orfismo: el Papiro de Derveni, Ordia prima 4, 2005, 115-120
—, Magoi en el Papiro de Derveni: ¿magos persas, charlatanes u oficiantes órficos?, in: E. Calderón-A. Morales-M. Valverde (edd.), Koinos logos, Homenaje al profesor José García López, Murcia, 2006, 99-109
—, Gnomon 79, 2007, 13-18, *Recens*. G. Betegh, The Derveni Papyrus
—, The Derveni theogony: many questions and some answers, Harv. Stud. Class. Phil. 103, nondum editum
—, Autour de l'interprétation des colonnes XIII-XVI du Papyrus de Derveni, in: The Derveni Papyrus, Workshop, Rethymno 15-16 May 2006, nondum editum
—, Sur le rite décrit dans les colonnes II et VI du Papyrus de Derveni. Que peut-on faire avec un oiseau?, in: Le Congrès Européen d'Histoire des Religions, Bucarest, nondum editum
Betegh, G., Cosmology, theology, and exegesis in the Derveni Papyrus, Ph. Diss., Paris-Budapest 1999
—, Empédocle, Orpheus et le Papyrus de Derveni, in: P.-M. Morel, J.-F. Pradeau (edd.), Les anciens savants, Strasbourg 2001, 47-70
—, Papyrus on the Pyre (The Derveni Papyrus and its Archeological Context), Act. Ant. Hung. 42, 2002, 51-66
—, The Derveni Papyrus. Cosmology. Theology and Interpretation, Cambridge 2004
Bingen, J., Chron. d'Ég. 42, 1967, 214, *Recens*. S. G. Kapsomenos, Ἀρχ. Δελτ. 19, 1964, 17-25
Blake, W. E., Oldest Greek Papyrus Discovered?, Class. World 55, 1961-1962, 161
Böhme, R., Homer oder Orpheus?, Zeitschr. Pap. Epigr. 71, 1988, 25-31
—, Neue Orpheusverse auf dem Derveni-Papyrus, Emerita 57, 1989, 211-238
Bottini, A., Archeologia della salvezza. L'escatologia greca nelle testimonianze archeologiche, Milano 1992, 135-148
Boyancé, P., Remarques sur le papyrus de Derveni, Rev. Ét. Gr. 82, 1974, 91-110
Bremmer, J., Rescuing Deio in Sophocles and Euripides, Zeitschr. Pap. Epigr. 158, 2006, 27
Brisson, L., Les théogonies orphiques et le papyrus de Derveni. Notes critiques, Rev. Hist. Rel. 202, 1985, 389-420 (denuo ed. cum additamentis in: Orphée et l'orphisme dans l'Antiquité gréco-romaine, Aldershot 1995, I)
—, Orphée et l'orphisme à l'époque impériale. Témoignages et interprétations philosophiques, de Plutarque à Jamblique, Aufstieg und Niedergang der Römischen Welt II 36, 4, 1990, 2877-2880 (denuo ed. cum additamentis in: Orphée et l'orphisme dans l'Antiquité gréco-romaine, Aldershot 1995, IV)
—, Orphée. Poèmes magiques et cosmologiques, Postface de-—, Paris 1993, 57-59, 162s
—, Chronos in Column XII of the Derveni Papyrus, in: Laks-Most (edd.), Studies, q. v., 149-165
—, Sky, Sex and Sun. The meanings of αἰδοῖος / αἰδοῖον in the Derveni papyrus, Zeitschr. Pap. Epigr. 144, 2003, 19-29
—, Class. Rev. 56, 2006, 7-11, *Recens*. G. Betegh, The Derveni Papyrus

Brockmann, C., Arch. f. Gesch. d. Philos. 84, 2002, 84-88, *Recens*. Corpus dei Papiri Filosofici Greci, III.

Burkert, W., Orpheus und die Vorsokratiker. Bemerkungen zum Derveni-Papyrus und zur pythagoreischen Zahlenlehre, Antike und Abendland 14, 1968, 93-114 (= Kl. Schr. III, 62-94)

—, La genèse des choses et des mots. Le papyrus de Derveni entre Anaxagore et Cratyle, Étud. Philos. 25, 1970, 443-455

—, Neue Funde zur Orphik, in: H. Vretska (ed.), Informationen zum altsprachlichen Unterricht II 2, Carolo Vretska octogenario, Graz 1980, 27-41

—, Eraclito nel Papiro di Derveni: due nuove testimonianze, in: L. Rossetti (ed.), Atti del Symposium Heracliteum, Roma, 1983, 37-42

—, Der Autor von Derveni: Stesimbrotos περὶ τελετῶν?, Zeitschr. Pap. Epigr. 62, 1986, 1-5 (= Kl. Schr. III, 89-94)

—, Oriental and Greek Mythology: The meeting of parallels, in: J. Bremmer (ed.), Interpretations of Greek Mythology, London-Sydney 1987, 10-40, praec. 22

—, Star Wars or One Stable World? A Problem of Presocratic Cosmogony (PDerv. Col. XXV), in: Laks-Most (edd.), Studies, q. v., 167-174

—, Die neuen orphischen Texte: Fragmente, Varianten, ‘Sitz in Leben’, in: W. Burkert-L. Gemelli Marciano-E. Matelli-L. Orelli (edd.), Fragmentsammlungen philosophischer Texte der Antike, Göttingen 1998, 387-400 (= Kl. Schr. III, 47-61) praec. 388-390 (48-51)

—, Da Omero ai Magi. La tradizione orientale nella cultura greca, Venezia 1999 (De Homero a los Magos, La tradición oriental en la cultura griega, Barcelona 2002)

—, Die Griechen und der Orient, München 2003

—, Babylon Memphis Persepolis: Eastern Contexts of Greek Culture, Cambridge, Mass. 2004

—, La teogonia originale di Orfeo secondo il Papiro di Derveni, in: G. Guidorizzi-M. Melotti (edd.), Orfeo e le sue metamorfosi, Roma 2005, 46-64 (vers. Germ. Die altorphische Theogonie nach dem Papyrus von Derveni, Kl. Schr. III, 95-111)

—, Kleine Schriften III, Mystica, Orphica, Pythagorica, herausgegeben von F. Graf, Göttingen 2006

Calame, C., Eros initiatique et la cosmogonie orphique, in: Ph. Borgeaud (ed.), Orphisme et Orphée, en l’honneur de Jean Rudhardt, Genève 1991, 227-247, praec. 231-234

—, I Greci e l’eros. Simboli, pratiche e luoghi, Roma-Bari 1992, 143-159

—, Figures of Sexuality and Initiatory Transition in the Derveni Theogony and its Commentary, in: Laks-Most (edd.), Studies, q. v., 65-80

—, Invocations et commentaires “orphiques”: transpositions funéraires de discours religieux, in: E. Geny-M. M. Mactoux (edd.), Discours religieux dans l’Antiquité, Besançon-Paris 1996, 11-30

—, Voix orphiques et fonctions initiatiques: la théogonie de Derveni et son commentaire, in: Masques d’autorité. Fiction et pragmatique dans la poétique grecque antique, Paris 2005, 275-298

Casadesús, F., Revisió de les principals fonts per a l’estudi de l’orfisme a l’epoca

clàssica (Plató i el Papir de Derveni), Tesi Doctoral, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra 1995
—, Metis, el nous, el aire y Zeus en el papiro de Derveni, Faventia 18, 1996, 75-88
—, Nueva interpretación del Crátilo platónico a partir de las aportaciones del Papiro de Derveni, Emerita 68, 2000, 53-71
—, El papiro de Derveni y la técnica órfica de interpretación etimológica, Πρακτικὰ ια´ Διέθνους Συνεδρίου Κλασσικῶν Σπουδῶν, 'Αθῆναι 2001, I 143-151
Casadio, G., Adversaria Orphica et Orientalia, Stud. Mat. Stor. Rel. 52, 1986, 291-322, praec. 298-300
—, Adversaria Orphica. A proposito di un libro recente sull'Orfismo, Orpheus 8, 1987, 381-395, praec. 385-387
—, Storia del culto di Dioniso in Argolide, Roma 1994, 213-215
Classen, C. J., The creator in Greek thought from Homer to Plato, Class.& Med. 23, 1962, 1-22
Colabella, S., Sul papiro di Derveni, in: A. Masaracchia (ed.), Orfeo e l'orfismo, Roma 1993, 67-75
Condurachi E., in: Orfismo in Magna Grecia, Atti del XIV Convegno di Studi sulla Magna Grecia, Taranto 6-10 ott. 1974, Napoli 1975, 184s
Curd, P., Notre Dame Philosophical Reviews 2006.09.16, *Recens*. Betegh, The Derveni Papyrus
D'Alessio, G. B., Textual fluctuations and cosmic streams: Ocean and Acheloios, Journ. Hell. Stud. 124, 2004, 416-437.
Daux, G., Chronique des fouilles 1961, Macédonie occidentale et centrale, Bull. Corr. Hell. 86, 1962, 792s
Detienne, M.-Vernant, J.-P. Les ruses de l'intelligence. La métis des Grecs, Paris 1974, 127-134
Dubuis, U., Le papyrus de Derveni renaît de ses cendres, http://www.letemps.ch/template/societe.asp?page=8&article=184406
Edwards, M. J., Notes on the Derveni commentator, Zeitschr. Pap. Epigr. 86, 1991, 203-211
Funghi, M. S., Una cosmogonia orfica nel Papiro di Derveni, La parola del passato 34, 1979, 17-30
—, Phronesis nel Papiro di Derveni, in: R. Pintaudi (ed.), Miscellanea Papyrologica, Papyrologica Florentina VII , Firenze 1980, 79-86
—, Il mito escatologico del Fedone e la forza vitale dell'αἰώρα, La parola del passato 35, 1980, 176-201, praec. 187-190
—, P.Bruxell. Inv. E 7162 e P.Med. Inv.71.82. Due discussioni su 'Olimpo', La parola del passato 38, 1983, 11-19, praec. 17-19
—, Esegesi di testi orfici, Corpus dei Papiri Filosofici Greci e Latini, III, Firenze 1995, 565-585
—, The Derveni Papyrus, in: Laks-Most (edd.), Studies, q. v., 25-37
—, Bibliography of the Derveni Papyrus, in: Laks-Most (edd.), Studies, q. v., 175-185
Gambarara, D., Réflexion religieuse et réflexion linguistique aux origines de la philosophie du langage, in: S. Auroux-M. Glatigny-A. Joly-A. Nicolas-I. Rosier, Matériaux pour une histoire des théories linguistiques, Lille 1984, 105-114

—, Alle fonti della filosofia del linguaggio, Roma 1984, 168-180
Gemelli Marciano, L., Empedocles' Zoogony and Embryology in: A. L. Pierris (ed.), The Empedoclean Κόσμος: Structure, Process and the Question of Cyclicity, Patras 2005, 373-404
Graf, F., Gnomon 57, 1985, 585-591, *Recens*. M. L. West, Orphic Poems
—, Mus. Helv. 54, 1997 54, 236-237, *Recens*. A. Laks-G. W. Most (edd.), Studies
Henrichs, A., Die "Erdmutter" Demeter (P. Derveni und Euripid. Bakch. 275 f.), Zeitschr. Pap. Epigr. 3, 1968, 111s
—, The Eumenides and wineless libations in the Derveni papyrus, Atti del XVII Congresso Internazionale di Papirologia, Napoli 1984, II 255-268
—, Hieroi logoi and Hierai bibloi: the (un)written margins of the sacred in Ancient Greece, Harv. Stud. Class. Phil. 101, 2003, 207-266
Henry, M., The Derveni commentator as literary critic, Trans. Am. Phil. Ass. 116, 1986, 149-164
Hood, M. S. F., Archaeology in Greece 1961-1962, Journ. Hell. Stud., Archaeol. Reports for 1961-1962, 15
Hunger, H., Papyrusfund in Griechenland, Chron. d'Ég. 37, 1962, 415s
Hussey, E., The enigmas of Derveni, in: Oxford studies in ancient philosophy 17, 1999, 303-324
Janko, R., Class. Phil. 81, 1986, 154-159, *Recens*. M. L. West, Orphic Poems
—, The Physicist as Hierophant: Aristophanes, Socrates and the Authorship of the Derveni Papyrus, Zeitschr. Pap. Epigr. 118, 1997, 61-94
—, The Derveni papyrus (Diagoras of Melos, Apopyrgizontes logoi?): A new translation, Class. Phil. 96, 2001, 1-32
—, The Derveni papyrus: an Interim Text, Zeitschr. Pap. Epig. 141, 2002, 1-62
—, Good, Science & Socrates, Bull. Inst. Class. Stud. 46, 2002-2003, 1-18
—, Bryn Mawr Classical Review 2005.01.27, *Recens*. Betegh, The Derveni Papyrus
—, Bryn Mawr Classical Review 2006.11.29, *Recens*. Kouremenos-Parássoglou-Tsantsanoglou, The Derveni Papyrus
—, Bryn Mawr Classical Review 2006.11.20 (Response to Kouremenos-Parássoglou-Tsantsanoglou, ibid. 2006.11.02)
Johnston., S. I., Restless Dead. Encounters between the Living and the Dead in Ancient Greece, Berkeley-Los Angeles-London 1999
Jourdan, F., Le Papyrus de Derveni, traduit et présenté par —, Paris 2003
Kahn, Ch. H., Language and ontology in the Cratylus, in: E. N. Lee-A. P. D. Mourelatos-R. M. Rorty (edd.), Exegesis and Argument. Studies Vlastos, Assen 1973, 153-176, praec. 156 adn. 6.
—, Les mots et les formes dans le 'Cratyle' de Platon, in: Philosophie du langage et grammaire dans l'antiquité, Grenoble-Bruxelles 1986, 91-103
—, Was Euthyphro the Author of the Derveni Papyrus?, in: Laks-Most (edd.), Studies, q. v., 55-63
Kapsomenos, S. G., Der Papyrus von Dervéni. Ein Kommentar zur Orphischen Theogonie, Gnomon 35, 1963, 222s
—, Ὁ Ὀρφικὸς Πάπυρος τῆς Θεσσαλονίκης, Ἀρχ. Δελτ. 19, 1964, 17-25

—, The Orphic papyrus roll of Thessalonica, Bull. Am. Soc. Pap. 2, 1964-1965, 3-12 (cum disputationibus vv. dd. E. G. Turner, G. Daux, B. A. van Groningen, C. Preaux, C. B. Welles, H. C. Youtie, K. von Fritz, H. Lloyd-Jones, F. W. Walbank, R. Syme, H. Musurillo et M. Fernández Galiano in pp. 15-31)
Kirk, G. S.-Raven, J. E.-Schofield, M., The Presocratic Philosophers, Cambridge [2]1983, 30-33
Kouremenos, T.-Parássoglou G. M.-Tsantsanoglou K., The Derveni Papyrus, Firenze 2006
—, Bryn Mawr Classical Review 2006.11.02 (Response to Janko ibid. 2006.10.29)
Laks, A., Between religion and philosophy: the function of allegory in the Derveni papyrus, Phronesis 42, 1997, 121-142
Laks, A.-Most, G. W., A provisional Translation of the Derveni Papyrus, in: Laks-Most (edd.), Studies, q. v., 9-22.
— (edd.), Studies on the Derveni Papyrus, Oxford 1997
Lamedica, A., Il Papiro di Derveni come commentario. Problemi formali, in: A. H. S. El-Mosalamy (ed.), Proceedings of the XIXth International Congress of Papyrology, Cairo 1989 [1992], I, 325-333
—, La terminologia critico-letteraria dal Papiro di Derveni ai corpora scoliografici, in: P. Radici Colace-M. Caccamo Caltabiano (edd.), Atti del I seminario di studi sui lessici tecnici greci e latini, Messina 1991, 83-91
Lebedev, A., Heraclitus in P. Derveni, Zeitschr. Pap. Epigr. 79, 1989, 39-47
Lévêque, P., Religion poliade et sectes, Kernos 10, 1997, 233-240
Long, A. A., Stoic readings of Homer, in: R. Lamberton-J. J. Kenney, Homer's ancient readers, Princeton 1992, 41-66
Makaronas, C. I., Ἀρχ. Δελτ. 18 (B), 1963, 193-196
Mandilaras, B. G., Πάπυροι και Παπυρολογία, Athina [2]1994, 32s; 429-439
Martín Hernández, R., El orfismo y la magia, Doct. Diss., Univ. Complutensis, 2006
Megino, C., Orfeo y el orfismo en la poesía de Empédocles, Madrid 2005
Merkelbach, R., Der orphische Papyrus von Derveni, Zeitschr. Pap. Epigr. 1, 1967, 21-32
Most, G. W., The fire next time. Cosmology, allegoresis, and salvation in the Derveni Papyrus, Journ. Hell. Stud. 117, 1997, 117-135
Mouraviev, S. N., The Heraclitean fragment of the Derveni Papyrus, Zeitschr. Pap. Epigr. 61, 1985, 131s
Obbink, D., A quotation of the Derveni papyrus in Philodemus' On Piety, Cron. Erc. 24, 1994, 111-135
—, Cosmology as Initiation vs. the Critique of Orphic Mysteries, in: Laks-Most (edd.), Studies, q. v., 39-54
—, The Derveni Papyrus in the Homeric Scholia, www.apaclassics.org/AnnualMeeting/06mtg/2006program.pdf
Oschenschlager, E. N., The Dherveni Finds, Class. World 56, 1963, 245-247
Palmer, J. A., Class. Rev. n. s. 48, 1998, 451s, *Recens*. A. Laks-G. W. Most (edd.), Studies on the Derveni Papyrus
Picard, Ch., Après la lecture – encore partielle – du Papyrus de Derveni, in: Mélanges Carcopino, Paris 1966, 737-746

Pierris, A., Mystery and Philosophy, Patras 2007, praec. 119-168
Pippidi, D. M., în jurul papirilor de la Derveni şi Callatis, Studi Clasice 9, 1967, 203-210
Prontera, F., Sulla laminetta di Hipponion, La parola del passato 33, 1978, 48-58 (praec. 48-51 Il linguaggio di 'Orfeo' nel papiro di Derveni)
Pugliese Carratelli, G., ΟΡΦΙΚΑ, La parola del passato 29, 1974, 135-144, praec. 140 (= Tra Cadmo e Orfeo, Contributi alla storia civile e religiosa dei Greci d'Occidente, Bologna 1990, 396)
—, Orphikòs bios, Il Veltro 20, 1976, 235-248, praec. 236 (=Tra Cadmo e Orfeo, vid. supra, 408)
Ricciardelli Apicella, G., Orfismo e interpretazione allegorica, Boll. Class. 3[a] ser. 1, 1980, 116-130
—, Le teogonie orfiche nell'ambito delle teogonie greche, in: A. Masaracchia (ed.), Orfeo e l'orfismo, Roma 1993, 27-51, praec. 43-45
Richardson, N. J., Homeric Professors in the age of the Sophists, Proc. Cambr. Phil. Soc. 201, 1975, 65-81
Rudhardt, J., Quelques réflexions sur les hymnes orphiques, in: Ph. Borgeaud (ed.), Orphisme et Orphée en l'honneur de Jean Rudhardt, Genève 1991, 263-288, praec. 271s
Russell, J. R., The Magi in the Derveni Papyrus, Nāme-ye Irān-e Bāstān, 1, 2001, 49-59
Rusten, J. S., Phanes-Eros in the Theogony of 'Orpheus' (PDerveni col. IX 4), Atti del XVII Congresso Internazionale di Papirologia, Napoli 1984, 333-335
—, Interim notes on the papyrus from Derveni, Harv. Stud. Class. Phil. 89, 1985, 121-140
Santamaría Álvarez, M. A., Ποινὰς τίνειν. Culpa y expiación en el orfismo, in: A. Alvar Ezquerra-J. F. González Castro (edd.), Actas del XI Congreso Español de Estudios Clásicos, I, Madrid, 2005, 397-405
Scalera McClintock, G., La teogonia di Protogono nel Papiro Derveni. Una interpretazione dell'orfismo, Filosofia e Teologia 2, 1988, 139-149
Schironi, F., L'Olimpo non è il cielo: esegesi antica nel papiro di Derveni, in Aristarco e in Leagora di Siracusa, Zeitschr. Pap. Epigr. 136, 2001, 11-21
Schönbeck, L., Heraclitus revisited (Pap. Derveni col. I lines 7-11), Zeitschr. Pap. Epigr. 97, 1993, 7-22
Schwabl, H., Zeus, RE Suppl. XV (1978) 1326-1330
Seaford, R., Immortality, salvation and the elements, Harv. Stud. Class. Phil. 90, 1986, 1-26, praec. 19-21
Sider, D., Heraclitus B 3 and 94 in the Derveni Papyrus, Zeitschr. Pap. Epigr. 69, 1987, 225-228
— Heraclitus in the Derveni Papyrus, in: Laks-Most (edd.), Studies, q. v., 129-148
— Class. Phil. 101, 2006, 165-171, *Recens*. Betegh, The Derveni Papyrus
Snell, B., Hera als Erdgöttin, in: Gesammelte Schriften, Göttingen 1966, 158s
Struck, P. T., Birth of the Symbol. Ancient Readers at the Limits of Their Texts, Princeton-Oxford 2004
Tarán, L., The Creation Myth in Plato's Timaeus, in: J. P. Anton-G. L. Kustas (edd.), Essays in Ancient Greek Philosophy, Albany 1971, 372-407, praec. 407 adn. 162

Tortorelli-Ghidini, M., Eufrone: una divinità orfica?, La parola del passato 40, 1985, 419-425
—, Nephele: una metafora orfica arcaica, La parola del passato 44, 1989, 29-36
—, Due nuovi teonimi orfici nel papiro di Derveni, in: Ph. Borgeaud (ed.), Orphisme et Orphée en l'honneur de Jean Rudhardt, Genève 1991, 249-261
—, Figli della terra e del cielo stellato, Napoli 2006, 163-254
Tsantsanoglou, K., The First Columns of the Derveni Papyrus and their Religious Significance, in: Laks-Most (edd.), Studies, q. v., 93-128
Tsantsanoglou, K.-Parássoglou, G. M., Heraclitus in the Derveni Papyrus, in: Aristoxenica, Menandrea, Fragmenta Philosophica, Firenze 1988, 125-133
—, Heraclitus 1T, in: Corpus dei Papiri filosofici greci e latini I 1, Firenze 1992, 221-226
Turner, E. G.-Tsantsanoglou, K.-Parássoglou, G. M., On the Derveni papyrus, Gnomon 54, 1982, 855s
Vanderpool, E., News Letter from Greece, Am. Journ. Arch. 66, 1962, 389-391, praec. 390 et lam. 107-108
Vian, F., Rev. de Philol. 58, 1984, 287-289, *Recens*. M. L. West, Orphic Poems
West, M. L., Orphic Poems, Oxford 1983, praec. 75-115
—, Hocus-Pocus in East and West: Theogony, Ritual, and the Tradition of Esoteric Commentary, in: Laks-Most (edd.), Studies, q. v., 81-90
West, S., The Ptolemaic Papyri of Homer, Köln 1967, 192s
Wilson, N., Scoliasti e commentatori, Stud. Class. Or. 33, 1983, 85
—, The relation of text and commentary in Greek books, in: C. Questa-R. Raffaelli (edd.), Il libro e il testo, Atti del Convegno Internazionale di Urbino 20-23 Settembre 1982, Urbino 1984, I, 105
Wright, M. R., Phronesis 43, 1998, *Recens*. A. Laks -G. W. Most (edd.), Studies on the Derveni Papyrus
Zhmud', L. J., Orficheskij papirus iz Derveni (breviter anglice complectum The Orphic papyrus from Derveni 139), Vestn. Dr. Ist. 1983, 118-139

SIGLA

Betegh: The Derveni Papyrus. Cosmology. Theology and Interpretation, Cambridge 2004
Casadesús: Revisió de les principals fonts per a l'estudi de l'orfisme a l'epoca clàssica (Plató i el Papir de Derveni), Tesi Doctoral, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra 1995
Janko (1997): Zeitschr. Pap. Epigr. 118, 1997, 61ss
Janko (2001): Class. Phil. 96, 2001, 1ss
Janko (2002): Zeitschr. Pap. Epigr. 141, 2002, 1ss
Jourdan: Le Papyrus de Derveni, Paris 2003
Kapsomenos: 'Αρχ. Δελτ. 19, 1964, 17ss
Kouremenos: pars introductionis et commentaria a Kouremenos redacta in: KPT
KPT: textus a Tsantsanoglou et Parássoglou editus in: Kouremenos T.-Parássoglou, G.M.-Tsantsanoglou K. (edd.), The Derveni Papyrus, Firenze 2006
Laks-Most: Studies on the Derveni Papyrus, Oxford 1997
Merk.: Merkelbach, R., Zeitschr. Pap. Epigr. 1, 1967, 21ss
Rusten: Harv. Stud. Class. Phil. 89, 1985, 121ss
Tsants.: textus in: Laks-Most 93ss a Tsantsanoglou editus; cum paginae numero: eius commentarium, ibid. vel lectiones quas per litt. dedit in libro a Laks et Most edito
Tsants. ap. Betegh: 'Tsantsanoglou's readings displayed at the exhibition of the Derveni papyrus in the Archaeological Museum of Thessaloniki (Apr.-Aug. 1998)' Betegh 1
Tsants. per litt.: lectiones quas Tsantsanoglou mecum comiter per litt. communicavit
Tsants.-Paráss.: Tsantsanoglou-Parássoglou in: Aristoxenica, Menandrea, Fragmenta Philosophica, Firenze 1988, 125ss
Tsants.-Paráss., CPF: Tsantsanoglou-Parássoglou, Corpus dei Papiri filosofici greci e latini I 1, Firenze 1992, 221ss
Tsants. KPT: lectiones quibus Tsantsanoglou adiuvit v. d. Kouremenos, in eius commentario ap. KPT
ZPE: editio Papyri Derveni anonyma in: Zeitschr. Pap. Epigr. 47, 1982, 1*-12*, post p. 300
Π: papyrus

col. I

]
]ι̣ν̣[
]ν ἕκαστον̣ [ ]
]. α̣
]. δ. . . .
Ἐρι]ν̣ύ̣ων
]. . . .
]. . . .
]. . [. . . .]εια

col. II

[ ]
]ω̣ι
] Ἐ̣ριν[υ-
]ν̣ιδ[ ] τιμῶσιν̣ [
α̣υ̣[ ]δ̣α̣ρα. [χ]ο̣αὶ σταγ̣όσιν̣ [χ]έον̣[ται

COL. I omnia suppl. Tsants. ‖ **2** Ἐρ]ι̣ν[υ- Janko (2002) ‖ **6** Ἐρι]ν̣ύ̣ων] cf. Jourdan 1 adn. 1 ‖ **9** ἐξώλ]εια Janko (2002)

COL. II fragmenta columnae denuo disposuerunt KPT | 'the most probable scenario ... is that the ritual activities dealt with in columns 2 and 6 constitute the immediate topic ... and the rest is invoked in order to explain these cult activities' Betegh 75; cf. 85: 'the discussion of the Erinyes is clearly combined with the discussion of sacrifice' ‖ **3** Ἐ̣ρινυ-] cf. Tsants. 104ss; Johnston, Restless Dead 274; Betegh 86 (qui animadvertit 'a strong association between the Erinyes and Bacchic initiates', cf. adn. 38) ‖ **4** Εὐμε]ν̣ιδ[- legendum ut vid. | τιμῶσιν̣] (cf. **6** τιμὰς) 'should be taken in a ritual sense' Betegh 76 | 'the subject ... could be the initiates who in col. VI.8-10 are said to offer preliminary sacrifices to the Eumenides ... the object might be Zeus, not the Erinyes' Kouremenos 143; vid. comm. ad ll. 5-6 | [ὅτι Tsants. KPT 143 ‖ **5** α̣υ̣[ ]δ̣α̣ρα. [KPT, unde α̣ὐ̣[τὸς Ζεὺς] δ̣' ἄ̣ρα μ[όνος ἐγένετο tempt. Tsants. KPT 143, coll. col. XVI 6 αὐτὸς δ' ἄρα μοῦνος ἔγεντο ('not a partial quotation of the Orphic hexameter but a reference to it' Kouremenos 143) : ψ̣υ̣[χαί ε]ἰ̣σι[Tsants. ('these are the souls of the dead' Betegh 85) : at 'initially read ψυ but closer examination showed the oblique legs and the crossbar of α' KPT in app. | χ]ο̣αὶ] saepe mortuis in sepulchro offertae erant (cf. col. VI 5-7 τοῖ‹ς› δὲ / ἱεροῖ[ς] ἐπισπένδουσιν ὕ[δω]ρ καὶ γάλα, ἐξ ὧμπερ καὶ τὰς / χοὰς ποιοῦσι) | σταγ̣όσιν̣ [χ]έον̣[ται KPT : σταγ̣όσι . [ ]εο. [Tsants. | de re cf. Graf in: Perennitas. Studi in onore di A. Brelich, Roma

Δ̣[ιὸς κατὰ π]ά̣ν̣τ̣α ν̣α̣[όν. ἔτι δ' ἐξαιρέ]τ̣ους τιμὰς [χ]ρὴ
.[ ]ιδι ν̣ε̣ι̣.[ ]. ἑκάστο[ι]ς ὀρ̣ν̣ί̣θ̣ε̣ιόν τι
κλ̣[εισθέν,] ἐ̣π̣έθηκε [δ' ὕμνους ἁρμ]οστο[ὺ]ς τῆ̣ι̣ μ̣ουσ̣[ι]κῆι.

COL. II 6 Isocr. Paneg. 4, 94 τιμὰς ἐξαιρέτους λαβεῖν | Io. Damasc. Hist. Eccles. (Patr. Gr. 96, 60 Migne) τὰς ἐξαιρέτους χαρίζεται τιμάς | Philo Leg. ad Gaium 149 ἐξαιρέτους ἔδει ψηφίζεσθαι τιμάς | Clem. Alex. Strom. 7, 2, 7, 1 ἐξαιρέτους ... ἀπονείμας τιμάς | Cyrill. c. Iulian. fr. (Patr. Gr. 76, 1060 Migne) ἐξαιρέτους χαρίζεται τιμάς | Cyrill. De ador. et cult. (Patr. Gr. 68, 864 Migne) ἐξαίρετοι μὲν αἱ τιμαί | Cyrill. Comm. in Luc. (Patr. Gr. 72, 605 Migne) ἐξαιρέτοις τιμαῖς | Cyrill. Comm. in Is. (Patr. Gr. 70, 1041 Migne) ἐξαίρετον λαχόντες τιμήν, cf. Thes. de sanct. consubst. Trin. (Patr. Gr. 75, 245 Migne), Euseb. De Eccles. theol. 3, 20, 2, 5

1980, 217s; Henrichs in: Atti del XVII Congresso Internazionale di Papirologia, Napoli 1984, II 255ss; Tsants. 102s; Betegh 76 ('one can assume [sc. conferens col. VI 6 ἐπισπένδουσιν ὕ[δω]ρ καὶ γάλα] that the choai in col. 2 are ... wineless libations of a mixture of water and milk'; vid. et. eund. 86); Jourdan 2 adn. 2 || **6** Δ̣[ιὸς — [χ]ρὴ KPT ('the reference is perhaps to the ... libation to Zeus Soter' Kouremenos 144) :].ους τιμὰς φ[έ]ρη[ι] Tsants., qui tempt. (102) ὅταν τις εἰς τοὺς νεκ]ροὺς τιμὰς φ[έ]ρη[ι] || **7** .[ ]ιδι ν̣ε̣ι̣.[legunt KPT, qui supplere prop. τ̣[ῆι Εὐμεν]ίδι ν̣ε̣ῖμ̣[αι : at Εὐμενίς sing. non invenitur ('τ̣[ῆι Εὐμεν]ίδι is perhaps a collective singular' perperam Kouremenos 144) : nil legit Tsants. | δαίμοσι δ'] KPT : potius μύσταις proponam (ἑκάστο[ι]ς] mea sententia non 'recipients of τιμαί' neque mortuis, coll. νεκ]ροὺς in l. 6 [Tsants. 102], sed 'los fieles, a cada uno de los cuales se les proporciona un pajarillo para llevar a cabo la ceremonia' Bernabé in: Alvar Ezquerra-González Castro [edd.], Actas del XI Congr. Esp. de Est. Clás., I, Madrid, 2005, 294) : nil legit Tsants. | ὀρ̣ν̣ί̣θ̣ε̣ιόν τι] 'aviculam quandam' (cf. ex. gr. Aristoph. Aves 1590 τά γ' ὀρνίθεια λιπάρ' εἶναι πρέπει, Pherecr. fr. 50, 5-6 K.-A. ὀρνίθεια πλήθει πολλά) non 'something birdlike' (Betegh 7, qui de 'cakes made in the form of birds' vel de Furiis cogitavit p. 77s); cf. et. Tsants. 103s; Jourdan 29s; Kouremenos 144s || **8** κ.['the letter looks like λ, but may well be also an α' KPT, unde temptaverunt κα[ίειν. καὶ] : praeferam κλ̣[εισθέν i. e. 'in caveam datum' : κλ[Tsants. | ἐ̣π̣έθηκε [δ' scripsi : ἐ̣π̣έθηκε[ν KPT : nil leg. Tsants. | subiectum u. v. Ὀρφεὺς sec. Kouremenos 145, qui cft. Orph. frr. 547, 549-554, quanquam ὁ τέχνην ποιούμενος τὰ ἱερὰ (coll. col. XX 4) et. possibile putat | ὕμνους Tsants. 104s ('"adapted" to music must be some religious poems, perhaps ποιήσεις ... or ὕμνους') ἁρμ]οστο[ὺ]ς (quod praeferunt KPT) vel εὐαρμ]όστο[υ]ς τῆ̣ι̣ μ̣ουσ̣[ι]κῆι Tsants. 104s; de re cf. et. Johnston, Restless Dead 11ss; Betegh 85ss; Jourdan 2 adn. 5; Bernabé, Actas XI Congr. | dist.

τούτων δὲ] τὰ σημαι[νόμενα] σ̣τ̣[. .]υτο̣[.
]σ̣των κατ[ ] ε̣[
]μ̣ως ἐ̣π[ ]
]ει

col. III

[ ]
[ ]
. . . . . .] . . α̣ι̣ως̣ . [. . .]σ̣ι̣ κ̣ά̣τ̣ω̣ [
δαίμ]ω̣γ γίνετα[ι ἑκά]σ̣τωι ἵλ̣ε̣[ως] ρ̣ε̣λ̣[ ]ρ̣. ἡ

COL. III 4 Marc. Aur. 3, 16 τὸν δὲ ἔνδον ἐν τῶι στήθει ἱδρυμένον δαίμονα μὴ ... θορυβεῖν ... ἀλλὰ ἵλεων διατηρεῖν, cf. 8, 45 ἐκεῖ γὰρ ἕξω τὸν ἐμὸν δαίμονα ἵλεων, 12, 3 ἵλεως τῶι σαυτοῦ δαίμονι διαβιῶναι | Plat. Resp. 427b ἱερῶν τε ἱδρύσεις καὶ θυσίαι καὶ ἄλλαι θεῶν τε καὶ δαιμόνων καὶ ἡρώων θεραπεῖαι· τελευτησάντων ‹τε› αὖ θῆκαι καὶ ὅσα τοῖς ἐκεῖ δεῖ ὑπηρετοῦντας ἵλεως αὐτοὺς ἔχειν | Heraclit. fr. 94 Marc. (22 B 119 D.-K.) ἦθος ἀνθρώπωι δαίμων | Aët. Placit. 1, 7, 11 (Thales 11 A 23 D.-K.) Θαλῆς ... τὸ δὲ πᾶν ἔμψυχον ἅμα καὶ δαιμόνων πλῆρες | Diog. Laert. 9, 7 (Heraclit. 22 A 1 D.-K. = fr. 44A Mouraviev; cf. 44A c] πάντα πλήρη θεῶν) ἐδόκει δ' αὐτῶι ... πάντα ψυχῶν εἶναι καὶ δαιμόνων πλήρη, cf. 8, 31 (Pythagor. 58 B 1a D.-K.) καὶ ἄγεσθαι μὲν τὰς καθαρὰς ἐπὶ τὸν ὕψιστον, τὰς δ' ἀκαθάρτους μήτ' ἐκείναις πελάζειν μήτ' ἀλλήλαις, δεῖσθαι δ' ἐν ἀρρήκτοις δεσμοῖς ὑπ' Ἐρινύων. 32 εἶναί τε πάντα τὸν ἀέρα ψυχῶν ἔμπλεων· καὶ ταύτας δαίμονάς τε καὶ ἥρωας ὀνομάζεσθαι (νομίζεσθαι D.-K.) | Heraclit. fr. 73 Marc. (22 B 63 D.-K.) ἔνθα δ' ἐόντι ἐπανίστασθαι καὶ φύλακας γίνεσθαι ἐγερτὶ ζώντων καὶ νεκρῶν | Plat. Phaed. 107d λέγεται δὲ οὕτως, ὡς ἄρα τελευτήσαντα ἕκαστον ὁ ἑκάστου δαίμων, ὅσπερ ζῶντα εἰλήχει, κτλ | Plat. Resp. 617d ψυχαὶ ἐφήμεροι,

KPT || **9** τούτων δὲ] τὰ σημαι[νόμενα KPT : nil leg. Tsants. | fort. ε]ἰ̣ς τ̣[ὸ α]ὐ̣τὸ̣ [|| **10**]σ̣των κατ[KPT : nil leg. Tsants. || **11**]μ̣ως ἐ̣π[KPT

COL. III cf. Tsants. 105; Janko (2001) 18; Casadesús, Actas del X Congr. Esp. de Est. Clás. I, Madrid 2002, 79; Jourdan 3; 30s; Betegh 76ss; Martín Hernández, El orfismo y la magia, Doct. Diss., Univ. Complutensis, 2006, 511 || **1–9** cf. Orph. fr. 472 || **3**] . . α̣ι̣ως̣ . [. . .]σ̣ι Tsants. | κ̣ά̣τ̣ω̣ [KPT : μ̣ . . [Tsants. || **4** δαίμ]ω̣γ γίνετα[ι ἑκά]σ̣τωι Tsants. | δαίμ]ω̣γ] cf. Sfameni in: Bilde et al. (edd.), Conventional values of the Hellenistic Greeks, Aarhus 1997, 67ss; Tsants. 105; Betegh 87 | δαίμων cum 'guardian angel' comparatur a Tsants. | post ι Tsants. dub. utrum α̣ an λ̣ legendum sit; cf. 9, ubi de ἰατρ- vel de ἱλάσκεσθαι vel de ἵλεως (quod praefero; λ̣ et. praefert Janko [2002]) cogitavit, coll. Alex. Polyhist. FGrHist 273 F 93 = Πυθαγορ. Ὑπομν. 58 B 1a D.-K. καὶ ὑπὸ τούτων (sc. δαιμόνων καὶ ἡρώων) πέμπεσθαι ἀνθρώποις τούς τ' ὀνείρους καὶ τὰ σημεῖα νόσου τε καὶ ὑγίειας : α̣ KPT, qui tempt. ἰα̣τ̣[ρὸς |

γὰρ Δί]κ̣η ἐξώλεας̣ [νουθ]ε̣τ̣ε̣ῖ δ̣ι̣᾽ ἑκ̣ά̣[στης τῶν] Ἐ̣ρινύω[ν. οἵ] δ̣ὲ
δ]α̣ίμονες οἱ κατὰ̣ [γῆς ο]ὐδέ̣κ̣οτ̣[ε. . . . τ]η̣ρ̣ο̣ῦ̣σι,

ἀρχὴ ἄλλης περιόδου θνητοῦ γένους θανατηφόρου. οὐχ ὑμᾶς δαίμων λήξεται, ἀλλ᾽ ὑμεῖς δαίμονα αἱρήσεσθε | Plut. De gen. Socr. 10 p. 580c ἀτεχνῶς γὰρ οἵαν Ὅμηρος Ὀδυσσεῖ πεποίηκε τὴν Ἀθηνᾶν (K 279, ν 301) ʽἐν πάντεσσι πόνοισι παρισταμένην᾽, τοιαύτην ἔοικε Σωκράτει τοῦ βίου προποδηγὸν ἐξ ἀρχῆς τινα συνάψαι τὸ δαιμόνιον ὄψιν | Plut. De gen. Socr. 16 p. 585f ὁσίως γὰρ ὑπὸ τῶν φίλων κεκηδεῦσθαι τὸ Λύσιδος σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν ἤδη κεκριμένην ἀφεῖσθαι πρὸς ἄλλην γένεσιν ἄλλωι δαίμονι συλλαχοῦσαν, cf. 24 p. 593d | Menand. fr. 500, 1-3 K.-A. ἅπαντι δαίμων ἀνδρὶ συμπαρίσταται / εὐθὺς γενομένωι μυσταγωγὸς τοῦ βίου / ἀγαθός | Porph. Vit. Plotin. 10 θέλων τε τῆς ἑαυτοῦ σοφίας ἀπόδειξιν δοῦναι ἠξίωσε τὸν Πλωτῖνον ἐπὶ θέαν ἀφικέσθαι τοῦ συνόντος αὐτῶι οἰκείου δαίμονος καλουμένου || **5** Lucian. Cat. 22 ἰδοὺ γοῦν προσέρχεται δαιδουχοῦσά τις φοβερόν τι καὶ ἀπειλητικὸν προσβλέπουσα. ἦ ἄρα που Ἐρινύς ἐστιν; | Diog. Laert. 6, 102 Μενέδημος ... εἰς τοσοῦτον τερατείας ἤλασεν ὥστε Ἐρινύος ἀναλαβὼν σχῆμα περιήιει, λέγων ἐπίσκοπος ἀφῖχθαι ἐξ ἅιδου τῶν ἁμαρτανομένων, ὅπως πάλιν κατιὼν ταῦτα ἀπαγγέλλοι τοῖς ἐκεῖ δαίμοσιν || **6–8** Plut. Aet. Rom. Graec. 51 p. 277a οἱ περὶ Χρύσιππον (deest in Stoic. Vet. Fr. Arnim) οἴονται φιλόσοφοι φαῦλα δαιμόνια περινοστεῖν, οἷς οἱ θεοὶ δημίοις χρῶνται ‹καὶ› κολασταῖς ἐπὶ τοὺς ἀνοσίους καὶ ἀδίκους ἀνθρώπους | Schol. Pind. Ol. 2, 104b (I 88, 3 Drachm.) ὅτι θανόντων μὲν ἐνθάδε] Χρύσιππος (deest in Stoic. Vet. Fr. Arnim) οὕτως ἀκούει ἐνθάδε μὲν ὑπὸ τῶν θανόντων ἐτιμωρήθησαν, κάτω δὲ ὑπὸ τῶν κάτω δικαζόντων, εἴτε Ἅιδης ἐστὶν εἴτε ἕτερός τις. οὐκ ἀπίθανον δέ, φησιν, ὑπὸ τῶν τελευτησάντων τιμωρεῖσθαι τοὺς ζῶντας | Plut. De Iside 25 p. 360d βέλτιον οὖν οἱ τὰ περὶ τὸν

] . ρ̣ε̣λ̣[ ]ρ̣. ἡ KPT : nil leg. Tsants. || **5** γὰρ Δί]κ̣η KPT :] . η Tsants. | ἐξώλεας̣ (vel ἐξώλεα σ̣[) Tsants., cf. 96: ‘a reference ... to sinners who are utterly destroyed’ | [νουθ]ε̣τ̣ε̣ῖ δ̣ι̣᾽ ἑκ̣ά̣[στης τῶν] Ἐ̣ρινύω̣[ν. KPT : [. . .]ε̣τ̣ . ι̣ . . ε̣ . . [Tsants. | οἵ] δ̣ὲ Battezzato ap. Janko (2001) 18 || **6** δ]α̣ίμονες ZPE | οἱ West in: Laks-Most 83 : οἳ ZPE | κατὰ̣ [γῆς KPT : κάτω[θεν Tsants. (cf. 96: ‘there is a mention of the place of abode of these daimones’) : κάτω [εἰ]σὶγ ZPE | ο]ὐδέ̣κ̣οτ̣[ε KPT : ο]ὐ δέ̣χ̣ον̣[ται Janko (2001) : -ο]υ δε̣χ̣όμ̣[ενοι Betegh, cf. 87: ‘the]υ preceding δε̣χ̣όμ̣[ενοι could preserve the last letter of a genitive ending, defining the source or ... the substance of the offering ... but it is also possible that the daimones of the netherworld receive the soul of the recently deceased’, cf. et. Jourdan 30s, quae cft. Ψ 71s θάπτέ με ὅττι τάχιστα πύλας Ἀΐδαο περήσω./ τῆλέ με εἴργουσι ψυχαὶ εἴδωλα καμόντων : το]ῦδε̣ χ̣οῦ [Tsants. 106 adn. 20 (de terra cum sepulchro comparata dictum esse ratus, coll. σῶμα σῆμα, de quo cf. Orph. fr. 430, ‘perperam’ iudicavit Janko [2001]) : an ο]ὐδ᾽ ἔχου[σι ? Tsants. 106 adn. 20 | τ]η̣ρ̣ο̣ῦ̣σι, KPT : nil legit Tsants. | ante τ]η̣ρ̣ο̣ῦ̣σι tempt. σχολὴν vel ἀργίην vel ὕπνον Tsants. KPT 147, cf. Kouremenos ibid.: ‘the venge-

θ̣εῶν ὑπηρέται δ̣’ [εἰσ]ι̣ π̣ά̣ντ̣ας υ̣[-ο]ι
εἰσὶν ὅπωσπερ ἄ[νδρες] ἄ̣δικο̣ι θ̣α̣[νάτωι ζημιούμε]νοι,
αἰτίην [δ’ ἔ]χουσι̣[
οἵους . [. .] . [
. . μ]υστ[

Τυφῶνα καὶ Ὄσιριν καὶ Ἶσιν ἱστορούμενα μήτε θεῶν παθήματα μήτ’ ἀνθρώπων, ἀλλὰ δαιμόνων μεγάλων εἶναι νομίζοντες, οὓς καὶ Πλάτων καὶ Πυθαγόρας καὶ Ξενοκράτης (fr. 225 Isnardi Parente) καὶ Χρύσιππος (fr. 1103 [Stoic.Vet. Fr. II 320, 32 Arnim]) ἑπόμενοι τοῖς πάλαι θεολόγοις ἐρρωμενεστέρους μὲν ἀνθρώπων γεγονέναι λέγουσι καὶ πολὺ τῆι δυνάμει τὴν φύσιν ὑπερφέροντας ἡμῶν, ... γίνονται γὰρ ὡς ἐν ἀνθρώποις καὶ δαίμοσιν ἀρετῆς διαφοραὶ καὶ κακίας. ... ὅσα τε μυστικοῖς ἱεροῖς περικαλυπτόμενα καὶ τελεταῖς ἄρρητα διασῴζεται καὶ ἀθέατα πρὸς τοὺς πολλούς, ὅμοιον ἔχει λόγον ‖ **7** Porphyr. ad Il. I 571 πῶς δὲ Ἅιδην ἐπικαλεῖται, ἡ δὲ Ἐρινὺς ἔρχεται; δῆλον ὡς ὑπηρέτις ‖ **8** Lam. Thur. (Orph. fr. 489, cf. 490) 4 ποι‹ι›νὰν̣ δ’ ἀνταπέ{ι}τε{σε}ι‹σ›’ ἔργων̣ ἕνεκα οὔτι δικα‹ί›ων vid. col. VI 5 et locos sim. illic laudatos

ful demons are ever watchful and vigilant’ ‖ **7** ante θ̣εῶν leg. εἰσὶ δε ZPE | θ̣εῶν ὑπηρέται] cf. Tsants. 106; Betegh 87 | post θ̣εῶν dist. Janko (2002) | δ̣’ [εἰσ]ι̣ π̣ά̣ντ̣ας υ̣[KPT : δ̣[ὲ κα]λ̣ο̣ῦ̣ντ̣αι̣ Tsants. | e fr. 2 inc. sed. καὶ ἀνθρώ[πους κολά]ζ̣ο̣υ̣σι· legit ZPE | -ο]ι KPT ‖ **7–8** ‘the expresssions “(they) are, like unjust men ... and they are responsible” in lines 7 and 8, indicate clearly that the thrust of the argument is ethical’ Betegh 89 | ὅσαι δὲ εἰσὶν ὅπωσπερ ἄρισται ἁ̣μαρτη[μάτων ποῖ]να[ι,] leg. ZPE ‖ **8** ἄ[νδρες] ἄ̣δικο̣ι Tsants. | θ̣α̣[νάτωι ζημιούμε]νοι West ap. Tsants. 96; cf. Most, Journ. Hell. Stud. 117, 1997, 131s; Jourdan 31 adn. 3 : θ̣ [ ]νοι KPT ‖ **9** δ’ ἔ]χουσι̣[Burkert ap. Janko (2002) : τ’ ἔ]χουσι̣[Tsants. : ἴσ]χουσ̣[ι ZPE | αἰτίην [δ’ ἔ]χουσι̣] ‘are reputed to’ or ‘bear the blame for’ Kouremenos 148 ‖ **10** οἵους . [. .] [KPT : οἵουσπ[ερ]? Kouremenos 148 : οἵους ι̣[. .] . [Janko ‖ **11** μ]υστ[(an ὑστ[ερ-?) Janko (2001) : unde temptaverim μ]ύσται δ(ε) :]υστ[Tsants. : το]ὺς τ[? Kouremenos 148 συ]ν̣ετ[ώτερος ZPE

col. IV

̣]ουε̣ [ ]̣ ωνֻ[
ὁ κείμ[ενα] μετ̣α̣θ[ε ἐ]κ̣δ̣ο̣ῦναι
μᾶλλ[ον ἢ] σ̣ίνεται̣ [ ] τ̣ὰ τῆς τύχης γ̣ὰ̣[ρ

col. IV 2 [Heraclit.] Epist. 9, 3 Tarán ἅπερ ἐστὶν ἐν θειοτάτηι κείμενα κι-

col. IV cf. Burkert in: Atti del Symposium Heracliteum, Roma 1983 I, 37ss; Mansfeld, Die Vorsokratiker, I, Stuttgart 1983, 266; Mouraviev, Zeitschr. Pap. Epigr. 61, 1985, 131s; Sider, ibid. 69, 1987, 225ss; Lebedev, ibid. 79, 1985, 39ss; Schönbeck, ibid. 97, 1993, 7ss; Sider in Laks-Most 129ss; Tsants.-Paráss.; Tsants.-Paráss., CPF; Laks, Phronesis 42, 1997, 125s; Betegh 326ss; Struck, Birth of the Symbol, Oxford 2004, 33s || **1** ̣]ουε̣ [KPT : τ]οῦ εα̣[Tsants.-Paráss. : unde ἑα̣[υτοῦ Lebedev (qui in p. 45 add.: 'scil. πατρὸς' et tempt.: οἱ δὲ τὸ ῥῆμα οὐ γινώσκοντες νομίζουσι παρὰ τ]οῦ ἑα̣[υτοῦ πατρὸς λαμμάνειν) : at versus Ζεὺς μὲν ἐπεὶ δὴ π̣α̣ι̣τρὸς ἑο̣ι̣ῦ πάρα θέ[σ]φατον ἀρχὴν laudatur primum in col. VIII 4 | θ]ε̣ῶν [KPT, fort. recte : an] ἐ̣ών? Kouremenos 148 : ταῦτα λέγ]ων vel διὰ τούτων τῶν ἐπ]ῶν Lebedev in app. crit. || **2** κείμ[ενα] Tsants. : κείμ[ενος] Tsants.-Paráss. (at cf. Tsants. 96: 'the gap following κειμ[can accommodate three letters') | μ̣ετ̣α̣θ[έμενος ὠφέλειαν θέλει (vel ὠφέλειαν ἐννοεῖ vel μ̣ετ̣α̣θ[εὶς ὠφέλειαν βούλεται) Tsants. 107, qui de aliis cogitavit (cf. Jourdan 32 adn. 1: 'le commentateur critique peut-être des pratiques cultuelles nouvelles importées par les mages', quae mihi valde dubia videntur, cf. Bernabé in: Calderón-Morales-Valverde [edd.], Koinòs lógos. Homenaje al profesor José García López, Murcia 2006, 100ss : aliter Kouremenos 148: 'the Derveni author seems to refer to an agent who changed an arrangement of law-like character ... the agent ... can be identified with Νοῦς' cf. plura in 149s) : μ̣ετ̣ὰ̣ θ̣[εῶν Tsants.-Paráss. | ἐ]κ̣δ̣ο̣ῦναι KPT : δ̣οῦναι Tsants.-Paráss. (δ̣ vel α̣) : ̣ ο̣υ̣ναι ZPE | ante ἐ]κ̣δ̣ο̣ῦναι tempt. εἵλετο Ἐρινύσιν Tsants. KPT 150 | ὁ κείμ[ενος] (spatio longius ut vid.) μ̣ετ̣ὰ̣ θ̣[εῶν ὅν φησι Κρόνον Ζην]ὶ̣ δ̣οῦναι in textu, vel ὁ κείμ[ενον] (spatio longius ut vid.) μ̣ετ̣α̣θ[έμενος ὄνομα ἴδιον ἀπ]ο̣δ̣οῦναι in app. crit. (p. 45) tempt. Lebedev || **3** μᾶλλ[ον Tsants.-Paráss. | ἢ] Tsants. : ἃ] KPT | σ̣ίνεται̣ Tsants. (cf. 96); σ pro certo habet Janko (2002) : τ]είνεται̣ Tsants.-Paráss., prob. Lebedev, qui leg. et. [πρὸς τὸν ἥλιον] – [παρ]ὰ τῆς τύχης γ[ὰρ | post σ̣ίνεται̣ suppl. [τὰ ἀνθρώπεια φῦλα] Tsants. KPT 150 : [τοὺς ἀνθρώπους vel [τὸν κόσμον vel [τὰ ἐόντα et alia Tsants. 107 | τ]ὰ (τ̣ὰ acceperunt Janko [2002], KPT) vel δι]ὰ (iam Koenen ap. Sider [1987]) vel μετ]ὰ vel παρ]ὰ Tsants.-Paráss. : an διὰ] τ̣ὰ? Kouremenos 153 : ἄλλ]α Bremmer ap. Janko (2001) :]α Tsants. | 'τύχη ... is perhaps not the absence of any cause but rather physical processes necessitating complex effects which seem to be purposed as if designed by an agency' Kouremenos 153, coll. Aristot. Phys. 196a 24ss = Democr. 68 A 69 D.-K. | γ̣ὰ̣[ρ ZPE, KPT : γ[Tsants. : π[άθη Janko (2001) || **2–3** ὁ κείμ[ενα] μετ̣α̣θ̣[εὶς Νοῦς τἆλλα ἐθέλει ἐ]κ̣δ̣ο̣ῦναι / μᾶλλ[ον ἢ] σ̣ίνεται̣ [τὰς συστάσεις

οὐκ εἴ̣[α λα]μμάνει̣ν̣. ἆρ’ οὐ τά̣[σσεται διὰ τῶ]ν̣δε κόσμος;
κατὰ̣ [ταὐτ]ὰ̣ Ἡράκλ̣ε̣ιτος με̣[γάλα νομίζων] τ̣ὰ κοινὰ
κατ̣[αστρέ]φ̣ει τὰ ἴδ̣[ι]α̣· ὅσπερ ἴκελ̣α̣ [ἱερο]λόγωι λέγων [ἔφη·

νήσει ‖ **5–6** Heraclit. fr. 23 Marc. (22 B 2 D.-K.) διὸ δεῖ ἕπεσθαι τῶι ξυνῶι· τοῦ λόγου δ’ ἐόντος ξυνοῦ ζώουσιν οἱ πολλοὶ ὡς ἰδίαν ἔχοντες φρόνησιν | Heraclit. fr. 24 Marc. (22 B 89 D.-K.) τοῖς ἐγρηγορόσιν ἕνα καὶ κοινὸν κόσμον εἶναι, τῶν δὲ κοιμωμένων ἕκαστον εἰς ἴδιον ἀποστρέφεσθαι, cf. Sext. Empir. Adv. Math. 7, 129ss (32 Mutschmann = Heraclit 22 A 16 D.-K.) ‖ **6** Heren. Phil. FGrHist 790 F 1, 26 οἱ μὲν νεώτατοι τῶν ἱερολόγων τὰ μὲν γεγονότα πράγματα ἐξ ἀρχῆς ἀπεπέμψαντο, ἀλληγορίας δὲ καὶ μύθους ἐπινοήσαντες, καὶ τοῖς κοσμικοῖς παθή-

tempt. Kouremenos 152 ‖ **4** οὐκ εἴ̣[α Tsants.-Paráss. : οὐκέτ̣[ι Burkert ap. Janko (2002) et Betegh : οὐκ εἴ̣[η Jourdan (vid. Kouremenos 153: ‘where εἴ̣[η is an impersonal potential optative without ἄν ... τὸν Νοῦν or τὸν ἀέρα and τὰς συστάσεις could very well be subject and object respectively of the infinitive’) : οὐκ ‹ἂν› εἴ̣[η Lebedev | λα]μβάνει̣ν̣ (i.e. λα]μμ-) KPT (iam -ει̣[ν] Tsants.) : λα]μμάνει[ ] Burkert : λα]μμανε [̣] ZPE : λά]μμανε Mouraviev : λα]μμάνεν̣ Lebedev : κατελά]μμανε Sider (1987), qui add. (p. 226): ‘ἐξ- and ὑπελάμμανε, with the same sense, are also possible, if they fit the space better’ | ἆρ’ οὐ (quod acceperunt Betegh et KPT) vel γ]ὰρ οὗ[τος Tsants.-Paráss. : [γ]ὰρ οὕτ[ω Mouraviev (qui postea λόγον τό]νδε· legit : ‘possis οὕτ̣[ως εὐηθῶς’ Sider [1987]) : π]αρ’ οὗ Lebedev | τά̣[σσεται διὰ Janko (2001) : τά̣[ξιν ἔχει διὰ KPT : τά̣[ξιν ἔχει ἐκ Tsants. : τά̣[ξιν ἔχει ὁ Burkert ap. Janko (2002) et Betegh : τ[έτυκται διὰ Tsants.-Paráss. : τ[έτυκται ὅλων Lebedev | τῶ]ν̣δε Lebedev : τό]ν̣δε (et. KPT, cf. Kouremenos 154: ‘sc. διὰ τὸν Νοῦν or τὸν ἀέρα, or τὸν Δία) vel τή]ν̣δε Tsants.-Paráss. : ὁ̣ δὲ Sider (1987) | an οὐ τὰ̣ [ἀεὶ ὄντα διὰ τό]ν̣δε κόσμος; Kouremenos 154 | in fine notam interrogationis praebent Tsants.-Paráss., Tsants., KPT ‖ **5** κατὰ̣ [ταὐτ]ὰ̣ Tsants. (κατὰ̣ [ταὐτ]ὰ̣ vel κατὰ̣ [ταῦτ]α̣ Tsants.-Paráss. in app. crit.) : κατὰ̣ [’Ορφέ]α̣ Lebedev : πηλίκος; ὁ] δ̣’ Mouraviev : ‘malim ἐστι ποῖος’ accepto ὁ] δ̣’ Sider (1987) | Ἡράκλ̣ε̣ιτος KPT (iam Ἡράκλ̣[ε]ιτος Tsants.-Paráss.) :] ̣η̣σασ ̣ο̣τος ZPE | ‘the most obvious link with the previous columns is the role Heraclitus allots to the Erinyes’ Betegh 75; cf. 329 | με̣[γάλα νομίζων] Janko (2001) : με̣[τασκευάζων] Tsants. : vel μα̣[ρτυρόμενος] Tsants.-Paráss. (at ‘ε̣ potius quam α̣’ Tsants. 97), prob. KPT : με̣[ταλλάττων] Mouraviev : με[ταθέμενος] Lebedev : με[ταστρέφων] Sider (1987) | τ̣ὰ Tsants.-Paráss. :]τ̣α ZPE | τ̣ὰ κοινὰ] ‘since the contrast between what is ξυνὸν (κοινόν), common, and what is ἴδιον, private, occurs in Heraclitus, it is reasonable to assume that τὰ κοινά and τὰ ἴδια ... pun on Heraclitus’ use of ξυνόν and ἴδιον’ Kouremenos 154, qui plura de re disseruit ‖ **6** κατ̣α[στρέ]φει τὰ ἴδ̣[ι]α̣ (quae Kouremenos vertit ‘overthrows false beliefs’ : potius Janko [2002]: ‘overturns those which are individual’) Tsants. (cf. 97: ‘καταγράφει would be welcome, but is too short’; vid. et. Jourdan 32 adn. 3) : κατ̣[αγγέλλ]ει vel κατ̣[ακρύπτ]ει vel κατ̣[αχωρίζ]ει τὰ ἴδ̣[ι]α tempt. Tsants.-

⌐ἥλ̣ιι̣ος⌟ [ἑωυ]τ̣οῦ κατὰ φύσιν ἀ̣νθρωι̣π⌟[η]ι̣ΐου⌟ ε̣ὖρος ποδός [ἐστι τοὺ̣[ς οὔρου]ς οὐχ ὑπε̣ρβάλλων· εἰ γά̣[ρ τι εὔ]ρους ἑ[ωυτοῦ

μασι συγγένειαν πλασάμενοι, μυστήρια κατέστησαν ‖ **7–9** Aët. 2, 21, 4 (Doxogr. 351, 20) περὶ μεγέθους ἡλίου ... ⌐Ἡράκλειτος (fr. 57 Marc. = 22 B 3 D.-K.) εὖρος ποδὸς ἀνθρωπείου, cf. Theodoret. Graec. affect. cur 4, 22 (209, 8 Canivet) ⌐Ἡράκλειτος δὲ ποδιαῖον (sc. τὸν ἥλιον), vid. alios locos a v. d. Marcovich collectos ad fr. 56 | Plut. de exil. 11 p. 604a⌐ἥλιος γὰρ οὐχ ὑπερβήσεται μέτρα' φησὶν ὁ Ἡράκλειτος (fr. 52 Marc. = 22 B 94 D.-K.)· ⌐εἰ δὲ μή, Ἐρινύες μιν Δίκης ἐπίκουροι ἐξευρήσουσιν' | Plut. De Iside 48 p. 370d⌐ἥλιον δὲ (sc. Ἡράκλειτος φησί) μὴ ὑπερβήσεσθαι τοὺς προσήκοντας ὅρους· εἰ δὲ μή, †γλώττας† (incertum utrum Κλῶθάς an γοργῶπάς an γλαυκώπιδάς legendum sit) μιν Δίκης ἐπικούρους ἐξευρήσειν' | [Heraclit.] Epist. 9, 21-25 Tarán πολλαὶ δίκης Ἐρινύες, ἁμαρτημάτων φύλακες ... οἶδα ἥλιον ὁπόσος ἐστί | P. Derv. col. XXV 11-13 ἐποίησε δὲ τοιοῦτογ κ̣αὶ̣ τ̣[ο]σοῦτον γινόμενον (sc. ἥλιον), οἷος ἐν ἀρχῆι τοῦ λόγου διηγεῖ̣[τ]α̣ι | sic fr. instruxit Mouraviev (fr. 3+94) ἥλι‹ος δ' ὅδε› οὐ κατὰ φύσιν εὖρος ποδὸς ἀνθρωπείου

Paráss. : κατ̣[αστέλλ]ει τ. ἴδ. Lebedev :]̣ ἐσ̣τατα̣ [ὅ]σ̣- ZPE : unde δηλοῖ ἀσα]φέσ̣τατ̣α̣ Mouraviev : λέγει ἀσα]φέσ̣τατ̣α̣ Sider (1987) : ἔδειξε σα]φέσ̣τατ̣α̣ Burkert ap. Sider (1987) | ἴδια] '"unusual" esoteric words unintelligible to common people"' sec. Lebedev 41, qui cf. Epigen. ap. Clem. Alex. Strom. 5, 8, 49, 3 (Orph. fr. 407) τὰ ἰδιάζοντα παρ' Ὀρφεῖ | ὅσπερ Tsants.-Paráss. : ὥ̣σπερ Lebedev : -ος περὶ ZPE : ὅσος Tsants.-Paráss. ap. Mouraviev (qui postea περικρ̣ύ̣[πτωι] praeeunte Burkert suppl.) | ἴκελ̣α̣ KPT : ἴκελ[α (vel ἰκέλ[ως in app. crit.) Tsants.-Paráss. : ἴκελ[ος Janko (2002) : ἰκελ[οῖ Tsants. : -ὶ κ̣ε̣ ̣[ZPE | ἱερο]λόγωι Sider (1997) 135 et adn. 1 : μυθο]λόγωι Tsants. (cf. 97 et Jourdan 33 adn. 4) : ἀστρο]λόγωι (quod accepit KPT) vel φυσιο]λόγωι vel ἱερῶι] λόγωι vel θεο]λόγωι (cum ἰκέλ[ως, quia 'ἴκελ[α θεω]λόγωι would be too short and ἴκελ[α τῶι θεω]λόγωι [= Orpheus?] too long' [p. 130]) Tsants.-Paráss. in app. crit. : λόγωι (praecedens περικρύ[πτωι]) Burkert | [ἔφη 'aut sim.' Tsants.-Paráss. in app. crit. : [ὧδε Tsants. : [ἄρχει (post λέγων distinguens) Lebedev (qui et. de [ἄναξ cogitavit) : papyrum vacuisse coni. Obbink in: Laks-Most 44 ‖ **7–9** Heraclit. frr. 57 + 52 Marc. (= B 3 + B 94 D.-K.), cf. Santaniello in: Gallo (ed.), La biblioteca di Plutarco, Napoli 2004, 114ss; vid. et loc. sim. app. ‖ **7** ἥλ̣ιι̣ος⌟ Tsants.-Paráss. | [ἑωυ]τ̣οῦ Tsants. : [ἑαυ]τ̣οῦ vel [θνη]τ̣οῦ Tsants.-Paráss. in app. crit. : [νέο]ς̣, οὐ Schönbeck : [κόσ]μ̣ου Lebedev, coll. Diog. Laert. 9, 7 εἴρηκε ... περὶ τῶν ἐν τῶι κόσμωι ... ὅτι τε ὁ ἥλιός ἐστι τὸ μέγεθος κτλ, [Heraclit.] Epist. 5 p. 328 Tarán κόσμου ἀμετρίας ἐπανισοῖ ἡλίωι ἐπιτάττων κτλ. :]̣ οὐ̣ ZPE, KPT | pro ἥλ̣ιι̣ος⌟ [ἑωυ]τ̣οῦ legit τὰ μέτρα, ἀλ]λ' οὐ Burkert, prob. Sider (1987) | ἀ̣νθρωι̣π⌟[η]ι̣ΐου⌟ ZPE | [ἐστι Tsants., prob. Schönbeck 17 : [ἐὼν καὶ Lebedev (at cf. p. 46: 'if this ... supplement is too long, omit καί') | ἀ̣νθρωι̣π⌟[η]ι̣ΐου⌟ ε̣ὖρος ποδός] de verborum rhythmo et sensu cf. Sider (1997) 139ss | de re cf. et. Tsants. 108s; Kouremenos 156s ‖ **8** τοὺ̣[ς Tsants.-Paráss. in app. crit. : τοὺ̣[ς an τ̣ὸ̣ν? Lebedev : τ̣ο̣ῦ̣ Schönbeck : τὸ KPT | φησιν, Mouraviev | οὔρου]ς Tsants. : ὅρου]ς̣ Tsants.-Paráss. ('οὔρους

ἐ]κ̣[βήσεται]ι̣, Ἐρινύε̣ι̣ς̣ νιν ἐξευρήσου̣σι, Δίκης ἐπίκουροι.’
ὑπερ]βατὸμ ποῆι κ[
]α̣ι̣ θύο̣υ̣[σι

τοὺς προσήκοντας οὐχ ὑπερβήσεται οὔρους· εἰ δ’ ‹ἐξ εὔ›ρους ἐ‹ξίηι› Ἐρινύες μιν Δίκης ἐπίκουροι ἐξευρήσουσιν || **10** Plat. Prot. 343e ὑπερβατὸν δεῖ θεῖναι

is too long’) : ὅρους] an δρόμον]? Lebedev : μ̣[έγεθο]ς̣ KPT | σκότου Schönbeck 18 et 20 : nil legit ZPE : ἥλιο]ς̣ Mouraviev | ὑπ̣ε̣ρβάλλων] ‘spatium, non tempus, intellegendum; contra Lebedev’ Tsants.-Paráss., CPF, coll. col. XXIV 5-6 | εἰ γά̣[ρ τι εὔ]ρους Tsants.-Paráss. in app. crit., qui de εἰ γὰ̣[ρ δὴ εὔ]ρους, εἰ γὰ̣[ρ ἐξ εὔ]ρους (‘with a word-play on ἐξευρήσουσι?’) vel de εἰ γά̣[ρ πηι ὅ]ρους cogitaverunt (cf. et. Tsants. 108s) : εἰ γὰ̣[ρ και]ροὺς Lebedev (‘sed brevius’ Tsants.-Paráss., CPF) : εἰκ̣[ότας ὅ]ρους Schönbeck, prob. KPT : . ι̣. [. . . . ὅ]ρους ZPE : με[τρεῖ ὅ]ρους Mouraviev (praeeuntibus Tsants.-Paráss. ut vid. μέ[τρων ὅ]ρ̣ους) : μ̣έ̣[τρων ὅ]ρους Burkert | ἑ[ωυτοῦ Tsants : ε[ὔρους (quod accepit KPT), ἐ[οικότας, ἐ[οικότος, ἐ[κτὸς, ἔ[ξω, ἑ[αυτοῦ, ε[ἱμαρμένης, ἐ[κβήσεται vel ἐ[κβαίη Tsants.-Paráss. in app. crit. : ἐ[νιαυτοῦ an ἐ[τείους? Lebedev : ἐ[φ’ ἡμέρηι (ἀεὶ) Schönbeck : ε̣[ZPE : ἐ̣[ὰν δὲ Mouraviev : Ἐ̣[ρινύων Burkert || **9** ἐ]κ̣[βήσετα]ι̣ vel ὑ]π̣[ερβαλε]ῖ̣ (et. ὑ]π̣[ερβάλο]ι̣ Tsants.-Paráss., CPF) vel π]ο̣[τ’ ἐκβαίη Tsants.-Paráss. in app. crit. : ἑοῦ· εἰ δὲ μ]ή̣, (εἰ δὲ μ]ή̣ iam ZPE) KPT : ὑπερβάλλ]η̣‹ι› Mouraviev : φ]α̣[νεῖ, εἰ μ]ή̣ Schönbeck | νιν ZPE : μιν testes Heracliti (Plut. De exil. 604a, De Iside 370d, ubi †γλώττας† pro Ἐρινύες invenies, vid. in loc. sim. app.); de quo cf. Sider (1997) 131 adn. 7: ‘we can be sure that Heraclitus himself wrote μιν’ | Δίκης ἐπίκουροι] ἐπισκοποῦσι Mouraviev | Δίκης] cf. Jourdan 34 adn. 6 || **9–10** ‘if Δίκης ἐπίκουροι is not supplemented ... the construction may have been something like ἐξευρήσουσι καὶ φυλάξουσιν or τηρήσουσιν (or αἳ ἀεὶ φυλάττουσιν or τηροῦσιν) / ὅπως μηδέν τι ὑπερβατὸμ ποιῆι (cf. [Heracl.] Epist. 9.3 = 52c M. πολλαὶ Δίκης Ἐρινύες, ἁμαρτημάτων φύλακες [with an echo of Hesiod, Op. 252-255]). Alternatively, ἐπισκοποῦσι / γὰρ τὸν ἥλιομ μὴ ὑπερ]βατόμ (Mouraviev) or ἐπικουρήσουσι / γὰρ Δίκηι ἐάν τι ὑπερ]βατὸμ ποῆι κ[αὶ κολάσουσι (Sider [sc. 1987])’ Tsants.-Paráss. 133 : ταῦτα δοκεῖ εἶναι / ἄτοπα, ἢμ μή τις Burkert ap. Janko (2002) : οὕτω δ’ ἔφη ἵνα Lebedev (‘melius ὅπως’ Janko [2002]) || **10** in init. ὅπως δὲ μηδὲν KPT, vid. comm. ad 9-10 | ‘ὑπερ]βατὸμ seems to be the most likely supplement, especially in view of ὑπερβάλλων and Plutarch ὑπερβήσεσθαι [sc. De Iside 370d] and ὑπερβήσεται [sc. De exil. 604a]’ Tsants.-Paráss. 133 (de ἐπανα]βατὸμ cogitavit Burkert ap. Mouraviev) | incertum utrum ὑπερβατόν rhetorico (ut Lebedev putat) an physico sensu (ut Sider et KPT considerant) intelligendum sit | πο‹ι›ῆι perperam Mouraviev | κ[αὶ ποδὸς οὔρωι Burkert ap. Janko (2002) : κ[αὶ ἀσαφῆ τὸν λόγον Lebedev : κ[αὶ κολάσουσι Sider (1987) : κ[αὶ (ἀπο-/κατα-) σβέσουσι Sider (1997) 141 || **11** ἥλιον ἐμμένοντα ἀκούηι Burkert ap. Janko (2002) et Betegh |]α̣ι̣ KPT :]α̣ Tsants.-Paráss. :] . ZPE : πόπαν]α̣ Lebedev | θύο̣υ̣[σι Lebedev (qui in p. 47 tempt.: Ἐρινύες γὰρ ποιναί (εἰσι) καὶ πόπαν]α̣ θύο̣υ̣[σι αὐταῖς πολυάριθμα ὅτι καὶ τὰ ἁμαρτήματα πολλά ἐστι vel sim.,

]α Δίκης [
] μηνὶ τακ[τῶι
]. . ιπ̣α̣ι̣σ̣ε̣[

col. V

τὰ ἐν Ἅι]δο̣υ δει̣ν̣[ὰ
χρη[στη]ριαζομ[ε]. ο̣ι̣. ε̣[

COL. V de re universa cf. Sext. Emp. Math. 9, 66 (230 Mutschmann) ὅτι καὶ περὶ τῶν ἐν Ἅιδου μυθευομένων κοινὴν ἔννοιαν ἔχουσιν ἅπαντες ἄνθρωποι καὶ συμφώνους ἔχουσι τοὺς ποιητάς, καὶ μᾶλλόν γε περὶ τούτων ἢ περὶ τῶν θεῶν, ἀλλ' οὐκ ἂν εἴποιμεν ταῖς ἀληθείαις ὑπάρχειν τὰ καθ' Ἅιδου μυθευόμενα, κτλ., 9, 74 (231 M.) εἰ οὖν διαμένουσιν αἱ ψυχαί, δαίμοσιν αἱ αὐταὶ γίνονται· εἰ δὲ δαίμονές εἰσι, ῥητέον καὶ θεοὺς ὑπάρχειν, μηδὲν αὐτῶν τὴν ὕπαρξιν βλαπτούσης τῆς περὶ τῶν ἐν Ἅιδου μυθευομένων προλήψεως | Origen. c. Cels. 4, 10 (Orph. fr. 596 I) διόπερ ἐξομοιοῖ (sc. Celsus) ἡμᾶς τοῖς ἐν ταῖς Βακχικαῖς τελεταῖς τὰ φάσματα καὶ τὰ δείματα προσεισάγουσι, 8, 48 (Orph. fr. 596 II) ἐξισῶν (sc. Celsus) τὰ ἡμέτερα τοῖς ὑπὸ τῶν τελεστῶν καὶ μυσταγωγῶν λεγομένοις (de punitionibus apud inferos) | Procl. in Plat. Remp. II 108, 17 Kroll (Orph. fr. 596 III) ὅτι δὲ καὶ εἰς τοὺς πολλοὺς δρῶσιν οἱ μῦθοι, δηλοῦσιν αἱ τελεταί. ... ὡς τοὺς μὲν τῶν τελουμένων καταπλήττεσθαι δειμάτων θείων πλήρεις γιγνομένους, κτλ. | Diod. 1, 96, 5

coll. [Heraclit.] Epist. 9, 21 Tarán πολλαὶ Δίκης Ἐρινύες ἁμαρτημάτων φύλακες κτλ : θ̣υ̣ο̣[ZPE : 'a form of θύω? Offerings to the Eumenides are mentioned in col. iii' Tsants.-Paráss. 133 || **12**]α Δίκης [Tsants. 97 :]α δίκης [KPT | [ἐπίκουροι Janko (2002) in app. crit. || **13** μηνὶ τακ[τῶι ('a reference to the month appointed for the offerings to the Erinyes') potius quam δυσ]μήνιτα κ[vel ὀξυ]μήνιτα κ[Tsants. 97 et adn. 3, prob. KPT; cf. Jourdan 35 adn. 9 | τὰ κ[οινὰ Janko (2002) || **14**]. . ιπ̣α̣ι̣σ̣ε̣[KPT :]. . . . ι̣ς. [Tsants.

col. V cf. Janko (2001) 20, adn. 85: 'perhaps the author depends here and in col. VI on Protagoras' book Περὶ τῶν ἐν Ἅιδου (Diog. Laert. 9, 55), which, I suspect, is the ultimate origin of ... Sext. Emp. Math. 9, 66 ... and 9, 74' (quae vid. in loc. sim. app.), cf. eund. (1997) 68 | Tsants. 110: 'he is addressing people supposedly ignorant, profane, and polluted, whose punishment in Hades is certain; and he is interested in ... convincing them that the only way to save their souls is purification and initiation', cf. et. Bernabé in: Pérez Jiménez–Casadesús (edd.), Misticismo y religiones mistéricas en la obra de Plutarco, Madrid-Málaga 2001, 15s; eund. in: Díez de Velasco (ed.), Miedo y Religión, Madrid 2002, 322s; Jourdan 5; 35ss; Betegh 89ss; 361 || **1** τὰ ἐν Ἅι]δο̣υ δει̣ν̣[ὰ Janko (2002) ex imagine :]η̣δε. [Tsants., KPT : nil leg. ZPE || **2** χρη[στη]ριαζομ[ε (i. e. χρη[στη]ριαζόμ[ενοι, coll. l. 3, vel χρη[στη]ριαζόμ[εθα, coll. πάριμεν in l. 4) Janko (2002) : χρη[στη]ριαζομ[ZPE |]. ο̣ι̣. ε̣[Tsants. : nil

χρ̣ησ̣[τ]ηρ̣ιάζον[ται] [.̣].̣.̣.̣.̣.̣ [.̣.̣]ι
αὐ̣τοῖς, πάριμεν̣ [εἰς τὸ μα]ν̣τεῖον ἐπερ̣[ω]τ̣ήσ̣[οντες,
τῶμ μαντευομένω̣ν̣ [ἕν]εκεν, εἰ θέμι[ς.̣.̣].̣.̣ η̣δ̣α̣[τὰ
ἐ̣ν̣ Ἅιδου δεινά. τί ἀπ̣ιστοῦσι; οὐ γινώσ̣[κοντες ἐ]ν̣ύ̣πνια
ο̣ὐδὲ τῶν ἄλλωμ πρ̣αγμάτων ἕκασ̣[τον], δ̣ιὰ ποίω̣ν ἂν

(ex Hecataeo Abder. ut vid. [FGrHist 264 F 25]) vid. Orph. fr. 61 τὰς δὲ τῶν ἀσεβῶν ἐν Ἅιδου τιμωρίας καὶ τοὺς τῶν εὐσεβῶν λειμῶνας καὶ τὰς παρὰ τοῖς πολλοῖς εἰδωλοποιίας ἀναπεπλασμένας παρεισαγαγεῖν μιμησάμενον τὰ γινόμενα περὶ τὰς ταφὰς τὰς κατ' Αἴγυπτον. κτλ cf. et. Plat. Remp. 363c, Gorg. 493a, Axioch. 371d, Plut. fr. 178 Sandbach, P. Bonon. (Orph. fr. 717) || **6–7** Alex. Polyh. ap. Diog. Laert. 8, 32 (Pythagorici 58 B 1a D.-K. = FGrHist. 273 F 93) καὶ ὑπὸ τούτων (scil.

leg. ZPE || **3–12** vid. Orph. fr. 473 || **3** χ̣ρ̣ησ̣[τ]ηρ̣ιάζον[ται Tsants. | in fin. ἔ̣π̣[εισ]ι Burkert ap. Janko (2002) et Betegh : '[.̣.̣]ι ... is most probably the ending of a masculine middle participle in the nominative, governing the dative αὐτοῖς' Kouremenos 161 || **4** post αὐ̣τοῖς dist. Laks-Most | πάριμεν̣ [εἰς Tsants. : πάριμε.̣.̣ [ZPE | 'must have a future meaning' Janko (2001) 19 adn. 83; 'the author is a religious expert' Most, Journ. Hell. Stud. 117, 1997, 120, qui et. recte animadvertit: 'he himself combines oracular expertise with the closely associated activity of interpreting people's dreams', cf. et. 127ss, ubi fr. optime explanavit | 'the connection between understanding and belief is crucial for this writer' Janko (2001) 19, adn. 82; vid. et. 'le futur de la première personne du pluriel, πάριμεν, permet une mise en scène de l'engagement personnel ... le commentateur met ainsi en valeur sa curiosité avide de véritables connaissances' Jourdan 5 and. 1, contra Calame in: Laks-Most 76 adn. 19: 'this form is integrated badly into the syntactic formulation of the proposition and hence is suspect' et Kouremenos 162: 'there is no reason to assume that the speaker here is the Derveni author' (cf. eund. 53s: 'if the term "magi" in col. VI means "charlatans", it is ... possible that the speaker in col. V is one of those charlatans' : at neutrum mihi verisimile videtur) | τὸ Tsants. : τι Janko (2000) in app. crit. | μα]ν̣τεῖον KPT : -]ντ- ZPE | ἐπερ̣[ω]τ̣ήσ̣[οντες Tsants. : ἐπερ̣[ω]τ̣ήσ̣[ουσι Burkert ap. Janko (2002) et Betegh : ἐπε [ZPE || **5** 'μαντευομένων semble ... désigner les objets de la consultation et constituer ... une forme passive' Jourdan 5 adn. 2 : contra Kouremenos 162 | [ἕν]εκεν ZPE | dist. Tsants. | θέμι[ς Janko (2001) 20 adn. 85 : vel θεμι[τὸν Kouremenos 162 : θέμι[Tsants., KPT | .̣.̣].̣.̣ η̣δ̣α̣[KPT (unde π̣η̣δ̣ᾶ̣[ν vel φ̣λ̣η̣δ̣ᾶ̣[ν tempt. Kouremenos 162) : ἀπ]ι̣σ̣τ̣ε̣ῖ̣ν Janko (2001) 20 adn. 85 : repugnavit Jourdan 5 adn. 3 : .̣.̣.̣].̣.̣.̣ [ ] Tsants. | in fine [τὰ Janko (2001) 20 adn. 85 || **6** ἐ̣ν̣ Ἅιδου Tsants. : ἆ̣ρ̣ Ἅιδου KPT : .̣.̣.̣ ιδου ZPE | post δεινά distinxit Janko (2001) | de re cf. Bernabé in: Díez de Velasco (ed.), Miedo y Religión, Madrid 2002, 322s | γινώσ̣[κοντες ἐ]ν̣ύ̣πνια Tsants. : γιν̣ώσ̣[κοντες τὰ ἐν]ύ̣πνια ZPE | de οὐ γινώσ̣[κοντες cf. et. Calame, Masques d'autorité, Paris 2005, 278s et adn. 9 || **6–7** 'τὰ ἐνύπνια, comme les πράγματα, sont des signes envoyés par les dieux' Jourdan 35 adn. 5, quae cft. Plat. Tim. 70b, 71de || **7** ο̣ὐδὲ Tsants. : nil legit ZPE | πραγμάτων] 'must mean "occurren-

π̣α̣ρ̣α̣δειγμάτωμ π̣[ι]στεύοιεν; ὑπὸ τ̣[ῆς τε] ἁ̣μαρτ‹ί›ης ̣κ̣αὶ [τ]ῆς ἄλλης ἡδον[ῆ]ς̣ νενικημέν̣[οι, οὐ] μ̣α̣ν̣θ̣[άνο]υ̣σιν οὐδὲ] π̣ιστεύουσι. ἀ[πι]στίη δὲ κἀμα̣[θίη τὸ αὐτό· ἢγ γὰρ μὴ μα]ν̣θάνωσι μη̣[δ]ὲ γινώ[σ]κ̣ωσ[ι, οὐκ ἔστιν ὅπως

δαιμόνων τε καὶ ἡρώων) πέμπεσθαι ἀνθρώποις τούς τ' ὀνείρους καὶ τὰ σημεῖα νόσους τε | cf. Plat. Sympos. 202e in loc. sim. app. ad col. VI 3-4 laud. || **6–9** cf. Heraclit. fr. 3 Marc. (22 B 17 D.-K.) οὐ γὰρ φρονέουσι τοιαῦτα πολλοὶ ὁκοίοις ἐγκυρέουσιν, οὐδὲ μαθόντες γινώσκουσιν, ἑωυτοῖσι δὲ δοκέουσι || **8–9** Plat. Prot. 357e τὸ ἡδονῆς ἥττω εἶναι, ἀμαθία ἡ μεγίστη | Chrysipp. fr. 131 (Stoic. Vet. Fr. II 41, 16 Arnim) ἡ ἄγ[ν]ο̣ι[α] κα[ὶ] ἡ ἀ[πισ]τία καὶ τὰ παρα[πλήσ]ια φαῦ[λ]ά ἐστι[ν || **9** Cleobul. 10 A 3 D.-K. ἡδονῆς κρατεῖν | Plat. Resp. 364b (Orph. fr. 573 I) ἀκεῖσθαι μεθ' ἡδονῶν τε καὶ ἑορτῶν ... 364e λύσεις τε καὶ καθαρμοὶ ἀδικημάτων διὰ θυσιῶν καὶ παιδιᾶς ἡδονῶν εἰσι κτλ | Plut. De Iside 25 p. 360d (Orph. fr. 509) ἀλλὰ καὶ ψυχῆς φύσει καὶ σώματος αἰσθήσει {ἐν} συνειληχὸς ἡδονὴν δεχομένηι καὶ πόνον κτλ | Basil. Hom. 13, 5 (Patr. Gr. 31, 436A Migne) ἡδονὴ μήτηρ τῆς ἁμαρτίας || **10–11** Plat. Gorg. 493c τὴν δὲ ψυχὴν κοσκίνωι ἀπήικασεν τὴν τῶν ἀνοήτων ὡς τετρημένην, ἅτε οὐ δυναμένην στέγειν δι' ἀπιστίαν τε καὶ λήθην | Plat. Gorg. 454d πότερον οὖν ταὐτὸν δοκεῖ σοι εἶναι μεμαθηκέναι καὶ πεπιστευκέναι, καὶ μάθησις καὶ πίστις, ἢ ἄλλο τι;

ces" (LSJ s.v. II), not "physical realities"' Janko (2001) 20 adn. 86 : 'τὰ πράγματα might be omens other than dreams that also hints the horrors of Hades if properly interpreted' Kouremenos 163, qui cft. papyri fragmenta F 18 + H 45 ἕκαστα σημεῖα̣ et F 10 τὰ σημε[ῖα | ὁ̣ραμάτων coni. Janko (1997) 68 : π̣α̣ρ̣α̣δ̣ε̣ι̣γμάτων coni. Griffiths ap. Janko (2001) 19 | ἕκασ̣[τον] Tsants. : ἕκασ̣[τα] Janko (2002) in app. crit. : ἕκαστ̣[ZPE | dist. Tsants. | δ̣ιὰ ποίω̣ν Tsants. : nil legit ZPE || **8** π̣α̣ρ̣α̣δειγμάτωμ Tsants. :] ̣δ̣ειγμάτωμ ZPE | 'dreams and other omens serve ... as warnings about the horrible fate awaiting them in Hades' Kouremenos 163 | π̣[ι]στεύοιεν... Tsants. : π̣[ι]στεύοιεν ZPE | τ̣[ῆς τε] Burkert ap. Janko (2002) : δ̣[ὲ τῆς] Janko (2002) in app. crit. ('longer' Kouremenos 163) : [τε γὰρ] Tsants., KPT : nil legit ZPE | ἁ̣μαρτ‹ί›ης Tsants. : ἁ̣μαρτη[μάτων ZPE (fr. B 6) : fort. ἁμαρτῆς Kouremenos 163, coll. Phot. a 1143 Theod. ἁμαρτάς· ἀντὶ τοῦ ἁμαρτάδας Αἰσχύλος ('re vera Aesch. Ag. 1197, et ibi ἁμαρτίας legitur' Gärtner per litt.) || **9** [τ]ῆς — νενικημέν̣[οι ZPE | de re cf. Cleobul. 10 A 3 D.-K., Plat. Leg. 626e, 660b, 840c (in loc. sim. app. laud.) et Jourdan 35s (cf. 35: 'νενικημένοι évoque le résultat d'une "lutte". Il suggère la faiblesse morale d'individus qu'ont cédé à leurs mauvaises inclinations'), cf. et. Kouremenos 164 | ἡδον[ῆ]ς] cf. locos in loc. sim. app. laudatos; aliter rem expl. Janko (2001) 20 adn. 87 | οὐ] μ̣α̣ν̣θ̣[άνο]υ̣σιν Tsants. :]σιν ZPE || **10** οὐδὲ] — κἀμα̣[θίη suppl. Tsants. : π]ι̣στεύουσι. α̣[ ]στιν δ̣ε̣ ̣ ̣ [ZPE | τὸ αὐτό Janko (2001) 19 : ταὐτόν Tsants.; de re cf. Jourdan 36 adn. 9 | ἢγ γὰρ Tsants. || **11** μὴ — μη̣[δ]ὲ Tsants. :] ̣θάνωσι μ[η̣]ε ZPE | γινώ[σ]κ̣ωσ[ι ZPE : γινώ[σ]κ̣ωσ[ιν Tsants. | οὐκ ἔστιν ὅπως Tsants. : nil leg. ZPE ||

πιστεύσου]σ̣ι̣ν καὶ ὁρ[ῶντες ἐνύπνια
τ]ὴ̣ν ἀπιστί[ην
] φαίνετα̣ι [

col. VI

εὐ]χ̣α̣ὶ καὶ θυσ[ί]α̣ι μ[ειλ]ί̣σ̣σ̣ουσι τ̣ὰ̣[ς ψυχάς.

COL. VI de re universa cf. Porphyr. De abst. 2, 36 (Orph. fr. 635) φησὶ δὲ ἔμψυχον οὗτος (sc. ὁ θεολόγος) θύειν μηδὲ ἕν, ... οἶδε δὲ ὁ τῆς εὐσεβείας φροντίζων ὡς θεοῖς μὲν οὐ θύεται ἔμψυχον οὐδέν, δαίμοσι δὲ καὶ ἄλλοις ἤτοι ἀγαθοῖς ἢ καὶ φαύλοις, καὶ τίνων ἐστὶ τὸ θύειν τούτοις καὶ τούτων ἄχρι τίνος αὐτοῦ δεομένων, ... 2, 37 τοῖς δὲ λοιποῖς θεοῖς, τῶι τε κόσμωι καὶ τοῖς ἀπλανέσι καὶ πλανωμένοις, ἔκ τε ψυχῆς καὶ σώματος οὖσιν ὁρατοῖς θεοῖς, ἀντευχαριστητέον τὸν εἰρημένον τρόπον διὰ τῶν θυσιῶν τῶν ἀψύχων. ... τὸ δὲ ἄλλο πλῆθος οὕτω μὲν κοινῶς προσαγορεύεται τῶι τῶν δαιμόνων ὀνόματι, πεῖσμα δὲ περὶ πάντων τοιοῦτόν ἐστιν, ὡς ἄρα καὶ βλάπτοιεν ‹ἂν› εἰ χολωθεῖεν ἐπὶ τῶι παρορᾶσθαι καὶ μὴ τυγχάνειν τῆς νενομισμένης θεραπείας, καὶ πάλιν εὐεργετοῖεν ἂν τοὺς εὐχαῖς τε αὐτοὺς καὶ λιτανείαις θυσίαις τε καὶ τοῖς ἀκολούθοις ἐξευμενιζομέ-

12–14 desunt in ZPE || **12** πιστεύσου]σ̣ι̣ν καὶ ὁρ[ῶντες Tsants. | ἐνύπνια Janko (2001) || **13** suppl. Tsants. :]ην ἀπιστί]ην KPT

col. VI cf. Tsants. 110ss; vid. et. Henrichs, Atti XVII Congresso Internazionale di Papirologia, Napoli 1984, II, 255ss; West, Orphic Poems 78; 81; 98; Casadesús 224ss; Obbink in: Laks-Most 51; West, ibid. 82s; Most, Journ. Hell. Stud. 117, 1997, 117ss; Henrichs in: Graf (ed.), Ansichten griechischer Rituale, Stuttgart-Leipzig 1998, 33ss; Bremmer, Zeitschr. Pap. Epigr. 126, 1999, 7s; Burkert, Da Omero ai magi, Venezia 1999, 105ss; Johnston, Restless Dead, 110s; 137ss; Janko (2001) 20s; Casadesús, Actas del X Congr. Esp. de Est. Clás., I, Madrid 2002, 78s; Jourdan 6; 37ss; Betegh 76ss; 87ss; Burkert, Babylon Memphis Persepolis, Cambridge Mass.-London 2004, 118ss; Bernabé, in: Alvar Ezquerra-González Castro (edd.), Actas del XI Congr. Esp. de Est. Clás., I, Madrid, 2005, 287ss; eund. in: Calderón-Morales-Valverde (edd.), Koinòs lógos. Homenaje al profesor José García López, Murcia 2006, 99ss; Calame, Masques d'autorité, Paris 2005, 292s; Martín Hernández, El orfismo y la magia, Doct. Diss., Univ. Complutensis, 2006, 60ss; 104ss; 409ss; 469ss; 507ss || **1–11** Orph. fr. 471 (cf. et. 656 I) || **1** in init. fort. χοαὶ Tsants., quod veri simillimum mihi videtur, cf. ll. 6-7; fort. χοαὶ γὰρ | εὐ]χ̣α̣ὶ Tsants. : ̣ [ ]ι̣ ZPE | θυσ[ί]α̣ι ZPE | cet. suppl.

ἐπ̣[ωιδὴ δ]ὲ̣ μάγων δύν[α]ται δ̣αίμονας ἐμ[ποδὼν

νους, cf. et. 2, 38; 2, 41 || **2** Herodt. 1, 132, 3 διαθέντος δὲ αὐτοῦ μάγος ἀνὴρ παρεστεὼς ἐπαείδει θεογονίην, οἵην δὴ ἐκεῖνοι λέγουσι εἶναι τὴν ἐπαοιδήν· ἄνευ γὰρ δὴ μάγου οὔ σφι νόμος ἐστὶ θυσίας ποιέεσθαι | Schol. Tzetz. Alleg. Hom. Il. ap. Cramer, Anecd. III 379, 11 (Orph. fr. 825) ἀποτροπιασμοῖς καὶ ἐπωιδαῖς ἠδύναντο οἱ μάγοι | Heraclit. 22 B 14 D.-K. (cf. Orph. fr. 587) νυκτιπόλοις, μάγοις, βάκχοις, λήναις, μύσταις | Diog. Laert. 1, 6 τοὺς δὲ μάγους (sc. φασὶ) περί τε θεραπείας θεῶν διατρίβειν καὶ θυσίας καὶ εὐχάς, ὡς αὐτοὺς μόνους ἀκουομένους, cf. 8 Ἀριστοτέλης δ' ἐν πρώτωι Περὶ φιλοσοφίας (fr. 6 Rose) καὶ πρεσβυτέρους εἶναι τῶν Αἰγυπτίων (sc. τοὺς μάγους)· καὶ δύο κατ' αὐτοὺς εἶναι ἀρχάς, ἀγαθὸν δαίμονα καὶ κακὸν δαίμονα· καὶ τῶι μὲν ὄνομα εἶναι Ζεὺς καὶ Ὠρομάσδης, τῶι δὲ Ἅιδης καὶ Ἀρειμάνιος. φησὶ δὲ τοῦτο καὶ Ἕρμιππος ἐν τῶι πρώτωι Περὶ μάγων (fr. 3 Wehrli = FGrHist 1026 F 56) καὶ Εὔδοξος ἐν τῆι Περιόδωι (fr. 342 Lasserre) καὶ Θεόπομπος ἐν τῆι ὀγδόηι τῶν Φιλιππικῶν (FGrHist 115 F 64, cf. Orph. fr. 427 II)· ὃς καὶ ἀναβιώσεσθαι κατὰ τοὺς μάγους φησὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἔσεσθαι ἀθανάτους, καὶ τὰ ὄντα ταῖς αὐτῶν περικυκλήσει διαμένειν. ταῦτα δὲ καὶ Εὔδημος ὁ Ῥόδιος (fr. 89 Wehrli) ἱστορεῖ, cf. et. Hippocr. Morb. sacr. 1, 10 (60

Tsants., qui et. dist. : μ[. . .] . υ̣σι . . [ZPE || **2** suppl. Tsants. (qui et. de ἔν̣[τομα cogitavit in p. 111) : ἐ̣[. . . . . . .] μα . . ν̣ δύν[.]ται δ̣αίμο̣νας ελ̣ . [ZPE | μάγων] sacerdotes Persici sec. Tsants. 110ss, cf. Burkert in: Burkert et al. (edd.), Fragmentsammlungen philosophischer Texte der Antike, Göttingen 1998, 397: 'inwieweit sie damals etwas Neues waren, ob sie mit iranischen Magoi, mit aegyptischem Osiris-Kult oder mit beidem zusammmenhingen, wird man weiter diskutieren müssen'; eund., Da Omero ai magi, Venezia 1999, 87ss; eund., Die Griechen und der Orient, München 2003, 126ss; eund., Babylon Memphis Persepolis, Cambridge Mass.-London 2004, 117ss; Russell, Nāme-ye Irān-e Bāstān, 1, 2001, 49ss; 'charlatans' sec. Jourdan 37s; cf. Brisson, Class. Rev. 56, 2006, 8; Kouremenos 168 : potius 'leaders of the initiates, priests of a religious group', 'a group that would include himself (i. e. commentatorem)' Betegh 80; cf. Most, Journ. Hell. Stud. 117, 1997, 117ss; Bernabé, Koinòs lógos 99ss; vid. et. Obbink in: Laks-Most 52ss; West 82s; Muñoz Llamosas in: Peláez (ed.), El dios que hechiza y encanta, Madrid 2002, 164s; 37s | magi a Herodoto laudati sacrificant (1, 132; 140; 7, 43; 113; 191), somnos interpretantur (1, 107; 119, 128; 7, 19), funera celebrant (1, 140), at 'si bien es cierto que los μάγοι del Papiro de Derveni también entonan una teogonía, el ritual incruento que celebran es completamente distinto al de los persas, en que se hierve carne ... ni siquiera parece que fuera cierto que el canto de los persas fuera una teogonía, sino que probablemente era un himno en que se invocaba a Ahuramazdah ... Heródoto hace una *interpretatio Graeca* del ritual que describe y atribuye a los magos persas la imagen de los magos conocidos por él en Grecia' Bernabé, Koinòs lógos 105, monente m. d. Martín Hernández 472 | δαίμον̣ες, diversi a θεοῖς ('fundamental division into chthonian versus Olympian gods' Henrichs 257), sunt ψυχαί quae removendae sunt ritu: postea ritus describitur;

γι̣[νομένο]υ̣ς μεθιστάν̣αι· δαίμον̣ες ἐμπο[δὼν ὄντες εἰσὶ
ψ[υχαὶ τιμω]ρ̣οί. τὴν θυσ[ία]ν̣ τούτου̣ ἕνεκε[μ] π̣[οιοῦσ]ι̣[ν

Grensemann) μάγοι τε καὶ καθαρταὶ καὶ ἀγύρται καὶ ἀλαζόνες | Plut. Quaest. conv. 7, 5, 4, p. 706d ὥσπερ γὰρ οἱ μάγοι τοὺς δαιμονιζομένους κελεύουσι τὰ Ἐφέσια γράμματα (quae quasi ἐπωιδή sunt, vid. comm. ad Orph. fr. 830 g) πρὸς αὑτοὺς καταλέγειν καὶ ὀνομάζειν || **3** Aesch. Eum. 900 (chorus Furiarum loquitur) θέλξειν μ᾽ ἔοικας καὶ μεθίσταμαι κότου | Aesch. Pers. 158 εἴ τι μὴ δαίμων παλαιὸς νῦν μεθέστηκε στρατῶι | Plut. De def. or. 14 p. 417c θεῶν μὲν οὐδενὶ δαιμόνων δὲ φαύλων ἀποτροπῆς ἕνεκα φήσαιμ᾽ ἂν τελεῖσθαι μειλίχια καὶ παραμύθια || **3–4** Hes. Op. 122s τοὶ μὲν δαίμονες ἁγνοὶ ἐπιχθόνιοι τελέθουσιν / ἐσθλοί, ἀλεξίκακοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων | Plat. Sympos. 202e καὶ γὰρ πᾶν τὸ δαιμόνιον μεταξύ ἐστι θεοῦ τε καὶ θνητοῦ ... ἑρμηνεῦον καὶ διαπορθμεῦον θεοῖς τὰ παρ᾽ ἀνθρώπων καὶ ἀνθρώποις τὰ παρὰ θεῶν, τῶν μὲν τὰς δεήσεις καὶ θυσίας, τῶν δὲ τὰς ἐπιτάξεις τε καὶ ἀμοιβὰς τῶν θυσιῶν, ἐν μέσωι δὲ ὂν ἀμφοτέρων συμπληροῖ, ὥστε τὸ πᾶν αὐτὸ αὑτῶι συνδεδέσθαι. διὰ τούτου καὶ ἡ μαντικὴ πᾶσα χωρεῖ καὶ ἡ τῶν ἱερέων τέχνη τῶν τε περὶ τὰς θυσίας καὶ τελετὰς καὶ τὰς ἐπωιδὰς καὶ τὴν μαντείαν πᾶσαν καὶ γοητείαν, cf. Plut. De Iside 26 p. 361b | Plut. De def. or. 13 p. 417a ἡμεῖς δὲ μήτε μαντείας τινὰς ἀθειάστους εἶναι λέγοντας ἢ τελετὰς καὶ ὀργιασμοὺς ἀμελουμένους ὑπὸ θεῶν ἀκούωμεν μήτ᾽ αὖ πάλιν τὸν θεὸν ἐν τούτοις ἀναστρέφεσθαι καὶ παρεῖναι καὶ συμπραγματεύεσθαι δοξάζωμεν, ἀλλ᾽ οἷς δίκαιόν ἐστι ταῦτα λειτουργοῖς θεῶν ἀνατιθέντες ὥσπερ ὑπηρέταις καὶ γραμματεῦσι δαίμονας νομίζωμεν ἐπισκόπους ἱερῶν καὶ μυστηρίων ὀργιαστάς, ἄλλους δὲ τῶν ὑπερηφάνων καὶ μεγάλων τιμωροὺς ἀδικιῶν περιπολεῖν, cf. 14 p. 417b περὶ μὲν οὖν τῶν μυστικῶν, ἐν οἷς τὰς μεγίστας ἐμφάσεις καὶ διαφάσεις

δαίμονες idem atque φύλακες in lamellis aureis laudati (cf. Lam. Hipp. [Orph. fr. 474] 7 etc.) sec. Most 131ss; cum δαίμοσι Empedocleis eos comparat Megino, Orfeo y el orfismo en la poesía de Empédocles, Madrid 2005, 55 et adn. 172 || **3** γι̣[νομένο]υ̣ς Tsants. : ρ̣ [. . . . . .] ς ZPE | μεθιστάν̣αι] 'it is impossible not to think of the Aeschylean transformation of the avenging daimones into benevolent spirits' Tsants. 112 : aliter Jourdan 6 adn. 3 | ἐμπο[δὼν ὄντες εἰσὶ Janko (2001) 20 (cf. adn. 89: 'it [sc. ὄντες] is grammatically indispensable') : ἐμπο[δὼν δ᾽ εἰσὶ KPT : ἐμπο[δὼν εἰσὶ Tsants. : ἐμπο[δίζουσιν Henrichs 257 | cf. Tsants. 112s; vid. et. Betegh 89 adn. 45: 'especially interesting is the figure of Empousa – from the same stem as ἐμποδών 'impeding' used of the daimones ... – who appears also in Aristophanes' Frogs 293'; cf. et. Martín Hernández 491ss || **4** ψ[υχαὶ τιμω]ρ̣οί Tsants. 113 (et. de ψ[υχῶν φρου]ρ̣οί cogitans); cf. Jourdan 6 adn. 4 : ψ[υχαῖς ἐχθ]ρ̣οί Tsants. in textu, KPT : ψ[υχ. . . . .] ο̣ι ZPE | dist. Tsants. | θυσ[ία]ν̣ (θ̣υ-ZPE) Tsants., KPT : θ̣υσ[ίη]ν̣ Janko; at incertum utrum α an η scribendum sit, quia commentator litteras α et η post ι scribere solet; cf. Tsants. KPT 11 | ἕνεκε[μ] π̣[οιοῦσ]ι̣αν Tsants. : ἕνεκεν [ZPE || **4–5** π̣[οιοῦσ]ι̣[ν] / οἱ μά̣[γο]ι̣ 'his

οἱ μά̣[γο]ι̣, ὡ̣σ̣περεὶ ποινὴ̣ν̣ ἀποδιδόντες. τοῖ‹ς› δὲ ἱεροῖ[ς] ἐπισπένδουσιν ὕ[δω]ρ καὶ γάλα, ἐξ ὧμπερ καὶ τὰς

λαβεῖν ἔστι τῆς περὶ δαιμόνων ἀληθείας, ʽεὔστομά μοι κείσθω᾽ καθ᾽ Ἡρόδοτον (2, 171) et 15 p. 418b εἶτ᾽ ἐκεῖ χοάς τινας χεῖσθαι καὶ δρᾶν ἃ δρῶσιν ἄνθρωποι μηνίματα δαιμόνων ἀφοσιούμενοι καὶ πραΰνοντες, οὓς ἀλάστορας καὶ παλαμναίους ὀνομάζουσιν, ὡς ἀλήστων τινῶν καὶ παλαιῶν μιασμάτων μνήμαις ἐπεξιόντας | Plut. De fac. orb. lun. 30 p. 944c οἱ δαίμονες ... χρηστηρίων ... ἐπιμελησόμενοι, καὶ ταῖς ἀνωτάτω συμπάρεισι καὶ συνοργιάζουσι τῶν τελετῶν, κολασταί τε γίνονται καὶ φύλακες ἀδικημάτων καὶ σωτῆρες ἔν τε πολέμοις καὶ κατὰ θάλατταν ἐπιλάμπουσιν | Liban. Decl. 49, 2, 84 νῦν ἡσυχάζουσιν Ἐριννύες, νῦν οὔτε τιμωροὶ δαίμονες οὔτε Ποιναί τινες τὴν μιαιφόνον ἐλαύνουσιν || **5** Plat. Crat. 400c (Orph. fr. 430 I) ὡς δίκην διδούσης τῆς ψυχῆς κτλ | Pind. fr. 133 Snell-Maehl. (= Orph. fr. 443) οἷσί κε Φερσεφόνα ποινὰν παλαιοῦ πένθεος / δέξεται, Ol. 2, 58 (= Orph. fr. 445) ποινὰς ἔτεισαν | Lam. Thur. (Orph. fr. 489, cf. 490) 4 πο‹ι›νὰ̣ν̣ δ᾽ ἀνταπέ{ι}τε{σε}ι‹σ›᾽ ἔργω̣ν̣ ἕνεκα οὔτι δικα‹ί›ων | P. Gurob (Orph. fr. 578) col. I 4 δῶρον δέξ]ατ᾽ ἐμὸν ποινὰς πατ[έρων ἀθεμίστων || **6–8** Aesch. Eum. 107ss χοάς τ᾽ ἀοίνους, νηφάλια μειλίγματα, / καὶ νυκτίσεμνα δεῖπν᾽ ἐπ᾽ ἐσχάραι πυρὸς / ἔθυον | Soph. Oed. Col. 100 νήφων ἀοίνοις (sc. Furiis), 159 κρατὴρ μειλιχίων ποτῶν et schol. ad loc. (16, 1 de Marco) γλυκέων ποτῶν, ὅ ἐστι μέλιτος, οἷς μειλίσσουσι τὰς θεάς. συγκιρνᾶται ταύταις ταῖς θεαῖς ὕδατος καὶ μέλιτος χοή | Callim. fr. 681 Pf. νηφάλιαι καὶ τῇσιν ἀεὶ μελιηδέας ὄμπας / λήιτειραι καίειν ἔλλαχον Ἡσυχίδες | Apoll. Rhod. 4, 712ss ἡ δ᾽ εἴσω πελανοὺς μείλικτρά τε νηφαλίῃσιν / καῖεν ἐπ᾽ εὐχωλῇσι παρέστιος, ὄφρα χόλοιο / σμερδαλέας παύσειεν Ἐρινύας ἠδὲ καὶ αὐτός / εὐμειδής τε πέλοιτο καὶ ἤπιος ἀμφοτέροισιν | P. Derv. fr. I 78, 2]νηφ[(l.] νεφ[αλι-?) | Orph. Arg. 572ss αὐτὰρ ἔγωγε / ψυχὴν ἱλασάμην, σπένδων μειλίγματα χύτλων / ὕδατί τ᾽ ἠδὲ γάλακτι, μελισσορύτων ἀπὸ νασμῶν / λοιβαῖς

(sc. auctoris) references ... in the third person plural to the funeral rites performed by magoi (who presumably figure here as representatives ... of Greek religion) probably indicate that ... he nonetheless does not consider himself one' recte Most 120 || **4–8** cf. Henry, Trans. Am. Phil. Ass. 116, 1986, 152 || **5** μά̣[γο]ι̣ Tsants., qui et. dist. : μ̣[ύστα]ι̣ ZPE | ποινὴ̣ν̣ ἀποδιδόντες] 'l'expressió te forte sabor òrfic' Casadesús 226, cf. locos in loc. sim. app. laudatos et Most 131s; vid. et. Jourdan 38 adn. 6; Santamaría Álvarez in: Alvar Ezquerra-González Castro (eds.), Actas del XI Congr. Esp. de Est. Clás., I, Madrid 2005, 397ss | τοῖ‹ς› δὲ Tsants. : τοιδε[ZPE : τοῖζὲ i. e. τοῖς δὲ leg. Janko (2001) || **6–8** suppl. ZPE || **6** de ἐπισπένδουσιν et de χοὰς (7) cf. Rudhardt, Notions fondamentales de la pensée religieuse et actes constitutifs du culte dans la Grèce classique, Genève 1958 ([2]Paris 1992) 240ss; Casabona, Recherches sur le vocabulaire des sacrifices en grec, Aix-en-Provence 1966, 231ss; Henrichs 261 et locos ab eo

χοὰς ποιοῦσι. ἀνάριθμα̣ [κα]ὶ̣ πολυόμφαλα τὰ πόπανα θύουσιν, ὅτι καὶ αἱ ψυχα[ὶ ἀν]ά̣ριθμοί̣ ε̣ἰσι. μύσται Εὐμεν̣ίσι προθύουσι κ[ατὰ τὰ] α̣ὐτὰ μ̣ά̣γοις· Εὐμενίδες γὰρ

συμπροχέων, καὶ ἐμοῖς ὕμνοισι γεραίρων ‖ **7** Clem. Alex. Protr. 2, 22, 4 (Orph. fr. 590) πόπανα πολυόμφαλα | Aristoph. Plut. 660 πόπανα καὶ προθύματα (θυλήματα $^{\gamma\rho}\Sigma^{\theta Vb3}$: θηλύματα $^{\gamma\rho}\Sigma^{Npl}$) | Aristoph. Thesm. 284s τὴν κίστην κάθελε, κᾆτ' ἔξελε τὸ πόπανον, ὅπως λαβοῦσα θύσω τοῖν θεοῖν | Polyb. 6, 25, 7 τοῖς ὀμφαλωτοῖς ποπάνοις παραπλήσιον (sc. θυρεόν) τοῖς ἐπὶ τὰς θυσίας ἐπιτιθεμένοις | Menand. Dysc. 449-451 ὁ λιβανωτὸς εὐσεβὲς / καὶ τὸ πόπανον· τοῦτ' ἔλαβεν ὁ θεὸς ἐπὶ τὸ πῦρ / ἅπαν ἐπιτεθέν | Epiph. Expos. fidei 10 (Orph. fr. 592) τύμπανά τε καὶ πόπανα, ῥόμβος τε καὶ κάλαθος κτλ | IG II² 4970 saec. IV a. C. n. 3, 5s Ἀρτέμιδος ... μονόμφαλα | Inscr. Perg. Asklep. n. 161 (saec. II a. C. n.) 2 π[ροθυέσθω Διὶ] ... πόπανον ῥαβδωτὸν ἐννεόμφαλον κτλ | Sokolowski, Lois sacrées 52, 9 π[ό]πανον χοινικιαῖον ὀρθόνφαλον δωδεκόνφαλον, cf. 16, 17, al. | Poll. 2, 169 μεσόμφαλοι καλοῦνται πλακούντων τι εἶδος | vid. et. ceteras inscriptiones quas collegit Henrichs 260s, adn. 22-24 ‖ **8** Aët. 1, 7, 11 (Thales 11 A 23 D.-K.) τὸ δὲ πᾶν ἔμψυχον ἅμα καὶ δαιμόνων πλῆρες | Diog. Laert 9, 7 (Heraclit. 22 A 1 D.-K.) πάντα ψυχῶν εἶναι καὶ δαιμόνων πλήρη | Alex. Polyh. ap. Diog. Laert. 8, 32 (Pythagorici 58 B 1a D.-K. = FGrHist. 273 F 93) εἶναί τε πάντα τὸν ἀέρα ψυχῶν ἔμπλεων· καὶ τούτους τοὺς δαίμονάς τε καὶ ἥρωας νομίζεσθαι κτλ | Hermipp. de astrol. 1, 16, 122 (Democr. 68 A 78 D.-K.) εἴδωλα αὐτοὺς (sc. τοὺς δαίμονας) ὀνομάζων μεστόν τε εἶναι τὸν ἀέρα τούτων φησί | Aristoph. Eccl. 1073 παρὰ τῶν πλειόνων (i.e. mortuorum) |

laudatos; Casadesús 228; Betegh 76; Kouremenos 166ss ‖ **7** χοὰς] cf. adn. ad col. II 5 ‖ **7** ἀνάριθμα̣ — **8** ἀν]ά̣ριθμοί̣ ε̣ἰσι] cf. Betegh 84: 'the magi sacrifice such a large quantity of cakes ... because they are trying to give each of the impeding ... souls its share' | πόπανα] vid. loc. sim. app.; Henrichs 260 et Tsants. 114s (qui cft. similia ap. Persas); vid. et. Sokolowski, Lois sacrées 52, 9 in loc. sim. app. laud. et comm. ad loc.: 'il me semble qu'il s'agit du culte d'une association imbue de panthéisme et d'orphisme'; cf. et. Martín Hernández 479ss ‖ **8** post θύουσιν dist. Tsants. | ψυχα[ὶ sc. mortuorum; 'the reference to the dead is unmistakable' Henrichs 262, vid. locos laud. in loc. sim. app., cf. Tsants. 100, qui recte admonuit Erinyas animas mortuorum esse sed non βιαιοθανάτους quod voluerat Rohde, Psyche, ⁶I, 269ss; eund., Kl. Schr., Tübingen 1901, 229ss; veri similius videtur δαίμονας esse ἀγαθῶν ψυχάς, cf. Heraclit. fr. 97 Marc. (22 B 25 D.-K.) μόροι μέζονες μέζονας μοίρας λαγχάνουσι, fr. 73 Marc. (22 B 63 D.-K.) φύλακας γίνεσθαι ἐγερτὶ ζώντων καὶ νεκρῶν, vid. et. Emped. fr. 107, 5 Wright (31 B 115, 5 D.-K.) δαίμονες οἵτε μακραίωνος λελάχασι βίοιο, Plat. Cratyl. 398b (cf. et. Remp. 468dss) | μύσται] cf. Henrichs 267s, qui dubitat utrum initiati Eleusiniis mysteriis sint necne : 'la relació entre els μύσται i l'acte d'expiar un càstig suggereix més bé un ambient òrfic' rectius Casadesús 226; cf. et. Tsants. 115ss ‖ **9** προθύουσι] cf. Rohde, Psyche, ⁶I, 139 adn. 2; Ziehen, Rh. Mus. 59,

ψυχαί ẹἰ̣σιν. ὧν ἕνεκ̣[εν τὸμ μέλλοντ]α θεοῖς θύειν,
ὀ̣[ρ]ν̣ί̣θ̣[ε]ιον πρότερον [χρὴ λύειν σὺν] ο̣ἷ̣ς̣ π̣ο̣τ̣έ̣[ον]ται
. . .] ὥ[σ]τε καὶ τὸ κα̣[ ]ου̣. . . [. .]ο̣ι̣,
εἰσὶ δὲ [ψυχα]ὶ. . . [ ]. τουτο̣. [
ὅσαι δὲ [ ]ων ἀλλ̣[
φ̣ο̣ρ̣ου[ ]. . . [

Crinag. Anth. Pal. 11, 42, Leon. ibid. 7, 731, ἐς πλεόνων | λ 632 μυρία νεκρῶν | Soph. fr. 879 Radt νεκρῶν σμῆνος | Verg. Aen. 6, 706 *innumerae gentes populique volabant* || **11** Plut. Cons. ad uxor. 10 p. 611d (Orph. fr. 595 I) ὡς οὖν ἄφθαρτον οὖσαν τὴν ψυχὴν διανοοῦ ταὐτὸ ταῖς ἁλισκομέναις ὄρνισι πάσχειν | Plut. Non posse suav viv. sec. Epic. 28 p. 1105d ἀλλ' ὄρνιθος δίκην ἄνω βλέποντες, ὡς ἐκπτησόμενοι τοῦ σώματος, et alios locos a Turcan, Rev. Hist. Rel. 155, 1959, 33ss collectos | Lam. Thur. (Orph. fr. 488) 5 ἐξέπταν

1904, 391ss; Eitrem, Heros, RE VIII 1 (1912) 1120s; eund., Opferritus und Voropfer der Griechen und Römer, Oslo 1915, 468ss; Wörrle in: Habicht, Altertümer von Pergamon VIII 3, Berlin 1969, 172ss; Henrichs 258 et Aesculapii cultum Athenis ab eo laudatum ibid. adn. 10 | κ[ατὰ τὰ] α̣ὐτὰ μ̣ά̣γοις Tsants. : κ̣[. . .]. υ̣. α̣. [ ]α̣γοις ZPE || **9–10** cf. Henrichs 262ss et adn. 31ss, qui putat Eumenidas easdem atque Erinyes sec. commentatorem esse (p. 265); cf. Casadesús 230s || **10** ἕνεκ[εν ZPE | τὸμ μέλλοντ]α Tsants. | post θύειν (intrans.) distinxi || **11** ὀ̣[ρ]ν̣ί̣θ̣[ε]ιον Tsants. : . . . . . ι̣ον ZPE | [χρὴ λύειν σὺν] ο̣ἷ̣ς̣ π̣ο̣τ̣έ̣[ον]ται Bernabé (2005), de Eumenidibus qui cum avibus a mystis liberatis evolant dictum ratus; cf. col. II 6 [χ]ρὴ et col. II 7s ἑκάστο[ι]ς (quod mea sententia de mystis dicitur) ὀρ[ν]ίθειόν τι κλ̣[(fort. κλ[εισθέν i. e. 'in caveam datum') et Plut. Cons. ad uxor. 10 p. 611d (Orph. fr. 595 I) in loc. sim. app. laud.; relativi ο̣ἷ̣ς̣ antecedens ad sensum ὀρνίθεια singula quae mysta quisque liberat :]. ι̣ς̣π̣ο̣τ̣ε̣[. .]ται Tsants. :]ι̣σ̣γ[. . . .]ται ZPE; cf. Bernabé in: Pérez Jiménez-Casadesús (edd.), Estudios sobre Plutarco: misticismo y religiones mistéricas en la obra de Plutarco, Madrid-Málaga 2001, 20: 'parece ... lógico suponer que se utilizaba ... en el rito la liberación de un pájaro a modo de magia simpática o simplemente como metáfora de la liberación del alma' : aliter rem explicat Betegh 77: 'the expression makes it possible ... that the sacrifice is not a bird as such, but rather some part of it, some feathers, for example, or ... cakes made in the form of birds' et animadvertit: 'the Erinyes or souls ... are "birdlike"' || **12** ὥ[σ]τε Janko (2001) : ω[.]τε Tsants. : [. . . .]τε ZPE; de effectu liberationis aviculae agitur, ut vid. | fort. τὸ κ[ακὸν de quo mystae hoc ritu liberantur | cet. leg. Tsants. :]ο̣ι ZPE :]ου̣. . . [. .]. ι KPT | dist. Janko (2002) || **13–15** partes sinistras olim ut fr. B 5-7 editas huc transp. Tsants. || **13** [ψυχα]ὶ Janko (2001) : [. . .]. ι Tsants. :]λ̣ι̣[ZPE | τουτο̣. [Tsants. : nil leg. ZPE || **14–15** desunt in ZPE || **14** ἀλλ̣[Tsants. : ἀλλ̣[ὰ Janko (2001) : ἄλλ̣[ων Janko (2002) in app. crit. || **15** φ̣ο̣ρ̣ου[Tsants. : unde φ̣ο̣ρ̣οῦ[σι Janko (2002) in app. crit.. quod mihi veri simillimum videtur || de huius theologicae meditationis saec. IV a. C. n. raritate vid. Henrichs 261 et adn. 28

col. VII

. . . ( )]οσε̣[
. . ὕ]μνον̣ [ὑγ]ι̣ῆ καὶ θεμ[ι]τ̣ὰ λέγο[ντα· ἱερολογεῖ]τ̣ο γὰρ
τῆ]ι̣ ποήσει. [κ]αὶ εἰπεῖν οὐχ οἷόν τ' [ῆ̣ν τὴν τῶν ὀ]νομάτων
θέ]σιγ καίτ[οι] {ρ}ῥηθέντα. ἔστι δὲ ξ̣[ένη τις ἡ] πόησις̣

COL. VII 2 vid. 7 ‖ **2–3** Plat. Cratyl. 390d ἡ τοῦ ὀνόματος θέσις ‖ **4–5** Plat. Alcib. II 147b ἔστιν τε γὰρ φύσει ποιητικὴ ἡ σύμπασα αἰνιγματώδης καὶ οὐ τοῦ προστυχόντος ἀνδρὸς γνωρίσαι | Plat. Phaed. 69c (Orph. fr. 434 III) καὶ κινδυ-

COL. VII cf. Casadesús 235ss; 478ss; Tsants. 117ss ‖ **1** '(I shall also prove that Orpheus composed)' ex. gr. rest. Janko (2001) 21 ‖ **2–8** cf. Orph. frr. 2 et 669 I cum comm. ad locc. | commentator carmen Orphicum (quod ritus descripti λεγόμενα esse videtur) explicare conatur ‖ **2** ὕ]μνον̣ (potius quam σε]μνὸν̣) — λέγο[ντα suppl. Tsants. (θεμ[ι]τ̣ὰ iam ZPE) | ὕ]μνον̣ cf. Most, Journ. Hell. Stud. 117, 1997, 125; Bernabé, Kernos 15, 2002, 95; Betegh 137s; Jourdan 7 adn. 1 | [ὑγ]ι̣ῆ] 'le commentateur souhaite préciser ainsi qu'elles (sc. les paroles du poème) ... sont ... "salutaires" ... Leur compréhension correcte aurait des vertus curatives sur l'âme du lecteur' Jourdan 7 adn. 2 (cf. similia in Kouremenos 171) | καὶ] 'κ. seems to function inferentially, "and therefore"' Tsants. 119 | θεμ[ι]τ̣ὰ] 'θε. ... indique sans doute que le poème ne contravient pas au respect dû aux dieux' Jourdan 39 adn. 3, quae cft. Xenoph. fr. 15 Gent.-Prato (= 21 B 11 D.-K.), potius quam 'allowable ... for being heard or read by non-initiated people' Tsants. 118; cf. et. 'a true account of this very law (i.e. of the god itself)' Kouremenos 171 | dist. Tsants. | ἱερολοει]τ̣ο suppl. Janko (2001) 21 ('because Orpheus' actions are not in question'; vid. infra comm. ad ἱερ[ολογ]ε̣ῖται) cf. et. Jourdan 7 adn. 5 : ἱερουργεῖ]τ̣ο Tsants., qui et. de ἠινίζε]τ̣ο vel ἠινίσσε]τ̣ο cogitavit (p. 119) : ὑπηινίσσε]το Janko (1997) 67 ‖ **3–8** cf. Struck, Birth of the Symbol, Oxford 2004, 31s; Calame, Masques d'autorité, Paris 2005, 277ss ‖ **3** τῆ]ι̣ ποήσει. [κ]αὶ Tsants. :]ς (lecto σφᾶ]ς) ποήσειν̣ (fr. B 3)]αι (col. III 2) ZPE | τ' [ῆ̣ν τὴν suppl. Janko (cf. [2001] adn. 98: 'ῆν is essential because the author, confident that he can interpret the poem, would not say that it is inexplicable') : τ[ε τὴν] Tsants. : τ[ε ἅμα τὴν Betegh : τ]ε ZPE | τῶν suppl. Tsants. | ὀ]νομάτων ZPE | τ[ε διὰ κοινῶν ὀ]νομάτων (et. 4 τἀπορρηθέντα) Lebedev, Zeitschr. Pap. Epigr. 79, 1985, 40 ‖ **4** θέ]σιγ Janko (2001); (2002) (coll. ἡ τοῦ ὀνόματος θέσις Plat. Cratyl. 390d) et Betegh : [λύ]σιγ Tsants. (prob. Janko 1997; Jourdan et Struck, Birth of the Symbol, Oxford 2004, 31; KPT, cf. Kouremenos 172: '"the interpretation of the words" in Orpheus' enigmatic poetry'), potius quam φύ]σιγ (quod praeferunt Laks-Most) : εἶ]σὶγ ZPE (fr. B 4) | καίτ[οι] ῥηθέντα (i. e. {ρ}ρ-) Tsants., KPT (cf. Anglicam versionem [p. 130] 'though they are spoken [i. e. non secret]'): καὶ τ[ὰ] {ρ}ῥηθέντα Janko (2001) : καὶ τ[(lecto τ[ούτων fr. B 4) (τ)ἀπο]ρ̣ρηθέντα (col. III 3) ZPE | de ρρ- cf. Tsants. KPT 17 | ξ̣[ένη τις ἡ] πόησις̣ Tsants. (iam ξ̣[ενική τις West per litt.

κ]α̣ὶ ἀνθρώ[ποις] αἰνι̣[γμ]ατώδης. [κα]ὶ [Ὀρφεὺ]ς̣ αὐτ[ὸ]ς̣

νεύουσι καὶ οἱ τὰς τελετὰς ἡμῖν οὗτοι καταστήσαντες οὐ φαῦλοι εἶναι, ἀλλὰ τῶι ὄντι πάλαι αἰνίττεσθαι κτλ, cf. et. Prot. 316d (Orph. fr. 549 I) | Plat. Theaet. 194c ὃ ἔφη Ὅμηρος αἰνιττόμενος κτλ | Plat. Resp. 332b ἠινίξατο ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὡς ἔοικεν, ὁ Σιμωνίδης ποιητικῶς τὸ δίκαιον ὃ εἴη | Rhet. ad Alex. 35, 18 p. 1441b 22 ἵνα μὴ διαβάλῃς τὸ ἦθος, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα αἰνιγματωδῶς ἑρμηνεύειν, καὶ ἑτέρων πραγμάτων ὀνόμασι χρώμενος δηλοῦν τὸ πρᾶγμα | Aristot. Poet. 1458a 24ss ἢ αἴνιγμα ἔσται ἢ βαρβαρισμός | Rufin. Recognit. 10, 30, 1 (346, 17 Rehm = Orph. fr. 669 VII) *omnis sermo apud Graecos, qui de antiquitatis origine conscribitur, cum alios multos, tum duos praecipuos auctores habet, Orfeum et Hesiodum. horum ergo scripta in duas partes intelligentiae dividuntur, id est, secundum litteram et secundum allegoriam; ... ea vero quae secundum allegoriam constant, omnis philosophorum et eruditorum loquacitas admirata est* | Ioan. Diacon. Galen. ad Hes. Th. 411 (Gaisf. I I 576, 31 = Orph. fr. 669 VIII) καὶ μυρία παρ' Ὀρφεῖ τὰ μεταληπτικῶς

ap. Tsants. 121) : [μαντικὴ ἡ] πόησις Struck, Birth of the Symbol, Oxford 2004, 31ss (cf. 32: 'the author claims to be a divinatory priest who acts as intermediary between the suppliant and the gods') et West ap. Struck 35 adn. 36 : α[ὐτοῦ πᾶσα ἡ] West, Orphic Poems 78 adn. 14 : [. . . . .] π̣όησις ZPE (π pro certo habent Tsants., KPT) | de re cf. Burkert, Étud. Philos. 25, 1970, 444s; Richardson, Proc. Cambr. Phil. Soc. 201, 1975, 65ss; Prontera, La parola del passato 33, 1978, 48ss; Ricciardelli, Boll. Class. 3a ser. 1, 1980, 116ss; Henry, Trans. Am. Phil. Ass. 116, 1986, 155ss; Lamedica, Atti del I seminario di studi sui lessici tecnici greci e latini, Messina 1991, 87ss; Bernabé, Philologus 139, 1995, 225ss; eund. in: Gallo (ed.), Plutarco e la Religione, Napoli 1996, 63ss; eund. in: Sfameni (ed.), Destino e salvezza, Cosenza 1998, 55s; eund. in: Pérez Jiménez-García López-Aguilar (edd.), Plutarco, Platón y Aristóteles, Actas del V Congreso Internacional de la International Plutarch Society, Madrid 1999, 189ss; Obbink in: Laks-Most 42; Tsants. 121ss; Most, Journ. Hell. Stud. 117, 1997, 123ss; Laks, Phronesis 42, 1997, 134ss; Betegh 106; Jourdan 7 || **5** κ]α̣ὶ ἀνθρώ[ποις] αἰνι̣[γμ]ατώδης Tsants. : κ]α̣ὶ ἀνθρώ[πους κολά]ζο̣υσι (fr. B 4) αἰνιγμ]ατώδης (col. III 4) ZPE | αἰνι̣[γμ]ατώδης] cf. Hussey, Oxford Studies in Ancient Philosophy 17, 1999, 309; Casadesús, Emerita 68, 2000, 58; Jourdan 41ss adn. 8; Struck, Birth of the Symbol, Oxford 2004, 30ss; Calame, Masques d'autorité, Paris 2005 277ss | dist. Tsants. | [κα]ὶ scripsi : [κε]ὶ KPT (at 'κεὶ deprives the sentence of a main verb' recte Janko, Bryn Mawr Class. Rev. 2006.10.29, 4) : [ὁ δ]ὲ Tsants. : nil legit ZPE | [Ὀρφεὺ]ς Tsants., KPT . . . . .]σ̣ ZPE | αὐτ[ὸ]ς KPT : αὐτο[ῖς

ἐ]ρίστ’ αἰν[ίγμα]τα οὐ̣κ ἤ̣θελε λέγειν, [ἐν αἰν]ίγμασ̣[ι]ν δὲ
με]γάλα̣. ἱερ[ολογ]ε̣ῖ̣ται μὲν οὖ̣γ καὶ ἀ̣[πὸ το]ῦ πρώτου
ἀεὶ] μέχρι ‹τ›οῦ̣ [τελε]υτ̣α̣ί̣ου ῥήματος. ὡ̣[ς δηλοῖ] καὶ ἐν τῶι
εὐκ]ρινήτω̣[ι ἔπει· ʽθ]ύ̣ρ̣ας’ γὰρ ʽἐπιθέ[σθαι’ κελ]εύσας τοῖ̣[ς]

ἔχοντα τῶν ὀνομάτων εὑρήσεις || **6–7** Plat. Phaed. 62b (Orph. fr. 429 I) ὁ μὲν οὖν ἐν ἀπορρήτοις λεγόμενος περὶ αὐτῶν λόγος ... μέγας τέ τίς μοι φαίνεται καὶ οὐ ῥάδιος διιδεῖν || **7** Lucian. de astrol. 10 (Orph. fr. 418) Ὀρφεὺς ὁ Οἰάγρου ... τάδε ἀπηγήσατο, οὐ μάλα ἐμφανέως, ... ἀλλ’ ἐς γοητείην καὶ ἱερολογίην, οἵη διανοίη ἐκείνου | Lucian. De Syr. dea 26 ἄλλοι δὲ ἱρολογέουσιν ἐπὶ τῶι πρήγματι || **9** Orph. frr. 377, 1 et 378, 1 φθέγξομαι οἷς θέμις ἐστί· θύρας δ’ ἐπίθεσθε, βέβηλοι | Stob. Flor. 3, 1, 199 (III 150, 17 Hense = Plut. fr. *202 Sandbach, Orph. fr. 1 I) καὶ μὴν οὐδέν ἐστιν οὕτω τῆς Πυθαγορικῆς φιλοσοφίας ἴδιον ὡς τὸ συμβολικόν, οἷον ἐν τελετῆι μεμιγμένον φωνῆι καὶ σιωπῆι διδασκαλίας γένος, ὥστε μὴ λέγειν· ἀείσω ξυνετοῖσι· θύρας δ’ ἐπίθεσθε, βέβηλοι | Plut. Quaest. Conv. 2, 3, 1 p. 636d (Orph. frr. 1 II et 101 I) τὸ δ’ ἐπὶ τούτοις, ἔφη γελάσας ʽἀείσω ξυνετοῖσι’ τὸν Ὀρφικὸν καὶ ἱερὸν λόγον κτλ | Plut. De E ap. Delph. 15 p. 391d (Orph. frr. 1 III et

Janko : αὐτῆ[ι Tsants. : αυτ̣ ̣ ZPE || **6** ἐ]ρίστ’ (potius quam ἄ]ριστ’) Tsants. 121 : ἄ]π̣ιστ’ Janko (2001), cf. adn. 100 : ἄριστ- (lecto ἄρισται) ZPE (fr. B 6) : ‘ὕβ]ριστ’ vel ἄχ]ρ̣ηστ’ vel ἀχά]ριστ’ fort. temptanda’ Janko (2001) adn. 96 : ἀό]ριστ’ Ferrari ap. Janko (2001) | αἰν[ίγμα]τα οὐ̣κ Tsants. : -αι (lecto ἄρισται in fr. B 6)]̣ κ (in col. III 5) ZPE | ἤ̣θελε Tsants. : ἔ̣θελε Janko (2001) : ε θεὰς ZPE | [ἐν αἰν]ίγμασ̣[ι]ν δὲ Tsants. : [̣ ̣ αἰν]ιγματ̣ω̣δῶ̣[ς ZPE || **6–7** cf. Bernabé in: Sfameni (ed.), l. laud. 55s, Casadesús 235ss; 478ss || **7** με]γάλα Janko (2002) (iam μεγ]άλα̣ Tsants., prob. KPT) : καλλ (lecto κάλλισ[τα) ZPE (fr. B 7) | dist. Tsants. | ἱερ[ολογ]ε̣ῖ̣ται Tsants. : ισ[(lecto κάλλισ[τα in fr. B 7)]αι (in col. III 6) ZPE | ἱερ[ολογ]ε̣ῖ̣ται] ‘the description of Orpheus as “telling a sacred story” ... seems compatible with the oracle analogy’, Hussey, Oxford Studies in Ancient Philosophy 17, 1999, 309s adn. 11 (monente Betegh), cf. et. Janko (2001) 3; Henrichs, Harv. Stud. Class. Phil. 101, 2003, 213ss; Jourdan 43 adn. 10; vid. et. Lucian. de astrol. 10 (Orph. fr. 418) Ὀρφεὺς ... πρῶτος τάδε ἀπηγήσατο, οὐ μάλα ἐμφανέως, ... ἀλλ’ ἐς γοητείην καὶ ἱερολογίην et Tsants. 123 : aliter Struck, Birth of the Symbol, Oxford 2004, 32: ‘ἱερ[ολογ]ε̣ῖ̣ται ... likely indicates an association with prophetic speech’ | ἀ̣[πὸ το]ῦ Tsants. : ̣[̣ ̣ ̣]υ ZPE || **8** ἀεὶ] Tsants. : καὶ] Betegh | ‹τ›οῦ̣ Tsants. 123, prob. Janko : οῦ̣ Tsants. in textu, KPT : ον (lecto ὁ ν̣[οῦς ZPE (fr. B 8) | [τελε]υτ̣α̣ί̣ου Tsants. :] τ̣ου̣ ZPE | ὡ̣[ς δηλοῖ] Tsants. : ὥ̣[σπερ] ZPE || **9** εὐκ]ρινήτω̣[ι KPT (-τω[ι Tsants.) : εὐθ]ρ̣υ̣λ̣ήτω[ι tempt. Janko (2001) :]γίνητ[αι ZPE (fr. B 9) | ἔπει suppl. Tsants. : ἔ̈πει Burkert ap. Betegh et Janko (2002) | cf. Orph. frr. 1 et 3 | dist. Tsants. | θ]ύ̣ρ̣ας γὰρ ἐπιθέ[σθαι κελ]εύσας suppl. Burkert ap. West, Orphic Poems 82, prob. ZPE : iniuria de supplementis dubitavit ipse Burkert, Zeitschr. Pap. Epigr. 62, 1986, 5 adn. 15, cf. Riedweg, Jüdisch-hellenistische Imitation eines orphischen Hieros Logos, Tübingen 1993, 47

101 II ἐπὶ τούτοις, ἔφην, εἰρημένοις πρὸς ὑμᾶς ‘ἐν βραχύ’ τοῖς περὶ Νίκανδρον ‘ἀείσω ξυνετοῖσι’ | Stob. Flor. 3, 41, 9 (III 759, 3 Hense = Orph. fr. 1 IV) Πυθαγόρου· ἀείσω ξυνετοῖσι· θύρας δ’ ἐπίθεσθε, βέβηλοι | Gaudent. Harm. p. 327, 3 Jan (Orph. fr. 1 V) ἀείσω ξυνετοῖσι· θύρας δ’ ἐπίθεσθε, βέβηλοι, τῶν ἁρμονικῶν λόγων ἁπτόμενος δικαίως ἄν τις προοιμιάσαιτο | Olympiodor. in Aristot. Categ. prol. 12, 8 Busse (Orph. fr. 1 VI) ἀλλὰ μὴν καὶ τοῖς ἱερεῦσιν τοῦτο βούλονται τὰ παραπετάσματα· ταῦτα γὰρ ἐπενόησαν πρὸς τὸ μὴ πᾶσι σαφῆ καὶ γνώριμα καταστῆσαι τὰ μυστήρια. ὅθεν ἔφησέν τις· ἀείσω ξυνετοῖσι· θύρας δ’ ἐπίθεσθε, βέβηλοι | Elias in Aristot. Categ. prooem. 124, 32 Busse (Orph. fr. 1 VII) ὅπερ γὰρ τοῖς ποιηταῖς οἱ μῦθοι καὶ τοῖς ἱερεῦσι τὰ παραπετάσματα, τοῦτο τῶι ’Αριστοτέλει ἡ ἀσάφεια μονονουχὶ ἐπάγοντι τὸ ’Ορφικὸν ἐκεῖνο· ἀείσω ξυνετοῖσι· θύρας δ’ ἐπίθεσθε, βέβηλοι | Schol. Soph. Oed. Col. 10 (6, 1 de Marco = Orph. fr. 1 VIII) καὶ βέβηλος ἀνὴρ ὁ μιαρός. Εὐριπίδης Πρωτεσιλάωι [laud. fr. 648 Kannicht] καὶ ἀείσω ξυνετοῖσι· θύρας δ’ ἐπίθεσθε, βέβηλοι κτλ, cf. similia ap. Sudam s. v. βέβηλος τόπος (I 465, 16 Adler) | Demetr. Triclin. Schol. Metr. Pind. p. 42, 24 Abel (Orph. fr. 1 X) ταῦτά μοι πρὸς τοὺς συνετοὺς εἴρηται ... ὡς καί πού τις ἔφη· ἀείσω ξυνετοῖσι· θύρας δ’ ἐπίθεσθε, βέβηλοι | Hippocr. Lex 5 (8, 15 Heiberg = Orph. fr. 1 XI) τὰ δὲ ἱερὰ ἐόντα πρήγματα ἱεροῖσιν ἀνθρώποισι δείκνυται, βεβήλοισι δὲ οὐ θέμις, πρὶν ἢ τελεσθῶσιν ὀργίοισιν ἐπιστήμης | Dionys. Halic. de compos. verb. 6, 25, 5 (176, 2 Aujac-Lebel = Orph. fr. 1 XII) μυστηρίοις μὲν οὖν ἔοικεν ἤδη ταῦτα καὶ οὐκ εἰς πολλοὺς οἷά τε ἐστὶν ἐκφέρεσθαι, ὥστ’ οὐκ ἂν εἴην φορτικὸς εἰ παρακαλοίην ‘οἷς θέμις ἐστὶν’ ἥκειν ἐπὶ τὰς τελετὰς τοῦ λόγου, ‘θύρας δ’ ἐπιθέσθαι’ λέγοιμι ταῖς ἀκοαῖς τοὺς ‘βεβήλους’ | Euseb. Praep. Ev. 3, 7, 1 (= Porphyr. fr. 351 F Smith = Orph. fr. 1 XIII) φθέγξομαι οἷς θέμις ἐστί· θύρας δ’ ἐπίθεσθε, βέβηλοι, σοφίας θεολόγου νοήματα δεικνύς κτλ, cf. 3, 13, 4 |

adn. 118; Betegh 109 | versus ex Orph. fr. 1 facile restitui potest : φθέγξομαι οἷς θέμις ἐστί defendit Tsants. 125, quod mihi veri simillimum videtur, cf. col. VII 2 (Orph. fr. 2 I) θεμ[ι]τὰ λέγοντα et col. VII 10 (ibid.) οὔτι νομο]θ̣ε̣τ̣εῖν — πολλοῖς quae melius cum οἷς θέμις ἐστί congruunt : ἀείσω ξυνετοῖσι praefert West, Orphic Poems 83s, cf. Burkert in: Guidorizzi-Melotti (edd.), Orfeo e le sue metamorfosi, Roma 2005, 50: ‘la versione con ξυνετοί si riscontra con formulazioni di Pindaro (Ol. 2, 85) e Bacchilide (3, 85), e la forma metrica irregolare e arcaica di ἀείσω, usata da Teognide e Saffo, potrebbe essere indizio di originalità’ | primus carminis versus, pace Tsants. 126ss, qui putat versum ex alio carmine manare; cf. p. 124 ‘why then is the text not quoted but only referred to as εὐκρίνητον ἔπος?’ et p. 127 ‘when καί precedes a reference in the surviving text, it is another poem that is being referred to and not the Orphic theogony’ : at εὐκρίνητον ἔπος intelligi potest, si re vera hic versus est quasi Orphicorum carminum σφραγίς (de quo cf. Bernabé, ’Ilu, revista de ciencias de las religiones 1, 1996, 35) et καί ‘etiam’ significans explanatur post ll. 7s καὶ ἀ̣[πὸ το]ῦ πρώτου / [ἀεὶ] μέχρι ‹τ›οῦ [τελε]υ̣τ̣α̣ίου ῥήματος ut ‘a capite ad calcem, ut manifestat etiam in versu eminente (quia est carminis primus)’; cf. et. West in: Laks-Most 81 : aliter Jourdan 44: ‘facile à interpréter’; Kouremenos 173: ‘easy to recognize’; cf. et. Casadesús 237ss; 480; Janko (1997) 67; Parker in: Powel (ed.), The Greek world, London 1995, 489 | τοῖ̣[ς] Tsants. : τοὺ̣ς [βεβήλους Burkert, prob.

῾ὠσὶ]ν’ αὐτ[οὺς οὔ τι νομο]θ̣ε̣τ̣εῖμ φη[σι τοῖς] πολλοῖ̣ς,

Tzetz. in Aristoph. Ran. 359a (799, 10 Koster = Orph. fr. 1 XIV) πᾶσιν ἀπαυδῶ καὶ αὐδῶ] τοῦτο προαναφώνημά ἐστι τῶν δαιδούχων καὶ τῶν ἱεροφάντων μελλόντων τῶν μυστηρίων κατάρχεσθαι, ὡς καὶ ὁ μέγας ἐκεῖνος Ὀρφεὺς ἐν τῶι ὀργαστηρίωι (Ὀργαστηρίωι ut tit. Koster : at cf. Bernabé, 'Ilu, revista de ciencias de las religiones 1, 1996, 33 adn. 39) φησίν· φθέγξομαι οἷς θέμις ἐστί· θύρας δ’ ἐπίθεσθε, βέβηλοι | Tzetz. in Aristoph. Ran. 369 (804, 6 Koster = Orph. fr. 1 XV) τούτοις ἀπαυδῶ] κατὰ τὴν τοῦ ἱεροφάντου καὶ τοῦ δαιδούχου τοῦτο πρόρρησιν λέγει· οἱ γὰρ ἱεροφάνται καὶ οἱ δαιδοῦχοι τῶν μυστηρίων κατάρχεσθαι μέλλοντες οὕτω προανεφώνουν· ‘εἴ τις ἀμύητος σεμνῶν ἐστι τελετῶν ἢ ἄθεος ἢ μὴ καθαρεύων τῆι γνώμηι, καὶ ἄλλα ἄττα, ὅσα ἠπίσταντο οἱ τοιαῦτα μεμυημένοι, ἐξίτω τῶν ἱερῶν’, ὡς καὶ ὁ μέγας ἐκεῖνος Ὀρφεὺς ἐν τῶι ὀργαστηρίωι (vid. supra) φησίν· φθέγξομαι οἷς θέμις ἐστί· θύρας δ’ ἐπίθεσθε, βέβηλοι | Plat. Sympos. 218b (Orph. frr. 1 XVIII et 19) πάντες γὰρ κεκοινωνήκατε τῆς φιλοσόφου μανίας τε καὶ βακχείας ... διὸ πάντες ἀκούσεσθε. συγγνώσεσθε γὰρ τοῖς τε τότε πραχθεῖσι καὶ τοῖς νῦν λεγομένοις. οἱ δὲ οἰκέται, καὶ εἴ τις ἄλλος ἐστὶν βέβηλός τε καὶ ἄγροικος, πύλας πάνυ μεγάλας τοῖς ὠσὶν ἐπίθεσθε | Aristid. Or. 3. 50 (308, 15 Behr = Orph. fr. 1 XIX) τῶν δὲ βεβήλων ὀλίγος ὁ λόγος. πάντως οὐδὲν δεῖ πύλας αὐτοὺς ἐπιθέσθαι τοῖς ὠσίν | Schol. A Oxon. ad loc. (III 471, 5 Dind. = Orph. fr.1 XX) ἐκ τοῦ εἰπεῖν βεβήλων καὶ πύλας ἐπιθέσθαι τοῖς ὠσὶ παρεικάζει τοὺς λόγους μυστηρίοις. ἔστι δὲ κήρυγμα μυστικὸν τὸ ‘θύρας δ’ ἐπίθεσθε βέβηλοι’· ὥς που καὶ Ὀρφεὺς δηλοῖ· φθέγξομαι οἷς θέμις ἐστί· θύρας δ’ ἐπίθεσθε, βέβηλοι, cf. Schol. BD ἐπειδὴ μυστηρίοις παρέβαλε τοὺς λόγους, ἀκολούθως ὡς ἐν μυστηρίοις ἐπήγαγε τὰς πύλας. ἔστι δὲ κήρυγμα μυστικὸν τὸ ‘θύρας δ’ ἐπίθεσθε, βέβηλοι’ | Lucian. de sacrif. 14 (Orph. fr. 1 XXI) πρότερον δέ, φησὶν ὁ λόγος, θύρας δ’ ἐπίθεσθε, βέβηλοι | Galen. De usu part. 12, 6 (II 196, 5 Helmreich = Orph. fr 1 XXII) ὥσπερ οὖν τοῖς ὠσὶν ἐπιθέσθαι θύρας τοὺς βεβήλους κελεύουσιν ἐν τοῖς μυστικοῖς λόγοις κτλ, cf. De simpl. med. temper. 12, 2 Kühn | Tatian. Or. ad Graec. 8, 7 (21 Marc. = Orph. frr. 1 XXIII et 74) μαρτυρήσει μοι νῦν Ἐλευσὶς ... καὶ Ὀρφεὺς ὁ ‘θύρας δ’ ἐπίθεσθε, βεβήλοις’ λέγων | Euseb. Laud. Const. prooem. 4 (196, 2 Heikel = Orph. fr. 1 XXIV) θύρας βεβήλοις ἀκοαῖς ἀποκλείσαντες, τὰς ἀπορρήτους βασιλέως μυήσεις τοῖς τούτων μύσταις διηγείσθων μόνοις | Gregor. Naz. Carm. Patr. Gr. 37, 1367 Migne (Orph. fr. 1 XXV) οἱ δὲ βέβηλοι ψυχάς, ὑμετέροις οὔασι θέσθε θύρας | Liban. Epist. 561, 3 (X 527, 16 Foerster = Orph. fr. 1 XXVI) τίς οὖν ὁ τοῦ βεβήλου καιρὸς καὶ τοῦ τὰς θύρας ἀποκλείειν; | Sozom. Hist. Ecl. 6, 25, 10 p. 271 Bidez-Hansen (Orph. fr. 1 XXVII) ἐπεὶ δὲ τοῦ λόγου ἀρχόμενος Ἐπι-

ZPE : spatio longius || **10** ὠσὶ]ν suppl. Tsants., coll. Plat. Sympos. 218b (vid. loc. sim. app.) :]ν ZPE (fr. B 10) αὐτ[οὺς οὔ τι Tsants. : ασ̣τ̣[ZPE (fr. B 10) | νομο]θ̣ε̣τ̣εῖμ Tsants. :] ̣ ̣ε̣ιμ ZPE | φη[σι Janko : φη[σιν Tsants. | τοῖς] Tsants. : φ̣ [̣ ̣ ̣ ̣] ZPE | dist. Janko (2002) | νομο]θ̣ε̣τ̣εῖμ φη[σι] cf. Orph. fr. 1b φθέγξομαι οἷς θέμις ἐστί, cf. et.

ἀλλὰ διδάσκειν τοὺς τὴ]ν ἀκοὴν [ἁγνεύο]ντας κατ̣[ὰ
]σ̣ειτ̣[.].
]ωι τ[. .]εγ [. .]. [
ἐν δ]ὲ τῶι ἐχ̣ομ[έ]ν̣ωι πα[
]. τ̣. . ε̣ι̣γ. [.]κ̣ατ̣[

φάνιος, ὡς ἔθος τοῖς τὰ τοιάδε ἐπιδεικνυμένοις λέγειν, τοὺς ἀμυήτους καὶ βεβήλους ἐξιέναι θύραζε ἐκέλευεν, οὔτε δὲ Ἀπολινάριος κτλ | Arethas script. min. 17 (191, 2 Westerink = Orph. fr. 1 XXVIII) οἷς ὁ Ὑάγρου Ὀρφεὺς ἀποχρήσει ʽθύρας ἐπίθεσθε βέβηλοιʼ ἐμβριθῶς ἐπισκήπτων | Pind. Ol. 2, 83-85 βέλη ... φωνάεντα συνετοῖσιν | Bacchyl. fr. 3, 85 Maehl. φρονέοντι συνετὰ γαρύω | Emped. fr. 2, 4 Wright (31 B 3, 4 D.-K.) ὧν θέμις ἐστὶν ἐφημερίοισιν ἀκούειν | Eur. Protesil. fr. 648 Kannicht οὐ γὰρ θέμις βέβηλον ἅπτεσθαι δόμων | Eur. Bacch. 472 ἄρρητ' ἀβακχεύτοισιν ... 474 οὐ θέμις ἀκοῦσαί σ' | Procl. in Plat. Remp. I 86, 3 Kroll τοῖς δὲ βεβήλοις ὧν μὴ θέμις αὐτοῖς ‹οὐ› συγχωροῦσιν ἐφάπτεσθαι | Lysis Ep. ad Hipparch. p. 112,1 Thesleff οὐ γὰρ θέμις ... βεβάλοις τὰ ταῖν Ἐλευσινίαιν θεαῖν μυστήρια διαγέεσθαι | Orph. fr. 863 κακοφραδέων δὲ βεβήλων / οὔατα λαχνήεντα περισκεπέτωσαν ἀράχναι | Plut. De def. orac.16 p. 418d οὐδεὶς μὲν ... τῶν βεβήλων καὶ ἀμυήτων ... πάρεστιν, cf. Callim. Hymn. Cer. 3s βέβαλοι / μηδ' ἀπὸ τῶ τέγεος μηδ' ὑψόθεν αὐγάσσησθε, Theocr. 26, 13s ὄργια Βάκχω ... τά τ' οὐχ ὁρέοντι βέβαλοι (vid. et. 3, 51 de amoris mysteriorum profanis), Catull. 64, 259 *orgia quae frustra cupiunt audire profani* | Horat. Carm. 3, 1, 1 *odi profanum volgus et arceo*

Jourdan 45 adn. 14 || **11** ἀλλὰ suppl. Janko (2001) | διδάσκειν Burkert ap. Janko : λέγει πρὸς Janko (2002) in app. crit. : μόνομ πρὸς Janko (2001) | τοὺς τὴ]ν Tsants. 127 :]ν̣ ZPE | cet. suppl. Tsants. :]ντας. . [ZPE | dist. Janko || **12**]σ̣ειτ̣[Tsants. :] . ει . [ZPE || **13–15** desunt in ZPE || **14** ἐν δ]ὲ τῶι Tsants. | ἐχ̣ομ[έ]ν̣ωι KPT : ἐχ̣ομ[ένωι Tsants. | πα[KPT : λέγει suppleverat Janko (2002) || **15**]. τ̣. . ε̣ι̣γ. [.]κ̣ατ̣[KPT :] τ̣. . ε̣ι̣γ. [Tsants. | 'fr. Orph.' recte agn. Janko, prob. Kouremenos 174; cf. Orph. fr. 3a (vid. addenda et corrigenda)

col. VIII

—. . . . . . ὡ̣ς] ἐ̣δήλω[σεν ἐν τῶι]δ̣ε τῶι ἔπ̣[ει·
—ˋο]ἳ Διὸς ἐξεγέ̣νοντο [ὑπερμεν]έος βασιλῆος.ʼ
— ὅπως δʼ ἄρχεται, ἐν τῶ[ιδε δη]λοῖ·
ˋΖεὺς μὲν ἐπεὶ δὴ π̣α˪τρὸς ἑο˩ῦ πάρα θέ[σ]φατον ἀρχὴν
ἀ]λκήν τʼ ἐγ χείρεσσι {ε}[λ]ά̣β[εν κ]α̣[ὶ] δαίμον̣[α] κυδρόν'.

COL. VIII 2 E 637, οἳ Διὸς ἐξεγένοντο | Orac. Chald. 218, 5 des Places ἐκ Διὸς ἐξεγένοντο | Hom. Hymn. 17, 2 οἳ Ζηνὸς ... ἐξεγένοντο | Hes. Th. 106 οἳ Γῆς τʼ ἐξεγένοντο, cf. 111 οἵ τʼ ἐκ τῶν ἐγένοντο | Θ 236, ν 205 al. ὑπερμενέων βασιλήων | Orph. fr. 243, 20 Διὸς οὖας ὑπερμενέος Κρονίωνος | B 350 ὑπερμενέα Κρονίωνα (dat. B 403, Hes. Th. 534, fr. 141, 11 M.-W.; accus. B 350) | Hes. fr. 150, 16 M.-W. γ]ένεθʼ υἱὸς ὑπερμενέος Κρονίωνος | B 116 Διὶ ... ὑπερμενέι | Hymn. Cer. 358 Διὸς βασιλῆος | Orph. fr. 14, 4 Ζεὺς βασιλεύς, cf. loc. sim. illic laud. || **4** Hes. Th. 853 Ζεὺς δʼ ἐπεί | Hes. Th. 585 al. αὐτὰρ ἐπεὶ δή | Orph. fr. 7 Ζεὺς μὲν ἐπεὶ δὴ π̣ατρ̣ὸς ἑοῦ πάρα̣ [θ]έ̣σφατʼ | δ 714 al. πατρὸς ἑοῦ | Ξ 11 al., Hes. Th. 472 πατρὸς ἑοῖο, cf. fr. 43(a), 56 M.-W. | Hes. fr. 193, 8 M.-W. Ζηνὸς πάρα θέσφατα || **5** Hes. fr. 203, 1 M.-W. ἀλκὴν μὲν ἔδωκεν | Θ 116 al. ἐν χείρεσσι λάβʼ | ι 487 χείρεσσι λαβών |

COL. VIII cf. Rusten 124; Jourdan 45s || **1** paragr. (hic et in l. 2) test. Rusten; de paragraphi usu cf. Betegh 95ss | dist. Janko (2002) | ὡ̣ς Janko (2001) | ἐ̣δήλω[σεν Tsants. per litt., KPT : δ]ε̣δήλω[ται ZPE | de verbo δηλόω usu in commentario cf. Lamedica, Atti Messina 1991, 85ss; Casadesús 241s; cf. et. Betegh 94ss | ἐν ZPE | τῶι]δ̣ε Tsants. per litt., KPT : τῶιδ]ε ZPE | ἔπ̣[ει] ZPE : ἔπ̣[ει Burkert ap. Janko (2002) || **2** cf. Orph. fr. 4 | [ὑπερμεν]έος] suppl. ZPE (West), cf. loc. sim. app. : [περισθεν]έος Janko, coll. περισθενής Pind. Nem. 3, 16, fr. 131b, 1 Maehl. et ἐρισθενέων βασιλήων Orph. Arg. 328 : '[ἐρισθεν]έος ... is slightly shorter than required by the available space' Kouremenos 175 | cf. Casadesús 240ss | non de heroibus, sed de diis agitur, sec. West, Orphic Poems 84, qui hunc versum prooemio adnumerandum esse putat, cf. Calame in: Laks-Most 67 adn. 3 || **3** dist. Janko (2002) | de ἄρχεται (et de ἀρχὴν in l. 4) cf. Jourdan 8 adn. 3 | subiectum τὰ νῦν ἐόντα sec. Kouremenos 175 : potius Ζεύς | ἐν τῶ[ιδε Tsants. per litt., KPT : ἐν το̣[ῖσδε ZPE | δη]λοῖ ZPE || **4–5** cf. Orph. fr. 5 | 'els versos descriuen la procedència i legitimitat del poder de Zeus' Casadesús 246 || **4** omnia suppl. ZPE | μὲν] emphaticum, cf. Denniston, The Greek Particles 359ss, qua de causa hunc versum ante 'beginning of its genealogical narration' positum fuisse recte putavit Calame in: Laks-Most 67 adn. 3; 'the sequence ... (i. e. l. 2 et 4) can show the articulation between the end of the proem and the beginning of the narrative proper' Betegh 110 | θέ[σ]φατον] cf. Jourdan 8 adn. 4 | θέσφατʼ ἀκούσας (coll. col. XIII 2 [Orph. fr. 7]) Rusten 125; Calame in: Laks-Most 67 adn. 3; cf. eund., Masques d'autorité, Paris 2005, 280s et adn. 10 || **5** ἀ]λκήν ZPE | χείρεσσι {ε}[λ]ά̣β[εν Rusten 126 : χείρεσσ{ι} ἔ˪λ˩αβ˪εν Janko mon.

τ]ạῦτα τὰ ἔπη ὑπερβατὰ ἐό[ν]ṭα λανθạ́[νει.
ἔσ]ṭιν δὲ ὧδ’ ἔχονταֹ· ʿΖεὺς μὲν ἐπεị τῆ̣⌞ν ἀλ⌟κὴν
πα⌟ρὰ πατρὸς ἑοῦ ἔλαβεγ καὶ δαίμονα̣ ⌞κυδρ⌟ọ́ν’.
χρὴ ὧ]δ’ ἔχοντα οὐκ ἀκούειν τὸν Ζạ̃[να ὅπως κρα]τεῖ
τοῦ πατρ]ọ̀ς ἀλλὰ ʿτῆ̣ν ἀλκὴν λαμβạ́[νει παρ’ αὐτο]ῦ̣’,
ἄλλως δ’ ἔ]χ̣οντα παṛạ̀ θέσφατα δ[όξειεν ἂν λαβεῖ]ṿ

Hes. Op. 468 χειρὶ λαβών | P 620 ἔλαβε χείρεσσι | Hes. Sc. 193 αἰχμὴν ἐν χείρεσσι ἔχων | Orph. Arg. 14 κυδρὸν Ἔρωτα | Pind. Pae. 6, 130s πόθεν ἔλαβες ναυπρύτανιν / δαίμονα; | Orph. fr. 168 σκῆπτρον ... εἷο χέρεσσιν / θῆκε (ubi et. invenimus βασιληίδα τιμήν) | Orph. fr. 170 σκῆπτρον ἔχουσ’ ἐν χερσίν

West, Orphic Poems 84 et coll. ἔλαβεγ l. 8 et col. XXIV 3 : χείρεσσι ἔ[λ]αβ[εν ZPE, contra metrum | cet. ZPE | cf. verba similia in versibus in quibus de potestate transmissa loquitur in loc. sim. app., vid. et. Casadesús 247 | δαίμονα κυδρόν] Phanetem Primogenitum, sec. West, Orphic Poems 84ss : at mea sententia in hoc carmine Phanes non commemorabatur, cf. comm. ad col. XVI 3 | δαίμων et in Orph. frr. 173; 239; 243, 6; 731; Hymn. 73, 1 | Iuppiter Saturnum regno depellit | fort. ἀλκήν τ’ ... καὶ δαίμονα κυδρόν hendiadys: ‘Iuppiter, cum primum a patre suo potestatem a dis auguratam et robur et numen gloriosum (i.e. numinis gloriosis robur) in manibus accepit’; commentator (col. III 5) plane interpretatur verbum λάβεν obiectum δαίμονα κυδρόν trahere; cf. et Betegh 214s || **6** omnia suppl. ZPE | ἔπη Burkert ap. Janko (2002) | ὑπερβατὰ] cf. Jourdan 47 adn. 7 || **7** ἔσ]ṭιν KPT (‘ἔσ]τιν is almost certain’ Tsants. 12 adn. 10) :] ̣ιν ZPE | τῆ̣⌞ν ἀλ⌟κὴν scripsi : τὴ[ν ἀ]⌞λ⌟κὴν Janko (2002) : τῆ̣[ν ἀ]λκὴν KPT : τ[ὴν ἀ]λκὴν ZPE | cet. suppl. ZPE || **8** suppl. ZPE ([κυδρ]-; potius ⌞κυδρ⌟- Janko [2002]) || **9** χρὴ ὧ]δ’ ZPE : οὕτω] δ’ Tsants. 12 adn. 11, KPT | ἀκούειν ‘understand’ Janko : ‘this makes sense only if the construal of πατρὸς ἑοῦ the Derveni author avoids is not with θέσφατον ἀρχήν but with (θέσφατ’) ἀκούσας’ perperam Kouremenos 23, qui locum modo tam implicato quam haud necessario explicat, vid. Bernabé, Kernos 15, 2002, 104 et comm. ad col. XIII 1 | Ζạ̃[να ZPE | ὅπως κρα]τεῖ Janko (2002) : ἐπικρα]τεῖ ‘impersonally’ Tsants. 12 adn. 11 (at loci Thucydidis [5, 46, 4 et 6, 74, 1] a v. d. Kouremenos 176 quasi paralleli laudati dissimiles sunt, quia ambo subiectum personale habent) : ἀμφισβη]τεῖ Betegh (at cf. Sider, Class. Phil. 101, 2006, 168) :]ṭει ZPE : δυνασ]τεί/αν Janko (2001) ‘divisione perperam facta’ Janko (2002) || **10** τοῦ πατρ]ọ̀ς Tsants. 12 adn. 11 :]ẹς ZPE | dist. Janko (2002) | λαμβạ́[νει scripsi monente Janko (2002, qui λαμ̣β̣[άνει scripsit) : λαμβạ́[νειν KPT, mon. Rusten 126 (qui scripsit λαμβ̣[άνειν) : λαμβ̣[αν ZPE | παρ’ αὐτο]ῦ̣ Tsants. 12 adn. 11 : nil leg. ZPE || **11** ἄλλως δ’ ἔ]χ̣οντα Tsants. 12 adn. 11, KPT : ταύτην ἔ]χοντα Janko (2002) :]οντα ZPE | π̣αρạ̀ θέσφατα] cf. Jourdan 48 adn. 9 | δ[όξειεν ἂν λαβεῖ]ṿ

τὴν ἀρχήν· ἔο]ικεν̣ γὰρ̣ τ̣ούτωι μα[θόντι
κατ’ ἀ]νάγκην νομιζοιτ̣’ [ἂν
] καὶ μαθὼν το̣ [.] . . [

col. IX

ε̣ἶ̣ν̣α̣ι̣. τ̣ὴ̣[ν ἀλ]κ̣ὴν οὖν τοῦ ἰσχυρ̣[ο]τάτου ἐπόη[σεν
εἶναι ὡσ̣[περ]ε̣ὶ παῖδα πατρ̣ό̣ς. οἱ δὲ οὐ γινώσκον[τες
τὰ λεγό[μεν]α̣ δοκοῦσι τὸν̣ Ζᾶνα παρὰ τοῦ αὐτο[ῦ
πατρὸς [τὴν] ἀλκήν τε κα[ὶ] τὸν δαίμονα λαμμά[νειν.
γιγνώσκ[ω]ν̣ οὖν τὸ πῦρ ἅτ̣ε̣ μ̣εμειγμένον τοῖς

COL. IX 5–6 Aristot. De gen. et corr. 330b 13 ἐπειδὴ γὰρ πέφυκεν, ὥς φασι, τὸ

Tsants. 12 adn. 11 : δ[όξει ἀποφαίνει]ν̣ Burkert ap. Janko (2002) : δ[ZPE ‖ **12** τὴν ἀρχήν scripsi, coll. l. 4 πάρα θέ[σ]φατον ἀρχὴν et mon. Tsants. 12 adn. 11, qui τὴν ἀλκὴν praefert (et. KPT) : ἄρχοντα αὐτὸν Burkert ap. Betegh et Janko (2002) | ἔο]ικεν̣ KPT :] κ̣α̣ὶ̣ ‘Ts.[1] (i. e. Tsants. 12) u. v.’ Janko (2002) :] κ̣ε̣ Rusten 124 :] . κ̣ . ZPE | μα[θόντι Janko (2002) in app. crit. : μα[ZPE, KPT : δ̣ο̣[κεῖ ‘Ts.[1] (i. e. Tsants. 12) u. v.’ Janko (2002) ‖ **13** κατ’ KPT | ἀ]νάγκην ZPE | νομίζοι̣τ̣’ [ἂν ‘Ts.[1] (i. e. Tsants. 12) u. v.’ Janko (2002) : νομίζοιτ[KPT : νομίζομ[ZPE | de re cf. Jourdan 48 adn. 10, quae vertit ‘considérer par habitude’ ‖ **14** το̣ [.] . . [KPT : ο̣ ο̣ . . [ZPE

COL. IX ‘col. 9 provides us with a more precise idea about the state of affairs during the initial, pre-cosmic situation’ Betegh 228; cf. 231ss; 261 | cf. Rusten 128ss ‖ **1** ε̣ἶ̣ν̣α̣ι̣. Tsants. (cf. 13 adn. 12: ‘to be’) | τ̣ὴ̣[ν ἀλ]κ̣ὴν Betegh (qui vertit: ‘he made the strengh to belong to the strongest’; lectio quae mea sententia aptius cum ὡσ̣[περ]ε̣ὶ παῖδα πατρ̣ό̣ς congruit) : τ̣ὴ̣[ν ἀρ]χὴν Tsants. (cf. 13 adn. 12: ‘so he made the power be [in relation] to the strongest just like a child to a father’), KPT : . . . α̣ι̣τ̣[. . .] . ην ZPE | cet. suppl. ZPE | de subiecto verbi ἐπόη[σεν dub. Jourdan 9 adn. 1 : subiectum subauditum Orpheus est, sec. Kouremenos 176 ‖ **2–4** suppl. ZPE ‖ **2** dist. Tsants. | ‘l’emploi de la conjonction ὡσπερεί nous laisse entendre que l’interprétation littérale est fautive’ Jourdan 9 adn. 3 ‖ **5** γιγνώσκ[ων] ZPE | sc. ‘not Zeus, but what he stands for, namely air/Mind’ Kouremenos 178 | ‘πυρ is read in the papyrus’ Tsants. 13 adn. 13 : nil legit ZPE | dist. Janko (2002) | ἅτ̣ε̣ μ̣εμειγμένον Betegh (quod mihi veri similius videtur, quia commentator alicubi semper verbo simplici μίγνυμι, nunquam composito συμ- (neve ἀνα-) utitur (cf. cols. IX 9, XXI 8-9, XXII 13, XXVI 10) : ‘[συμ]μεμειγμένον Ts[1] u. v.’ Janko, cf. Tsants. 13: ‘it is mixed with’) : ἀν̣α̣μ̣εμειγμένον KPT : . . . . .] μ̣εμειγμένον ZPE : θερμὸν] μ̣εμ. Tsants.-Paráss. 128 : θερμὸν μὴ] μ̣εμ. Rusten 129 ‖ **5–7** cf. Laks, Phronesis 42, 1997, 129s ‖

ἄλλοις, ὅτι ταρ̣άσσοι καὶ κ̣[ωλ]ύοι τὰ ὄντα συνίστασθαι διὰ τὴν θάλψιν, ἐξή̣λλαξ[εν ὅσ]ον τε ἱκανόν ἐστιν ἐξαλλα̣χθὲμ μὴ κωλύ[ειν τὰ] ὄ̣ντα συμπαγῆναι. ὅσα δ' ἄ[ν] ἁ̣φθῆι ἐπικρα[τεῖται, ἐπικ]ρατηθέν‹τα› δὲ μίσγ̣εται τοῖς ἄλ̣[λ]ο̣ις. ὅτι δ' ῾ἐγ χείρ̣ₗεσσι {ε}[λ]άβ˩ε̣ν' ἠινίζετο, ὥσπε[ρ τ]ἆ̣λλα τὰ π̣[ρὶν μὲν ἄδηλα φαι]ν̣όμεν[α, ἀλλ]ὰ β]ε̣βαιότατα νοη̣θ̣[έντα. αἰνιζόμενος ο]ὖ̣ν̣ ἰσχυρῶς

μὲν θερμὸν διακρίνειν τὸ δὲ ψυχρὸν συνιστάναι ‖ **6–8** Aristot. Metaph. 948b 5 τοῖς δὲ δὴ πλείω ποιοῦσι μᾶλλον ἐνδέχεται λέγειν, οἷον τοῖς θερμὸν καὶ ψυχρὸν ἢ πῦρ καὶ γῆν· χρῶνται γὰρ ὡς κινητικὴν ἔχοντι τῶι πυρὶ τὴν φύσιν, ὕδατι δὲ καὶ γῆι καὶ τοῖς τοιούτοις τοὐναντίον | Plut. de prim. frig. 2 p. 946a (= Chrysipp. fr. 407 [Stoic. Vet. Fr. II 134, 15 Arnim]) ἡ δὲ ψυχρότης οὐκ ἐλάττονα τῆς θερμότητος ἐγγινομένη τοῖς σώμασι πάθη καὶ μεταβολὰς ἐνεργάζεσθαι πέφυκε· καὶ γὰρ πήγνυται πολλὰ τῶι ψυχρῶι καὶ συγκρίνεται καὶ πυκνοῦται· καὶ τὸ στάσιμον αὐτῶι καὶ δυσκίνητον οὐκ ἀργόν ἐστιν, ἀλλ' ἐμβριθὲς καὶ βέβαιον, ὑπὸ ῥώμης συνερειστικὸν καὶ συνεκτικὸν ἐχούσης τόνον ‖ **8** Simplic. in Aristot. Phys. 35, 3 Die. (Anaxag. 59 B 4 D.-K.) ἀνθρώπους τε συμπαγῆναι, cf. 179, 8 Die. (Anaxag. 59 B 16 D.-K.) ἀπὸ τουτέων ἀποκρινομένων συμπήγνυται γῆ ‖ **9** Simplic. in Aristot. Phys. 155, 25 Die. (Anaxag. 59 A 41) πάντων μὲν ἐν πᾶσιν ἐνόντων, ἑκάστου δὲ κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἐν αὐτῶι χαρακτηριζομένου

6 suppl. ZPE | dist. Janko (2002) | τὰ ὄντα] 'ce sont ... des "particules" qui sont évoquées ... une fois que celles-ci se sont unies, elles forment τὰ νῦν ὄντα' (cf. XVI 2 etc.) Jourdan 51 adn. 7 | συνίστασθαι] cf. Kouremenos 178s ‖ **7** θάλψιν] cf. Jourdan 51 adn. 9 | ἐξή̣λλαξ[εν Burkert : ἐξή̣λλαξ[ε Betegh : ἐξα̣λλάσ̣[σει Rusten 129 (prob. KPT), qui dist. utroque loco : ἐξα̣λλασ̣[σ̣ ̣ ̣ ZPE | de subiecto verbi ἐξή̣λλαξ[εν dub. Jourdan 9 adn. 1 : 'air/Mind' sec. Kouremenos 179, qui obiectum subauditum πῦρ esse putat | de re cf. et. Jourdan 52 adn. 10 | ὅσ]ον τε KPT (iam ὅ]σ̣ο̣ν̣ τ̣ε Tsants.-Parássoglou 128) : ὥ̣σ̣τ̣ε Rusten 129 : ὅ]σ̣ο̣ν̣ γε Betegh :]̣ ̣ τ̣ε ZPE ‖ **8** suppl. ZPE | συμπαγῆναι] cf. Jourdan 52s adn. 11 ‖ **9–12** cf. Betegh 252s; Jourdan 53s adnn. 12-13 ‖ **9** 'ὅσα δ' is obviously equivalent to ὅσα γὰρ' Kouremenos 181 | ἄ[ν] ἁ̣φθῆι ἐπικρα[τεῖται ZPE | ἁ̣φθῆι] 'does it mean ,"to touch" or "to kindle, to set on fire"...?' Betegh 229, qui (30) praefert 'kindle' | ἐπικ]ρ̣ατηθέν‹τα› Janko (2001) 22 adn. 110 : ἐπικ]ρατηθὲν KPT : -κ]ρ̣α- ZPE ‖ **10** cf. Orph. fr. 5, 2 | ἄλ̣[λ]ο̣ις KPT : ἄλ̣[λο]ις ZPE | 'taking ὅτι ... as implying an unexpressed "one should know..."' Laks-Most 13 adn. 16 | χείρ̣ₗεσσι {ε}[λ]άβ˩ε̣ν Rusten 126 : χείρ̣ₗεσσ{ι} ἔλαβ˩ε̣ν Janko : χείρ[εσσιν ἔλαβ]ε̣ν ZPE, KPT (qui ρ- pro dubio habent) | ἠινίζετο] subiectum Orpheus | in fine dist. Janko (2002) ‖ **10–11** cf. Orph. fr. 2 II ‖ **11** ὥσπε[ρ τ]ἆ̣λλα KPT : -τ]ἆ̣λ- ZPE | τὰ π̣[ρὶν μὲν ἄδηλα KPT : τὰ π̣[ράγματα Rusten 129 : τὰ π̣[ZPE | φαι]ν̣όμεν[α, ἀλλ]ὰ KPT :]̣ ομεν [̣ ̣ ̣ ̣]α ZPE :]̣ ομεν [̣ ̣ ̣ ̣ τ]ὰ Janko (2002) ‖ **12** β]ε̣βαιότατα KPT : βε]β- ZPE | νοη̣θ̣[έντα KPT : νοε̣ῖ̣[ται vel νοε̣ῖ̣[σθαι Janko | 'νοεῖν ... annonce

ἔ̣φη τὸν Ζᾶνα τὴ̣[ν ἀλκὴν λαβεῖν καὶ τὸ]ν δαίμονα, ὥ]σ̣περεὶ ε[ ]ο̣υ̣ ἰ̣σ̣χυροῦ̣

col. X

καὶ ʽλέγε̣ι̣ν̣ʼ· [οὐδὲ γ]ὰρ ʽλέ̣[γ]ειν’ οἷόν τε̣ μὴ̣ φωνοῦντ[α. ἐνόμιζε δὲ̣ τὸ αὐτὸν εἶναι τὸ ʽλέγε̣ιν’ τε καὶ ʽφωνε̣ῖν’. ʽλέγειν’ δὲ κ̣αὶ ʽδιδάσκειν’ τὸ αὐτὸ δύ̣ναται· οὐ γὰρ οἷόν τε ʽδι̣[δ]άσκειν’ ἄνευ τοῦ ʽλέγειν’ ὅσα διὰ λόγων διδάσκετα[ι]. νομίζεται δὲ τὸ ʽδιδ̣άσκειν’ ἐν τῶι ʽλέγειν’ εἶ̣ν̣[αι]. οὐ τοίνυν τὸ μὲν ʽδιδάσκειν’ ἐκ τοῦ̣ ʽλέγειν’ ἐχ[ωρί]σθη τὸ δὲ ʽλέγειν’ ἐ̣κ τοῦ ʽφωνεῖν’, τὸ δ’ αὐτὸ̣ [δύνα]τ̣αι ʽφωνεῖ̣ν̣’ καὶ ʽλέγειν’ καὶ ʽδιδάσ̣[κειν’.

l’assimilation de Kronos à l’Intellect (Νοῦς)’ perperam Jourdan 54 adn. 15 | αἰνιζόμενος ο]ὖ̣ν̣ KPT :]ν ZPE | ἰσχυρῶς Tsants. 13 ut vid. (‘strongly’), KPT : ἰσχυρός ZPE | post ἰσχυρός dist. ZPE : ‘haud recte’ Janko (2002) in app. crit. || **13** τὴ̣[ν ἀλκὴν λαβεῖν καὶ KPT : τ̣ [ZPE | τὸ]ν Janko (2002) :]ν ZPE || **14** ὥ]σ̣περεὶ ε[ZPE |]ο̣υ̣ ἰ̣σ̣χυροῦ̣ KPT : ἰσχ]υ̣ρ̣ο̣ῦ̣ ZPE | in fine dist. ZPE, ‘quamobrem nescio’ Janko (2002) in app. crit. || textum, post v. 14, nonnullis versibus deperditis, sic ex. gr. tempt. Janko (2002): [ʽἧστο] (Tsants. per litt., qui et. Ζεὺς μὲν in v. antecedente suppl. : εἶπε West, Orphic Poems 114) ⌞πανομφεύουσα θεῶν τροφὸς ἀμβροσίη Νύξ.’⌟ (West, ibid., ita v. restitutus est in ZPE p. 4 adn.; cf. et. Orph. fr. 6, 2) / [ʽπανομφεύειν’ καὶ ʽπάντα διδάσκειν’ τὸ αὐτό. ʽὀμφὴ’ / γὰρ καὶ ʽφωνὴ’ τὸ αὐτό. ʽφωνεῖν’ δὲ τὸ αὐτὸ δύναται] : τὸ αὐτὸ δύναται φωνεῖν τε] in columnae fine dub. suppl. Kouremenos 182

COL. X 1ss commentator verbum πανομφεύουσαν explanare conatur, de quo cf. Jourdan 54s adn. 2; Struck, Birth of the Symbol, Oxford 2004, 34s; cf. et. Laks, Phronesis 42, 1997, 139s || **1** ʽλέγε̣ι̣ν̣’· [οὐδὲ γ]ὰρ KPT : λέγε̣ι̣[ν· οὐ γ]ὰρ ZPE | λέ̣[γ]ειν² ZPE | φωνοῦντ[α ZPE : φωνοῦντ[ι Janko (2002), fort. recte || **2** ἐνόμιζε δὲ̣ KPT : ἐ- — δ̣ὲ̣ ZPE : ἐ̣νόμιζετ̣ο̣ Rusten | τὸ αὐτὸν] ‘il s’agit toujours d’assimiler deux mots, mais non pas d’identifier leur référent’ Jourdan XIX (cf. l. 8); cf. et. Kouremenos 182 || **4–6** ZPE || **5** ἐν] ἓν KPT (= τὸ αὐτὸ Kouremenos 182) || **7** ἐχ[ωρί]σθη Rusten 130 adn. 20, qui dist. : ἐ̣[φημί]σθη ZPE (‘I cannot understand’ Rusten) || **8** αὐτὸ̣ [KPT : αὐτὸ̣[ν ZPE | cet. suppl. ZPE || **9–13** Orph. fr. 6 I | cf. Kouremenos

οὕτως [οὐδὲγ κωλ]ύει ʽπανομφεύουσαγʼ καὶ ʽπά̣ν̣[τα διδά[σκουσανʼ τὸ αὐ]τ̣ὸ εἶναι.

— ʽτροφ[ὸνʼ δὲ λέγων αὐ]τ̣ὴ̣ν̣ α̣ἰ̣ν̣ί̣[ζε]τ̣αι ὅτι [ἅ]σσα ὁ ἥλι̣[ος θερμαίνων δι]α̣λ̣ύει, ταῦτα ἡ ν̣ὺξ ψ̣ύ̣[χουσα συ[νίστησι] ἅ̣σ̣σα ὁ ἥλ̣ιος ἐ̣θ̣έ̣ρ̣[μαινε]τα[

col. XI

τ]ῆ̣ς̣ Ν̣υκτός. ʽἐξ ἀ̣[δύτοι]οʼ δʼ αὐτὴν [λέγει] ʽχρῆ̣σ̣αιʼ, γνώμημ ποιού[με]νος ʽἄδυ̣τονʼ ε̣ἶ̣ναι τὸ βάθος τῆς νυκτός· οὐ γ̣[ὰρ] ʽδύνειʼ ὥ̣σ̣περ̣ τὸ φῶς, ἀλλά νιν

COL. X 9 Θ 250 πανομφαίωι ‖ **11** Orph. fr. 112 θεῶν τροφὸς ἀμβροσίη Νύξ | Orph. fr. 182 Νὺξ ἔτρεφεν ‖ **11–13** Aristot. de gener. et corr. 325a 31 (= Leucipp. 67 A 7 D.-K.) καὶ συνιστάμενα μὲν γένεσιν ποιεῖν, διαλυόμενα δὲ φθοράν

COL. XI 1 Herm. in Plat. Phaedr. 162, 6 Couvr. (Orph. fr. 164 II) ἐν τῶι ἀδύτωι τῆς Νυκτός | Philodem. De piet. (P. Hercul. 1428 VII 18 p. 81 Gomperz, vid. et. Schober, Cron. Erc. 18, 1988, 119; Henrichs, Greek Rom. Byz. Stud. 13, 1972, 80 adn. 36; eund., Cron. Erc. 4, 1974, 18) κ[αὶ δ]ὴ (suppl. Schober) κἀν τῶι πρώτ[{ιστ}ω]ι (sc. Περὶ φύσεως) τὴν Νύκ[τ]α̣ θεάν φησιν (sc. ὁ Χρύσιππος fr. 636 [Stoic. Vet. Fr. II 183 ‖ **9** [οὐδὲγ κωλ]ύει ZPE | πανομφεύουσαγ] hapax | καὶ ʽπά̣ν̣[τα] Janko (2002), prob. KPT : καὶ πάν[vel πα̣̂ν̣ [Tsants. per litt. : [πάντα ZPE ‖ **10** διδά[σκουσαν τὸ αὐ]τ̣ὸ ZPE ‖ **11** cf. Orph. fr. 2 VI | ʽτροφ[ὸνʼ δὲ λέγων αὐ]τ̣ὴ̣ν̣ Tsants. 13 adn. 19, KPT : ʽτροφ[ὸνʼ δὲ φήσας αὐ]τ̣ὴ̣ν̣ Janko : ʽτροφ[ὸς δὲ θεῶνʼ ἡ Ν]ὺ̣ξ West : ʽτροφ[ὸςʼ δὲ πάντων ἡ Ν]ὺ̣ξ Rusten 131 ex. gr. : ʽτροφ[ZPE | de re cf. Jourdan 55s adn. 4 | α̣ἰ̣ν̣ί̣[ζε]ται Tsants. 13 adn. 19 : ν̣ο̣μ̣ί̣[ζε]τ̣αι Rusten 131 : . . . . ι[. .]. αι ZPE | ante ὅτι dist. Rusten | ὅτι [ἅ]σσα ZPE (post ὅτι dist. Janko [2002]) | de re cf. Betegh 209ss; Kouremenos 184 ‖ **12** ἥλι̣[ος ZPE | θερμαίνων δι]α̣λ̣ύει KPT (cf. Tsants. 13 adn. 19) : ξηραίνει καὶ ἐξ]αύει Rusten 131 :]αύει ZPE | ψ̣ύ̣[χουσα KPT : ψύ[χ- Tsants. 13 adn. 19 : τ [ZPE : unde τρ[έφει Rusten 131 ‖ **13** συ[νίστησι Janko (2002), prob. KPT : συ[νίστησιν (vel συ[μπήγνυσιν) Tsants. 13 adn. 19 (cf. Kouremenos 185) : σ̣[ZPE | καὶ] Janko (2002) in app. crit. | ἐ̣θ̣έ̣ρ̣[μαινε vel ἐ̣θ̣έ̣ρ[μηνε Tsants. 13 adn. 19 ut vid. (‘heated ... ἐ̣θ̣έ̣ρ̣[μ. . .ʼ) : ἐ̣θ̣έ̣ρ̣[μ KPT : [. .]ρ[ZPE ‖ **14** τα[ZPE, KPT : τα[ῦτα Tsants. 13 adn. 19 ‖ post l. 14 in incerta linea e col. XI 1-2 [⌊χρῆσαι⌋ ⌊ἐξ ἀδύτοιο⌋ (cf. Orph. fr. 6, 3) rest. Janko (2002)

COL. XI 1–8 omnia suppl. ZPE ‖ **1** ἐξ — **3** νυκτὸς] cf. Orph. fr. 6, 3 (vid. fr. 6 II) | commentator ἐτυμολογεῖ et ἄδυτον ut ‘impenetrabile’ (ὃ οὐ δύνει) interpretatur (sec. Kouremenos 186: ‘rather “meaning that the depth of the night never sets”’); de re cf. Henry, Trans. Am. Phil. Ass. 116, 1986, 152; Jourdan 56s adn. 1 ‖ **1** post

ἐν τῶι αὐτῶι μέ[νο]ν̣ αὐγὴ κ̣ατ̣α̣[λ]αμμάνει.
ʿχρῆσαιʾ δὲ καὶ ʿἀρ̣κέσαιʾ ταὐτὸ [δύ]ναται.
σκέψασθαι δὲ χρή, ἐφʾ ὧι κεῖτ̣α̣[ι τὸ] ʿἀρκέσαιʾ,
_κ̣α̣ὶ τὸ ʿχρῆσαιʾ.
ʿχρᾶν τὸνδε τὸν θεὸν νομίζον̣τ̣[ες, ἔρ]χονται
π̣ευσόμενοι ἅσσα ποῶσιʾ· τάδ̣ʾ [ἐν ἐχομέν]ω̣ι λ̣έ̣γει·
ʿἣ δὲ] ἔχρησεν ἅπαντα, τά οἱ θέ[μις ἦν ἀνύσασ]θ̣αιʾ
....]θ̣ε̣ὶς ἐδή̣λ̣ωσεν, ὅτ̣ι ο[ ]ε̣

192, 22 Arnim]) [εἶ]ν̣αι πρωτίστην (suppl. Gomperz) | Heraclit. fr. 13A Mouraviev Νὺξ θεὰ πρωτίστη || **4** Parmen. 28 B 8, 29 D.-K. ἐν ταὐτῶι τε μένον | Xenoph. fr. 29, 1 Gent.-Prato (= 21 B 26, 1 D.-K.) ἐν ταὐτῶι μίμνει || **10** Π 796, Hes. Sc. 22 θέμις ἦεν

χρῆσαι dist. Janko (2002) || **4** ἐν τῶι αὐτῶι] cf. Jourdan 11 adn. 2: 'la Nuit demeure ... "au même endroit", comme le fond sur lequel viendrait se dessiner cycliquement le jour' || **5** ἀρ̣κέσαι] cf. Jourdan 11 adn. 2 | ταὐτὸν Kapsomenos 22 | de re cf. Jourdan 57 adn. 4, quae animadvertit: 'on n'est plus très loin de la divination telle qu'elle est envisagée par les stoïciens', aliter rem tractavit Kouremenos 187 || **5–7** cf. Betegh 211ss || **6** dist. Janko (2002) utroque loco || **7** paragr. test. Rusten, 131s, qui fr. orationis solutae usque ad λέγει agnovit || **8** ʿχρᾶν — **9** ποῶσιʾ Janko (2002), KPT | Janko (2001) 23 Heracliti fr. alibi non traditum agnovit Janko (2001) 23 : aliter rem explanavereunt Jourdan 11 adn. 5: 'l'auteur évoque simplement une habitude qui explique l'assimilation qu'il propose et annonce la citation' et Kouremenos 188: 'the paragraphos may as well introduce an example of what people might say in everyday speech', mon. Tsants. 14 adn. 21 || **8** dist. Janko (2002) || **9** τάδ̣ʾ [ἐν ἐχομέν]ω̣ι Janko (2001) : τὰ δʾ [ἐπὶ τούτ]ω̣ι Tsants. per litt. (cf. 14 adn. 21: 'and after this he says'), Betegh, KPT : τα [.......]ω̣ι̣ ZPE || **10** cf. Orph. fr. 6, 4 | ἡ δὲ] ZPE quod probabiliter in **Π** legebatur cum scriptione plena : ἥ οἱ] suppl. West, Orphic Poems 114, quod spatio brevius esse putat Tsants. per litt. | dist. Janko (2002) | οἱ] Iovi, de quo sine causa dub. Rusten 131s; cf. et. Casadesús 282 | θέ[μις ZPE : at cf. Rusten l. laud. | de re cf. Jourdan 57s adn. 6 | ἦν ἀνύσασ]θ̣αι (quod praeferunt KPT) vel ἐξανύσασ]θ̣αι vel ἦν ἀνύεσ]θ̣αι vel ἐξανύεσ]θ̣αι Tsants. per litt. (cf. 14 adn. 23: 'to accomplish') : ἦεν ἀνύσσ]αι West : ἦεν ἀκοῦ]σαι Janko (2001) et (2002: 'ex imagine') : αὖθι τελέσσ]αι Burkert in: Guidorizzi-Melotti (edd.), Orfeo e le sue metamorfosi, Roma 2005, 52 : ....]αι ZPE | cf. col. VIII 3 (Orph. fr. 5 I) ὅπως δʾ ἄρχεται κτλ || **11** ....]θ̣ε̣ὶς KPT : διατι]θ̣ε̣ὶς ('"arranging" sc. the words appropriately, or "composing"', sc. the verse appropriately) Tsant. ap. Kouremenos 188 (qui cft. Plat. Leg. 834a διαθεμένους ... νόμους, 658d τι τῶν Ἡσιοδείων διατιθέντα, Charm. 162d ὥσπερ ποιητὴς ὑποκριτῆι κακῶς διατιθέντι τὰ ἑαυτοῦ ποιήματα) |] . ις ZPE : unde ἐν τούτ]ο̣ις Rusten | dist. Janko (2002) | ὅτ̣ι KPT : ὅ[τι] ZPE |]ε̣ KPT : οὐ̣ [πάντα συνέστηκ]ε̣ Tsants.

. . . . . .]ι παρὰ τ̣ὰ̣ ἐ̣όντα . [
. . . . . .]αι οἷόν τ̣[ε
. . . . .] . . σ̣θαι συ̣ [

col. XII

καὶ ἀφα̣[ιρεῖ]ν̣. τὸ δ' ἐχόμε̣[νον ἔ]π̣ος ὧδ' ἔχει·
'ὡς ἂν̣ ἔ̣[χοι κά]τα καλὸν ἕδ̣ος νιφόεντος Ὀλύμπου'.

COL. XII Schol. Hom. A 402 (Ariston.) (I 115 Erbse) ‹μακρὸν Ὄλυμπον·› ὅτι μακρὸν τὸν Ὄλυμπον ὡς ὄρος· τὸν δὲ οὐρανον εὐρύν, cf. Schol. Hom. B 48a, Γ 364, Θ 199c, O 21c | Anecd. Paris. in Cod. Par. Lat. 7530 *diplen aperisticton primus Leagoras Syracusanus apposuit Homericis versibus ad separationem Olympi a caelo, proprie Olympum ab eo pro monte positum adnotans, nusquam pro caelo, quod saepe* οὐρανὸν εὐρὺν *dicat et* μακρὸν Ὄλυμπον, *neque a contrario epitheta permutet,* cf. Isidor. Etym. 1, 20 || **2** E 360 Ὄλυμπον ... ἵν' ἀθανάτων ἕδος ἐστί | ζ 42s Οὐλυμπόνδ' ὅθι φασὶ θεῶν ἕδος ... / ἔμμεναι | Hom. Hymn. 15, 7 κατὰ καλὸν ἕδος

ap. Kouremenos 188 :]α̣[Janko (2002) || **12** . . . .]ι παρὰ τ̣ὰ̣ ἐ̣όντα . [KPT :] . οντ̣αι̣[ZPE : τὰ] ἐ̣όντ̣α ι̣[Janko (2002) mon. Tsants. 14 adn. 24: 'beside [or: in spite of] the things that are' : ἀλλ' ἔστ]ι παρὰ τ̣ὰ̣ ἐ̣όντα κ̣[αὶ ἄλλα νῦν ἅπερ οὐ] Tsants. ap. Kouremenos 188 || **13** . . . . . .]αι KPT : συνιέν]αι Tsants. ap. Kouremenos 188 | οἷόν τ̣[ε Tsants. ap. Kouremenos 188 (cf. iam 14 adn. 24: 'possible to ... ') || **14** . . . .] . . σ̣θαι συ̣ [KPT (unde τὸ δ' ἀν]ύ̣ε̣σ̣θαι συν̣[ιστάναι σημαίνει tempt. Tsants. ap. Kouremenos 189) : nil legerunt Janko et ZPE || post ultimam lin., nonnullis versibus deperditis, τὴν ἀρχὴν suppl. Janko (2002) in app. crit.

COL. XII cf. Funghi, La parola del passato 38, 1983, 17ss; Colabella in: Masaracchia (ed.), Orfeo e l'orfismo, Roma 1993, 73ss; Brisson in: Laks-Most 149ss; Betegh 249ss || **1** ἀφα̣[ιρεῖ]ν̣ Janko (2001) : an ἀφα̣[ιρεῖ]? Janko (2002) in app. crit. : ἀφα̣[Tsants. ap. Brisson, KPT : ἀφ̣ [. . .] ZPE | τὸ δ' ἐχόμε̣[νον ἔ]π̣ος ZPE | ἔ]πος Burkert ap. Betegh et Janko (2002) || **2** cf. Orph. fr. 6, 5 | ὡς ἂν̣ ἔ̣[χοι κά]τα Tsants. ap. Brisson 152 adn. 10 : ὡς ἄ[ρξαι κα]τὰ West : ὡς ἄρ̣ξ̣[ηι κα]τὰ Burkert, prob. Janko (2002), quae spatio breviora sunt, sec. Tsants. : ὡς ἄρχ̣[ηι κα]τὰ Janko (2001) : ὡς α[. . . . κα]τὰ ZPE | subiectum Ζεύς, de re cf. et. Alderink, Creation 102 adn. 14 | ἕδος] de Olympo deorum sede vid. loc. sim. | νιφόεντος] 'è possibile... che nell' imaginario religioso ... si presentasse ... come nebbioso' Tortorelli, La parola del passato 44, 1989, 33, quae – coll. Damasc. De princ. 123 (III 160, 2 Westerink, cf. fr. 121 I) ἢ τὸν ἀργῆτα χιτῶνα, ἢ τὴν νεφέλην, ὅτι ἐκ τούτων ἐκθρώσκει ὁ Φάνης et Aristoph. Nub. 265; 291; 328 – putavit Νεφέλην deam (saltem metaphoram) Orphicam esse : at cf. Brisson 158s | Olympus idem atque tempus sec. commentatorem (vid. 3ss), de quo cf. Brisson 149ss; cf. et. Jourdan 11 adn. 1: 'en régnant sur l'Olympe, Zeus serait le maître du temps' | de Ὀλύμπου interpretatione in papyro per-

— ‘Ὄλυμπ[ος’ καὶ ‘χ]ρ̣όνος’ τὸ αὐτόν· οἱ δὲ δοκοῦντες ‘Ὄλυμπ̣[ο]ν̣’ καὶ] ‘ο̣ὐρανὸν’ [τ]αὐτὸ εἶναι ἐξαμαρτάν[ουσ]ι̣[ν, οὐ γ]ι̣νώσκοντ̣ε̣ς ὅτι οὐρανὸν οὐχ οἷόν τ̣ε̣ ‘μακ[ρό]τ̣ερον’ ἢ ‘εὐρύτε[ρο]ν’ εἶναι, χρόνον δὲ ‘μακρὸν’ εἴ τι̣ς̣ [ὀνομ]ά̣ζο[ι] ο̣ὐ̣κ̣ ἂ̣ν̣ [ἐξα]μαρτάνοι· ὁ δὲ ὅπου μὲν ‘οὐρανὸν’ θέ̣[λοι λέγειν, τὴμ] προσθήκην ‘εὐρὺν’ ἐποε̣ῖτο, ὅπου [δ’ ‘Ὄλυμπον’, το]ὐ̣ν̣αντίον, ‘εὐρὺμ’ μὲν οὐδέ̣ποτε, ‘μ̣α̣[κρὸν’ δέ. ‘νιφό]ε̣ν̣τ̣α̣’ δὲ φήσας εἶν̣αι τῆ̣ι̣ [δ]υνάμει ε[ἴκαζε αὐτὸν ὄρε]ι̣ νιφετώδει̣.

νιφόεντος Ὀλύμπου | Β 699 ἔχεν κάτα γαῖα μέλαινα | Soph. Ant. 609s κατέχεις Ὀλύμπου / μαρμαρόεσσαν αἴγλαν | Orph. Hymn. 25, 7 ἕδος νιφόεντος Ὀλύμπου, cf. 59, 12 | Hes. Sc. 203 θεῶν δ’ ἕδος ἁγνὸς Ὄλυμπος | Ω 144 ἕδος Οὐλύμποιο | Hes. Th. 42 al. νιφόεντος Ὀλύμπου | Σ 615 Ὀλύμπου νιφόεντος | Pind. Py. 1, 20 νιφόεσσ’ Αἴτνα || **8** Ο 36, ε 184, Hymn. Apoll. 84 al., Hes. Th. 702, Orph. Hymn. 14, 10 Γαῖα καὶ Οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθε | Hymn. Cer. 13s πᾶς δ’ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθε / γαῖά τε πᾶσ’ | Hes. Th. 839s γαῖα / ... καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθε, cf. 108-110 | Orac. Sibyll. 5, 334 οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν | Hes. Th. 45 Γαῖα καὶ Οὐρανὸς εὐρύς | Γ 364 al., α 67 al., Hes. Th. 373 al., Hymn. Apoll. 325, Quint. Smyrn. 1, 37 al.,

spicua cf. Funghi 17; Colabella 73ss; Casadesús, Πρακτικὰ ια´ Διέθνους Συνεδρίου Κλασσικῶν Σπουδῶν, Ἀθῆναι 2001, I 147s; Schironi, Zeitschr. Pap. Epigr. 136, 2001, 11ss | de similitudine huius versus cum Hom. Hymn. 15, 7 multa deliberavit Brisson 152s || **3** τὸ αὐτόν] ‘for the commentator, two entities can be identified if the same attribute can be applied to both of them’ Brisson 153, qui animadvertit Aristotelem (Top. 152a 34s) huic doctrinae repugnavisse (cf. similia in Betegh 250) || **3–4** suppl. ZPE | οἱ δὲ δοκοῦντες — [τ]αὐτὸ εἶναι] cf. Schmidt, Olympos, RE XVIII 1 (1939) 277ss; Brisson 154; Kouremenos 189s || **4–5** ἐξαμαρτάν[ουσ]ι̣[ν Tsants. ap. Brisson 152, KPT : -[ουσι]ν̣ ZPE : -[ουσ]ι̣ Janko (2002) || **5** dist. ZPE | [οὐ γ]ι̣νώσκοντ̣ε̣ς KPT : [οὐ γ]ινώσκον[τε]ς ZPE || **6–8** suppl. ZPE || **6** ἢ] cf. Brisson 154, qui cft. Kühner-Gerth[3] 2, 312s || **7** ὁ δὲ — **9** ἐποε̣ῖτο] Orph. fr. 16 II || **8** προσθήκην] de verbi usu apud explicatores Homeri cf. Schol. Hom. Α 20a, 63a, 129b al. et Brisson 155 || **9** ὅπου [δ’ KPT : ὅπο̣υ̣ [δὲ ZPE | Ὄλυμπον ZPE, KPT : χρόνον Colabella in: Masaracchia (ed.), Orfeo e l’orfismo, Roma 1993, 73ss (et Parsons per litt. ap. Kouremenos 191); Janko (2001) et (2002), at cf. Kouremenos 191 | το]ὐ̣ν̣αντίον KPT (cf. Tsants. ap. Brisson 152) : τοὐ]ν̣α̣ν̣τίον ZPE, at ‘the traces before ν̣ possibly indicate τὸ] ἐ̣ν̣αντίον’ Kouremenos 191 || **10** cf. Orph. fr. 6, 5 | μ̣α̣[κρὸν δέ ZPE | νιφό]ε̣ν̣τ̣α̣ Tsants. ap. Brisson 152 : νιφόεντα] ZPE || **11** τῆ̣ι̣ KPT : τῆι ZPE | [δ]υνάμει ZPE | ε[ἴκαζε Jourdan 58 adn. 6 (‘tout en unifiant le système des temps verbaux’) : ε[ἰκάζει Tsants. ap. Brisson 157 (coll. col. XII 9 et XIX 8) : ἐ[χρήσατο Janko (2001) | αὐτὸν ὄρε]ι̣ Tsants. ap. Brisson 157, qui et. prop. χρόνον τῶ]ι̣ (quod praef. KPT) vel αὐτὸν ἕδε]ι̣ | νιφετώδει̣. KPT : νιφετώδει̣ [ZPE : νιφετώδε Tsants. ap. Brisson 152 | de re

τὸ δὲ] νιφετῶ[δες ψυχρόν τε καὶ λ]ẹυ̣κ̣όν ἐ̣[στι.
] λ̣αμπ̣[ρ], π̣ολιὸν δ’ ἀ[έρ]α̣
]̣ ια καὶ τα̣ [
]̣ ̣ ̣ τ̣ο̣δ̣ε̣[

col. XIII

ʽΖεὺς μὲν ἐπεὶ δὴ̣ π̣ατρὸς ἑοῦ πάρα̣ [θ]ἐ̣σφατ’ ἀκούσα[ς’.

Orac. Sibyll. 3, 559 al., Orph. Arg. 48 al., fr. 319, 1 οὐρανὸν εὐρύν || **13** Apoll. Rhod. 3, 275, Quint. Smyrn. 2, 554 al. πολιοῖο δι’ ἠέρος

COL. XIII **1** P. Derv. col. VIII 4 Ζεὺς μὲν ἐπεὶ δὴ π̣α˪τρὸς ἑο˩ῦ πάρα θέ[σ]φατον ἀρχήν, cf. sim. illic laud. | Ε 64 θεῶν ἐκ θέσφατα ἤιδη | Hymn. Merc. 472 Διὸς πάρα θέσφατα πάντα | δ 114 πατρὸς ἀκούσας | Procl. in Plat. Tim. I 207, 1 Diehl καὶ δὴ καὶ τὸν πατέρα παρακαλεῖν εἰς τὴν τῆς δημιουργίας σύλληψιν ... καὶ περὶ πάσης ἑξῆς ἀναδιδάσκεται τῆς κοσμοποιίας· πρὸς δὲ τὸν Κρόνον πάλιν μετὰ τοὺς δεσμοὺς μόνον οὐκ εὐχόμενός φησιν· ʽὄρθου δ’ ἡμετέρην γενεήν, ἀριδείκετε δαῖμον’ (Orph. fr. 239) | Damasc. in Plat. Parmen. 270 (III 12, 11 Westerink) οὐχὶ δὲ καὶ Ὀρφεὺς ἐν τῶι Κρόνωι ἐξάπτει τὰ πείσματα τῆς ὅλης δημιουργίας, ὅ γέ τοι δημιουργικός, καὶ εὔχεται πρὸς αὐτόν; cf. Procl. in Plat. Cratyl. 27, 21 Pasquali

cf. Casadesús, Πρακτικά 149 || **12** suppl. Tsants. ap. Brisson 157 : [̣ ̣ ̣ ̣] νιφετω[±15]̣ ̣ ονε̣[ZPE | dist. KPT || **13**] λ̣αμπ̣[ρ Tsants. ap. Brisson 157 (coll. col. XIV 1 τὸ{ν} λαμ̣π̣ρότατόν τε [καὶ θ]ε̣ρμό[τ]ατον), KPT : λ̣άμπ̣[ει Janko (2002) in app. crit. :]αμ[ZPE | dist. Janko (2002) | δ’ ἀ[έρ]α̣ (iam δ’ ἀ[έρα dub. prop. Brisson 157, collatis Apoll. Rhod. et Quint. Smyrn. locis laudatis in loc. sim. app.; ‘one should remember that Zeus is identified by the commentator with ἀήρ [cols. XVIII. 1-12; XXIII. 2-4; XXIV. 3-5]’) : δα[Tsants. ap. Brisson 152 || **13** π̣ολιὸν -**15** KPT : desunt in ZPE

COL. XIII cf. Bernabé in: The Derveni Papyrus, Workshop, Rethymno 2006, nondum ed. || **1** cf. Orph. fr. 7 | suppl. ZPE | Ζεὺς μὲν ἔπει[τ’ ἄφραστα θεᾶς] πάρα West, Orphic Poems 114 | de hoc versu cum fr. 5,1 comparato cf. et. Rusten 125s, praec. 126: ‘the commentator preferred (or invented) an alternative reading’, coll. col. VIII 9 [χρὴ ὧ]δ’ ἔχοντα οὐκ ἀκούειν τὸν Ζᾶ̣[να ... ἀλλὰ τὴν ἀλκὴν λαμ̣β[άνειν (Rusten 126 : λαμ̣β[αν ZPE) : repugnaverunt Edwards, Zeitschr. Pap. Epigr. 86, 1991, 204s; Casadesús 294s; cf. et. Jourdan 13 adn. 1: ‘le commentateur adopte une analyse linéaire. Il serait étonnant qu’il s’adonne deux fois à l’interprétation d’un même vers’; contra, mea sententia frustra, Kouremenos 22s | de Saturni vaticiniis cf. Orph. fr. 239 | πάρα̣ [θ]ἐ̣σφατ’] cf. col. VIII 11 π̣αρ̣ὰ θέσφατα ‘la Nit vaticina, però es el pare qui lliura a Zeus els principis demiúrgics’ Casadesús 296 coll. commentatoris

οὔτε γὰρ τόδ̣ε ἤκουσεν, ἀλλὰ δεδήλωτ̣αι ὅπως
ἤκουσεν, οὔτε ἡ Νὺξ κελεύει, ἀλλὰ δηλ̣οῖ ὧδε λέγων·
‘αἰδοῖογ κατ̣έπινεν, ὃς αἰθέρα ἔχθορ̣ε πρῶτος’.

et alios locos collectos ap. Orph. fr. 239 ‖ **4** Hes. Th. 476 παῖδας ἑοὺς κατέπινε, cf. Orph. frr. 204 et 215 | Hes. Th. 497 λίθον ... καταπίνων | Hymn. Apoll. 119 ἔκ δ' ἔθορε πρὸ φόωσδε | Orph. fr. 121, 3 ἐξέθορε πρώτιστος | Orph. fr. 260, 1-2 ἔκθορε πατρὶ μεγίστωι / αἰδοίων κτλ | cf. et. Diog. Laert. 1, 5 οἱ δὲ ... παράγουσι καὶ Ὀρφέα ... λέγοντες φιλόσοφον γεγονέναι ... (plura invenies in Orph. fr. 887 II) ἐγὼ δὲ ... οὐκ οἶδα, ‹οὐδὲ› (add. Apelt) τίνα δεῖ προσαγορεύειν τὸν πᾶν τὸ ἀνθρώπειον πάθος ἀφειδοῦντα τοῖς θεοῖς προστρῖψαι, καὶ τὰ σπανίως ὑπό τινων ἀνθρώπων

verbis οὔτε ἡ Νὺξ κελεύει : potius: ‘Kronos a pu rappeler, sous forme de malédiction, l'oracle de la Nuit selon lequel tout roi serait destitué de son pouvoir par sa descendance. Le commentateur veut expliquer que Zeus n'a pas “écouté cela”, c'est-à-dire qu'il n'a pas “obéi à cela”, le verbe ἀκούειν construit avec l'accusatif signifiant “obéir”' Jourdan 58 (contra Kouremenos 193: ‘the pronoun can very well be the subject of the verb: the Derveni author might refer to Zeus simply by the deanthropomorphizing neuter pronoun τόδ̣ε’, quod mihi non veri simile videtur ‖ **2** τόδ̣ε Tsants. per litt. (‘ὅπως ἤκουσεν “quomodo audivit” intellecto’ Janko ([2002], at vid. adn. ad l. 1), KPT : τότ̣ε Betegh, Janko (2002): ‘qui ὅπως ἤκουσεν significare “quod audiverat” intellexit’ : τό ̣ε ZPE ‖ **3** ‘l'expression ἀλλὰ δηλ̣οῖ ὧδε λέγων semble indiquer que le commentateur pense que le poète rende clair que ... Zeus n'a pas obéi l'oracle, parce que dans le vers cité, il fait quelque chose non prevue' Bernabé (2006), quod mea sententia rem melius explicat quam interpretatio v. d. Kouremenos 194 ‖ **4–9** suppl. ZPE ‖ **4** cf. Orph. fr. 8 | de verbi αἰδοῖον sensu (hic et in col. XVI 3) multum disputaverunt viri docti: utrum substantivum ‘phallum’ (i.e. phallum Caeli quem Saturnus amputaverat) ut putaverunt Burkert, Information z. altsprachlichen Unterricht 2, 1980, 32; id. in: Bremmer (ed.), Interpretations of Greek Mythology, London 1987, 22; id. in: Burkert et al. (edd.), Fragmentsammlungen philosophischer Texte der Antike, Göttingen 1998, 389 et adn. 14; id., Da Omero ai magi, Venezia 1999, 81ss; id. in: Buxton (ed.), From myth to reason?, Oxford 1999, 97; id. in: Guidorizzi-Melotti (edd.), Orfeo e le sue metamorfosi, Roma 2005, 53; Kirk-Raven-Schofield, Presocratic 32: Graf, Gnomon 57, 1985, 588; Bernabé, Aula Orientalis 7, 1989, 169; id., Kernos 15, 2002, 1ss; Janko (2001) 24 adn. 124; Betegh 112ss; 154ss; 235s (qui hanc historiam cum Hethitica fabula de deo Kumarbi comparaverunt; cf. Laroche, Textes mythologiques hittites en transcription, Paris 1965, 153ss; Bernabé, Textos literarios hetitas, Madrid [2]1987, 139ss; García Trabazo, Textos religiosos hititas, Madrid 2002, 155ss; vid. et. Torjussen, Symb. Osl. 80, 2005, 7ss, qui, ignorans multa antea dicta, denuo quaestionem quasi novam hypothesin tractat) an adiectivum ‘venerabilem’

δαίμονα ornans, ut maluerunt Rusten 125; West, Orphic Poems 85 (credentes δαίμονα Πρωτόγονον eundem atque Phanetem esse), Parker in: Powel (ed.), The Greek world, London 1995, 490s, Kouremenos 196 : aliter rem explanavit Edwards, Zeitschr. Pap. Epigr. 86, 1991, 205ss (αἰδοῖον adiectivum, at commentator 'detects in the Orphic poem a comparison which transpires through etymology, but only such a comparison as bequeathes a deeper riddle to the wise', cf. frr. 189; 260); cf. et. Calame in: Laks-Most (edd.), Studies 67s et adnn. 4-5; eund., Masques d'autorité, Paris 2005, 281ss; Brisson, Zeitschr. Pap. Epigr. 144, 2003, 19ss; eund. Class. Rev. 56, 2006, 9 | at plane commentator αἰδοῖον ut 'membrum virile' accepit et ideo interpretatus est 'Caeli membrum' idem valere atque 'Solem' (αἰδοίωι εἰκάσας τὸν ἥλιο[ν], cf. et col. XIV 2s ubi Sol pro Caelo laudatur); eo modo et. explicari potest mirus locus Diog. Laert. 1, 5 (vid. in loc. sim. app.) qui Iovem membrum devorantem αἰσχρουργοῦντα arbitratus sit (de hoc loco cf. et. West, Orphic Poems 241s, qui rem aliter interpretatus est); si αἰδοῖον in versu adiectivum esset, commentator rem non hoc modo interpretari potuisset; de Phanete nil in poemate dici videtur; recte et. Betegh 169: 'the Hesiodic Eros has no tally in the theogony of the Derveni poem. This hypothesis is reinforced by the fact that, in speaking about the conjunction of physical particles, the Derveni author only refers to Aphrodite, Peitho and Harmonia (col. 21), while one would clearly expect Eros to be mentioned in this context' | cf. et. Henry, Trans. Am. Phil. Ass. 116, 1986, 159 | κατ̣έπινεν cf. Orph. frr. 26; 84; 204; 214; 215 (Caelus filios); 240s (Iuppiter Phaneta); cf. et. Casadesús 300ss (et eund. Faventia 18, 1996, 75ss), qui putat hic et. de Phanete dici | ὃς αἰθέρα ἔχθορε πρῶτος valde disputatum: ὅς masc., qua de causa non de αἰδοῖον dicitur, sed de ‹βασιλῆος› vel ‹Οὐρανοῦ› in priore versu, vid. supra | ἔχθορε] de orthographia cf. Tsants. KPT 17 | de deo nascente saepe dicitur, cf. Hymn. Merc. 20, Callim. Hymn. 4, 255, Hymn. Curet. ap. Powell, Coll. Alex. p. 161, etc., vid. Pf. ad Callim. fr. 43, 123; Rusten 125 adn. 9; eund., Atti del XVII Congresso Internazionale di Papirologia, Napoli 1984, II, 334; ἔχθορε... 'seems to bear in the Orphic poets the connotation of "issuing from a source"' sec. Edwards, Zeitschr. Pap. Epigr. 86, 1991, 206 (coll. Orph. frr. 60 et 260); cf. et. Casadesús 303ss, et. comm. ad Lam. Pelinn. (Orph. fr. 485) 3; at si ἔχθορε hic de deo nascente diceretur, difficillimum esset vocem αἰθέρα interpretari: 'on the analogy of αἰθέρ' ἵκανεν or an indication of direction' (coll. Hymn. Apoll. 119 ἐκ δ' ἔθορε πρὸ φόωσδε) sec. Rusten 125 adn. 9 : 'direct object ... of the place left, not the place arrived at' sec. Edwards 207 prob. Tsants. per litt., cf. Anth. Pal. 9, 371 δίκτυον ἐκθρώισκοντα ... λαγωόν (sic ut aether non Caeli pater fuerit sed materia vel locus e quo Caelus exortus sit, sicut in Rhapsodiis Phanes ex ovo) : αἰθέρος prop. Lamberton ap. Laks-Most 15 adn. 28 : optime rem interpretatus est Burkert, Da Omero ai magi, Venezia 1999, 81ss, intelligens ἔχθορε ut 'eiaculatus est' (cf. et. Lévêque, Kernos 10, 1997, 238) et αἰθέρα ut obiectum verbi ἔχθορε, id est 'qui primus aethera eiaculatus est', prob. Janko (2001) 24 adn. 125; (2002) 26: 'igitur ἔκθορε de mari "semen eiaculari" cum accusativo significat, et αἰθήρ velut dei semen est'; cf. col. XIV 1 ubi ἐ̣]κ̣χθό̣ρηι accus. obiectum trahit, et θόρνηι in col. XXI 1; vid. et. Burkert, Die Griechen und der Orient, München 2003, 100ss, qui Aegyptias fabulas simillimas memorat; eund., Babylon Memphis Persepolis, Cambridge Mass. 2005, 91ss; eund. in: Guidorizzi-Melotti (eds.), Orfeo e le sue metamor-

ὅτι μὲμ πᾶσ̣αν τὴμ πόησιν περὶ τῶμ πραγμάτων
αἰνίζεται, κ̣[α]τ̣̥’ ἔπος ἕκαστον ἀνάγκη λέγειν.
ἐν τοῖς α[ἰδοίο]ις ὁρῶν τὴγ γένεσιν τοὺς ἀνθρώπου[ς
νομίζον̣[τας ε]ἶν̣αι τούτωι ἐχρήσατο, ἄνευ δὲ τῶν̣
αἰδοίων [οὐ γίν]ε̣σθαι, αἰδοίωι εἰκάσας τὸν ἥλιο[ν·
ἄνε̣υ̣ [γὰρ του] ἡ]λ̣[ίο]υ̣ τὰ ὄντα τοιαῦτα οὐχ ο̣ἷ̣ό̣ν̣ [τ’ ἦν
γίν̣[εσθαι, καὶ γενομ]ένων τῶν ἐ̣όντων [
ἠρε̣[μεῖν   διὰ] τ̣ὸν ἥλιο̣[μ] πάντα ὁμ̣[οίως

αἰσχρουργούμενα τῶι τῆς φωνῆς ὀργάνωι || **5–6** Plat. Meno 81a ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν σοφῶν περὶ τὰ θεῖα πράγματα. ... οἱ μὲν λέγοντές εἰσι τῶν ἱερέων τε καὶ τῶν ἱερειῶν ὅσοις μεμέληκε περὶ ὧν μεταχειρίζονται λόγον οἵοις τ’ εἶναι διδόναι

fosi, Roma 2005, 53ss || **5** πᾶσ̣αν — **6** λέγειν] ‘à mon avis, une telle déclaration n’a pas de sens, sauf si le commentateur pense qu’il doit employer toute sa capacité herméneutique pour convertir un vers scabreux (i. e. in quo de membro virili devorato agitur) en “un discours sacré”’ Bernabé (2006) | de ea paragraphi significatione cf. Rusten 133s; Burkert, Zeitschr. Pap. Epigr. 62, 1986, 5 adn. 16; Obbink in: Laks-Most 44s (‘the paragraphos ... may mark nothing more than a strong grammatical pause, as Burkert ... notes’); Struck, Birth of the Symbol, Oxford 2004, 31 (‘if the sentence is in fact a quotation, it would presumably be a well-known saying, a kind or principle or maxim ... in an inverse relation to the Aristarchan maxim, “Homer from Homer,” and would speak for a rather broad and firmly established context of allegorical reading in the commentator’s time’) || **6** dist. Janko (2002), qui et. κ̣[α]τ̣̥’ corr. : κ̣[α]θ’ ZPE | ‘one case of irrational aspiration’ Tsants. KPT 17 (‘perhaps the scribe was initially planning to write καθ’ ἕκαστον ἔπος’) | ἔπος Burkert || **10** ἄνε̣υ̣ [γὰρ τοῦ ἡ]λ̣[ί]ου̣ KPT : ἄνε̣[υ γὰρ τοῦ ἡλίου] ZPE | [τ’ ἦν Janko (2002) : [τε ZPE, KPT || **11** γίν̣[εσθαι KPT : ‘γε̣ν[έσθαι Ts.[1] u. v.’ Janko (2002, cf. Tsants. 15 adn. 30: ‘possible for the things that are to become such’) : γ. . ZPE | dist. Janko (2002) qui et. γενομ]ένων suppl. : [±14]ένων ZPE || **12** ἠρε̣[μεῖν KPT : πρ[ZPE, unde πρ[ῶτον χωρισθέντα tempt. Janko (2002) in app. crit. : ‘πρ[αΰν- Ts.[1] u. v.’ Janko (2002, cf.

] ọὐδ' ἐοῦσ[ιν] ọụ. [
] περιέχειṿ [
]. . . . . . [

col. XIV

ἐ]κ̣χθόρ̣ηι τὸ{ν} λαμ̣π̣ρότατόν τε [καὶ θε]ρ̣μ̣ό[τ]ατον
χωρισθὲν ἀφ' ἑωυτοῦ. τοῦτον οὖν τὸγ ʽΚρόνονʼ

Tsants. 15 adn. 30: 'calm') | διὰ] KPT | ὁμ̣[οίως KPT : ο[ZPE || **13**] ọὐδ' ἐοῦσ[ιν] ọụ. [et **14**] περιέχειṿ [KPT (cf. Tsants. 15 adn. 30: 'nor to the things that are ... to encompass ... ') : an περιέχει κ̣[? Kouremenos 197, qui add.: 'this might be the Derveni author's interpretation of Orpheus' κατέπινεν in 4', coll. Procl. in Plat. Tim. II 93, 18 Diehl αἱ παρὰ τοῖς θεολόγοις καταπόσεις περιοχαί τινές εἰσιν : nil leg. ZPE || post ultimam lineam nonnullis versibus intermissis ['[τῶι δ' αὖτ' ἐκ Γαίης] ⸤γένετο Κρόνος ὃς μέγ' ἔρεξεν⸥'] (cf. Orph. fr. 10, 1) rest. Janko (2002) : ἐκ τοῦ δὴ Γαίηι γένετο Κρόνος,] ὃς μέγ' ἔρεξε tempt. Tsants. ap. Kouremenos 200 | in fine ὡς ἂν suppl. Janko (2002) : '(οὐρανὸς) περιέχει τὸ φῶς, ὅταν Burkert, conservato τὸν ap. XIV, 1' Janko ibid.

COL. XIV cf. Bernabé in: The Derveni Papyrus, Workshop, Rethymno 2006, nondum ed. || **1** cf. Orph. fr. 8 II | ἐ]κ̣χθόρ̣ηι KPT : ἐ̣χθόρ̣ηι ZPE | de orthographia cf. Tsants. KPT 17 || **1** ἐ]κ̣χθόρ̣ηι — **2** ἑωυτ̣οῦ] commentator more physico explicat col. XIII 4 ὃς αἰθέρα ἔχθορε πρῶτος | aliter rem explicat Betegh 234: 'it is reasonably certain that the creation of the sun is explained in the first fragmentary sentence of col. 14'; cf. eund. 253s | 'si bien αἰθέρα pourrait être lu dans un texte poétique comme un accusatif de direction, ... les adjectifs de la col. XIV ne peuvent l'être; ... le commentateur ... aurait employé une préposition, comme c'est la règle en prose. Aussi ces adjectifs ne pourraient-ils être que des objets directs. Et, donc, αἰθέρα le serait aussi, dans le texte poétique ... le neutre χωρισθὲν ... doit se référer à la même réalité que λαμ̣π̣ρότατόν τε [καὶ θε]ρ̣μ̣ό[τ]ατον, et être compris comme un prédicatif ... si on comprenait que, dans le poème, une divinité (le Ciel) éjacule l'éther, on s'expliquerait que le commentateur interprète une expression aussi crue en proposant qu'il (le Ciel) jeta, tout en la séparant de lui, la partie la plus brillante et la plus chaude. ... Dans une cosmogonie, on s'attend à ce que l'on parle de la création de l'éther, et non de l'apparition d'un personnage dans un espace qui n'a pas été préalablement créé' Bernabé (2006) | τὸ{ν} Rusten 134, prob. Janko (pace Jourdan 65) : τὸν ZPE, KPT | [καὶ θε]ρ̣μ̣ό[τ]ατον Tsants. ap. Brisson in: Laks-Most 157, KPT : λ]ε̣υ̣κ̣ό̣[τ]ατον ZPE (quod def. Jourdan 64s) || **2–4** cf. Orph. fr. 9, 'quae tandem eadem fuisse crediderim ac Orph. F 10.1' Janko (2002), vid. app. crit. col. XIII fin. || **2** χωρισθέν‹τα› 'si τὸν conservandum esset' Janko (2002) in app. crit. | τοῦτον οὖν τὸγ Κρόνον] 'Kronos should be understood as the Mind that clashes things against each other, and this Kronos – i.e., Kronos understood in this way – is born from the sun, since it is the heat of the sun which causes the things to collide with each other' Betegh 123; cf. et.

γενέσθαι φησὶν ἐκ τ̣οῦ ῾Ηλίου τῆι Γ̣ῆι, ὅτι αἰτίαν ἔσχε
διὰ τὸν ἥλιον κρούεσθαι πρὸς ἄλ̣ληλα.
διὰ τοῦτο λέγει· ῾ὃς μ̣έγ᾽ ἔρεξεν᾽. τὸ δ᾽ ἐ̣πὶ τούτωι·
῾Οὐρανὸς Εὐφρονίδης, ὃς πρώτιστο̣ς βασίλευσεν᾽,

COL. XIV 5 B 274 μέγ᾽ ἔρεξε | X 305 μεγα ῥέξας τι | λ 272 μέγα ἔργον ἔρεξεν | Hes. Th. 209s μέγα ῥέξαι / ἔργον || **6** Orph. fr. 167, 2 οὗ πρῶτος βασίλευ-

185 || **3** ῾Ηλίου τῆι Γ̣ῆι ZPE : ἡλίου τῆι γῆι Rusten 135 adn. 28 : ἡλίου τῆι ῾Γῆι᾽ Janko (2002, cf. adn. ad 2-4) | 'both the αἰδοῖον and Ouranos are equivalent to the sun' Rusten 136; vid. et. Edwards, Zeitschr. Pap. Epigr. 86, 1991, 207s; Brisson, Zeitschr. Pap. Epigr. 144, 2003, 19, Jourdan 61; aliter Casadesús 315ss; 'so it looks as if the poem ... represented the swallowed god ... as the father of Kronos by Ge' West, Orphic Poems 88; mea sententia denuo perspicuum est Caeli membrum, non Phaneta in hoc carmine ab Iove vorari; Caelus enim est Πρωτόγονος et Caeli αἰδοῖον idem valet atque Ἥλιος sec. commentatorem res physice explicantem (cf. col. XIII 9 αἰδοίωι εἰκάσας τὸν ἥλιο[ν] et col. XVI 1 [αἰδοῖ]ον τὸν ἥλιον ἔφ[η]σ̣εν εἶναι δε[δήλω]ται); 'je ne connais, dans toute la littérature grecque, aucune interprétation allégorique construite sur trois niveaux, c'est-à-dire, prétendant montrer que "a veut dire b, mais que b veut dire c"' Bernabé (2006); cf. et. Betegh 122ss (praec. 122: 'the construction ἐκ + genitive and the dative does not speak about parental relationships in the literal sense, but rather transforms the mythical genealogy into a physical theory'); hoc ut opinor solvit etiam quae dubia apparebant v. d. Calame in: Borgeaud (ed.), Orphisme et Orphée, 1991, 233; cf. eund. in: Laks-Most (edd.), Studies 69, adn. 6 : at 'these overthrow the whole physical system of the author' sec. Tsants. per litt. | Γ̣ῆι] 'as the forms Gaia and Ge appear in the Derveni text (col. 22), I do not see any reason to doubt that Gaia was Ouranos' partner in this theogony too' Betegh 158 || **4** διὰ τὸν ἥλιον] cf. Jourdan 67 | κρούεσθαι] interpres ἐτυμολογεῖ, Κρόνον ut κρούοντα τὸν Νοῦν explicans (vid. l. 7) | de commentatoris explanatione invenies multa ap. Casadesús 309ss; cf. eund., Πρακτικὰ ια´ Διέθνους Συνεδρίου Κλασσικῶν Σπουδῶν, Ἀθῆναι 2001, I 144 || **5** διὰ — **9** αὐτόγ] cf. Orph. fr. 10 I; de re cf. Henry, Trans. Am. Phil. Ass. 116, 1986, 157 || **5–6** Orph. fr. 10, 1-2 || **5** ὃς] sc. Κρόνος | 'an allusion to the traditional myth of his (sc. Uranus') castration' recte West, Orphic Poems 86 || **6** Οὐρανὸν̣ Εὐφρονίδην̣ corr. West, Orphic Poems 114, prob. Janko (2002) : textum traditum acceperunt KPT et defenderunt Rusten 135 adn. 30; Bernabé, Kernos 15, 2002, 108 adn. 81 (monente Tsants. per litt., quia incertum est utrum hic versus sequeretur ὃς μέγ᾽ ἔρεξεν sine intermissione necne); Betegh 123 ('it is just conceivable that the direct object of ἔρεξεν ... was stated in the previous verse, now lost, while L7 [i. e. v. 2] already starts a new syntactic unit of which Ouranos is the subject') et Kouremenos 199 | de Nocte prima dea vid. adn. ad Orph. fr. 6, 2; cf. et. Betegh 207-215 | Εὐφρονίδης] matronymicum in epica poesi numquam invenitur,

— κρούοντα τὸν Νοῦμ πρὸς ἄλληλ[α] ʿΚ̣ρ̣όνονʾ ὀνομάσας,
ʿμέγα ῥέξαιʾ φησὶ τὸν Οὐρανόν· ἀφ̣[αι]ρ̣ε̣θ̣ῆ̣ναι γὰρ
τὴμ βασιλείαν αὐτόγ. ʿΚρόνοṿʾ δὲ ὠ̣ṿό̣μασεν ἀπὸ τοῦ
ἔ̣[ρ]γ̣ου αὐτὸν καὶ τἆλλα κατὰ τ̣[ὸν αὐτὸν λ]ό̣γον.
τῶν ἐ]όντωγ γὰρ ἁπάντ[ω]ṿ [οὔπω κρουομέ]νων

σε | **Orph. fr. 174** ὃς πρωτος βασίλευσε θεῶν μετὰ μητέρα Νύκτα | **Inschr. Kios n. 21, 7 Corsten (= Kaib. 1029, 6; saec. I p. C. n.)** Οὐρανὸς Εὐφρονίδης || **8–9 Procl. in Plat. Cratyl. 55, 11 Pasquali (Orph. fr. 193 II)** μόνος δ' ὁ Κρόνος καὶ ἀφαιρεῖται τὸν Οὐρανὸν τὴν βασιλείαν || **Orph. fr. 151** ‹Οὐρανὸν εὐρύν, ἵν'› οὖρος ἁπάντων / ἠδὲ φύλαξ ‹εἴη›

nisi cum pater ignotus vel non pertinens sit (cf. ex. gr. Aethiop. fr. 1, 2b Ὀτρήρ[η]‹ς› θυγάτηρ εὐειδὴς Πενθεσίλ̣‹ε›ια, quamquam in versione altera fr. 1, 1a Ἄρηος θυγάτηρ κτλ. patris nomen erat), ergo Caelus in hoc carmine patrem non habet, sed solae Noctis filius est (et Phanes non commemorabatur), cf. Hes. Th. 126-132 Γαῖα δέ τοι πρῶτον μὲν ἐγείνατο ... Οὐρανὸν ... ἄτερ φιλότητος ἐφιμέρου, cf. Bernabé (2006) | de Εὐφρονίδης cf. Dunand, Le culte d'Isis dans le bassin oriental de la Méditerranée, Leiden 1973, III 110s; Corsten ad Inschr. Kios n. 21, 7 p. 100; Tortorelli, La parola del passato 40, 1985, 419ss | 'this verse does not exclude Nyx and Protogonos from ruling earlier in the poem' Rusten 135 adn. 31, qui memorat Orph. frr. 174 ὃς πρῶτος βασίλευσε θεῶν et 364, 1 πρώτιστος μὲν ἄνασσεν quibus usum similem de vocibus πρῶτος et πρώτιστος demonstrare conatur : mea sententia frustra, quia in fr. 174 legitur et. μετὰ μητέρα Νύκτα i. e. 'primus regnavit post Noctem matrem', non 'primus' absolute positum (cf. ad loc.), et in fr. 364 ἐπιχθονίων ἀνδρῶν i. e. de primo deo qui hominum rex fuit loquitur (cf. Bernabé, Kernos 15, 2002, 108s) : immo excluditur Phanetem prius regnavisse quam Caelum ὃς πρώτιστος βασίλευσεν, nec Nox regnavit: cf. Aristot. Metaph. 1091b 4 (Orph. fr. 20 IV) οἱ δὲ ποιηταὶ οἱ ἀρχαῖοι ταύτηι ὁμοίως, ᾗι βασιλεύειν καὶ ἄρχειν φασὶν οὐ τοὺς πρώτους. οἷον Νύκτα ..., ἀλλὰ τὸν Δία : aliter rem explanavit Casadesús 322ss, vid. et. eund., Faventia 18, 1996, 75ss || **7–8** suppl. ZPE || **7** Νοῦμ] cf. von Fritz, Archiv f. Begriffsgesch. 1964, 86ss; Lanza, Anassagora, Firenze 1966; Laks, The Southern Journ. Philos. Supplement 31, 1993, 19ss; DeFilippo, ibid. 39ss; Lesher, Phronesis 40, 1995, 125ss; Sider, The Fragments of Anaxagoras, 128ss; Betegh 280ss (praec. 281: 'the name "Mind" was most probably the one which did not come from the poem ... this terminological point in itself should be a clear indication of a – direct or indirect – Anaxagorean influence'); de cosmogonia Anaxagorea cum hac commentatoris comparata cf. Betegh 295ss (qui animadvertit ambo iisdem vel simillimis verbis usos esse: διακρίνω, (συμ)μίγνυμι, (συμ)πήγνυμι, etc.); Calame, Masques d'autorité, Paris 2005, 289s; vid. et adn. ad col. XXV | dist. Janko (2002) || **10** ἔ̣[ρ]γ ̣ου KPT (cf. Laks-Most 15 adn. 33 'Ts. suggests "activity"') : ̣[̣] ̣ου ZPE | cet. suppl. ZPE || **11** τῶν ἐ]όντωγ — [οὔπω κρουομέ]νων Tsants. 16 adn. 34, KPT : [ἕκαστ]ον· τῶγ γὰρ ἁπαντ[±14]ναν ZPE | pro κρουομέ]νων et de συμμεμειγμέ]νων vel ἀναμεμειγμέ]νων cogitavit

ὁ Νοῦς] ὡ̣ς ὁρ̣[ίζω]ν̣ φύσιν [τὴν ἐπωνυμίαν ἔσχε]ν
Οὐρανό]ς. ʽἀφαιρ[εῖ]σθαι’ δ’ αὐ̣[τόμ φησι ʽτὴμ βασιλ]ε̣ίαν’
κρουο]μ̣ένων τ̣[ῶν] ἐ̣[ό]ν̣τ̣[ων,   ]. ντα

col. XV

κρ̣ο̣ύε‹ι›ν αὐτὰ πρ̣ὸ̣[ς ἄλ]λ̣ηλα. κα̣[ὶ] π̣οήσηι τὸ [πρῶτ]ον
χωρ̣ισθέντα, διασ̣τῆναι δίχ’ ἀλλήλων τὰ ἐ̣ό̣ντα.
χωρ̣[ι]ζομένου γὰρ τοῦ ἡλίου καὶ ἀπολαμβανομένου

COL. XV 3 [Aristot.] Probl. 868b 27 ἀπολαμβανόμενον δὲ ἀθρόον τὸ ὑγρόν ||

Tsants. ap. Kouremenos 204, at vid. adn. ad col. IX 5 || **12** ὁ Νοῦς] (an οὗτος]?) ὡ̣ς Tsants. 16 adn. 34, KPT :]ς ZPE | ὁρ̣[ίζω]ν̣ KPT : ὁρ[ίζω]ν Tsants. 16 adn. 34, qui animadvertit auctorem ἐτυμολογεῖν, Οὐρανός sicut οὐρίζων νόος interpretantem (cf. Betegh 206: ‘the etymology ... would strongly support the idea that Ouranos too was identified with Mind’, Kouremenos 204), KPT : ὁρ[ᾶι τὴ]ν (sc. Ὀρφεύς) Janko (2001), quae tamen cum ὁ Νοῦς non conveniunt : ορ[. . .]ν ZPE | [τὴν ἐπωνυμίαν ἔσχε]ν Tsants. 16 adn. 34, KPT : [±13]ν ZPE || **13** Οὐρανό]ς Tsants. 16 adn. 34, qui et. dist. :]ς ZPE | ἀφαιρ[εῖ]σθαι δ’ ZPE | αὐ̣[τόμ φησι τὴμ (scriptis -τὸν ... τὴν) Tsants. 16 adn. 34, KPT : [αὐτὸν . . . . τὴμ ZPE | βασιλ]ε̣ίαν KPT : -λε]ίαν ZPE | fragmentum Orphicum agnovi, vid. Orph. fr. 10, 1a in add. et corr. || **14** κρουο]μ̣ένων τ̣[ῶν] ἐ̣[ό]ν̣τ̣[ων Tsants. 16 adn. 34, qui et. dist., KPT :] . ενων [ZPE | τὰ ἐό]ντα vel τὰ ὄ]ντα suppl. Janko (2002) in app. crit. :]ντα ZPE || post ultimam lineam, nonnullis versibus deperditis, ὡς ἂν ὁ Νοῦς κωλύσηι suppl. Janko (2002) : συμπηγνυμένωγ γὰρ τῶν ἐόντων λέγεται ὁ θεὸς τὸν ἥλιογ καταπιεῖν καὶ ἀπολαβεῖν, ὡς ἂν μὴ δύνηται διὰ τὸ θερμὸν tempt. Rusten 136

COL. XV 1–5 cf. Betegh 233ss et 254s; Bernabé in: The Derveni Papyrus, Workshop, Rethymno 2006, nondum ed. || **1** κρ̣ο̣ύε‹ι›ν KPT : κρ[ο]ύε‹ι›ν Rusten : κρ̣[ο]ύεν ZPE; ‘κρ̣ο̣ύε‹ι›ν is in all probability final. It complements the third person singular aorist subjunctive of a causative verb, with air/Mind as subject’ Kouremenos 205 | αὐτα] ‘= τὰ ἐόντα’ Kouremenos 204 | dist. Janko (2002) | πρ̣ὸ̣[ς ZPE | ἄλ]λ̣ηλα KPT : ἄλλ]ηλα ZPE | κα̣[ὶ] ZPE : κἀ[μ] Betegh : ‘sed κῆμ scriptum esset’ Janko (2002), coll. col. XXIV 5 | τὸ [πρῶτ]ον Tsants. 16 adn. 36 : τὸ[ν ἥλι]ον Betegh : τὸ [λοιπ]ὸν Burkert ap. Rusten 137 : το[. . . .]ον ZPE || **2–6** ZPE || **3–4** cf. Bernabé (2006): ‘il y serait question d’une transposition en des termes physiques de l’émasculation d’Ouranos. Le phallus (αἰδοῖον) ... identifié par le commentateur au soleil (ἥλιος), est coupé (χωριζομένου) et reste ἐμ μέσωι, sans doute entre la Terre et le Ciel. Il ne tombe pas dans la mer, comme il se passe chez Hésiode (Th. 189). C’est pour cela que lorsque le poète doit se référer à la naissance d’Aphrodite, ne pouvant employer le mythe hésiodique, il nous dira que la déesse naît d’une éjaculation de

ἐμ μ̣έσωι, πήξας ἴσχει καὶ τἄνωθε τοῦ ἡλίου
καὶ τὰ κάτωθεν. ἐχόμ̣ενον δὲ ἔπος·
ʿἐκ τοῦ δὴ Κρόνος α̣ὖτις, ἔπειτα δὲ μητίετα Ζεύςʾ,
λέγει ‹ὅ›τι ἐκ τοῦδʼ ἡ̣ [ἀ]ρ̣χή ἐστιν, ἐξ ὅσου βασιλεύει. ἡ δὲ
ἀρχὴ διηγεῖται, ὅ̣[τι τ]ὰ̣ ὄντα κρούωμ πρὸς ἄλληλα
διαστήσας τ̣ʼ ἐ̣[ποίει τὴ]ν̣ νῦμ μετάστασιν, οὐκ ἐξ ἑτέρ̣[ων
ἕτερʼ ἀλλʼ ἕτε[ρʼ ἐκ τῶν αὐτῶν.
τὸ δʼ ʿἔπειτ̣⌊α δὲ μητίετα Ζεύ⌋ςʾ· ὅτι μὲν ο̣ὐ̣χ ἕτερ[ος
ἀ̣λ̣λὰ ὁ αὐ̣[τὸς δῆλον. ἐχόμενο]ν̣ δὲ [τ]όδ̣ε̣·

6 A 175 al., ξ 243 al., Hymn. Apoll. 205 al., Hes. Th. 56 al. μητίετα Ζεύς || **10** Aristot. de col. 795b 25 ἐξ ἑτέρων εἰ ἕτερα μεταβάλλουσιν | Aristot. de gen.

Zeus (col. XXI 1). On s'explique maintenant très nettement pourquoi le commentateur identifie un phallus demeurant entre la Terre et le Ciel, qui garderait tout entière sa capacité génératrice, à le soleil'; aliter rem explicat Kouremenos 180 | 'the passage ... offers us information about the place to which Mind removes the fiery particles, and, moreover, on the geometrical structure of the author's cosmos' Betegh 235 || **4** dist. Rusten 136 || **5** ἔπος Burkert ap. Janko (2002) || **6** cf. Orph. fr. 10, 3 | 'α̣ὖτις i ἔπειτα remarquen la cronologia de la succesió' Casadesús 334; cf. et. Betegh 187: 'the whole passage is about the continuity of the rule from Ouranos through Kronos to Zeus. What might have been taken as three different rules and rulers is one and the same' | sc. (ἐ)βασίλευσεν sec. Kouremenos 208 || **7** ‹ὅ›τι ZPE, Janko (2002) : τι KPT ('λέγει τι should be taken in the sense "he says something to this effect", or "he means something of this sort"' Kouremenos 208, quod mihi dubium videtur) | τοῦδʼ ἡ̣ Janko (2002) : τοῦδε ZPE, KPT | [ἀ]ρ̣χή ZPE | dist. Rusten 136 utroque loco | ἡ δὲ Burkert in: Laks-Most 168 : ἥδε Tsants. per litt., KPT : ηδε ZPE | 'Ts. suggests (sc. "he explains") taking ἥδε ἀρχὴ as the end of the preceding sentence' Laks-Most 16 adn. 37 || **8** 'Ts. construes διηγεῖται as passive; we take it as middle' Laks-Most 16 adn. 37 | post διηγεῖται dist. Janko (2002) : post ἀρχή KPT | ὅ̣[τι Rusten 137 : Ν̣[οῦς KPT : nil legit ZPE | τ]ὰ̣ ὄντα KPT (iam τὰ] ὄντα Burkert ap. Janko [2002]) : τὰ] ἐ̣όντα Rusten 137 :]̣ οντα ZPE || **9** διαστήσας Rusten 136 : διαστησασ ZPE | τ̣ʼ ἐ̣[ποίει τὴ]ν̣ Burkert ap. Janko (2002) : τʼ ἐπ[όησε τὴ]ν̣ Janko (2001) : τʼ ἔ̣χ̣[ει εἰς τὴ]ν̣ Rusten 137 : τʼ ἔ̣σ̣[χε εἰς τὴ]ν̣ Betegh : τ̣ε̣ [πρὸς τὴ]ν̣ KPT ̣ ̣[̣ ̣ ̣ τὴ]ν̣ ZPE | μετάστασιν] cf. Jourdan 73 | dist. Rusten | ἑτέρ[ων ZPE || **10** ἕτε[ρʼ ἐκ τῶν αὐτῶν Janko [2001] : ἕτε[ρος Tsants. per litt. : ἑτέ[ρως τὰ αὐτά Burkert ap. Rusten 137 (ZPE perperam trib. Janko [2002], qui add.: 'suppleverat West') : ἑτ̣ε̣[ροῖα ποεῖν. KPT : ἑτέ̣[ρως κοσμεῖν tempt. Kouremenos 211 || **11** suppl. ZPE | cf. Orph. fr. 10 II || **12** αὐ̣[τὸς ZPE | δῆλον Tsants. per litt., qui et. distinxit; KPT : δηλοῖ Janko (2001) | ἐχόμενο]ν̣ Burkert : σημαίν]ε̣ι Tsants. per litt.,

‾ ʿμῆτιγ καὶ [μακάρων κατέχ]ωμ βασιληίδα τιμ[ήν.
εσ. [ ]. αι ἶνας ἀπά[σας
ει[

col. XVI

ʿαἰδοῖ]ον' τὸν ἥλιον ἔφ[η]σεν εἶναι, δε[δήλ]ωται. ὅτι δὲ
ἐκ τῶν ὑπαρχόντων τὰ νῦν ὄντα γίνεται λέγει·

anim. 738b 33 ἐξ ἑτέρων ἕτερα γιγνόμενα || **13** Orph. fr. 168, 2 ‹ἵν' ἔχηι› βασιληίδα τιμήν | Z 193 τιμῆς βασιληίδος | Hes. Th. 462 ἄλλος ἐν ἀθανάτοις ἔχοι βασιληίδα τιμήν cf. 892 | Eur. Hippol. 1280 βασιληίδα τιμάν | Pind. Py. 4, 106-108 βασιλευομέναν ... τιμάν

KPT : λέγε]ι Janko (2001) vel δηλο]ῖ Tsants. spatio breviora sunt : κα]ὶ West ap. Betegh :]ι ZPE | [τ]όδε ZPE || **13–15** cf. Orph. fr. 11 || **13** μῆτιγ Bernabé, Betegh, prob. Janko (2002) et KPT; ad μητίετα (cf. fr. 10, 3) et μήσατο (frr. 16, 1 et 3; 18, 1) etymologice explicandum: 'postea sollers Iuppiter beatorum sollertiam et regiam dignitatem obtinuit', cf. et. quae optime argumentatus est Betegh, 113ss; cf. 162s : Μῆτιγ ZPE | Μῆτιν eundem atque Primogenitum putat (coll. fr. 140) West, Orphic Poems 88; 114; cf. 'Μῆτιν is equally possible' Kouremenos 212; de Μῆτις cf. et. Hes. Th. 886-890; Kern, Hermes 74, 1939, 207s; Detienne et Vernant, Les ruses de l'intelligence, Paris 1974; Scalera McClintock, Filosofia e Teologia 2, 1988, 142; Casadesús, Faventia 18, 1996, 75ss; Calame in: Laks-Most 73; Faraone, Mnemosyne 57, 2004, 177ss, qui Metim cum Aegyptia dea Maat comparat | καὶ [μακάρων κατέχ]ων West, Orphic Poems 114 : κα [.......... εἶ]χεμ (vel κάτε]χεμ) Janko (2002) : κα [±14]ωμ ZPE : κα[±14]εμ legit Tsants. per litt. ('but I do not exclude altogether ω') : κα[ὶ κατέπινεν ἑλ]ὼμ Janko (2001) : καπ[πίνωγ καὶ εἶχ]εμ Burkert ap. Janko (2002) | τιμ[ήν ZPE || **14–15** versus esse putavit Tsants. per litt.: 'since no paragraphos is found under line 13' : post v. 14 versum ex. gr. rest. West, Orphic Poems 114 καὶ τότε δὴ κατέπινε θεοῦ μένος, ὡς θέμις ἦεν vestigiis haud congruentem || **14** ἐς Janko (2002) | post εσ fortasse μ —]γαι vel]ται — απω[vel απα[vel απλ[Tsants. per litt. | ἶνας Tsants. per litt., KPT : ιν... ZPE | ἀπά[σας Janko (2002) in app. crit. ('ut suspicor, Iuppiter omnes vires adipiscitur, quod Urani primogeniti [ita Burkert, coll. Diog. Laert. 1.5] ἶνας sc. penem et testes, devorat, cf. XVI') : απα[Tsants. per litt. : ἀπ. [KPT : nil leg. ZPE || post l. **15**, nonnullis versibus deperditis, καὶ ὅτι μὲν] suppl. Janko (2002) : ὅτι μὲν οὖν Burkert ap. Janko ibid.

COL. XVI cf. Bernabé in: The Derveni Papyrus, Workshop, Rethymno 2006, nondum ed. || **1** ʿαἰδοῖ]ον' — ἔφ[η]σεν suppl. ZPE | post εἶναι dist. Janko (2002) |

— ʽπρωτογόνου βασιλέως αἰδοίου, τῶι δ' ἄρα πάντες
ἀθάνατ̣οι προσέφυμ μάκαρες θεοὶ ἠ̣δ̣ὲ θέαιναι
καὶ ποταμοὶ καὶ κρῆναι ἐπήρατοι ἄ̣λλα τε πάντα,

COL. XVI 3 Δ 402 βασιλῆος ... αἰδοίοιο || **4** Α 406 al., ε 7 al., Hes. Th. 881 al. μάκαρες θεοί | Θ 5 al., Hymn. Apoll. 311 πάντες τε θεοὶ πᾶσαί τε θέαιναι | θ 341

δε[δήλ]ω̣ται KPT : δε[δήλω]ται ZPE | post δε[δήλ]ω̣ται dist. ZPE || **3–6** Orph. fr. 12; cf. Gemelli Marciano in: Pierris (ed.), The Empedoclean Κόσμος: Structure, Process and the Question of Cyclicity, Patras 2005, 382, quae cft. zoogoniam Empedocleam || **3** Πρωτο- West, Orphic Poems 114, prob. KPT, at vid. infra | 'τῶι, suggested by West, is in the papyrus (Ts.)' Laks-Most 16 n. 39 : τοῦ̣ ZPE | plane de eo quod Iuppiter devoravit; disputatur autem utrum αἰδοίου substantivum 'phalli' sit an adiectivum βασιλέως consequens, cf. comm. ad col. XIII 4; mea sententia αἰδοίου 'phalli' significat; cf. Bernabé (2006) | πρωτογόνου] 'le terme est entendu au sens soit actif soit passif' Chrétien adn. ad Nonn. Dion. 9, 141 p. 112 (cf. comm. ad Orph. fr. 80, quanquam hic de Phanete non dicitur) | et. multum disceptata quaestio quis sit πρωτόγονος βασιλεύς: Phanes Primogenitus deus, qui ante Caelum regnaverit (ut in theogoniis recentioribus, cf. Orph. fr. 241), sec. West, Orphic Poems 85s; Casadesús 347ss; Jourdan 16s; Brisson, Zeitschr. Pap. Epigr. 144, 2003, 19ss; eund., Class. Rev. 56, 2006, 9s : at nil de hoc deo invenitur in reliquis papyri versibus et multa contradicunt (vid. infra) : potius Caelus, sec. Burkert, Oriental and Greek Mythology 22; Kirk-Raven-Schofield, Presocratic 30ss; Graf, Gnomon 57, 1985, 588; Bernabé, Aula Orientalis 7, 1989, 169; Edwards, Zeitschr. Pap. Epigr. 86, 1991, 206 adn. 12; Calame in: Laks-Most 68s; Burkert, Da Omero ai magi, Venezia 1999, 83; Janko (2001) 24; Betegh 117ss (vid. et. 185ss); Burkert in: Guidorizzi-Melotti (edd.), Orfeo e le sue metamorfosi, Roma 2005, 53ss; Calame, ibid. 37; cf. et Torjussen, Symb. Osl. 80, 2005, 7ss, qui, ignorans quae antea dicta sunt, eadem postulat | Caelus est primogenitus quod primus Noctis filius est (cf. Orph. fr. 10, 2 Εὐφρονίδης et adn. ad col. XIV 6) et nemo ante Caelum regnavit (cf. Orph. fr. 10, 2 πρώτιστος βασίλευσεν), ideo in hoc carmine Iuppiter Caeli membrum devorat; in theogoniis recentioribus Phanes Caeli partes egit, at nil invenitur in nostri carminis commentatoris verbis de Phanete masculofemina et monstruoso (cf. Orph. frr. 80 et 120ss); insuper Phanes seriore tantum aetate in litteris et in figuratis imaginibus apparet, ita ut nulla eius repraesentatio ante saec. II p. C. n. servata sit; cf. Turcan, s. v. Phanes, LIMC VII 1 (1994) 363s; in Orph. fr. 60 de Osiride dicitur et idem atque Διόνυσος est | cf. et. Lam. Thur. (Orph. fr. 492) 1, ubi Πρωτογόνῳ̣‹ι› prob. de Caelo et. dicitur, et comm. ad loc. atque ea quae de Εὐφρονίδης col. XIV 6 dicuntur in comm. ad loc. | de Phanete cf. comm. ad Orph. fr. 80 || **4** προσέφυμ] 'became one with him, grew on to him' West, Orphic Poems 88 (cf. similia ap. Janko [2001] 25); 'divennero uno' Scalera McClintock, Filos. e Teol. 1, 1988, 148; 'neixeren' Casadesús 349s; 'in eo generati sunt, gestantur' dei qui nondum sunt, quia Iuppiter Caeli membro devorato gravescit Bernabé, comm. ad Orph. fr. 12 : potius 'sono concresciuti' Burkert (2005) 58, qui plura magni pretii

ἄ̣σσα τότ' ἦγ γεγαῶτ'· αὐτὸς δ' ἄρα μοῦνος ἔγεντο.'
ἐ]ν τούτοις σημαίνει, ὅτι τὰ ὄντα ὑπῆ[ρ]χεν ἀεί, τὰ δὲ
νῦν ἐ̣όντα ἐκ τῶν ὑπαρχόντων γίν̣[ε]τ̣αι. τὸ δὲ
ʽαὐ]τ̣ὸς δ'{ὲ} ἄρα μοῦνος ἔγεντο'. τοῦτο δὲ [λ]έγων δηλοῖ
ἀεὶ] τ̣ὸ̣ν Νοῦμ πάντων ἄξιον εἶ̣ναι μόν[ο]ν ἐόντα,

θεοὶ πᾶσαί τε θέαιναι ǁ **4–6** Orph. fr. 241, 8-10 καὶ ποταμοὶ καὶ πόντος ἀπείριτος ἄλλα τε πάντα / πάντες τ' ἀθάνατοι μάκαρες θεοὶ ἠδὲ θέαιναι, / ὅσσα τ' ἔην γεγαῶτα καὶ ὕστερον ὁππόσ' ἔμελλεν ǁ **5** Orph. fr. 377, 21 καὶ ποταμοί et sim. illic. laud. | ν 11s ἄλλα τε πάντα / ... ὅσα ǁ **6** Parmen. 28 B 8, 4 D.-K. οὖλον μουνογενές τε ǁ **10–11** Anaxag. 59 B 12 πάντων νοῦς κρατεῖ, ... καὶ τὰ συμμισγόμενά τε καὶ

addidit ǁ **6** ἄ̣σσα Tsants. per litt., KPT : [ὅ]σσα ZPE | τότ'] de duobus temporibus distinctis in carmine commentarioque cf. Calame in: Laks-Most 72 | cf. et. Orph. fr. 65, 1107 | cf. δ'{ὲ} ἄρα l. 9 | μοῦνος ἔγεντο] Iuppiter solus deus factus est et denuo creaturus est mundum; 'a "monistic" account of the origin of the world' sec. Alderink, Creation 29s, qui et. admonuit (31): 'Zeus is ... an immanent "naturalistic" deity', cf. Orph. fr. 377, 8 αὐτογενής; cf. et. Finkelberg, Harv. Theol. Rev. 79, 1986, 322; Betegh 182ss | de Parmenideo loco (in loc. sim. app. laud.) cum Orphico comparato cf. Burkert, Phronesis 14, 1969, 1ss; West, Orphic Poems 109; Burkert in: Burkert et al. (edd.), Fragmentsammlungen philosophischer Texte der Antike, Göttingen 1998, 390 adn. 18; eund., Da Omero ai magi, Venezia 1999, 79s; eund., (2005) 58ss | de creatore ap. Orphicos cf. Guthrie, Orpheus 106; Classen, Class. & Med. 23, 1962, 9s; Alderink, Creation 25ss; Parker in: Powel (ed.), The Greek world, London 1995, 492 | de simili theogonia Aegyptia cf. Burkert (1999) 83; (2005) 58 | 'the only classical parallel for Orpheus' startling conception of a god who absorbs the universe and then regenerates it from out of himself is Empedocles' divine Sphere, who, when the four elements are thoroughly blended by Love into one blancmange-like mass, "rejoices in his circular solitude"' West, Orphic Poems 108, monente v. d. Burkert per litt.; cf. Betegh in: Morel-Pradeau (edd.), Les anciens savants, Strasbourg 2001, 47ss; Megino, Orfeo y el orfismo en la poesía de Empédocles, Madrid 2005, 38 | Iuppiter idem atque Νοῦς [col. XVI 10] et ἀήρ [col. XVII 3; XXIII 3] sec. commentatorem qui doctrinas Anaxagorae Diogenisque redolet, cf. Burkert, Antike und Abendland 14, 1968, 93ss; eund., Étud. Philos. 25, 1970, 443ss; Casadesús 353ss; eund., Faventia 18, 1996, 86ss; Betegh 175ss; 278ss; 308ss ǁ **7** σημαίνει] cf. Jourdan 75 adn. 11 | ante ὅτι dist. Janko (2002) | ὑπῆ[ρ]χεν] 'le verbe ὑπάρχειν signifie que des particules existent de toute éternité. La "venue à l'être" des choses correspond en réalité à une formation à partir de ce matériau pré-existant' Jourdan 73s adn. 3 ǁ **7** τὰ δὲ — **8** γίν̣[ε]τ̣αι] cf. Laks, Phronesis 42, 1997, 128; Betegh 225ss ǁ **8** γίν̣[ε]τ̣αι KPT : γίν[ετ]αι ZPE ǁ **8–10** cf. Henry, Trans. Am. Phil. Ass. 116, 1986, 161 ǁ **9** αὐ]τ̣ὸς et [λ]έγων suppl. ZPE | δ'{ε} Janko : δὲ ZPE (cf. δ' ἄρα l. 6) ǁ **10** ἀεὶ] τ̣ὸ̣ν KPT : αὐ]τ̣ὸ̣ν ZPE :

ὥσπερ]εὶ μηδὲν τἆλλα εἴη· οὐ γὰρ̣ [οἷόν τε δι᾽ α]ὐτὰ εἶναι
τὰ νῦν] ἐ̣ό̣ντα ἄ̣ν̣[ε]υ τοῦ Νοῦ̣. [ἔτι δὲ ἐν τῶι ἐχ]ο̣μένωι
ἔπει τούτ]ου̣ ἄξιομ̣ π̣άντω̣ν̣ [δηλοῖ τὸν Νοῦν ε]ἶ̣ναι·
ʽνῦν δ᾽ ἐστὶ]ν βασιλεὺ̣ς̣ πάντ̣[ωγ καί τ᾽ ἔσσετ᾽ ἔπ]ειτα.᾽
δῆλον ὅτι] Νοῦς κ̣αὶ π̣[άντων βασιλεύς ἐστι τα]ὐ̣τόν.

ἀποκρινόμενα καὶ διακρινόμενα πάντα ἔγνω νοῦς. καὶ ὁποῖα ἔμελλεν ἔσεσθαι – καὶ ὁποῖα ἦν, ἅσσα νῦν μὴ ἔστι, καὶ ὅσα νῦν ἐστι καὶ ὁποῖα ἔσται – πάντα διεκόσμησε νοῦς, καὶ τὴν περιχώρησιν ταύτην, ἣν νῦν περιχωρέει τά τε ἄστρα καὶ ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη καὶ ὁ ἀὴρ καὶ ὁ αἰθὴρ οἱ ἀποκρινόμενοι κτλ | Anaxag. 59 B 14 ὁ δὲ νοῦς ὅσα ἐστί τ᾽ ἐκράτησε (Sider : ὃς ἀεί ἐστι, τὸ κάρτα D.-K.) || **14** Hes. fr. 308, 1 M.-W. αὐτὸς γὰρ πάντων βασιλεὺς καὶ κοίρανός ἐστιν

αὐ]τ̣ὸν ‹τὸν› Janko (2001) 25 | fin. suppl. ZPE | dist. Janko (2002) || **11** ὥσπερ]εὶ ZPE | [οἷόν τε ZPE | δι᾽ α]ὐτὰ KPT : τα]ῦτα ZPE || **12** τὰ ZPE | νῦν] ἐ̣ό̣ντα KPT (iam νῦν ἐ]όντα Jourdan, cf. 77: 'il nous semble que l'auteur décrit moins ici les anciennes particules que le nouveau monde formé par l'Intellect') : ὑπάρχ]ο̣ντα Janko (2002), qui Tsants. trib. εἰ ἦν τὰ ἐ]όντα (cf. 'Ts. suggests the following translation ... "if the things were without the Mind"' Laks-Most 17 adn. 40) et animadvertit: 'sed in apodosi praecedenti debuisset scribere οἷόν τ᾽ ἂν ἦν, quod longius est' :]ο̣ντα ZPE | dist. Tsants. 17 adn. 40 || **12–13** [ἔτι δὲ ἐν τῶι ἐχ]ο̣μένωι / [ἔπει τούτ]ου̣ ἄξιομ̣ (scripto -ον̣) KPT ([καὶ ἐν τῶι ἐχ]ο̣μένωι κτλ Tsants. trib. Janko [2002], coll. Tsants. 17 adn. 40: 'and in the verse following this he said that Mind is worth everything') :]ο̣μένωι / [. . . . .]ου ἄξιον̣ ZPE || **13** [δηλοῖ τὸν Νοῦν ε]ἶ̣ναι Janko (2002) : [τὸν Νοῦν ἔφησεν ε]ἶ̣ναι KPT (iam Tsants. per litt.) : [lac. ±14 litt.] ̣ναι ZPE || **14** cf. Orph. fr. 13 | νῦν δ᾽ ἐστὶ]ν West :]ν ZPE | βασιλεὺς KPT : -εὺ[ς] ZPE | πάντ[ωγ – ἔπ]ειτα West : πάν̣τ̣[ων ±14]ε̣ιτα ZPE | καί τ᾽ ἔσσετ᾽ ἔπ]ειτα Bacchi regno non congruit, cf. Bernabé, Kernos 15, 2002, 116; Torjussen, Symb. Osl. 80, 2005, 7ss || **15** δῆλον ὅτι] — τα]υ̣τόν KPT : δῆλον ὡς] Νοῦς καὶ β[ασιλεὺς πάντων δύναται τὸ α]ὐ̣τὸν Tsants. trib. Janko [2002]), coll. Tsants. 17 adn. 40: 'it is clear that Mind and king of all is the same thing' : Νοῦς καὶ β̣[ασιλεὺς πάντων τὸ α]ὐ̣τὸν Jourdan 77 ex. gr. | ὁ] Νοῦς Janko (2002) || postea, nonnullis versibus deperditis, legebat [ʽΖεὺς πρῶτος γένετο, Ζεὺς ὕστατος ἀργικέραυνος᾽.] (Orph. fr. 14, 1) ut vid. | ante col. XVII Ζεὺς vel ὁ Ζεὺς suppl. Janko (2001)

col. XVII

π[ρ]ọ́τερον ἦν πρ[ὶν ὀν]ọμ̣ạσθῆνạι· ἔπ̣[ει]τα ὠνομάσθη·
ἦγ γὰρ καὶ πρόσθεν `[ἐ]ὼν´ ἢ τὰ νῦν ἐόντα συσταθῆναι
ἀὴρ καὶ ἔσται ἀεί· οὐ γὰρ ἐγένετο, ἀλλὰ ἦν· δι' ὅ τι δὲ
ἀὴρ̣ ἐκλήθη, δεδ̣ήλωται ἐν τοῖς προτέ̣ροις. ʽγενέσθạι' δὲ
ἐνομίσθη ἐπεί<τ>' ὠνομάσθη ʽΖεύς', ὡσπερεὶ π̣ρότερον

COL. XVII 3 Eur. fr. 941 Kannicht ὁρᾶις τὸν ὑψοῦ τόνδ' ἄπειρον αἰθέρα / καὶ γῆν πέριξ ἔχονθ' ὑγραῖς ἐν ἀγκάλαις; / τοῦτον νόμιζε Ζῆνα, τόνδ' ἡγοῦ θεόν | Diog. Apoll. T 6 Laks (= 64 A 8 D.-K.) Διο[γέ]νης ἐπαι[νεῖ] τὸν Ὅμηρον ὡς [οὐ] μυθικ[ῶς] ἀλλ' ἀληθῶς [ὑ]πὲρ τ[οῦ] θείου διειλε[γ]μένον. τὸν ἀέρα γὰρ αὐτὸν Δία νομίζειν φησίν, ἐπειδὴ πᾶν εἰδέναι τὸν Δία λέγει | Cic. Nat. deor. 1, 12, 29 *quid? aër quo Diogenes Apolloniates utitur deo, quem sensum habere potest aut quam formam dei?* | Cic. Nat. deor. 1, 40 *idemque* (sc. *Chrysippus*, cf. fr. 1077 [Stoic. Vet. Fr. II 316, 4 Arnim]) *disputat aethera esse eum, quem homines Iovem appellarent* | Lam. Thur. (Orph. fr. 492) 2 Ζεῦ ... ἀέρ | Aristoph. Nub. 264 ὦ δέσποτ' ἄναξ, ἀμέτρητ' Ἀήρ | Philem. fr. 95, 4 K.-A. Ἀήρ, ὃν ἄν τις ὀνομάσειε καὶ Δία | Schol. Hom. α 63 καλῶς τὸν Δία νεφεληγερέτην φησί. Ζεὺς γὰρ λέγεται ὁ ἀήρ· τῶν δὲ ἀναθυμιάσεων πυκνὸν μὲν ἐν τῶι ἀέρι ἐγείρονται αἱ νεφέλαι. καὶ διὰ τοῦτο νεφεληγερέτην τὸν Δία φησί | P. Derv. col. XXIII 3 ἀὴρ δὲ Ζεύς | Schol. in Arat. 1 (40, 7 Martin) μετέβη ἐπὶ τὸν κατ' ἐπωνυμίαν Δία, τὸν φυσικόν, ὅς ἐστιν ἀήρ, καὶ γὰρ τὸν ἀέρα Δία λέγουσιν· οὗτος γάρ ἐστι κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς (Chrysipp. fr. 1100 [II 320, 19 Arnim]) ὁ διὰ πάντων διήκων | Chrysipp. fr. 1076 (II 315, 19 Arnim) κ]αὶ Δία μὲ[ν εἶ]να[ι τὸν πε]ρὶ τὴν [γῆ]ν ἀέρα | Meliss. 30 B 2 D.-K. ὅτε τοίνυν οὐκ ἐγένετο, ἔστι τε καὶ ἀεὶ ἦν καὶ ἀεὶ ἔσται || **4–5** Emped. fr. 12 Wright (31 B 8 D.-K.) ἄλλο δέ τοι ἐρέω· φύσις οὐδενὸς ἔστιν ἁπάντων / θνητῶν, οὐδέ τις οὐλομένου θανάτοιο τελευτή, / ἀλλὰ μόνον μίξις τε διάλλαξίς τε μιγέντων / ἔστι, φύσις δ' ἐπὶ τοῖς ὀνομάζεται ἀνθρώποισιν | Anaxag. 59 B 17 D.-K. τὸ δὲ γίνεσθαι καὶ ἀπόλλυσθαι οὐκ ὀρθῶς νομίζουσιν οἱ Ἕλληνες· οὐδὲν γὰρ χρῆμα γίνεται οὐδὲ ἀπόλλυται, ἀλλ' ἀπὸ ἐόντων χρημάτων συμμίσγεταί τε καὶ

COL. XVII cf. Betegh 194s; 260; 269; Janko, Bryn Mawr Classical Review 2006.10.29, 5 || **1** suppl. ZPE | de re cf. West in: Laks-Most 88: 'the Derveni writer does not identify naming with creating, but he does treat naming as an important step that gives something a new identity' (cf. col. XVIII 9ss) || **2** ἦγ — **7** Ζεὺς cf. Orph. fr. 14 I || **2** πρόσθεν `[ἐ]ὼν´ Betegh, Janko (2001) 'ex imagine, ubi litt. ]ων super ητ et paullo ad dexteram scriptae sunt: quae litt. super an et paulo ad dexteram scribuntur ap. ed. (i.e. ZPE) perperam' Janko (2002) : πρόσθεν `ὢν´ KPT || **4** ʽἀὴρ' Janko (2002) : at cf. Jourdan 77 adn. 1: 'le vocabulaire physique vient habituellement éclairer les noms poétiques. Comprendre alors "la raison pour laquelle l'air fut appelé [Zeus] (dans le poème)" sérait plus juste' | dist. Janko (2002) | γενέσθạι] cf. Funghi,

μὴ ἐών. καὶ ʽὕστατονʼ ἔφησεν ἔσεσθαι τοῦτον, ἐπείτε̣ ὠνομάσθη ʽΖεὺςʼ κ̣αὶ τοῦτο αὐτῶι διατελεῖ ὄνομα ὄν̣, μέχρι εἰς τὸ αὐτὸ ε̣ἶ̣δ̣ος τὰ νῦν ἐόντα συ{νε}σταθῆ‹ι› ἐν ὧιπερ πρόσθεν ἐ̣όντα ἠιωρεῖτο. τὰ δʼ ἐόντα δ̣[ηλοῖ γενέσθαι τ̣ο̣ιαῦτ̣[α] δ̣ιὰ τοῦτον, καὶ γενόμενα ε̣[ἶναι ἐν τούτω̣ι [πάντα. ση]μαίνει δʼ ἐν τοῖς ἔπεσι τ̣ο̣[ῖσδε·
ʽΖεὺς κεφα̣⌊λή, Ζεὺς μέσ⌋σ̣α̣, Διὸς δʼ ἐκ̣ ⌊π⌋άντα τέτ̣⌊υκταιʼ.

διακρίνεται. καὶ οὕτως ἂν ὀρθῶς καλοῖεν τό τε γίνεσθαι συμμίσγεσθαι καὶ τὸ ἀπόλλυσθαι διακρίνεσθαι ‖ **6** Orph. frr. 31, 1; 243, 1 Ζεὺς πρῶτος γένετο, Ζεὺς ὕστατος ἀργικέραυνος ‖ **12** Orph. frr. 31, 2 et 243, 2 Ζεὺς κεφαλή, Ζεὺς μέσσα· Διὸς δʼ ἐκ πάντα τέτυκται | Orph. fr. 378, 35s ἀρχὴν αὐτὸς ἔχων καὶ μέσσην ἠδὲ τελευτήν, / ὡς λόγος ἀρχαίων | Pap. Soc. Ital. XV 1476 (Orph. fr. 688a, 1, vid. add. et corr.) [Ζεὺς] πάντων ἀρχή, Ζεὺς [μέσσα, Ζεὺς δὲ τε]λευτή | Semon. 1, 1s West τέλος μὲν Ζεὺς ἔχει βαρύκτυπος / πάντων ὅσʼ ἐστὶ καὶ τίθησʼ ὅκηι θέλει | Orph. Hymn. 15, 6s Ζεῦ ... ἀρχὴ πάντων πάντων τε τελευτή | P. Mag. IV 2836 ἀρχὴ καὶ τέλος εἶ (sc. Σελήνη) πάντων δὲ σὺ μούνη ἀνάσσεις / ἐκ σέο γὰρ πάντʼ ἐστὶ καὶ εἴς ‹σʼ›, αἰών‹ι›ε, πάντα τελευτᾶι | Orph. Hymn. 20, 5 Δία παγγενέτην | Iamblich. Protr.

La parola del passato 35, 1980, 187ss ‖ **6** ὕστατον] commentator plane legit versum Ζεὺς πρῶτος γένετο, Ζεὺς ὕστατος ἀργικέραυνος (Orph. fr. 14, 1, cf. frr. 31, 1 et 243, 1), vid. loc. sim. app.; cf. comm. ad l. 12 | ἐπείτε̣ Janko (2002) : ἐπείτʼ KPT (iam Tsants. ap. Betegh, at cf. Kouremenos 220: 'it is uncertain whether a letter was written after επειτ. If so, the letter must have been α. The correct reading is certainly ἐπείτ(ε)ʼ) : ἔπειτʼ Betegh : ἔπειτ̣ ZPE ‖ **6–9** cf. Henry, Trans. Am. Phil. Ass. 116, 1986, 161; Betegh 257ss ‖ **7** διατελεῖ ZPE (quod futuri temporis esse monuit Janko [2001], prob. Kouremenos 220) : 'in the papyrus the verb is in the present or future tense, perhaps as a historical present, perhaps because the situation referred to remains valid even today' Laks-Most 17 adn. 41, qui tamen vertunt 'continued to be'; qua de causa coniecturam διε̣τέλει viris doctis Laks-Most trib. Janko (2002) | dist. KPT ‖ **8** συ{νε}σταθῆ‹ι› Betegh in app. crit. : συνεστάθη ZPE | de re cf. Kouremenos 221ss ‖ **9** τὰ δʼ ἐόντα — **15** συστ]αθῆναι] cf. Orph. fr. 14 I ‖ **9** ἠιωρεῖτο] commentator ἐτυμολογεῖ ut videtur (cf. 4 ἀήρ), vid. Laks, Phronesis 42, 1997, 130; Betegh 269; cf. et. Jourdan 78s adn. 5; Kouremenos 218s | τὰ δʼ ἐόντα Betegh, Janko (2001) : τὰ δὲ ὄντα ZPE | δ̣[ηλοῖ dub. Tsants. per litt. (cf. 17 adn. 44: 'he makes clear') : [φησὶ Janko (2001) ‖ **10** dist. Janko (2002) | ε̣[ἶναι Janko (2001) : π̣[άλιν KPT (iam dub. Tsants. per litt.) : nil leg. ZPE ‖ **11** πάντα Janko (2001) : μένειν vel κεῖσθαι West ap. Janko (2002) : ἐνεῖναι Tsants. per litt. : nil leg. ZPE, KPT | ση]μαίνει ZPE | ἔπεσι Burkert ap. Janko (2002) | τ̣ο̣[ῖσδε Tsants. per litt. : τ[οῖσδε ZPE ‖ **12** cf. Orph. fr. 14, 2 | init. suppl. Kapsomenos | τέτ̣[i. e. τέτ̣[υκται] non τελ[εῖται (quod suppl. Kapsomenos ut vid., cf. p. 21 et Merk. 23) erat in **Π** sec. Tsants. per litt., KPT | cf. adn. ad l. 6 | ex hymno de Iovis potestate eodem atque Orph.

¯ ʿκ̣εφαλῆ̣ν᾿ [φήσας ἔχειν τὰ ἐό]ντ᾿ αἰν̣[ί]ζεται ὅ̣[τι
κε̣φαλὴ̣ [ ] ἀρχὴ γίνε̣ται συ̣[στάσεως
δ̣[συστ]αθῆναι ν̣[

col. XVIII

καὶ τὰ κάτω [φερό]μενα. `[τὴν δὲ ʿΜοῖρα]μ᾿ φάμενος [δηλοῖ]´

4 (54, 19 Des Places = Ps.-Archytas De sapient. p. 45 Thesleff) ὁ θεὸς ἀρχά τε καὶ τέλος καὶ μέσον ἐντὶ πάντων τῶν κατὰ δίκαν τε καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον περαινομένων | Ioseph. Ant. Iud. 8, 280 ἀλλ᾿ ὅς ἔργον ἐστὶν αὐτοῦ καὶ ἀρχὴ καὶ τέλος τῶν ἁπάντων | Ioseph. c. Ap. 2, 190 ὁ θεὸς ἔχει τὰ σύμπαντα παντελὴς καὶ μακάριος, αὐτὸς αὑτῶι καὶ πᾶσιν αὐτάρκης, ἀρχὴ καὶ μέσα καὶ τέλος οὗτος τῶν πάντων | Apoc. Ioann. 21, 6 ἐγὼ {εἰμι} τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὦ, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος, ibid. 22, 13 ἐγὼ τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὦ, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος | μ 280, Orph. fr. 377, 8, Lin. frr. 83 et 86, Quint. Smyrn. 5, 226 πάντα τέτυκται | Orph. fr. 416, 3 διὰ τοὺτον (sc. Δία) ἅπαντα τέτυκται | Ξ 246, Batrach. 111 πάντεσσι τέτυκται | Xenoph. fr. 35, 4 Gent.-Prato ἐπὶ πᾶσι τέτυκται

COL. XVIII 2 Orph. fr. 31, 5 Ζεὺς πνοιὴ πάντων | P. Derv. col. XIX 2s Ζεὺ[ς]

fr. 31 vel simillimo theogoniae inserto | de hoc fr. cf. Finkelberg, Harv. Theol. Rev. 79, 1986, 325; Janko (1997) 83 | 'this (scil. Apoc. Ioann. loc. laud. in loc. sim. app.) is an echo of the old Orphic saying, for which there is no parallel in rabbinic literature ... the only passage in the New Testament where we can prove ... that the author was influenced ... by Orphic lore' Quispel in: Wilson (ed.), Nag Hammadi and Gnosis, Leiden 1978, 17 | cf. et. Scalera MacClintock, La parola del passato 40, 1985, 258 || **13** κ̣εφαλῆ̣ν [Tsants. per litt., KPT : [κε]φαλη̣[ZPE | φήσας ἔχειν Janko (2002) : λέγων τὸν ἀέρα Tsants. per litt. et ap. Kouremenos 225 : nil leg. ZPE | τὰ ἐό]ντ᾿ (vel τὰ ὄ]ντ᾿, quod praeferunt KPT) Tsants. per litt. :]ντ᾿ ZPE | αἰν̣[ί]ζεται ZPE | ὅ̣[τι Janko (2002) : ο̣[ἷαπερ tempt. Tsants. per litt. et ap. Kouremenos 225 : ο[ZPE : . [KPT || **14** κεφαλὴ[ν ἔχοντα· οὗτος γὰρ] ἀρχὴ γίνε̣ται tempt. Tsants. per litt. et ap. Kouremenos 225 (pro οὗτος legendum est αὕτη sec. Janko [2002]) | συ̣[στάσεως Tsants. per litt., KPT, cf. Kouremenos 225 : σ̣ώ[ματος Burkert ap. Janko (2002) : σ̣ . [ZPE || **15** δ̣[KPT (iam Tsants ap. Betegh) : . [ZPE | συστ]αθῆναι ZPE | ν̣[KPT (iam Tsants ap. Betegh) : [ZPE || post v. 15 incerto numero versuum deperdito [Ζεὺς πνοιὴ πάντων Ζεὺς πάντων ἔπλετο] μοῖρα (Orph. fr. 14, 3) rest. Janko (2002)

COL. XVIII cf. Ricciardelli, Boll. Class. 3. 1, 1980, 117ss || **1** κάτω [φερό]μενα KPT : κατα[φερό]μενα Janko (2002) qui Tsants. trib. coll. Laks-Most 17 adn. 46: 'Ts. suggests the following translation of the beginning of the column: "... and those moving downwards ..."' : κάτω̣ [κει]μένα dub. Jourdan 18 adn. 1 : κατω̣[. . .]μενα ZPE | `[τὴν δὲ ʿΜοῖρα]μ᾿ (scripto ]ν) φάμενος [δηλοῖ]´ KPT : `ἃ φάμενος [εἶπε]ν´

τήνδ[ϵ γῆν] καὶ τἆλλα πάν[τ]ạ ϵἶναι
ἐν τῶι ἀέρ̣ι̣, [πνϵ]ῦμα ἐόν. τοῦτ' οὖν τὸ ʽπνϵῦμα' Ὀρφϵὺς
ὠνόμασϵμ ʽΜοῖρ̣ạν'. οἱ δ' ἄλλοι ἄνθρωποι κατὰ φάτιμ ʽΜọῖραν

πάντα κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐκλήθη· πάντῳγ γὰρ ὁ ἀὴρ ἐπικρατϵῖ | Aët. Plac. 1, 7, 33 καθ' οὓς (scil. Stoicos, cf. Chrysipp. fr. 1027 [Stoic. Vet. Fr. II 306, 21 Arnim]) ἕκαστα καθ' ϵἱμαρμένην γίνϵται· καὶ πνϵῦμα μὲν διῆκον δι' ὅλου τοῦ κόσμου || **2–3** Stob. Flor. 1, 5, 15 (I 79, 1 Wachsm.) Χρύσιππος (fr. 913 [Stoic. Vet. Fr. II 264, 14 Arnim]) δύναμιν πνϵυματικὴν τὴν οὐσίαν τῆς ϵἱμαρμένης, τάξϵι τοῦ παντὸς διοικητικήν. ... ʽϵἱμαρμένη ἐστὶν ὁ τοῦ κόσμου λόγος' || **3–7** Lam. Thur. (Orph. fr. 489) 5 ϵἴτϵ μϵ Μο‹ῖ›ρα ἐδάμασ‹σ›' {ατο} ϵἴτϵ ἀστϵροπῆτα̣ κ‹ϵ›ραυνῶν, cf. Lam. Thur. (Orph. fr. 490) 5 | Orph. Hymn. 59, 13s ἐπϵί γ' ὅσα γίγνϵται ἡμῖν, / Μοῖρά τϵ καὶ Διὸς οἶδϵ νόος διὰ παντὸς ἅπαντα | Diogenian. ap. Euseb. Praep. Ev. 6, 8, 8 τήν τϵ ϵἱμαρμένην (sc. Χρύσιππός φησιν ϵἶναι, cf. fr. 914 [Stoic. Vet. Fr. II 265, 10 Arnim]) ϵἰρομένην τινὰ ϵἴτϵ ἐκ θϵοῦ βουλήσϵως ϵἴτϵ ἐξ ἧς δήποτϵ αἰτίας. ἀλλὰ καὶ τὰς Μοίρας ὠνομάσθαι ἀπὸ τοῦ μϵμϵρίσθαι καὶ κατανϵνϵμῆσθαί τινα ἡμῶν ἑκάστωι. ... τόν τϵ ἀριθμὸν τῶν Μοιρῶν τοὺς τρϵῖς ὑποβάλλϵι χρόνους ἐν οἷς κυκλϵῖται τὰ πάντα καὶ δι' ὧν ἐπιτϵλϵῖται. καὶ Λάχϵσιν μὲν κϵκλῆσθαι παρὰ τὸ λαγχάνϵιν ἑκάστωι τὸ πϵπρωμένον, Ἄτροπον δὲ κατὰ τὸ ἄτρϵπτον καὶ

Janko (2001) ('antea nil deesse crediderim'; [ἔλϵγϵ]ν̣ Janko [2002] in app. crit.) : [ ]α φάμϵνος [. . . .]ν̣ ZPE | τήνδ[ϵ γῆν] KPT : τὴν δ[ὲ γῆν] Janko (2001) : an τήν τ̣[ϵ γῆν]? : τήνδ[ϵ] Tsants. ut vid. (cf. Laks-Most 17 adn. 46: '... that this...') : τὴν δ[. . .] ZPE : τὴν δ[ίνην] Burkert ap. Betegh et Janko (2002); repugnante Jourdan 18 adn. 1, quae perperam hanc coniecturam Janko trib. 'pour soutenir sa thèse selon laquelle l'auteur serait Diagoras de Mélos' | πάν[τ]ạ ZPE || **1** καὶ τἆλλα — **7** ἐκάλϵσϵν] cf. Orph. fr. 14 II || **2** [πνϵ]ῦμα KPT : π̣[νϵ]ῦμα ZPE | post ἀέρ̣ι̣ dist. Janko (2002), qui et. π̣[νϵ]ύμα‹τι› ἐόν‹τι› prop. in app. crit. : at cf. Kouremenos 227 | πνϵῦμα] 'le destin de l'homme est déterminé par le pneuma présent en lui. Ce pneuma est aussi pensée et on va voir dans la suite que cette pensée est aussi Zeus. Qui ne voit que nous avons là l'anticipation du fatalisme stoïcien?' Boyancé, Rev. Stud. Gr. 82, 1974, 96 (cf. 97s 'πνϵῦμα ... ne me paraît devoir être en prose autre chose que l'equivalent de ce que πνοιή est dans la langue poétique'); 'il s'agit peut-être en réalité de l'action du πνϵῦμα, ce mélange divin et rationnel composé d'air et de feu dont les stoïciens ont fait le principe universel' Jourdan XXIII; cf. Ricciardelli 118 (coll. Orph. frr. 414, 2 Ζϵὺς ... πνϵύμασι συρίζων κτλ, 121 VI θϵίου πνϵύματος et 853, 2 σοφῆι ὑπὸ πνϵύματος ὁρμῆι); Funghi in: Pintaudi (ed.), Miscellanea Papyrologica, Papyrologica Florentina VII, Firenze 1980, 80s (quae et. de voce φρόνησις in papyro disseruit); Bernabé, Kernos 15, 2002, 26 adn. 120; Jourdan 81 adn. 6; contra Betegh 200ss | ἑόν ZPE (quod def. Jourdan 80 adn. 2 || **3** κατὰ φάτιμ] 'in accord with the men say' recte Sider in: Laks-Most 132, ubi plura invenies; vid. et. Casadesús, Emerita 68, 2000, 59 adn. 29 || **3–4** versus ὅσσα τ' ἔην γϵγαῶτα καὶ ὕστϵρον ὁππόσ'

ἐπικλῶσαι᾽ φασὶ[ν] ῾σφίσιγ᾽ καὶ ῾ἔσεσθαι ταῦθ᾽ ἅσσα Μοῖρα ἐπέκλωσεν᾽, λέγοντες μὲν ὀρθῶς, οὐκ εἰδότες δὲ οὔτε τὴμ ῾Μοῖραν᾽ ὅ τί ἐστιν οὔτε τὸ ῾ἐπικλῶσαι᾽. Ὀρφεὺς γὰ`ρ´ τὴμ φρόνησ[ι]μ ῾Μοῖραν᾽ ἐκάλ̣εσεν· ἐφαίνετο γὰρ αὐτῶι τοῦτο προσφερέστατον ε[ἶ]ν̣αι ἐ̣ξ ὧν ἅπαντες ἄνθρωποι ὠνόμασαμ. πρὶμ μὲγ γὰρ κληθῆ̣ναι ῾Ζῆνα᾽, ἦμ Μοῖρα φρόνησις τοῦ θεοῦ ἀεί τε κα̣ὶ [δ]ιὰ παντός· ἐπεὶ δ᾽ ἐκλήθη

ἀμετάθετον τοῦ μερισμοῦ, Κλωθὼ δὲ παρὰ τὸ συγκεκλῶσθαι καὶ συνείρεσθαι τὰ πάντα, cf. fr. 913 (Stoic. Vet. Fr. II 264, 24 Arnim) | Ps.-Aristot. De mund. 401b 15 τρεῖς μὲν γὰρ αἱ Μοῖραι, κατὰ τοὺς χρόνους μεμερισμέναι, νῆμα δὲ ἀτράκτου τὸ μὲν ἐξειργασμένον, τὸ δὲ μέλλον, τὸ δὲ περιστρεφόμενον· τέτακται δὲ κατὰ μὲν τὸ γεγονὸς μία τῶν Μοιρῶν, Ἄτροπος, ἐπεὶ τὰ παρελθόντα πάντα ἄτρεπτά ἐστι, κατὰ δὲ τὸ μέλλον Λάχεσις – {εἰς} πάντα γὰρ ἡ κατὰ φύσιν μένει λῆξις – κατὰ δὲ τὸ ἐνεστὸς Κλωθώ, συμπεραίνουσά τε καὶ κλώθουσα ἑκάστωι τὰ οἰκεῖα || **5–6** Heraclit. fr. 86 Marc. (22 B 5 D.-K.) οὔ τι γινώσκων θεοὺς οὐδ᾽ ἥρωας οἵτινές εἰσι || **5–7** Stob. Flor. 3, 1, 199 (III 150, 17 Hense = Ps.-Plut. Placit. 1, 28 = Chrysipp. fr. 913 [Stoic. Vet. Fr. II 264, 20 Arnim]) λόγος (sc. εἱμαρμένη ἐστὶν), καθ᾽ ὃν τὰ μὲν γεγονότα γέγονε τὰ δὲ γινόμενα γίνεται τὰ δὲ γενησόμενα γενήσεται || **9–10** Diog. Laert. 7, 135 (= Chrysipp. fr. 580 [Stoic. Vet. Fr. II 179, 35 Arnim]) ἕν τε εἶναι θεὸν καὶ νοῦν καὶ εἱμαρμένην καὶ Δία· πολλαῖς τε ἑτέραις ὀνομασίαις προσονομάζεσθαι | Schol. Hes. Th. 413 (71, 2 Di Gregorio = Chrysipp. fr. 930 [Stoic.

ἔμελλεν (Orph. fr. 241, 10) / Μοῖρα ἐπέκλωσεν vel Μοῖρα δ᾽ ἐπέκλωσεν τὰ τ᾽ ἐόντα τά τ᾽ ἐσσόμενα Ζεύς restituere prop. Merk. 23 : iure contradixit Janko (2002): ‘sed interpres sermonem cotidianum laudat, cf. XXIII, 7-10’ | Μοῖρα] cf. Jourdan 81 adn. 5: ‘La Destinée (Moira) évoquée ice incarne à elle seule les trois moires et le verbe “filer” résume leur fonction. Il est dit en effet dans la colonne suivante (XIX 6-7) que Zeus dont elle représenterait l’esprit préside au passé, au présent et à l’avenir. La Moire et l’εἱμαρμένη stoïcienne partagent le même rôle inscrit dans leur étymologie’ (vid. loc. sim. app.); cf. et. Betegh 159 | de re vid. et. Burkert, Antike und Abendland 14, 1968, 96s; eund., Étud. Philos. 25, 1970, 445 (‘apparemment Orphée avait raconté la naissance de Zeus, et qu’on l’avait proclamé roi, et que Moira ... avait assisté a la naissance du roi des dieux’); Casadesús 375ss | [Ζεὺς πάντων ἔπλετο] μοῖρα (Orph. fr. 14, 3) Tsants. per litt., ‘where μοῖρα is, of course, “destiny, providence”’ | ‘adding Moira to Metis, Zeus ... is the master not only of the organization of the cosmos but also of time’ Calame in: Laks-Most 74 | de Μοῖρα cf. locos in loc. sim. app. laud. et Ricciardelli, comm. ad Orph. Hymn. 59, 13s | ‘Moira is an attribute of Zeus and not external to him’ Alderink, Creation 28; cf. et. Ricciardelli, Boll. Class. 3. 1, 1980, 118ss; Casadesús 381ss || **6** Ὀρφεὺς — **9** ὠνόμασαμ] cf. Orph. fr. 1019 II; de re cf. Henry, Trans. Am. Phil. Ass. 116, 1986, 159 || **7** φρόνησ[ι]μ ZPE || **9** πρὶμ — **13** γέν[ε̣το] cf. Orph. fr. 14 II || **9** πρὶμ — **10** [δ]ιὰ παντός] commentator

῾Ζεύς᾽, γενέσθαι αὐτὸν ἐ̣[νομ]ί̣[σθ]η̣, ὄντ̣α μὲγ καὶ πρόσθεν,
ὀ]νομαζόμ[ε]νον δ᾽ ο[ὔ. διὰ τοῦτο λέ]γ̣ε̣ι ῾Ζεὺς πρ̣ῶ̣τος
γέν]ε̣το᾽· πρ̣[ῶ]τογ γ̣ὰ̣[ρ ἦν Μοῖρα φρόνησις], ἔπειτ̣[α δ᾽] ἱ̣ε̣ρ̣ε̣ύ̣θ̣η̣
Ζεὺ]ς ὤν. οἱ δ᾽ ἄν̣θρω[ποι, οὐ γινώσκοντ]ες τὰ λεγόμενα̣,
ὡς π]ρ̣ω̣τ̣όγ̣ο̣ν̣ο̣[ν] ὄντα̣ [θεὸν νομίζουσι] τὸν Ζῆνα [
]. . . [. .]. . . [ ]. [

Vet. Fr. II 267, 39 Arnim]) τῶν γὰρ ἐν γῆι καὶ ἐν θαλάσσηι πάντων ἄρχει (ἔχει τὴν ἐξουσίαν **T**) ἡ εἱμαρμένη· ὡς γὰρ θεῶι (θεᾶι **WT**) εὐχόμεθα (εὔχονται πάντες **T**) τῆι Μοίραι | Plut. De Stoic. rep. 47 p. 1056c τέλος δέ φησι (Chrysipp. fr. 937 [Stoic. Vet. Fr. II 267, 39 Arnim]) μηδὲν ἴσχεσθαι μηδὲ κινεῖσθαι μηδὲ τοὐλάχιστον ἄλλως ἢ κατὰ τὸν τοῦ Διὸς λόγον, ὃν τῆι εἱμαρμένηι τὸν αὐτὸν εἶναι, cf. 931 (Stoic. Vet. Fr. II 267, 41 Arnim), 1076 (315, 8) | Ps.-Aristot. De mund. 401a13 καλοῦμεν γὰρ αὐτὸν καὶ Ζῆνα καὶ Δία, παραλλήλως χρώμενοι τοῖς ὀνόμασιν, ὡς κἂν εἰ λέγοιμεν δι᾽ ὃν ζῶμεν | Origen. c. Cels. 6, 7 (= Chrysipp. fr. 1051 [II 310, 18 Arnim]) ὁ θεὸς πνεῦμά ἐστι διὰ πάντων διεληλυθὸς καὶ πάντ᾽ ἐν ἑαυτῶι περιέχον

ἐτυμολογεῖ, cf. loc. sim. app. || **11** ἐ̣[νομ]ί̣[σθ]η̣ Tsants. per litt., KPT : δ̣[οκοῦσ]ι ZPE (iam [δοκοῦσιν Kapsomenos | post πρόσθεν dist. Janko (2002) || **12** ὀ]νομαζόμ[ε]νον ZPE | ο[ὔ. διὰ τοῦτο λέ]γ̣ε̣ι Tsants. per litt., KPT : ὅ[τε ZPE : ο[ὔπω Janko (2001), qui hanc coniecturam auctori Tsants. falso adscripsit (cf. Janko [2002]) || **13** γέν]ε̣το᾽· πρ̣[ῶ]τογ (scripto -τόν̣) KPT : γένετο᾽, πρῶ]τογ Janko (2002), mon. Tsants. per litt. :]τογ ZPE | γ̣ὰ̣[ρ ἦν Μοῖρα φρόνησις], KPT : γ᾽ ἐ̣ό̣ντα Janko 2001 : γ. . ντα[ZPE | ἔπειτ̣[α δ᾽] ἱ̣ε̣ρ̣ε̣ύ̣θ̣η̣ KPT (cf. Kouremenos 229: 'the use of ἱερεύεσθαι in the sense "to be deified" has no parallel ... cf. Plutarch's use of καθιέρευσις in de Is. et Osir. 380D9') : ἐπειτ̣[. .] (ἐπείτ̣[ε in app. crit.) . . . . [ ]. ο (in app. crit.: 'versum longiorem facit; num fr. alio collocandum est?') Janko (2002) : ἐπειτ̣[ZPE || **14** Ζεὺ]ς ὤν. KPT : nil legerunt reliqui | οἱ δ᾽ ἄν̣θρω[ποι KPT : οἱ δ᾽ ἄ]ν̣θ̣ρωπ̣[οι Tsants. 121 : ἀ]ν̣θ̣ρώπ̣[ων ZPE (unde τῶν ἀ]ν̣θ̣- Janko [2002] in app. crit.) | οὐ γινώσκοντ]ες Tsants. 121 : οἱ μὴ συνιέντ]ες ZPE | dist. Janko (2002) | post λεγόμενα add. [ ] ZPE : nil KPT || **15** ὡς π]ρ̣ω̣τ̣όγ̣ο̣ν̣ο̣[ν] ὄντα̣ KPT : 'νομίζουσι πρωτόγονον εἶναι Ts.[1] u. v.' Janko (2002) in app. crit., cf. Laks-Most 18, adn. 49: 'Ts. suggests the following translation of the rest of the column: "... but people not understanding the meaning of the words consider Zeus as being first-born ..."' | [θεὸν νομίζουσι] KPT : nil leg. reliqui

col. XIX

ἐκ [τοῦ δ]ὲ̣ [τ]ὰ̣ ἐ̣ό̣ντα, ἓν [ἕκ]αστογ κέκ[λητ]αι ἀπὸ τοῦ
ἐπικρατοῦντος, ʽΖεὺ[ς]ʼ πάντα κατὰ τὸν αὐτὸν
λόγον ἐκλήθη· πάντω̣γ̣ γὰρ ὁ ἀὴρ ἐπικρατεῖ
τοσοῦτον, ὅσομ βούλε̣ται. ʽΜοῖραν̣ʼ δʼ ʽἐπικλῶσαιʼ

COL. XIX 1–2 Anaxag. 59 B 12 D.-K. μοῖραι δὲ πολλαὶ πολλῶν εἰσι. παντάπασι δὲ οὐδὲν ἀποκρίνεται οὐδὲ διακρίνεται ἕτερον ἀπὸ τοῦ ἑτέρου πλὴν νοῦ. νοῦς δὲ πᾶς ὅμοιός ἐστι καὶ ὁ μείζων καὶ ὁ ἐλάττων. ἕτερον δὲ οὐδέν ἐστιν ὅμοιον οὐδενί, ἀλλʼ ὅτων πλεῖστα ἔνι, ταῦτα ἐνδηλότατα ἓν ἕκαστόν ἐστι καὶ ἦν | Simplic. Phys. 27, 2 (Anaxag. 59 A 19 D.-K.) πάντων μὲν ἐν πᾶσιν ἐνόντων, ἑκάστου δὲ κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἐν αὐτῶι χαρακτηριζομένου || **2–3** Ps.-Aristot. De mund. 401a 12 εἷς δὲ ὢν πολυώνυμός ἐστι, κατονομαζόμενος τοῖς πάθεσι πᾶσιν ἅπερ αὐτὸς νεοχμοῖ. ... 26 πάσης ἐπώνυμος φύσεως ὢν καὶ τύχης, ἅτε πάντων αὐτὸς αἴτιος ὤν || **3–4** Heraclit. fr. 23 Marc. (22 B 114 D.-K.) κρατεῖ γὰρ τοσοῦτον (sc. ἓν τὸ θεῖον) ὁκόσον ἐθέλει | Simplic. in Aristot. Phys. 155, 25 Die. (Anaxag. 59 A 41 D.-K.) πάντων μὲν ἐν πᾶσιν ἐνόντων, ἑκάστου δὲ κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἐν αὐτῶι χαρακτηριζομένου | Diog. Apollon. fr. 9 Laks (64 B 5 D.-K.) καί μοι δοκεῖ τὸ τὴν νόησιν ἔχον εἶναι ὁ ἀὴρ καλούμενος ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὑπὸ τούτου πάντας καὶ κυβερνᾶσθαι καὶ πάντων κρατεῖν· αὐτὸ γάρ μοι τοῦτο θεὸς

COL. XIX cf. Ricciardelli, Boll. Class. 3. 1, 1980, 120ss || **1–4** cf. Betegh 195s || **1** ἐκ [τοῦ δ]ὲ̣ KPT (cf. Kouremenos 228: ‘if correct, ἐκ τοῦ is equivalent to ἐξ οὗ, “since”. It introduces a causal clause stating a general principle that explains why all ἐόντα have been called Zeus’) : εκ[. . . . . ZPE : ἕκ[αστα in app. crit. tempt. Janko (2002, qui et. κατὰ] in priore versu deperdito tempt.) et Jourdan 19 adn. 1 : ἐκ̣ [τότε vel ἐπ̣[εὶ Tsants. 18 adn. 50 ut vid.: ‘Since (or: From the time when) the things that are, each individually...”’ : ἐπ̣[εὶ δὲ Kapsomenos | τ̣ὰ̣ ἐόντα Tsants. l. laud. ut vid. : τὰ ἐό]ντα Kapsomenos :]. . .ν̣τα ZPE | dist. Janko (2002) | cet. suppl. Kapsomenos | κέκ[λητ]αι] cf. Jourdan 19 adn. 2 | de re cf. Burkert, Antike und Abendland 14, 1968, 98; eund., Études Philosophiques 25, 1970, 444ss; Betegh 303ss || **2** Ζεὺ[ς] — **3** ἐπικρατεῖ] vid. loc. sim. app.; cf. et. Sider in: Laks-Most 136ss; Hussey, Oxford Studies in Ancient Philosophy 17, 1999, 306s; Betegh 266ss; Jourdan 82 adn. 4; Kouremenos 11s || **2–4** de ἐπικρατεῖ ... ἐπικλῶσαι ... ἐ̣πικυρῶσαι cf. Jourdan 83 adn. 6 || **3** πάντω̣γ̣ Tsants. per litt. (cf. 18 adn. 51: ‘reading a neuter genitive plural with Ts.’), KPT (scripto -ω̣ν̣) : πάντα̣ς̣ Kapsomenos, ZPE || **4–7** cf. Betegh 267 ||

λέ̣γοντες, τοῦ Διὸς τὴμ φρόνησιν ‘ἐ̣πικυρῶσαι’
λέγουσιν τὰ ἐόντα κα̣ὶ τὰ γινόμενα καὶ τὰ μέλλοντα,
ὅπως χρὴ γενέσθαι τε καὶ εἶναι κα[ὶ] παύσασθαι.
‘β̣ασ̣ι̣λ̣εῖ’ δὲ αὐτὸν εἰκάζει (τοῦτο γάρ οἱ προσφέρειν
ἐφα[ί]νετο ἐκ τῶν λεγομένων ὀνομάτων) λέγων ὧδε·
‘Ζεὺ̣ς βασιλεύς, Ζεὺς δ’ ἀρχὸς ἁπάντ̣ων ἀργικέραυνος’.

δοκεῖ εἶναι καὶ ἐπὶ πᾶν ἀφῖχθαι καὶ πάντα διατιθέναι καὶ ἐν παντὶ ἐνεῖναι || **6–7** Anaxag. 59 B 12 καὶ ὁποῖα ἔμελλεν ἔσεσθαι καὶ ὁποῖα ἦν, ἅσσα νῦν μὴ ἔστι, καὶ ὅσα νῦν ἔστι καὶ ὁποῖα ἔσται, πάντα διεκόσμησε νοῦς | Emped. fr. 14, 9 Wright (31 B 21, 9 D.-K.) ἐκ τῶν (Wright : ἐκ τούτων γὰρ cod.) πάνθ’ ὅσα τ’ ἦν ὅσα τ’ ἔστι καὶ ἔσται ὀπίσσω || **10** Orph. fr. 3 Διὸς ... βασιλῆος | Orph. fr. 31, 7 Ζεὺς βασιλεύς, Ζεὺς ἀρχὸς ἁπάντων ἀργικέραυνος | Orph. fr. 243, 5 Ζεὺς βασιλεύς, Ζεὺς αὐτὸς ἁπάντων ἀρχιγένεθλος | Orph. fr. 243, 6 μέγας ἀρχὸς ἁπάντων | Orph. fr. 852 Ζεὺς Κρονίδης βασιλεύς | Terpand. fr. 3 Gostoli (= PMG 698,1 Page) Ζεῦ πάντων ἀρχά, πάντων ἁγήτωρ | Democr. 68 B 30 D.-K. βασιλεὺς οὗτος (sc. Ζεύς) τῶν πάντων | Hes. Th. 886 al. Ζεὺς ... βασιλεύς | Orph. Hymn. prooem. 3 Ζεῦ βασιλεῦ | Theb. fr. 3, 3 Διὶ βασιλῆϊ | Orph. Hymn. 20, 5 Δία ... βασιλῆα | Cypr. fr. 9, 3 Ζηνὶ ... βασιλῆϊ | Hymn. Cer. 358 Διὸς βασιλῆος | Apoll. Rhod. 4, 558 Ζῆνα ... βασιλῆα | Plat. Epist. 2, 312e περὶ τῶν πάντων βασιλέα πάντ’ ἐστὶ καὶ ἐκείνου ἕνεκα πάντα | Nonn. Dion. 7, 119 ἀρχὸν Ὀλύμπου (sc. Δία)

5 λέ̣γοντες],‘tout l’art de l’herméneute réside dans ... cette remotivation des métaphores dont la banalisation interdit selon lui l’accès au sens authentique’ Jourdan 19 adn. 5 | dist. Kapsomenos || **6** γε̣νόμενα Burkert, Antike und Abendland 14, 1968, 93 : textum traditum def. Kouremenos 232: ‘τὰ ἐ. καὶ τὰ γιν. are the derivative things that are and come to be in the cosmos at any given time’ | dist. ZPE || **8–9** omissis verbis τοῦτο — ὀνομάτων] cf. Orph. fr. 14 III | parenthesin agn. ZPE || **8** οἱ om. Kapsomenos || **10** cf. Orph. fr. 14, 4 || **11–13** ‘the Derveni author

ʽβασιλέ]α᾽ ἔφη εἶναι, ὅτι πολλῶ̣[ν τῶν ἀρ]χ̣ῶμ μία
πασῶν κ]ρ̣ατεῖ καὶ πάντα τελεῖ [ἅπερ θνη]τ̣ῶ̣ν οὐδενὶ
ἄλλωι ἔξεσ]τ̣ιν τε̣[λ]έσαι· ̣ ̣ [ ] ̣ν̣ [̣]ε̣υ̣ [
] ʽἀρχὸν᾽ δὲ [ʽἁπάντων᾽ ἔφη εἶναι α]ὐτὸν
ὅτι πάντα ἄρ]χεται δια̣[ ] ̣δε

explains why Orpheus likened air/Mind to a king' Kouremenos 233 ‖ **11** βασιλέ]α ZPE | dist. Janko (2002) | πολλῶ̣[ν KPT : -λλ[ῶν ZPE | τῶν ἀρ]χ̣ῶμ (scriptum -ῶν) KPT : ἐόντων ἀρχ]ῶμ Tsants. sec. Janko, coll. Tsants. 18 adn. 52: 'Ts. suggests the following translation of the rest of the column: "king (basileus) because, though the offices (magistrates) are many, one prevails over all and performs all that no other mortal is allowed to perform ..."' : ἐπὶ πραγμά]τ̣ωμ Jourdan 83 adn. 10 : ̣ ̣ ̣ ̣ ̣ ̣ ̣] ̣ωμ ZPE ‖ **12** πασῶν κ]ρ̣ατεῖ KPT : ἀρχὴ κ]ρατεῖ ZPE | [ἅπερ θνη]τ̣ῶ̣ν KPT : 'ἅσσα βροτῶ]ι̣ (vel θνητῶ]ι̣) Ts.[1] u. v.' Janko (2002) cf. comm. ad l. 11 : [̣ ̣ ̣ ̣ ̣ ̣ ̣ ̣ ̣]ι Janko (2002) : nil leg. ZPE ‖ **13** 'ἄλλωι ἔξεσ]τ̣ιν Ts.[1] u. v.' Janko (2002), cf. comm. ad l. 11 (sic leg. KPT) :]χ̣ιν ZPE | τε̣[λ]έσαι KPT : -έ̣σαι ZPE |] ̣ν̣ [̣]ε̣υ̣ [KPT : nil leg. reliqui ‖ **14–15** [ʽἁπάντων᾽ ἔφη εἶναι α]ὐτὸν / [ὅτι πάντα KPT : 'δ᾽ ἔ[φη ʽἁπάντων᾽, ὅτι ἅπαντα Ts.[1] u. v.' Janko (2002), cf. verba quae sequuntur, laudata in adn. ad l. 11: '"And he said that he is ruler (*archos*) of all, because all things start through ..." he suggests there is an allusion to the *archōn basileus* at Athens and elsewhere' Laks-Most 18 adn. 52 ‖ **15** ἄρ]χεται ZPE | δια̣[KPT : διὰ̣ [Tsants. (cf. supra 'through') : διὰ̣ [τούτων vel δι᾽ α̣[ὐτῶν tempt. Janko (2002) in app. crit. |] ̣δε KPT ‖ in fine col., incerto numero versuum deperdito ὅσοι μὲν suppl. Burkert, West, Rusten, prob. Janko (2002) : τούτους ὅσοι μὲν Obbink in: Laks-Most 42 | τῶν post μὲν suppl. Janko (2001); (2002) : οὖν Rusten 139 adn. 42 : μετὰ πολλῶν Burkert, West, Rusten : ἀκοῆι δοκοῦντες μαθεῖν μετ᾽ ἄλλων Tsants. ex gr. ap. Kouremenos 236 (at 'equally plausible is ἐλπίζοντες instead of δοκοῦντες ... and μετὰ πολλῶν instead of μετ᾽ ἄλλων' Kouremenos ibid., qui et. admonuit: 'the prepositional phrase ... would make clear that the participants in public initiation rituals are initiated as members of a large group')

col. XX

ἀνθρώπω[ν ἐμ] πόλεσιν ἐπιṭελέσαντες [τὰ ἱ]ẹρὰ εἶδον,

COL. XX 1 Plat. Resp. 364b (Orph. fr. 573 I) βίβλων δὲ ὅμαδον παρέχονται Μουσαίου (frr. 13 I, 35 II, 76 III) καὶ Ὀρφέως, ... καθ' ἃς θυηπολοῦσιν, πείθοντες οὐ μόνον ἰδιώτας ἀλλὰ καὶ πόλεις, ὡς ἄρα λύσεις τε καὶ καθαρμοὶ ἀδικημάτων διὰ θυσιῶν καὶ παιδιᾶς ἡδονῶν εἰσι μὲν ἔτι ζῶσιν, εἰσὶ δὲ καὶ τελευτήσασιν, ἃς

COL. XX 1–14 cf. Orph. fr. 470; vid. et. Obbink in: Laks–Most 42ss | 'the entire passage avoids reference to specific rituals, but εἶδον ... and λεγόμενα ... have Eleusinian overtones' Rusten 139, coll. Burkert, Homo Necans, 1983, 275 adn. 3; Mylonas, Eleusis, 1961, 272s; cf. et. Graf in: Borgeaud (ed.), Orphisme et Orphée 98; Casadesús 399ss; at ἐμ] πόλεσιν haud Eleusiniis mysteriis congruens, cf. et. Plat. Remp. 364e in loc. sim. app. laud. (Orph. fr. 573 I); vid. et Bernabé in: Sfameni (ed.), Destino e salvezza, Cosenza 1998, 56; Price, Religions of the ancient Greeks, Cambridge 1999, 114; Janko (1997) 61ss; (2001) 28; (2002) 40s; Jourdan 85ss; Martín Hernández, El orfismo y la magia, Doct. Diss., Univ. Complutensis, 2006, 525ss | 'since the preceding column yields τẹ[λ]ẹ́σαι (XIX. 13) and πάντα ṭελεῖ (XIX. 12, sc. Zeus) before its text expires, it is tempting to suggest that the digression in XX on οἱ ἐπιτελέσαντες (XX.1, cf. 6 and repeated at 11) is part of the author's exegesis of the word τελέω ... but the connection remains obscure' Obbink 52 adn. 21 | de digressione cf. Funghi, Corpus dei Papiri filosofici greci e latini III, Firenze 1995, 574ss (vid. ibid. 575 'rispecchierebbero un modo di procedere discontinuo nell'interpretazione di un testo in cui erano appunto presenti temi cosmologici e motivi attinenti al rituale'); Jourdan 20; 84ss | Most, Journ. Hell. Stud. 117, 1997, 120 recte animadvertit auctorem niti distinguere diversa hominum genera: 1) profani; 2) simpliciter credentes Orphicae doctrinae; 3) celebrantes ritus publicos in civitatibus et 4) ii qui ritus artem suam faciunt; vid. et. Kingsley, Ancient philosophy, mystery, and magic, Oxford 1995, 164s; Laks, Phronesis 42, 1997, 124s; Graf in: Graf (ed.), Ansichten griechischer Rituale, Stuttgart-Leipzig 1998, 33; Hussey, Oxford Studies in Ancient Philosophy 17, 1999, 317; Bernabé in: Pérez Jiménez-Casadesús (edd.), Misticismo y religiones mistéricas en la obra de Plutarco, Madrid-Málaga 2001, 15; Casadesús, Actas del X Congr. Esp. de Est. Clás., I, Madrid 2002, 80; Betegh 361 | 'la critica del comentarista recorda la d'Heràclit ... (86 Marc. = 22 B 5 D.-K.) καὶ τοῖς ἀγάλμασι δὲ τουτέοισιν εὔχονται ... οὔ τι γινώσκων θεοὺς οὐδ' ἥρωας οἵτινές εἰσι' Casadesús 402, cf. Obbink 53 || **1** suppl. ZPE | ἐπιṭελέσαντες] 'used absolutely' et τὰ ἱε]ρὰ 'object only of εἶδον' Rusten monente Burkert in: Meyer-Sanders, Jewish and Christian Self-Definition, III, London 1982, 5 : at 'el més probable és que τὰ ἱερὰ depengui indistintament d'ambdós verbs' Casadesús 401, cf. Laks-Most 18: 'while performing holy rites ... have seen them' et Kouremenos 233: τὰ ἱερά should be construed with both ἐπι. and εἰδ.' (coll. l. 11) | [τὰ ἱ]ερὰ εἶδον i. e. 'initiati sunt', cf.

ἔλασσόν σφας θαυμάζω μὴ γ̣ινώσκειν· οὐ γὰρ οἷόν τε ἀκοῦσαι ὁμοῦ καὶ μαθεῖν τὰ λ̣εγόμενα. ὅσοι δὲ παρὰ τοῦ τέχνημ ποιουμένου τὰ ἱερά, οὗτοι ἄξιοι θαυμάζεσθαι καὶ οἰκτε[ί]ρεσθαι, θαυμάζεσθαι μέν, ὅτι, δ̣οκοῦντες πρότερον ἢ ἐπιτελέσαι εἰδήσειν, ἀπέρχονται ἐπιτελέσαντες πρὶν εἰδέναι, οὐδ' ἐπανερόμενοι, ὥσπερ

δὴ τελετὰς καλοῦσιν, αἳ τῶν ἐκεῖ κακῶν ἀπολύουσιν ἡμᾶς, μὴ θύσαντας δὲ δεινὰ περιμένει || **1–3** Eur. Bacch. 39s δεῖ γὰρ πόλιν τήνδ' ἐκμαθεῖν, ... / ἀτέλεστον οὖσαν || **3–4** Strab. 10, 3, 23 (Orph. fr. 670) τὸ φιλότεχνον μάλιστα τὸ περὶ τὰς Διονυσιακὰς τέχνας καὶ τὰς Ὀρφικάς | Hippocr. Morb. Sacr. 18, 6 (90 Grenseman [Orph. fr. 657 I]) ἄνευ καθαρμῶν καὶ μαγίης καὶ πάσης τῆς τοιαύτης βαναυσίης | Demosth. 37, 53 τέχνην τὸ πρᾶγμα πεποιημένοι || **6–7** Heraclit. fr. 1 Marc. (= 22 B 1 D.-K.) τοῦ δὲ λόγου τοῦδ' ἐόντος ἀεὶ ἀξύνετοι γίνονται ἄνθρωποι καὶ πρόσθεν

Obbink 43 || **2** ἔλασσόν σφας KPT : ἔλασσον σφᾶς ZPE || **3** παρὰ] 'receiving instruction from' Rusten 139 adn. 43, qui in adn. 44 animadvertit: 'Aristotle reacts against criticisms such as these when he denies that "learning" plays any role at all in initiations: τοὺς τελομένους οὐ μαθεῖν τι δεῖν, ἀλλὰ παθεῖν καὶ διατεθῆναι (fr. 15 Rose)' || **3** τοῦ — **4** ἱερά] 'he who makes the sacred his craft' recte Burkert, The orientalizing revolution 1992, 41 (vid. et. adn. 2), qui cft. Strabonis et Hippocratis locos in loc. sim. app. laudatos; cf. et. eund., Da Omero ai magi, Venezia 1999, 64; Obbink 46s (qui laud. Ptolemaei edictum anno 212 constitutum [Orph. fr. 44] ubi memorantur οἱ τελοῦντες τῶι Διονύσωι et eorum ἱερὸς λόγος); West in: Laks-Most 83 (qui cft. Plat. Men. 81a [Orph. fr. 424], vid. loc. sim. app. ad col. XIII 5-6); Parker in: Powell (ed.), The Greek world, London 1995, 489; Kouremenos 236s (cf. 237: 'τέχνη can very well be used in both the pejorative and the positive sense') | de constructione cf. Demosth. 37, 53 in loc. sim. app. || **5** post οἰκ. dist. ZPE; ante et post ὅτι Janko (2002) || **6–7** πρότερον ... πρὶν] vid. Jourdan 87, qui cft. Heraclit. fr. 1 Marc. (vid. loc. sim. app.) et animadvertit 'un même jeu paronomastique sur les préverbes προ- ... et προσ-' (i.e. 9 προανηλῶσθαι et 10 πρὸς ἀπέρχονται) || **6** εἰδήσειν] cf. Orph. frr. 1a et 3 ἀείσω ξυνετοῖσι : at cf. Aristot. loc. in comm. ad l. 3 laud. | de εἰδέναι vs. γιγνώσκειν cf. Henrichs, Cron. Ercol. 6, 1976, 16ss | dist. Janko (2002) || **7** dist. Janko (2002) utroque loco | ἐπανε‹ι›ρόμενοι Rusten 139, coll. Herodt. 1, 91, 4 (de Croeso) οὐ συλλαβὼν δὲ τὸ ῥηθὲν οὐδ' ἐπανειρόμενος ἑωυτὸν αἴτιον ἀποφαινέτω : sed ἐπανερόμενοι aoristus est, ut recte admon. Janko (2002) | ἐπανερόμενοι] 'seule la démarche interrogatrice de l'herméneutique constitue la voie d'accès à la verité' Jourdan 87 || **7–8** ὥσπερ ὡς] cf. Rusten 139 adn. 46: 'the first word is relative = "as if", the second goes with the causal participle' : sec. Tsants., per litteras: 'alternative expressions (sc. which remained in the original exemplar and

ὡς εἰδότες τ̣ι̣ ὧν εἶδον ἢ ἤκουσαν ἢ ἔμαθον· [οἰ]κτε‹ί›ρεσθαι δέ,
ὅτι οὐκ ἀρκεῖ̣ σφιν τὴν δαπάνην προανηλῶσ̣θαι, ἀλλὰ
καὶ τῆ̣ς̣ γνώμης στερόμενοι πρὸς ἀπέρχονται.
πρὶμ μὲν τὰ [ἱ]ε̣ρὰ ἐπιτελέσαι, ἐλπίζον̣[τε]ς εἰδήσειν,
ἐπ̣[ιτελέσ]α̣ντ̣[ες] δ̣έ, στερηθέντες κα̣[ὶ τῆς] ἐλπί[δος] ἀπέρχοντα̣ι.
τω̣[ ] ̣ υόντ[ων ὁ] λ̣ογος̣ φ̣α̣ί[νε]ται̣ τ̣[ὸν Ζᾶ]να

ἢ ἀκοῦσαι καὶ ἀκούσαντες τὸ πρῶτον || **8** Meliss. 30 B 8 D.-K. νῦν δέ φαμεν ὀρθῶς ὁρᾶν καὶ ἀκούειν καὶ συνιέναι | Heraclit. fr. 3 Marc. (= 22 B 17 D.-K.) οὐδὲ μαθόντες γινώσκουσιν, ἑωυτοῖσι δὲ δοκέουσι

were repeated at least in the present copy)', cf. adn. ad l. 10 || **8** τ̣ι̣ ὧν ZPE : τ̣έ̣ων KPT | τ̣ι̣ — ἔμαθον] cf. Obbink 46 | [οἰ]κτε‹ί›ρεσθαι ZPE | post ἔμαθον dist. ZPE; post δέ Janko (2002) || **9** δαπάνην] cf. Isocr. 19, 5 ξένος δὲ Πολεμαινέτωι τῶι μάντει γενόμενος οὕτως οἰκείως διετέθη πρὸς αὐτὸν ὥστ' ἀποθνήισκων ἐκεῖνος τάς τε βίβλους τὰς περὶ τῆς μαντικῆς αὐτῶι κατέλιπεν καὶ τῆς οὐσίας μέρος τι τῆς νῦν οὔσης ἔδωκεν, vid. et. 19, 45; cf. et. Obbink 47 | post προανηλῶσ̣θαι dist. Janko (2002) || **10** γνώμης] 'intention (to gain knowledge) or perhaps the knowledge itself of the divine' Rusten 140; cf. Lamberton ap. Jourdan 20 adn. 8 | post πρὸς ἀπέρχονται (sic Tsants., per litteras, KPT : προσαπέρχονται ZPE, prob. Janko [2002]) paragraphus est, quae sec. Rusten 138s indicavit omnia quae praecedunt ex alio opere sumpta esse: 'there is a ... change in subject ..., attitude ... and style ... all which suggest we are dealing with a talented and confident thinker and writer which could never be said of our poor commentator' : aliter rem explicavit Tsants., per litteras : 'I believe that we deal with two different versions originating from the author', cf. supra ad 7-8 ὥσπερ ὡς | Rusten oblocuti sunt et. Obbink 45 et Kouremenos 242 | de paragraphi usu in pap. cf. Lamedica in: El-Mosalamy (ed.), Proceedings of the XIXth International Congress of Papyrology, Cairo 1989, I, 327s : 'the paragraphos here serves not as a punctuation mark but as a marker distinguishing the correct form from the faulty sentence' Tsants., per litteras, cf. et. Obbink 44s, Janko (1997) 67 || **11** post ἐπιτελέσαι dist. Janko (2002) | ἐλπίζον̣[τε]ς ZPE, KPT : ἐλπίζο̣υ̣σ̣ι̣ν̣ Janko (2001); (2002) ('an easy mistake in a context with so many participles' Janko [2001] 28 adn. 159) : textum trad. def. Rusten 139 adn. 41 (qui cft. Denniston, The Greek Particles, Oxford ^{2}1954, 379; Kühner-Gehrt II 200) et Jourdan 20 adn. 9 | post εἰδήσειν dist. Janko (2002) || **12** suppl. ZPE | dist. Janko (2002) | ἐλπίδος idem atque γνώμης Rusten 140 || **13** τω̣[Tsants., KPT : τῷ̣[ν Janko (2002) : τῷ̣[ι Janko (2001) : τ ̣ [ZPE | ταῦτα vel γὰρ vel δὲ Janko (2002) : τὰ ἔπη Janko (2001) |] ̣ υόντ[ων Janko (2002), qui de μυθ]ε̣υόν[των vel δεικ]ν̣υόν[των vel ἑρμην]ε̣υόν[των vel γοητ]ε̣υόν[των vel μαγγαν]ε̣υόντ[ων vel θρησκ]ε̣υόν[των vel ἐποπτ]ε̣υόντ[ων cogitavit : δὲ τὰ ἔπη ἀκ]ο̣ύοντ[ι (i. e. 'Orpheus' poem, which was used for initiations

λ̣[έγειν τῆι μητρ]ὶ τῆι ἑαυ̣τ̣ο̣ῦ ο̣ ̣ [[[τῆι μ]ητρὶ μὲν
τῆι] δ̣’ ἀδελφῆ[ι] ὡ̔ς εἶδε]]
] ̣ ̣ [

col. XXI

οὔτε τὸ ψυχ[ρὸν] τῶι ψυχρῶι. ʿθόρνηιʾ δὲ λέγ[ων] δ̣ηλοῖ,

COL. XXI vid. Emped. et Anaxag. locos laud. in loc. sim. app. ad col. XVII 4-5 ||

into the Orphic mysteries of Dionysus’) Janko (2001) 28 (vid. adn. 160), spatio brevius :] ̣υόντ[ZPE, KPT | ὁ] λ̣όγος φ̣α̣ί[νε]ται̣ τ̣[ὸν Ζᾶ]να suppl. Janko (2001) :]λ̣όγος ̣ ̣[̣]ται ̣[̣ ̣] ̣να ZPE, KPT || **14** λ̣[έγειν τῆι suppl. Janko (2001) : nil legerunt ZPE nec Tsants. ap. Obbink 43 nec KPT | μητρ]ὶ Janko (2002) : θυγατ]ρ̣ὶ ‘num Δή]μητρι?’ Janko (2001) 28, spatio longius :] ̣ι Tsants. ap. Obbink 43, KPT : nil leg. ZPE | τῆι ἑαυ̣τ̣ο̣ῦ ο̣ ̣ [Tsants. ap. Obbink 43, KPT : unde ὁμ̣ι̣λ̣[ῆσαι vel ὁμ̣ι̣λ̣[εῖν vel ὀρ̣γ[ᾶν vel θ̣ό̣ρ̣[νυσθαι tempt. Janko (2002) :] ̣υ̣ο ̣[ZPE | τῆι^{3} Janko (2002) | μ]ητρὶ^{2} ZPE, KPT | commentator plane de Orphico ritu agit || **14–15** partes sinistras coniunxit Tsants., cf. Obbink 42 adn. 6 | ‘ubinam inceperit desieritque rasura incertum; verba per dittographiam iterata esse crediderim’ Janko (2002) || **15** in init. ὁμιλῆσαι vel τῆι ἑαυτοῦ Janko (2002) | τῆι] δ’ ἀδελφῆ[ι (δ’ ἀδελφη[iam Tsants. ap. Obbink 43, KPT) Janko (2001) || post **16** nonnullis versibus intermissis ʿ⸤Ζεὺς⸥ [γείνατο] ⸤θόρνηι⸥ | [⸤Πειθώ⸥ [θ’] ⸤Ἁρμονίην⸥ [τε καὶ] ⸤Οὐρανοίην Ἀφροδίτην⸥.’] rest. Janko (2002) : θόρνηι δ’ Ἀφροδίτη / Οὐρανία ⏑ ⏑ – καὶ Πειθώ θ’ Ἁρμονίη τε Merk. 26 : [ἤτοι μὲν πρώτιστα θεῶν χρυσῆν] Ἀφροδίτην / Οὐρανίην [ἐρόεσσαν ἑῆι μητίσατο] θορνῆι· / [τῆι δ’ ἄρ’ ἅμ’] Ἁρμονίη τ’ [ἐρατὴ] Πειθώ τ’ [ἐγένοντο.] West, Orphic Poems 115, ex. gr. | in fin. [̣ ̣ ̣ ̣ ὅτε συνεστάθη (2002) οὔτε τὸ θερμὸν τῶι θερμῶι (2001) suppl. Janko

COL. XXI cf. Kapsomenos, Gnomon 35, 1963, 223; Burkert, Étud. Philos. 25, 1970, 445ss; Boyancé, Rev. Ét. Gr. 82, 1974, 103ss; Funghi, La parola del passato 34, 1979, 24ss; Ricciardelli, Boll. Class. 3. 1, 1980, 122ss; Alderink, Creation 28s; Henry, Trans. Am. Phil. Ass. 116, 1986, 158; Calame in: Laks-Most 70; Laks, Phronesis 42, 1997, 130; Betegh 190ss; 255ss || **1–4** ἐθόρνυτο] cf. Orph. fr. 15; vid. et. Betegh 268 || **1** suppl. Kapsomenos | θόρνηι ut μείξει interpretatus est Kapsomenos; fort. ut ‘Same’ Merk. 27; ut ‘Sprung’, ‘Besprung’, ‘Samensprung’, ‘Samen’? Schwabl, Zeus, RE Suppl. XV (1978) 1329; θορνῆι ‘from his seed’ vel ‘by an ejaculation’ West, Orphic Poems 91 et adn. 37; ‘by jumping’ Laks-Most 19, cf. adn. 53: ‘the Greek term seems to have a sexual double entendre ... and to also mean “mating”’; an verbum? cf. Calame ibid. 70 adn. 7; fort. erratum pro verbo θόρη, ut voluit Tsants. 19 adn. 53, unde θόρ{ν}ηι KPT : θορν‹ύ›ηι ‘leaps’ Janko (1997) 64 (iterum [2001] ‘mounted’) : θορ{ν}ῆι sc. ‘semine’ Janko (2002) in app. crit. (coll. Herodt. 3, 101,

ὅτι ἐν τῶι ἀέ̣ρι κατὰ μικρὰ μεμερισμένα ἐ̣κινεῖτο καὶ ἐθόρνυτο, θορνύμενα δ' ἕκα‹σ›τα συνεστάθη πρὸς ἄλληλα. μέχρι δὲ τούτο̣υ ἐθόρνυτο, μέχρι ἕκαστον ἦλθεν εἰς τὸ σύνηθες. ʽ Ἀφροδίτη Οὐρανία' καὶ ʽΖεὺς' καὶ ἀφροδισιάζειν κ̣αὶ θόρνυσθαι καὶ ʽΠειθὼ'

6–7 Aesch. Suppl. 1040s θελκτόρι Πειθοῖ· / δέδοται δ' Ἁρμονίαι μοῖρ' Ἀφρο-

2 τοιαύτην ... ἀπίενται θορήν) : 'it is conceivable that Aphrodite had (a second) birth by Zeus' own semen or the semen spat out by Zeus also in the poem commented on by the Derveni author. The hapax θόρνη ... can refer to either of these' Betegh 128 | vid. et. Casadesús 413s; Jourdan 90 adn. 1; Burkert, Babylon Memphis Persepolis, Cambridge Mass. 2005, 91ss | de Aphrodita nascente sec. West ap. Merk. 27; Funghi, La parola del passato 34, 1979, 27s; cf. Orph. fr. 260 ἀπὸ δ' ἔκθορε πατρὶ (sc. Διί) μεγίστωι / αἰδοίων ἀφροῖο γονή, κτλ : iniuria dubitavit Casadesús 415 | in fine dist. Janko (2002) || **3** δ' ἕκα‹σ›τα συνεστάθη Tsants. 19 adn. 54 : δὲ κ̣ατασυνεστάθη Kapsomenos || **5** Ἀφροδίτη — **9** φάτιν] cf. Orph. fr. 15 || **5** Ἀφροδίτη Οὐρανία] cf. Pind. fr. 122, 4 Maehl. ματέρ' ἐρώτων οὐρανίαν ... Ἀφροδίταν, Herodt. 1, 105; Plat. Sympos. 180d, Orph. Hymn. 55, 1 Οὐρανία, πολύυμνε, φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη (in Pind. fr. 122, 2 Maehl. et Orph. Hymn. 55, 9 et. Πειθώ laudatur, cf. Ricciardelli comm. ad Orph. Hymn.) | 'the problem is whether Aphrodite Ourania had a first birth from Ouranos' severed phallus, as in Hesiod's Theogony (vv. 154-210) and also in the Rhapsodies ... [i.e. Orph. fr. 189], and then a second birth by Zeus, or only one birth from the semen of Zeus as West and following him Bernabé claim [i. e. West, Orphic Poems 91s; Bernabé, Kernos 15, 2002, 28s]' Betegh 161; cf. et. Jourdan 90: 'noter cependant que l'adjectif οὐράνιος ne signifie pas forcément "fille d'ouranos"' (coll. Eur. fr. 781, 15-17 Kannicht τὰν Διὸς οὐρανίαν ... Ἀφροδίταν) || **6** ἀφροδισιάζειν κ̣αὶ θόρνυσθαι καὶ del. Janko (2002) : καὶ ἀφροδισιάζειν κ̣αὶ θόρνυσθαι del. Merk. 26 prob. Ricciardelli 123 : at cf. Betegh 191 || **6–7** 'Peitho and Harmonia ... most probably attended the birth of Aphrodite, as her birth was attended by different divine beings both in the Theogony and in the Rhapsodies' (Hes. Th. 201 τῆι δ' Ἔρως ὡμάρτησε καὶ Ἵμερος ἕσπετο καλός, Orph. fr. 189, 4-5 ἣν δὴ παλάμαις ὑπέδεκτο / γεινομένην τὸ πρῶτον ὁμοῦ Ζῆλός τ' Ἀπάτη τε); Betegh 128; cf. 161 | Πειθώ] cf. Hes. Th. 349, Op. 73, Alcm. PMG 64 Page et Davies (= 64 Calame); Sapph. fr. 90a col. II Voigt θυγ[ατέρα (τῆς) Ἀφρο]δί̣της εἴρηκε τὴ[ν] Πειθώ, fort. et fr. 1, 18; Pind. Py. 4, 219 (et. Braswell comm. ad loc.), fr. 122, 2; 123, 14 Maehl., Ibyc. PMG 288 Page et Davies, Cercid. fr. 2, 7; 13 Lomiento (et comm. ad loc.), IG II^{2} 4583, XII 2, 73, Paus. 1, 22, 3; 1, 43, 5; 5, 11, 8, Orph. Hymn. 55, 9, Procl. in Plat. Tim. II 63, 29 Diehl (Orph. fr. 262 I) ἀπὸ Πειθοῦς καὶ Ἔρωτος, cf. Pirenne-Delforge, Rev. Hist. Rel. 208, 1991, 395ss (quanquam de Orphicis silet); eand., L'Aphrodite grecque, Athènes-Liège 1994, 456;

καὶ ʽʽΑρμονία’ τῶι αὐτῶι θεῶι ὄνομα κεῖται. ἀνὴρ γυναικὶ μισγọ́μενος ʽἀφροδισιάζειν’ λέγετạι κατὰ φάτιν. τῶγ γὰρ̣ νῦν ἐόντωμ μιχθέντων ἀλλ̣[ή]λοις ʽ’Αφροδίτη’ ὠ̣ν̣ọμάσθη, ʽΠειθὼ’ δ’ ὅτι εἶξεν τὰ ἐ[ό]ντα ἀλλήλ̣ọ[ι]ς̣. ʽẹ[ἴ]κειν’ δὲ καὶ ʽπείθειν’ τὸ αὐτό. ʽ[ʽΑ]ρμον`ί´ α’ δέ, ὅτι πο[λλὰ συνή]ρμοσε τῶν ẹ̓όντων ἑκ̣άστω[ι.

ἦμ μὲγ γ[ὰρ καὶ π]ρ̣όσθεν, ὠνọμάσθη δὲ ʽγενέσθ̣[αι]’ ἐπεὶ

δίτας || **12** Emped. fr. 60, 4 (= 31 B 71, 4 D.-K.) ὅσα νῦν γεγάασι συναρμοσθέντ’ ’Αφροδίτη, cf. frr. 85 et 86 (= 31 B 86 et 87 D.-K.)

Betegh 164s; Calame, Masques d’autorité, Paris 2005, 285s || **7** ʽΑρμονία] cf. Hes. Th. 937; 975, Hymn. Apoll. 195, Aesch. Suppl. 1041, Eur. Phoen. 7 | ap. Emped. frr. 21, 2; 48, 4; 116, 2 Wright (31 B 27, 3; 96, 4; 122, 2 D.-K.) eadem atque Venus esse videtur, cf. West ad Hes. Theog. 937, Wright p. 188; 210; Casadesús 421s; Betegh 165s; Megino, Orfeo y el orfismo en la poesía de Empédocles, Madrid 2005, 43 | τῶι αὐτωι θεῶι ὄνομα κεῖται] cf. Pherecyd. fr. 72 Schibli ἔλεγεν εἰς Ἔρωτα μεταβεβλῆσθαι τὸν Δία μέλλοντα δημιουργεῖν et Schibli comm. ad loc. 57ss; Orph. fr. 31, 4 Ζεὺς ἄμβροτος ἔπλετο νύμφη et Casadesús 420s; Xenoph. Symp. 8, 9 Ζεὺς ὁ αὐτὸς δοκῶν εἶναι πολλὰς ἐπωνυμίας ἔχει | ante ἀνὴρ e l. 6 transp. καὶ ἀφροδισιάζειν κ̣αὶ θόρνυσθαι Ricciardelli 123 || **7–8** ἀνὴρ ‹γὰρ› / γυναικὶ prop. Janko (2002) in app. crit. | ἀνὴρ κτλ] ‘Asyndeton explicativum’ Merk. 26 adn. 2 || **8** post ʽἀφροδισιάζειν’ ins. ‹καὶ ʽθόρνυσθαι’› Janko (2002) || **8–9** κατὰ φάτιν] cf. adn. ad col. XVIII 3 || **9** post φάτιν transp. ‹καὶ ἀφροδισιάζειν καὶ θόρνυσθαι› Merk. 26 || **11** ἀλλήλ̣ο[ι]ς Janko (2002 ‘ex imagine’) : ἀλλήλ̣ọ[ι]σ̣ι̣ν̣ ZPE (‘sed obstat designatio insolita’ Janko [2002]), KPT : ἀλλήλ̣ọ[ις· τὸ] Kapsomenos, Turner (‘longiores’ Janko [2002]) | ʽẹ[ἴ]κειν’ — τὸ αὐτό] l‘auteur évoque ... les deux comportements liés à la persuasion en se plaçant du côté du patient, puis du côté de l’agent’ Jourdan 91s adn. 8 | αὐτό Janko ‘ex imagine’ : αὐτόν̣ ZPE, KPT || **12** πο[λλὰ συνή]ρμοσε Kapsomenos : πο[ικίλως συνή]ρμοσε Burkert, Étud. Philos. 25, 1970, 446 adn. 1 : πο[λλὰ . . . . ή]ρμοσε KPT : πο[. . . . . ή]ρμοσε ZPE | ἑκ̣άστω[ι Tsants. 19 adn. 56 (‘to each other’), KPT : ἑκ̣άστω[. .] ZPE : ἕκαστα Burkert, l. laud. || **13ss** ‘for they existed even before, but they were named to be born after they were separated out ... to be separated out he makes clear that ... so that now ...’ Tsants. 19 adn. 56 || **13** γ[ὰρ καὶ π]ρ̣όσθεν (πρ]όσ- ZPE) ZPE, KPT | ὠ̣ν̣ọμάσθη ZPE, KPT : ẹ̓νομ̣ίσθη Janko (2002): ‘scriptor ... dicere voluit deum iam exstitisse antequam nominatus esset, sed homines eum aliquo tempore nasci credere; conferas velim γενέσθαι αὐτὸν ẹ̓[νομ]ί[σθ]η, ὄν̣τα μὲγ καὶ πρόσθεν, / [ὀ]νομαζόμ[ε]νον δ’ ο[ὔ (xviii, 11-12)’, at cf. Kouremenos 252s |

διεκρίθ[η· τῶι δὲ δι]ạκριθῆṿạι δηλοῖ ὅτ[ι] τ̣[ὰς μείξ]ẹι̣ς
ἐδίω̣κ̣ẹ [καὶ ἐκ]ρ̣άτει, ὥστ̣ε διεκ̣[ρίθησαν
]. [. . . .]ν . [ ] ṿῦν

col. XXII

πάṿ[τ' οὖ]ν ὁμοίω[ς ὠ]νόμασεν ὡς κ̣άλλιστα ἠ[δύ]ṿατο,
γινώσκ̣ων τῶν ἀνθρώπων τὴμ φύσιν, ὅτι οὐ̣ πάντες
ὁμοίαν ἔχουσιν οὐδὲ θέλουσιμ πάντες ταὐτά·
κρατιστεύοντες λέγουσι, ὅ τι ἂν αὐτῶν ἑκάστωι
ἐπὶ θ̣υμὸν ἔλθηι, ἅπερ ἂν θέλοντες τυγχάνωσι,
οὐδαμὰ ταὐτά, ὑπὸ πλεονεξίας, τὰ δὲ καὶ ὑπ' ἀμαθίας.
ʽΓῆ' δὲ καὶ ʽΜήτηρ' καὶ ʽʽΡέα' καὶ ʽἭρη' ἡ αὐτή. ἐκλήθη̣ δὲ
ʽΓῆ' μὲν νόμωι, ʽΜή̣τηρ' δ‹έ›, ὅτι ἐκ ταύτης πάντα γ[ίν]εται.

COL. XXII 7–12 Philodem. De piet. (P. Hercul. 1428 fr. 3, 13ss + 248 II 1ss, pp. 63 et 23 Gomperz, vid. Orph. fr. 398 II) κἀν] (vel ἐν [iam Philippson] suppl. Obbink :

γενέσθ̣[αι] KPT : -σ[θαι] ZPE || **14** διεκρίθ[η ZPE | τῶι δὲ Janko (2002) : τὸ δὲ ZPE : nil leg. KPT | δι]ạκριθῆṿạι KPT : -ṿ[α]ι̣ ZPE | δηλοῖ] 'sc. Orpheus, ut intellexit Ts.' Janko (2002), qui et. post δηλοῖ dist. | ὅτ[ι] ZPE : οτ[ ] KPT | τ̣[ὰς μείξ]ẹι̣ς Janko (2002) 'ex imagine' : . . [. . . . .]τ̣ẹι̣ς KPT : . [. . . .]. ẹι̣ς ZPE || **15** ἐδίω̣κ̣ẹ Janko (2002) 'ex imagine' : εδι. . . [ZPE : nil leg. KPT | καὶ ἐκ]ρ̣άτει Janko (2002) 'ex imagine' : κρ]ατεῖ Janko (2001) : κ]ρ̣ατεῖ KPT ('or ἐπικ]ρ̣ατεῖ...?' in app. crit.) : . . . .]ατει ZPE | dist. Janko (2002) | ὥστ̣ε ('so that') Tsants., qui fr. parvum coniunxit : ωσ[ZPE | διεκ̣[ρίθησαν Janko (2002) 'ex imagine' : δι. . . [KPT (διạκ̣[ρίθηναι? in app. crit.) : nil legit ZPE || **16** ṿῦν ZPE, KPT :]ṿυν Janko (2002) || post l. **16**, nonnullis versibus deperditis, [ʽμήσατο δ' αὖ] ⸤Γαῖάν⸥ [τε καὶ] Οὐρανὸν εὐρὺν [ὕπερθεν.'] (Orph. fr. 16, 1) e West, Orphic Poems 115 rest. Janko (2002), quamquam animadvertit: 'sed nil nisi nomen Γῆς vel potius Γαίης pro certo habeo'

COL. XXII cf. Ricciardelli, Boll. Class. 3. 1, 1980, 124s; Obbink in: Laks-Most 48ss; Betegh 189s; 263s; Struck, Birth of the Symbol, Oxford 2004, 38; Calame, Masques d'autorité, Paris 2005, 286 || **1–3** cf. Orph. fr. 1019; de re cf. Henry, Trans. Am. Phil. Ass. 116, 1986, 154; 162 || **1** suppl. Kapsomenos | 'πάντα should perhaps be translated as "all names", not "all things"' Kouremenos 253 | dist. Janko (2002) || **3** οὐδὲ θέλουσιν ZPE : οὐδ' ἐθέλουσιμ Janko (2002) || **4** dist. Janko (2002) || **7–8** νόμωι] cf. Orph. fr. 16 I || **7** Ἥρα Merk. | ἐκλήθη] 'the aorist may be inceptive: "she came to be called Ge"' Obbink 48 adn. 13 || **8** δ‹έ›, ὅτι Janko (2002) : δ' ὅτι

῾Γῆ᾿ καὶ ῾Γαῖα᾿ κατὰ [γ]λ̣ῶσσαν ἑκάστοις. ῾Δημήτηρ̣᾿ [δὲ ὠνομάσθη ὥσπερ̣ ἡ ῾Γῆ Μήτηρ᾿, ἐξ ἀμφοτέρων ἓ[ν] ὄνομα· τὸ αὐτὸ γὰρ ἦν. – ἔστι δὲ καὶ ἐν τοῖς ῞Υμνοις εἰρ̣[η]μένον·
῾Δη̣μητε̣ρ [῾Ρ]έα Γῆ Μη̣̃τ̣ε̣ρ ‹τε καὶ› ῾Εστία Δηι̣ο̣ῖ᾿. καλε[ῖτ]αι γὰ[ρ̣

ἐν δὲ Schober) τ̣οῖς ῞Υμνοις δ᾿ ᾿Ο̣ρ̣φ[εὺς (suppl. Obbink : δο̣ . . ultimus duobus vestigiis tantum pedibus hastarum **Π** : 'possis ... δὲ̣ κ̣α̣[ὶ sed ΔΟ[iam probavit N. ΑΟ[HV2 II, deest **Ο**' Obbink : δὲ [ὡς spatio brevius Luppe : δ̣ο̣θ̣[εῖσι vel ἀ̣σ̣θ̣[εῖσι dub. Henrichs in adn.) π]αρὰ Φιλοχόρωι (FGrHist 328 F 185) Γῆν [κ]αὶ Δήμητρα τὴν αὐτὴν ῾Εστία̣ι̣ (corr. prim. dub. Gomperz : ΕΣΤΙΝ **Π**), [καθὸ] (Schober : fort. [καὶ ῾Ρέαι] Obbink : [φασί] Luppe, post quod interpunxit) καὶ Σοφοκλῆς ἐ[ν ᾿Ινά]χωι

Kapsomenos, ZPE, KPT | γ[ίν]εται Kapsomenos || **9** Γῆ — ἑκάστοις] cf. Orph. fr. 16 I || **9–10** suppl. Kapsomenos || **10** ὥσπερ̣ ἡ] fort. ὡσπερ̣ε̣ὶ̣ legendum sec. Jourdan 92 adn. 2 || **11** ἐν τοῖς ῞Υμνοις] i. e. Hymnis Orphicis, sec. Merk. 28, adn. 1, qui add.: 'West weist darauf hin, dass auch der homerische Demeterhymnus unter dem Namen des Orpheus gegangen ist (s. den Pap. Berol. 44...)', cf. Orph. frr. 383ss; Funghi, Corpus dei Papiri Filosofici Greci e Latini, III, Firenze 1995, 574; Betegh 137, at cf. 98: 'this enumeration of divine names is not necessarily a verbatim quotation'; vid. et. Rudhardt in: Borgeaud (ed.), Orphisme et Orphée, Genève 1991, 271; Obbink, Cron. Erc. 24, 1994, 124 adn. 48, qui Philochorum legisse Papyri Derveni commentarium demonstravit, cf. eund. in: Laks-Most 49 adn. 16; prob. Burkert in: Laks-Most 174 adn. 32; eund., Da Omero ai magi, Venezia 1999, 79; repugnavit Betegh 99 adn. 20 || **12** cf. Orph. fr. 398 | ῾Δήμητε̣ρ — Δηι̣ο̣ῖ Obbink (1994) 123: 'I suggest that ... the line quoted formed part of an invocation or catalogue priamel apostrophizing these divinities in series' (τε καὶ iam Janko : ‹῞Ηρ᾿(η)› Kazansky : recte contradixit Obbink adn. 43) : Δη̣μήτηρ [῾Ρ]έα Γῆ Μήτ̣ηρ῾Εστία Δηι̣ῶι ZPE ('the not very metrical verse' West, Orphic Poems, 81; de metricis quaestionibus vid. Kouremenos 254s) : duos versus (similes PMG Adesp. 941) disposuit Burkert in: Orchestra, Drama, Mythos, Bühne, Stuttgart-Leipzig 1994, 47s : at non sunt 'divinities in series', sed nomina unius deae, ut recte admonuerunt Rudhardt in: Borgeaud (ed.), Orphisme et Orphée, Genève 1991, 269ss et Parker in: Powell (ed.), The Greek world, London 1995, 493s | de [῾Ρ]έα monosyllabico cf. Ο 187 et Janko, adn. ad Ξ 203 | Γῆ Μῆτερ] poeta ἐτυμολογεῖ, cf. locos in loc. sim. app. laudatos; vid. et. Pease ad Cic. De nat. deor. 1, 40; 2, 67; Snell, Gesammelte Schriften, Göttingen 1966, 159; Merk. 27s; Henrichs, Zeitschr. Pap. Epigr. 3, 1968, 111; eund., Cron. Erc. 5, 1975, 19; Boyancé, Rev. Ét. Gr. 82, 1974, 107 adn. 54; Versnel, Ter Unus, Leiden 1990, 108 adn. 49; Baxter, The Cratylus, Leiden 1992, 132; Bernabé, Rev. Esp. Ling. 22, 1992, 42 adn. 45; Casadesús 437ss; Obbink (1994) 111ss; eund. (1997) 49 et adn. 14; Burkert in: Laks-Most 174 adn. 32 | aliter nomen explanavit Plat. Cratyl. 404b Δημήτηρ μὲν φαίνεται κατὰ τὴν δόσιν τῆς ἐδωδῆς διδοῦσα ὡς μήτηρ

καὶ ʽΔηιώ’, ὅτι ʽἐδηι[ώθ]η’ ἐν τῆι μ̣ε̣ίξει (δηλώσει δ̣έ̣, [ὅτ]αν

(fr. 269a, 51 Radt) τὴν Γῆν Μη[τέ]ρα τῶν θεῶν φη[σιν,] ἐν Τριπτολέμω[ι δὲ] (fr. 615 Radt) καὶ ʽΕστίαν εἶν[αι] (omnia suppl. Nauck) | Philodem. De piet. (P. Hercul. 248 II 7ss, p. 23 Gomperz (= Orph. fr. 29) Κλείδημος (FrGrHist 323 F 25) δὲ [ʽΡέαν] Μητέρα θεῶν, ὅ[περ] κἀν τοῖς ʽΙεροῖς Λ[ό]γοις τινὲς ἐξεν[ηνό]χασιν | Schol. Hes. Th. 135 (31, 6 Di Gregorio) ʽΡεία κατὰ τὸν Χρύσιππον (fr. 1085 [Stoic. Vet. Fr. II 318, 15 Arnim]) ἡ ἐξ ὄμβρων χύσις· ἔστι δὲ καὶ ἡ γῆ. Ῥέα ἡ φθαρτική | Et. M. s. v. ʽΡέα· Χρύσιππος (fr. 1084 [Stoic. Vet. Fr. II 318, 12 Arnim]) δὲ λέγει τὴν γῆν ʽΡέαν κεκλῆσθαι | Orph. fr. 206 Ῥείη τὸ πρὶν ἐοῦσα, ἐπεὶ Διὸς ἔπλετο μήτηρ, / Δημήτηρ γέγονε | Diod. 1, 12, 4 (Orph. fr. 399) Γῆ μήτηρ πάντων, Δημήτηρ πλουτοδότειρα | Eur. Bacch. 275ss Δημήτηρ θεὰ ... γῆ δ’ ἐστίν, ὄνομα δ’ ὁπότερον βούληι κάλει | Eur. Phoen. 685 Δαμάτηρ θεὰ ... πάντων δὲ Γᾶ τροφός | Eur. Hel. 1301s (ὀρεία ... Μάτηρ θεῶν) et 1343 (Δηώ) | P. Gurob 1, saec. III a. C. n. (Orph. fr. 578) Δημήτηρ τε ʽΡέα | Aesch. Suppl. 890s, 899s μᾶ Γᾶ μᾶ Γᾶ cum Schol. ὦ μήτερ γῆ, Herod. 1, 85; Theocr. 15, 89 | tabella Cnossia Mycenaeae aetatis KN F 51 Killen-Olivier et tabellae Thebanae Fq 126.1, 130.1 al. Aravantinos-Godart-Sacconi *ma-ka* (cf. Aura Jorro, Diccionario Micénico I, Madrid 1985, 422) | Eur. fr. 944 Kannicht καὶ Γαῖα μῆτερ·ʽΕστίαν δέ σ’ οἱ σοφοὶ / βροτῶν καλοῦσιν | Theol. Arith. p. 6, 18 de Falco καὶ δὴ Εὐριπίδης ὡς ’Αναξαγόρου γενόμενος μαθητὴς (59 A 20b D.-K.) οὕτω τῆς γῆς μέμνηται (laud. fr. 944 Kannicht) | Cic. Nat. deor. 2, 67 *nam ab illis quoque* ΔΗΜΗΤΗΡ *quasi* ΓΗ ΜΗΤΗΡ *nominata est;* cf. 1, 40 *itemque disputat terramque eam esse, quae Ceres*

ʽΔημήτηρ’ κεκλῆσθαι | Δημ̣ο̣ῖ] de nomine cf. Richardson ad Hymn. Cer. 47 et Casadesús 445: ‘la ι afegida al nom Δηιώ no sembla testimoniada en cap altre lloc i la seva aparició suggereix que el comentarista l’introduí intencionadament per poder derivar el mot del verb ἐδηιώθη’ (cf. et. Obbink [1994] 123 et adn. 40: ‘because she was raped’) at cf. Bremmer, Zeitschr. Pap. Epigr. 158, 2006, 27 | de forma cf. Hymn. Cer. 492 Δηοῖ ἄνασσα, Schwyzer, Gr. Gramm. I, 478 et adn. 8, at de -ι fin. et. in nom. cf. Choerobosc. 312s Hilgard λέγει ὁ ʽΗρωδιανὸς (II 545, 6 Lentz) ... ὅτι τὰ ἀρχαῖα τῶν ἀντιγράφων ἐν ταῖς εἰς ω ληγούσαις εὐθείαις εἶχεν τὸ ι προσγεγραμμένον οἷον ἡ Λητωί, ἡ Σαπφωί, σὺν τῶι ῑ, vasa Corinthia saec. VI a. C. n. in quibus nomina in OI desinentia communia sunt et alia exempla laudata a Burkert (1994) 47 adn. 28; cf. et. Tsants. KPT 17s et Obbink (1994) 123 et adn. 44, qui post hunc versum (in adn. 42) ex. gr. tempt. πάντων ἀθανάτων ὑμᾶς μίαν ἄρχομ’ ἀείδειν vel ... ὅστις ποτ’ εἶ || **13** dist. Janko (2002) utroque loco | ἐδηι[ώθ]η ZPE (-ηϊ[ώθ]η KTP) | δ̣έ̣, [ὅτ]αν Janko (2001) : δ̣ὲ̣ [λί]αν

κα̣τὰ τὰ ἔπη̣ γέν̣[ητα]ι). ʽʽΡέα’ δ‹έ›, ὅτι πολλὰ καὶ̣ π̣α̣ν̣[τοῖα ζῷ̣ια ἔφυ [ἐκρεύσαντα] ἐ̣ξ αὐτῆς̣. ʽʽΡέα’ κα̣ὶ̣ [ʽΡείη’ κατ̣[ὰ γλῶσσαν ἑκάστοις̣. ʽʽἭ]ρ̣η’ δ’ ἐκ[λήθη, ὅτι

col. XXIII

τοῦτ̣ο τὸ ἔπος πα̣[ρα]γωγὸμ πεπόηται, καὶ το[ῖς] μ̣ὲν

diceretur || **14–15** Anaxag. 59 B 4 D.-K. καὶ τὴν γῆν αὐτοῖσι φύειν πολλά τε καὶ παντοῖα, ὧν ἐκεῖνοι τὰ ὀνήιστα συνενεικάμενοι (Sider : -ενεγκ- D.-K.) εἰς τὴν οἴκησιν χρῶνται | Plat. Cratyl. 402b δοκεῖ σοι ἀλλοιότερον Ἡρακλείτου νοεῖν ὁ τιθέμενος τοῖς τῶν ἄλλων θεῶν προγόνοις ʽῬέαν’ τε καὶ ʽΚρόνον’... ἆρα οἴει ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου αὐτὸν ἀμφοτέροις ῥευμάτων ὀνόματα θέσθαι; | Et. M. 701, 24 Χρύσιππος δὲ (fr. 1084 [Stoic. Vet. Fr. 318,12 Arnim]) λέγει τὴν γῆν Ῥέαν κεκλῆσθαι, ἐπειδὴ ἀπ' αὐτῆς ῥεῖ τὰ ὕδατα

COL. XXIII P. Oxy. 221, 9, 1 saec. II p. C. n. (ed. Grenfell et Hunt, cf. eosdem, P. Oxy. vol. IV 1904, p. 261; Mueller, Über den Papyruskommentar zum Φ des Ilias, Diss. München 1913, 18; Allen, Class. Rev. 14, 1900, 17 [= Scholia in Il. Φ 195 V

Tsants. ap. Betegh, KPT : δ̣[̣.̣.]α̣ν ZPE || **14** ἔπη̣ Tsants. ap. Betegh, KPT : ἔ̣πη Burkert ap. Janko (2002) : επ[.̣.̣.̣] ZPE | γέν̣[ητα]ι Janko (2001) ‘ex imagine’ : γεν̣[νᾶν] Tsants. ap. Betegh, KPT : γε̣ [ZPE | δ‹έ›, ὅτι Janko (2002) : δ’ ὅτι ZPE, KPT | π̣α̣ν̣[τοῖα in textu (vel καὶ π̣ο̣ι̣κ̣[ίλα? in app. crit.) Janko (2002), monente Tsants. 20 adn. 57: ‘all kind of’ : π̣ο̣[ι]κ̣[ίλα praefert KPT in textu (sed cf. Kouremenos 255: ‘perhaps π̣α̣ν̣[τοῖα is preferable to π̣ο̣[ι]κ̣[ίλα’, coll. Anaxag. 59 B 4 D.-K., quod vide in loc. sim. app.) || **15** [ἐκρεύσαντα] KPT : [ῥυέντα Tsants. ap. Betegh (cf. Tsants. 20 adn. 57: ‚“having flown”?’ : [ῥέοντα Burkert ap. Betegh : [ῥαιδίως Janko (2001), qui ῥέα (Ῥέα ZPE) adverbium putavit | dist. ZPE | commentator ἐτυμολογεῖ | κα̣ὶ̣ [ʽΡείη Tsants. ap. Betegh (cf. eund. 20 adn. 57: ‘[Rheiē’), KPT : κα̣λ̣[ῶν Burkert ap. Betegh || **16** κατ̣[ὰ — ἐκ[λήθη Tsants. 20 adn. 57: ‘according to each one’s dialect (?)]. And she was na[med Her]e’, KPT : κα[±17]̣ηοεκ̣[ZPE | ὅτι Janko (2001) | ʽʽἭ]ρ̣η’ δ’ ἐκ[λήθη, ὅτι] ‘the Derveni author perhaps derived the name “Hera” from ἀήρ (cf. Pl. Cra. 402c2-4). The etymology would serve as a bridge to the discussion in the next column, where Zeus and Oceanus are identified with air/Mind’ Kouremenos 256 || post l. **16**, nonnulis versibus deperditis, suppl. [ʽμήσατο δ’ Ὠκεανοῖο μέγα σθένος εὐρὺ ῥέοντος·’] (Orph. fr. 16, 2) Janko (2002), mon. West ap. Merk. 28

COL. XXIII cf. Ricciardelli, Boll. Class. 3. 1, 1980, 125s; Betegh 193s | ante v. 1 τὸ δ’ ἐχόμενον· Janko (2001) || **1–7** προσέθηκεν] cf. Orph. fr. 16 I || **1** ἔπος Burkert ap. Janko (2002) | πα̣[ρα]γωγὸμ πεπόηται ZPE : πα̣[ρά]γωγομ πεποίηται Kapsomenos; cf. Kouremenos 256 | dist. Merk. 28 | το[ῖς] μ̣ὲν KPT : το[ῖς μ]ὲν

πολλοῖς ἄδηλόν ἐστιν, τοῖς δὲ ὀρθῶς γινώσκουσιν
εὔδηλον, ὅτι ‘ Ὠκεανός’ ἐστιν ὁ ἀήρ, ἀὴρ δὲ Ζεύς·
οὔκουν ‘ἐμήσατο’ τὸν Ζᾶνα ἕτερος Ζεύς, ἀλλ’ αὐτὸς

95 Erbse]) σανταị [...] (.)ḳα[..](quod recte ‘introductory prose text of the Scholiast’ putavit Tsants. per litt.) (.)ḳạ[. .]. π̣ασ̣[. .(.)]. νκατέλεξα (quae ˻ἶ˼ν̣ας̣ ˻δ’ ἐ˼[[κ]]˹ν´ κατέλεξ’ {α} legit Janko [2002]: ‘litt. in rasura [[κ]] in P. Oxy. microscopio usus legi’) ’Αχελω[ΐου] ἀργυροδ[ί]νεω, / ἐξ οὗ πᾶσα θάλασ[σα’ (cf. Orph. fr. 16 IV) || **3** Hesych. s. vv. Ὠκεανοῖο πόρον· τὸν ἀέρα, εἰς ὃν αἱ ψυχαὶ τῶν τελευτώντων ἀποχωροῦσιν et Ὠκεανός· ἀήρ. θάλασσα, καὶ ποταμὸς ὑπερμεγέθης | vid. et. sim. laud. ad col. XVII 3 | Iulian. Or. 11 (4) 147d τὰς τροπὰς ἐργαζόμενος, ὥσπερ ἴσμεν, πατὴρ Ὡρῶν ἐστιν (sc. Ἥλιος, cf. 136a, ubi laud. Macrob. Sat. 1, 18, 18 εἷς Ζεύς, εἷς ’Αίδης, εἷς Ἥλιος. εἷς τε [West : ἔστι cod.] Σάραπις) οὐκ ἀπολείπων δὲ οὐδαμῶς τοὺς πόλους Ὠκεανὸς ἂν εἴη, διπλῆς ἡγεμὼν οὐσίας || **3–6** Φ 194-197 οὐδὲ κρείων ’Αχελώιος ... / οὐδὲ βαθυρρείταο μέγα σθένος Ὠκεανοῖο, / ἐξ οὗ περ πάντες ποταμοὶ καὶ πᾶσα θάλασσα / καὶ πᾶσαι κρῆναι, cf. Hes. Th. 337 Τηθὺς δ’ Ὠκεανους ποταμοὺς τέκε δινήεντας || **4–5** Aristot. Phys. 205b 2 (Anaxag. 59 A 50 D.-K.) στηρίζειν αὐτὸ αὑτὸ τὸ ἄπειρον || **4** Orph. fr. 18, 1 πάν]τα Διὸ[ς φρὴν μή]σατ̣[ο ἔργα̣] | Orph. fr. 155, 1 μήσατο δ’ ἄλλην γαῖαν, cf. fr. 221,1; 2; 3 |

Kapsomenos, ZPE || **2** γινώσκουσιν Kapsomenos : γινώσκọυσι ZPE || **3** ‘ Ὠκεανός] cf. Ξ 201 (et Janko comm. ad 200-207), 246, Σ 607s, Φ 194ss, Hes. Th. 133 (et West comm. ad loc.), 789ss, Sc. 314ss, Orph. frr. 31; 287, Herter, Okeanos, RE XVII 2 (1937) 2349ss; Cahn, Okeanos, LIMC VII 1 (1994) 31ss; Betegh 159ss | ‘ Ὠκεανός’ ἐστιν ὁ ἀήρ] cf. Hesych. s. v. Ὠκεανοῖο πόρον in loc. sim. app. et Aristot. Meteor. 347a 6; vid. et. Burkert, Antike und Abendland 14, 1968, 97; Edwards, Zeitschr. Pap. Epigr. 86, 1991, 208s; Calame in: Laks-Most 77; Casadesús, Πρακτικὰ ια´ Διέθνους Συνεδρίου Κλασσικῶν Σπουδῶν, ’Αθῆναι 2001, I 149s | ‘the name of the waters that flow around the Earth might be assumed to actually denote the substance that envelops ... the entire universe, all the more since air can be plausibly conceived of as a very subtle liquid’ Kouremenos 256 || **4** ἐμήσατο] de Parmen. 28 B 13 D.-K. (quod vid. in loc. sim. app.) cf. West, Orphic Poems 109; Burkert in: Burkert et al. (edd.), Fragmentsammlungen philosophischer Texte der Antike, Göttingen 1998, 390 adn. 18; eund. in: Buxton (ed.), From myth to reason?, Oxford 1999, 96; cf. et. Bremmer, ibid. 80s | ‘nuova creazione maschile e intellettuale’ Scalera McClintock, Filosofia e Teologia 2, 1988, 143 (cf. ‘hat ... geschaffen’ Merk. 29), potius ‘a mental act of planning and contriving, and not real “creationism”’ Tarán in: Anton-Kustas (edd.), Essays in Ancient Greek Philosophy, Albany 1971, 407 adn. 162 (vid. et. eund. ad Parmen. 28 B 13 D.-K., p. 247ss); de re cf. et. Burkert, Antike und Abendland 14, 1968, 102 adn. 16; eund., Phronesis 14, 1969, 3 adn. 7; eund. in: Laks-Most 173; Schwabl, Zeus, RE Suppl. XV (1978) 1330 (‘beim Orphiker “Sinnen” und “Ausführen” zusammen’); Ricciardelli 125s et

αὐτῶι ʽσθένος μέγαʼ. οἱ δʼ οὐ γινώσκοντες τ̣ὸ̣ν
Ὠκεανὸν ποταμὸν δοκοῦσιν εἶναι, ὅτι ʽεὐρὺ ῥέονταʼ
προσέθηκεν. — ὁ δὲ σημαίνει τὴν αὑτοῦ γνώμην
ἐν τοῖς λεγομέν[ο]ις καὶ νομιζομένοις ῥήμασι.
καὶ γὰρ τῶν ἀν[θ]ρ̣ώπων τοὺς μέγα δυνατ̣[οῦ]ντας
ʽμεγάλουςʼ φασὶ ʽρ̣υ̣ῆναιʼ. τὸ δʼ ἐχόμενον·
ʽἶνας δʼ ἐγκα̣⌊τέλε⌋ξʼ Ἀχελωίου ἀργυ̣⌊ρ⌋οδίν̣ε̣⌊ω̣ʼ.

Parmen. 28 B 13 D.-K. πρώτιστον μὲν Ἔρωτα θεῶν μητίσατο πάντων | B 38 Ζεὺς μήδετο ἔργα | Θ 22, P 339 Ζῆνʼ ὕπατον μήστωρ(α) (vid. et. lam. Thur. [Orph. fr. 492] 9 μ̣ή̣στωρ) | Orph. Arg. 22 (= Orph. fr. 99) μητίσατο || **5–6** Σ 607 al. μέγα σθένος Ὠκεανοῖο | Ψ 827 al. μέγα σθένος | θ 136 μέγα τε σθένος, cf. Batrach. 268 | B 849 al. εὐρὺ ῥέοντος || **10** Aesch. Th. 80 ῥεῖ πολὺς ὅδε λεώς | Eur. Hipp. 443 Κύπρις ... ἢν πολλὴ ῥυῆι | Theogn. 639s πολλάκι ... γίνεται εὖ ῥεῖν / ἔργʼ ἀνδρῶν | Aesch. Pers. 601 ὅταν ὁ δαίμων εὐροῆι | Pind. Ol. 2, 33s ῥοαὶ δʼ ἄλλοτʼ ἄλλαι / ... ἐς ἄνδρας ἔβαν || **11** Pind. fr. 70 (+ *249 b), 1 Maehl. ἶ̣ς Ἀχελωΐου | Φ 356 ἶς ποταμοῖο | Pind. fr. 326 Maehl. Ὠκεανοῦ πέταλα κρᾶναι | Pind. fr. 52v, 9 Maehl. ἀλκὰν Ἀχελωΐου | B 753 Πηνειῶι ... ἀργυροδίνηι | Hes. Th. 340 Ἀχελώιόν ‹τʼ› ἀργυροδίνην | Panyas. fr. °31 Ἀχ[ελω]ίου ἀργυ[ρο]δίνα | Callim. Hymn. Cer. 13 Ἀχελώιον ἀργυροδίναν

adn. 82; Casadesús 453; sec. Calame in: Laks-Most 72 phallus devoratus ‘explains the genial capacity appropiated by Zeus to engender ... all the elements that came about during the reign of his two predecessors’ || **6** εὐρυρέοντα Merk. 28 || **8** de paragrapho hoc loco posita cf. Kouremenos 257 || **9** suppl. ZPE || **10** ‘μεγάλους ... ῥυῆναι ... ist wohl nicht nötig’ Merk. 28 adn. 5’, at cf. loc. sim. app.; vid. et. Sider 136 et Kouremenos 258 || **11** cf. Orph. fr. 16, 3 et P. Oxy. 221, 9, 1 in loc. sim. app. | ἶνας δʼ ἐγκ̣α[τέλε]ξʼ Tsants. per litt., KPT : ἶνας δʼ ἐγκα[τέλα]⌊σ⌋σʼ West : ἶνας δʼ ἐγ . α̣[. . . σ]σʼ ZPE : . ν̣α̣ς̣ (Grenfell-Hunt, P. Oxy. l. laud.) : . π̣ασ̣ ed. pr. : . π̣ασ̣ vel . μ̣ασ̣ Erbse) [. . (.)] ̣ν κατέλεξα P. Oxy. (unde ὧν κατέλεξʼ Allen : ἐ]γκατέλεξα Mueller : ‘the scribe of P. Oxy. 221 filled on the elided letter ... with α instead of ε’ Tsants. per litt.) : ‘legendum ἐ]γκατέλεξ’’ D’Alessio, Journ. Hell. Stud. 124, 2004, 21; versum Xenophanis esse suspicatus est Allen, Class. Rev. 14, 1900, 17 : ut fr. epicum alexandr. adesp. 5 ed. Powell : at versum 3 a commentatore laudatum eundem esse atque illum memoratum in P. Oxy. animadvertit Tsants. per litt., unde ἐξ οὗ πᾶσα θάλασ[σα et. Orpheo tribui potest (quanquam Tsants. admonuit per litt.: ‘I cannot say from which version of the Orphic poem the quotation of the Homeric Scholia came’) : cf. et. adn. ad Orph. fr. 154; cf. et. Bernabé (2002) 120; Betegh 162; D’Alessio 21 | ἶνας] cf. D’Alessio 23ss | Ἀχελωίου] i. e. aquae, cf. Servium et Servium auctum in Georg. 1, 8 (Orph. fr. 154), Eur. Andr. 167, Bacch. 625 (et Dodds, comm. ad loc.), Hypsip. fr. 753 Kannicht, Panyas. fr. °31 et comm. ad loc., Schol. Hom. Φ 194 (V 166 Erbse) et comm. ad loc., Schol. Gen. Hom.

¯τῶ[ι] ὕδα[τι] ọ̔λ̣[ως τίθη]σ̣ι ‘ ’Αχελῶιον’ ὄνομ̣[α. ὅ]τ̣ι δὲ̣
τά[σ]δ’ ἶναι͜ς ἐγκα̣͜[ταλ]έ̣ξ{σ}αι ἐστ[ὶ τάσ]δ̣ε ἐ̣γκ̣α̣τῶ̣[σ]α̣ι̣ ‹δῆλον›·
τὴν̣ [γ]ὰ̣ρ̣. [ ]τ̣ων αυ[τ]. . .

(cf. Dionys. Perieg. 433) | Hes. fr. 26, 19 M.-W. ἀργουροδίνεω || **12** Macrob. Sat. 5, 18, 6 *Ephorus ... libro secundo* (FGrHist 70 F 20a) *ostendit his verbis ...* τὸ μὲν γὰρ ὕδωρ ὅλως, ὅπερ ἐστὶν κοινὸν ὄνομα, ἀπὸ τῆς ἰδίας ἐκείνου προσηγορίας ’Αχελῶιον καλοῦμεν | Servius auct. in Georg. 1, 8 (III 132, 18 Thilo-Hagen = Orph. fr. 154 II) *sicut Orpheus docet, et Aristophanes comicus* (Lysistr. 381, fr. 365 K.-A.) *et Ephorus historicus* (FGrHist 70 F 20c) *tradunt* ’Αχελῶιον *generaliter ... omnem aquam veteres vocabant,* cf. Servium in Georg. 1, 8 (III 131, 20 Th.-H. = Orph. fr. 154 II) *nam, sicut Orpheus docet, generaliter aquam veteres Acheloum vocabant*

Φ 195 (I 198, 15 Nicole) γίνεται δὲ ’Αχελῶιος πηγὴ τῶν ἄλλων πάντων, Schol. Hom. Ω 616 (V 624 Erbse), Eust. in Il. p. 1231, 12 etc., vid. Taillardat, Les images d’Aristophane, Paris 1962, 35; Isler, Acheloos, Bern 1970; eund. Acheloos, LIMC I 1 (1981) 12ss; Mader LfgrE s. v. ’Αχελώιος; Diccionario Griego Español s. v.; West, Orphic Poems 92; Sommerstein et Henderson ad Aristoph. Lys. l. laud.; Ballabriga, Le soleil et le Tartare, Paris 1986, 42s; Bernabé in: Charisterion F. Martin García oblatum, Cuenca 2004, 40s; Betegh 215ss | West, Orphic Poems 92, qui cft. Choer. TrGF I 2 F 3 Sn. (fr. fals. 26 Bernabé) γῆς φλέβες (i. e. οἱ ποταμοί), Pind. fr. 326 Maehl. Ὠκεανοῦ πέταλα κρᾶναι : aliter sed non ad persuadendum accommodate rem explicavit Casadesús 459ss : melius ἶνας ’Αχελωίου ut plurale iuncturae ἶς ’Αχελωίου i. e. ‘the strong springs ... which build up or constitute Achelous in the sense of universal water’ Tsants. per litt. | cf. Orph. fr. 11, 2 | ἀργυ̣[ρ]οδί-ν̣ε̣[ω] ZPE : ἀργυροδ[ί]νεω P. Oxy. : ἀργυ[ρ]οδίνο[υ West quod ‘not impossible’ esse putavit Tsants. per litt. || **12** τῶ̣[ι] ὕδα[τι ZPE | ọ̔λ̣[ως KPT (cf. iam Tsants. 20 adn. 59 ‘the water in general’; cf. loc. sim. app.) : ὡ̣ς vel ὅτι Janko (2002) : οὐ Betegh : nil leg. ZPE | τίθη]σ̣ι Burkert ap. Janko (2002) : δίδω]σ̣ι Tsants. 20 adn. 59 ut vid. (‘he gives’) :]σ̣ι ZPE | ὄνομ̣[α KPT : ὄν̣ομ[α ZPE | dist. Janko (2002) | ὅ]τ̣ι δὲ̣ KPT : δ]ῆ̣λ̣ọ[ν Janko (2002) :] . δ̣. [ ] ZPE || **13** τά[σ]δ’ ἶνας KPT ap. Kouremenos 260 (τα[c]δινα[ς in textu) τὰ[ς] δ’ ἶνα[ς ZPE | ἐγκα̣͜[ταλ]έ̣ξ{σ}αι KPT (scripto [ἐγκαταλ]έ̣ξαι, cf. ἐγκα̣͜[ταλέ]ξαι Tsants. ap. Betegh) : ἐγκα̣͜[τελά]σσαι West ap. Janko (2002) : ἐγ. α̣. .]σσαι ZPE | ἐστ[ὶ Janko (2002) : ἐστ[ὶν ZPE | τάσ]δ̣ε ἐ̣γκ̣α̣τῶ̣[σ]α̣ι̣ ‹δῆλον› KPT ap. Kouremenos 260 : . . .]δ̣ε ἐ̣γκ̣α̣τ̣. [. .]α̣ι̣ KPT in textu : τ]ὸ̣ ἐγγε̣[νέσθ]αι Janko (2001) : τ]ὸ̣ ἐγγ. [. . .]αι ZPE | ἐγκατωθεῖν (hapax) ‘perhaps refers to the downward motion air/Mind imparted to water when it triggered the transition of the universe to its present state’ Kouremenos 260 || **14** τὴν̣ [γ]ὰ̣ρ̣ KPT : τὴν̣ ἀ̣ρ̣[χὴν] Janko (2001) ‘ex imagine’ : τὴ. [ ]. [ZPE |]τ̣ων αυ[τ KPT :]. ων αυ[ZPE ||

ἑκαϲ̣[τ]δε βουλ[
ε̣.ν̣[ ]ο̣ντε̣[

col. XXIV

ἴσα ἐστὶν ἐκ τοῦ [μέ]σου μετρούμενα· ὅσα δ[ὲ μ]ὴ
κυκλοειδέα, οὐχ οἷόν τε ʽἰσομελῆʼ εἶναι. δηλοῖ δὲ τόδε·
ʽἣ πολλοῖς φαίνει μερόπεσσʼ{ι} ἐπʼ ἀπείρονα γαῖανʼ.

COL. XXIV 1–2 Emped. fr. 22, 3 Wright (31 B 28, 1 D.-K.) πάντοθεν ἴσος ‹ἑοῖ› ... σφαῖρος κυκλοτερής | Timo Suppl. Hell. 834 Ξεινοφάνης (Test. 63 Gent.-Prato) ... θεὸν ἐπλάσατʼ ἶσον ἁπάντηι | Parmen. 28 B 8, 44 D.-K. μεσσόθεν ἰσοπαλὲς πάντηι || **2** Parmen. 28 B 10, 4 ἔργα τε κύκλωπος πεύσηι περίφοιτα σελήνης || **3** Hes. Th. 372 ἣ πάντεσσιν ἐπιχθονίοισι φαείνει | Hom. Hymn. 31, 8

15 ἑκαϲ̣[τ ZPE |]δε βουλ[KPT :]δεβουλ] ZPE :]δὲ βουλ[vel]δʼ ἐβουλ[Janko (2002) || **16** ε̣.ν̣[ ]ο̣ντε̣[KPT : . . ν[±13]ο̣ντο̣[ZPE || post l. **16**, incerto numero versuum deperdito partem versus rest. Janko (2002): ʽ[μεσσόθεν] ⌞ἰσομελὴς⌟ [πάντηι]ʼ (monente West, cf. Orph. fr. 17, 1) : – ⏑ ⏑ ἰσομέλης (sic) δʼ ἄρʼ ὑπέρβαλεν ἄστρα σελήνη vel κυκλοτερὴς δʼ ἄρ κτλ Merk 29, qui animadvertit: ‘Orpheus muss also – nach dem Kommentator – von den Mondphasen und vom Kalender gesprochen haben’ | in columnae finali parte deperdita [ʽἰσομελῆʼ λέγει τὰ κυκλοειδέα (Burkert). ὅσα μὲγ γὰρ κυκλοειδέα] rest. Janko (2001) (‘ἐστί, quod conieceram, longius esset’) : [ἰσομελῆ δὲ τὰ κυκλοειδέα, ὅτι] tempt. Burkert, prob. Merk. 29

COL. XXIV 1–12 cf. Ricciardelli, Boll. Class. 3a ser. 1, 1980, 126ss; Betegh 247ss || **1** [μέ]σου suppl. Burkert et Merk. 29, prob. ZPE, KPT : [πο]σοῦ Kapsomenos | ὅσα δ[ὲ μ]ὴ suppl. Kapsomenos || **2** post κυκλοειδέα dist. Janko (2002) | ἰσομελῆ] hapax; ‘he (sc. Orpheus) probably meant spherical ... but I do not know of any other reference to its sphericity in the classical period’ West, Orphic Poems 92s; cf. Betegh 129; Jourdan 24 adn. 2: ‘on ne peut savoir s’il pense au disque que la lune présente à l’observateur ou à la sphère qu’elle constitue’; plura invenies in Kouremenos 261ss || **2–3** cf. Orph. fr. 17 || **3** φαίνει] ‘wo der Kommentator φαίνει im Sinn von “zeigt” nimmt, nicht im Sinn von “leuchtet, scheint”’ Merk. 30; cf. et. Burkert, Antike und Abendland 14, 1968, 95s | μερόπεσσʼ{ι} Merk. 30 : μερόπεσσι ZPE | de luna vid. Orph. frr. 155-157 | fortasse luna cum Iove aequata a comment. sec. Ricciardelli 127 | ‘Orpheus ... imagined that the moon’s phases were different as seen from different parts of the earth, so that there were always some people to whom it was invisible’ sec. West, Orphic Poems 93 (qui et. cum hoc loco comparat Parmen. 28 B 8, 44 D.-K.) | de re cf. et. Detienne-Vernant, Les

— τοῦτο τὸ ἔπος δόξειεν ἄν τις ἄλλως ε‹ἰ›ρῆσθ̣αι, ὅτι,
ἣν ὑπερβάληι, μ̣ᾶλλον τὰ ἐόντα φαίν̣ε̣ται ἢ πρὶν
ὑπερβάλλειν. ὁ δὲ οὐ τοῦτο λέγει ʽφαίνειν᾽ αὐτ̣ήν,
εἰ γὰρ τοῦτο ἔλεγε, οὐκ ἂμ ʽπολλοῖς᾽ ἔφη ʽφαίνειν᾽ αὐτήν,
ἀλλὰ ʽπᾶσιν᾽ ἅμα, τ̣οῖς τε τὴγ γῆν ἐργαζομένοις
καὶ τ̣οῖς̣ ναυτιλλομένοις, ὁπότε χρὴ πλεῖν, τούτοις
τὴν ὥραν. εἰ γὰρ μὴ ἦν σελήνη, οὐκ ἂν ἐξηύρ[ι]σκον
οἱ ἄνθρωποι τὸν ἀ̣ριθμὸν οὔτε τῶν ὡρέων οὔτε τῶν
ἀνέμω[ν. . . . .] καὶ τἆλλα π̣άντα [. . . . . . .]ην
εκ[ ]σα εν̣[ ]ε̣ι
]. θατω . [ ]ι
]νητουτ. [ ]
] ἄλλα̣ ἐ̣όν̣[τα]ς
]φ̣η̣σ[ ]

ὅς φαίνει θνητοῖσι | H 466 al., α 98 al., Hes. Th. 187 al. ἐπ᾽ ἀπείρονα γαῖαν || **5** Herodt. 4, 184, 2 οὗτοι (sc. Ἀτάραντες) τῶι ἡλίωι ὑπερβάλλοντι καταρῶνται

ruses de l'intelligence, Paris 1974, 135s; Jourdan 100s adn. 9 || **4** ἔπος Burkert ap. Janko (2002) | ε‹ἰ›ρῆσ[θ]αι Kapsomenos : ἐρ̣ῆσ[θ]αι ZPE : ἐρῆσθαι KPT | in fine dist. Janko (2002) || **5** ὑπερβάληι ZPE : ὑπερβάλ‹λ›ηι Merk. 30 (iam -λ‹ληι› Kapsomenos) | ἢ om. Kapsomenos : inseruit West ap. Merk. 30 : in pap. leg. ZPE || **6** ‹φήσας› ante φαίνειν per homoearchon omissum supplevit Janko (2001) : aliter rem explicavit Kouremenos 264: 'the statement is elliptical: ὁ δὲ οὐ τοῦτο λέγει, μᾶλλον τὰ ἐόντα φαίνειν αὐτὴν (sc. τὴν σελήνην) ἣν ὑπερβάληι ἢ πρὶν ὑπερβάλλειν' || **6–12** cf. Janko, Bull. Inst. Class. Stud. 46, 2002-2003, 9s || **7** post αὐτήν dist. Kapsomenos || **8** ἅμα Kapsomenos : ἀλλὰ ZPE, cf. 'ἀλλὰ (sc. φαίνει) scheint nötig; αμα Pap.' Merk. 30 | post ἅμα dist. Tsants. || **9** post πλεῖν dist. ZPE | τούτοις ‹ἢ ἀροῦν› e. g. suppl. Merk. 30 || **10** εἰ γὰρ — **12** ἀνέμω[ν] cf. Orph. fr. 17 (font. app.) || **10** τὴν ὥραν Tsants. 21 adn. 61, KPT : τὴν [θ᾽] ὥραν Burkert, Antike und Abendland 14, 1968, 93 adn. 1 : τὴν [χ]ώραν Kapsomenos : 'longiores' Janko (2002) | οὐκ ἂν ἐξηύρ[ι]σκον] 'nous conservons l'irréel du présent contrairement à A. Laks, G. W. Most et R. Janko qui proposent de traduire par l'irréel du passé' Jourdan 101 adn. 10, ubi plura invenies || **12** ἀνέμω[ν suppl. Kapsomenos || **10–12** de re cf. Kouremenos 265s || **13**]ε̣ι KPT : cet. ZPE || **14–17** novum fragmentum hic inseruerunt KPT || post ultimam lineam, nonnullis versibus deperditis, τὰ μὲν ἐξ ὧν ὁ ἥλιος συνεστάθη, ὑπερβάλλοντά ἐστι θερμότητα rest. Burkert in: Laks-Most 168 : τὰ μὲν ἐξ ὧν ὁ ἥλιος (e Burkert) συνεστάθη θερμά ἐστι Janko (2001)

col. XXV

κ̣αὶ λαμπρό[τ]α͙τα, τὰ δὲ ἐξ ὧν ἡ σελήνη̣ [λ]ε̣υκότε͙ρ͙α μ̣ὲν τῶν ἄλλωγ ‹καὶ› κ̣ατὰ τὸν αὐτὸν λόγον μεμ̣ερισμένα, θερμὰ δ' οὔκ̣ ἐστι. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα νῦν ἐ̣ν τῶι ἀέρι ἑκὰς ἀλλήλων α[ἰ]ωρούμεν‹α›, ἀλλὰ τῆς μὲν ἡμέρης ἄδηλ' ἐστὶν ὑ̣[π]ὸ̣ τοῦ ἡλίου ἐπικρατούμενα, τῆς δ̣ὲ νυκτὸς ἐόντα δῆλά ἐστιν. ἐπικρατεῖται δὲ διὰ σμικ[ρ]ότητα. αἰωρεῖται δ' αὐτῶν ἕκαστα ἐν ἀνάγκηι, ὡς ἂμ μὴ συνίηι πρὸς ἄλληλα· εἰ γὰρ μή, συνέλθοι ‹ἂν› ἁλέα ὅσα τὴν αὐτὴν

COL. XXV 6 Anaxag. 59 B 1 D.-K. καὶ πάντων ὁμοῦ ἐόντων οὐδὲν ἔνδηλον ἦν

COL. XXV cf. Burkert in: Laks-Most 167; Hussey, Oxford Studies in Ancient Philosophy 17, 1999, 307; Betegh 301s; cf. et. comm. ad col. XIV 9 ‖ **1** λαμπρό[τ]α͙τα em. Janko (2001) : λαμπρό[τ]η̣τα ZPE, KPT | [λ]ε̣υκότε͙ρα em. Janko (2002): 'post λαμπρό[τ]α͙τα error perfacilis' : [λ]ε̣υκότατα ZPE 'post quod πάντων scribendum esset, non τῶν ἄλλων' Janko (2002) : text. traditum habent KPT et defendit Jourdan 25 adn. 2, qui et. animadvertit: 'la remarque sur la blancheur de la lune pourrait constituer un commentaire de l'adjectif λευκώλενος' coll. Hom. Hymn. 32, 17 λευκώλενε δῖα Σελήνη ‖ **2** ἄλλωγ Tsants. : ἄλλων̣ ZPE | ‹καὶ› ante κατὰ per haplographiam omissum suppl. Janko (2001) | κ̣ατὰ — μεμ̣ερισμένα] 'the Derveni author might compare the fine particulate structure of the lunar and solar matter' coll. col. XXI 2 ... 'alternatively the Derveni author might refer to the lunar and solar matter on the large scale' Kouremenos 267 ‖ **3–5** cf. Betegh 243s; 268s ‖ **4** α[ἰ]ωρούμεν‹α› Janko (2002) : α[ἰ]ωρούμεν' ZPE | 'fort. ἡμέρης scribendum, quod hoc in verbo spiritus asper raro ante annum 400 scribitur, cf. L. Threatte, The Grammar of Attic Inscriptions i, 500' Janko (2002) ‖ **4–6** cf. Betegh 273 ‖ 5 dist. Tsants. 21 adn. 62 ‖ **6** 'Ts. suggests that they are overcome by the night in the sense that it remains. Perhaps, however, the reference is to the day, in which they are invisible' Laks-Most 21 adn. 63, cf. Jourdan 101 adn. 4 ‖ **7** ἐν ἀνάγκηι] cf. Jourdan 25 adn. 6 | ὡς ἂμ] 'une intention est à l'œuvre, celle de Zeus-Intellect sans doute, mais peut-être aussi celle de la nécessité' Jourdan 102 adn. 7 (cf. et. Sider, Class. Phil. 101, 2006, 170) ‖ **7–12** cf. Janko, Bull. Inst. Class. Stud. 46, 2002-2003, 10 ‖ **8** ‹ἂν› suppl. West, prob. Janko (2002), TDK : at cf. Jourdan 102 adn. 8 | ἁλέα] 'le terme ... est utilisé

δύναμιν ἔχει, ἐξ ὧν ὁ ἥλιος συνεστάθη. τὰ νῦν ἐόντα
ὁ θε̣ὸς εἰ μὴ ἤθε̣λεν εἶναι, οὐκ ἂν ἐπόησεν ἥλιον. ἐποίησε δὲ
τοιοῦτογ καὶ τ[ο]σοῦτον γινόμενον, οἷος ἐν ἀρχῆι τοῦ λόγου
διηγεῖ̣τ̣α̣ι. τὰ δ̣' ἐ̣πὶ τούτοις ἐπίπροσθε π[ο]ιεῖται,
οὐ β]ου[λό]μενο̣[ς] πάντας γιν[ώ]σκε̣[ι]ν̣. ἐν δὲ [τ]ῶιδε σημαί[ν]ε[ι·
ʽαὐτ]ὰ̣ρ [ἐ]π̣εὶ δ[ὴ πάν]τ̣α Διὸ[ς φρὴμ μή]σατ̣[ο ἔ]ρ̣γα̣,

ὑπὸ σμικρότητος ‖ **14** Η 207 al., ε 76 al., Hymn. Cer. 483, Hom. Hymn. 6, 14 αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ πάντα | Hymn. Ven. 128, Hes. Th. 857, Op. 121 αὐτὰρ ἐπεὶ δή | Orph. fr. 16, 2 μήσατο δ' Ὠκεανοῖο μέγα σθένος εὐρὺ ῥέοντος, cf. et. loc. sim. illic laud. |

pour sa parenté phonique avec ἥλιος' Jourdan 102 adn. 9 ‖ **9** τὰ νῦν — **10** ἥλιον] 'perhaps the phrase ... is also significant, since, despite the quasi-Ionic mechanistic philosophical explanation of the origin of the life ... it displays a teleological intention which may already have been present in Diogenes of Apollonia (B 3 DK), is known to us from Xenophon's Socrates (Mem. 1. 4, 4. 1), and is explicitly expressed in Plato' Funghi in: Laks-Most 35; cf. et. Laks, Phronesis 42, 1997, 132; Kouremenos 268ss ‖ **9–12** cf. Betegh 230ss; 274 ‖ **11** de τ[ο]σοῦτον et λόγον cf. Jourdan 103 adn. 12 | dist. Janko (2002) ‖ **11** οἷος — **12** διηγεῖ̣τ̣α̣ι] cf. col. IV, sec. Tsants.-Paráss. 126; Laks, Phronesis 42, 1997, 132s; at 'I find much more likely that the reference ... is to ... col. 8.4-5 as interpreted by the author in col. 9' Betegh 328; cf. et. Kouremenos 270 ‖ **12** in init. dist. Tsants. 21 adn. 64, in fine Janko (2002) | διηγεῖ̣τ̣α̣ι] cf. Burkert 168 ‖ **12** τὰ δ̣' ἐ̣πὶ τούτοις — **13** γιν[ώ]σκε̣[ι]ν̣] cf. Orph. fr. 2 V | 'aquesta màxima juntament amb el recordatori sobre el secret dels mots emprats (sc. θ]ύ̣ρας̣ —τοὺ̣ς [βεβήλους) ... suggereixen que el poem fou ancapçalat per uns versos introductoris que pretenien advertir als no iniciats de no proseguissin amb la lectura del poema' Casadesús 480 : potius 'the non-initiated were free to hear the poem, but they could not understand it' Tsants. per litt., cf. et. Bernabé, 'Ilu, revista de ciencias de las religiones 1, 1996, 13ss ‖ **13** β]ου[λό]μενο̣[ς] ZPE, KPT : β]ου[λο]μένο[υ] Janko (2001) ‖ **13–14** cf. Orph. fr. 18, 1 ‖ **14** versum rest. Tsants. per litt. monente West (qui ex. gr. restituerat αὐτὰρ ἐπεὶ τάδε πάντ' ἐπεφράσσατο μητίετα Ζεὺς) et prob. KPT : [. . .] . . [.] . ειδ[. . . .]ταδιο[. . . . . .]σα . [. .] . γα̣ papyri vestigia legit Tsants. per litt., cf. Bernabé in: Tortorelli-Storchi-Visconti (edd.), Tra Orfeo e Pitagora, Napoli 2000, 61s; Betegh 129, qui addidit: 'L 16 (i.e. hic versus) could provide the link between the description of the second creation effected by Zeus and the diverse ensuing episodies' : [αὐτ]ὰ̣ρ [ἐ]π̣εὶ δ[ὴ πάν]τα Διὸ[ς νόο]ς α[ἰγιόχοιο μήσατο] Tsants. tribuerat Janko (2001, coll. Tsants. 21 adn. 65: 'but when the mind of Zeus devised all things') ‖ post versum in l. **14** laud. alterum rest. West ἤθελε μητρὸς ἑᾶς μιχθήμεναι ἐν φιλότητι (Orph. fr. 18, 2) e col. XXVI 9-10 : ὁ δ' ἤθελεν ἐν φιλότητι / μητρὸς ἑῆς ⏑ ⏑ — μιχθήμεναι Merk. 31 : μητρὸς ἑᾶς ἐθέλων φιλότητι μιγῆναι (vel μιχθήμεναι ἐν φιλότητι) Burkert, vestigiis non congruentia; 'the Derveni author must have quoted

]̣ τρονη ̣ [
]̣ πηγι̣ ̣ [
]ων̣ ̣ [

col. XXVI

ʽμη[τρ]ὸς' μέν, ὅτι μήτηρ ὁ Νο̣ῦς ἐστιν τῶν ἄλλω̣ν̣,
ʽἐᾶς' δέ, ὅτι ʽἀγαθῆς'. δηλοῖ δὲ καὶ ἐν τοῖσδε τοῖς ἔπεσ̣ιν,

Κ 289, ω 199 al. μήσατο ἔργα | Κ 45 Διὸς ... φρήν (cf. M 173 Διὸς ... φρένα, Θ 143 al., ε 103 al., Hymn. Merc. 10 al. Διὸς νόον, P 409 Διὸς ... νόημα) || **15** E 371, τ 395, Hymn. Cer. 388 μητρὸς ἑῆς | Z 165 ὅς μ' ἔθελε φιλότητι μιγήμεναι | Hes. Th. 306 μιγήμεναι ἐν φιλότητι | B 232 μίσγεαι (Batrach. 20 μιχθεὶς) ἐν φιλότητι | Philodem. De piet. (P. Hercul. 1428 VI 16ss, pp. 80s Gomperz, vid. et. Henrichs, Cron. Erc. 4, 1974, 17; Schober, Cron. Erc. 18, 1988 [1923], 119; Obbink, Cron. Erc. 24, 1994, 113 = Orph. fr. 28) ἐ̣ν̣ δὲ τῶ[ι] δευτέρ[ωι] (sc. Περὶ θεῶν Chrysipp. fr. 1078 [Stoic. Vet. Fr. II 316, 16 Arnim]) τά τ[ε] εἰς Ὀρφέα [καὶ] Μ̣ουσαῖον (fr. 52 I) ἀναφε̣ρ̣[όμ]ε̣να καὶ τὰ παρ' [ʽΟ]μ̣ήρωι καὶ ʽΗσιόδω̣[ι] καὶ Εὐριπίδη‹ι› κα̣ὶ̣ ποιητα[ῖ]ς̣ ἄλλοις, [ὡ]ς κ̣α̣ὶ̣ Κλεάνθης (fr. 539 [Stoic. Vet. Fr. I 123, 11 Arnim]) [πει]ρ̣ᾶται̣ σ̣[υ]νοικειοῦ̣[ν] ταῖς δόξ[αι]ς α̣ὐτῶ[ν· ἅπαντά [τ'] ἐστιν [αἰθ]ήρ, ὁ αὐτὸ̣[ς] ὢν κ[αὶ] πατὴρ καὶ [υἱ]ός, [ὡ]ς κἀν τῶι [πρ]ώτωι μὴ μά[χ]εσθα[ι] τὸ τὴν ʽΡέ[α]ν καὶ μητέρα τ[οῦ] Διὸς εἶναι̣ κ̣αὶ θυ̣γ[α]τέρα

COL. XXVI 2ss Schol. (Ariston. Hrd.) Hom. O 138b (IV 39 Erbse) υἷος ἑῆος· ὅτι Ζηνόδοτος γράφει ʽυἷος ἑοῖος, τοῦτο δὲ ἐν τῶι περί τινος λόγωι τίθεται. νῦν δὲ πρὸς πρόσωπόν ἐστι, καὶ δεῖ γράφειν ἑῆος. ἠγνόηκε δὲ τὴν λέξιν· ἔστι γὰρ ἑῆος ἀγαθοῦ, καὶ ʽδωτῆρες ἑάων' (θ 325) | Schol. Hom. Ω 292b² (V 572

this verse in the lost final section of the present column' Kouremenos 271 || post v. **15**, nonnulis versibus deperditis, ὁ δὲ λέγει] rest. Janko (2001)

COL. XXVI cf. Kapsomenos, Gnomon 35, 1963, 223; Ricciardelli, Boll. Class. 3. 1, 1980, 127ss; Casadesús, Πρακτικὰ ια´ Διέθνους Συνεδρίου Κλασσικῶν Σπουδῶν, Ἀθῆναι 2001, I 150s; Betegh 188; Jourdan 104s; Calame, Masques d'autorité, Paris 2005, 286s || **1–2** cf. Orph. fr. 18 II || **1** suppl. ZPE | μητρὸς] i. e. Rheae, probabiliter eiusdem atque Cereris (cf. Orph. frr. 88; 206 et Hes. Th. 912s); de Rhea eadem atque Terra (atque Cerere) cf. Orph. fr. 398, Aesch. Suppl. 892 Γᾶς παῖ, Ζεῦ, Soph. Phil. 392 Γᾶ, μᾶτερ ... Διός, vid. et. Nilsson, The Minoan Mycenaean Religion ²1950, 572 | dist. Janko (2002) utroque loco | τῶν ἄλλων] scil. νῦν ἐόντων sec. Kouremenos 271 || **2** ἐᾶς Kapsomenos : ἑᾶς ZPE | ante ὅτι dist. Janko (2002); ante δηλοῖ ZPE | δηλοῖ δὲ] 'klar ist' vertit Burkert, Antike und Abendland 14, 1968, 96 ('it is clear' id., in: Laks-Most 168); 'es zeigt sich' Merk. 31 : at commentator non verbo δηλοῦται utitur sed δηλοῖ, quod plane de Orpheo alicubi quoque dicitur, cf. Böhme, Zeitschr.

ὅτι ʽἀγαθὴν’ σημαίνει·
ʽʽἙρμῆ, Μαιάδος υἱέ, διάκτορε, δῶτορ ἐạ́ων’.
δηλοῖ δὲ καὶ ἐν τ[ῶ]ιδε·
ʽδοιοὶ γάρ τε πίθοι κατακήαται ἐν Διὸς οὔδει
δώρων, οἷα διδοῦσι, κακῶν, ἕτερος δέ τ’ ἐάων’.

Erbse) {ταχὺν ἄγγελον·} ʽἐόν’ ἀγαθόν· οἱ δὲ τὸν αὐτοῦ | Apoll. Dysc. Synt. 213, 7s Uhlig (de Ω 292 οἰωνὸν ἑὸν ἄγγελον): νῦν γάρ φασιν ... ἐπιθετικῶς, σημαῖνον τὸ ἀγαθόν || **4** θ 335 ʽΕρμεία, Διὸς υἱέ, διάκτορε, δῶτορ ἐάων | α 84, Hes. Op. 68 ʽΕρμείην ... διάκτορον (gen. μ 390 al., cf. Β 103s) || **6–7** Ω 527s δοιοὶ γάρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει / δώρων οἷα δίδωσι, κακῶν, ἕτερος δὲ ἐάων | Plat. Resp.

Pap. Epigr. 71, 1988, 25ss; eund., Emerita 57, 1989, 211ss, qui versum Homericum interpolatum esse a Lycomidis putat : potius ‘antico fondo di versi esametrici’ Funghi, Corpus dei Papiri filosofici greci e latini I 1, Firenze 1992, 574, cf. et. Obbink in: Laks-Most 41 adn. 4: ‘the commentator ... seems to have regarded Orpheus as their author ... he held that Homer had borrowed these lines from Orpheus’ poem’; Janko (2001) 31 adn. 186: ‘this verse must be by Orpheus too’, cf. eund. (2002) 52s; Betegh 100s: ‘the Derveni author thinks that the author of these verses is Orpheus, too, even if these lines are not necessarily from the poem commented upon’ : cautius Casadesús 484; cf. et. Jourdan 105 : δηλοῖ ‘intransitive (frequently used in the papyrus); LSJ s. v. II’ Tsants. per litt.; ‘δηλοῖ is perhaps used impersonally’ Kouremenos 272 | ἔπεσ̣ιν KPT : ἔπεσ̣ι Janko (2002) : ἔ[πεσιν Kapsomenos : ἐπ̣ε̣[σιν ZPE : ἔπ. Burkert ap. Janko (2002) | τοῖς ἔπεσ̣ιν om. Kapsomenos, Gnomon 35, 223 | in fin. dist. Janko (2002) || **4** cf. Orph. fr. 687 | primo hoc fr. et illud laud. in ll. 6-7 ut Homeri locos tractaverunt viri docti (cf. ex. gr. Kapsomenos 21s; S. West, The Ptolemaic Papyri, Köln-Opladen 1965 [Pap. Colon. III] 192-3); veri similius mihi videtur hoc fr. ex Hymno Orphico in Mercurium fluxisse | ‘the contracted form ʽΕρμῆς is rare in the Iliad and Odyssey ... apart from ξ 435 Μαιάδος is found only in the hymns, evidently a secondary variant’ S. West, The Ptolemaic Papyri, l. laud. | διάκτορε] cf. Chantraine, Dict. Étym. s. v. διάκτορος | ἐάων] cf. Hainsworth ad ε 43; θ 325; Richardson ad Ω 527-533 | de δῶτορ ἐạ́ων cf. et sanscr. *dātā́ vásūnām* | de verbis δηλόω et σημαίνω a commentatore adhibitis cf. Lamedica, Atti del I seminario di studi sui lessici tecnici greci e latini, Messina 1991, 85ss || **6–7** cf. Orph. fr. 688 | cf. Janko (2001) 32 n. 187: ‘“(Orpheus) reveals it”, if these Homeric verses were reused in an Orphic poem, just as the Homeric Hymn to Demeter was reused in the Orphic poem in Berlin papyrus 13044’, cf. eund. (2002) 52s | versio Platonica (Resp. 379d, vid. in loc. sim. app.) et verba philosophi l. laud. οὐκ ἄρα ... ἀποδεκτέον οὔτε ʽΟμήρου οὔτ’ ἄλλου ποιητοῦ κτλ nobis suadet ut locus communis fuisse (cf. et. Hes. Op. 90ss) et a pluribus poetis tractatus esse possit || **6** lege κατακείαται || **7** δέ τ’ ἐάων et. coni. Bentley in Ω 528 δὲ ἐάων, at cf. Richardson ad Hom. loc.;

— οἱ δὲ τὸ {ῥ}ῥῆμα οὐ γινώσκοντες δοκοῦσιν εἶναι ʽμητρὸς ἑαυτοῦʼ. ὁ δʼ εἴπερ ἤθελεν ʽἑαυτοῦ μητρὸς ἐμ φιλότητιʼ ἀποδ̣ε̣ῖξαι ʽθέλοντα μιχθῆναιʼ τὸν θεόν, ἐξῆν αὐτῶι γράμματα παρακλίναντι̣ ʽμ̣η̣τ̣ρ̣ὸ̣ς ἑοῖοʼ εἰπε[ῖ]ν· οὕτω γ̣[ὰ]ρ̣ ἂν ʽἑαυτο̣ῦ̣ʼ γίνοιτο, υἱὸς δʼ] α̣ὐτῆς ἂν ε[ἴη . . . . δ]ῆ̣λον ὅτι . [. . . . .]. . [. . . . .] ἐν τῆι συγ̣[. . . . .] ἀμφοτερ̣[. . . . .] ἀ̣γαθη̣ [ ]. α. . [. . . . . .]. εναι̣[

379c ὡς δοιοί τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει / κηρῶν ἔμπλειοι, ὁ μὲν ἐσθλῶν, αὐτὰρ ὃ δειλῶν ‖ **9ss** Philodem. De piet. (P. Hercul. 1692 I 1ss, prim. ed. Obbink = Orph. fr. 276, vid. add. et corr.) ὁ αὐ]τὸς μ[ὲ]ν {ζε̣} [Ζεὺς α]ὑ̣τ̣ο̣ῦ̣ μητρὶ [ʽΡέαι ἔθε]λ̣ε̣ν διαμι[χθῆνα]ι̣ ‖ **11** Plat. Cratyl. 400c ἂν μὲν καὶ σμικρόν τις παρακλίνηι, καὶ πάνυ. καὶ γὰρ σῆμά τινές φασιν αὐτὸ (sc. σῶμα) εἶναι τῆς ψυχῆς κτλ. (cf. Orph. fr. 480 I) | Plat. Cratyl. 410a σμικρόν τι παρακλίνοντες

vid. et. S. West, The Ptolemaic Papyri, Köln-Opladen 1965 (P. Colon. III) 193 ‖ **9–10** ʻhe intends to be united in love with his own mother ... definitively annulling the distinction between the two phases of the creation of the worldʼ Calame in: Laks-Most 74; cf. et Betegh 164ss ‖ **9** ὁ δʼ εἴπερ — **12** εἰπε[ῖ]ν] cf. Orph. fr. 18 II ‖ **11** ‹β› γράμματα Kapsomenos : ʻhaud recteʼ Janko (2002) | παρακλίναντι̣ em. Janko (2001) : παρακλίναντα Kapsomenos, ZPE, KPT ‖ **12** γ̣[ὰ]ρ̣ suppl. ZPE ‖ **13** υἱὸς δʼ] α̣ὐτῆς ἂν ε[ἴη Tsants. 22 adn. 70 (ʻand he would be her son ...ʼ), KPT : [. . . .]α̣υτῆς ανε[. . ZPE | ὁ Ζεύς· vel ἀλλὰ Janko (2002), qui post δῆλον quoque dist. | δ]ῆ̣λον ZPE | . [. . . . .]. . [KPT : υ[ʻex imagineʼ leg. Janko (2002), qui prop. υ[ἱὸς : Ζ̣[εὺς Tsants. ut vid. (cf. 22 adn. 70: ʻ... clear that Zeus ...ʼ) ‖ **14**] ἐν Janko (2002) :]εν ZPE | συγ̣[scripsi : KPT : συ. [ZPE : unde συμ̣[μείξει vel συν̣[ουσίαι Burkert ap. Janko (2002) | ἀμφοτερ̣[Betegh, Janko (2002) : ἄμφοτερ̣[(sic) ZPE : ἀμφοτέρ̣[οις / -αις Tsants. ut vid. (cf. 22 adn. 70: ʻ... in the both ...ʼ) ‖ **15** . . . . .] ἀ̣γαθη̣ [ ]. α. . [KPT : . . . . . ἀ]γαθη̣ [. . . . .]. α[ZPE ‖ **16** .]. εναι̣[ZPE : .]. ενα [KPT ‖ papyrus desinit in col. XXVI; incertum utrum altera papyrus in pyra combusta sit necne et utrum theogonia in papyro explanata continuata sit necne: de Proserpina filia et de Libero nato tractabatur sec. Kirk-Raven-Schofield, Presocratic 32 monente Burkert; ʻla logica del testo ricostruito ... doveva ... evolvere verso una mistica della salvezzaʼ Scalera McClintock, Filosofia e Teologia 2, 1988, 144; cf. et. West, Orphic Poems 93ss (qui multa de iis quae in carmine sequerentur cogitavit : at plurima ambigua manent); Parker in: Powell (ed.), The Greek world, London 1995, 496

FRAGMENTA INCERTAE SEDIS

(litterae et numeri sunt editionis Tsantsanoglou et Parássoglou; edimus sola fragmenta quae litterarum vestigia legibilia habent)

F 10

]κ̣ε̣. [
]επιτα[
]. οις καὶ κα[
]αι τὰ σημε[ῖα
]υ. εὐ̣χῆ̣ς [
]. . [

F 18 + H 45

εὐ]χῆς [. . .]. . λ[
π]υρὸς ὕδατος δ. [
]. ν ἕκαστα σημεῖα̣ [
]. υσκα. . . . λοσ. [

F 10 suppl. KPT ‖ **1** e. g. οὐ]κ̣ ε̣ὐ̣ [, οὐ]κ̣ ε̣ὔ[λογον or κ̣ε̣φ[αλ?' KPT ‖ **4** τὰ σημε[ῖα 'if are supernatural signs (cf. … F 18 + H 85) can be plausibly assumed to come from the first columns' ‖ **5** εὐ̣χῆ̣ς [KPT in app. crit.: ευ̣χῆ̣c[in textu | fort. ἐντα[ῦθ̣' εὐ̣χῆ̣ς KPT | cf. F 18 + H 45, 1] εὐ]χῆς, P. Gurob (Orph. fr. 578) col. I 17 εὐχή, Lam. Thur. (Orph. fr. 492) 7 εὐχᾶς, Diog. Laert. 1, 6 τοὺς δὲ μάγους (sc. φασὶ) περί τε θεραπείας θεῶν διατρίβειν καὶ θυσίας καὶ εὐχάς, ὡς αὐτοὺς μόνους ἀκουομένους, cf. et. F 14, 2 εὐχ. [

F 18 + H 45 **1** εὐ]χῆς KPT in app. crit., cf. comm. ad F 10, 5 ‖ **2** π]υρὸς KPT in app. crit.: 'the asyndeton is remarkable. Fire and water are referred to here probably as means of divination ... not as elements' ‖ **3** in init. φαίνουσ]ι̣ν tempt. KPT | ἕκαστα σημεῖα̣ cf. F 10, 4 ‖ **4** an πο]λ̣ύς, καὶ̣ τἆ̣λ̣λ' ὅσα̣ [? KPT: 'perhaps a reference to signs obtained by means other than pyromancy and hydromancy'

F 14

]. περ φυσ. . [
]μενα εὐχ. [
] ἀνημμέ[ν-
]. . . . [

F 17

] ὑπελάμ̣[βανε
]α̣ Δίκης [

F 19

]. ερ. [
]. ναι. . [
] ἀνθρω[π
]. . . . υ̣[

F 20

]. [
]. ιν ἀμφ. . [
]. ι ἐα̣̂μ μ̣. . [
]. . [

F 14 1 οἷ]α̣περ vel καθ]ά̣περ φυσ̣ι̣κ̣[ός KPT: ‘it is conceivable that here the Derveni author refers to Orpheus as a μυθολόγος who is in fact a φυσικός’ || **2** ‘]μενα εὐχ. [. . could be a reference to the religious use <of> Orpheus’ poetry’ ... ‘the fragment might come from the vicinity of col. IV’ KPT || **3** cf. col. IX 9 ἁφθῆι

F 17 1] ὑπελάμ̣[βανε KPT, in app. crit., fort. de Heraclito dictum; fragmentum ergo fort. in col. IV locandum || **2** Δίκης scripsi : δίκης KPT

F 19 1]ἱ̣ερο̣[? KPT || **3** ἀνθρω[π KPT

G 9

]ḷ . . [
‾] . . ǀ [
] . . ǀọι̣νǀ . [
]ριηǀ [
]αιφǀ̣ . . . . [

G 16

] . πλ̣ . [.]σ̣[
] [
] . ϵ̣η̣ [
] . . ϵιδ̣ [
] . . [
] . . σι̣ν[
] . . . [
] . . . [

G 18

]υν̣[
] . ολιγ[
] . τ̣ [

G 19

] . . τ̣ . [
] . ọις̣[
] . . . ω̣[
] . . . . . [
] [
] . . . [
] [

G 16 1 fort. πλϵ̣[ι]σ̣[τ- KPT
G 19 1 fort. ἔπ]ϵ̣ι̣τα̣ KPT

G 20

```
                .[
                .[
].δ̣η̣           ϵ̣[
                ω̣[
```

H 1

] μέχρ[ι
]προκει.[
]ιλην δϵ[

H 4

]σ̣αμ.[
]να̣διϵ.[
]νουτϵ[
]....[

H 10

].σαι̣τ̣[
]..[
].ν..[

H 11

```
]..[
]  ..[
]    [
   ]νϵ[
```

G 20 ‘the fragment may well contain the end of a column and the beginning of another’ KPT

H 1 1 μέχρ[ι KPT

H 11 ‘possibly the beginning of a column’ KPT

H 22

]   .[
]_μ[
]   .[

H 29

] .   [
] . ειναρ[
]εικω̣[
]. . . [

H 40

]   χ̣. [
]   ο[

H 41

]   ευ[
]   τω̣. [
]   οτ̣ιο[
]. [

H 47

]. ωμεν̣[
]υειν τι̣. [

H 22 'the beginning of a column. ... in all probability the fragment comes from the part of the papyrus after col. XII' KPT

H 29 **3** εἰκω[ν-? || **4** 'perhaps υτ' KPT

H 40 'the distance between the two lines is unusually large. It is the beginning of a new column' KPT

H 41 **3** 'apparently ὅτι ο[' KPT || **4** π vel γ ut vid., sec. KPT

H 47 **2** '. [: 'midline trace, perhaps ω' KPT

H 48

]. . ϵ̣. [
] . . ηṭ[
] δ̣ο. [

H 57

]. [
]ογκα[
]. [

H 58

]. ισμ[
]. ισι. [
]θου[

H 59

]. . [
]τηρ. [
]. μϵ[

H 62

]. τ̣α̣ζ[
] [
]. . . . [
]. ϵ[

H 63

]στϵ. [
]ατα[
]υπϵ. [

H 48 **1** 'following ϵ, most probably a δ' KPT

H 63 sinistra pars fragmenti "1 incertae sedis" in Janko (2002) 5 ‖ **1** post ϵ, γ ut vid. ‖ **2** αται̣ ut vid. ‖ **3** post υπϵ, λ vel δ KPT

H 66

]. . ε̣σ̣. [
]. . . . [

H 67

]. [
]ι̣σγ[
]ν̣τ. [

H 68

]στειναι. [
]βιαστ. [
]τ̣ὸγ γ̣εγρ̣α̣[
]. . σ̣ι̣ν̣. [
]. οτ̣α[

I 6

]. [
]κ̣νο[
]. ιμι[
]ομε[
]. . . [

I 7

]ε. [
]πο[
]δη[
]. ο[

H 68 3]τ̣ὸγ γ̣εγρ̣α̣[μμένον KPT || **4** fort.]. ο̣υ̣σ̣ι̣ν̣. [KPT
I 6 3 fort. -σι μι- KPT

I 15

]ειϲ[
]. οϲμε[
]ῠο̣[

I 17

]. . [
]. ρ̣α̣ι̣. [

I 18

]. . . [
]νχρη[
]ο̣ϲ̣α̣α̣[

I 23

]αι̣. [
]αιεχε̣[
]. . α̣. . [

I 24

]. τ̣. . . [

I 25

] . [
]κ̣α. [
]ω̣υτ̣[

I 15 2 ἡρ]μ̣οσμέ[ν-? vel]μ̣ος με[. ? KPT
I 17 2 ‘κ̣ρα̣ι̣π[αλ- and κ̣ρα̣ι̣π̣[ν- are possible’ KPT
I 18 2 -]ν χρὴ[? || **3**] ὅ̣σα̣ α[. ?

I 27

]. μ[
]. ηρα̣|τ̣ωιθ[
]. αλιπ|δ̣ομε̣[
]. υσ̣. [

I 31

]ν̣ο̣ηι̣ε̣υ̣[
]. . [

I 32

]πρ[
]. . τοδ[
]α̣υθ̣. α[

I 38

]ε̣α̣[

I 42

]με. [
]μαιν[

I 45

]. εμ̣[
]. ολ̣. [
]. ο[
]. . [

I 27 'the right-hand part of the fragment seems to be covered by a second layer' KPT
I 31 'perhaps ἵνα] νοῆι εὖ [or εὐ[κόλως or εὐ[χερῶς vel sim', KPT
I 32 'ἐντ]αῦθ' ὑα[or τ]αῦθ' ὑα[' KPT
I 42 fort. ση]μαιν[-

I 46

].[
]. οσ̣[
]υ̣σ̣[

I 47

]δ̣α̣ε̣α̣υ̣τ̣[
]ε̣νονε̣π̣[

I 52

]. ο. [
]. ορ[

I 55

]. . [
]. [
]. σ[

I 62

]. σ[
]α̣τ̣[

I 66

]. ϵ[
]. . τ[
]. . ϵ[

I 47 1 ‘παῖ]δα ἑαυτ[οῦ or ἑαυτ[ῆς?’ KPT ‖ **3** ‘ἐχόμ]ενον ἔπ]ος? cf. col. XII.2, where this line fits exactly, but the whole fragment is impossible to accomodate’ KPT

I 70

]. [
]μα[
]. ρα[

I 71

]. υ. [
]. ο[

I 75

]. ωσι. [
]. . [

I 78

]. σ[
]νηφ[

I 79

]ạπ[
]ạπ̣υ̣[

I 82

]. υ̣θ̣. [

I 83

]. ομ. [

I 78 fort. νηφ[αλι-, vid. col. VI 6-8 et locos laud. in loc. sim. app.
I 82 ἐντ]ạυθạ? KPT
I 83 -ζομẹ-? KPT

I 84

]ạνθ[
]υ[

I 88

]. . [
]σ̣π[

I 94

]. [
]οι. [

I 84 1 ἀ̣νθ[ρωπ-? KPT
I 88 1]ạρ̣ạ[? KPT
I 94 2]οιω̣[? KPT

INDEX VERBORVM

testimoniorum verba omisi, fragmentorum tantum collegi; Epim. = Epimenides, Lin. = Linus, Mus. = Musaeus; numeri soli Orphicorum fragmentorum sunt | asterisco (*) notata sunt vocabula aliunde non nota | e coni. = e coniectura (cum vocabulum integrum restitutum est in lacuna) | indicem verborum in Derveni papyro adhibitorum separatim praebui; vid. et. operum titulos in indice auctorum et operum

Papyri Derveni Index Verborvm

asterisco (*) notata sunt vocabula aliunde non nota, circello (°) ante numeros notantur loci quorum verba ex Orphico carmine fluxerunt; (Her.) Heracliti verba | e. coni. = e coniectura (cum vocabulum integrum restitutum est in lacuna)

INDEX FONTIVM

Orph(ica), Epimen(ides), Lin(us), Mus(aeus)

INDEX OPERVM ET POETARVM

carminum titulos poetasque ab antiquis auctoribus laudatos tantum collegimus, exclusis verbis quibus Orphica carmina generaliter appellata sunt, sicut ἀπόρρητα (ex. gr. Orph. fr. 429), Ἱεροὶ λόγοι (ex. gr. Orph. fr. 29), Ἱερὸς λόγος (ex. gr. Orph. fr. 367), Ὀρφικοί vel Ὀρφικά (ex. gr. Orph. fr. 30), παλαιὸς λόγος (ex. gr. Orph. fr. 31) et similibus

numeri romani fasciculos et arabes paginas indicant; parentheses includunt numerum fragmenti cuiusdam in quo titulus quisque laudatur

NVMERORVM TABVLAE

I. Orphica

1. Editio mea cum Kerniana (T = testimonia; F = fragmenta) et cum Colliana comparata

Bernabé	Kern	Colli
1 I-II, IV, V-VI,VIII, IX	F 334	
1 XVIII	F 13	4 [A 39]
1 XXIII	F 59	–
2-18	–	–
19	F 13	4 [A 39]
20 I	F 28	4 [B 9] a
20 II	F 24	4 [A 57]
20 III	–	–
20 IV	F 24	4 [A 59]
20 V	F 28a, 310	–
21	F 16	4 [A 46]
22 I	F 15	4 [A 35]
22 II	–	–
22 III	F 25	4 [A 58]
23	p. 142	–
24	F 16	4 [A 46]
25	F 14	4 [A 45]
26 I	F 17	4 [A 27]
26 II	F 17	4 [A 54]
27	–	–
28	F 30	–
29	p. 143	–
30	F 22	–
31 I	F 21a	4 [A 71]
31 II	ad F 21a	ad 4 [A 50]
31 III	F 21	4 [A 50]
31 IV	F 21	ad 4 [A 50]
31 V	p. 206	–
31 VI-VII	–	–
31 VIII	p. 206	

Bernabé	Kern	Colli
31 IX-IX	–	
32 I	F 21	4 [A 50]
32 II-IV	–	–
33	F 23	4 [B 19]
34	F 210	4 [B 14]
35	–	–
36	F 210	4 [B 15]
37 I	F 9	4 [A 49]
37 II	–	–
38	–	–
39	T 194	4 [B 1]
40	T 224, p. 299	–
41	T 224, p. 299	–
42	–	–
43	T 216	4 [A 12]
44	–	–
45	T 216	4 [A 12]
46-47	–	–
48 I	F 293	–
48 II	T 96	4 [B 24]
48 III	T 95	4 [B 23]
48 IV	T 97	4 [B 25]
48 V	–	–
49	T 98	–
50	–	–
51 I	T 103	–
51 II	–	–
51 III	T 100	–
51 IV	–	–
52 I	–	–
52 II	T 99a	–
52 III	T 98	–
53	p. 130 K.	–
54	–	–
55	F 293	–
56	–	–
57	–	–
58	F 301	–
59 I	F 36	4 [B 18]
59 II	–	–
59 III	F 301	–
59 IV	–	–

Bernabé	Kern	Colli
59 V	F 213	–
59 VI-VII	–	–
60	p. 250	–
61	T 96	4 [B 24]
62-63	–	–
64	F 1	4 [A 24]
65	F 2	4 [A 20]
66	–	–
67	F 29	4 [B 16]
68	–	–
69	F 54	4 [B 72] a
70	T 241	–
71	p. 130	–
72-73	–	–
74	F 59	–
75 I	F 54	4 [B 72] a
75 II	F 57	4 [B 33]
76 I	F 54	4 [B 72] a
76 II	F 57	4 [B 33]
76 III	F 58	4 [B 34]
76 IV	F 57 n. 3	–
77	F 54	4 [B 72] a
78	F 54	4 [B 72] a
79 I	F 54	4 [B 72] a
79 II	F 57	4 [B 33]
79 III	F 57 n. 3	–
80 I	F 54	4 [B 72] a
80 II	F 57	4 [B 33]
80 III	F 58	4 [B 34]
80 IV	F 57 n. 3	–
81	F 58	4 [B 34]
82 I	F 57	4 [B 33]
82 II	F 58	4 [B 34]
83	F 57	4 [B 33]
84	F 58	4 [B 34]
85	F 58	4 [B 34]
86	F 54	4 [B 72] a
87 I	F 58	4 [B 34]
87 II	F 59	4 [B 35]
88	F 58	–
89 I	F 58	4 [B 34]
89 II	F 59	4 [B 35]

Bernabé	Kern	Colli
89 III	F 59	–
89 IV	–	–
90	F 60	4 [B 73]
91	T 223	p. 423
92	T 223	–
93 I	–	–
93 II	T 225a	–
94-95	–	–
96	F 60	4 [B 73]
97	F 65	4 [B 75]
98 I	F 107	4 [B 39] a
98 II	F 107-108	4 [B 39] b
98 III	F 107	4 [B 39] c
98 IV	F 101	4 [B 61]
98 V	F 107	–
99	T 224	–
100	ad F 29	–
101	F 334	–
102 I-IV	F 62	–
102 V	F 65	–
103	–	–
104 I-II	F 55	–
104 III	F 56	–
104 IV	–	–
105	F 66	–
106	F 67	–
107 I	F 65	4 [B 75]
107 II-III	–	–
108	T 191	13 [B 7]
109 I-II	F 68	–
109 VI	F 68	–
109 VIII	F 60	–
109 IX	F 64	–
109 X	F 54	–
109 XI	F 65	–
110	F 126	4 [B 51]
111 I	F 66	4 [B 43]
111 II	–	–
111 III	ad F 66	–
111 IV	ad F 66	–
111 V	F 60	–
111 VI	F 54	–

Bernabé	Kern	Colli
111 VII	F 66	–
111 VIII	–	–
111 IX-X	F 66	–
111 XI-XIII	–	–
111 XIV	F 107	–
112	F 106	–
113 I-III	F 103	4 [B 69]
113 IV	F 99	4 [B 69]
113 V-VI	F 99	–
113 VII	F 105	–
114 I	F 70	4 [B 72] b
114 II-V	F 70	–
114 VI-VII	–	–
114 VIII	F 60	–
114 IX	F 76	–
114 X	F 55	–
114 XI	F 56	–
115	F 55	–
116	F 66, 79	–
117	F 55	–
118	F 71	4 [B 44]
119 I-III	F 71	4 [B 44]
119 IV	F 71	–
120 I	F 56	4 [B 28]
120 II	F 56	–
120 III	F 60	–
121 I	F 60	4 [B 73]
121 II	–	–
121 III	F 56	4 [B 28]
121 IV-V	–	–
121 VI	F 56	–
121 VII	F 55	–
121 VIII	F 56	–
122 I	F 72	4 [B 43]
122 II	F 65	4 [B 75]
123 I	F 86, 109	4 [B 68]
123 II-IV	F 86	4 [B 68]
123 V-VI	F 86	–
124	F 74	–
125	F 73	–
126 I	F 75	–
126 II	F 73	–

Bernabé	Kern	Colli
127 I	F 61	–
127 II	F 56	4 [B 28]
127 III	F 56	–
127 IV	F 55	–
128	F 90	–
129 I	F 81	–
129 II	F 82	–
130	F 79	–
131	F 77	–
132	F 76	–
133	F 76	–
134 I	F 81	4 [B 45] a
134 II	F 81	–
134 III	–	–
134 IV	F 81	–
134 V	–	–
135 I-II	F 80	4 [B 45] b
136 I	F 78	4 [B 67]
136 II	F 81	–
137	ad F 86	–
138	F 61	–
139 I	F 60	4 [B 73]
139 II	F 65	–
139 III	F 80	–
139 IV	F 56	–
139 V	–	–
140 I-II	F 85	4 [B 47]
140 III-XI	F 85	–
140 XII	–	–
140 XII	–	–
140 XIII	F 56	–
141 I-II	F 170	–
141 III	F 83	–
141 IV	–	–
141 V	F 74	–
142	F 82	–
143	F 87	–
144 I-IV	F 82	–
144 V	–	–
145	F 84	–
146 I-II	–	–
147 I	–	–

Bernabé	Kern	Colli
147 II-IV	F 99	–
148 I	F 98	4 [B 48]
148 II-IV	F 98	–
149 I, III et VII	F 109	4 [B 71]
149 II et IV	F 109	–
149 V	–	–
149 VI	F 55	–
149 VIII	F 56	–
150	F 100	–
151 I-III	F 113	–
152	F 89	–
153 I-II	F 88	–
153 III	F 65	–
153 IV-V	–	–
154 I-II	F 344	–
155 I-III	F 91	4 [B 49]
156 I-III	F 92	–
157	F 93	ad 4 [B 49]
158	F 96	–
159	F 140	–
160	F 94	–
161	F 345	–
162 I-II	F 80	–
163	F 97	–
164 I et III	F 104	–
164 II	F 105	–
165	F 107	4 [B 39] c
166 I-III	F 157	–
166 IV-V	F 356	–
167 I	F 107, 108	4 [B 39] b
167 II et IV	F 108	–
167 III	F 107, 108	–
167 V et VII	F 107	–
167 VI	F 101	–
168 I	F 101	–
168 II	F 110	–
168 III-IV	–	–
169 I	F 107	4 [B 39] c
169 II	F 107	–
170 I	F 102, 107	4 [B 39] a
170 II	F 107	–
171	F 56	–

Bernabé	Kern	Colli
172 I-II	F 78	4 [B 67]
173	F 83	4 [B 46]
174 I-II	F 107, 111	4 [B 39] ab
174 III	F 101	–
174 V	F 107	4 [B 39] c
174 VII	F 96	–
174 VIII	F 107, 220	4 [B 77]
175 I	F 112	–
175 II-IV	–	–
176	F 126	4 [B 51]
177 I	–	–
177 II-III	F 110	–
177 IV	–	–
177 V	F 109	–
178 I	F 121	–
178 II	F 122	–
179 I et III	F 114	–
179 II, IV-V, IX	–	–
179 VI	F 128	–
179 VIII	F 210	–
179 X	F 56	–
180	F 203	–
181 I	F 131	–
181 II	F 140	–
182 I	F 129	–
182 II	F 129, 131	–
182 III	–	–
183 I-II	F 112	–
183 III	F 121	–
184	F 56	–
186 I	F 135	–
186 II	–	–
187 I et III	–	–
187 II	F 154	–
188	F 63	–
189 I	F 127	4 [B 52]
189 II	–	–
189 III-IV	F 127	–
190 I	F 107	4 [B 39]c
190 II	F 107, 220	4 [B 77]
190 III	F 107	–
190 IV	F 96	–

Bernabé	Kern	Colli
190 V	F 107	–
191 I	F 117, 135	–
191 II	F 171	–
192 I	–	–
192 II	F 136	–
193 I	F 101	–
193 II	F 137	–
194 I-II	–	–
195 I-II	F 118	–
195 III	F 117	–
195 IV	F 114	–
196 I-II	F 132	–
196 III	–	–
197	F 133	–
198 I-II	F 151	–
198 III	F 191	–
198 IV	F 150	–
199	–	–
200 I	–	–
200 II	F 56	–
200 III	F 146	–
200 IV	F 138	–
200 V	F 146	–
200 VI	F 171	–
200 VII-VIII et X-XI	–	–
200 IX	F 80	–
201 I-II	–	–
201 III	F 171	–
202 I	F 161	–
202 II	F 56, 161	–
202 III	F 163	–
202 IV	F 56	–
203 I	F 56	–
203 II	–	–
203 III	F 56	–
204 I et III	F 56	–
204 II	–	–
205	–	–
206 I-III	F 145	–
206 IV	F 134	–
206 V	F 128	–
206 VI-VII	–	–

Bernabé	Kern	Colli
206 VIII	F 210	–
207 I et III	F 56	–
207 II	–	–
208 I	F 105	4 [B 70]
208 II-IV	–	–
209 I-II	F 105	–
209 III-V	–	–
210	F 162	–
211	F 105	4 [B 70]
212	F 152	4 [B 54]
213 I-IV	F 151	–
213 V-VI	–	–
213 VII	F 56	–
214 I	F 147	–
214 II et IV	–	–
214 III	F 56	–
215 I	F 80, 171	–
215 II	–	–
215 III	F 56	–
216 I	F 140	–
216 II	F 141	–
217	T 240	–
218	F 225	–
219	F 107	–
220	F 154	4 [B 42]
221	F 189	–
222	F 154	4 [B 42]
223	F 149	–
224	F 148	–
225 I	F 137	–
225 II, IV et VI-VII	–	–
225 III	F 154	–
225 V	F 154	4 [B 42]
226	F 101	–
227 I et III	F 107	–
227 II	F 107	4 [B 39] c
227 IV	F 107, 220	4 [B 77]
228 I	–	–
228 II	F 180	–
228 III	F 178	–
229 I	F 151	–
230 I-II	F 157	–

Bernabé	Kern	Colli
231 I	F 142	4 [B 53] b
231 II	F 130	4 [B 53] a
232 I	F 120	–
232 II	–	–
233 I	F 158	4 [B 55]
233 II-III	F 158	–
234 I-III	F 122	–
235 I-II	–	–
236 I	–	–
236 II	F 56	–
237 I	F 164	–
237 II	F 164	–
237 III et V-VI	F 165	–
237 IV	F 166	–
237 VII- XI	F 166	–
238	T 224	–
239 I-V	F 155	–
239 VI	F 129	–
240 I	F 129	–
240 II	F 85	–
240 III	F 97	–
240 IV-V, VII-IX et XI-XIV	–	–
240 VI	F 82	–
240 X	F 56	–
241 I-II, IV-VI	F 167	–
241 III	–	–
242	F 95	4 [B 50]
243 I-VIII, XIV, XVI, XIX-XX, XXIV-XXVIII, XXXI, XXXIII, XXXV-XXXVIII	F 168	–
243 IX, XI-XII, XXI-XXIII, XXIX-XXX, XXXII, XXXIV	–	–
243 X	p. 141	–
243 XIII	F 184	–
243 XV, XVII	F 170	–
243 XVIII	–	–
243 XXXIX et XL	F 69	–
244 I-III	p. 203, 205	–
245 I-II	F 169	–
246 I-III	F 99	–
247 I-II	F 160	–
248 I-II	F 159 (cum add. p. 358)	–

Bernabé	Kern	Colli
248 III	F 105, 159	–
249	F 210	–
250 I	F 144	–
250 II-IV	–	–
251	F 144	–
252 I	F 144	–
252 II	F 181	13 [B 5]
253	F 126	–
254 I	F 181	–
254 II	T 192	–
255 I-IV	F 163	–
255 V	F 153	–
255 VI	–	–
256 I	F 163	–
256 II	F 132, 163	–
256 III	F 163	–
257 I	F 187	–
257 II	F 210	–
258	F 200	–
259	–	–
260	F 183	4 [B 52]
261	F 184	–
262 I	F 202	–
262 II	–	–
263 I	F 174	–
263 II	–	–
263 III	F 56	–
264	F 176, 178	–
265	F 177	–
266 I -II	F 175	–
267 I	F 185	–
267 II	F 151	–
268 I et III	F 186	–
268 II	F 151	–
269 I et III	F 179	–
269 II	–	–
269 IV	F 178	–
270 I	F 153	–
270 II	–	–
271 I-II	F 178	–
271 III	–	–
271 IV	F 180	–

Bernabé	Kern	Colli
272 I	F 181	–
272 II	F 182	–
273	F 182	–
274 I et IV	F 180	–
274 II	F 180, 209	–
274 III	F 178, 180	–
274 V	F 181	–
275	F 153	–
276 I	F 153	–
276 II	F 145	–
277	T 224	–
278 I-II	F 151	–
279 I-II	F 191	–
279 III	–	–
280	–	–
281 I-II	F 195	4 [B 57] a b
281 III	F 153	–
282	–	–
283 I	F 303	–
283 II	F 210	–
283 III	–	–
284	F 194	4 [B 56]
285	F 153	–
286 I	F 192	4 [B 41] a
286 II	F 192	4 [B 41] b
286 III	F 178, 192	4 [B 41] e
286 IV	–	–
286 V	F 180	–
286 VI	F 192	4 [B 41] f
287 I	–	–
287 II-III	F 115	–
288 I	F 193	4 [B 41] c
288 II	F 192	4 [B 41] b
289 I-II	F 195	–
289 III	–	–
290	F 196	–
291 I	F 211	4 [B 78]
291 II	–	–
291 III	T 224	–
292	F 197	4 [B 58] b
293	F 197	4 [B 58] a
294	F 190	–

Bernabé	Kern	Colli
295	F 198	–
296	F 199	4 [B 59]
297 I-II	F 151	–
298	F 257	–
299 I	F 208	4 [B 61]
299 II	F 208	–
299 III	F 207	4 [B 60] a
299 IV	F 207	4 [B 60] b
299 V	F 205	–
299 VI	–	–
299 VII	F 107, 220	4 [B 77]
299 VIII	F 214	–
299 IX	F 107	4 [B 39] c
299 X	F 101	–
300 I	F 218	4 [B 63]
300 II-III	F 218	–
301	F 119	–
302 I	F 210	–
302 II	F 214	–
303	F 216	–
304 I	F 220	4 [B 77] 304
II	F 210	–
304 III	F 214	–
304 IV-V	–	–
305 I	F 211	–
305 II	F 212	–
306 I	F 34	4 [B 37]
306 II	F 34	–
306 III	F 214	–
306 IV	–	–
307	–	–
308 I	ad F 209	4 [B 40] f
308 II	–	–
309 I	F 209	4 [B 40] a
309 II	F 209	4 [B 40] b
309 III	F 209	–
309 IV	F 209	4 [B 40] c
309 V	F 209	4 [B 40] d
309 VI	F 209	4 [B 40] e
309 VII	F 214	–
309 VIII	ad F 209	4 [B 40] f
309 IX	–	–

Bernabé	Kern	Colli
310	–	–
311 I-III	F 210	–
311 IV	F 213	–
311 V	F 240	–
311 VI	F 211	–
311 VII	F 211	4 [B 78]
311 VIII-XI	–	–
311 XII	F 303	–
312 I	F 35	–
312 II	–	–
312 III	F 34	–
313 I	F 210	–
313 II	F 220	4 [B 77]
313 III	F 214	–
314 I	F 210	4 [B 62]
314 II-III	F 210	–
314 IV	F 214	–
314 V	–	–
315 I	F 35	4 [B 38]
315 II-III	–	–
315 IV	F 214	–
316 I	F 210	–
316 II et 4	–	–
316 III	F 210	–
317 I-IV	F 188	–
318 I	F 35	4 [B 38]
318 II	F 210	–
318 III	F 220	4 [B 77]
318 IV	–	–
318 V-VI	F 214	–
318 VII	F 34	–
319	F 215	–
320 I	F 220	4 [B 77]
320 II	F 140	–
320 III-IV, VII-X, XII, XIV	–	–
320 V	T 224	
320 VI	T 224, ad fr. 100	–
320 XI	T 210	–
320 XIII	F 62	–
321	F 216	–
322 I	F 35	4 [B 38]
322 II	F 209	4 [B 40] b

Bernabé	Kern	Colli
322 III	F 211	4 [B 78]
322 IV	F 211	–
322 V	F 212	–
323	F 172	–
324 I	F 209	–
324 II	F 209	4 [B 40] e
324 III	F 214	–
325	F 214	–
326 I	F 213	–
326 II	F 240	–
326 III-IV	–	–
327 I	T 94	–
327 II-III, V-VII	–	–
327 IV	T 95	4 [B 23]
328 I-III, V-XI	–	–
328 IV	F 199	–
329 I	F 199	4 [B 59]
329 II	F 199	–
329 III	F 211	–
329 IV	–	–
330	F 206	–
331 I-II	F 214, 216	–
332	F 214	–
333 I	F 213	–
333 II	F 240	–
334	F 188	–
335 I	F 217	–
335 II	F 241	–
336	F 107	–
337 I	F 233	4 [B 76]
337 II	F 233	–
337 III-IV	–	–
338 I-II	F 224	4 [B 65] a-b
339	F 223	4 [B 64]
340	F 222	–
341 I -II	F 123	–
341 III	–	–
341 IV	F 125	–
341 V	F 123	–
342	F 125	–
343	F 116	–
344	F 124	–

Bernabé	Kern	Colli
345	F 295	–
346	F 231	–
347	F 156	–
348 I, III	F 229	4 [B 66]
348 II	F 230	–
349	F 221	–
350	F 232	4 [B 79]
351	T 193	13 [B 3]
352 I, III	F 143	–
352 II, IV	–	–
353 I-II	F 173	–
354	F 178	–
355	F 201	–
355	F 201	–
356 I-II	F 204	4 [B 74] a-b
357	F 219	–
358 I-II	F 250	–
359	F 355	–
360	F 37	–
361	F 38	–
362	F 39	–
363	F 139	–
364	F 29a	–
365 I-III	F 40	–
366	F 45	–
367	F 107	4 [B 39] a
368	p. 255	–
369	F 245	–
370	p. 256	–
371	p. 255	–
372	F 245	–
373	F 245	–
374	p. 255	–
375	F 246	–
376	F 247	–
377 I-II, XII	F 245	–
377 III-VI	F 246	–
377 VII-X	–	–
377 XI, XIII	F 247	–
378 I, III, V	F 247	–
378 II	F 246	–
378 IV	–	–

Bernabé	Kern	Colli
379	T 221, p. 115	4 [B 17]
380	T 224, p. 115	–
381	p. 115	–
382	F 51	4 [B 32]
383	F 49	4 [B 21]
384 I	p. 142	–
384 II	–	–
385	–	–
386 I-II	F 48	–
387	F 49	4 [B 21]
388 I-II	F 49	4 [B 21]
389 I-II	F 49	4 [B 21]
389 III	F 43	–
389 IV	p. 115	–
390 I	F 50	–
390 II	–	–
391 I, IV	–	–
391 II	F 52	4 [B 36]
391 III	F 52	–
391 IV	F 53	–
392 I-II	F 49	4 [B 21]
392 III	F 52	4 [B 36]
393	F 49	4 [B 21]
394 I	F 52	4 [B 36]
394 II	F 52	–
395 I	F 52	4 [B 36]
395 II-III	F 52	–
395 IV	–	–
396	F 49	4 [B 21]
397 I	F 51	4 [B 32]
397 II	F 49	4 [B 21]
397 III, V	–	–
397 IV	T 221, p. 115	4 [B 17]
398 I-II	–	–
399 I, IV	F 302	–
399 II	–	–
399 III	F 301	–
400 I	F 41	4 [B 13] b
400 II	F 42	4 [B 13] a
401	F 44	–
402	F 46	–
403	T 223	–

Bernabé	Kern	Colli
404	F 26	4 [A 61]
405	F 289	–
406	T 222	–
407 I	F 33	4 [B 11]
407 II	–	–
407 III	F 33	–
408	p. 314	–
409	T 222, p. 308	–
410	p. 308	–
411	T 223, p. 308	–
412	F 294	–
413-415	F 297	–
416	F 298	–
417 I	–	–
417 II	T 58a	–
418	T 107	–
419	–	–
420	T 224	–
421 I	F 27	4 [A 60]
421 II-VII	F 27	–
421 VIII	–	–
422	F 228b	
423	–	–
424	–	4 [A 5]
425	F 228d	–
426	F 228c	–
427 I	–	–
427 II	F 28	–
428 I	F 6	4 [A 33]
428 II	F 6	–
428 III	–	–
429 I -II	F 7	4 [A 31]
429 III	–	–
430 I	F 8	4 [A 34]
430 II	–	4 [A 36]
430 III, V	F 8	–
430 IV	F 8	4 [A 55]
430 VI	–	–
431 I	F 4	5 [A 16]
431 II	F 4	–
432	–	–
433 I	F 10	4 [A 47]

Bernabé	Kern	Colli
433 II-III	–	–
434 I	F 4	5 [A 16]
434 II	–	4 [A 36]
434 III	F 5	7 [A 21]
434 IV-X	–	–
435	–	–
436	F 228a	–
437	F 226	–
438	F 227	–
439	–	4 [A 7]
440	–	4 [A 7]
441	–	4 [A 8]
442	–	4 [A 9]
443	–	4 [A 5]
444 I	–	3 [A 2]
444 II	–	3 [A 4]
445	F 142	4 [A 6]
446	–	–
447-457	–	–
457	–	4 [A 23]
458	–	–
459	F 20	4 [A 40]
460	–	4 [A 37]
461	–	4 [A 42]
462	–	4 [A 44]
463-473	–	–
474	–	4 [A 62]
475	–	–
476	F 32a	4 [A 63]
477	–	4 [A 64]
478	F 32b I	4 [A 70] a
479	F 32b II	4 [A 70] b
480	F 32b III	4 [A 70] c
481	–	4 [A 70] d
482	–	4 [A 70] e
483	–	4 [A 70] f
484	–	4 [A 72]
484a-486	–	–
487	F 32f	4 [A 67]
488	F 32c	4 [A 65]
489-490	F 32d-e	4 [A 66] ab
491	F 32g	4 [B 31]

Bernabé	Kern	Colli
492	F 47	4 [A 68]
493-496	–	–
497 I-II	T 94	–
497 III	–	–
497 IV	T 95	–
498-500	–	–
501	T 63	–
502	T 23	–
503	T 119	–
504	T 101	–
505	T 99	–
506 I	T 248	–
506 II	T 222, 248	–
507 I	T 249	–
507 II	T 250, 107	–
507 III	–	–
507 IV	T 250	–
508 I	T 249a	–
508 II	–	–
509	T 233	–
510	T 90	4 [A 25]
511	T 91	4 [B 5]
512	F 23	4 [B 19]
513	T 221	4 [B 18]
514	T 97	4 [B 25]
515 I	F 52	4 [B 36]
515 II	F 52	–
516	–	–
517 I-II	T 102	
518		
intr. 519-523	T 105	
519	T 42	4 [B 22]
520-521	–	–
522	T 105	–
523	–	–
524	T 17	–
525-526	–	–
527-528	T 160	–
529-530	–	–
531 I	F 305	–
531 II	F 304	–
532 I	F 243	–

Bernabé	Kern	Colli
532 II	–	–
533	T 108	–
534	T 109	–
535 I	T 110	–
535 II-III	–	–
intr. 536-545	T 45	–
536 I	T 113	4 [B 2]
536 II-V	–	–
537	–	–
538	F 238	–
539 I	F 236	–
539 II	–	–
540 I	F 237	–
540 II	–	–
541	F 238	–
542	F 239a	–
543	F 239a	–
544	F 242	–
545 I-III	F 354	–
546	T 142	–
547 I	T 90	4 [A 25]
547 II	T 90	–
548	–	–
549 I	T 92	4 [A 30]
549 II	F 5	7 [A 21]
550	–	–
551	T 93	–
552	T 170	–
553	T 232	–
554	T 40, 84	4 [B 27]
555	T 134	–
556 I	T 206	4 [B 30]
556 II, IV, IX-X	–	–
556 III	T 155	–
556 V-VIII	T 37	–
557	T 204	–
558	–	–
559	T 58a	–
560	T 171	–
561	T 239	–
562-566	–	–
567	p. 230	4 [A 15]

Bernabé	Kern	Colli
568	F 32b IV	4 [B 20]
569-572	–	–
573 I	F 3	4 [A 41]
573 II	F 3	–
573 III-VI	–	–
574	F 3	–
575	F 3	3 [A 11]
576 I	F 5	7 [A 21]
576 III	F 235	–
576 IV-XIII	–	–
577 I	T 205	4 [B 7]
577 II-VI, VIII-XVI	–	–
577 VII	T 205	–
578	F 31	4 [A 69]
579	T 206	4 [B 30]
580-587	–	–
588 I	F 34	4 [B 37]
588 II	F 34	–
589-591	–	–
592	F 34	–
593-596	–	–
597	T 122	–
598	F 229	–
599 I -II	T 256a, p. 355	–
600 I	T 209	–
600 II	–	–
601	–	–
602	p. 298	–
603	–	3 [B 4] c
604	–	–
605 I	T 223	–
605 II	–	–
606	T 223, p. 300	–
607	p. 301	–
608	T 223, p. 307	–
609	T 223, p.308	–
610	T 224, p. 308	–
611	T 223, p. 308	–
612	T 223, p. 311	–
613	–	–
614-618	p. 312	–
619	F 300	–

Bernabé	Kern	Colli
620	F 299	–
621-624	–	–
625 I	T 212	4 [A 51]
625 II	p. 230	4 [A 15]
626 I	T 90	4 [A 25]
626 II	T 111	–
627	T 213	4 [A 16]
628 I	T 214	–
628 II	T 218	–
629	T 215	–
630	p. 300	–
631	T 214	–
632	T 112	–
633-640	–	–
641	F 292	–
642-643	–	–
644	p. 303	–
645	F 291, p. 151	–
646-647	–	–
648 I-II, VII. X, XII	–	–
648 III-VI, VIII-IX, XI, XIII	F 291	–
649 I	T 219	–
649 II	–	–
650	T 216	4 [A 12]
651	T 217	–
652	T 180	–
653	T 203	–
654	T 207	4 [B 8]
655	T 208	–
656-657	–	–
658	T 206	4 [B 30]
659	T 40, 84	4 [B 27]
660	–	–
661	T 210	–
662	–	–
663	T 211	–
664	–	–
665	T 56	–
666	–	–
667	F 8	4 [A 34]
668	–	4 [A 36]
669 I, V-VI, VIII	–	–

Bernabé	Kern	Colli
669 II	F 5	7 [A 21]
669 III	T 92	4 [A 30]
669 IV	F 7	4 [A 31]
669 VII	F 55	–
670-672	–	–
673	F 213	–
674-676	–	–
677 I	F 60	4 [B 73]
677 II, VIII, XIII-XV, XVII-XVIII	–	–
677 III	T 238	–
677 IV	T 239	–
677 V	T 240	–
677 VI	T 237	–
677 VII	T 240	–
677 XI-XII	T 239	–
677 XVI	F 210	–
678	–	–
679	T 150	–
679a	–	–
680	T 59	4 [A 13]
681	F 12	4 [A 52]
682	F 304	–
683 I-II	F 306	–
684	F 307	–
685 I	T 223	–
685 II	–	–
685 III	T 225	–
686	F 245, p. 318	–
687-689	–	–
690	F 338	–
691	F 248	–
692	T 223d	–
693	F 3, p. 299	4 [A 41]
694	p. 299	–
695 I-II	F 309	–
696 I-II	F 309	–
697	F 311	–
698	F 312	–
699 I-VI	F 313	–
700 I-II (vid. add. et corr.)	F 276	–
701	F 314	–
702 I-IX	F 315	–

Bernabé	Kern	Colli
703 I-II	F 316	–
704	F 316	–
705 I-IV	F 317	–
706	F 290	–
707	T 222, p. 304	–
708 I	T 176, p. 304	–
708 II	T 225	–
709	T 223	–
710	p. 304	–
711	T 224	–
712	–	–
713 I	–	–
713 II	T 97	–
714	F 296	–
715-718	–	–
719	p. 267	–
720	p. 267	–
721	T 225	–
722	T 236	–
723	T 224, p. 267	–
724	p. 268	–
725	T 223, p. 296	–
726	p. 269	–
727 I	p. 268	–
727 II	T 225	–
728	p. 267	–
729	–	–
730	p. 268	–
731 I	F 249	–
731 II	–	–
732	F 251	–
733	F 252	–
734	F 253	–
735	F 254	–
736	F 255	–
737	F 256	–
738	F 258	–
739	F 259	–
740	F 260	–
741	F 261	–
742	F 262	–
743	F 263	–

Bernabé	Kern	Colli
744	F 264	–
745	F 265	–
746	F 266	–
747	F 267	–
748	F 268	–
749	F 269	–
750	F 270	–
753	p. 274	–
754-757	p. 275	–
758	–	–
759 I-II	F 271	–
759 III	–	–
760	F 272	–
761 I-IV	F 273	–
762	F 274	–
763	–	–
764	F 275	–
765	F 277	–
766	F 278	–
767	F 279	–
768	T 225, p. 279	–
769	p. 279	–
770	F 343	–
771	F 342	–
772	F 358	–
773	F 280	–
774	F 281	–
775 I, III-IV	F 282	–
775 II	–	–
776	F 283	–
777 I, III	F 284	–
777 II	–	–
778	F 285	–
779 I	F 286	–
779 II	F 287	–
780	F 288	–
781	p. 295	–
782	T 223, p. 296	–
783	F 333	–
784	T 225, p. 326	–
785	F 319	–
786	F 319	–

Bernabé	Kern	Colli
787	F 320	–
788	F 324	–
789	–	–
790	F 325	–
791	F 326	–
792	F 321	–
793	F 328	–
794	F 329	–
795	–	–
796	F 322	–
797	F 327	–
798	F 330	–
799 I-II	F 331	–
800 I	T 222	–
800 II	T 223	–
801	T 225, p. 325	–
802 I-III	F 318	–
803	–	–
804	T 224	–
805	T 223, p. 297	–
806	T 92, p. 331	–
807	T 182	4 [A 30]
808	T 185	13 [B 1]
809	T 223	–
810	F 332	–
811	T 223, p. 333	–
812	T 82	4 [A 14]
813	T 82	–
814	T 83	4 [A 17]
815	–	–
816	T 40, 84	4 [B 27]
817	T 84, p. 327	–
818	T 85	4 [B 29]
819 I	T 85	–
819 II	F 323	–
820	T 54a p. 354	–
821	F 3	–
822	T 154	–
823	–	–
824 I	p. 267	–
824 II	T 86	–
825	p. 327	–

Bernabé	Kern	Colli
826	T 225	–
827	p. 267	–
828	T 239	–
829	F 308	–
830-830a	–	–
831	T 235	–
832-834	–	–
835	T 223	–
836	T 225	–
837	T 225	–
838	T 223, p. 311	–
839	T 223, p. 315	–
840	T 223, p. 315	–
841	T 223, p. 318	–
842	T 225, p. 326	–
843	F 353	–
844	–	–
845	F 11	4 [A 48]
845a	T 190	13 [B 8]
846	F 234	–
847	F 244	–
848 I-III	T 245	–
849 I	F 335	–
849 II	–	–
850	F 336	–
851	F 337	–
852	F 339	–
853	F 340	–
854	F 341	–
855	F 346	–
856 I-II	F 347	–
857	F 348	–
858	F 349	–
859	F 361	–
860	F 362	–
861	p. 265	–
862-863	–	–
864 I	T 1	–
864 II	T 2-3	4 [A 1] a
865	T 1	–
ad 865	T 4	–
866	–	–

Bernabé	Kern	Colli
867	T 5	–
868	T 5	–
869	T 6	–
870 I-V	T 223	–
870 VI	T 225	–
introd. frr. 871- 874 (vid. add.)	F 8a (p. 354)	–
871 I	T 7	–
871 II-IV	–	–
872	T 9	–
873	T 8	–
874	T 223	–
875 I	T 15	–
875 II	T 16	–
875 III, V	–	–
875 IV	T 21	–
875 VI	T 99a	–
876 I	T 15	–
876 II	F 73	–
876 III	–	–
876 IV	F 73	–
877 I-II	T 16	–
878 I, III-IV	T 18	–
878 II	–	–
879 I	T 19	–
879 II	–	–
879 III	F 57	–
880 I	T 10	4 [A 11]
881	F 245	–
882 I-II-III	T 11	–
882 IV	–	–
883	T 24	4 [B 4]
884 I-II-III	T 12	–
885 I-II	T 20	–
886 I	T 21, F 62	–
886 II	T 21	–
886 III-V	–	–
887 I-II	T 14	–
888 I	T 14	–
888 II	T 17	–
888 III	T 20	–
889 I	T 13	–
889 II	T 225	–

Bernabé	Kern	Colli
890	T 56	4 [A 3]
891	–	–
892 I -II	T 23	–
893	T 23	–
894 I	T 58a	–
894 II	–	–
895	T 114	–
896 I	T 5, 22	–
896 II-III	T 22	–
897	T 22	–
898	–	–
899 I	T 58	4 [A 4]
899 II	T 22, 114	4 [B 10]
899 III	T 22	–
900	–	–
901 I	T 22	–
901 II	T 22, 63	–
902	T 24	4 [B 4]
903-905	–	–
906	T 24	–
907	T 25	–
908	T 25a	–
909 I	T 26	–
909 II-IV	–	–
910 I-II	F 3	4 [A 41]
910 II	F 3	–
910 III	F 16	4 [A 46]
911	–	–
912 I-III	T 22	–
913-914	T 27	–
915	T 28	–
916	T 97	–
917	T 29	–
918	T 29	–
919	T 82	4 [A 14]
920	–	–
921	T 35	–
922	T 36	–
923	T 53	–
924	T 33	–
925-927	–	–
928 I-III	–	–

Bernabé	Kern	Colli
928 IV	T 24	–
929	T 31	–
930	–	–
931 I	T 39	–
931 II-IV	–	–
932	–	–
933 I	T 34	–
933 II	–	–
934 I	T 160	–
934 II, IV	–	–
934 III	T 39	–
934 V	T 41	–
935	T 23	–
936	T 40	4 [B 27]
937 I-II, IV-VI	–	–
937 III	T 41	–
937 VII	T 223	–
938-939	–	–
940 I	T 42	4 [B 22]
940 II	–	–
941 I	T 43	–
941 II	T 223	–
942	T 44	–
943	T 47	4 [A 2]
944-945	–	–
946	T 48	4 [A 10]
947	T 38, 49	4 [A 22]
948	T 50	4 [A 21]
949 I	–	4 [A 29]
949 II-III	–	–
951 I	T 51	–
951 II	–	–
952 I et III	T 51	–
953	–	–
954 I	T 54	–
954 II	T 63	–
954 III	T 35	–
955	T 52	–
956	T 53, 71	–
957	–	–
958 I	T 55	–
958 II	T 24	–

Bernabé	Kern	Colli
960	T 46	–
961-963	–	–
964	T 54	–
965-967	–	–
968	T 112	–
969-970	–	–
971 I	T 56	–
971 II	T 58	4 [A 4]
972	–	–
973	T 56	–
974 I	T 39, 56	–
974 II	T 56	–
975 I	T 57	–
975 II-VI	–	–
976 I-II, IV	T 56	–
976 V	–	–
976 VI	T 57	–
977 I-II	T 57	–
978 I-II	–	–
979 I	T 68	–
979 II	–	–
979 III	T 22	–
979 IV	T 64	–
979 V	T 65	–
980	T 59	4 [A 13]
981	T 59	–
982	T 60	4 [A 53]
983	T 60	4 [A 38]
984	T 97	–
985	T 61	–
986	T 62	–
987	T 63	–
988	–	–
989 I-II	T 64	–
990 I	T 65	–
990 II	T 66	–
990 III	T 67	–
990 IV	T 260	–
991-993	–	–
994	T 72	–
995	T 73	–
996	T 74	–

Bernabé	Kern	Colli
997	T 75	–
998 I	F 294	–
998 II	–	–
999	T 120	–
1000	–	–
1001 I	T 69	–
1001 II	–	–
1002	–	–
1003 I-II	T 76	–
1003 III	T 65	–
1004 I-II, V	T 77	–
1004 III	T 116	–
1004 IV	–	–
1005	T 77	–
1005a	–	–
1006	T 58	–
1007 I	T 78	4 [A 18]
1007 II	–	–
1008	–	–
1009	T 79	4 [A 19]
1010 I	T 38, 80	–
1010 II	T 5	–
1010 III-V	–	–
1011 I-II	–	–
1011 III	T 97	–
1011 IV	T 105	–
1012 I-II	T 81	–
1013	T 92	–
1014	–	–
1015 I	T 87, F 332	4 [B 12]
1015 II	F 332	–
1015 III	T 87	–
1015 IV	T 89	–
1016 I-II	T 88	–
1017	F 12	–
1018 I	T 220	–
1018 II	T 221	4 [B 17]
1018 III	T 222	–
1018 IV	T 223	–
1018 V	T 224	–
1018 VI	T 225	–
1018 VII	T 225a	–

Bernabé	Kern	Colli
1018 VIII	T 256a, p.355	–
1019-1020	–	–
1021 I, III, V-VI	–	–
1021 II, IV	T 14	–
1022	–	–
1023	T 247	–
1024 I	T 31	–
1024 II, IV	–	–
1024 III	T 258	–
1024 V	T 197	–
1025	–	–
1026	T 43	–
1027	T 123	4 [B 6]
1028	T 32	–
1029 I-III, V	T 106	–
1029 IV	T 126	–
1030 I, III	–	–
1030 II	T 123	4 [B 6]
1031	–	–
1032	T 127	–
1033 I	T 113	4 [B 2]
1034	T 117	–
1035 I	T 63	–
1035 II-III	–	–
1036 I	–	–
1036 II	T 121	–
1037 I	T 60	4 [A 38]
1037 II	T 139	4 [A 43]
1038	T 77	–
1039	T 115	4 [B 26]
1040	T 116	–
1041	T 17	4 [A 54]
1042-1043	–	–
1044	T 114	–
1045 I-II	T 119	–
1046 I	T 123	4 [B 6]
1046 II	T 125	–
1046 III	T 123	–
1047	T 120	–
1048	–	–
1049	T 40, 84	4 [B 27]
1050	–	–

Bernabé	Kern	Colli
1051	T 35	–
1052 I, III	T 118	–
1052 II, IV-V	–	–
1053	–	–
1054 I	T 77	–
1054 II	T 128	–
1054 III	T 131	–
1054 IV	T 132	–
1054 V-VI	–	–
1054 VII	T 133	–
1055	T 129	–
1056 I-II	T 134	–
1057	T 134	–
1058 I-II	T 119	–
1059-1060	–	–
1061	T 115	–
1062	–	–
1063	T 122	–
1064	–	–
1065 I-II	T 130	–
1066	–	–
1067	T 135	–
1068-1069	–	–
1070	T 113	4 [B 2]
1071	T 124	–
1072	–	–
1073 I	T 123	4 [B 6]
1073 II-III	–	–
1074 I, III	T 136	–
1074 II, IV-IX	–	–
1075	T 137	–
1076 I	T 138	4 [A 26]
1076 II-III	–	–
1077 I	T 139	4 [A 43]
1077 II	–	–
1077 III	T 139	–
1078 I	–	–
1078 II	T 35	–
1079	T 134, 140	–
1080	T 115	–
1081	T 141	–
1082 I-II	T 142	–

Bernabé	Kern	Colli
1083	T 143	–
1084 I-III	T 144	–
1085	T 145	–
1086	T 146	–
1087 I	–	–
1087 II-III	T 147	–
1088	T 151	–
1089	T 152	–
1090	T 153	–
1091	T 154a	–
1092	T 157	–
1093	T 158	–
1094	T 159	–
1095	–	–
1096 I	T 161	5 [B 8]
1096 II	–	–
1097 I-II	–	–
1097 III	T 162	–
1098	–	–
1099	T 163	–
1100 I	T 173, 222	–
1100 II	T 173, 223	–
1100 III-XV	–	–
1101 I, IV	–	–
1101 II-III	T 174	–
1102	T 175	–
1103 I	T 176	–
1103 II	T 225	–
1104 I	T 177	–
1104 II-III	T 189	–
1104 IV	–	–
1104 V	T 225	–
1105	T 178, 223	–
1106 I	T 179	–
1106 II	T 179, 222	–
1106 III	T 179, 223	–
1106 IV-VI	–	–
1107	T 181	–
1108 I	T 181	–
1108 II-III	F 29, 66	–
1109	T 182	13 [A 1]
1110 I	T 183	13 [B 6] a

Bernabé	Kern	Colli
1110 II	T 183	13 [B 6] b
1110 III	–	–
1111	T 184, 186, 223	–
1112	T 185	13 [B 1]
1113	T 186, 194	13 [B 4]
1114 I	T 187	13 [B 7]
1114 II	T 193	13 [B 3]
1114 III	T 192	13 [B 5]
1115	T 188	4 [A 56], 13 [A 2]
1116 I-II	–	–
1116 III	T 189	13 [B 10]
1118 I-II	T 190	13 [B 8]
1119	T 195	13 [B 2]
1120	T 196, 223	–
1121 I-II	T 197	–
1121 III	T 225	–
1121 IV	T 5	–
1122 I	T 198	–
1122 II	T 225	–
1123	T 199, 223	–
1124	T 200, 222	–
1125 I-II	–	–
1125 III	T 201, 223	–
1125 IV	T 201	–
1126	T 202	–
1127	T 228	–
1128 I	T 222, 229	–
1128 II-III	T 229	–
1128 IV	–	–
1129 I	T 230	–
1129 II	T 5	–
1129 III	–	–
1130	T 231	–
1131	F 28	4 [B 9] a
1131a	–	–
1132	T 232	–
1133 I-VI	T 233	–
1133 VII	–	–
1134	T 9	–
1135	T 235	–
1136	T 236	–

Bernabé	Kern	Colli
1137	T 241	–
1138	T 242, F 54	4 [B 72] a
1139	T 243	–
1140	T 244	4 [A 28]
1141 I	T 245	–
1141 II	F 257	–
1141 III	F 57	–
1141 IV	F 168	–
1142	T 246	–
1143	–	–
1144 I	T 248	–
1144 II	T 222	–
1144 III	T 449	–
1144 IV-VI	T 250	–
1144 VII	T 249a	–
1145	T 251	–
1146	T 252	4 [B 3]
1147	–	–
1148 I-II	T 253	–
1148 III-V	–	–
1148 VI	T 67, 73	–
1149	T 254	–
1150	T 256	–
1151 I-II	T 257	–
I p. 100	p. 141	
I p. 107	F 359	
I p. 241	F 360	
II p. 184	p. 308	

2. Editio Kerniana cum mea comparata
(T = testimonia; F = fragmenta)

Kern	Bernabé	Kern	Bernabé
T 1	864 I, 865	T 35	921, 954 III, 1051, 1078 II
T 2	864 II	T 36	922
T 3	864 II	T 37	556 V-VIII
T 4	ad 865	T 38	947, 1010 I
T 5	867, 868, 896 I, 1010 II, 1121 IV, 1129 II	T 39	931 I, 934 III, 974 I
T 6	869	T 40	554, 659, 816, 936, 1049
T 7	871 I	T 41	934 V, 937 III
T 8	873	T 42	519, 940 I
T 9	872, 1134	T 43	941 I, 1026
T 10	880 I	T 44	942
T 11	882 I-II-III	T 45	intr. 536–545
T 12	884 I-II-III	T 46	960
T 13	889 I	T 47	943
T 14	887 I-II, 888 I, 1021 II, IV	T 48	946
		T 49	947
T 15	875 I, 876 I	T 50	948
T 16	875 II, 877 I-II	T 51	951 I, 952 I et III
T 17	524, 888 II, 1041	T 52	955
T 18	878 I, III-IV	T 53	923, 956
T 19	879 I	T 54	954 I–II, 964
T 20	885 I-II, 888 III	T 54a p.354	820
T 21	875 IV, 886 I-II	T 55	958 I
T 22	896 I-III, 897, 899 II-III, 901 I, 912 I-III, 979 III	T 56	665, 890, 971, 973, 974 I–II, 976
T 23	502, 892 I, II, 893, 935	T 57	975, 976 VI, 977 I–II
T 24	883, 902, 906, 928 IV, 958 II	T 58	899 I, 971 II, 1006
		T 58a	417 II, 559, 894 I
T 25	907	T 59	680, 980, 981
T 25a	908	T 60	982, 983, 1037 I
T 26	909	T 61	985
T 27	913, 914	T 62	986
T 28	915	T 63	501, 901, 954 II, 987, 1035 I
T 29	917, 918		
T 30	–	T 64	979 IV, 989
T 31	929, 1024 I	T 65	979 V, 990 I, 1003 III
T 32	1028	T 66	990 II
T 33	924	T 67	990 III, 1148 VI
T 34	933	T 68	979 I

Kern	Bernabé	Kern	Bernabé
T 69	1001 I	T 107	418
T 70	1148 VI	T 108	533
T 71	956	T 109	534
T 72	994	T 110	535 I
T 73	995, 1148 VI	T 111	626 II
T 74	996	T 112	632, 968
T 75	997	T 113	536, 1033, 1035 III, 1070
T 76	1003 I–II	T 114	895, 899, 1044
T 77	1004 I, II, V, 1005, 1038, 1054 I	T 115	1039, 1061, 1080
		T 116	1004 III, 1040
T 78	1007	T 117	1034
T 79	1009	T 118	1052 I, III
T 80	1010 I	T 119	503, 1045, 1058
T 81	1012	T 120	999, 1047
T 82	812, 813, 919	T 121	1036 II
T 83	814	T 122	597, 1063
T 84	554, 659, 816–817, 1049	T 123	1027, 1030 II, 1046 I, III
T 85	818, 819 I	T 124	1071
T 86	824 II	T 125	1046 II
T 87	1015 I, III	T 126	1029 IV
T 88	1016	T 127	1032
T 89	1015 IV	T 128	1054 II
T 90	510, 547, 626 I	T 129	1055
T 91	511	T 130	1065
T 92	549 I, 669 III, 806, 1013	T 131	1054 III
T 93	551	T 132	1054 IV
T 94	327 I, 497	T 133	1054 VII
T 95	48 III, 327 IV, 497 IV	T 134	555, 1056, 1057, 1079
T 96	48 II, 61	T 135	1067
T 97	48 IV, 514, 713 II, 916, 984, 1011 III	T 136	1074
		T 137	1075
T 98	49, 52 III	T 138	1076
T 99	505	T 139	1037 II, 1077
T 99a	52 II, 875 VI	T 140	1079
T 100	51 III	T 141	1081
T 101	504	T 142	546, 1082
T 102	517 I	T 143	1083
T 103	51 I	T 144	1084
T 104	–	T 145	1085
T 105	intr. 519–523, 522, 1011 IV	T 146	1086
		T 147	1087
T 106	1029 I–III, V	T 148	–

Kern	Bernabé	Kern	Bernabé
T 149	–	T 194	39, 1113
T 150	679	T 195	1119
T 151	1088	T 196	1120
T 152	1089	T 197	1024 V, 1121 I–II
T 153	1090	T 198	1122 I
T 154	822	T 199	1123
T 154a	1091	T 200	1124
T 155	556 III	T 201	1125 III–IV
T 156	–	T 202	1126
T 157	1092	T 203	653
T 158	1093	T 204	557
T 159	1094	T 205	577
T 160	527–528, 934 I	T 206	556 I, 579, 658
T 161	1096	T 207	654
T 162	1097	T 208	655
T 163	1099	T 209	600 I
T 164	– (ap. Lini frr.)	T 210	320 XI, 661
T 165	– (ap.Lini frr.)	T 211	663
T 166–172	– (ap. Mus. frr.)	T 212	625 I
T 170	552	T 213	627
T 171	560	T 214	628 I, 631
T 173	1100 I–II	T 215	629
T 174	1101	T 216	43, 45, 650
T 175	1102	T 217	651
T 176	708 I, 1103	T 218	628 II
T 177	1104 I	T 219	649 I
T 178	1105	T 220	1018 I
T 179	1106 I–III	T 221	379, 397 IV, 513, 1018 II
T 180	652	T 222	406, 409, 506 II, 707, 800 I, 1018 III, 1100 I, 1106 II, 1124, 1128 I, 1144 II
T 181	1107, 1108 I		
T 182	807, 1109		
T 183	1110	T 223	91, 92, 403, 411, 605 I, 606, 608, 609, 611, 612, 685 I, 709, 725, 782, 800 II, 805, 809, 811, 835, 838, 839, 840, 841, 870 I–V, 874, 937 VII, 941 II, 1018 IV, 1100 II, 1105, 1106 III, 1111, 1120, 1123, 1125 III Lin. 59a II
T 184	1111		
T 185	808, 1112		
T 186	1111, 1113		
T 187	1114		
T 188	1115		
T 189	1104 II–III, 1116		
T 190	845a, 1118		
T 191	108		
T 192	254 II, 1114 III	T 224	40, 41, 99, 238, 277, 291 III, 320 V–VI, 380, 420,
T 193	351, 1114 II		

Kern	Bernabé
	610, 711, 723, 804, 1018 V
T 225	685 III, 708 II, 721, 727 II, 768, 784, 801, 826, 836, 837, 842, 870 VI, 889 II, 1018 VI, 1103 II, 1104 V, 1121 III, 1122 II
T 225a	93 II, 1018 VII, Lin. 49, Mus. 32, 56 II
T 228	1127
T 229	1128 I–III
T 230	1129 I
T 231	1130
T 232	553, 1132
T 233	509, 1133 I–VI
T 234	–
T 235	831, 1135
T 236	722, 1136
T 237	677 VI
T 238	677 III
T 239	561, 677 IV, XI, XII, 828
T 240	217, 677 V VII
T 241	70, 1137
T 242	1138
T 243	1139
T 244	1140
T 245	848 I–III, 1141 I
T 246	1142
T 247	1023
T 248	506 I–II, 1144 I
T 249	507 I, 1144 III
T 249a	508 I, 1144 VII
T 250	507 II–IV, 1144 IV–VI
T 251	1145
T 252	1146
T 253	1148 I–II
T 254	1149
T 255	–
T 256	1150
T 256a p. 355	599 I, 1018 VIII
T 257	1151 I–II
T 258	1024 III

Kern	Bernabé
T 259	Lin. 30
T 260	990 IV
T 261	–
T 262	–
F 1	64
F 2	65
F 3	573 I–II, 574, 575, 693, 821, 910 I–II, Mus. 13 I, 35 II, 76 III–IV
F 4	431 I–II, 434 I, Mus. 35 I, 76
F 5	434 III, 549 II, 576 I, 669 II
F 6	428 I–II
F 7	429 I, 669 IV
F 8	430 I, III–V
F 8a (p.354)	introd. frr. 871–874 (vid. add.)
F 9	37 I
F 10	433 I
F 11	845
F 12	681, 1017
F 13	1 XVIII, 19
F 14	25
F 15	22 I
F 16	21, 24, 910 III
F 17	26
F 18	–
F 19	–
F 20	459
F 21	31 III–IV, 32 I
F 21a	31 I
F 22	30
F 23	33, 512
F 24	20 II, IV
F 25	22 III
F 26	404
F 27	421
F 28	20 I, 427 II, 1131
F 28a	20 V et app. crit.
F 29	67, 1108 II–III
ad F 29	100

Kern	Bernabé
F 29a	364
F 30	28
F 31	578
F 32a	476
F 32b I–III	478–483
F 32b IV	568
F 32c	488
F 32d–e	489–490
F 32f	487
F 32g	491
F 33	407
F 34	306 I–II, 312 III, 318 VII, 588, 592
F 35	312 I, 315 I, 318 I, 322 I
F 36	59 I
F 37	360
F 38	361
F 39	362
F 40	365
F 41	400 I
F 42	400 II
F 43	389 III
F 44	401
F 45	366
F 46	402
F 47	492
F 48	386
F 49	383, 387, 388, 389 I–II, 392 I–II, 393, 396, 397 II, Mus. 57, 58
F 50	390 I
F 51	382, 397 I, Mus. 60
F 52	391 II–III, 392 III, 394 I–II, 395 I–II–III, 515 I–II
F 53	391 IV
F 54	69, 75 I, 76 I, fin., 77, 78, 79 I, 80 I, 86, 109 X, 111 VI, 1138
F 55	104 I–II, 114 X, 115, 117, 121 VII, 127 IV, 149 VI, 669 VII
F 56	104 III, 114 XI, 120 I– II, 121III, VI, VIII, 127 II–III, 139 IV, 140 XIII, 149 VIII, 171, 179 X, 184, 200 II, 202 II, IV, 203 I, III, 204 I, III, 207 I, III, 213 VII, 214 III, 215 III, 236 II, 240 X, 263 III
F 57	75 II, 76 II, 79 II, 80 II, 82 I,83, 879 III, 1141 III
F 58	76 III, 80 III, 81, 82 II, 84, 85,87 I, 88, 89 I
F 59	1 XXIII, 87 II–III, 89
F 60	90, 96, 109 VIII, 111 V, 114VIII, 120 III, 121 I, 139 I, 677 I
F 61	127 I, 138
F 62	102 I–IV, 320 XIII, 886 I
F 63	188
F 64	109 IX
F 65	97, 102 V, 107 I, 109 XI, 122 II, 139 II, 153 III
F 66	105, 111 I, VII, IX, X, 116, 1118 II–III
F 67	106
F 68	109 I–II, VI
F 69	243 XXXIX, XL
F 70	114 I–V
F 71	118, 119
F 72	122 I
F 73	125, 126 II, 876 IV
F 74	124, 141 V
F 75	126 I
F 76	114 IX, 132, 133
F 77	131
F 78	136 I, 172 I–II
F 79	116, 130
F 80	135 I–II, 139 III, 162 I–II, 200 IX, 215 I
F 81	129 I, 134 I–II, IV, 136 II
F 82	129 II, 142, 144 I–IV, 240 VI
F 83	141 III, 173

Kern	Bernabé
F 84	145
F 85	140 I–XI, 240 II
F 86	123 I–VI
ad F 86	137
F 87	143
F 88	153 I–II
F 89	152
F 90	128
F 91	155
F 92	156
F 93	157
F 94	160
F 95	242
F 96	158, 174 VII, 190 IV
F 97	163, 240 III
F 98	148
F 99	113 IV–VI, 147 II–IV, 246 I–III
F 100	150
F 101	98 IV, 167 VI, 168 I, 174 III, 193 I, 226, 299 X
F 102	170 I
F 103	113 I–III
F 104	164 I
F 105	113 VII, 164 II, 208 I, 209 I–II, 211, 248 III
F 106	112
F 107	98 I–II–III, V, 111 XIV, 165, 167 I–III, V, VII, 169 I–II, 170 I–II, 174 I–II, V, VIII, 190 I–III, V, 219, 227 I–IV, 299 VII, IX, 336, 367, 507 II
F 108	98 II, 167 I–IV
F 109	123 I, 149 I–IV, VII, 177 V
F 110	168 II, 177 II–III
F 111	174
F 112	175 I, 183 I–II
F 113	151 I–III
F 114	179 I, III, 195 IV
F 115	287 II–III
F 116	343
F 117	191 I, 195 III
F 118	195 I–II
F 119	301
F 120	232 I
F 121	178 I, 183 III
F 122	178 II, 234 I–III
F 123	341 I –II, V
F 124	344
F 125	341 IV, 342
F 126	110, 176, 253
F 127	189 I,III–IV
F 128	179 VI, 206 V
F 129	182 I–II, 239 VI, 240 I
F 130	231 II
F 131	181 I, 182 II
F 132	196 I–II, 256 II
F 133	197
F 134	206 IV
F 135	186 I, 191 I
F 136	192 II
F 137	193 II, 225 I
F 138	200 IV
F 139	363
F 140	159, 181 II, 216 I, 320 II
F 141	216 II
F 142	231 I, 445
F 143	352 I, III
F 144	250 I, 251, 252 I
F 145	206 I–III, 276
F 146	200 III, V
F 147	214 I
F 148	224
F 149	223
F 150	198 IV
F 151	198 I–II, 213 I–IV, 229 I, 267 II, 268 II, 278 I–II, 297 I–II
F 152	212
F 153	255 V, 270 I, 275, 276 I, 281 III, 285
F 154	187 II, 220, 222, 225 III, V

Kern	Bernabé	Kern	Bernabé
F 155	239 I–V	F 189	221
F 156	347	F 190	294
F 157	166 I–III, 230 I–II	F 191	198 III, 279 I–II
F 158	233 I–III	F 192	286 I–III, VI, 288 II
F 159 (cum add. p. 358)	248 I–III	F 193	288 I
F 160	247 I–II	F 194	284
F 161	202 I–II	F 195	281 I–II, 289 I–II
F 162	210	F 196	290
F 163	202 III, 255 I–IV, 256 I–III	F 197	292, 293
F 164	237 I–II	F 198	295
F 165	237 I, III–VI	F 199	296, 328 IV, 329 I–II
F 166	237 IV, VII–VIII, X– XI	F 200	258
F 167	241 I–II, IV–VI	F 201	355
F 168	243 I–VIII, XIV, XVI, XIX–XXII, XXIV–XXVIII, XXXI, XXXIII, XXXV–XXXVIII	F 202	262 I
F 169	245	F 203	180
F 170	141 I–II, 243 XV	F 204	356
F 171	191 II, 200 VI, 201 III, 215 I	F 205	299 V
F 172	323	F 206	330
F 173	353 I–II	F 207	299 III–IV
F 174	263 I	F 208	299 I
F 175	266 I–II	F 209	274 II, 308 I, 309 I–VI, VIII, 322 II, 324 I–II
F 176	264	F 210	34, 36, 179 VIII, 206 VIII, 249, 257 II, 283 II, 302 I, 304 II, 311 I–III, 313 I, 314 I–III, 316 I, III, 318 II, 677 XVI
F 177	265	F 211	291 I, 305 I, 311 VI, 322 III–IV, 329 III
F 178	228 III, 264, 269 IV, 271 I–II, 274 III, 286 III, 354	F 212	305 II, 322 V
F 179	269 I, III	F 213	59 V, 311 IV, 326 I, 333 I, 673
F 180	228 II, 271 IV, 274 I– III, 286 V	F 214	299 VIII, 302 II, 304 III, 306 III, 309 VII, 312, 313 III, 314 IV, 318 V–VI, 324 III, 325, 332
F 181	252 II, 254 I, 272 I, 274 V	F 215	319
F 182	272 II, 273	F 216	303, 321, 331
F 183	260	F 217	335 I
F 184	243 XIII, 261	F 218	300
F 185	267 I	F 219	357
F 186	268 I, III	F 220	174 VIII, 190 II, 227 IV,
F 187	257 I		
F 188	317 I–IV, 334		

Kern	Bernabé	Kern	Bernabé
	299 VII, 304 I, 313 II, 318 III, 320 I	F 257	298, 1141 II
		F 258	738
F 221	349	F 259	739
F 222	340	F 260	740
F 223	339	F 261	741
F 224	338	F 262	742
F 225	218	F 263	743
F 227	438	F 264	744
F 228a	436	F 265	745
F 228b	422	F 266	746
F 228c	426	F 267	747
F 228d	425	F 268	748
F 229	348 I, III, 598	F 269	749
F 230	348 II	F 270	750
F 231	346	F 271	759 I–II
F 232	350	F 272	760
F 233	337 I–II	F 273	761
F 234	846	F 274	762
F 235	576	F 275	764
F 236	539	F 276	700
F 237	540	F 277	765
F 238	538, 541	F 278	766
F 239a	542, 543	F 279	767
F 240	311 V, 326 II, 333 II	F 280	773
F 241	335 II	F 281	774
F 242	544	F 282	775 I, III–IV
F 243	532 I	F 283	776
F 244	847	F 284	777 I, III
F 245	369, 372, 373, 377 I–II, XII, 378 II, 686, 881	F 285	778
		F 286	779 I
F 246	375, 377 III–VI, 378 II	F 287	779 II
F 247	376, 377 XI, XIII, 378 I, III, V	F 288	780
		F 289	405
F 248	691	F 290	706
F 249	731 I	F 291	645, 648
F 250	358	F 292	641
F 251	732	F 293	48 I, 55
F 252	733	F 294	412, 998 I
F 253	734	F 295	345
F 254	735	F 296	714
F 255	736	F 297	413–415
F 256	737	F 298	416

Kern	Bernabé	Kern	Bernabé
F 299	620	F 340	853
F 300	619	F 341	854
F 301	58, 59 III, 399 III	F 342	771
F 302	399 I, IV	F 343	770
F 303	283 I, 311 XII	F 344	154
F 304	531 II, 682	F 345	161
F 305	531 I	F 346	855
F 306	683	F 347	856
F 307	684	F 348	857
F 308	829	F 349	858
F 309	695, 696	F 350–352	–
F 310	20 V	F 353	843
F 311	697	F 354	545
F 312	698	F 355	359
F 313	699	F 356	166 IV–V
F 314	701	F 357	–
F 315	702	F 358	772
F 316	703 I–II, 704	F 359	I p. 107
F 317	705	F 360	I p. 241
F 318	802	F 361	859
F 319	785, 786	F 362	860
F 320	787	F 363	–
F 321	792	p. 115	379, 380, 381, 389 IV, 397 IV
F 322	796		
F 323	819 II	p. 130	53, 71
F 324	788	p. 141	243 X, I p. 100
F 325	790	p. 142	23, 384 I
F 326	791	p. 143	29
F 327	797	p. 151	645
F 328	793	p. 203	244
F 329	794	p. 205	244
F 330	798	p. 206	31 V, VIII
F 331	799	p. 230	567, 625 ii
F 332	810, 1015 I–II	p. 250	60
F 333	783	p. 255	368, 370, 371, 374
F 334	1 I–II, IV–VI, VIII, IX, 101	p. 256	370, 861
		p. 267	719, 720, 723, 728, 824 I, 827
F 335	849 I		
F 336	850	p. 268	724, 727, 730
F 337	851	p. 269	726
F 338	690	p. 274	753
F 339	852	p. 275	754, 755, 756, 757

p. 279	768, 769	p. 308	409–411,609–611,IIp.184
p. 295	781	p. 311	612, 838
p. 296	725, 782	p. 312	614–618
p. 297	805	p. 314	408
p. 298	602	p. 315	839, 840
p. 299	40, 41, 693, 694	p. 318	685, 686, 841
p. 300	60, 606, 630	p. 325	801
p. 301	607	p. 326	784
p. 303	644	p. 327	817, 825
p. 304	707, 708, 710	p. 331	806
p. 307	608	p. 333	811

3. Editio Colliana cum mea comparata

Colli	Bernabé	Colli	Bernabé
3 [A 2]	444 I	4 [A 23]	457
3 [A 4]	444 II	4 [A 24]	64
3 [A 11]	575	4 [A 25]	510, 546, 626 I
3 [B 4] c	603	4 [A 26]	1076 I
4 [A 1] a	864 II	4 [A 27]	26 I
4 [A 1] b	loc. sim. app. ad fr. 114, 2	4 [A 28]	1140
4 [A 2]	943	4 [A 29]	949 I
4 [A 3]	890	4 [A 30]	549 I, 669 III, 806
4 [A 4]	899 I, 971 II	4 [A 31]	429 I, 669 IV
4 [A 5]	424, 443	4 [A 32]	vid. 7 [A 21]
4 [A 6]	445	4 [A 33]	428 I
4 [A 7]	439, 440	4 [A 34]	430 I, 667
4 [A 8]	441	4 [A 35]	22 I
4 [A 9]	442	4 [A 36]	430 II, 434 II, 668
4 [A 10]	946	4 [A 37]	460
4 [A 11]	880 I	4 [A 38]	983, 1037 I
4 [A 12]	43, 45, 650	4 [A 39]	1 XVIII, 19
4 [A 13]	680, 980	4 [A 40]	459
4 [A 14]	812, 919	4 [A 41]	573 I, 693, 910 I
4 [A 15]	567, 625 II	4 [A 42]	461
4 [A 16]	627	4 [A 43]	1037 II, 1077
4 [A 17]	814	4 [A 44]	462
4 [A 18]	1007 I	4 [A 45]	25
4 [A 19]	1009	4 [A 46]	21, 24, 910 III
4 [A 20]	65	4 [A 47]	433 I
4 [A 21]	948	4 [A 48]	845
4 [A 22]	947	4 [A 49]	37 I

Colli	Bernabé	Colli	Bernabé
4 [A 50]	31 III, 32 I	4 [B 13] a	400 II
4 [A 51]	625 I	4 [B 13] b	400 I
4 [A 52]	681	4 [B 14]	34
4 [A 53]	982	4 [B 15]	36
4 [A 54]	26 II, 1041	4 [B 16]	67
4 [A 55]	430 IV	4 [B 17]	379, 1018 II
4 [A 56]	1115	4 [B 18]	59 I, 513
4 [A 57]	20 II	4 [B 19]	33, 512
4 [A 58]	22 III	4 [B 20]	568
4 [A 59]	20 IV	4 [B 21]	383, 387, 388 I–II, 389 I–II, 392 I–II, 396, 397 II
4 [A 60]	421		
4 [A 61]	404	4 [B 22]	519, 940 I
4 [A 62]	474	4 [B 23]	48 III, 327 IV
4 [A 63]	476	4 [B 24]	48 II, 61
4 [A 64]	477	4 [B 25]	48 IV, 514
4 [A 65]	488	4 [B 26]	1039
4 [A 66] ab	489, 490	4 [B 27]	554, 659, 816, 936, 1049
4 [A 67]	487	4 [B 28]	120 I, 121 III, 127 II
4 [A 68]	492	4 [B 29]	818
4 [A 69]	578	4 [B 30]	556 I, 579, 658
4 [A 70] a	478	4 [B 31]	491
4 [A 70] b	479	4 [B 32]	382, 397 I
4 [A 70] c	480	4 [B 33]	75 II, 76 II, 79 II, 80 II, 82 I, 83
4 [A 70] d	481		
4 [A 70] e	482	4 [B 34]	76 III, 80 III, 81, 82 II, 84–85, 87 I, 89 I
4 [A 70] f	483		
4 [A 71]	31 I	4 [B 35]	87 II, 89 II
4 [A 72]	484	4 [B 36]	391 II, 392 III, 394 I, 395 I, 515 I
4 [B 1]	39		
4 [B 2]	536 I, 1033 I, 1070	4 [B 37]	306 I, 588 I
4 [B 3]	1146	4 [B 38]	312 I, 315 I, 318 I, 322 I
4 [B 4]	883, 902	4 [B 39] a	98 I, 170 I, 174 I, 367
4 [B 5]	511	4 [B 39] b	98 II, 167 I, 174 II
4 [B 6]	1027, 1030 II, 1046 I, 1073 I	4 [B 39] c	98 III, 165, 169 I, 174 V, 190 I, 227 II, 299 IX
4 [B 7]	577 I	4 [B 40] a	309 I
4 [B 8]	654	4 [B 40] b	309 II, 322 II
4 [B 9] a	20 I, 1131	4 [B 40] c	309 IV
4 [B 9] b	20 app. crit.	4 [B 40] d	309 V
4 [B 10]	899 II	4 [B 40] e	309 VI, 324 II
4 [B 11]	407 I	4 [B 40] f	308 I, 309 VIII
4 [B 12]	1015 I	4 [B 41] a	286 I

Colli	Bernabé
4 [B 41] b	286 II, 288 II
4 [B 41] c	288 I
4 [B 41] d	–
4 [B 41] e	286 III
4 [B 41] f	286 VI
4 [B 42]	220, 222, 225 V
4 [B 43]	111 I, 122 I
4 [B 44]	118, 119
4 [B 45] a	134 I
4 [B 45] b	135 I–II
4 [B 46]	173
4 [B 47]	140 I–II
4 [B 48]	148 I
4 [B 49]	155 I–III
ad 4 [B 49]	157
4 [B 50]	242
4 [B 51]	110, 176
4 [B 52]	189 I, 260
4 [B 53] a	231 II
4 [B 53] b	231 I
4 [B 54]	212
4 [B 55]	233 I
4 [B 56]	284
4 [B 57] a b	281 I–II
4 [B 58] a	293
4 [B 58] b	292
4 [B 59]	296, 329 I
4 [B 60] a	299 III
4 [B 60] b	299 IV
4 [B 61]	98 IV, 299 I
4 [B 62]	314 I
4 [B 63]	300 I
4 [B 64]	339
4 [B 65] a–b	338 I–II
4 [B 66]	348 I, III
4 [B 67]	136 I, 172 I–II
4 [B 68]	123 I–IV
4 [B 69]	113 I–IV
4 [B 70]	208 I, 211
4 [B 71]	149 I, III, VII
4 [B 72] a	69, 75 I, 76 I, 77–78, 79 I, 80 I, 86, 1138
4 [B 72] b	114 I
4 [B 73]	90, 96, 121 I, 139 I, 677 I
4 [B 74] a–b	356
4 [B 75]	97, 107 I, 122 II
4 [B 76]	337 I
4 [B 77]	190 II, 227 IV, 304 I, 313 II, 318 III, 320 I ver add. et corr.
4 [B 78]	291 I, 311 VII, 322 III
4 [B 79]	350
5 [A 16]	431 I
5 [B 8]	1096 I
7 [A 21]	434 III, 549 II, 576 I, 669 II
13 [A 1]	1109
13 [A 2]	1115
13 [B 1]	808, 1112
13 [B 2]	1119
13 [B 3]	351, 1114 II
13 [B 4]	1113
13 [B 5]	252 II, 1114 III
13 [B 6] a	1110 I
13 [B 6] b	1110 II
13 [B 7]	108, 1114 I
13 [B 8]	845a, 1118 I–II
13 [B 9]	–
13 [B 10]	1116 III
p. 423	91

4. Lamellae aureae

Editio mea cum Bernabiana-Jimeneziana, Comparetiana, Oliveriana, Kerniana, Colliana, Zuntziana, Riedwegiana, Pugliesiana, Tortorelliana, Tzifopoulosiana et Grafiana-Johnstoniana comparata

Bern.	Ber.-Jim.	Compar.	Oliv.	Kern	Colli	Zuntz	Ried-weg	Pugl.Carr. 1993	Pugl.Carr. 2001	Tortorelli	Tzifo-poulos	Graf-Johnst.
474	1	—	—	—	4 [A 62]	—	B 10	I A 1	I A 1	1	—	1
475	2	—	—	—	—	—	B 11	–	I A 4	13	—	8
476	3	p. 32	ba‘	32a	4 [A 63]	B1	B 1	I A 2	I A 2	2	—	2
477	4	—	—	—	4 [A 64]	B2	B 2	I A 3	I A 3	8	—	25
478	5a	p. 38	b‘A‘	32 b I	4 [A 70a]	B 3	B 3	1 C 1	I B 1	14	1	10
479	5b	p. 38	b‘B‘	32 b II	4 [A 70 b]	B 4	B 4	1 C 2	I B 2	15	2	11
480	5c	p. 38	b‘c‘	32 b III	4 [A 70 c]	B 5	B 5	1 C 3	I B 3	16	3	12
481	5d	—	—	—	4 [A 70 d]	B 6	B 6	1 C 4	I B 4	17	4	16
482	5e	—	—	—	4 [A 70 e]	B 7	B 7	1 C 5	I B 5	18	5	13
483	5f	—	—	—	4 [A 70 f]	B 8	B 8	1 C 6	I B 6	19	6	14
484	6	—	—	—	4 [A 72]	—	B 9	1 C 7	I B 7	9	—	29
484a	6a	—	—	—	—	—	p. 480	—	—	21	9	18
485	7a	—	—	—	—	—	P 1	II B 3	II B 3	10	—	26a
486	7b	—	—	—	—	—	P 2	II B 4	II B 4	11	—	26b
487	8	p. 6	cA^2	32f	4 [A 67]	A 4	A 4	II B 2	II B 2	4	—	3
488	9	p. 17	aA	32 c	4 [A 65]	A 1	A 1	II B 1	II B 1	5	—	5
489	10a	p. 21	aB	32 d	4 [A 66a]	A 2	A 2	II A 1	II A 1	6	—	7
490	10b	p. 19	aC	32e	4 [A 66b]	A 3	A 3	II A 2	II A 2	7	—	6
491	11	p. 42	cB^2	32g	4 [B 31]	A5	A 5	I B 1	I C 1	23	—	9
492	12	p. 12	d (22)	47	4 [A 68]	C	C	III 1	III 1	3	—	4
493	13	—	—	—	—	—	B 12	—	II C 2	12	—	27

Bern.	Ber.-Jim.	Compar.	Oliv.	Kern	Colli	Zuntz	Ried-weg	Pugl.Carr. 1993	Pugl.Carr. 2001	Tortorelli	Tzifo-poulos	Graf-Johnst.
493a	13a (add. et corr.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
494	14	—	—	—	—	—	p. 480	—	—	22	8	17
495	15	p. 41	p. 18	—	—	B 9	p. 391	II C 1	II C 1	20	7	15
496a	16a	—	—	—	—	—		—	—	—	—	32
496b	16b	—	—	—	—	—		—	—	—	—	31
496c	16c	—	—	—	—	—		—	—	—	—	21
496d	16d	—	—	—	—	—		—	—	—	—	22
496e	16e	—	—	—	—	—		—	—	—	—	20
496f	16f	—	—	—	—	—		—	—	—	—	34
496g	16g	—	—	—	—	—		—	—	—	—	36
496h	16h	—	—	—	—	—		—	—	—	15	35
496i	16i	—	—	—	—	—	p. 480	—	—	—	—	23
496j	16j	—	—	—	—	—	p. 480	—	—	—	—	24
496k	16k	—	—	—	—	—		—	—	—	—	37
496l	16l	—	—	—	—	—	p. 480	—	—	—	—	38
496m	16m	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—
496n	16n	—	—	—	—	—		—	—	—	—	30
496o	16o (add. et corr.)	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—
—	S 1.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	S 2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	S 3a	—	—	—	—	—	p. 480	—	—	—	14	—
—	S 3b	—	—	—	—	—	p. 480	—	—	—	13	—
—	S 4a-b	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	S 5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
—	S 6	—	—	—	—	—	p. 481	—	—	—	—	—

5. Paradoxographica

editio fragmentorum paradoxographorum Graecorum a v. d. Giannini confecta cum mea comparata

Giannini	Bernabé
p. 384 adn. 1	784
T 1	792
F 1	785
F 2	787
F 3	790
F 4	793
F 5	794
F 6	799

II. Mvsaevs

1. Editio mea cum Dielsiana-Kranziana et cum Colliana comparata

Bernabé	D.-K. 2	Colli	Bernabé	D.-K. 2	Colli
1	A 1	–	13 I	–	5 [A 17]
2	–	5 [A 11]	13 II	A 2	5 [B 6]
3	–	–	13 III	–	–
4 I	–	ad 5 [B 10]	13 IV	A 7	5 [B 29]
4 II–XI	–	–	13 V–VIII	–	–
4a	–	–	14	–	–
5	–	–	15	A 2	5 [B 6]
6 I	A 1a	5 [B 4]	16	A 3	5 [B 7]
6 II	A 1	–	17	A 8	5 [B 8]
7–9	–	–	18–19	–	–
10 I	A 9	5 [B 15]	20	–	5 [A 14]
10 II–V	–	–	21 I	–	–
11 I	A 6	5 [A 9]	21 II	A 1	–
11 II	–	–	21 III	–	–
11 III	A 4	5 [B 9]	22	–	5 [B 30]
11 IV	–	–	23–24	–	–
12 I	–	–	25	–	5 [B 20]
12 II	B 11	5 [A 5]	26– 27	–	–
12 III	–	–	28	A 10	–
12 IV	A 1	–	29–32	–	–

Bernabé	D.-K. 2	Colli	Bernabé	D.-K. 2	Colli
33	–	5 [B 2]	74	B 11	5 [A 5]
34	A 6	5 [A 9]	75 I–II	B 12	5 [B 12]ab
35 I	A 5a	5 [A 16]	76 I	A 5a	5 [A 16]
35 II	–	–	76 II	–	ad 5 [A 16]
36	–	–	76 III	–	5 [A 17]
37 I	A 8	5 [B 8]	77	A 4	5 [B 9]
37 II	–	–	78 I	A 4	5 [B 9]
38	–	–	78 II	–	–
39	A 9	5 [B 15]	79–80	–	–
40	A 3a	5 [B 5]	81	B 14	5 [B 14]
41	A 5	5 [B 17]	82	B 15	5 [A 7]b
42–43	–	–	83	B 8	5 [B 24]
44	–	5 [B 18]	84 I–IV	–	–
45	A 4	5 [B 9]	84 V	B 8	ad 5 [B 24]
46 I	–	5 [A 13]	84a I–III	–	–
46 II	–	–	84a IV	B 8	–
47	–	–	85	–	–
48	–	ad 5 [B 8]	86	B 15	5 [A 7]b
49 I	–	5 [B 11]	87 I	B 16	5 [B 25]
49 II–III	–	–	87 II	–	ad 5 [B 25]
50	B 6	5 [B 22]	88 I	B 18	5 [B 23]a
51	–	5 [B 1]	88 II	B 18	5 [B 23]b
52 I	B 14	–	88 III	–	–
52 II	–	–	88 IV	B 18	5 [B 23]c
53–56	–	–	88 V–VI	–	–
57	B 19a	5 [B 10]a	89	B 13	5 [B 13]
58	–	5 [B 10]b	90	B 17	5 [B 27]
59 I	B 20	5 [B 19]	91 I	B 9	5 [B 21]
59 II	A 5	5 [B 17]	91 II	–	–
60	B 10	5 [B 16]	92 I	–	5 [A 12]
61	B 19a	5 [B 10]c	92 II–III	–	–
62	A 6	5 [A 9]	93 I	B 19	5 [B 3]
63	–	5 [A 12]	93 II–IV	–	–
64	–	5 [A 15]	94	B 3a	5 [A 18]
65	–	–		[II p. 419]	
66	1 A 1b	–	95	–	–
67	–	–	96	B 4	5 [A 1]
68	B 20a	5 [A 8]	97	B 5	5 [A 2]
69	B 21	5 [A 10]	98	B 3	5 [A 4]
70	–	–	99	B 7	5 [A 3]
71	B 22	5 [A 6]	100	B 1	5 [B 26]
72	B 11	5 [A 5]	101	B 2	5 [B 28]
73	A 1	–	102–103	–	–

2. Editio Dielsiana-Kranziana cum mea comparata

D.-K. 2	Bernabé	D.-K. 2	Bernabé
A 1	1, 6 II, 12 IV, 21 II,73	B 6	50
A 1a	6 I	B 7	99
A 2	13 II, 15	B 8	83, 84 V, 84a IV
A 3	16	B 9	91 I
A 3a	40	B 10	60
A 4	11 III, 45, 77, 78 I	B 11	12 II, 72, 74
A 5	41, 59 II	B 12	75 I–II
A 5a	35 I, 76 I	B 13	89
A 6	11 I, 34, 62	B 14	52 I, 81
A 7	13 IV	B 15	82, 86
A 8	17, 37 I	B 16	87 I
A 9	10 I, 39	B 17	90
A 10	28	B 18	88 I–II, IV
B 1	100	B 19	93 I
B 2	101	B 19a	57, 61
B 3	98	B 20	59 I
B 3a [II p. 419]	94	B 20a	68
B 4	96	B 21	69
B 5	97	B 22	71

3. Editio Colliana cum mea comparata

Colli	Bernabé	Colli	Bernabé
5 [A 1]	96	5 [A 14]	20
5 [A 2]	97	5 [A 15]	64
5 [A 3]	99	5 [A 16]	35 I, 76 I
5 [A 4]	98	5 [A 17]	13 I, 76 III
5 [A 5]	12 II, 72, 74	5 [A 18]	94
5 [A 6]	71	5 [B 1]	51
5 [A 7]a	ad 82	5 [B 2]	33
5 [A 7]b	82, 86	5 [B 3]	93 I
5 [A 8]	68	5 [B 4]	6 I
5 [A 9]	11 I, 34, 62	5 [B 5]	40
5 [A 10]	69	5 [B 6]	13 II, 15
5 [A 11]	2	5 [B 7]	16
5 [A 12]	63, 92 I	5 [B 8]	17, 37 I
5 [A 13]	46 I	5 [B 9]	11 III, 45, 77, 78 I

Colli	Bernabé	Colli	Bernabé
5 [B 10]a	57	5 [B 21]	91 I
5 [B 10]b	58	5 [B 22]	50
5 [B 10]c	61	5 [B 23]a	88 I
5 [B 11]	49 I	5 [B 23]b	88 II
5 [B 12]ab	75 I–II	5 [B 23]c	88 IV
5 [B 13]	89	5 [B 24]	83
5 [B 14]	81	5 [B 25]	87 I
5 [B 15]	10 I, 39	5 [B 26]	100
5 [B 16]	60	5 [B 27]	90
5 [B 17]	41, 59 II	5 [B 28]	101
5 [B 18]	44	5 [B 29]	13 IV
5 [B 19]	59 I	5 [B 30]	22
5 [B 20]	25		

III. Linvs

1. Editio mea cum Westiana comparata

Bernabé	West	Bernabé	West
1-11	–	66 I	T 3
12 I	T 8	66 II-VI	–
12 II-IV	–	67-69	–
13-16a	–	70 I-II	T 6
17	T 1	71-75	–
18-37	–	76	T 9
38	T 1	77	–
39 I	T 4	78 I-II	F 9
39 II-IV	–	78 III-IV	–
40 I-II	–	79	T 3
40 III	T 5	80	F 1
41-46	–	81	F 2
47	T 10	82	F 3
48	T 11	83 I-II	F 4
49	T 7	83 III	–
50	–	84 I-II	F 5
51	T 2	84 III	–
52-61	–	85 I-II	F 6
62	–	85 III	–
63-65	–	86 I-II	F 7

Bernabé	West	Bernabé	West
86 III	–	90	T 6, F 11
87	F 8	91	F 12
88	T 12	92	T 1
89 I	F 10	93	–
89 II	–		

2. Editio Westiana et cum mea comparata

West	Bernabé	West	Bernabé
T 1	17, 38, 92	F 1	80
T 2	51	F 2	81
T 3	66 I, 79	F 3	82
T 4	39 I	F 4	83 I-II
T 5	40 III	F 5	84 I-II
T 6	70 I-II, 90	F 6	85 I-II
T 7	49	F 7	86 I-II
T 8	12 I	F 8	87
T 9	76	F 9	78 I-II
T 10	47	F 10	89 I
T 11	48	F 11	90
T 12	88	F 12	91

IV. Epimenides

1. Editio mea cum Dielsiana-Kranziana, cum Iacobiana, cum Colliana, cum Fowleriana et cum Martineziana comparata

Bernabé	Diels-Kranz 3	Jacoby 457	Colli	Fowler	Martínez
1	A 1	T 1	8 [B 1]	T 1	–
2	A 2	T 2	–	T 2	–
3	A 4, B 10	T 4c	8 [A 5]	–	–
4 I	A 3	T 7	8 [B 10]	–	–
4 II–III	–	–	–	–	–
5	–	T 5f	–	–	–
6 I–IV	–	–	–	–	–
6 V	A 1	T 1			
6 VI	B 1	T 4f	8 [B 14]a		

Bernabé	Diels-Kranz 3	Jacoby 457	Colli	Fowler	Martínez
6 VII–IX	–	–	–	–	–
6 X	A 8	T 4d	8 [B 12]	–	–
6 XI	–	ad T 8a	–	–	–
6 XII	–	–	–	–	–
7	–	–	–	–	–
7a	A 2	T 2	–	T 2	–
8 I	A 1	T 1	8 [B 1]	–	–
8 II–III	–	–	–	–	–
9 I–III	–	–	–	–	–
9 IV	A 4	T 4c	8 [A 5]		
9 V	B 1	–	–	–	–
9 VI	–	–	–	–	–
10 I	A 4	T 4b	8 [A 8]	–	–
10 II	B 10	T 4c	8 [A 5]	–	–
10 III	–	T 4e	–	–	–
10 IV–VI –	–	–	–	–	
10 VI	A 8	T 4d	8 [B 12]	–	–
10 VII	A 1	T 1	8 [B 1]	–	–
10 VIII	–	T 3a	–	–	–
10 IX	A2	–	–	–	–
11	–	–	–	–	–
12 I	–	–	–	–	–
12 II	–	ad T 7	–	–	–
13 I	B 10	T4c	8 [A 5]	–	–
13 II	–	T4e	–	–	–
14 I		T 4e	–	–	15
14 II	A 7	T 4e	8 [B 16]	–	–
14 III	–	T 4e	–	–	–
14 IV	–	–	–	–	–
14ab	A 1	T 1	8 [B 1]	–	–
15	A 6a	T 3b	8 [B 15]	–	–
16 I	A 5	T4a	8 [A 6]	–	–
16 II	A 5	–	8 [A 7]	–	–
17	–	T 8c	–	–	–
18	–	–	–	–	–
19	–	–	–	–	–
20 I	B 1	T4f	8 [B 14] b	–	–
20 II	–	–	–	–	–
21	–	–	–	–	–
22 I	–	–	–	–	–
22 II	–	T 11	–	–	–
23	–	–	–	–	–

Bernabé	Diels-Kranz 3	Jacoby 457	Colli	Fowler	Martínez
24 I–II	–	T 3a	–	–	–
25–26	–	–	–	–	–
27 I	–	–	–	–	–
27 II	A 5	–	8 [B 11]	–	–
27 III–V	–	–	–	–	–
28 I	A 6	–	8 [B 2]	–	–
28 II–III	–	–	–	–	–
29 I	A 1	T 1	8 [B 1]	–	–
29 II	–	–	–	–	–
30	–	T 5d	–	–	–
31 I	–	T 5c	–	–	–
31 II	A 1	T 1, 5a	8 [B 1]	–	–
31a	–	T 5e	–	–	–
32 I	A 2	T 2	–	–	–
32 II	–	T 5b	–	–	–
32 III–IV	–	–	–	–	–
32a I–II	A 1	T 1	8 [B 1]	–	–
32a III	A4	T 4c	8 [A 5]	–	–
32b	A 1	T 1	8 [B 1]	T 1	–
33 I	B 2	F 3	8 [A 2]	–	–
33 II	–	–	ad 8 [A 2]	–	–
34	B 24	T 9a	8 [B 19]	F 2	–
35	B 20	T 9b, F 17	8 [B 9]	T 3, F 4	–
36	B 23	–	8 [B 17]	–	–
37 I	B 24	F 18	8 [B 19]	F 2	–
37 II	–	–	–	–	–
38 I	B 25	F 19	8 [B 18]	F 3	–
38 II–VI	–	–	–	–	–
39	–	T 10, F 22	–	T 4, F 5	–
40 I	B 1	T 8a	–	–	–
40 II	–	ad T 8a	–	–	–
41 I	B 1	T 8a, F 2	8 [A 1]	–	–
41 II–III	B 1	–	ad 8 [A 1]	–	–
41 IV–IX	–	–	–	–	–
42 I	B 4	T 8b, F 1	8 [A 9]	–	–
42 II	–	–	–	–	–
43	B 11	T 6	8 [A 4]	–	–
44 I	B 10	T 4c	8 [A 5]	–	–
44 II	A 1	T 1	8 [B 1]	–	–
44 III–IV	–	–	–	–	–
44a	A 1	T 1	8 [B 1]	–	–
45	–	–	–	–	–

Bernabé	Diels-Kranz 3	Jacoby 457	Colli	Fowler	Martínez
46 I–II	B 5	F 4ab	8 [B 3]ab	T 5, F6ab	1, 2
47	B 7	F 6a	8 [B 6]	F 8	3
48	B 9	F 6b	8 [B 8]	F 9	4
49	B 22	–	8 [B 5]	–	–
50	B 21	–	8 [B 4]	–	–
51 I	B 19	F 7	8 [A 3]	–	5
51 II	–	–	–	–	6
52	B 6	F 5	8 [B 13]	F 7	7
53	B 8	F 8	8 [B 7]	F 10	9
54 I	A 3	T 7	8 [B 10]	T 2	–
54 II	A 2	T 2	–	–	–
54 III–IV	–	–	–	–	–
55	–	–	–	F 1	16
56	B 18	F 21	8 [B 21]	F 11	8
57	–	–	–	F 13	–
57a	A 1	T 1	8 [B 1]	T 1	–
58	B 13	F 11	8 [B 25]	F 14	–
59	B 12	F 12	8 [B 24]	F 15	–
60 I	B 16	F 9	8 [B 23]b	–	10
60 II	–	–	–	–	11
60 III	B 16	F 9	8 [B 23]a	–	–
61	B 14	F 10	8 [B 26]	F 12	13
62	B 15	F 13	8 [B 22]	F 16	–
63	B 17	F 14	8 [B 20]	F 17	–
64	B 26	F 15	–	F 18	12
65	–	F 16	–	–	–
66	B 3	F 20	8 [A 10]	–	–
67	A 1	T 1	–	–	–
68	A 1	T 1	–	–	–

2. Editio Dielsiana–Kranziana cum mea comparata

Diels–Kranz 3	Bernabé
A 1	1, 6 V, 8 I, 10 VII, 14ab, 29 I, 31 II, 32ab, 44 II, 44a, 57a, 67, 68
A 2	2, 7a, 10 IX, 32 II, 54 II
A 3	4 I, 54 I
A 4	3, 9 IV, 10 I, 32a III

Diels–Kranz 3	Bernabé
A 5	16 I–II, 27 II
A 6	28 I
A 6a	15
A 7	14 II
A 8	6 X, 10 VI
B 1	6 VI, 9 V, 20 I, 40 I, 41 I–III
B 2	33 I
B 3	66
B 4	42 I
B 5	46 I–II
B 6	52
B 7	47
B 8	53
B 9	48
B 10	3, 10 II, 13 I, 44 I
B 11	43
B 12	59
B 13	58
B 14	61
B 15	62
B 16	60 I, III
B 17	63
B 18	56
B 19	51 I
B 20	35
B 21	50
B 22	49
B 23	36
B 24	34, 37 I
B 25	38 I
B 26	64

3. Editio Iacobiana cum mea comparata

Jacoby 457	Bernabé
T 1	1, 6 V, 8 I, 10 VII, 14ab, 29 I, 31 II, 32a I–II, 32b, 44 II, 44a, 57a, 67, 68
T 2	2, 7a, 32 I, 54 II

Jacoby 457	Bernabé
T 3a	10 VIII, 24 I–II
T 3b	15
T 4a	16 I
T 4b	10 I
T 4c	3, 9 IV, 10 II, 13 I, 32a III, 44 I
T 4d	6 X, 10 VI
T 4e	10 III, 13 II, 14 I–III
T 4f	6 VI, 20 I
T 5a	31 II
T 5b	32 II
T 5c	31 I
T 5d	30
T 5e	31a
T 5f	5
T 6	43
T 7	4 I, 54 I
ad T 7	12 II
T 8a	40 I, 41 I
ad T 8a	6 XI, 40 II
T 8b	42 I
T 8c	17
T 9a	34
T 9b	35
T 10	39
T 11	22 II
F 1	42 I
F 2	41 I
F 3	33 I
F 4ab	46 I–II
F 5	52
F 6a	47
F 6b	48
F 7	51 I
F 8	53
F 9	60 I, III
F 10	61
F 11	58
F 12	59
F 13	62
F 14	63
F 15	64
F 16	65

Jacoby 457	Bernabé
F 17	35
F 18	37 I
F 19	38 I
F 20	66
F 21	56
F 22	39

4. Editio Colliana cum mea comparata

Colli	Bernabé
8 [A 1]	41 I
ad 8 [A 1]	41 II–III
8 [A 2]	33 I
ad 8 [A 2]	33 II
8 [A 3]	51 I
8 [A 4]	43
8 [A 5]	3, 9 IV, 10 II, 13 I, 32a III, 44 I
8 [A 6]	16 I
8 [A 7]	16 II
8 [A 8]	10 I
8 [A 9]	42 I
8 [A 10]	66
8 [B 1]	1, 8 I, 10 VII, 14ab, 29 I, 31 II, 32a I–II, 32 b, 44 II, 44a, 57a
8 [B 2]	28 I
8 [B 3]ab	46 I–II
8 [B 4]	50
8 [B 5]	49
8 [B 6]	47
8 [B 7]	53
8 [B 8]	48
8 [B 9]	35
8 [B 10]	4 I, 54 I
8 [B 11]	27 II
8 [B 12]	6 X, 10 VI
8 [B 13]	52
8 [B 14]a	6 VI
8 [B 14]b	20 I
8 [B 15]	15
8 [B 16]	14 II

Colli	Bernabé
8 [B 17]	36
8 [B 18]	38 I
8 [B 19]	34, 37 I
8 [B 20]	63
8 [B 21]	56
8 [B 22]	62
8 [B 23]a	60 III
8 [B 23]b	60 I
8 [B 24]	59
8 [B 25]	58
8 [B 26]	61

5. Editio Fowleriana cum mea comparata

Fowler	Bernabé
T 1	1, 32b, 57a
T 2	2, 7a, 54 I
T 3	35
T 4	39
T 5	46 I–II
F 1	55
F 2	34, 37 I
F 3	38 I
F 4	35
F 5	39
F 6ab	46 I–II
F 7	52
F 8	47
F 9	48
F 10	53
F 11	56
F 12	61
F 13	57
F 14	58
F 15	59
F 16	62
F 17	63
F 18	64

6. Editio Martineziana cum mea comparata

Martínez	Bernabé
1–2	46 I–II
3	47
4	48
5–6	51 I–II
7	52
8	56
9	53
10–11	60 I–II
12	64
13	61
14	–
15	14 I
16	55

ADDENDA ET CORRIGENDA
FASCICVLIS 1 ET 2

FASC. 1

p. V post I. CARMINA THEOGONICA, ante 1-378, adde: frr.
p. VII pro Le lamine d’ oro ’orfiche’, lege: Le lamine d’oro ʿorfiche’
p. XIV in Adorno — Magna Grecia, pro Napoli 1978, lege: Napoli 1975
p. XXIII in Morand —181, pro Duckworth, lege: London
p. LXXX lin. 4, pro Maas, lege: Maass

p. 3 text. lin. 5, pro ‘interim text’ editurus est Janko: lege: ‘interim text’ edidit Janko, Zeitschr. Pap. Epig. 141, 2002, 1ss
p. 3 text. in fine, post Madrid 2001, 360ss, adde: cf. et. Jourdan, Le Papyrus de Derveni, Paris 2003 (textum, versionem Gallicam et commentaria); Betegh, The Derveni Papyrus. Cosmology. Theology and Interpretation, Cambridge 2004 (textum, versionem Anglicam et commentaria, vid. recens. Bernabe, Ordia prima 4, 2005, 115; eund., Gnomon, 79, 2007, 13ss; Janko, Bryn Mawr Classical Review 2005.01.27 [http://ccat.sas.upenn.edu/bmcr/2005/2005-01-27.html]; Brisson, Class. Rev. 56, 2006, 7ss; Sider, Class. Phil. 101, 2006, 165ss); Bernabé, Textos órficos y filosofía presocrática. Materiales para una comparación, Madrid, 2004, 149ss (textum, versionem Hispanicam et notulas) | editio princeps: Tsantsanoglou-Parássoglou-Kouremenos, The Derveni Papyrus, Firenze 2006 (cum commentariis et imaginibus lucis ope confectis) | aliam editionem nuntiaverunt Pierris-Obbink, cf. Dubuis, http://www.arsitra.org/yacs/articles/ view.php/185

plura invenies in Appendice ubi Papyrum Derveni edimus, additis locis similibus et commentariis
p. 3 font. app. fr. **1** II, pro 2, 3, 1, lege: 2, 3, 2
p. 14 text., post fr. **3** ... βέβηλοι, adde:

3a F

]. τ̣. . ϵ̣ι̣γ. [.]κ̣ατ̣[

p. 14 font. app., in fine, adde:
3a Ibid. col. VII 14 ἐν δ]ὲ τῶι ἐχ̣ομ[έ]ν̣ωι πα[· [1]
p. 15 app. crit., ante **4** ο]ὶ, adde:
3a fragmentum Orphicum agnovit Janko, Zeitschr. Pap. Epigr. 141, 2002, 14; cf. Kouremenos in: Tsantsanoglou-Parassoglou-Kouremenos, The Derveni Papyrus,

Firenze 2006, 174 |].τ..ε̣ι̣γ.[.]κ̣ατ̣[Tsants.-Parass.-Kouremenos :].τ..ε̣ι̣γ.[Tsants.

p. 15 app. crit. fr. **5**, 1, lin. 4, pro and. 3, lege: adn. 3

p. 15 app. crit. fr. **5**, 1, lin. 5, pro (i. e. vv. 1 et 2), lege: (i. e. frr. 4 et 5, 1)

p. 16 app. crit. fr. **5**, 2, lin. 10, post Hymn. 73, 1, adde: ; cf. et. Pind. Pae. 6, 130s πόθεν ἔλαβες ναυπρύτανιν / δαίμονα et Burkert in: Guidorizzi-Melotti, Orfeo e le sue metamorfosi, Roma 2005, 54

p. 17 app. crit. fr. **6**, 4, post ἦεν ἀκοῦ]σαι Janko (2001), adde: : αὖθι τελέσ]σαι Burkert in: Guidorizzi-Melotti, Orfeo e le sue metamorfosi, Roma 2005, 52

p. 18 app. crit. fr. **7**, lin. 3, pro 125s, 'the, lege: 125s: 'the, et in fine, post κελεύει, adde: ; vid. et. Bernabé, Kernos 15, 2002, 104

p. 21 text. fr. **10**, 1, pro

... ὃς μέγ' ἔρεξεν ...

lege:

... ὃς μέγ' ἔρεξεν ... 1
... ἀφείλετο τὴν βασιλείαν 1a
...

p. 21 font. app. fr. **10**, in fine adde: || (III) Ibid. col. XIV 13 ἀφαιρ[εῖ]σθαι δ' (ZPE) αὐ[τόμ φησι τὴμ βασιλ]ε̣ίαν (Tsants. 16 adn. 34 et in: Kouremenos-Parássoglou-Tsantsanoglou, The Derveni Papyrus, scriptis -όν φησι τὴν) || (IV) Olympiodor. in Plat. Phaed. 1, 3 (41 Westerink) παρὰ τῶι Ὀρφεῖ τέσσαρες βασιλεῖαι παραδίδονται. πρώτη μὲν ἡ τοῦ Οὐρανοῦ, ἣν ὁ Κρόνος διεδέξατο ἐκτεμὼν τὰ αἰδοῖα τοῦ πατρός· μετὰ δὲ τὸν Κρόνον ὁ Ζεὺς ἐβασίλευσεν καταταρταρώσας τὸν πατέρα· εἶτα τὸν Δία διεδέξατο ὁ Διόνυσος. sequitur fr. 304 I, cf. 1, 4 (43 Westerink) οὕτως καὶ παρὰ τῶι Ὀρφεῖ αἱ τέσσαρες βασιλεῖαι ... ἡ τοῦ Οὐρανοῦ βασιλεία ... ἡ Κρονία βασιλεία ... ἡ τοῦ Διὸς βασιλεία, διὸ καὶ δημιουργὸς ὁ Ζεύς ... ἡ τοῦ Διονύσου βασιλεία

p. 21 app. crit. fr. **10**, ante || **2**, adde: **1a** versus partem (ut vid. finem) restitui ||

p. 21 app. crit. fr. **10**, in fine adde: || Burkert per litt. (vid. et. Burkert in: Buxton [ed.], From Myth to Reason?, Oxford 1999, 101 n. 67; eund., Babylon, Memphis, Persepolis, Cambridge-London 2004, 96; Betegh, Derveni Papyrus 120) mihi persuasit ut Olympiodori locum eidem vel simillimae theogoniae atque ei in papyro Derveni commentatae adtribuerim; revera in hac versione de Caelo, Saturno et Iove tantum loquitur, quae cum Rhapsodiis, in quo carmine Tempus Phanesque et. apparent, dissonant; cf. et. Westerink ad Olympiodori loc. p. 41; quae Olympiodorus de Bacchi passione et Titanum poenis dicitur in Rhapsodiis suis locis reliqui quia nihil eorum quae in hac versione enarrata sunt ab iis enarratis ab aliis auctoribus differt

p. 22 text. fr. **11**, 2, pro απ.[, lege: ἀπά̣[σας

p. 22 app. crit. fr. **11**, 2, pro – ἀπῳ[vel απα̣[vel απλ̣[Tsants. per litt., lege: ἀπά̣[σας Janko (2002) in app. crit. ('ut suspicor, Iuppiter omnes vires adipiscitur, quod Urani primogeniti [ita Burkert, coll. Diog. Laert. 1.5] ἶνας sc. penem et testes, devorat, cf. XVI') : απα̣[Tsants. per litt. : ἀ̣π.[TPK : nil leg. ZPE

p. 24 loc. sim. app. fr. **13**, post Hes. fr. 308, 1, adde: M.-W.

p. 24 app. crit. fr. **12**, lin. 9, post admonuit (31), adde: :

p. 25 loc. sim. app. fr. **14**, 1, lin. 4, ante Orph. fr. 378, 35s, adde: Orph. fr. 688a, 1 [Ζεὺς] πάντων ἀρχή, Ζεὺς [μέσσα, Ζεὺς δὲ τε]λευτή |
p. 25 loc. sim. app. fr. **14**, 2, lin. 12, ante Quint. Smyrn. 5, 226, adde: Lin. frr. 83, 1; 86, 1,
p. 28 app. crit., lin. 10, post Herodt. 2, 105, adde: , 2, lin. 17, pro Sapph. fr. 90a col. II, lege: Sapph. fr. 90a, 7s et lin. 19 post PMG 288, adde: , 3-4
p. 30 app. crit., lin. 7, pro Φ 194 ss, lege: Φ 195ss
p. 31 app. crit., lin. 12, pro: Meteor. 347a 6, lege: Meteor. 347a 6ss
p. 35 text. fr. **20**, pro **4 [B 9]**, lege: **4 [B 9] a**
p. 43 text. fr. **28**, lin. 1, pro (fr. 52), lege: (fr. 52 I)
p. 45 font. app. fr. **31**, lin. 5, pro Leg. 4, 715 e, lege: Leg. 715e
p. 48 text. fr. **32**, pro Leg. 4, 716e, lege: Leg. 716a
p. 52 text. fr. **35**, pro fr. 86, lege: fr. 26
p. 54 text. fr. **38**, lin. 1, pro Phaedon., lege: Phaed.
p. 56 text. fr. **40**, ante **p. 299**, lege: **T 224 +**
p. 56 text. fr. **41**, ante **p. 299**, lege: **T 224 +**
p. 57 app. crit. fr. **44**, post unterschiedlich waren'); adde: eund., Harv. Stud. Class. Phil. 101, 2003, 227ss
p. 59 text. fr. **48**, pro **T 95 + T 96 + p. 305 K., 4 [B 22]**, lege: **T 95-97 + F 293 K.**
p. 60 text. fr. **48** IV, in fine, post μελωιδίαις, adde: . sequitur fr. 1011 III
p. 60 text. fr. **48** V, in fine, pro 'Ορφεὺςκαὶ, lege: 'Ορφεὺς καὶ
p. 60 text. fr. **49**, lin. 1, pro ad gent., lege: ad Gr.
p. 62 text., post **53 T**, adde: **(p. 130 K.)**
p. 64 text., post **55 T**, adde: **(293 K.)**
p. 66 text. fr. **58**, post Diod. 3, 62, 8, adde: pergit fr. 399 III
p. 69 text. fr. **60**, pro **p. 300**, lege: **p. 250**
p. 77 text. fr. **66** I, 6, pro θνητῶι, lege: θνητῶν
p. 78 text. fr. **66** III, post 1934, 133, adde: ; cf. SEG 51, 2001, n. 1186 (p. 375)
p. 80 intr. in frr. **69-89**, lin. 13, pro Stoizing, lege: Stoicizing
p. 83 text. fr. **69**, pro **[B 72a]**, lege: **[B 72] a**
p. 83 text., post **70 T**, adde: **(T 241 K.)**
p. 83 text., post **71 T**, adde: **(p. 130 K.)**
p. 83 app. crit. fr. **70**, post Sturz, adde: , cf. fr. 1137
p. 85 text. fr. **76**, pro **+ 57 K., 4 [B 72] + 4 [B 33]**, lege: **+ 57-58 K., 4 [B 33] + 4 [B 72] a**
p. 86 text., lin. 8, pro (cf. fr. 82, 1), lege: (cf. fr. 82 II)
p. 87 text. fr. **77**, pro **4 [B 72]**, lege: **4 [B 72] a**
p. 88 text. fr. **78**, pro **4 [B 72]**, lege: **4 [B 72] a**
p. 88 text. fr. **79**, pro **4 [B 72]**, lege: **4 [B 72] a**, ante Damasc., adde: (I) et ante Schol., adde: (III)
p. 88 text. fr. **80**, pro **57 K., 4 [B 72]**, lege: **57-58 K.,** et post **4 [B 34]**, lege: **4 [B 72] a**
p. 94 text. fr. **86**, pro **4 [B 72]**, lege: **4 [B 72] a**
p. 101 text. fr. **91**, post **233**, dele: **d**, in lin. 2, pro Θεσγνήτου, lege: Θεογνήτου et in fine, pro Πυθαγορείου(fr. 1101), lege: Πυθαγορείου (fr. 1101)

p. 102 text., post **93 T**, adde: **(T 225a K.)**
p. 105 text., pro **107 K.**, lege: **107-108 K.**, et pro **a, c**, lege: **a-c**
p. 107 text. fr. **99**, dele: **+ 359**
p. 108 text. fr. **99**, 19, pro ὃθεν lege: ὅθεν
p. 110 text., pro **62**, lege: **62 + 65**
p. 111 font. app. fr. **102** II, lin. 11, pro παρὶ, lege: περὶ
p. 111 sim. app. fr. **102**, 4, pro Eur. Io 908 τὸν Λατοῦς αὐδῶ, ὅστ', lege: Eur. Io 907s τὸν Λατοῦς αὐδῶ, / ὅστ'
p. 112 text. **fr. 103** IV, lin. 18, pro (fr. 78), lege: (fr. 78 II)
p. 114 fr. **104** IV, pro 23 Kroll, lege: 24 Kroll
p. 115 font. app., lin. 1, pro 4, 74, lege: 4, 7
p. 116 text., lin. 6, pro aqua, flamma, lege: aqua flamma
p. 117 text. fr. **109**, pro **(60 + 65**, lege: **(54 + 60 + 64-65**
p. 118 text. fr. **109** X, pro 123, lege: 123 bis
p. 119 text., pro **66 K.**, lege: **54 + 60 + 66 K.**
p. 120 loc. sim. app., in fine, adde: | Lin. fr. 81, 7-8 οὔποτε πεῖρας ἔπεισιν / αἰεὶ πείρατ' ἔχον
p. 122 text. fr. **114**, pro **55 + 70 K.**, lege: **55 + 60 + 70 + 76 K.**
p. 122 loc. sim. app., ante Orph., adde: **1**, et pro | Ibyc., lege: || **2** Ibyc.
p. 124 text. fr. **116**, ante **79 K.**, adde: **66 +**
p. 126 text. fr. **120**, pro **56 K.**, lege: **56 + 60 K.**
p. 127 font. app. fr. **121**, lin. 6, pro Θωαρρυ, lege: Quarry
p. 128 text. fr. **122**, post **4 [B 43]**, adde: **+ 4 [B 75]**
p. 128 text. fr. **123**, post **86**, adde: **+ 109**
p. 128 loc. sim. app. fr. **123**, pro | Nonn., lege: || **2** Nonn. et post μοῦνον dele: ||
p. 129 loc. sim. app. fr. **123**, pro **2** Ω 98, lege: | Ω 98
p. 131 text. fr. **126**, ante **75**, adde: **73 +** et pro Aἰθέρι, lege: αἰθέρι
p. 131 text. fr. **127**, ante **61 K.**, adde: **55-56 +**
p. 134 text. fr. **132**, pro

τετράσιν ... ὁρᾶι αὐτὸς

lege:

τέτρασιν ... ὁρώμενος

p. 134 loc. sim. app. fr. **132**, pro τετράσιν, lege: τέτρασιν
p. 134 loc. sim. app. fr. **134**, ante Diogen. Babyl., adde: Orph. fr. 688a, 3 [Ζεὺς ἄρσην,] Ζεὺς θῆλυς |
p. 134 app. crit. fr. **132**, pro ὁρᾶι αὐτὸς **A**[a] : ὁρώμενος cett., cf., lege: ὁρᾶι αὐτὸς **A**[a] contra metrum; cf. et.
p. 136 text. fr. **137**, ante **86 K.**, adde: **ad**
p. 137 text. fr. **138**, pro **6a K.**, lege: **61 K.**
p. 137 text. fr. **139**, ante **60**, lege: **56 +**
p. 143 font. app. fr. **145** IV, pro Alc., lege: Alcib.
p. 144 text. fr. **146** I, pro PROCL., lege: DAMASC.
p. 146 text., ante **109 K.**, lege: **56 +**

p. 149 fr. **155**, pro **[B 48] C.**, lege: **[B 49] C.**
p. 150 text. fr. **157**, post **93 K.**, adde: **ad 4 [B 49] C.**
p. 151 text. fr. **158**, pro ἔτυξε, lege: ἔτευξε
p. 155 text. fr. **167**, pro **4 [B 38]**, lege: **4 [B 39]**
p. 155 font. app. fr. **166** IV, pro (p. 33 Avezzú), lege: (p. 32 Avezzú)
p. 156 text. fr. **168**, post **101**, adde: **+ 110** et pro βασιληΐδα, lege: βασιληίδα
p. 158 text. fr. **173**, pro ἆεν, lege: αἰὲν
p. 158 text. fr. **174**, ante **101**, adde: **96 +**
p. 158 font. app. fr. **173**, pro [2], lege: [1]
p. 158 app. crit. fr. **173**, pro Aristonoum fr. 1, 12 Powell, lege: Aristonoum fr. 1, 11s (p. 163 Powell)
p. 159 text. fr. **175**, lin. 5, pro Διὸς, lege: Διός
p. 160 text. fr. **177**, pro **110**, lege: **109-110**
p. 161 text. fr. **178**, pro **121**, lege: **121-122**
p. 161 loc. sim. app. fr. **178**, lin. 7s, pro fr. 41a, 6, lege: 41a, 6s et pro Τ[άρταρα γαίης / γηγενέας τε θεοὺς προτερηγενέας, lege: Τ]άρταρα γαίης / ⌞γηγενέας τε⌟ θεοὺς πρ⌞οτερηγ⌟ενέας
p. 162 text. fr. **179**, pro **114**, lege: **54 + 114**
p. 162, loc. sim. app., lin. 7, post Μυκήνης, adde: | Quint. Smyrn. 3, 596 ἑλικώπιδι Νηρηίνηι (quae dele in fine)
p. 170 text. fr. **190**, ante **107**, adde: **96 +**
p. 170 text. fr. **191**, ante **171**, adde: **135 +**
p. 172 text. fr. **193**, post **101**, adde: **+ 137**
p. 172 text. fr. **193**, ante PROCL., adde: (I)
p. 174 text. fr. **199** lin. 3, loca Νὺξ ante πρὸς in p. 175 init.
p. 174 app. crit., lin. 3, post PMG 654, adde: col. I, et lin. 6, ante Δικταῖοι, adde: (vid. Epim. fr. 49)
p. 175 text. fr. **200**, post **56 +**, adde: **138 + 146 +**
p. 175 app. crit., lin. 1, pro Diod. 5, 70, 1, lege: Diod. 5, 70, 1s
p. 176 text. fr. **202**, lin. 8, loca νάμεις ante ἐπὶ in p. 177 init.
p. 178 text. fr. **204**, pro **(80 — K.)**, lege: **(56 K.)**
p. 178 app. crit. fr. **205**, lin. 4, pro Φαῖα, lege: Γαῖα
p. 179 text. fr. **206**, post 145, adde: **+ 210**
p. 180 app. crit. fr. **206**, lin. 13, pro αὐτός κτλ, lege: αὐτὸς κτλ
p. 181 font. app. fr. **208**, lin. 8, pro Νύμφαις, lege: νύμφαις
p. 181 app. crit. fr. **208**, lin. 14, pro Rhod. 3, 132, lege: Rhod. 3, 133s, pro ἄντρωι, lege: / ἄντρωι et pro Herodt. 6, 36, lege: Herod. 6, 35
p. 183 app. crit. fr. **210**, 3, pro Εἱμαρμένη, lege: Εἱμαρμένην
p. 189 app. crit. fr. **220**, lin. 10, pro 18 p. 402 a, lege: 18 p. 420 a
p. 191 text. fr. **225**, dele: **+ 220**
p. 192 text. fr. **226**, post Pasquali, adde: , plura invenies in fr. 193 I
p. 192 text. fr. **227,** post **107**, adde: **+ 220**
p. 193 pro Hes. Th. 72s, lege: 504s et post στεροπήν, adde: , cf. 72 ἔχων βροντὴν ἠδ' αἰθαλόεντα κεραυνόν
p. 199 app. crit. lin. 3, pro encostellated, lege: enconstellated

p. 201 text. fr. **240**, ante **82**, adde: **56 +**
p. 203 text. fr. **241**, 4, pro τοὔνεκα, lege: τούνεκα
p. 204 text. fr. **242**, ante **[B 50]**, adde: **4**
p. 205 text. fr. **243**, post **168**, adde: **+ 184**
p. 205 font app. fr. **243** IV, pro (177, 8 Ruelle), lege: (III 82, 5 Westerink)
p. 206 font. app. fr. **243** V, in fine, pro (cf. fr. 685 II), lege: (cf. frr. 685 II, 720, 827)
p. 206 app. crit. fr. **243**, lin. 18, post δ’ ὕστατος Damasc. IV, add.: ὕπατος Tzetz. **a**, et lin. 21, post μέσα Euseb. I **ONV** Stob. II Procl. III **P**, add.: Tzetz. **a**
p. 207 loc. sim. app. fr. **243**, 7, ante Orph. fr. 438, 2s, adde: Orph. fr. 688a, 5 [πά]ντα κύκλωι φαίνων | et pro 265, 15, lege: 265, 16
p. 211 text. fr. **243**, 18, pro οὐδέ τις, lege: οὐδέ τίς
p. 213 loc. sim. app., lin. 14, post Trag. Adesp. 167a, adde: , 1
p. 215 text., post **244 F**, adde: **(p. 203 et 205 K.)**
p. 217 text. fr. **248**, ante **159**, adde: **105 +**
p. 219 text. fr. **252**, ante **181**, adde: **144 +**
p. 221 text. fr. **254**, post **181 K.**, adde: **, 13 [B 5] C.**
p. 222 app. crit., lin. 4-5, pro Aesch. Suppl. 958, Eur., lege: Eur. Suppl. 958,
p. 223 app. crit. fr. **258**, post: Madrid 1996, 459ss, adde: ; Brown in: Eighth Int. Congr. of Thracology, Thrace and the Aegean, Sofia 2002, II, 791ss
p. 225 text. fr. **263**, ante **174**, adde: **56 +**
p. 226 text. fr. **264**, post **176**, adde: **+ 178**
p. 226 text. fr. **265**, pro τέκτυκται, lege: τέτυκται
p. 227 text. fr. **267**, ante **185**, adde: **151** +
p. 227 text. fr. **268**, ante **186**, adde: **151 +** et pro θάλλωι lege: θαλλῶι
p. 229 font. app. fr. **269**, lin. 2, pro αἴτιος ἤ, lege: αἴτιος, ἤ
p. 229 loc. sim. app. fr. **269**, lin. 6, pro Hes. Th. 75, 1, lege: Hes. Th. 751
p. 230 text. fr. **271**, post **178**, adde: **+ 180**
p. 231 text. fr. **274**, pro **180**, lege: **178 + 180-181**
p. 232 text., in fine, adde:

276a F

PHILODEM. De piet. (P. Hercul. 1692 I 1ss, prim. ed. Obbink) [. . . . . . .] . [.]ο̣[. ὁ αὐ]τὸς μ[ὲ]ν {ζε̣} [Ζεὺς α]ὐ̣τ̣ο̣ῦ μητρὶ [῾Ρέαι ἔθε]λ̣ε̣ν διαμι[χθῆνα]ι̣. ἐκείνην [δὲ παρει]σ̣ή̣ν̣εγκαν̣ [τοιαύτα]ς̣ τιμωρί[ας διὰ το]ὺς γεννη[τὰς δοῦσα]ν̣· καὶ τὴν [Περσεφό]ν̣ην καὶ αὐ[τὴν ὑπομ]ε̣ῖναι, καὶ με[τὰ τἀδίκ]ημα, ταύ[την αὐτ]οῦ τὴν θυ[γατέρα.] ἐν δὲ τ̣α̣υ̣[τῶι τὴ]ν̣ ῾Ρέαν λ̣ε̣ . [. . . .] . μητέρα κ[. . . . . . .] . . . γεν̣ . [. . .

p. 232 app. crit., in fine, adde:
276a omnia suppl. Obbink, qui mihi lectiones suas ineditas comiter praebuit | haec ex Orphica theogonia manare videntur || **1-2** an κατὰ τοὺς Ὀρφ]ι̣[κ]ο̣[ὺς? Obbink, quod veri simillimum mihi videtur || **2** pro ο̣[. ὁ αὐ]τὸς : ὁ̣ [μέ|γισ]τος West |]υ̣τ̣ο̣υ̣μητρι[**Π**, υ̣τ̣ο̣υ̣ capita litterarum :]μητ[**N** | διαμι[χθῆνα]ι̣ : ‘vel διὰ μῖ[σος’ Obbink, at διαμι[χθῆνα]ι̣ veri similius mihi videtur, coll. P. Derveni col. XXVI 9ss

ὁ δ' εἴπερ ἤθελεν ἑαυτοῦ ʿμητρὸς ἐμ φιλότητι' ἀπọδẹῖ̣ξαι θέλοντα μιχθῆ̣ναι τὸν θεόν, unde West rest. ἤθελε μητρὸς ἑᾶς μιχθήμεναι ἐν φιλότητι (Orph. fr. 18, 2); cf. et. Athenag. Pro Christ. 20, 3 (136 Pouderon = fr. 87 I e theogonia Eudemia) καὶ ὅτι τὴν μητέρα ʿΡέαν ἀπαγορεύουσαν αὐτοῦ τὸν γάμον ἐδίωκε (sc. Ζεύς), δρακαίνης δ' αὐτῆς γενομένης ... ἐμίγη, 32, 1 (192 Pouderon = Orph. fr. 87 II) χρῆν δ' αὐτούς, εἰ δεινὸν τὸ ἐπ' ἀδείας καὶ ἀδιαφόρως μίγνυσθαι κρίνειν ἔμελλον, ἢ τὸν Δία μεμισηκέναι, ἐκ μητρὸς μὲν ʿΡέας θυγατρὸς δὲ Κόρης πεπαιδοποιημένον, Martyrium Theodoti Ancyrani et septem cum eo virginum Acta S. S. 18 Maii c. 24 d. e. (IV p. 160 Boll. = Orph. fr. 276 I), Procl. Theol. Plat. V 11 (V 39, 24 Saffrey-Westerink = fr. 276 II) καὶ συναπογεννᾶι (sc. ʿΡέα) τὴν Κόρην μετὰ τοῦ Διός || **3** ἐκείνην] '(as distinct from αὐτήν) points back to a female mentioned previously' Obbink : an Juno? | παρει]σ̣ή̣ν̣εγκαν̣] sc. poetae Orphici, ut dub. prop. Obbink; de plurale a Philodemo usitato ad Orphicos poetas referendos cf. et. P. Hercul. 248 II 7ss, p. 23 Gomperz (fr. 29) κἀν τοῖς ἱεροῖς λ̣[ό]γοις τινὲς ἐξεν[ηνό]χασιν, 247 III 1ss, p. 16 G. (fr. 59 I) [οἱ] δ' Ὀρ[φικοί], 1088 XI 14ss, p. 47 G. (fr. 59 II) τινὲς δὲ et fort. 242 I 1ss, p. 5 G. (fr. 63) [οἱ Ὀρφικοὶ δ' εἰσά]γουσ[ι || **4** ὑπομ]ẹῖναι] 'viz. Zeus, i.e. to submit to have intercourse with him' Obbink | με[τὰ τἀδίκ]ημα] i. e. Iovis coitum cum matre Rhea || **5** ἐν δὲ ṭaụ[τῶι] sc. 'eodem (carmine Orphico)' : 'perhaps an Orphic theogony' Obbink

p. 233 text., post **277 F**, adde: **(T 224 K.)**

p. 233 app. crit. fr. **277**, post: Vian, Notice ad Argon. p. 11), adde: Tab. defix. Antiochiae inventa saec. V-VI p. C. n. (ed. Hollmann, Zeitschr. Pap. Epigr. 145, 2003, 67ss) 33 Πραξιδίκα et Hollmann, comm. ad loc. 76

p. 235 text. fr. **283**, dele **153** + et ante || (II), adde:

, cf. 4, 4, 1 μυθολογοῦσι δέ τινες καὶ ἕτερον Διόνυσον γεγονέναι πολὺ τοῖς χρόνοις προτεροῦντα τούτου. φασὶ γὰρ ἐκ Διὸς καὶ Φερσεφόνης Διόνυσον γενέσθαι τὸν ὑπό τινων Σαβάζιον ὀνομαζόμενον, οὗ τήν τε γένεσιν καὶ τὰς θυσίας καὶ τιμὰς νυκτερινὰς καὶ κρυφίους παρεισάγουσι διὰ τὴν αἰσχύνην τὴν ἐκ τῆς συνουσίας ἐπακολουθοῦσαν.

p. 237 text. fr. **286**, ante **192**, adde: **178 + 180 +** et post. nymph. (lin. 1), adde: 14

p. 238 text. fr. **288**, ante **193**, lege: **192-**

p. 240 text. fr. **291**, post 211, adde: **+ 244**

p. 241 text. fr. **293**, 2, pro θυγετέρας, lege: θυγατέρας

p. 243 text fr. **297**, pro 5, 35, lege: V 35

p. 244 text. fr. **299**, ante **205**, adde: **107** + et ante 220, adde: **214** +

p. 248 text. fr. **305**, ante **212 K.**, adde: **211-**

p. 251 text. fr. **308** I, pro 169ss, lege: 169-173, et lin. 171, pro βαρυμήνιοις, lege: βαρυμήνιος

p. 252 text. fr. **309**, pro **a, b, d**, lege: **a-e**

p. 254 text. fr. **311**, post **240**, adde: **+ 303**

p. 254 app. crit. fr. **311**, lin. 5, post Napoli 2000, 76 s, adde: ; Jourdan, Pallas 67, 2005, 170s

p. 255 font. app. fr. **311**, lin. 16, pro pergit fr. 239, lege: pergit fr. 289, lin. 20, pro cont. Manich., lege: c. Manich. et lin. 24, pro Γυγαντομαχίας, lege: Γιγαντομαχίας

p. 256 text. fr. **313**, post **214**, adde: **+ 220**
p. 257 text. fr. **314**, post **210**, adde: **+ 214**
p. 257 text. fr. **315**, post **35**, adde: **+ 214**
p. 260 text., post (frr. 318 – 331), adde:
cf. Herrero de Jáuregui, Rev. de l'Hist. des Rel. 223, 2006, 389, qui de Paus. 7, 18, 4 disseruit
p. 260 text. fr. **318**, pro **35**, lege: **34-35**
p. 260 app. crit. fr. **318**, lin. 6, ante perperam, lege: Jourdan, Pallas 67, 2005, 153ss;
p. 261 text. fr. **318**, lin. 18-19, pro μερίζει ἐν, lege: μερίζει· ἐν
p. 262 text. fr. **320**, post **210**, lege: **+ 224** et ante **140**, adde: **62 +**
p. 263 text. fr. **320** V, pro Arg. 18ss, lege: Arg. 18-20
p. 265 text. fr. **321** XIII, pro (cf. fr. 885 I), lege: (cf. fr. 886 I)
p. 267 text. fr. **326**, dele: **214 +**
p. 268 text. fr. **327** I, pro fr. 497 I, lege: 497 II
p. 270 text., post **328 F**, adde: **(199 K.)**
p. 273 text. fr. **330**, 1, pro πρέφει, lege: τρέφει
p. 273 text. fr. **331**, dele: **214 +**
p. 273 font. app. fr. **331**, ante Procl., adde: (I)
p. 247 text. fr. **333**, post **213**, adde: **+ 240**
p. 278 app. crit. fr. **338**, lin. 7, post 79ss, adde: ; Jourdan, Pallas 67, 2005, 166ss
p. 279 text. fr. **338**, 3, pro μεταμοιβομένῃσι, lege: μεταμειβομένῃσι
p. 282 loc. sim. app., lin. 1, pro Powel, lege: Powell et lin. 2-3, pro βαθυρρόον, lege: βαθυρρόου
p. 290 text. fr. **355**, pro (214, 4 Ruelle), lege: (III 146, 22 Westerink)
p. 290 app. crit. fr. **357**, post: Le Boulluec comm. ad loc., adde: ; Morand, Études sur les Hymnes orphiques, Leiden-Boston-Köln 2001, 70
p. 291 text. fr. **356**, pro **a C.**, lege: **a-b C.**
p. 292 text. fr. **358** I, in fine, pro (fr. 65 Marc. = 22 A 133 D.-K.), lege: *(fr. 65 Marc. = 22 A 133 D.-K.)*, et pro (fr. 87), lege: *(fr. 87)*
p. 294 font. app. fr. **363**, pro I 13, lege: 1, 13,
p. 297 text. fr. **369**, pro **(p. 255 K.)**, lege: **(245 K.)**
p. 298 text. fr. **372**, post Μουσαῖον, lege: (fr. 10 IV)
p. 298 text. fr. **375**, lin. 3, pro εἰδώλον, lege: εἰδώλων
p. 299 text. fr. **377**, 1, pro Φθέγξομαι, lege: φθέγξομαι
p. 299 font. app. fr. **377**, lin. 2, ante Ps.-Iustin., lege: (II)
p. 300 text. fr. **377**, 7, pro ἄνακτα, lege: ἄνακτα (deleta comma) et in **377**, 8, pro περὶ τόδε φαείνει>, lege: περὶ τοῦδε φαείνει>·
p. 302 text. fr. **377**, 15a, pro ὄστεα, lege: ὀστέα
p. 303 text. fr. **377**, 21b, pro θεμιτὸν σὲ, lege: θεμιτόν σε
p. 305 loc. sim. app. fr. **378**, lin. 7, pro Theogn. 1, lege: Theogn. et lin. 16, pro αἶσα ὀπηδεῖ, lege: αἶσ' ‹ἄμ'› ὀπηδεῖ
p. 310, ante opus fragmentorum tribuendorum, adde :; de carmine Siculo de Proserpinae raptu cf. Cabrera-Bernabé, Antike Kunst 50, 2007, 58 ss
p. 313 text. fr. **383**, lin. 4, pro 42, 1919, 999ss; 43, 1919, lege: 39, 1919, 999ss;
p. 314 app. crit. fr. **384**, in fine, adde: ; Edwards, Zeitschr. Pap. Epigr. 112, 1996, 77

p. 315 text. fr. **386**, pro ἆειδε, lege: ἄειδε
p. 315 font. app. fr. **386**, lin. 1, ante Ps.-Iustin., lege: (I)
p. 316 text. fr. **387**, lin. 8, pro ᾿Αδή[τη, lege: ᾿Αδμή[τη
p. 316 text. fr. **388**, 2, pro κ[άλυκ]ας, lege: κά[λυκ]ας, lin. 3, pro ἐ[π]εί, lege: ἐπεί et lin. 5, pro καλυ]κώτ[ι]δι, lege: καλυ]κώπ[ι]δι
p. 317 text. fr. **388**, lin. 3, pro ἡδὲ, lege: ἠδὲ
p. 317 app. crit. fr. **389**, lin. 8, pro **4-5**, lege: **5**, lin. 10, pro || **5**, lege: | et pro |, lege: || **5-6**
p. 319 app. crit. fr. **390**, lin. 4, ante Henrichs, Zeitschr., adde: Guépin, The tragic paradox, Amsterdam 1968, 243ss; et lin. 18, post Acharn. 747, 764, adde: et schol. ad locc.
p. 320 text. fr. **390**, lin. 22, pro ἀρρητοφόρια, lege: ᾿Αρρητοφόρια
p. 321 app. crit. fr. **391**, lin. 26, pro I 436, lege: I 463 et 28, pro Keanney, lege: Keaney
p. 323 text. fr. **392**, post **49**, adde: **+ 52** et in lin. 5, pro ἡ]ρωτήθη, lege: ἠ]ρωτήθη
p. 323 app. crit. fr. **392**, lin. 4, pro refer the, lege: refer to the
p. 324 text. fr. **393**, lin. 4, pro παραγέγομεν, lege: παραγέγονεν, lin. 5, pro fr. 57 II, lege: 58 et in fine, post fr. 388, adde: I
p. 327 text. fr. **396**, lin. 12, pro ἐμοι], lege: ἐμοὶ]
p. 327 app. crit. fr. **396**, lin. 15, pro ἀγαθοῖο αἶσαν /, lege: ἀγαθοῖο / αἶσαν
p. 328 app. crit. fr. **396**, lin. 2, pro τη[λαυγεῖ φλόγ' [ἧδ'] ἔκηα: lege: / τη[λαυγεῖ φλόγ'] ἔκηα [ἧδ'] et lin. 21, pro ε . ε] βόη, lege: . ε [βό]ε
p. 329 text. fr. **397**, ante **4 [B 21]**, adde: **4 [B 17] +** et in lin. 2, pro ἔτη, lege: ἔπη
p. 330 text. fr. **397** V, pro 5ss, lege: 5-7
p. 330 app. crit. fr. **397**, 13, post l. laud. 271, adn. 34, adde: ; cf. et. Bonnechere, Zeitschr. Pap. Epigr. 158, 2006, 86 n. 23
p. 331 font. app. fr. **398** I, lin. 2, pro γάρ, lege: γὰρ
p. 331 app. crit. fr. **398**, lin. 16, post 493s, adde: ; Morand, Études sur les Hymnes orphiques, Leiden-Boston-Köln 2001, 89; 158
p. 332 text. fr. **399**, pro **302**, lege: **301-302**
p. 332 app. crit., lin. 1, post Studies 174 adn. 32, adde: Bremmer, Zeitschr. Pap. Epigr. 158, 2006, 27
p. 333 font. app. fr. **399** III, post προσαγορεύεσθαι, adde: . sequitur fr. 58
p. 334 text., pro **400**, lege: **400 F** et pro **401**, lege: **401 F**
p. 334 text. fr. **401**, post χθονὶ, adde: καὶ
p. 334 app. crit. fr. **414**, 2, in fine, adde: | ἀερομίκτοις] hapax
p. 335 text., pro **402**, lege: **402 F**
p. 366 text. intr. in frr. **403-405**, lin. 5-6, pro 'at one, lege: 'one
p. 336 text. fr. **403**, pro Ἠρακλεώτου, lege: Ἡρακλεώτου
p. 337 text. intr. ad frr. **406-407**, in fine, loca ἔγραψε ... Πε in init. p. 338
p. 339 text. fr. **407**, lin. 12, pro ὑπὸ τε, lege: ὑπό τε
p. 340 text. fr. **408**, pro 570c, lege: 570 c[1]
p. 340 intr. in frr. **409-412**, lin. 16, post West, adde comma et in lin. 18, pro Powel, lege: Powell
p. 340 app. crit. fr. **408**, pro Philocor., lege: Philochor.
p. 341 text. fr. **412**, lin. 4, pro τοσὶν, lege: τισὶν

p. 341 intr. in frr. **413-416**, lin. 2, pro Κρητῆρας, lege: Κρατῆρας
p. 341 app. crit. fr. **412**, 1 in fine, adde: ; Santaniello in: Gallo (ed.), La biblioteca di Plutarco, Napoli 2004, 110ss
p. 342 text. fr. **413**, 3, pro μέγας δ', lege: μέγας ἠδ'
p. 343 text. fr. **414**, 1, pro Ζεὺς δὲ, lege: Ζεὺς δέ τε
p. 344 loc. sim. app. fr. **416**, in fine adde: | PSI XVI 1476 ap. Bastianini in: Bastianini-Casanova (edd.), Euripide e i papiri, Firenze 2005, 234ss. [Ζεὺς] πάντων ἀρχή
p. 348 text., post **420 T**, adde: **(T 224 K.)**
p. 356 text. fr. **427 F**, pro **p. 98**, lege: **28**
p. 361 text. fr. **430**, lin. 32, pro ἁμαρτεμάτων, lege: ἁμαρτημάτων
p. 363 text. fr. **432** II, pro 30ss, lege: 30-33
p. 365 text. fr. **434**, ante **5 [A 16]**, lege: **4 [A 36] +**
p. 366 text. fr. **434**, lin. 17, pro τῶν ἀνοήτων — ἐνδειξάμενος, lege: τῶν ἀνοήτων ὡς τετρημένην, ἅτε οὐ δυναμένην στέγειν δι' ἀπιστίαν τε καὶ λήθην
p. 371 text. intr. in frr. 439-446, in fine, adde: | cf. Faraone in: Miller-Damon-Myers (edd.), Studies in Honor of Edward Courtney, Leipzig 2002, 259ss, qui vestigia Orphicae doctrinae animadvertit in Pind. Isth. 6, 66-75
p. 372 text. fr. **439**, vv. 10-14 sic legendi sunt:

⌞παντοῖα θεῶν ἐπὶ βωμοῖς⌟,
]ε̣οι μοῖρ' ἔνθα̣ [
]δώροις βουθυ[
]φαν ἄλοχόν[
]αν·
]π̣ρ̣ὸς [Ὄ]λυμπο̣ν [

p. 372 app. crit. fr. **439**, pro **11**, lege: **12** et ante **12**, adde: supra]ε̣ο fort.]ᾶν ρ' suprascr.; pro **12** ... **14**, lege: **13** ... **15**
p. 374 text., pro **443**, lege: **443 V**
p. 375 text. fr. **444**, pro **3 [A 3]**, lege: **3 [A 4]**
p. 376 text. fr. **445**, ante **4 [A 6]**, adde: **142 K.,**
p. 378 text. intr. in frr. **447-453**, in fine, post 1999, adde: ; Megino, Orfeo y el orfismo en la poesía de Empédocles: influencias y paralelismos, Madrid 2005
p. 384 app. crit. fr. **458**, in fine adde: de hoc fr. multa magni pretii disseruit Macías Otero, Cuad. Fil. Clás. (G) 17, 2007, 145ss
p. 385 text. fr. **458**, 9, pro δ'ές, lege: δ' ἐς
p. 385 text. intr. in frr. **459-462**, lin. 16, post 33ss, adde: ; eund., Études Platoniciennes 2007, nond. ed.
p. 388 text, pro epigrahica, lege: epigraphica
p. 389 intr. in frr. 463-465 in paginae fine, ante Albinus, adde: Treml in: Zeller (ed.), Religion im Wandel der Kosmologien, Frankfurt 1999, 169ss
p. 390 intr. in frr. **463-465**, post Lévêque ibid., 81ss, adde: Tortorelli, Figli della Terra e del cielo stellato, Napoli 2006, 149ss | Vinogradov in: Dreher (ed.), Festschrift für Wolfgang Schuller, Constanza 2000, 133ss credit Orphicam doctrinam ex Elea Olbiam portatam esse a Parmenidis discipulis, collatis a) epitaphio ca. 450-425 a. C. n. Olbiae invento, SEG 51, 2001, 976 (p. 285) [Ο]ὔλιος / [Θ]εοδότο / [ἐ]ξ

Ἐλέ[ης], b) culto Apollinis Pholeuterii Histriae SEG 51, 2001, 938 (p. 274) et c) decreto honorario hominis (an Zoilus?) Eleensis SEG 51, 2001, 943 (p. 275)

p. 391 text. fr. **465**, pro seaec., lege: saec.

p. 392 text., ante fr. **466**, adde:

465a V

Aryballus Corinthius inscriptus (580-570 a. C. n.) prim. ed. Lo Porto, La parola del passato 56, 2001, 211ss, cf. SEG 51, 2001, 1451 (p. 418) (τὸ) ἀίδιον ἐπο‹ί›κε̄μα καὶ πολύ, πολύ, πολύ, πολύχαρμον

p. 392 text. fr. **466**, post Kernos 15, 202, 75ss, adde: ; SEG 52, 2002 568 (p. 179)

p. 392 app. crit., ante fr. **466**, adde:
465a de hoc fr. mihi communicavit Jiménez San Cristóbal | vid. ed. pr. ad loc.

p. 393 text. fr. **469**, in fine, pro δ'ἀθάνατ[ον, lege: δ' ἀθάνατ[ον

FASC. 2

p. XI DISSERTATIONES DE RELIGIONE, pro Abagianou, lege: Avagianou (bis)

p. XII sub Hatzopoulos, pro Abagianou, lege: Avagianou

p. XV sub Tzifopoulos, pro Abagianou, lege: Avagianou

p. 1 in fine, post Cambridge 2004, adde: ; Kouremenos-Parássoglou-Tsantsanoglou, The Derveni Papyrus, Firenze 2006 et Appendicem

p. 2 text. fr. **470**, lin. 3, pro τοὺς lege: τοῦ

p. 2-3 text. fr. **470**, pro ποιουμένους, lege: ποιουμένου

p. 7 fr. **472**, lin. 2, pro ιλ[, lege: ι̣ [

p. 7 app. crit. fr. **472**, lin. 4, pro **1** α̣ι̣ω̣σ] Tsants., lege: **2** ι̣] Tsants., ibid., lin. 10, pro οἱο δὲ, lege: οἱ] δὲ

p. 9 text., intr. in frr. 474-496, lin. 20, post orphiques, Paris 2003, adde: ; Tortorelli, Figli della terra e del cielo stellato, Testi orfici con traduzione e commento, Napoli 2006; Graf-Johnston, Ritual Texts for the Afterlife, Orpheus and the Bacchic gold tablets, London-New York 2007; Bernabé-Jiménez San Cristóbal, Instructions for the Afterlife: the Orphic gold tablets, Leiden 2007, nondum ed.

p. 12, lin. 4, post Bernabé (2000), adde: Tortorelli, Figli della terra e del cielo stellato, Napoli 2006; Graf-Johnston, Ritual Texts for the Afterlife, Orpheus and the Bacchic gold tablets, London-New York 2007; Herrero de Jáuregui in: Labahn-Lang (edd.), Lebendige Hoffnung – ewiger Tod?!, Leipzig 2007, 298ss; Bernabé-Jiménez, nondum ed.

p. 16 text., intr. in frr. 474-496, lin. 1, post continentur, adde: alia Pheris (fr. 493a, vid. infra) in qua Ceres et Μητὴρ ὀρεία laudantur, lin. 3, post dicit, adde: , Lam. Hagios Athanassios (fr. 495a), in qua inferorum rex solus salutatus est, et lin. 4, pro ubi virorum aut mulierum — inveniuntur, lege: quarum plurimae solum virorum aut mulierum nomina aut verbum μύστης aut utraque tradunt

p. 17 app. crit., lin. 24, post 383ss, adde: | cf. Faraone in: Miller-Damon-Myers (edd.),

Studies in Honor of Edward Courtney, Leipzig 2002, 259ss, qui vestigia Orphicae doctrinae de Memoria animadvertit in Pind. Isth. 6, 66-75

p. 18 font. app., lin. 2-3, post Les lamelles d'or orphiques, Paris 2003, 33ss; adde: ; Di Benedetto, La parola del passato 59, 2004, 293ss; Tortorelli, Figli della terra e del cielo stellato, Napoli 2006, 62ss; 113ss; Graf-Johnston, Ritual Texts for the Afterlife, London-New York 2007, 4s et lin. 6, post 46, 1996, 1318 (p. 362s), adde: ; 52, 2002, 951 (p. 322)

p. 18 app. crit., lin. 4, post (at cf. Pugl. Carrr. [2002] 229s), adde: ἱρόν Di Benedetto, prob. Tortorelli (2006)

p. 19 font. app., lin. 11, pro Abagianou, lege: Avagianou

p. 30 text. fr. **475**, 3, pro ἀμφικαλύψαι, lege: ἀμφικαλύψας

p. 30 app. crit. lin. 2, ante μ]εμνημέ‹ν›ος, lege: in init. [ἐν χρυσίωι τόδε γραψάσθω legere possis, quae in archetypo erant sec. Janko, ined. |, lin. 12, ante ἀμφικαλύψας, lege: in init. fort. [μή μίν γ' ἐκπάγλως ὑπάγοι] legebatur sec. Janko, ined. et lin. 13, post prob. Pugl. Carr. (2001 et 2001b), adde: : ἀμφικαλύψαι Frel

p. 31 font. app., lin. 4, post 2001, 261ss; adde: Tortorelli, Figli della terra e del cielo stellato, Napoli 2006, 90ss; Graf-Johnston, Ritual Texts for the Afterlife, London-New York 2007, 16s; Janko (ined.) et post (p. 390s), adde: ; 51, 2001, n. 1186 (p. 375)

p. 32 app. crit., lin. 5, ante [ἐλεῶσιν, adde: [ἐλεοῦσιν ὑποχθονίωι βασιλῆϊ Tortorelli (2006) 94 :

p. 35 font. app. fr. **476**, lin. 4, pro Abagianou, lege: Avagianou, lin. 6, post Paris 2003, 59ss; adde: Di Benedetto, La parola del passato 59, 2004, 293ss; Tortorelli, Figli della terra e del cielo stellato, Napoli 2006, 66s; 125ss; Graf-Johnston Ritual Texts for the Afterlife, London-New York 2007, 6s; Janko (ined.) et lin. 10, post 18775, adde: , de qua cf. Olmos in: Bernabé-Jiménez, 310ss; Roberts in: Rathje et al. [edd.], Pots for the Living. Pots for the Dead, Copenhagen 2002, 9ss

p. 35 app. crit. fr. **476**, lin. 1, post 475, 2, adde: | ἀνάξει[ς] de hoc verbo sensu cf. Di Benedetto 294ss, lin. 4, pro τόδε ἱ[ερὸν, lege: τόδε ἱ[ερόν, et post (= [2001] 40; 46s), adde: τόδε ἱ[ρόν Di Benedetto, prob. Tortorelli (2006) : , lin. 8, ante τόδ' ἔγραψ[εν?, lege: [ἐν χρυσίωι] τόδε γραψ[άσθω μεμνημένος ἥρως e Orph. fr. 475, 2 archetypo trib. Janko (ined.), quod veri simillimum videtur :, lin. 15, ante τὸ κλέος (i.e. notitia), adde: [μή μίν γ' ἐκ]π̣ά̣γλως ὑ̣πά[γ]οι Janko (ined.), quod veri simillimum videtur :]κ̣ο̣γλ̣ω̣σ̣υ̣π̣α[ ]ω (fort. ο̣ι̣) lam. sec. Janko :]τ̣ο̣γλ̣ω̣σ̣ε̣ι̣π̣α̣ lam. sec. Pugliese Carratelli :

p. 37 text., pro **4 [A 70a] C.**, lege: **4 [A 70] a C.**

p. 37 font. app. fr. **477**, lin. 6, pro Abagianou, lege: Avagianou et in fine, post Paris 2003, 67ss, adde: Tortorelli, Figli della terra e del cielo stellato, Napoli 2006, 80s; 137s; Graf-Johnston, Ritual Texts for the Afterlife, London-New York 2007, 34s

p. 37 font. app. frr. **478-480**, pro saec. II I, lege: saec. II-I

p. 39 text., pro **4 [A 70 b] C.**, lege: **4 [A 70] b C.**

p. 39 font. app. frr. **478-480**, lin. 4, pro Déonna, lege: Deonna, lin. 10, ante Tzifopoulos, lege: Tortorelli, Figli della terra e del cielo stellato, Napoli 2006, 96ss; 145s; Graf-Johnston, Ritual Texts for the Afterlife, London-New York 2007, 21ss; lin. 20-21, pro Abagianou, lege: Avagianou

p. 40 text., pro **4 [A 70 c] C.**, lege: **4 [A 70] c C.** et pro **4 [A 70 d] C.**, lege: **4 [A 70] d C.**

p. 40 font. app. fr. **481**, lin. 6, ante Tzifopoulos, adde: Tortorelli, Figli della terra e del cielo stellato, Napoli 2006, 100s; 145s; Graf-Johnston, Ritual Texts for the Afterlife, London-New York 2007, 26s;

p. 41 text., pro **4 [A 70 e] C.**, lege: **4 [A 70] e C.** et pro **4 [A 70 f] C.**, lege: **4 [A 70] f C.**

p. 41 font. app. fr. **482-483**, lin. 6, ante Tzifopoulos, adde: Tortorelli, Figli della terra e del cielo stellato, Napoli 2006, 102s; 145s; Graf-Johnston, Ritual Texts for the Afterlife, London-New York 2007, 12ss;

p. 42 font. app. fr. **484**, lin. 10, ante vid. et. SEG 27, adde: Tortorelli, Figli della terra e del cielo stellato, Napoli 2006, 82s; 139; Graf-Johnston, Ritual Texts for the Afterlife, London-New York 2007, 40s;

p. 42 font. app. fr. **484a**, in fine, post confecta), adde: ; cf. et. Tortorelli, Figli della terra e del cielo stellato, Napoli 2006, 106s; 147; Graf-Johnston, Ritual Texts for the Afterlife, London-New York 2007, 28s

p. 43 text. fr. **484a, 3**, pro ἠμ{ο}ὶ, lege: ἠμ{ο}ι, pro ‹ο›ὐρανῶ, lege: ‹Ο›ὐρανῶ et pro ‹ἀ›στε‹ρόεντος›, lege: ‹ἀ›στε‹ρόεντος›. (puncto addito)

p. 45 font. app. frr. **485-486**, lin. 5., pro Abagianou, lege: Avagianou et lin. 7, post Paris 2003, 67ss, adde: Tortorelli, Figli della terra e del cielo stellato, Napoli 2006, 84ss; 139ss; Graf-Johnston, Ritual Texts for the Afterlife, London-New York 2007, 3s; et in fine, post 129ss, adde: Roberts in: Rathje et al. (edd.), Pots for the Living. Pots for the Dead, Copenhagen 2002, 9ss

p. 50 app. crit. fr. **485**, lin. 9, post ο]ῖν[ο]ν ἔπιον, adde: | pro οἶνον : ‹τ›οίνυν tempt. Tortorelli (2006), et lin. 32, post (1995a) 84 adn. 36, adde: et εὔδ‹α›ιμον τὴμ μν‹είην› vel τὴν μν‹ήμην› ead. (2006) :

p. 52 text. **fr. 487**, 2, pro δεξιὸν Ε̣ Θ̣ΙΑΣ δ' ἐξι̣‹έ›ναι, lege: δεξιὸν ἐς θ̣ίασ‹ον› δεῖ {ξ} ‹σ'› ἰ̣‹έ›ναι

p. 52 app. crit. **fr. 487**, lin. 7, pro: init. corruptum et desperatum, lege: δεξιὸν ἐς θ̣ίασ‹ον› δεῖ {ξ} ‹σ'› ἰ̣‹έ›ναι Santamaría Álvarez per litt. (coll. Orph. fr. 493a, 1 πέμπε με πρὸς μύστων θιάσους, q. v. infra); versum ametricum, sed hexametrum vestigia animadvertuntur, et lin. 9-10, dele: at δ' ἐξι‹έ›ναι —— desideratur

p. 54 font. app. fr. **487**, in fine, post Paris 2003, 67ss, adde: Tortorelli, Figli della terra e del cielo stellato, Napoli 2006, 72s; 129ss; Graf-Johnston, Ritual Texts for the Afterlife, London-New York 2007, 8s; Santamaría Álvarez, per litt.

p. 60 font. app., lin. 6, pro Abagianou, lege: Avagianou

p. 61 text., pro **4 [A 66a] C.**, lege: **4 [A 66] a C.**

p. 61 text. fr. **489**, 4, pro ἀνταπέ{ι}τε{σε}ι‹σ›', lege: ἀνταπέ{ι}τε{σε}ι‹σ'›

p. 61 font. app. frr. **488-490**, lin. 1, post Paris 2003, 67ss, adde: Tortorelli, Figli della terra e del cielo stellato, Napoli 2006, 72s; 129ss; Graf-Johnston, Ritual Texts for the Afterlife, London-New York 2007, 8s

p. 63 text., pro **4 [A 66b] C.**, lege: **4 [A 66] b C.**

p. 64 text. fr. **490**, 6, pro νῦν δὲ, lege: νῦν δ' {ε}, et pro παρ', lege: παρ‹αὶ›

p. 64 app. crit. fr. **491**, lin. 7, post = [2001a] 96, adde: = [2003] 97) et Tortorelli Ghidini, interpungens τέκος, ἀγλαά. «ἔχω δὲ ... ἀνθρώποισιν»

p. 65 font. app. fr. **491**, lin. 12, post Paris 2003, 67ss, adde: Tortorelli, Figli della terra

e del cielo stellato, Napoli 2006, 110s; 147s; Graf-Johnston, Ritual Texts for the Afterlife, London-New York 2007, 1s

p. 68 app. crit. fr. **492**, lin. 33, post (vel δ' εὐχῆ‹ι›) πατερ(α) — Zuntz, adde: : δε{υ}ξι‹ὸν› Σ πάτερ ΑΤΙΚ Tortorelli

p. 69 font. app. fr. **492**, lin. 3-4, pro Colli 190s, lege: Colli 184s et lin. 13, post Cambridge 2004, 332s., adde: Tortorelli, Figli della terra e del cielo stellato, Napoli 2006, 68ss; 128s; Graf-Johnston, Ritual Texts for the Afterlife, London-New York 2007, 10s

p. 70 text. fr. **492**, 6, pro μᾶτερ, lege: Μᾶτερ

p. 70 app. crit. fr. **492**, lin. 36, pro ΕΠ/ΩΥΣΟΕΟΕΥΧΑΣ-, lege: ΕΠ/ΩΥΣΟΝΕΟΕΥ-ΧΑΣ-

p. 71 app. crit. fr. **492**, lin. 5, post in app. crit.) :, adde: ΧΑΜΑΤΕΜΑΝ καλ{η}ὰ Δ ἱερά ΔΑΜΝ εὔδα‹ι›μ‹ο›ν ΟΙ Tortorelli Ghidini :

p. 73 font. app., lin. 13, pro Abagianou, lege: Avagianou et lin. 15, post Paris 2003, 127s; adde: Struck, Birth of the Symbol. Ancient Readers at the Limits of Their Texts, Princeton-Oxford 2004, 105s; Tortorelli, Figli della terra e del cielo stellato, Napoli 2006, 88s; 142ss; Graf-Johnston, Ritual Texts for the Afterlife, London-New York 2007, 38s;

p. 73 app. crit., lin. 12, pro Oxford 1967, lege: Oxford 1997 et post 116, adde: : Ἀν‹δ›ρικεπαῖ, δὸ‹ς› θύρσον Tortorelli, perperam Burkert (Da Omero ai Magi, Venezia 1999) lectionem tribuens

p. 74 text., ante fr. **494**, adde:

493a F

πέμπε με πρὸς μύστω̣ν θιάσους· ἔχω ὄργια [Βάκχου
Δήμητρος Χθονίας ‹τε› τέλη καὶ Μητρὸς ὀρεί[ας.

p. 74 text., ante fr. **496**, adde:

495a F

Φιλωτήρα τῶι Δεσπότει χέρε(ιν)

p. 74 font. app., ante fr. **494**, adde:
493a Lamella aurea Pheris reperta, saec. IV fin.-III in. a. C. n. Athenis, Ἐθνικῶι Μουσέωι servata, cuius notitias dederunt Arvanitopoulos, PAAH 1907, 160; Avagianou, Kernos 15, 2002, 88 et Parker, British Epigraphy Society, Newsletter N.S. no 9 spring 2003, www.csad.ox.ac.uk/bes/, prim. ed. Parker-Stamatopoulou, Ἀρχ. Δελτ. 2004 [2007] 1ss, cf. et. Graf-Johnston, Ritual Texts for the Afterlife, London-New York 2007, 38

p. 74 font. app. fr. **494**, lin. 5, pro Abagianou, lege: Avagianou et in fine, post n. 8, adde: ; Tortorelli, Figli della terra e del cielo stellato, Napoli 2006, 108s; 147; Graf-Johnston, Ritual Texts for the Afterlife, London-New York 2007, 26s.

p. 74 loc. sim. app., ante fr. **494**, adde:
493a **1** Lam. Thur. (Orph. fr. 478), 2 δεξιὸν ἐς θ̣ίασ‹ον› δεῖ {ξ} ‹σ'› ἰ̣‹έ›ναις

Inscr. Rhodi repertam (Orph. fr. 1131a, 2) εὐσεβῶν̣ [χ]ορο̣[ὺς et 5 μυστικῶν τε [ἐ]πιστ[άτην] || **2** Eur. Cret. fr. 472, 13 Kannicht (= Orph. fr. 567, 13) Μητρί τ' ὀρείαι, Hel. 1301ss ὀρεία ... μάτηρ (de Cerere loquens), Orph. Hymn. 31, 5 (Κουρήτων) Μητρὸς ὀρειομανοῦς συνοπάονες, ὀργιοφάνται || cf. tabellas Mycenaeas Thebis repertas TH Fq (1) 126.1-2; (1) 130.1-2, etc. ubi laudantur *ma-ka* (i. e. Μᾶι Γᾶι), *o-po-re-i* (i.e. ὀπορέhι, compositum ex ὀπί(ἐπί) et ὄρος, quod de deo vel de dea dici posse) et *ko-wa* (i.e. ΚόρϜᾱι), de quo cf. Bernabé, nondum ed.

p. 74 app. crit. ante fr. **494** adde:

493a 'a new unorphic gold tablet' sec. Parker, Newsletter, qui add. 'there is nothing Orphic here', at Orpheus mysteriorum conditor archetypicus fuit (cf. pars V passim), ut Graf-Johnston 121 animadvertunt, cf. 155 ubi addunt: 'the entire group recalls the Gurôb pantheon' || **1** πέμπε] mysta mea sententia ad Proserpinam loquitur | μύστων̣ ed. pr. : μύστωχ lam. | ὄργια] 'symbola sacra', cf. Theocr. Idyll. 26, 13 σὺν δ' ἐτάραξε ποσὶν μανιώδεος ὄργια Βάκχω (de quo cf. Henrichs, Zeitschr. Pap. Epigr. 4, 1969, 228 adn. 15), Catull. 643, 259 *obscura cavis ... orgia cistis*, Senecae Herc. Oet. 594s *orgia ferre / ... condita cistis;* Propert. 3, 1, 4 *orgia ferre*; Clem. Al. Protr. 2, 22, 4 (fr. 590) οἷαι δὲ καὶ αἱ κίσται αἱ μυστικαί; δεῖ γὰρ ἀπογυμνῶσαι τὰ ἅγια αὐτῶν καὶ τὰ ἄρρητα ἐξειπεῖν. οὐ σησαμαῖ ταῦτα καὶ πυραμίδες ... καὶ δράκων, ὄργιον Διονύσου Βασσάρου; Turcan in: Moreau (ed.), L'Initiation, Montpellier 1992, I, 220: 'le mot ὄργια a pris ... à l'époque hellénistique, le sens concret qu'on retrouve plus tard chez les poètes latins, dans l'épigraphie et dans la littérature gréco-romaine impériales', cf. et. Motte-Pirenne-Delforge, Kernos 5, 1992, 119ss | [Βάκχου dub. Parker-Stamatopoulou, qui praeferunt [ἰδοῦσα Bouraselis || **2** Δήμητρος Χθονίας] cf. Paus. 3, 14, 5 (fr. 533) Δήμητρα δὲ Χθονίαν Λακεδαιμόνιοι μὲν σέβειν φασὶ παραδόντος σφίσιν Ὀρφέως | ‹τε› et ὀρεί[ας ed. pr. | Μητρὸς ὀρεί[ας] cf. Eur. Hipp. 141, Hel. 1301, Aristoph. Av. 746, Hymn. Dact. Id. 8, Telest. fr. 6, 2 Page, Poll. 5, 13, Lam. Thur. (fr. 492, 1) Κυβελεία‹ι› Κόρρα‹ι› ... Δήμητρος, Orph. Hymn. 31, 5 Μητρὸς ὀρειομανοῦς et Ricciardelli, comm. ad loc.

p. 75 font. app., lin. 4, pro Abagianou, lege: Avagianou, lin. 8, post Paris 2003, 125s; adde: Tortorelli, Figli della terra e del cielo stellato, Napoli 2006, 104; 146; Graf-Johnston, Ritual Texts for the Afterlife, London-New York 2007, 24s, lin. 18, post Madrid 2001, 279ss, adde: Graf-Johnston, Ritual Texts for the Afterlife, London-New York 2007, 42s, lin. 19, pro Abagianou, lege: Avagianou et lin. 20, pro Lamellae aureae duo, lege: Lamellae aureae duae

p. 75 font. app., ante fr. **496**, adde:

495a Lamella aurea incert. aet. in sepulcro in loco qui hodie Hagios Athanassios (prope Thessalonicam) vocatur inventa, cf. Hatzopoulos in: Avagianou (ed.), Λατρείες στην 'περιφέρεια' του αρχαίου ελληνικού κόσμου, Ἀθήνα 2002, 28, vid. et. Chaniotis-Mylonopoulos, Kernos 19, 2006, 365; SEG 52, 2002, n. 607 (p. 193)

p. 75 app. crit., ante fr. **496**, adde:

495a Δεσπότει] incertum utrum Δυονύσωι (coll. Βάκχιος frr. 485, 2; 486, 2; Εὐβουλεύ(ς) 488, 2; 489, 2, 490, 2; 491, 2) an Πλούτωνι (coll. frr. 494 et 495, quod mihi veri similius videtur) subaudiendum sit, cf. Chaniotis-Mylonopoulos | χέρε(ιν)] l. χαί-, cf. fr. 49 et adn. ad loc.

p. 75 app. crit., lin. 2, pro Abagianou, lege: Avagianou

p. 76 font. app., lin. 3, post Bernabé-Jiménez, 279ss, adde: Graf-Johnston 30s, lin. 6, post Bernabé-Jiménez, 279ss, adde: Graf-Johnston 30s, lin. 10, post Jiménez, 279ss, adde: Graf-Johnston 44s, lin. 13, post Bernabé-Jiménez, 279ss, adde: Graf-Johnston 44s, lin. 17, post Bernabé-Jiménez, 279ss, adde: Graf-Johnston 44s et lin. 20, pro Abagianou, lege: Avagianou

p. 77 text. fr. **496n**, pro Ἀρχέβου [γυν?]ὴ, lege: Ἀρχεβούλ[λη] ἡ

p. 77 font. app., lin. 1, post Jiménez, 279ss, adde: Graf-Johnston 32s, lin. 3, post Bernabé-Jiménez, 279ss, adde: Graf-Johnston 32s, lin. 4, pro Aegiis, lege: Aegis, lin. 5, post Bernabé-Jiménez, 279ss, adde: Graf-Johnston 46s, lin. 8, post Hist. Rel. 219, 2002, 480, adde: SEG 52, 2002 n. 626 (p. 203); Graf-Johnston 46s, et post (Paesti) reperta, adde: ca. 550-500 a. C. n., lin. 12, pro Abagianou, lege: Avagianou et in fine, post et adn. 44, adde: Chaniotis, EBGR 2001 (2004) 225 n. 18; SEG 51, 2001, n. 788 (p. 233); Graf-Johnston 40s

p. 77 app. crit., lin. 1, post Riedweg, adde: ante ΕΝΕΙ ut vid. Γ legitur (SEG), unde 'perhaps εὐ{π}γενεῖ?' Chaniotis, ib., lin. 8, dele: suppl. ed. pr. | et lin. 9, post illic laud., adde: Ἀρχεβού[λη] ἡ Chaniotis : Ἀρχεβου[. . .]η ed. pr. : Ἀρχέβου [γυν?]ὴ Hatzopoulos : an Ἀρχεβου[κόλ]η?

p. 89 text., pro **250 K.**, lege: **250 + F 107 K.**

p. 91 text. fr. **509**, lin. 1, pro de Iside, lege: De Iside

p. 95 text. fr. **513**, lin. 1, pro a. Ch., lege: a. C. n., lin. 2, ante FGrHist, lege: cf.

p. 95 text. fr. **515**, pro **T 98 + F 51 K.**, lege: **52 K.**

p. 97 intr. in frr. **519-523**, lin. 24, post Schachtar in: Cosmopoulos (ed.) 122ss, adde: | Burkert, Babylon, Memphis, Persepolis, 2004, 160 adn. 58 inscriptionem in vaso Cabirorum in qua ΠΑΙΣ et ΚΑΒΙΡΟΣ leguntur (cf. Vollkommer Glökler, Megaloi theoi, LIMC VIII 1 [1997], 824, n. 25) laudat et cft. epitheton Ἀνδρικεπαιδόθυρσον in Lam. Pher. (Orph. fr. 493)

p. 99 text. fr. **523**, lin. 1, pro fr. 18 Rusten, lege: fr. 30 Rusten

p. 103 app. crit., lin. 4, pro Abagianou, lege: Avagianou

p. 113 loc. sim. app. fr. **539**, lin. 1, ante **1**, adde: **1-3** Orph. fr. 688a, 5 [πά]ντα κύκλωι φαίνων ||

p. 114 font. app., lin. 1, post 1934, 133, adde: ; cf. SEG 51, 2001, n. 1186 (p. 375)

p. 115 font. app., lin. 7, post 1934, 133, adde: ; cf. SEG 51, 2001, n. 1186 (p. 375)

p. 117 text. fr. **541**, 13, pro μαρμαρίηι, lege: μαρμαίρηι

p. 122 text. fr. **549**, pro **4[A 30] C.**, lege: **4 [A 30] + 7 [A 21] C.**

p. 129 app. crit., lin. 24-28, pro: Ἴα(κχος) — Dettori 303, lege: Ἴακχος et invenitur in graffito saec. IV a. C. n. a Tolstoi n. 68 editum (vid. et. Jailenko, Vestn. Drevn. Ist. 1980, 3, n. 72 (p. 80s.), SEG 30, 1980, n. 914 (p. 259); ΙΑ legitur in fragmento crateris Ionicae saec. VI a. C. n. quod Ἴα(κχος) interpretatus est Jailenko, Grečeskaja kolonizatsija, 1982, n. 105, p. 290 (SEG 32, 1982, n. 746 [p. 214]), cf. Dettori 203: at ipse Dettori per litt. mihi admonuit: 'ora sono convinto che questo grafiito vada eliminato dal dossier: l'interpretazione di Jailenko per ΙΑ ... mi sembra infondata, potrebbe benissimo trattarsi si un numerale'

p. 130 text. intr. in frr. **567-572**, pro Abagianou, lege: Avagianou

p. 131 app. crit., lin. 20, pro Abagianou, lege: Avagianou

p. 135 text., pro **32 B IV K.**, lege: **32b IV K.**
p. 135 font. app., lin. 9, pro Abagianou, lege: Avagianou
p. 135 app. crit. fr. **568**, lin. 8, post 1990, 293, adde: Martínez Fernández, Epigramas helenísticos de Creta, Madrid 2006, n. 23, lin. 10, post κίνκ̣ρητι adde: hapax, lin. 19, ante || **3**, adde: γονεὰν] hapax
p. 140 app. crit. fr. **573**, lin. 1, post Linforth, adde: 78
p. 150 text. fr. **578**, lin. 4, pro et Hordern, lege: , Hordern, lin. 6, post 'Tafel III'), adde: et Tortorelli, Figli della terra e del cielo stellato, Napoli 2006, 255
p. 151 text. fr. **578**, 6 pro Δημήτηρ, lege: Δήμητερ
p. 151 app. crit. lin. 3, post Bernabé, Rev. Hist. Rel. 219, 2002, 415s, adde: Graf-Johnston, Ritual Texts for the Afterlife, London-New York 2007, 188s, lin. 32, ante possis, lege: Δήμητερ legit Hordern : Δημήτηρ alii |
p. 157 app. crit. fr. **578**, lin. 3, post cf. col. I 25, adde: οἶ]νον πι̣[ὼν Tortorelli (2006)
p. 158 text. intr. in frr. 579-580, in fine, post Macedonia repertas, adde: cf. Hatzopoulos in: Avagianou (ed.), Λατρείες στην 'περιφέρεια' του αρχαίου ελληνικού κόσμου, Ἀθήνα 2002, 11ss; SEG 52, 2002, 586 (p. 185)
p. 158 app. crit., lin. 7, pro Abagianou, lege: Avagianou
p. 165 text. ante fr. **584**, adde:

583a T

Dionys. Halic. Ant. Rom. 2, 19, 1 οὔτε γὰρ Οὐρανὸς ἐκτεμνόμενος ὑπὸ τῶν ἑαυτοῦ παίδων παρὰ Ῥωμαίοις λέγεται οὔτε Κρόνος ἀφανίζων τὰς ἑαυτοῦ γονὰς φόβωι τῆς ἐξ αὐτῶν ἐπιθέσεως οὔτε Ζεὺς καταλύων τὴν Κρόνου δυναστείαν καὶ κατακλείων ἐν τῶι δεσμωτηρίωι τοῦ Ταρτάρου τὸν ἑαυτοῦ πατέρα οὐδέ γε πόλεμοι καὶ τραύματα καὶ δεσμοὶ καὶ θητεῖαι θεῶν παρ' ἀνθρώποις· ἑορτή τε οὐδεμία παρ' αὐτοῖς μελανείμων ἢ πένθιμος ἄγεται τυπετοὺς ἔχουσα καὶ θρήνους γυναικῶν ἐπὶ θεοῖς ἀφανιζομένοις, ὡς παρ' Ἕλλησιν ἐπιτελεῖται περί τε Φερσεφόνης ἁρπαγὴν καὶ τὰ Διονύσου πάθη καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα· οὐδ' ἂν ἴδοι τις παρ' αὐτοῖς, καίτοι διεφθαρμένων ἤδη τῶν ἐθῶν, οὐ θεοφορήσεις, οὐ κορυβαντιασμους, οὐκ ἀγυρμούς, οὐ βακχείας καὶ τελετὰς ἀπορρήτους, οὐ διαπαννυχισμοὺς ἐν ἱεροῖς ἀνδρῶν σὺν γυναιξίν, οὐκ ἄλλο τῶν παραπλησίων τούτοις τερατευμάτων οὐδέν, ἀλλ' εὐλαβῶς ἅπαντα πραττόμενά τε καὶ λεγόμενα τὰ περὶ τοὺς θεούς, ὡς οὔτε παρ' Ἕλλησιν οὔτε παρὰ βαρβάροις.

p. 165 app. crit., ante **584**, adde:
583a de hoc fr. cf. Herrero de Jáuregui, Tradicion órfica y cristianismo antiguo, Madrid 2007, 55s || **1** Οὐρανὸς – **2** παίδων] cf. Orph. fr. 187 || **2** Κρόνος — **3** ἐπιθέσεως] cf. Orph. frr. 200-204 || **3** ἐξ αὐτοῦ **B** || **3** Ζεὺς — **5** πατέρα] cf. Orph. frr. 226-242 || **6** παρ' αὐτοῖς οὐδεμία **A** | πένθος **B** || **7** ὡς παρ' Reiske : ὥσπερ codd. || **8** περί τε Φερσεφόνης ἁρπαγὴν] cf. Orph. frr. 379-402 | τὰ Διονύσου πάθη] cf. Orph. frr. 301-317 || **10** κορυβαντιασμούς] cf. Orph. fr. 611 | ἀγυρμούς] cf. Plat. Resp. 364b (Orph. fr. 573) ἀγύρται δὲ καὶ μάντιες κτλ || **11** βακχείας καὶ τελετὰς ἀπορρήτους cf. Orph. frr. 470ss | διαπαννυχισμοὺς] cf. Orph. fr. 613

p. 181 text., post **598 T**, adde: **(299 K.)**
p. 181 text., post **599 T**, adde: **(T 256a K.)**
p. 184 text., post **605 T**, adde: **(T 223 K.)**
p. 185 text., post **606 T**, adde: **(T 223 K.)**
p. 185 text., post **607 T**, adde: **(p. 301 K.)**
p. 185 text. fr. **607**, pro (fr. 12), lege: (fr. 12 II)
p. 186 text., post **608 T**, adde: **(T 223 + p. 307 K.)**
p. 186 text., post **609 T**, adde: **(T 223 + p. 308 K.)**
p. 187 text., post **610 T**, adde: **(T 224 + p. 308 K.)**
p. 187 text., post **611 T**, adde: **(T 223 + p. 308 K.)**
p. 187 text. fr. **612**, pro **(p. 311 K.)**, lege: **(T 223 + p. 311 K.)**
p. 192 font. app. fr. **620**, pro Coh. ad gent., lege: Coh. ad Gr.
p. 202 text. fr. **631**, pro ANTIPHAN. Orph., lege: ANTIPHAN. Ὀρφεύς, cf.
p. 210 app. crit. fr. **644**, lin. 7, post Graf, Eleusis 162, adde: ; Davies, Bull. Inst. Class. Stud. 36, 1989, 16ss
p. 220 text, in fine, post βεβαχχευμένον., adde:

652a T

Titulus Cumaeus saec. VI a. C. n., prim. ed. Sogliano, Notizie degli Scavi di Antichitá 1884, 352ss, cf. Dubois, Inscriptions grecques dialectales de Grande Grèce 1995, n. 18; Jiménez San Cristóbal, Zeitschr. Pap. Epigr. nond. ed. hυπὺ τε̄ι κλίνε̄ι τούτε̄ι λε̄νὸς hύπυ

p. 221 app. crit. in fine, post ad loc., adde:
652a cf. et. Gabrici, Monumenti Antichi 22, 1913, 570 et fig. 213; Chiarlo, Ann. Sc. Norm. Sup. Pisa IV 4, 1974, 1306ss; Jeffery, Local Inscripts 1990^2, 240 n. 7; Arena, Iscrizioni greche arcaiche di Sicilia e Magna Grecia III, 1994, 122 || **4** λε̄νὸς] de hoc verbo sensu disputantur viri docti: ‘sarcophagus’, sec. Kaibel 1890, 871; Dubois 51s; nomen proprium, sec. Sogliano, Roberts, Gabrici, Jeffery, Arena; potius ‘initiatus’, quod optime defendit Jiménez San Cristóbal, coll. λῆναι Heraclit. fr. 87 Marc. (= B 14 D.-K. = Orph. fr. 587) et Ληναῖος inscr. in speculo Olbiae (Orph. fr. 564) | hύπυ] i. e. hύπεστιν
p. 224, lin. 2, post 166ss, adde: vid. et. Herrero de Jáuregui in: Labahn-Lang (edd.), Lebendige Hoffnung – ewiger Tod?!, Leipzig 2007, 289ss
p. 228 text. fr. **658**, post **T 206 K.**, adde: **, 4 [B 30] C.**
p. 232 post **666 T**, dele: **(4 [A 5] C.)**
p. 233 text. fr. **699** (VIII), pro IOAN., lege: IOANN., et pro Gaisf. I I, lege: Gaisf. II
p. 238 text., pro **(T. 238 — 140 K.)**, lege: **(T 210 + 237-240 + F 60 K., 4 [B 73] C.)**
p. 241 introd. fr. **678-679a**, lin. 13, post cum verbo divino comparat, adde: cf. et. Herrero de Jáuregui, Tradición órfica y cristianismo antiguo, Madrid 2007, 107ss
p. 246 text. fr. **684**, lin. 2, post Μουσαίωι, adde: (fr. 61), lin. 3, post (Plat. Leg. 655a), adde: ·
p. 246 text., post **685 T**, pro **(p. 318 K.)**, lege: **(T 223 + 225)**
p. 246 text. fr. **686**, pro **(245 K.)**, lege: **(245 + p. 318 K.)**

p. 247 app. crit. fr. **687**, in fine, post Messina 1991, 85ss, adde: vid. Appendicem
p. 248 text., ante e hymno in Bacchum?, adde:

hymnus in Iovem (fr. 688a)

688a F

[Ζεὺς] πάντων ἀρχή, Ζεὺς [μέσσα, Ζεὺς δὲ τε]λευτή·
Ζεὺς ὕπατος, [Ζεὺς καὶ χθόνι]ο̣ς καὶ πόντιος ἐστιν,
[Ζεὺς ἄρσην,] Ζεὺς θῆλυς̣
Ζεὺς δὲ [τὰ πάντα,]
[πά]ντα κύκλωι φαίνων, [Ζεὺς ἀρχή, μέσσα,] τ[ε]λευτή·
καὶ δύναται [Ζεὺς πᾶν, Ζεὺς π]ᾶ̣[ν] ἔχ‹ε›ι αὐτὸς ἐν αὑτῶι.

p. 248 font., ante **689**, adde:
688a P. Soc. Ital. XV 1476 ed. Bastianini in: Bastianini-Casanova (edd.), Euripide e i papiri, Firenze 2005, 234ss ἐξ Ὀρφικῶν· [1-3]. πάλιν [4-6]

p. 248 loc. sim. app., ante **689**, adde:
688a 1 Orph. fr. 14, 2 Ζεὺς κεφα[λή, Ζεὺς μέσ]σ̣α, Διὸς δ' ἐκ [π]άντα τέτ[υ-κται, cf. et sim. illic laud. ‖ **2** Quint. Smyrn. 13, 559, Nonn. Dion. 33, 162 Ζεὺς ὕπατος | T 258, τ 303 al. Ζεὺς ... ὕπατος | E 756 al. Ζῆν' ὕπατον | Aesch. Ag. 509 ὕπατός τε χώρας Ζεύς | [Eur.] Rhes. 456s ὕπατος / Ζεύς | Soph. Oed. Col. 1601, Nonn. Dion. 27, 93 al. Ζεὺς χθόνιος | Hes. Op. 465 Διὶ χθονίωι | Nonn. Dion. 44, 258 Διὸς χθονίοιο | Aesch. fr. 273a, 9 Radt χθόνιον Δία ‖ **3** Diogen. Babyl. fr. 33 (Stoic. Vet. Fr. III 217, 17 Arnim τοῦτο γὰρ λέ[γε]σθαι τὸ ... Ζεὺς ἄρρην Ζεὺς θῆλυς | Orph. fr. 134 (Phanes) θῆλυς καὶ γενέτωρ, cf. et. alios loc. sim. illic. laud. ‖ **4** Aesch. fr. 70 Radt Ζεύς ἐστιν αἰθήρ, Ζεὺς δὲ γῆ, Ζεὺς δ' οὐρανός, / Ζεύς τοι τὰ πάντα χὤ τι τῶνδ' ὑπέρτερον ‖ **5** Orph. fr. 539, 1-3 κέκλυθι τηλεπόρου δίνης ἑλικαύγεα κύκλον / οὐρανίαις στροφάλιγξι περίδρομον αἰὲν ἑλίσσων, / ἀγλαὲ Ζευς | Orph. fr. 243, 7 ἐν ὧι τάδε πάντα κυκλεῖται | vid. supra ad v. 1 ‖ **6** δ 237 Ζεὺς ἀγαθόν τε κακόν τε διδοις· δύναται γὰρ ἅπαντα | Pind. Isthm. 5, 14 μὴ μάτευε Ζεὺς γενέσθαι· πάντ' ἔχεις | Ioseph. c. Ap. 2, 190 ὁ θεὸς ἔχει τὰ σύμπαντα παντελὴς καὶ μακάριος, αὐτὸς αὑτῶι καὶ πᾶσιν αὐτάρκης, ἀρχὴ καὶ μέσα καὶ τέλος οὗτος τῶν πάντων ‖ Pap. Derv. col. XXIII 4s οὔκουν 'ἐμήσατο' τὸν Ζᾶνα ἕτερος Ζεύς, ἀλλ' αὐτὸς αὑτῶι

p. 248 app. crit., ante: **689**, adde:
688a fragmentum Stoicam doctrinam redolet | de πάλιν inter v. 3 et 4 (vid. font. app.) cf. Bastianini 236 et Pernigotti ap. Bastianini ibid. adn. 23 || **1** Ζεὺς [μέσσα, Ζεὺς δὲ τε]λευτή Diggle ap. Bastianini : Ζεὺς [πάντων μέσσα, τε]τευτή 'conieceram; alia tamen conicere possis, ex. gr. Ζεὺς [πάντων ἐστὶ τε]λευτή' Bastianini || **2-3** omnia suppl. Bastianini || **2** ὕπατος pro ὕστατος in fr. 243 I leg. Tzetz. **a** (vid. add. et corr. I p. 206) || **4** Ζεὺς δὲ [τὰ πάντα] Diggle ap. Bastianini : Ζεὺς δὲ [δυνάστης tempt. Bastianini || **5** suppl. Bastianini : 'alia conicere possis, ex. gr.

[Ζεὺς ἀρχή, Ζεὺς δὲ]' || **6** [Ζεὺς πᾶν, Ζεὺς π]ᾳ̂[ν] ἔχ‹ε›ι Diggle ap. Bastianini : [πάντα, Ζεὺς πάντ]{ạ} [ ] ἔχ‹ε›ι coniecerat Bastianini | αὐτῶι scripsi : αὐτῶι Bastianini
p. 251 app. crit. fr. **691**, lin. 6, ante ἐφημοσύναις, adde: ἀναλλάκτοισιν] hapax |
p. 252 text. fr. **693**, pro **(p. 299 K.)**, lege: **(3 + p. 299 K., 4 [A 41] C.)**
p. 254 text. fr. **696**, pro **(310 K.)**, lege: **(309 K.)**, lin. 1, pro Stob. Flor. I 2, 10 (I 21, 27 Wachsm.), lege: Stob. Flor. 1, prooem. 10 (I 21, 26 Wachsm.)
p. 256 font. app. omissum adde:

700 (I) Io. Lyd. De mens. 2, 12 (33, 8 Wünsch) οἵ γε μὴν Πυθαγόρειοι (Philol. fr. 20 Huffman) τῶι ἡγεμόνι τοῦ παντὸς τὴν ἑβδόμην ἀνατίθενται, τουτέστι τῶι ἑνί, καὶ μάρτυς Ὀρφεὺς λέγων οὕτως· [1] || (II) Procl. in Plat. Tim. II 95, 3 Diehl διὰ τοῦτο καὶ ὁ περικόσμιος νοῦς μοναδικός τε καὶ ἑβδομαδικός ἐστιν, ὥς φησιν Ὀρφεύς

p. 257 text., pro **701 T**, lege: **701 F**
p. 259 text., pro **703 T**, lege: **703 F**
p. 260 text., pro **704 T**, lege: **704 F** et lin. 6, pro ἑνταῦθα, lege: ἐνταῦθα
p. 263 text. intr. in frr. 707-711, lin. 23, post passim, lege: cf. et. Herrero de Jáuregui in: Labahn-Lang (edd.), Lebendige Hoffnung – ewiger Tod?!, Leipzig 2007, 297ss
p. 264, text., pro **T 223 + T 225**, lege: **T 176 + 225**
p. 265 text. fr. **712**, lin. 1, pro (202 Preisendanz-Henrichs), lege: (II 202 Preisendanz-Henrichs)
p. 276 text. fr. **717**, 42, pro Πυριφλε]γέθοντος[, lege: Πυριφλε]γέθοντος [
p. 278 text. fr. **717**, 58, pro ḳα[τομν]νύων, lege: ḳα[τομ]νύων et 59, pro κατῄ[σχ]υνεṿ[, lege: κατῄ[σχ]υνεṿ [
p. 278 app. crit. fr. **717**, lin. 7, pro ḳα[τομν]νύων, lege: ḳα[τομ]νύων et pro ὀμν]νύων, lege: ὀμ]νύων
p. 286 text. fr. **717**, 156, pro ἔμ̣μεναι̣[, lege: ἔμ̣μεναι̣ [
p. 289 text. fr. **720**, pro Alex. p. 3, 29 Scheer, lege: Alex. (3, 29 Scheer)
p. 289 text. fr. **723**, ante **p. 267 K.**, adde: **224 +**
p. 290 text. fr. **725**, ante **p. 296 K.**, adde: **223 +**
p. 291 text. fr. **727**, ante **p. 268 K.**, adde: **177 + 225 +**
p. 296 text. fr. **742**, pro Αἰγωκέρωτα, lege: Αἰγοκέρωτα
p. 304 font. app. fr. **761**, pro Procl. ad Hes., lege: Procl. in Hes.
p. 308 text. fr. **768**, ante **p. 279 K.**, adde: **T 225 +**
p. 308 text. fr. **769**, pro **p. 29 K.**, lege: **p. 279 K.**
p. 310 text. fr. **773**, 4, pro ἡ γυροῖς, lege: ἢ γυροῖς
p. 311 text. fr. **775**, 1, dele comma post φερίστηι et v. 8, pro δάϊξαν, lege: δάιξαν
p. 314 text. fr. **778**, 11, pro ἰόντο, lege: ἰόντος
p. 316 app. crit. fr. **778**, lin. 6, post ἐξαναφάντων **M**, adde: | ἐξαναφύντων] hapax
p. 320 loc. sim. app. fr. **779**, lin. 3, ante Hes. Th. 438, adde: cf. j |
p. 321 loc. sim. app. fr. **779**, lin. 1, pro Orph. fr. 779 j, lege: Orph. fr. 779h et lin. 6, pro cf. h, lege: cf. i

p. 328 text. fr. **782**, ante **p. 296 K.**, adde: **T 223 +**
p. 331 text. fr. **784**, pro **T 225 p. 326**, lege: **T 225 + p. 326**
p. 332 text. fr. **786**, lin. 1, pro pergit fr. 785, lege: *pergit fr. 785*
p. 337 text. fr. **800**, ante **p. 325 K.**, adde: **223 +**
p. 339 text., post **804 T**, adde: **(T 224 K.)**
p. 340 text., pro **805 (p. 279 K.)**, lege: **805 T (T 223 + p. 279 K.)**
p. 340 text. fr. **806**, pro **(T 92 K + p. 331)**, lege: , **(T 92 + p. 331 K., 4 [A 30]C.)**
p. 341 text. fr. **809**, ante **p. 330 K.**, adde: **223 +**
p. 342 text. fr. **811**, ante **p. 333**, adde: **T 223 +**
p. 346 text. fr. **816**, post **84 K.**, adde: **, 4 [B 27] C.**
p. 346 text. fr. **817**, post **T 84**, adde: **+ p. 327**
p. 347 text., post **820 T**, adde: **(T 54a + p. 354 K.)**
p. 347 text. fr. **821**, post **3 K.**, dele: **, 4 [A 41] C.**
p. 348 text., post **826 T**, adde: **(T 225 K.)**
p. 349 text. fr. **827**, lin. 1, pro Alex. p. 3, 29 Scheer, lege: Alex. (3, 29 Scheer)
p. 353 font. app. fr. **830**, lin. 3, ante 202 Preisendanz, lege: II
p. 355 text. fr. **830c**, 2, pro Τέτραγ[ος], lege: Τετραγ[ος]
p. 357 text. fr. **830d**, 4, pro δε, lege: δὴ̣
p. 357 text. fr. **830e**, 6, pro αὐ]δά‹ν›, lege: αὐ]δᾶ‹ν›
p. 357 app. crit. fr. **830**, lin.10, post **3** ἀκτέ **lam.**, adde: || **4** δὴ̣ scripsi : δὲ Jordan
p. 358 text. fr. **830e**, 8, pro Δαμναμεν]ε̣[υ,], lege: Δαμναμεν]ε̣[ῦ,]
p. 358 app. crit. fr. **830**, lin. 16, post]δομ̣ **lam.**, adde: || **6** αὐ]δᾶ‹ν› scripsi, cf. adn. ad fr. 830c, 5 : αὐ]δά‹ν› Jordan
p. 358 app. crit. fr. **830**, lin. 1, pro **6-10**, lege: **7-10**
p. 364 text., post **831 F**, lege: **(T 235 K.)**
p. 368 text. fr. **839**, in fine, pro fr. 1125), lege: fr. 1125 III)
p. 372 text. fr. **847**, lin. 2, pro (11 Zorzetti), lege: (p. 11 Zorzetti)
p. 372 font. app. fr. **846**, in fine, post γυναικός', adde: . sequitur Mus. fr. 96
p. 375 font. app. fr. **850**, lin. 2, pro 191-94, lege: 191-194
p. 380 text., ante versus qui fortasse Orpheo tribui possunt, adde:

860a F

Philodem. De piet. (P. Hercul. 247 VI[b],11ss, p. 19 Gomperz, vid. et. Philippson, Hermes 55, 1920, 271; Schober, Cron. Erc. 18, 1988 [1923], 78) καίπ[ερ ἐν ἀρχαί]οις [θεολόγοις ἱε]ροῦ λ[όγου ὄντος] ἐκτι[θέντος “ἐστὶν] ἄμορ[φον ἁ θεῶν] Μάτ[ηρ”, καὶ ὁ τὸν] Φρύγι[ον λόγον συν]τάξα[ς αὐτὴν λίθον] ποιεῖ.

p. 380 app. crit. fr. **860**, post. adn. 1, adde:
860a omnia suppl. Obbink, qui mihi lectiones suas ineditas comiter praebuit || **3-4** pro ἐκτι[θέντος — ἄμορ[φον : Σιμονίδης ὁ] Ἀμοργ[ῖνος Philippson | partem hexametri sic restitui possit: ‹Γαῖα›, θεῶν ματήρ, ‹⏖ –⏖ › ἐστὶν ἄμορφον | μάτ[ηρ iam Philippson || **4** Φρυγί[α Philippson | ὁ τὸν] Φρύγι[ον λόγον συν]τάξα[ς] Diagoras Melius ut videtur (deest in Winiarczyk), cf. Plut. De def. orac. 10 p. 415a

(= Euseb. Praep. Ev. 5, 4, 1 = Orph. fr. 524) εἴτε μάγων τῶν περὶ Ζωροάστρην ὁ λόγος οὗτός ἐστιν εἴτε Θράικιος ἀπ' Ὀρφέως εἴτ' Αἰγύπτιος ἢ Φρύγιος (Diagor. test. 93 Winiarczyk), fr. 157 Sandbach (Orph. fr. 671) κατάδηλόν ἐστιν τοῖς Ὀρφικοῖς ἔπεσι καὶ τοῖς Αἰγυπτιακοῖς καὶ Φρυγίοις λόγοις (Diagor. test. 94 Winiarczyk), vid. et Diagor. test. 95-98 W. | de re cf. et. Athenag. Pro Christ. 4, 1 (82 Pouderon = Orph. fr. 557) Διαγόραι μὲν (test. 27 Winiarczyk) γὰρ εἰκότως ἀθεότητα ἐπεκάλουν Ἀθηναῖοι, μὴ μόνον τὸν Ὀρφικὸν εἰς μέσον κατατιθέντι λόγον καὶ τὰ ἐν Ἐλευσῖνι καὶ τὰ τῶν Καβίρων δημεύοντι μυστήρια καὶ τὸ τοῦ Ἡρακλέους ἵνα τὰς γογγύλας ἕψοι κατακόπτοντι ξόανον, ἄντικρυς δὲ ἀποφαινομένωι μηδὲ ὅλως εἶναι θεόν

p. 392, text. fr. **870**, post **T 223**, adde: **+ p. 225**

p. 393 introd. ad frr. **871-874**, post 2001, 3 adde: | vid. et. Plut. Quaest. Gr. 11 p. 293b ἐπὶ Θράικης ἔπλευσαν καὶ κατασχόντες χωρίον, ἐν ὧι πρότερον οἰκῆσαι Μέθωνα τὸν Ὀρφέως πρόγονον ἱστοροῦσι, τὴν μὲν πόλιν ὠνόμασαν Μεθώνην κτλ, at Μεθώνη Oeagri mater in Certamine Hom. Hes. 4 (fr. 873)

p. 394 text. fr. **872**, lin. 3, pro (fr. 5 I), lege: (fr. 5)

p. 394 text. fr. **874**, lin. 3, pro (fr. 60 IV), lege: (fr. 59a II)

p. 396 text. fr. **876**, post **T 15**, adde: **F 73**, et in fine, pro Mus. frr. 4 IV et 21, lege: Mus. frr. 4 IV et 66

p. 397 text. fr. **878**, lin. 2, pro fr. 4 X, lege: fr. 4 IX, lin. 6, pro Musaeo (*fr. 4 XI),* lege: Musaeo (*fr. 4 IX)*, lin. 8, pro Musaeus *(fr. 4 XI),* lege: Musaeus *(fr. 4 X)*, lin. 9, pro Mosshamer, lege: Mosshammer, et in fine, post υἱός, lege: (fr. 4 VIII)

p. 399 text. fr. **882**, lin. 18, post Μουσαῖόν, adde: (fr. 5 IV) et lin. 19, post Λίνον, adde: (fr. 12 V)

p. 402 text. fr. **886**, pro **+ 223 K.**, lege: **+ F 62 K.**

p. 403 text. fr. **888**, ante **17 + 20**, adde: **14 +**

p. 403 text. fr. **889**, post **T 13**, adde: **+ 225**

p. 410 text., post **906 T**, adde: **(T 24 K.)**

p. 411 text. fr. **908** II, pro Lin. fr. 31 II, lege: Lin. fr. 31 III

p. 412 text. fr. **910**, post **4 [A 41]**, adde: **+ [A 46]**

p. 412 text. fr. **911**, lin. 3, pro *(cf. fr. 1087)*, lege: *(cf. fr. 1087 I)*

p. 413 text. fr. **912** III, lin. 8, pro γενέσθαι, lege: γενέσθαι'

p. 414 text. fr. **914**, lin. 1, pro 138, 8, lege: 138

p. 416 text. fr. **918**, lin. 3, pro (*cf. Mus. fr. 104*), lege: (*cf. Mus. fr. 55a*)

p. 417 text. fr. **919**, post **T 82 K.**, adde: **, 4 [A 14] C.**

p. 421 text. fr. **928** III, pro (fr. 1010), lege: (fr. 1010 I)

p. 425 text. fr. **936**, post **T 40 K.**, adde: **, 4 [B 27] C.**

p. 428 text. fr. **941**, lin. 1, pro Lin. fr. 60 I, lege: Lin. fr. 59a I et lin. 5, pro Lin. fr. 60 IV, lege: Lin. fr. 56a II

p. 446 text. fr. **979** III, lin. 6, pro *cf. fr. 901*, lege: *cf. fr. 901 I*

p. 456 text. fr. **995**, ante **73 K.**, dele: **70 +**

p. 457 text. fr. **1000**, 55, post dulce sibi., adde: *sequitur Lin. fr. 64 II.*

p. 466 text. fr. **1011**, post **T 97**, adde: **+ 105**

p. 466 text. fr. **1012**, lin. 5, pro *fr. 59 III*, lege: *fr. 57a*

p. 467 text. fr. **1015**, lin. 6, pro (III) Plin., lege: (IV) Plin.

p. 468 text. fr. **1017**, ante **12 K.**, dele: **fr.** et in fine, adde: sequitur Epim. fr. 16 II.
p. 468 text. fr. **1018**, post **220-227**, adde: **+ 256a**
p. 473 app. crit. fr. **1019**, in fine adde: vid. Appendicem
p. 479 text. fr. **1030**, post **T 123 K.**, adde: **, 4[B 6] C.** et lin. 5, post NONN. Dion. 41, 372, adde: -375
p. 483 text. fr. **1035**, dele: **+ 113**
p. 519 text. fr. **1096**, lin. 2, pro (fr. 17), lege: (fr. 37 I)
p. 521 text. fr. **1099**, lin. 3, pro Lin. fr. 59 I, lege: Lin. fr. 59 et lin. 4, pro Lin. fr. 62 III, lege: Lin. fr. 62
p. 522 text. fr. **1100**, pro **222 K.**, lege: **222-223 K.**
p. 523 text. fr. **1100**, lin. 32, post. Bibl., adde: 167,
p. 524 text. fr. **1103**, post **176**, adde: **+ 225**
p. 524 text. fr. **1104**, post **189**, adde: **+ 225**
p. 525 text. fr. **1105**, post **178**, adde: **+ 223**
p. 526 text. fr. **1106**, post **222**, adde: **-223**
p. 530 text. fr. **1111**, post **186**, adde: **+ 223**
p. 530 text. fr. **1113**, post **186**, adde: **+ 194**
p. 530 text. fr. **1114**, post **187**, adde: **+ 192-193**
p. 530 text. fr. **1115**, post **188 K.**, adde: **4 [A 56] +**
p. 531 text. fr. **1116**, post **189 K.**, adde: , **13 [B 10] C.**
p. 532 text. fr. **1120**, post **196**, adde: **+ 223**
p. 532 text. fr. **1121**, pro **(T 197 K.)**, lege: **(T 5 + 197 + 225 K.)**
p. 533 text. fr. **1122**, pro **T 198**, lege: **T 198 + 225**
p. 533 text. fr. **1123**, post **199**, adde: **+ 223**
p. 534 text. fr. **1125**, post **201**, adde: **+ 223**
p. 536 text., post III. AVCTORES DE ORPHEO (frr. 1127-1139), adde: cf. et. frr. 665-677
p. 538 text., post **1131 T**, adde: **(28 K., 4 [B 39] C.)**
p. 544 text. fr. **1138**, pro **T 242 K.**, lege: **(T 242 + F 54 K., 4 [B 72] a C.)**
p. 545 text. fr. **1141**, post **T 245**, adde: **+ F 57 + 168 + 257)**
p. 549 ap. crit. lin. 2, post 31, lege: vid. Maehler in: Pfeiffer-Slings (edd.), One Hundred Years of Bacchylides, Amsterdam 1999, 81ss